

AGENDA

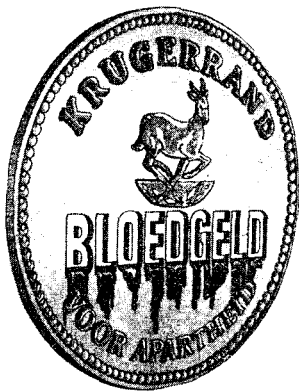
- 21 januari: einde KERSTVAKANTIE Tweede Kamer; CVC: 19.30 uur, ZWOLLE, café-rest. „Suisse“, Luttekstraat 17;
- 23 januari: spreekbeurten ('s-avonds) Ko Anthonisse - HOORN;
- 24 januari: THEMA-AVOND in UDEN: „Zijn robots een bedreiging voor de werkende mens?"; 20.00 uur in de foyer van „De Schouw“.
- 24 januari: spreekbeurten ('s-avonds) Lies Mulderij - DEVENTER
- 26 januari: D'66-RADIOUITZENDING, 18.20 uur, Hilversum 5;
- 28 januari: FORUMDISCUSSIE over jeugdwerkloosheid: 20.00 uur, Rijnlands Lyceum, WASSENAAR. Voor D'66: Louise Groenman;
- 28 januari: spreekbeurten ('s-avonds): Piet Cassé - EMMELOORD;
- 29 januari: bijeenkomst RCPC'n/CVC: 19.30 uur, BREDA, café „De Beyerd“, Boschstraat 26;
- 30 januari: bijeenkomst RCPC'n/
- 31 januari: bijeenkomst RCPC'n/CVC: 19.30 uur, UTRECHT, café-rest. „Vredenburg“, Vredenburg 13;
- 2 februari: JD-THEMADAG „Informatie maatschappij“: 11.00 uur, Rehobot-Kerk, Noord-singel 90, ROTTERDAM, vlakbij ROTTERDAM-CS;
- 4 februari: FORUMDISCUSSIE over actuele politiek: 20.00 uur, café-rest. „De Maaier“ Terpstraat 1, WIERINGERWERF: Voor D'66: Elida Wessel-Tuinstra;
- 6 februari: spreekbeurten ('s-avonds): Aad Nuis - MIERLO;
- 7 februari: vergadering HOOFDBESTUUR: 19.30 uur, Jaarbeurscongrescentrum, UTRECHT;
- 9 februari: D'66-RADIO-UITZENDING, 18.30 uur, Hilversum 5;
- 20 februari: D'66-TV-UITZENDING, 19.12 uur, Nederland 2.

MEDEDELINGEN

Tegen verkoop van Krugerrand

In heel Nederland wordt actie gevoerd tegen de verkoop van de Zuidafrikaanse Krugerrand door Nederlandse banken. (Zie ook Democraat '84)

Ook gemeenteraden en Provinciale Staten doen daaraan mee: Leiden, Utrecht, Nijmegen, Noord-Holland ondervragen al stappen naar hun bankrelaties. D'66-vertegenwoordigers: doe meel! Neem het initiatief voor een brief, een motie, een verzoek aan het College of iets dergelijks. Nadere informatie over de Krugerrand-actie bij: Komitee Zuidelijk Afrika, Tel. 020-270801.

UITSIDERENLAND

Rijnmond

Voorankondiging
De sub-regio Rijnmond belegt op 6 maart a.s. een sub-regio-vergadering. Nadere berichten in de volgende Democraat.
Democraten in Rijnmond: houd die datum vrij!!

Utrecht

Zure regen en het staten- en raadslid.
Op 16 februari a.s. wordt door het regiobestuur Utrecht een bijeenkomst belegd voor D'66 staten- en raadsleden uit de provincie Utrecht. Onderwerp van deze zaterdag(-ochtend)bijeenkomst is „zure regen“. De plannen voor deze „Utrechtse“ bijeenkomst dateren al van november vorig jaar, maar gezien de „Arnhemse“ bijeenkomst van 4 en 5 januari jl. en het feit dat het milieu de eerste speerpunt-actie zal zijn, heeft het regiobestuur besloten ook de D'66 staten- en raadsleden uit de andere provincies uit te nodigen.

De bijeenkomst wordt gehouden op zaterdag 16 februari a.s., van 10.00 uur - 13.00 uur, op kasteel Groeneveld te Baarn. Dit kasteel is o.a. voorlichtings- en expositie-centrum van Staatsbosbeheer.

Inleidingen o.a. door ir. H. Bastiaens, „zure regen-expert“ uit Wageningen. Uiteraard volop ruimte voor discussie.
Na de inleidingen en de discussie is er natuurlijk gelegenheid om de permanente „zure regen“ expositie op kasteel Groeneveld te bezoeken.

Wij zijn deze ochtend te gast bij Staatsbosbeheer; het kasteel wordt speciaal voor ons al om 10.00 uur geopend. Daarom graag vooraf even een telefoontje als u onze uitnodiging aanneemt. En dat u dat doet lijkt ons gezien de speerpunt-actie van uw en ons D'66 een logische zaak.
U kunt bellen met de volgende regio-bestuursleden: Arie Manten, tel. 03462-62253, of Ben Vos, tel. 033-726333.

HOOFDBESTUUR

Van de penningmeester aan de leden

Onderwerp geld

Nog juist voor u de kerstboom in huis haalde ontving u een brief met, zoals te doen gebruikelijk als u van mij een brief krijgt, een acceptgirokaart.
Nu neem ik aan dat de meesten van de ca. 8000 leden terstond de pen ter hand hebben genomen en hun contributie 1985 hebben overgemaakt. Voor hen is dit memo dan ook niet bedoeld. Het is wel bedoeld voor de enkelingen die ten gevolge van de feestdrukte of de vakantie dit nog verzuimden te doen.
Zoals bij vele verenigingen is de kas aan het einde van het jaar aardig leeg. Dat ik bij ons ook het geval.
En omdat, zoals ik u schreef, 1985 het jaar van het herstel van D'66 moet zijn, is uitstel van betalen een belemmering voor de uitvoering van de vele ambitieuze plannen die ons voor ogen staan.

Plannen die onze leden en ook onze kiezers duidelijk zullen maken dat er tussen het verbale geweld van de drie groten, die elk op hun beurt belangengroepen dienen en die op electorale overwegingen maatschappelijke vernieuwingen liever uit de weg gaan, een herkenbaar gezicht is van de politieke partij Democraten, het gezicht van de redelijke werkelijkheid.
Het gonst van de activiteiten in de afdelingen, de leden worden met de dag actiever, het bestuur bereidt het nieuwe beleidsprogramma voor en is doende met de opzet van het verkiezingsprogramma.

Voor dit alles is uw contributie nodig, ook voor de ontvangst van deze en de nog volgende Democraten.
Vandaar mijn dringend beroep. Edo Spier

Vertrek Madelon Lemarchand

Alle goede dingen komen gedriegen, luidt het gezegde. Herfst 1982, Madelon begon haar baan als hoofd Financiële Administratie op het secretariaat bij D'66 in Den Haag. Nauwelijks bezig zich in te werken, of twee nieuwe penningmeesters dienden zich aan. Ewout Cassee en schrijver dezes, beiden nieuw in Den Haag, moesten zich met behulp van de kennis en „ervaring“ van Madelon op de hoogte brengen van de miserabele financiële positie waarin de partij zich bevond.

Zes maanden later was van deze grandioze wisseling niets meer te merken. Het tekort was gedeels verdwenen door een speciale actie. De administratie die geheel is geautomatiseerd, werd door Madelon beheerst alsof ze het zelf uitgevonden had en was geheel up to date. Tussentijdse balanssen konden worden verstrekt spoedig na het afsluiten van een kwartaal. Tevens zijn door haar en door haar assistente Suzan Velthuisen de administraties van PSVI en SWB in het systeem opgenomen. Na een jaar, ten slotte, trok de accountant de

eerder afgegeven verklaring van „twijfel aan continuïteit“ in. Een kroon op ons gezamenlijk werk.

Nu de zoveelste sanering zich heeft voorgedaan is in gemeen overleg besloten dat Madelon een betrekking elders zou aanvragen. Dit heeft per 1 januari jl. zijn beslag gekregen. De geestdrift en accuratesse, waarmee zij haar werk verrichtte en de collegiale wijze waarop, zullen ons nog lang bij blijven. Het ga haar goed.

Peter Fonkert (ex) 1e penningmeester Hoofdbestuur

Het is weer tijd om actief te worden!

Zoveel D'66-ers, zoveel manieren om „actief lid“ te zijn. Maar... wist U dat het Landelijk Secretariaat regelmatig behoefte heeft aan allerlei

Menskracht?
Het Hoofdbestuur wil graag in contact komen met partijgenoten die bereid en in staat zijn om mee te helpen bij het vele werk in 1985. Bel of schrijf naar Michiel ten Brink Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ DEN HAAG tel: 070 -858303 of 071 - 131933 (thuis).

Waar gaat het om?
Wat we vaak nodig hebben zijn mensen die goed kunnen typen, mensen die onze 4 telefoonlijnen kunnen bemensen, mensen die lopende en oudere archieven op orde kunnen brengen, mensen die de vele telefonische contacten met de partij kunnen onderhouden en mensen die een aantal uren per week op het kantoor aanwezig willen zijn voor allerlei losse werkzaamheden. Het gaat niet om simpele klusjes die best kunnen wachten, het gaat om het daadwerkelijk verrichten van noodzakelijk werk.

Wat is belangrijk?
Het allerbelangrijkste is dat de betreffende vrijwilliger kan meedraaien in het bestaande team van medewerkers. Om die reden wil het Hoofdbestuur graag eerst contact leggen, en pas daarna eventuele werkafspraken maken. Betrouwbaarheid in die zin dat we op afgesproken momenten op de vrijwilliger kunnen rekenen is een tweede vereiste, anders kost het coördineren van de werkzaamheden meer tijd dan we hebben. Tenslotte moeten de vrijwilligers echt bereid zijn om die dingen te doen die we ze vragen, voor het opnieuw bedenken van alle plannen is geen tijd.

Waarom zou U?
Op het Landelijk Secretariaat kunt U zich heel concreet voor de partij inzetten, met veel partijleden en -activiteiten in contact komen en dus veel ervaring opdoen. D'66 moet aan de toekomst denken, dat houdt ook in het zelf „opleiden“ van actieve mensen met ervaring.

Horen wij spoedig van U?

COLOFON

De uitgave van de Democraat geschiedt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad.
Samenstelling: Jos Campman, Ewout Cassee, Roel Heskamp, Gauke Tanja, Marie-Louise Tiesinga, Ed Veenstra, Martin Voorn, Mieke van Wagenberg.
Kernredactie: Jos Campman, Roel Heskamp, Gauke Tanja, Martin Voorn.
Eindredacteur: Roel Heskamp.

Correspondentie, kopij e.d. richten aan het redactiesecretariaat: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

De Democraat
De Democraat wordt gratis toegezonden aan de leden van D'66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 30,- per jaar. Losse nummers zijn à 2,50 per stuk verkrijgbaar bij het secretariaat.
De Democraat verschijnt 11 maal per jaar. Het volgende nummer (nr. 2-'85) verschijnt op 15 februari 1985.
Kopijdatum: vrijdag 1 februari.

Advertentietarieven:
1/1 pagina: f 1200,-
1/2 pagina: f 700,-
1/3 pagina: f 525,-
1/4 pagina: f 425,-
1/8 pagina: f 250,-
1/16 pagina: f 150,-

Oplage: 7750 ex.

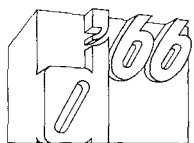
Druk: Brouwer Offset BV/Utrecht

Vormgeving: Hans Hohmann

Partijsecretariaat
Bureau SWB D'66
Bureau PSVI D'66
Bezuidenhoutseweg 195
2594 AJ Den Haag
Telefoon: 070-858303
giro 1477777

Partijvoorlichting: 070-858303/832468

Fractievoorlichting: 070-614911, tst 3271

Roermond en Stein geven goede voorbeeld In gemeente kansen voor opvijzelen milieu-image

door Ellen Beek en
Martin Voorn

„D'66 lijkt haar image als milieupartij wat kwijt te zijn. Maar op lokaal niveau zijn er genoeg kansen om dat gezicht te verbeteren.“ Dat schrijft Paul Captijn in „Milieu in 't Hart“, een speciale PSVI/voor de D'raaduitgave met informatie over mogelijkheden van lokale initiatieven op milieugebied. Uit Milieu in 't Hart blijkt dat er op milieugebied nog veel te doen is in gemeente en provincie. En dat er inderdaad genoeg kansen zijn om er wat aan te doen. In Stein en Roermond (Limburg) hebben D'66'ers belangrijke initiatieven genomen om het bedreigde milieu te beschermen. In West-Duitsland, bij Mönchen-Gladbach, wordt bruinkool afgegraven. Elke dag, over tientallen vierkante kilometers en op sommige plaatsen tot 100 meter diep, haalt men daar de bovenlagen weg. Die bruinkool is brandstof voor de Duitse elektriciteitscentrales. Goedkope brandstof, want er zijn geen maatregelen genomen om het milieu te beschermen.

In West-Duitsland stak protest op, milieugroeperingen en plaatselijke overheden drongen op onderzoek aan. De D'66'ers in het stadsgewest Roermond, ongerust over de afgraving van hun achtertuin, gingen tot actie over.

Jan Salet, secretaris van de afdeling: „Het is een enorme wond in het cultuurgebied. Gevreesd moet worden, dat de ondergrondse waterloop, ook in Nederland, door de bruinkoolafgraving wordt beïnvloed, waardoor de bovenlaag uitdroogt en het peil van het grondwater zakt. Uit studies van de universiteit van Berlijn en gemeentewerken in Mönchen-Gladbach blijkt dat in een groot gebied de ondergrondse waterloop al in omgekeerde richting stroomt. Niet meer van Duitsland naar Nederland, maar andersom. En een deel van deze waterloop ligt onder Limburgse bodem.“

Gevaar

„Als er uitbreiding komt van de afgraving naar het noorden, en de plannen liggen al klaar, loopt de Meinweg, een beschermd natuurgebied, gevaar. Er zijn al planten en dieren verdwenen uit de direkte omgeving van de afgraving. Watermaatschappijen zijn bang voor het ontstaan van een gebrek aan water. De oorsprong van het riviertje de Niers schuift elk jaar al een paar 100 meter op.“

„Wij constateerden uitdroging in het Meinweggebied (waar de zure regen en een naburig industrieterrein overigens ook schuldig aan zijn) en belegden een bijeenkomst. Daar waren mensen bij van Staatsbosbeheer, boswachters uit Duitsland, mensen

van de milieufederatie en Dick Tommel. Binnenkort zal het resultaat van een onderzoek bekend worden.“

„We zijn daarna, met Tommel, naar Mönchen-Gladbach gegaan. Met een juriste die een proefschrift maakt, met hydrologen en milieudeskundigen. De regionale kranten hebben het opgepikt. Dick Tommel zit er in Den Haag achterheen. De provincie Limburg is ook een onderzoek begonnen. Ons bestuurslid Frans Bongers heeft in deze zaak, zoals ook bij andere milieu-aangelegenheden, een heel actieve rol gespeeld.“

„Dit jaar gaan we, weer met Dick Tommel, op bezoek bij Nederlandse waterleidingbedrijven. Mestoverschotten, vooral van de varkensfokkerijen in Noord- en Midden-Limburg, verontreinigen het grondwater met nitraat. In West-Duitsland mag in de winter overigens geen mest meer gestort worden, daar zijn ze verder met de aanpak dan wij.“

„Ook zijn we bezig met de elektrische centrale in Buggenum. Als enige in Nederland hoeft die niet te ontzwellen omdat een deel ervan later wordt overgeschakeld op kolenstook. Maar wij denken dat het langer kan duren dan de 10 jaar waarover gesproken wordt. Het college van CDA, VVD en PvdA vindt ontzwellen niet nodig. Onze statenfractie is met een motie gekomen, maar die is door geen enkele andere partij gesteund.“

De Roermondse afdeling is overigens niet van plan zich neer te leggen bij de ontwikkelingen.

D'66-Roermond zal alles in het werk stellen om de afgraving en daarmee vervuiling en vergiftiging van het milieu te voorkomen.

Loodvergiftiging

Ook in Stein zitten de D'66'ers niet stil, terwijl het hier notabene om een afdeling met maar 9 leden gaat, en terwijl D'66 in Stein geen raadslid heeft. Leonardus op den Camp, secretaris van de afdeling: „In 1983 is het hier met de loodproblematiek helemaal uit de klauw gelopen. Een aantal koeien is als gevolg van loodvergiftiging doodgegaan. D'66 heeft de loodopslag in Stein als eerste aangekaart, maar provincie en gemeente gaven eerst geen antwoord op door ons gestelde vragen. Toen kwam er echter een schokkend rapport van de TH Eindhoven: De bodem van een deel van Stein was behoorlijk verziekt door loodverontreiniging.“

„En toen werd het probleem wel serieus genomen. Er kwam een saneringsonderzoek, en een volksgezondheidsonderzoek onder een aantal inwoners. Die mensen bleken duidelijk te veel lood in hun bloed te hebben. Deze affaire – en de positieve rol van D'66-Stein daarin – heeft de landelijke- en natuurlijk ook de regionale pers ruimschoots gehaald. De loodopslag is inmiddels verhuisd naar West-Duitsland (waar een aantal mensen ineens allerlei lichamelijke klachten heeft, hoe zou dat toch komen? M.V.) Je mag gerust stellen dat de nu genomen maatregelen een gevolg zijn van de actie die wij hebben ondernomen.“

D'66-Stein heeft nog meer ge-

daan: Er is bijvoorbeeld een voorstel ingediend om afval (gescheiden) in te zamelen. Op den Camp: „Maar daar is nooit iets van gekomen. De raad heeft er niets mee gedaan. Een groot probleem in Stein is, dat het CDA 11 van de 21 zetels heeft. En de mensen hier hebben een Bourgondische levensstijl, die geloven het allemaal wel, onder het motto: Het zal zo'n vaart niet lopen. Het is af en toe wel om moedeloos van te worden. Een D'66-rapport waarin de verontreiniging van het riviertje de Ur werd aangekaart is ook aan de kant geschoven.“ De gemeentebestuurders hebben D'66-initiatieven in de ijskast, dan wel het cilindrisch archief gestopt, de pers heeft dat beslist niet gedaan. D'66 in Stein wordt regelmatig in de media genoemd.

Mogelijkheden

Leo Bomhof geeft in Milieu in 't Hart een aantal juridische mogelijkheden voor de burger om milieuzaken aan te pakken. Hij meldt dat de burger in de praktijk vaak straatlengten achter ligt op de kennis en besluitvormingsprocessen van de overheid. In „Milieu...“ valt te lezen hoe daar wat aan gedaan kan worden, hoe milieudelicten door D'66'ers juridisch aangepakt kunnen worden. Paul Captijn pleit daarnaast voor een actief milieu-educatiebeleid in gemeente en provincie. Dick Tommel geeft in het blad aan wat de spanningvelden in het beleid zijn tussen rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Hans Jeekel verhaalt over het nut van adequate bestemmingsplannen, Rob Lichthart over landschaps- en natuurbeheer, terwijl Cees Merkus het vervoer van gevaarlijke stoffen voor zijn rekening neemt.

Hans van Zijst, secretaris van de SWB-werkgroep milieu, over andere mogelijkheden op milieugebied voor D'66'ers op lokaal niveau: „Allereerst natuurlijk de actie van de „33 van 3-bergen“ tegen de bodemverzuring. D'66'ers moeten ook aandringen op strenge hinderwetvergunningen en op een actief hinderwetbeleid door de gemeente, die vaak te weinig mensen heeft om de vergunningen goed op te stellen en om streng op naleving toe te zien.“

„De gemeente moet verder attent zijn op het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Er wordt nog veel te veel gespoten. Een probleem is ook het inzamelen van afvalstoffen als oude medicijnen, oude batterijen, verfafval, enzovoorts. En er moet sprake zijn van een actief scheidingsbeleid door de gemeente. Tenslotte is het toezicht op naleving van milieu-wetgeving door de bedrijven nogal eens onvoldoende. Ook daar is dus veel aan te doen. Milieu is nog (te) vaak het kind van de rekening“, zo besluit Van Zijst.

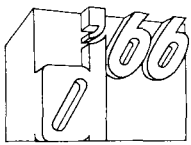
Hoog plateau van het toekomstig natuurpark „Meinweg“

VAN DE REDACTIE

HERKENNING?

Hebt u dat ook wel eens? Of gehad misschien?
Die vraag.
Die vraag met twee antwoorden.
Het gemakkelijke: waar zou ik anders naar toe moeten?
En het moeilijke.
Waarom ben ik nog lid? Lid van D'66.
Tja. Soms is het antwoord écht moeilijk. Je vindt het dan wel, maar er blijft iets knagen.
Gelukkig ligt het soms ook anders en is het eigenlijk helemaal niet moeilijk. Is de vraag naar het waarom in het geheel niet aan de orde.
Zo was het begin van dit jaar. In Arnhem. Vrijdagavond al. Een steer die – meer nog dan de inhoud – je vertrouwen gaf. Vertrouwen, omdat het gebekvecht over de procedure nu eens achterwege bleef. Omdat enige honderden kaderleden eensgezinde vechtlust uitstraalden.
En daarna de zaterdag. Nog meer mensen. De toespraak van Van Mierlo, de maffe bordenoptocht. Wie had zoiets ooit gedacht, dat Democraten zo enthousiast konden raken? Ik niet. Heb me vergist dus. Goed zo.
„Maar, in de ogen van Van Mierlo“, zongen Marijke, Marjoleijn en Stijn later die zaterdag in Gennep.
Nou, niet alleen in zijn ogen. In de ogen van heel veel andere Democraten heb ik het sindsdien gezien.
Dat ze het moeilijke antwoord hebben gegeven.
Moeilijk. Maar ook, ook... bevrijdend. Ik ga door, D'66 gaat door, we gaan samen door.
Aan het werk.

Roel Heskamp

Voor D'66 staat het milieu centraal

door Gauke Tanja

Nu we in het kader van de profileringsactie als eerste thema „milieu“ hebben gekozen, lijkt het zinvol nog eens even terug te kijken. Hoe dachten we toen over dit van levensbelang zijnde onderwerp? Waarschijnlijk is er niet zoveel veranderd! Terugkijken kan op vele manieren. Alleen volledigheid is nooit mogelijk. Vooral niet omdat het onderwerp zich niet beperkt tot één discipline. Gaat u zelf maar eens de verbanden na met Economische Zaken, Sociale Zaken, Verkeer en Waterstaat, Landbouw en Visserij, Volksgezondheid enz.

„Milieu“ loopt als een rode draad door al deze gebieden. Een goed totaalbeleid is alleen mogelijk als milieubescherming altijd en overal één van de uitgangspunten is bij de besluitvorming. Daarom hebben we ook niet geprobeerd dit soort volledigheid na te streven. Wel wilden we proberen een representatief beeld te geven van wat D'66 vond. Een beeld dat het belang aangeeft van wat een schoon „milieu“ voor D'66 de afgelopen jaren betekende.

De beste methode om dat te doen was – vonden wij – een duik in dat deel van het archief waar de artikelen en toespraken opgeslagen zijn van Ineke Lambers, omdat haar inbreng van zoveel belang is geweest (en nog steeds is) voor de milieudenkbeelden van D'66.

Tegen het dingdenken

„Dingen centraal? Of mensen meester laten zijn over hun omstandigheden: technocratie of democratie – dat is de tweesprong waarop we staan.“

Zo begon Ineke Lambers op 22 mei 1981 haar toespraak op een verkiezingsmanifestatie in Nieuwegein.

„Zien we kans onze leefomstandigheden de moeite waard te maken, gezondheid en milieu te respecteren, natuur te sparen, verstandig om te gaan met energie? Of ondergaan we onze technische verworvenheden als een dictaat, dat dwingt door te gaan op een weg die leidt naar het schrikbeeld van onze fysieke omgeving als vuilnisbelt van onze vastgelopen welvaart, naar de slavernij van een onstilbare energiebehoefte? Is een route van verwording en uitputting de enige weg? Is dát het pad door de jaren tachtig?“

Nadat zij een reeks voorbeelden had gegeven waaruit duidelijk werd, dat we al een eind dat pad zijn opgestuurd, vervolgde Ineke Lambers:

„Dit zijn geen angstdromen van een milieu-freak, maar berichten van de afgelopen weken: voorbeelden uit een voortdurende reeks, vaak niet eens meer als onthutsend op de voorpagina, maar gelaten geplaatst op pagina zoveel. Alsof het de voorboden zijn van een onontkoombare toekomst. Die toekomst maken we zelf. Maar systemen en technieken zijn zo ongrijpbaar geworden, dat we het dictaat van de dingen over ons laten komen als een natuurwet, in plaats van de wetten die de natuur zelf stelt te respecteren. En daarmee verspeulen we ons zelfrespect.“

„Milieubeheer en natuur-landschapsbescherming zijn ingeburgerde woorden geworden. Woorden: er wordt lippendienst bewezen, niemand verklaart zich „tegen het milieu“. Daar schiet het milieu weinig mee op, wanneer die woorden niet staan voor een consequente keuze die in daden wordt vertaald. Nu het economisch minder goed gaat, slaat het uur der waarheid: menen wij

leiding op een symposium, georganiseerd rond het thema „Milieubedreiging in de jaren tachtig.“ Ze sprak (o.a.) over de elementen die nadere aandacht behoeven bij het zoeken naar een antwoord van de overheid op milieubedreiging in de jaren '80.

Ineke Lambers:
„Ik zet die elementen puntsgewijs voor u op een rij:

- een gezond milieu omvat meer dan het ontbreken van directe gezondheidsbedreiging;
- een goed milieubeheer vergt meer dan symptoombestrijding en reactie op incidenten;
- het gaat niet alleen om het weren van bedreiging, het gaat ook om het keren van bestaande verontreiniging en versterking en het opruimen van vervuiling uit het verleden;
- uit het spel der maatschappelijke krachten komt niet als vanzelf een verantwoord gebruik van de fysieke omgeving voort;
- bezorgdheid over de eigen omgeving vertaalt zich niet zonder meer in milieuvriendelijk gedrag;
- het aanpakken van milieubedreiging duldt geen uitstel omwille van economische omstandigheden;
- milieubeheer strekt zich uit van lokale verontreiniging tot mondiale verstoring.“

„Het zal u duidelijk zijn dat incidenten-beleid en symptoombestrijding niet toereikend zijn. Anders gesteld: het zal alleen mogelijk zijn milieubedreiging van vandaag niet tot een opnieuw verontrustende realiteit van morgen te laten worden wanneer een op bronbestrijding gerichte preventie voorop staat.

Dat bronbestrijding daadwerkelijke terugdringing moet zijn en geen verplaatsing van vervuiling is evident. Lozing in de lucht moet niet uitgeruild worden tegen waterverontreiniging bijvoorbeeld, de hoge-schoorstenenaanpak die onze verzurende SO₂ en NO_x alleen maar verderop bracht, moet voltooid verleden tijd zijn. Het is overigens wel zuur te moeten constateren dat weliswaar de dodelijke effecten van de verzuring op de Zweedse meren al langer bekend waren, maar de meer recente schrik over bedreiging niet alleen van de Duitse wouden maar ook van Nederlandse bossen leidde tot de echt brede belangstelling voor verzuring die de laatste tijd in de media was waar te nemen. Hopelijk zorgt die brede belangstelling ook voor een voldoende breed draagvlak voor een niet aflatende inspanning tot verdere en blijvende terugdringing van SO₂-verontreiniging en een voortvarende uitbouw van het nog prille NO_x-beleid. Juist hier kunnen gezondheid, ecologie en ook economie zo duidelijk hand in hand gaan: de gevolgen voor CARA-patiënten van luchtverontreiniging, de economische aantasting in eigen land en daarbuiten, de gevolgen voor grondwater en daarmee voor de drinkwatervoorziening (oplossing van zware metalen in het water, aantasting

van leidingen, kosten voor zuivering en neutralisering), de schade aan goederen en gebouwen, het zijn allemaal elkaar versterkende argumenten voor een consequent beleid.“

Geen kernenergie

In Civis Mundi van april 1981 schreef Ineke Lambers o.a. over kernenergie en stelt: „dat de daaraan verbonden problemen en risico's zo groot zijn en het zicht op aanvaardbare oplossingen daarvoor zo ontbreekt, dat we maar liever niet op kernenergie moeten rekenen voor onze toekomstige energievoorziening. Dat is geen ondoordachte emotionele angst, maar de weloverwogen uitkomst van toetsing op aanvaardbaarheid.

Het loont niet ons dergelijke problemen-zonder-oplossing op de hals te halen: het is niet alleen niet aanvaardbaar, het kan ook de essentie van het energieprobleem niet oplossen. Ook uranium is een te importeren grondstof die zonder verwerking c.q. kweekreactoren binnen enkele decenia op kan zijn. De hoge kapitaalsinvesteringen die kernenergie vergt, blokkeren intussen de weg naar andere veiliger en blijvender oplossingen.“

„We zullen het dan ook niet moeten hebben van kernenergie, maar van zeer doeltreffende energiebesparing, snel een zo groot mogelijke bijdrage van „total energy“ met name in de vorm van industriële warmte-krachtkoppeling, het geleidelijk – want onder voorwaarde – vergroten van het kolenaandeel en op langer zicht blijvende energiebronnen als zon, wind, getijden, waterkracht, aardwarmte.“

Minister hardleers

In april 1980 vroeg mevrouw Lambers zich op de opiniepagina van NRC-Handelsblad af, hoe hardleers een Minister kan zijn. (Minister van Aardene had enige weken te voren meegedeeld, dat aan de kerncentrale Doodewaard toestemming was verleend bevestigend meer gebruikte splijtstoffen op te slaan).

En ze schijft:
„Zou dit alles al mis genoeg zijn als het alleen in de Doodewaardkwestie ging, het nare is dat hiermee ook verder afbreuk wordt gedaan aan wat er nog aan kans van slagen was voor de brede maatschappelijke discussie, waarvan de opzet toch al niet door de regering is voorbereid op een wijze die alom vertrouwen kon inboezemen op een open besluitvorming met echte inspraak en gelijkwaardige kansen voor verschillende opvattingen.“

Was in 1980 een Minister hardleers en kon Ineke Lambers twijfelen aan de kans van slagen van de BMD, in januari 1985 blijkt de hele discussieronde goed te zijn geweest om het archief te vullen, en niet meer. En niet alleen is minister Van Aardene hardleers, het hele kabinet hobbelt maar voort op de kernenergie weg. Daarom: D'66!

DE D'66 VISIE OP MILIEUZORG IN DE GEMEENTE

Milieu is een van de speerpunten van de partij in 1985/1986. Een vertaling van dit speerpunt op gemeentelijke politiek. Ook staan acties voor de D'66-afdeling beschreven. Het totaal beslaat 4 A-4tjes en is tegen vergoeding van kopieer- en verzendkosten te verkrijgen.

TUSSEN DROOM EN DAAD

Hoe kan door deelname aan de macht een partij in één jaar zoveel verliezen? In dit boek praten daarover de bewindslieden die voor D'66 optraden en de voorzitters van de Eerste- en Tweede Kamerfractie. Zij geven een inzicht in hun ergernis, in hun isolement soms, in hun onmacht ontwikkelingen te keren, in de verhoudingen met de pers. Meninge die wel al eerder gedacht zijn maar nog niet gezegd zijn te lezen in deze bundel openhartige gesprekken. Prijs f 2,50 (exclusief verzendkosten).

HANDBOEK VOOR BESTUREN D'66

Hierin staan beschreven:
– taken en functies van politieke partijen,
– politieke functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen,
– organisatorische functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen,
– financiële functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen,
– externe functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen.
Een onmisbaar naslagwerk voor D'66 bestuurders. Prijs f 2,50 (exclusief verzendkosten).

PUBLICITEIT IN DE POLITIEK

Dit handboek verstrekt een aantal handvatten om bekendheid te geven aan de politieke doelstellingen van D'66 en de verrichtingen van D'66-politici. Prijs f 2,50 (exclusief verzendkosten).

VOOR DE D'RAAD

Onder auspiciën van het PSVID'66 verschijnt nu voor de 3e jaargang „Voor de D'Raad“, een tijdschrift voor D'66-raadsleden en anderen die geïnteresseerd zijn in lokale politiek. Voor de D'Raad verschijnt 5x per jaar en kost f 30,-.

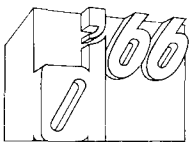
Voor inlichtingen of bestellingen: PSVID'66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag, tel. 070-858303.

Ineke Lambers als Tweede Kamerlid in 1980: specialiste op milieugebied

het echt met het milieu – of was het een hobby voor tijden van welvaart, een afsnijrandje van economische groei? Steeds vaker wordt een voorstelling van zaken gegeven, alsof er in deze zin niets meer te kiezen valt, alsof het perspectief van een leefbare toekomst al teloor is gegaan. Want dat is de eigenlijke boodschap wanneer men mensen zogenaamde keuzen voorhoudt als „milieu of werkgelegenheid“, „kernenergie of schipbreuk van onze economie“. Dat is geen keus vrije en mondige mensen waardig. Dat is een keus tussen hel en verdoemenis, een keus tussen vergiftigd worden of verhongeren. Dat voert tot noodlottige redeneringen als: „We moeten gif blijven produceren en gebruiken om het geld te verdienen om het opruimen van de bodemvergiftiging mee te betalen“, of: „We moeten energie-intensieve industrie draaiende houden met kernenergie, met kolen zonder al te dure milieuvorzieningen, om voldoende economische groei te bereiken om onze energie te kunnen betalen. Dat zijn de drogredenen van het dingdenken.“

Bezorgdheid niet genoeg
In maart 1983 hield Ineke een in-

Schade aan het milieu voorkomen

door Roel Heskamp

Wordt op de pagina hiernaast teruggekeken, in dit artikel kijken we vooruit. Uit de teksten die zijn opgesteld voor het concept-Beleidsprogramma hieronder een selectie uit het hoofdstuk milieu.

Prioriteiten

Voor D'66 ligt de hoogste prioriteit bij het voorkomen van schade aan het milieu (preventief milieubeleid). Door gebrek aan inzicht en door materiële verlangens heeft de mens onnoemelijke, deels onherstelbare schade toegebracht aan de aarde. Gelukkig dringt nu het besef door, dat preventieve maatregelen niet kostenverhogend, maar juist kostenverlagend werken voor de samenleving. Voorkómen is voordeliger dan herstellen!

Uitgangspunten

D'66 bepleit een integraal milieubeleid, dat méér is dan bescherming van water, lucht en bodem. Het terugdringen van schaarste moet zich uitstrekken tot de absolute schaarste aan grond- en hulpstoffen en natuur. Zuiverheid van water, lucht en bodem moeten als kostenfactor worden beschouwd, en integraal milieubeleid omvat ook natuurbehoud en landschapsbescherming. Het milieubewustzijn – ook dat van de individuele burger – moet worden vergroot. De nog te vaak op materiële consumptie gerichte leefwijze moet veranderen in een milieu-vriendelijker, energiezuiniger levensstijl. Iedereen draagt hier een eigen verantwoordelijkheid! Bij de financiering van het milieubeleid staat voorop, dat de vervuiler betaalt.

Belasting van het Milieu stoort zich niet aan landsgrenzen. D'66 wil daarom dat milieubescherming als een volwaardige doelstelling wordt opgenomen in het EG-verdrag. Met betrekking tot economische activiteiten in grensgebieden moeten internationale afspraken worden gemaakt over gezamenlijk beheer, als die activiteiten het milieu bedreigen (natuurgebieden, landschappen, watergebieden enz.).

Bestuur en wetgeving

D'66 vindt dat een eind moet komen aan de huidige verbrokkelde manier van beleidsvorming op het gebied van het milieubeheer. Immers, deze leidt tot trage besluitvorming, weinig efficiency, maar vooral tot ondoorzichtigheid voor de burger en het bedrijfsleven. De noodzakelijke integratie en coördinatie van het milieubeleid moet uitgaan van een sterk departement voor milieubeheer. Dit departement moet een milieuplan opstellen als kader, waar binnen het milieubeleid wordt uitgevoerd door provincies, gemeenten en gedecentrali-

Dick Tommel, de huidige milieuspecialist

seerde diensten. D'66 wil de instelling van een MI-OD: een landelijke Milieu Inlichtingen- en Opsporingsdienst.

Op het gebied van de wetgeving hecht D'66 grote waarde aan de milieueffectenrapportage (voor alle milieubelastende activiteiten van enige omvang) en de integrale vergunning (waarin alle milieubelastende elementen – incl. het afvalwater – zijn gewogen).

In de sfeer van de handhaving moeten de sancties worden verscherpt en de verjaringstermijnen van aansprakelijkheid worden verlengd.

Enkele deelgebieden

1. **Bodem.** Het grote aantal meldingen van bodemverontreiniging door chemische stoffen onderstreept de noodzaak van een lange-termijn-actieplan. Volledige reiniging staat voorop. De kosten daarvan moeten – waar mogelijk – worden verhaald op de producenten van de stoffen, waarmee de bodem is vergiftigd. Toekomstige bodemsanerungen moeten nu worden voorkomen door een krachtig bodembeschermingsbeleid.

De „verrijking” van de bodem ten behoeve van de landbouw moet tot ecologisch verantwoorde hoeveelheden worden teruggebracht. Het gebruik van giftige bestrijdingsmiddelen moet worden teruggedrongen.

2. **Water.** De nog steeds toenemende toevoeging van fosfaat aan het oppervlaktewater moet worden bestreden: verbod van fosfaathoudende wasmiddelen, verbetering van de opslag van mest, een algemene invoering van de zgn. derde zuiveringstrap. In kwantitatieve zin moet het be-

leid worden gericht op beperking van het watergebruik. Daarbij staat selectieve toepassing van het grondwater voorop: geen drinkwater voor industrieprocessen die met water van een mindere kwaliteit kunnen volstaan. D'66 is verontrust over de mogelijkheden om de kwaliteit van ons drinkwater te kunnen handhaven. Ook hier geldt, dat het beter is om te voorkómen dan later te herstellen. Daarom zuivering aan de bron.

3. **Lucht.** D'66 bepleit ingrijpende maatregelen tegen het verzuuringsproces: niet alleen sterven de bossen, ook verzuurt landbouwgrond zodanig, dat verder gebruik onmogelijk dreigt te worden. Zeker hier is een Europese aanpak nodig, maar alleen daarom mogen nationale maatregelen niet ontbreken:

- zuiveren van rookgassen van kolengestookte centrales e.d. volgens de beste technische methoden (en die zijn er!);
 - verscherpte normering voor het zwavelgehalte van brandstoffen;
 - met betrekking tot het verkeer: betere verbrandingstechnieken, reiniging van uitlaatgassen en loodvrije benzine.
- Maar ook – het gaat om samenhangende problemen – handhaven van maximum-snelheden, beperking van het autogebruik en bevordering van het openbaar vervoer.

4. **Afval.** D'66 wil een integraal milieubeleid, dat voorkomt dat het afvalbeleid een sluitpost wordt. Daarom:

- een drastische beperking van de toepassing van stoffen, die in het afvalstadium een ernstige bedreiging vormen van het milieu – voorbeeld: cadmium;
- een heffing op milieubelastend verpakkingsmateriaal;
- bevordering van kringloopprocessen en statiegeldregelingen, een verbod op wegwerpverpakkingen voor dranken.

5. **Natuurbehoud en openluchtrecreatie.** Voor D'66 gaat het niet alleen om bescherming van natuurgebieden, maar ook om bescherming en herstel van natuur- en landschapswaarden in het cultuurgebied. Dat moet dus een van de doelstellingen zijn van het landbouwbeleid. Daarom géén productievergroting ten koste van alles, maar aandacht voor de inpasbaarheid in die zin van landbouwactiviteiten. Mogelijkheden voor openluchtrecreatie in de directe omgeving van grote bevolkingscentra moeten worden bevorderd. Zo kunnen andere gebieden worden ontlast.

Samenhangend beleid

Milieubeleid is facetbeleid: het moet dwars door alle departementale indelingen heen gaan: economie en werkgelegenheid, ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer, landbouw. Maar ook: onderwijs, welzijn, sport en recreatie, consumentenbeleid. Een aantal voorbeelden:

- het industriebeleid moet zo worden gestuurd, dat vooral technieken worden toegepast die zuinig zijn met grondstoffen en energie;
- snelle invoering van een Waddenwet; een zelfde regeling voor het Dollard-gebied;
- geen tweede nationale luchthaven;
- meer aandacht voor de leefomstandigheden van dieren in de intensieve veehouderij;
- milieukunde en milieubeheer opnemen als belangrijke onderdelen van het lessenpakket;
- bepaalde natuurgebieden sluiten voor recreatie, in wel ontsloten bossen motorvoertuigen weren;
- verplichte teksten op verpakkingen van produkten over de gevaren voor het milieu of de milieu-onvriendelijkheid; heffingen en/of een verschillend BTW-tarief voor dergelijke produkten.

(advertentie)

Maarten Engwirda, voorzitter Tweede Kamerfractie van D'66 zoekt voor indiensttreding per 1 maart 1985 een

(part-time) PERSOONLIJK MEDEWERKER (M/V)

Taakomschrijving

- beleidsvoorbereiding op sociaal-economisch terrein;
- voorbereiding van wetgevingsactiviteiten op het terrein van Financiën (incl. belastingen), Economische Zaken e.d.;
- afhandeling van correspondentie;
- onderhouden van externe contacten in en buiten de partij D'66;

De gedachten gaan uit naar een pas afgestudeerd econoom, algemeen economische richting, bij voorkeur met hoofdvak openbare financiën. Ook zij die bijna zijn afgestudeerd, kunnen solliciteren. Verwantschap met de ideeën van D'66 is voor deze functie vereist.

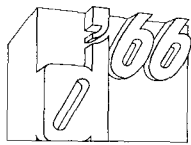
Voor iemand met persoonlijke interesse in het functioneren van praktische politiek wordt een zeer afwisselende werkkring geboden met onregelmatige werktijden. Aanvangssalaris: ca f 2300,- bruto per maand (+ 7½% vakantietoeslag per jaar).

Inlichtingen: Henk Hoen, fractie D'66, tel.: 070-61 49 11 toestel 3273. Schriftelijke sollicitaties vóór 1 februari richten aan: drs. M. Engwirda, Tweede Kamerfractie D'66, Binnenhof 1a, 2513 AA 's-Gravenhage.

ANDERSEN

Ach, kind zei de oude zureregen-schermverkoopster tegen het kleine meisje met de zwavelstokjes, je denkt toch niet dat de mensen ooit wijs worden? Ze hebben de mond vol over het milieu, dat is een Frans woord voor onderwereld, maar ondertussen sterft de gewone wereld onder hun handen. De sneeuwkoningin heeft hun harten in ijsklompjes veranderd, maar ze merken het zelf niet. Soms steken ze zo'n zwavelstokje van jou aan en dan dromen ze even dat ze warmlopen. Ze winden zich dan op over één mooi groen onderwerp dat juist door iedereen besproken wordt, maken zich kwaad op iedereen die er zich niet even kwaad over maakt, en houden dat soms wel een heel jaar vol. Dan is er weer een ander onderwerp. En overal waar ze even niet opletten, doet het leger van de sneeuwkoningin geruisloos een stapje vooruit. Dat leger, zei de oude zureregen-schermverkoopster, dat zijn ze natuurlijk zelf. Want ze lopen wel warm, maar ze zetten hun rijke, verkwisten-de leventje voort. De natuur heeft verdigters nodig die misschien minder warmlopen maar wel beter volhouden. Maar waar vind je die, klein meisje met je zwavelstokjes? Ik zou het niet weten. Een hond met ogen als theeschoteljes blafte dat hij het wist. Maar als hij niet verstaan wordt, dan wordt hij uit-gewist.

Aad Nuis

„De vierde stroming slaat haar vleugels uit”

De eerste aanzet tot een internationaal samenwerkingsverband werd door D'66 gezet met de lijstverbinding tussen de Mouvement de Radicaux de Gauche, het Radikale Venstre en ons t.b.v. de Europese Verkiezingen, waarbij de SDP zich om interne Britse redenen niet kon aansluiten, echter wel politiek ondersteunde. De lijstverbinding is niet slechts technisch van nut gebleken, maar heeft ook de persoonlijke uitwisselingen tussen onze partijen bevorderd. Velen herinneren zich nog het enthousiaste verhaal over de nieuwe informatiemaatschappij van Shirley Williams op de Democratendag in mei vorig jaar.

Om het ontstane netwerk tussen deze gelijkgezinde partijen niet verloren te doen gaan, hebben wij het initiatief genomen om dit samenwerkingsverband te institutionaliseren. De MRG heeft hiertoe op 16 november j.l. een conferentie in Parijs belegd. Naast de Europese partijen nodigde de MRG ook de buiten-Europese partijen uit, waarmee zij contacten onderhoudt. Een tiental partijen, waaronder de Radicale Partij in Argentinië (president Alfonsin), de Blanco's uit Uruguay en de Democratische

Partij in Senegal, waren vertegenwoordigd.

Twee dingen werden afgesproken. Ten eerste dat de Europese partijen elkaar driemaandelijks zullen ontmoeten. De bedoeling is een informatie- en ondersteuningsnetwerk op te zetten (bijv. het innemen van gemeenschappelijke standpunten in de nationale parlementen inzake mensenrechten of internationale politiek, het organiseren van ontmoetingen tussen nationale parlementariërs en wetenschappelijke bureaus van deze partijen). Ten tweede dat zij jaarlijks met de buiten-Europese partijen samenkomen om bepaalde onderwerpen te bespreken (bijv. relatie mensenrechten en ontwikkelingssamenwerking).

Het is een schuchter begin. Maar de schuchterheid had meer een financiële oorzaak dan een politieke. Alle aanwezige partijen hadden het gevoel dat ook op nationaal niveau een radicaal, links-liberaal of sociaal-democratisch alternatief van zich moet doen spreken. Wordt t.z.t. vervolgd. **Jan Lucas van Hoorn, secretaris buitenland**

ADVIESRAAD

Dialogo met Suriname

Na een uitvoerige discussie over de voor- en tegenargumenten van het herstel van de ontwikkelings-samenwerkingsrelatie met Suriname is de Adviesraad op zijn vergadering van 24 november 1984 tot de conclusie gekomen, dat het voor Nederland mogelijk is om een uiterst kritische beleidsdialogo met de Surinaamse regering te starten. Essentieel voor het slagen van die dialogo is, dat er meer dan verbale voortgang wordt gemaakt op weg naar een vorm van democratisering, hetgeen inhoudt dat de bevolking werkelijke invloed op het beleid kan uitoefenen en dat er een acceptabel rechtssysteem tot stand komt. Op deze wijze is ook de handhaving van de mensenrechten in beginsel gegarandeerd. Deze dialogo zou kunnen beginnen, zodra een Surinaamse regering serieuze voorstellen voor een democratiseringsproces publiceert.

Naar het oordeel van de Raad is de eventuele hervatting van de hulprelatie zeker niet het begin van die dialogo, aangezien Nederland dan zijn bijzondere positie om op de situatie in Suriname invloed uit te oefenen weggeeft. Vanwege het belang van de handhaving van de mensenrechten is het terecht, dat Nederland van die mogelijkheid gebruik maakt. De hervatting zou het eindresultaat van die dialogo kunnen zijn, indien die inhoudelijk voldoende succesvol zou zijn. In die situatie heeft men in Suriname zelf enige vorm van een oplossing gevonden voor het probleem rond de positie van bevelhebber Bouterse. Nederland zou geen voorwaarden moeten stellen over de positie van Bouterse, maar toetst alleen het democratische- en rechtssysteem. De Raad kan zich derhalve aansluiten bij de conclusies van de

voorlopige Adviescommissie Mensenrechten Buitenlands Beleid.

Geen nieuwe kerncentrales

In dezelfde vergadering heeft de Adviesraad uitgesproken, dat de bouw van kernenergiecentrales strijdig is met een actief energiebesparingsbeleid en met de bevordering van de toepassing van Warmte Kracht Koppeling. De Raad concludeerde ook, dat belangrijke resultaten van de Brede Maatschappelijke Discussie (een energiebeleid gebaseerd op energiebesparing, meer centraal opgewekte elektriciteit, maximale inzet van duurzame energie en terughoudend, milieuontziend gebruik van fossiele brandstoffen) overeenkomsten vertonen met het door D'66 voorgestane beleid. De Raad adviseert de Tweede Kamerfractie mede daarom te blijven pleiten voor stimulering van Warmte Kracht Koppeling en wind- en waterenergie naast energiebesparing. Dit kan worden gefinancierd uit de middelen die waren bestemd voor nieuwe kerncentrales.

Het gezin niet als norm

De Raad sprak uit dat de overheid bij regelgeving niet meer het traditionele gezin, noch een andere samenlevingsvorm als norm moet hanteren. Met name de nieuwe regeringsvoorstellen over de voordeurdelersregeling zijn daarmee in strijd. De Adviesraad meent dat mensen vrij moeten zijn om relaties met elkaar aan te gaan zonder van elkaar financieel afhankelijk te worden gemaakt.

Onduidelijke leeftijdsriteria

De Adviesraad verzocht de Tweede Kamerfractie er bij de Regering op aan te dringen, dat leeftijdsriteria voor buitenlandse

Gemeenteraadsverkiezingen 1986

In dit verband enige mededelingen van het Hoofdbestuur.

- 1. Lees de Democraat, er is geen geld om regelmatig zendingen aan alle afdelingen te doen!
2. Eind vorig jaar hebben alle afdelingen een brief van het Hoofdbestuur ontvangen, met als bijlage onder andere een tijdschema. Dat schema blijft voorlopig van kracht. Wanneer U deze brief niet ontvangen hebt, belt U dan snel naar het Landelijk Secretariaat. OVERIGENS: WEET U ZEKER DAT HET JUISTE SECRETARIAATS-ADRES VAN UW AFDELING IN DEN HAAG BEKEND IS? GEEF HET DOOR OF CONTROLEER HET MET EEN BRIEFKAARTJE.
3. In de komende maand ontvangen alle afdelingen een draaiboek voor de gemeenteraadsverkiezingen. INFORMEER BIJ BELLENDE AFDELINGEN OF HET ER IS, BEL ALS U HET NIET ONTVANGEN HEEFT.
4. Vóór 19 januari 1985 dienen de afdelingen (volgens het Huishoudelijk Reglement) een besluit te hebben genomen over deelname aan de raadsverkiezingen en de wijze van verkiezing van hun kandidaten. VERGEET NIET HET

HOOFDBESTUUR VAN UW BESLUIT OP DE HOOGTE TE STELLEN, ANDERS KUNNEN WIJ U GEEN FORMELE TOESTEMMING VOOR DEELNAME VERLENEN. Mocht deze datum in Uw afdeling op onoverkomelijke bezwaren stuiten, wacht dan niet af, maar neem contact op met het Hoofdbestuur via Michiel ten Brink op het landelijk secretariaat. Incidentele gevallen kan het HB namelijk ontheffing van deze datum verlenen (ook dat staat in het HR).

5. Houd in 1985 contact met Den Haag, en daardoor vaak met andere afdelingen. Via het secretariaat kunt U behalve het Hoofdbestuur ook de Campagne Voorbereidingscommissie (CVC) bereiken, die U kan helpen bij allerlei activiteiten die met de verkiezingen te maken hebben. SPAAR UW PLANNEN, PROBLEMEN EN ERVARINGEN NIET OP, GEEF ZE DOOR!

6. LEES DE DEMOCRANT, OOK DE VOLGENDE KEER.

Limburg

Algemene Regiovergadering

Op dinsdag 12 maart 1985 is er een AVR van de regio Limburg. Plaats: „De Oranjerie”, Roermond; aanvang 19.30 uur. Op de agenda: verkiezing twee regiobestuurleden en een plv. regio-HB-

lid; het concept-beleidsprogramma; vooruitblik op de gemeenteraadsverkiezingen in 1986. (Zie voor de volledige agenda in „Concreet”). De partijvoorzitter, Jacob Kohnstamm, heeft toegezegd bij deze AVR aanwezig te zullen zijn. Corry Quispel, regiosecretaris.

Gelderland

Regiobestuur Gelderland per 1 januari 1985

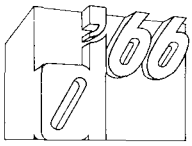
- Voorzitter : Jan Klein, Beneluxlaan 196, 3844 AP Harderwijk (03410-14210)
Vice-voorzitter organisatie : Ben Herfst, Frederikstraat 8, 6811 SJ Velp (085-647372)
Vice-voorzitter politiek : Lidy Brummelkamp-Toet, Hoenderkamp 20, 6666 AN Heteren (08306-22086)
1e Regiosecretaris : Klaas Klein Geltink, Heggerank 57, 7242 MG Lochem (05730-6215)
2e Regiosecretaris : Nico Prangmsma, de Schoorsteen 23c, 4012 EK Kerk-Avezaath
Penningmeester : Henny van Oorschot, Weezenhof 2412, 6536 JE Nijmegen (080-443543)
Emancipatiecoördinator : Mies Kulkens-Bos, Valkenbos 2, 6997 AS Hoog-Keppel
Regio HB-lid : Werner Uerz, Hogestraat 28, 6953 AT Dieren (08330-16544)
Pl. verv. Regio HB-lid : Jan van Walsem, Urkmeen 29, 3844 JS Harderwijk

werknemers en hun familieleden rekening houden met de feitelijke omstandigheden voor aangifte bij de Burgerlijke Stand in hun land van herkomst. Door dergelijke onduidelijkheden veroorzaakte problemen voor de geboortedatum, zoals bij de jonge Turk Ferhad Isik ten tijde van de vergadering, mogen geen motief tot uitwijzing uit Nederland zijn. De situatie in die landen maakt het nu eenmaal vaak onmogelijk een geboortedatum precies te bepalen.

Gesubsidieerde instellingen en discriminatie De Adviesraad vindt dat overhe-

den subsidieverlening moet stoppen aan instellingen die discrimineren op grond van homoseksuele geaardheid. Ze nodigt de Tweede Kamerfractie uit zich hiervoor in te zetten. De Raad besloot dit op haar vergadering van 15 december door een motie aan te nemen, waarin tevens werd gesteld dat het recht op gelijke behandeling zo belangrijk is, dat het bijvoorbeeld moet prevaleren boven het recht van vrijheid van inrichting van onderwijs.

Margreet Steenhuisen, vice-voorzitter

Een nieuw Beleidsprogramma voor D'66 „Warmdraaien voor de ring van '86”

door Kees Klompenhouwer – voorzitter Programma Commissie

Daags voor het laatste najaarscongres, d.w.z. op 25 oktober 1984, leverde de Programma Commissie bij het Hoofdbestuur het concept aan voor het nieuwe D'66-Beleidsprogramma dat op het a.s. juni-congres zal worden besproken. Daarmee gaf de Programma Commissie gevolg aan de opdracht van het april-congres '84 om een nieuw Beleidsprogramma te schrijven. Dit nieuwe Beleidsprogramma zou – aldus het congres – „zo volledig mogelijk moeten weergeven wat de standpunten van de partij zijn op een gegeven moment over een bepaald onderwerp. Daartoe moet het programma een maximum aan **feitelijke** informatie geven, met een minimum aan ballast in de vorm van politiek proza. De indeling van het programma moet eerder berusten op eisen van overzichtelijkheid en toegankelijkheid dan op politieke keuzen en maximale wervendheid. Zoveel mogelijk volgens het schema Analyse-Uitgangspunten-Beleids moeten de standpunten tot in redelijke mate gedetailleerd worden weergegeven. Kortom een **politiek-inhoudelijk naslagwerk**. . .” (einde citaat).

De Programma Commissie heeft deze opdracht met de hulp van SWB-werk- en projectgroepen zo nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het Hoofdbestuur draagt echter de politieke eindverantwoordelijkheid voor de inhoud van het ontwerp-Beleidsprogramma, zoals dat aan de partij moet worden voorgelegd. Het Hoofdbestuur heeft daarbij besloten om de discussie over het Beleidsprogramma te vereenvoudigen door hieruit de belangrijkste politieke beslispunten te destilleren. Deze

zullen in de „Democratie” worden gepubliceerd.

Niettemin is de vraag op zijn plaats wat nu het politieke nut is van deze exercitie die van zowel gewone partijleden als kader zoveel energie vergt, en op 14 en 15 juni a.s. tot afronding moet

komen. Welnu, het Beleidsprogramma (B.P.) moet gezien worden als een **intern** beleidsstuk. Het is een instrument in handen van de partij om zich voor te bereiden op een inhoudelijke politieke strijd op alle mogelijke fronten. Het vaststellen van het B.P. heeft kortom tot functie het technisch trainen en warmdraaien voor de ring. Wanneer men in de ring tot succesvolle en spectaculaire acties wil overgaan kan men die voorbereiding maar beter niet overslaan. Te vaak en te gemakkelijk is D'66 in het verleden politieke bellenblazerij en verkoop van goedkope kreten en lege hulzen verweten. De interne partijdiscussie over het B.P. moet naar buiten toe het beeld opleveren van een partij die precies weet wat zij wil en waarom.

De status van het B.P. is reglementair ook zodanig (het staat boven alle andere programma's) dat de partij aan het B.P. een stuk continuïteit en consistentie kan ontleen. Zwalkend beleid kan dan worden vermeden. De duidelijkheid over onze intenties wordt daarmee bevorderd.

De partij stelt met deze aanpak overigens wel hoge eisen aan zichzelf omdat ze gedwongen wordt zich nog eens te buigen over alle actuele politieke vraagstukken. Ik denk evenwel dat dit precies de eis is die je aan echte democraten stellen mag. Zonder medeverantwoordelijkheid van de basis kan de democratie niet goed functioneren.

Nu de Eerste Kamerfractie heeft aangekondigd de partij een „Politieke Boodschap” voor te zullen leggen, en na de uitstekende nieuwjaars-bijeenkomst in Arnhem het vertrouwen in de partij zowel intern als extern weer begint toe te nemen, lijkt er geen dwingende reden meer om van dit grondprincipe af te wijken. Na het aanvaarden van het B.P. zal het ook minder moeilijk zijn om een kort en aansprekend verkiezingsprogramma (V.P.) te maken waarmee de partij **naar buiten** zal moeten treden. Het V.P. zal slechts een zeer strenge selectie van beleidspunten mogen bevatten. Het literaire en politieke talent van D'66 zal m.n. in het V.P. zijn volledige plaats moeten krijgen. Het B.P. moet er dan echter borg voor staan, dat de campagne niet kan ontcarden in politieke bellenblazerij. Elke D'66-spreker zal in het B.P. snel kunnen nazoekeken wat wij gedetailleerd willen en waarom.

Nu iets over de inhoud van het

nieuwe B.P. De opstellers hebben er bewust **niet** naar gestreefd het wiel opnieuw uit te vinden. Het B.P. is dan ook vooral een overzicht geworden van bestaande D'66-standpunten over de verschillende beleidsterreinen. T.o.v. het oude B.P. (uit 1977!) is het nieuwe uiteraard wel gewijzigd. Zo is er in de nieuwe versie veel ruimte gegeven aan de D'66-visie op de informatiemaatschappij, arbeid en sociale zekerheid. Ook bevat het een hedendaagse visie op o.m. de economische orde, economische politiek, en zaken als industriebeleid, milieu, vrede en veiligheid. Meer in het algemeen kan worden opgemerkt dat de ondergeschikte positie van de „harde” onderwerpen is ongedaan gemaakt. Op veel plaatsen is voorts een sterkere nadruk terug te vinden op individuele verantwoordelijkheid en zelfwerkzaamheid. Bij het inperken van de rol van de overheid is de Programma Commissie echter wel op grenzen gestuit m.n. in sectoren als milieu, volksgezondheid, volkshuisvesting en sociale zekerheid. Dit heeft te maken met het feit dat wij grote waarde hechten aan zaken van algemeen belang (zoals milieubescherming) en aan solidariteit met zwakkere of vergeten groepen in de samenleving.

Afrondend zou ik willen zeggen dat hoewel men van het nieuwe B.P. alléén geen revolutionaire veranderingen moet verwachten in de positie van onze partij, het wel degelijk een visie op de samenleving en vernieuwende benaderingen op tal van beleidsterreinen bevat. Dit Beleidsprogramma onderstreept bovenal echter onze vastberadenheid om in dit land politiek-inhoudelijk serieus mee te blijven doen.

DEMO

RUIMDENKEND, BREEDSPITTEND

Onder dat motto verschijnt DEMO, het nieuws- en opinieblad van de Jonge Democraten.
In het decembernummer ondermeer: 700 jaar dictatuur in Estland, 500 jaar censuur, verslag van het JD congres, computerkoorts, het wereldjongerencongres in Griekenland, medezeggenschap in het onderwijs en een interview met Gerrit-Jan Wolfensperger.

Bestel 'n proefnummer of lees in '85 naast Uw-craat de DEMO. Maak voor een proefnummer f 2,50 of voor een jaarabonnement f 15,- over op giro 701386 ten name van Jonge Democraten. Den Haag.

HET ENIGE BINNEN D'66 WAT U NIETS KOST

...is leden werven voor de Jonge Democraten.
Belangstellenden tussen de 12 en de 30 jaar kunt U een JD-kennismakingspakket laten sturen of direct lid maken.
Een briefkaart met daarop naam, adres, telefoon en vooral geboortedatum van de kandidaat Jonge Democraten (M/V en liefst meer dan één), verzonden aan Jonge Democraten, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag is voldoende.
En zo'n kennismakingspakket en het lidmaatschap kost die nieuwe leden dan ook weer niets. Integendeel: het levert de JD subsidie van WVC op.
Een lonende bezigheid, dus.
Bellen mag ook. Tijdens kantooruren 070-858303 en daarbuiten 020-232161/798713.

CONCEPT-AGENDA 40e ALV op 14 en 15 juni 1985 in „De Flint” te Amersfoort

VRIJDAG 14 JUNI

- 20.00 1. Opening door de partijvoorzitter
- 2. Benoeming Notulen- en Stemcommissie
- 3. Toelichting op de stemprocedure
- 20.10 4. Jaarrekening 1984/Bijgestelde Begroting 1985
- 20.40 5. Herziening BELEIDSPROGRAMMA
- 22.00 6. Schorsing

ZATERDAG 15 JUNI

- 09.30 7. Heropening, toelichting stemprocedure
- 09.35 8. Presentatie kandidaten besturen en commissie/opening stembussen
- 09.45 9. Wijzigingsvoorstellen Statuten en Huishoudelijk Reglement
- 10.15 10. Toespraak Partijvoorzitter
- 10.30 11. Herziening BELEIDSPROGRAMMA (vervolg)
- 11.45 12. Toespraak Fractievoorzitter Tweede Kamer
- 12.00 13. Lunch/sluiting stembussen
- 12.30 14. Herziening BELEIDSPROGRAMMA (2e vervolg)
- 15.20 15. Actuele politieke moties
- 15.50 16. Uitslagen stemmingen
- 16.00 17. Sluiting door de partijvoorzitter

Besluiten ALV van 26/27 oktober 1984

Voor de goede orde deelt het Hoofdbestuur de leden mee, dat belangstellenden (delen van) de exacte besluitvorming op deze ALV (bijvoorbeeld het Congresverslag) vanaf heden op het landelijk secretariaat kunnen aanvragen.
Het betreft de volgende onderwerpen, voor zover daarover in de laatste Democraten van 1984 nog niet is gepubliceerd: Huishoudelijk Reglement, Arbeid en Basisinkomen, Actuele Politieke Moties, en Financiën.
Gezien de ook dit jaar weer noodzakelijke bezuinigingen is het ons niet mogelijk om deze besluitvorming zo volledig als voorheen in de Democraten op te nemen.

Concept beleidsprogramma

Velen van U (U ook?) hebben gebruik gemaakt van de bon in de laatste Democraten van 1984 om

het concept Beleidsprogramma aan te vragen. Maar U heeft het nog niet? Dat klopt.

Het concept dat het Hoofdbestuur van de Programmacommissie kreeg aangereikt, kost ons meer tijd dan we hadden verwacht. Met name het formuleren van een aantal **beslispunten** om de zaak voor iedereen hanteerbaar te maken, is nog niet gereed.

We rekenen op Uw begrip, ons motto hierbij is geweest: beter wat later, dan minder hanteerbaar. U krijgt de aangevraagde concepten zo snel mogelijk, de beslispunten verschijnen in de Democraten.

Het Hoofdbestuur

„Ga heen en zondig opnieuw!”

door Roel Heskamp

„Dames en heren, Democraten,

Ik heb het lang niet meer gedaan, zoals dat heet. Het toespreken van partijgenoten.”

Zo begon Hans van Mierlo op zaterdag 8 januari in Arnhem zijn imposante rede over verleden, heden en toekomst van onze partij. Bijna anderhalf uur luisterden ongeveer 700 Democraten naar iemand die daar niet stond „als goeroe die de lang verbeide politieke boodschap brengt.” En ook niet „als een potentiële lijsttrekker die, ondanks zijn uitspraken daarover, toch maar alvast aan zijn aanloop begint.”

Niet als potentiële lijsttrekker en niet als goeroe met een boodschap (over dat laatste straks meer), waarom dan wel?

Van Mierlo:

„Ik heb de uitnodiging om hier wat te zeggen aangenomen, omdat ik dit basis-initiatief erg belangrijk vind – onontbeerlijk zou je kunnen zeggen – en tegelijkertijd zeker weet dat zo'n initiatief machteloos en overbodig is, als we niet ook die paar vragen in bespreking nemen, waarmee we allemaal stiekem rondlopen. Hebben we nog een politieke raison d'être, en welke is dat dan, of zijn we – ook voor ons zelf – alleen maar het speeltje uit de zestiger jaren, dat door het electoraat van de tachtigers verveeld terzijde wordt gelegd?”

Bestaansrecht?

Volgde een blik terug naar 1966: wat was toen de essentie van onze boodschap:

„... dat we ten behoeve van een rechtvaardiger, eerlijker en effectiever bestuur van onze maatschappij een andere vorm van politiek denken en handelen wilden bewerkstelligen en daarvoor de voorwaarden wilden scheppen.” „Dat was onze raison d'être en de eerste vraag die wij onszelf vandaag moeten stellen is: vinden we dat nog steeds? Is die politieke vernieuwing – hoe lang hij ook op zich mag laten wachten – onze belangrijkste doelstelling?”

„Maar,” vroeg Hans van Mierlo zich af, „zou er misschien toch niet een reden zijn om die vraag met „ja” te beantwoorden?” Alvoers dat antwoord te geven nam hij zijn gehoor mee in de geschiedenis van D'66: afspraken met PvdA en PPR over een progressieve volkspartij, winst en verlies bij de kamerverkiezingen van '71 en '72, de totstandkoming van het kabinet-Den Uyl, het af-danken van het PVP-idee door PvdA en PPR. Van Mierlo over D'66 in die tijd:

„D'66 was z'n raison d'être kwijt, daalde in de polls snel naar een dieptepunt en was getraumatiseerd voor het woord politieke vernieuwing.

De grote talenten van Jan Terlouw hebben D'66 er weer bovenop gebracht, zij het in een andere vorm. Het revolutionaire karakter, gericht op politieke vernieuwing, werd genegeerd. Niet onbegrijpelijk gezien de opgedane ervaring en de verloren ruimte, maar wel relevant.

Daarvoor in de plaats werd als identiteit van de partij benadrukt de redelijkheid en de vierde stroming. Het eerste aspect hadden we altijd in de identiteit gehad, het tweede was nieuw en stond eigenlijk loodrecht op ons vorige imago van partijvernieuwers.”

Met dat nieuwe beeld verwierf D'66 vol krediet bij de kiezers. En verspeelde dat weer in twee jaar tijd. Volgens Van Mierlo hebben we zeker fouten gemaakt, maar dat doen alle partijen wel eens. Van waar die klap van 17 naar 6 zetels?

„Dat kan alleen als die fouten door hun aard de geloofwaardigheid en de identiteit van de partij wezenlijk hebben aangetast. Ik denk – en dat is mijn persoonlijke inschatting – dat we de indruk hebben gewekt dat we de Rubicon waren overgestoken en in het andere kamp waren terechtgekomen. Als dat waar is, zou het betekenen dat dat hervormersimago van D'66 hardnekkiger heeft voortgeleefd dan we dachten. En als ik die eerste vraag nu opnieuw stel, is mijn antwoord: Ja, ik vind dat we dat eigenlijk moeten doen, ik vind dat onze raison d'être lag en eigenlijk nog steeds ligt in de politieke vernieuwing.”

Doublethink en de RSV

Vervolgens introduceerde Van Mierlo het begrip „doublethink” (afkomstig uit het boek „1985” van Anthony Burgess): het rollenspel waarbij de maatschappelijke waarheid gedestilleerd wordt uit een botsing van tegengestelde krachten. Resultaat is een verval-sing in de definiëring van het probleem of een vergroting ervan en schijnbare duidelijkheid. In het RSV-rapport was Van Mierlo voortdurend deze processen en de gevolgen ervan tegengekomen: de onmacht om die patronen te doorbreken, de electorale angsten, de verstrengeling van macht en controle op macht tot onmacht en ongecontroleerdheid.

„Maar na het debat over de rol van Minister Van Aardenne weet ik niet meer wat een groter debacle is: RSV of de werking van ons parlementair stelsel. Het is om te huilen als je ziet hoe het parlement een daad van grote betekenis – zoals het werk van de Enquêtecommissie genoemd kan worden – binnen een paar weken weet om te bouwen tot een stinkerige affaire, die ieder vertrouwen en gezag aan de verdere behandeling en eventueel te trekken conclusies heeft ontnomen.”

Geen stokpaardje

Terug naar de politieke vernieuwing: „Wie zegt dat je in tijden van economische crisis bij noodlijdende burgers moeilijk aan kunt komen met politieke vernieuwing heeft misschien gelijk, hoewel ik dat nog niet eens zo zeker weet. Maar wie zegt dat politieke vernieuwing niet relevant is in tijden van economische crisis, ziet een paar dingen over het hoofd. Die ziet voor het gemak maar over het

hoofd dat de economische crisis voor driekwart een beheerscrisis is, een bestuurscrisis, een politieke crisis, een systeemcrisis.

Van Mierlo's conclusie:

„Politieke vernieuwing (is) in het geheel niet zo maar een stokpaardje uit de zestiger jaren, maar een bittere noodzaak, zowel om de parlementaire democratie veilig te stellen als ook om daarin de inspiratie en de daadkracht terug te vinden, die nodig zijn om de grote nieuwe vraagstukken die op ons afkomen het hoofd te bieden.”

Vernieuwingswil terug

Van Mierlo gaat dan verder:

„Tegenover het feit dat de idealen verder verwijderd liggen dan vroeger en het werken eraan op een langere termijn zal moeten geschieden, staat het feit dat bijna dagelijks aantoonbaar is te maken dat de noodzaak tot politieke vernieuwing, in een ruime context gezien dan vroeger, veel en veel dringender is geworden. Daarom zou ik willen dat we die vernieuwingswil weer terugbrachten in het imago van D'66.

We kunnen dat op drie punten tot uitdrukking brengen:

1. Revitaliseren van onze staatsrechtelijke voorstellen. Er is geen enkele reden om de grondgedachten daarachter te wijzigen.
2. Het opnieuw duidelijk maken aan het electoraat dat D'66 zich rekent tot de progressieven en dat wij – wanneer wij ooit weer eens in een positie komen die dat rechtvaardigt – opnieuw zullen proberen om tot een politieke hergroepering te komen van progressieven, met de bereidheid om daarin op te gaan.
3. De vorige twee punten betreffen noodzakelijkerwijs de politiek op de langere termijn. In de dagelijkse politiek moeten wij proberen de verleiding te weerstaan om vraagstukken uit elkaar te politiseren of hun definiëring ondergeschikt te maken aan het imago van de partij. Dat betekent aan de ene kant dat we ons duidelijker en indringender moeten uitdrukken dan voorheen over die zaken, waarbij dat mogelijk is. Dat betekent aan de andere kant dat we de politieke moed moeten hebben om niet duidelijker te zijn dan het vraagstuk zelf is.

De Boodschap

Inmiddels naderde Van Mierlo het eind van zijn betoog. Puntsgewijs concluderend stelde hij: „1. Wie een belangrijke mate van zekerheid wil over de kans dat we bij de volgende verkiezingen een achtenswaardige en effectieve vertegenwoordiging in de Tweede Kamer krijgen, kan beter meteen afhaken. Wie het durft met een redelijke kans genoeg te nemen, moet beseffen dat die nog geschapen moet worden, maar ook dat dat kan.

2. Voor het creëren van die kans hebben we nog een jaar. Maar u, raads- en statenleden zoals u hier zit, hebt dat jaar niet. Dat wil zeggen, u hebt dat jaar wel, maar u moet ter voorbereiding van uw verkiezingen veel eerder in actie komen. U moet veel eerder vast-

stellen of die redelijke kans er is, of uzelf nog voldoende geloof in de zaak hebt om aan dat moeizame karwei weer te beginnen.

3. De zaken grijpen in elkaar. Als u de verkiezingen laat liggen of verliest, dan kunnen we het landelijk verder vergeten. Maar als het ons landelijk niet lukt tot een nieuwe geloofwaardigheid te komen, dan hoeft u niet te beginnen aan de verkiezingen. We kunnen ons niet permitteren nog zo lang het beeld van D'66 naar buiten zo onduidelijk te laten.

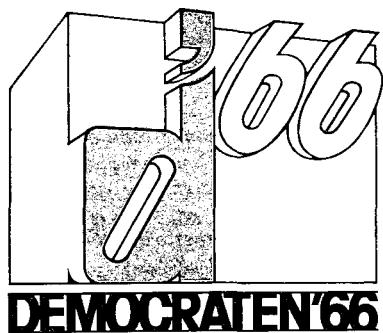
4. Velen denken met mij dat er zo spoedig mogelijk iets anders moet gebeuren. Dat we zo spoedig mogelijk de beschikking moeten krijgen over een kort stuk, een politieke Boodschap, waarin de partij zich herdefinieert en de hoofdlijnen laat zien van haar politieke inhoud.

Geen bespiegelingen dus of details, die het hele politieke oeuvre dekken, maar kernachtige concrete positiebepalingen. Over onze identiteit, over onze raison d'être, over de manier waarop wij in de politiek mensen te staan en op een paar terreinen concrete visies ten aanzien van wat er in Nederland – Europa gebeuren moet.

Het is natuurlijk niet aan mij om vast te stellen welke terreinen dat moeten zijn en welke de visies, maar het zal u niet verbazen uit het voorgaande dat ik er voorstander van zou zijn wanneer we een paar heldere en nieuwe dingen zouden zeggen over de nieuwe buitenlandspolitieke concepties, de problematiek van de informatica, werkgelegenheid en arbeidstijdverkorting, een nieuw stelsel van sociale voorzieningen, milieu en de kunst. Al met al een politieke boodschap. We zouden het ook zo kunnen noemen. In de eerste plaats omdat het letterlijk aangeeft waar het om gaat, in de tweede plaats omdat het woord in de partij nog niet bestaat en er dus geen reglementen voor zijn. Dat geeft ons een zekere vrijheid die we hard nodig hebben. De Eerste-Kamerfractie, die aan de rand van het politieke gebeuren zit, heeft aangeboden de totstandkoming van zo'n stuk onder haar hoede te willen nemen en het bestuur een concept aan te bieden. Het bestuur zou het uiteindelijke stuk door middel van een resolutie aan het congres in juni kunnen voorleggen. Dan hebben we wat in handen.”

Zondig opnieuw!

De slotzinnen van Van Mierlo hebben intussen al aanleiding gegeven tot uitgebreide tekstanalyse. Willem Breedveld besteedde er bijvoorbeeld zaterdag 12 januari zijn gehele column in Trouw aan. Hans van Mierlo, niet als potentieel lijsttrekker, niet als goeroe, maar met een boodschap, eindigde aldus: „Ziezo, dat was het dan. Oude wijn in nieuwe zakken? Of nieuwe wijn in oude zakken? Eigenlijk is het eerste lekkerder, maar als het het tweede is, dan ben ik vereerd dat ik even voor oude zak heb mogen spelen. Ik zou zeggen: Ga heen en zondig opnieuw!”

DEMOCRATEN '66

Een samenvatting doet onrecht aan het geheel. Van Mierlo zien en/of horen is nog beter dan hem lezen. Maak gebruik van het video/audio aanbod van CCP!

De geschreven tekst van Hans van Mierlo (Kosten f 3,50, incl. porti) is te bestellen op het partijsecretariaat.

CLOSED CIRCUIT PROJECTEN

KONINGIN EMMAKADE 175
2518 JN DEN HAAG
TELEFOON 070-468645

DE ECHO'S DAVEREN NOG NA

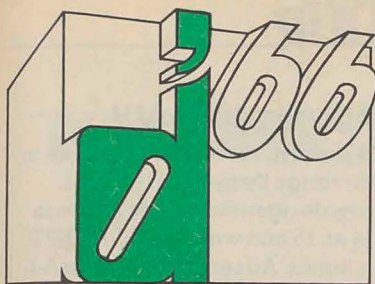
De windstilte is weer voorbij. De opzet van de 33-van-Driebergen is geslaagd. D'66 is weer terug in de belangstelling en er is weer enthousiasme onder de leden.

Hoe kunt u als afdelingsbestuur de vonk doen overslaan? Wat is er effectiever dan de videoband van de speech van Hans van Mierlo in de afdeling te draaien? Ja, Hans zelf in de afdeling.

Van het hele gebeuren in Arnhem om Hans heen is er ook een band. Zeer geschikt om te pepen. Natuurlijk staat het ook op geluidscassette.

Wij hebben, zoals u weet uit vorige Democraten, meer aan te bieden. Nu het laatste:
no 11 HANS VAN MIERLO IN ARNHEM op 5 januari 1985, 70 min. videoproductie f 40,-; geluidscassette f 15,-.
no 12 HOOGTEPUNTEN VAN ARNHEM, een samenvatting van 40 min. op video f 45,-; geluidscassette f 10,-.
De videoprijzen zijn zonder de band (incl. verzending). Daar komt dus bij: BETA of VHS f 35,- of VIDEO 2000 f 45,-.

Hebt u vragen, bel ons dan even 070-468645.
Bestellen kan alleen door overmaking per giro t.n.v. CCP Den Haag, no. 551234 of overmaking per bank t.n.v. CCP Den Haag, no. 66.76.64.750 met vermelding van: het nummer van de productie; geluid of video; bij video VHS of BETA of VIDEO 2000.

DEMOCRATEN '66

DEMOCRAT

Democraten '66: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag. Telefoon: 070 - 858303

ACTUALITEIT

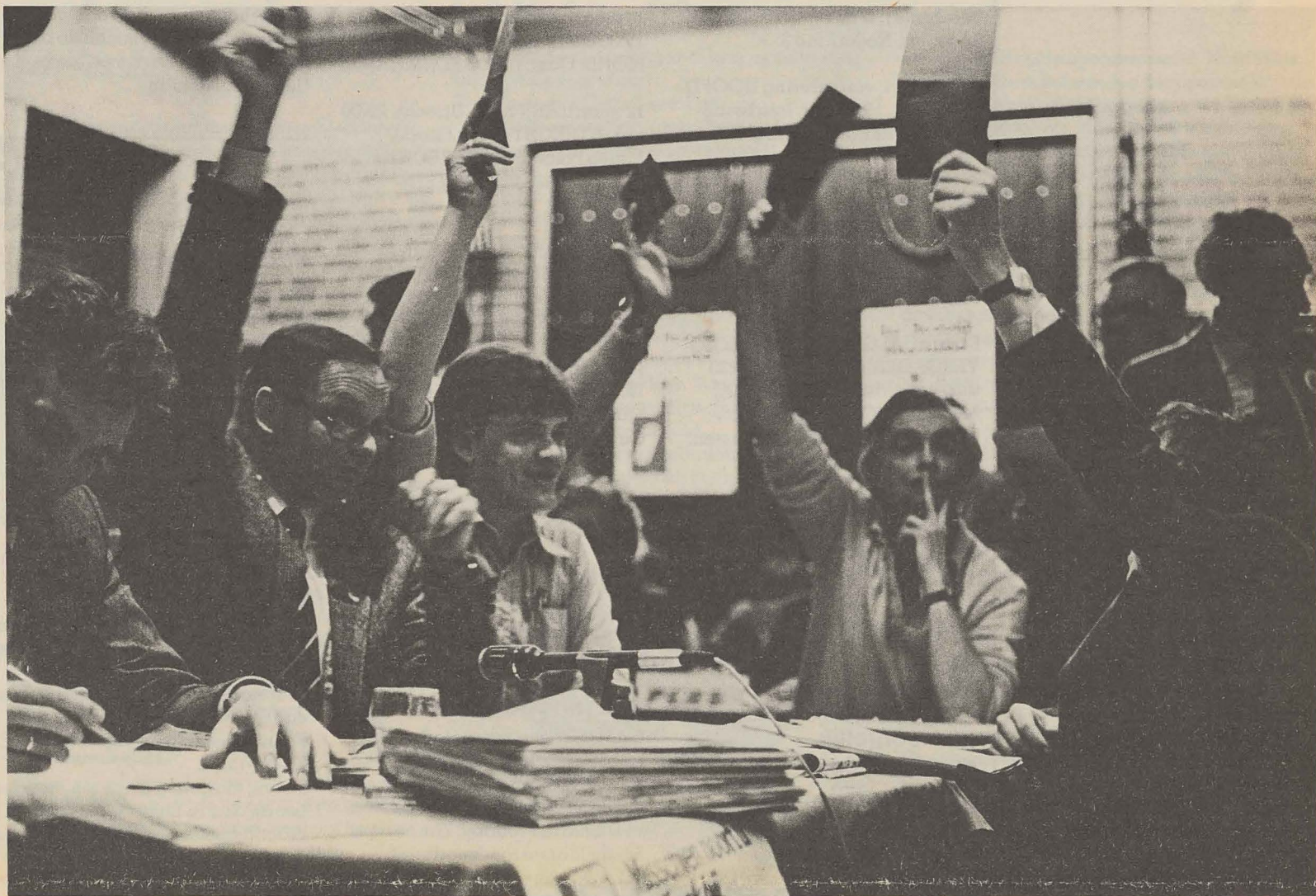
D'66 - intensieve veehouderij sterk beperken

Volgens D'66 moet intensieve veehouderij sterk worden beperkt. Zo snel mogelijk moet het aantal te houden dieren via wettelijke maatregelen worden teruggebracht met minstens 30%. Alleen zo kan daardoor paal en perk worden gesteld aan het verschijnsel zure regen en aan bodemvervuiling tengevolge van overbemesting.

Dat stelde kamerlid Dick Tommel tijdens een forumbijeenkomst over milieu van de afdeling Amsterdam. Volgens deze Democraat leiden wetenschappelijke onderzoeken in toenemende mate tot de drastische maar onafwendbare conclusie, dat het aantal stuks vee in Nederland zo snel mogelijk zeer sterk moet dalen. Tommel denkt dat deze conclusie veel te weinig onder ogen wordt gezien. Het overheidsbeleid en de landbouwvoorlichting gaan daardoor nog steeds uit van een te optimistisch beeld. Hij noemde dit misleiding van individuele landbouwers, die daardoor in de nabije toekomst voor enorme schadeposten kunnen komen te staan. Voor Tommel is het duidelijk dat technische oplossingen voor de ammoniak-uitstoot en de overbemesting (door bijvoorbeeld verwerking via mestbanken) niet haalbaar zijn. „Volgens D'66 kan alleen bestrijding aan de bron echt effectief zijn.”

WACHTEN OP REGEN

Resultaten van de meetactie komen nog maar langzaam binnen. De lange vorstperiode en de sneeuw zijn daar ongetwijfeld mede debet aan. Maar, het zal toch wel weer eens gaan regenen... En als dat dan gebeurt, probeer dan op een aantal plaatsen in uw woonplaats op hetzelfde tijdstip te meten. Noteer ook de plaats van meting op de „antwoordkaart” en lever die daarna in bij het afdelingsbestuur (dus niet rechtstreeks naar Wageningen zenden). De afdelingsbesturen wordt gevraagd met de regiobesturen contact op te nemen over het regionaal bijeenbrengen van de meetresultaten.

Beslissen!

De verkiezingscampagne in 1985 en 1986 zal twee agenda's kennen. De ene agenda wordt bepaald door de politieke actualiteit: waarover is kort geleden een beslissing genomen en op welke punten zal dit op korte termijn dienen te gebeuren?

De andere agenda wordt bepaald door de verderstreckende boodschap, die de politieke partijen in hun standpunten willen laten doorklinken. De Eerste-Kamerfractie heeft bij monde van Hans van Mierlo aangeboden de totstandkoming van de politieke boodschap van D'66 onder haar hoede te nemen. Met die politieke boodschap, waarin „de partij zich herdefinieert en de hoofdlijnen laat zien van haar politieke inhoud” zal D'66 de tweede genoemde agenda kunnen en moeten bepalen. Het is mede daarom dat het Hoofdbestuur het aanbod van de Eerste-Kamerfractie meteen in grote dank heeft aanvaard en dat - overigens niet alleen leden van D'66 - vol spanning het moment wordt afgewacht waarop die politieke boodschap het licht zal zien. Maar bij afwachten alleen kan het niet blijven. Naast zeer veel andere werkzaamheden die verband houden met de gemeenteraadsverkiezing en -campagne, dient de partij zich ook voor te bereiden op die eerste agenda, die van de ons gedicteerde politieke actualiteit. In opdracht van het april-congres 1984 is daartoe een concept-beleidsprogramma geschreven, dat op het congres in juni a.s. moet worden vastgesteld. Nog los van de inhoud, heeft dat beleidsprogramma een voordeel en een nadeel.

Voor- en nadeel

Het grote voordeel van het nieuwe be-

leidsprogramma is, dat het zo volledig mogelijk de standpunten van D'66 op genoeg alle denkbare onderwerpen weergeeft. Voor wie de tijd, het doorzettingsvermogen en een ontembare nieuwsgierigheid heeft, levert lezing van dat programma een encyclopedische kennis op van het inhoudelijk politieke denken van de partij. Het nadeel echter is, dat het congres en de leden, om maar niet te spreken van onze (potentiële) kiezers, daarop nu net niet zitten te wachten. Zij/wij willen discussie en besluitvorming over actueel-politiek relevante onderwerpen.

Twee gerechtvaardigde verlangens vanuit de partij, te weten inhoudelijke standpuntbepaling op alle beleidsterreinen enerzijds en een op een aantal politieke hoofdpunten toegesneden discussie en besluitvorming op het congres anderzijds, hebben het Hoofdbestuur tot het volgende besluit gebracht.

Beslispunten

Op de achterkant van deze Democraat treft u een tiental beslispunten aan waarover op zaterdag 15 juni a.s. besluitvorming dient plaats te vinden. Wij leggen juist deze beslispunten aan u voor, omdat naar ons oordeel over die punten binnen en buiten de partij de meningen uiteen lopen, terwijl op korte of middellange termijn daarover door Regering en Parlement politiek relevante beslissingen moeten worden genomen. Niet opgenomen zijn overigens die onderwerpen die in het laatste anderhalf jaar op congressen tot besluitvorming hebben geleid (arbeid, sociale zekerheid en kernwapens).

Het Hoofdbestuur nodigt u uit uw mening te vormen over de beslispunten en/of om andere beslispunten aan te dragen langs de procedure, die eveneens op de achterkant van deze Democraat is weergegeven.

Op vrijdag 14 juni a.s. zal zoveel mogelijk de gelegenheid worden gegeven om amendementen die niet aan bovengenoemde criteria voldoen in stemming te brengen.

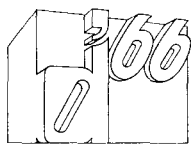
In april zal de Adviesraad het Hoofdbestuur vervolgens adviseren over de vraag of het Hoofdbestuur een juiste keuze heeft gemaakt tussen die beslispunten en amendementen waarover wél door het congres zal moeten worden besloten en die, waarvoor dit niet noodzakelijk is.

Historisch congres

Als alles gaat zoals wij hopen en verwachten, zal het zomercongres van 1985 de D'66-geschiedenis ingaan als het congres dat:

1. aan de ene kant duidelijker en indringender dan voorheen standpunten heeft ingenomen over die zaken waarbij dat mogelijk was, en aan de andere kant de politieke moed had niet duidelijker te willen zijn dan het vraagstuk zelf mogelijk maakte;
2. in afwijking van eerdere congressen een tenminste even levendige discussie in de zaal als in de wandelgangen opleverde;
3. de politiek inhoudelijke basis legde voor het voor D'66 doorslaggevende verkiezingsjaar 1986!

Het Hoofdbestuur

DEMOCRAT

AGENDA

16 februari: THEMABIJEEN-KOMST „Zure regen“, 10.00 uur, kasteel Groeneveld, BAARN; (zie ook de vorige Democraat);

16 februari: vergadering ADVIESRAAD, 10.30 uur, Jaarbeurs-Congrescentrum, UTRECHT;

20 februari: D'66 TV-UITZENDING, 19.12 uur, Nederland 2;

21 februari: vergadering HOOFDBESTUUR, 19.30 uur, Jaarbeurs-Congrescentrum, UTRECHT;

23 februari: D'66-RADIO-UITZENDING, 18.20 uur, Hilversum 5;

5 maart: „BREED OVERLEG“ regio Zuid-Holland, 20.00 uur, Provinciehuis, DEN HAAG;

6 maart: ALGEMENE SUBREGIO-VERGADERING Twente, 19.30 uur, vergadercentrum COSA, Markt, HENGELO; thema: toekomst subregio Twente. Gasten: *het D'66-cabaret*;

9 maart: vergadering ADVIESRAAD, 10.30 uur, Jaarbeurs-Congrescentrum, UTRECHT;

9 maart: ARV regio Noord-Brabant, 10.30 uur, „Boerke Mutsaers“ (bij NS Tilburg-West), TILBURG; Gasten: MAARTEN ENGWIRDA en AAD NUIS;

9 maart: D'66-RADIO-UITZENDING, 18.20 uur, Hilversum 5;

12 maart: ARV regio Limburg, 19.30 uur, „De Oranjerie“, ROERMOND; Gast: JACOB KOHNSTAMM;

12 maart: ARV regio Utrecht, 20.00 uur, UTRECHT; „Ons Eiland“, Marco Pololaan 2, UTRECHT; Gast: GERRIT-JAN WOLFFEN-SPERGER;

13 maart: ARV regio Drenthe, 19.30 uur, Hotel Meursinge, Hoofdstraat 48, WESTERBORK; Gast: LOUISE GROENMAN;

16 maart: ARV regio Friesland; 19.30 uur, „Onder de Luifel“, Stationsstraat 6, LEEUWARDEN; Gast: MAARTEN ENGWIRDA.

HOOFD BESTUUR

Verkiezingen in Hoogvliet

Het gaat met D'66 in de opiniepeilingen weer wat beter. Maar, peilingen zijn geen verkiezingen. De eerste test-case komt op 24 april a.s. in Rotterdam. In de wijk Hoogvliet worden dan verkiezingen gehouden voor de deelgemeenteraad. Wij wensen de Democraten daar nu al veel succes!

Het Hoofdbestuur

Agenda 40ste ALV

Hoewel het er wel bij stond: de in de vorige Democraat gepubliceerde agenda voor de ALV van 14 en 15 juni was een CONCEPT-agenda. Alleen al, omdat de Adviesraad er nog over moet adviseren!

UITSID ENLAND

Noord-Brabant

Algemene Regio Vergadering

Datum: 9 maart 1985, plaats: „Boerke Mutsears“, Tilburg (Nabij station West), op bezoek: CVC (Aad Nuis) en Maarten Engwirda. Op de agenda onder meer het door de afdeling Breda opgestelde discussiestuk „D'66, partij of beweging“. De Noordbrabantse afdelingen hebben dit stuk be-

gin februari toegezonden gekregen.

Verder kan het Regiobestuur aangevuld worden met een vice-voorzitter, secretaris, vice-secretaris, vice-penningmeester en een politiek coördinator. Kandidaten worden verzocht zich tijdig te melden bij Arjan Oostra (tel. 04160-37148) of bij Rolf de Boer (tel. 01687-3183).

De regiosecretaris

Gelderland

Provinciale Statenfractie

Voorzitter: Rob van Baaren, Moslaan 8, 6823 JP Arnhem (085-513881).

Vice-voorzitter: Harry Geenen, Everlaan 19, 6705 DH Wageningen (08370-14742).

Secretaris: Marian Louppen, Johan v. Arnhemstraat 22, 6891 BC Rozenaal (085-635271).

Penningmeester: Hetty Vrisou-v. Eck, Markt 9, 4112 JR Beusichem (03453-1556).

Leden: Marjolein Driessen, Bongerd 59, 6581 TK Malden (080-582332). Leo de Graaf, Lingedijk 106, 6581 CN Acquoy (03458-2209).

Fractie-assistente: Marieke van den Hazel, Jonker Sloetlaan 13, 6721 VN Bennekom (08389-8023).

Presidium Gard

Voorzitter: Gijs Voorneman, Schaapsdriift 75, 6902 AB Zevenaar (08360-23848).

Secretaris: Ria Bode, Gasthuisbouwing 55, 6991 TS Rheden (08309-4955).

Vice-voorzitter: Theo Wentink, Bakerwaardsweg 7, 7226 LR Steenderen.

Rijnmond

Algemene Subregiovergadering

te houden op woensdag 6 maart 1985, 20.00 uur, Rijnmondgebouw, Vasteland 96-104, Rotterdam.

Op deze subregiovergadering moet besloten worden of D'66 meedoet aan de komende Rijnmondraad-verkiezingen - als deze komen.

Naast huishoudelijke zaken (begroting '85, jaarrekening '84 en

bestuursverkiezingen) zal worden gediscussieerd over de thema's „informatiemaatschappij“ en „Gezin als norm?“.

M.b.t. de bestuursverkiezingen: Harry Scholsz (voorzitter) treedt af en is niet herkiesbaar; verder treden drie bestuursleden af, die wel herkiesbaar zijn en is er één vacature. Tenslotte moet uit het bestuur de afvaardiging in het bestuur van de regio Zuid-Holland worden gekozen.

Kandidaten worden opgeroepen zich tot 2 x 24 uur voor de vergadering te melden bij de secretaris: Ruud Scherjon, Lijsterbeslaan 18, Oostvoorne. Tel. 01815-2066.

(advertentie)

Gerrit Mik, lid van de D'66 Tweede Kamerfractie, zoekt op korte termijn voor 2 à 3 dagen in de week een

persoonlijk medewerker(ster)

het liefst met enige maatschappelijke ervaring. Beleidsonderdelen: onderwijs, volksgezondheid (partieel), welzijn. Salariering: ± f 1.700,- bruto per maand. Schriftelijke reacties graag: Gerrit Mik p/a Binnenhof 1a, 2513 AA 's-Gravenhage. Telefonische inlichtingen bij Tineke Stegeman, tel.: 070 - 61 49 11 toestel 3104.

De fractie van D'66 in de Tweede Kamer is soms - zo blijkt uit reacties van allerlei afdelingen - nog al eens moeilijk telefonisch bereikbaar. Dit heeft alles te maken met het feit, dat de fractieleden het heel erg druk hebben. Om toch een goed contact mogelijk te maken heeft de fractie besloten op woensdagochtenden van 9 tot 11 uur zoveel mogelijk telefonisch bereikbaar te zijn. Het telefoonnummer is: 070-614911.

MEDEDELINGEN

Themadagen gemeentelijk energiebeleid

De Werkgroep Energiediskussie organiseert in samenwerking met de Vereniging Milieudefensie en de Organisatie voor Duurzame Energie een serie themadagen over de mogelijkheden om op gemeenteniveau energiebeleid te voeren.

De dagen - telkens een zaterdag - worden gehouden in de Kargadoor, Oudegracht 36, Utrecht. De deelname is gratis en de deelnemers krijgen te voren zelfs een voorbereidingsmap toegestuurd.

Programma:

2 maart: energiezuinige nieuwbouw van woningen;

13 april: warmte-kracht-koppeling in gemeenten;

11 mei: brandstof- en kosten besparing in de bestaande bouw;

8 juni: collectief beheer van windmolens;

21 september: milieuconsequenties van kleinschalige opwekking.

Nadere informatie en aanmelding bij: Werkgroep Energiediskussie, Damrak 28-30, 1012 LJ Amsterdam, tel. 020-271368/270328.

Boeken voor Leen

Ongeveer een jaar geleden vertrok Leen Schotel uit de D'66-fractie in de Staten van Friesland om leraar te worden op de middelbare school in Bromley, Zimbabwe. In zijn laatste rondzendbrief schrijft Leen over de bibliotheek van zijn school: een mooi gebouw, maar (bijna) geen boeken. Graag geven we Leen's verzoek door: wie heeft (engelse) boeken voor zijn bibliotheek? Ook welkom: dam- of schaakspellen, mastermind enz. Stuur/brengt u e.e.a. naar het landelijk secretariaat, t.a.v. Tineke Veenstra? Zij zorgt dan dat de spullen in Bromley komen.

CONGRES INFORMATIE

Vacatures besturen en commissies

Er zijn weer een aantal vacatures. Voor alle geldt, dat aanmelding van kandidatuur uiterlijk op maandag 1 april te 12.00 uur op het Landelijk Secretariaat moet zijn ontvangen. Kandidaatstellingsformulieren kunnen ook aldaar worden aangevraagd.

SWB De huidige penningmeester van het SWB-bestuur, Ed Berkhout, heeft zijn reglementaire termijn erop zitten en is niet onmiddellijk herkiesbaar. Voor inlichtingen: Erik van der Hoeven (directeur SWB) 070-858303.

LVC De Landelijke Verkiezingscommissie gaat een zwaar jaar tegemoet met twee verkiezingen. Versterking is dringend gewenst. Er is één vacature. Inlichtingen: Michiel ten Brink 070-858303.

COLOFON

COLOFON

De uitgave van de Democraat geschiedt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad.

Samenstelling: Jos Campman, Ewout Cassee, Roel Heskamp, Gauke Tanja, Marie-Louise Tiesinga, Ed Veenstra, Martin Voorn, Mieke van Wagenberg. Kernredactie: Jos Campman, Roel Heskamp, Gauke Tanja, Martin Voorn.

Eindredacteur: Roel Heskamp.

Correspondentie, kopij e.d. richten aan het redactiesecretariaat: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

De Democraat

De Democraat wordt gratis toegezonden aan de leden van D'66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 30,- per jaar. Losse nummers zijn à 2,50 per stuk verkrijgbaar bij het secretariaat.

De Democraat verschijnt 11 maal per jaar. Het volgende nummer (nr. 3-'85) verschijnt op 8 maart 1985. Kopijdatum: vrijdag 22 februari.

Advertentietarieven:

1/1 pag.: f 1200,- 1/4 pag.: f 425,- 1/2 pag.: f 700,- 1/8 pag.: f 250,- 1/3 pag.: f 525,- 1/16 pag.: f 150,-

Oplage: 8000 ex.

Druk: Brouwer Offset BV/Utrecht

Vormgeving: Hans Hohmann

Partijsecretariaat

Bureau SWB D'66
Bureau PSVID'66
Bezuidenhoutseweg 195
2594 AJ Den Haag
Telefoon: 070-858303
giro 147777

Partijvoorlichting: 070-858303/832468

Fractievoorlichting: 070-614911, tst 3271

'We moeten er expliciet voor waken dat de bespreekbaarheid in de taboesfeer wordt getrokken.'

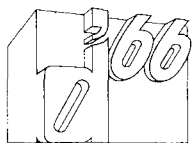
'Wat bedoelt u?'

'We moeten er wel over kunnen praten.'

'Zeg dat dan meteen!'

Met deze advertentie wil SIRE in samenwerking met dit blad het gebruik van Klare Taal bevorderen.

SIRE

Nieuwe WOB hard nodig

Openbaarheid nog steeds stiefkindje

door Pex Langenberg

Voor de latere parlementaire geschiedschrijvers zal 1984 ongetwijfeld een hoogtepunt worden: het jaar waarin de parlementaire enquête naar de RSV werd afgerond. De RSV-enquêtecommissie heeft niet alleen de economische steunverlening aan individuele bedrijven aan de kaak gesteld, maar ook weer eens klemmend de aandacht gevestigd op hoe het staat met de mogelijkheden van controle op medebeleidsbepaling door de Tweede Kamer.

Eén van de punten die de aandacht van de enquêtecommissie hebben gevraagd, was de kwestie van de openbaarheid van het overheidsbeleid. De politieke essentie van het debat in december in de Kamer over de rol van minister Van Aardenne kwam daar op neer. Over die rol heeft Hans van Mierlo duidelijke taal gesproken in Arnhem.

De RSV-enquête bracht dan weliswaar geen onmiddellijke politieke consequenties, maar wees wel met de vinger op een stinkende wonde: de stand van zaken met betrekking tot de regeling van de openbaarheid in Nederland, zowel in het verkeer tussen burger en overheid als die tussen parlement en regering.

Modeverschijnsel?

Tot het verschijnen van het RSV-rapport hing er een onheilspellende stilte rond de belangrijkste regeling die ons land hiervoor kent: de wet openbaarheid van bestuur (WOB). De belangstelling van pers en politici is lange tijd vrij gering geweest. Hoe zat het ook al weer? Na jaren discussiëren kwam er in 1980 eindelijk een wettelijke regeling voor de openbaarheid, die volgens D'66 weliswaar lang niet ver genoeg ging, maar toch een sluitstuk beloofde te zijn van de gegroeide mondigheid van de burger en diens behoefte aan informatie. De verwachtingen waren hooggespannen. Immers, voor zo ver dat al niet praktijk was, zou de WOB een definitief einde maken aan een regentenstijl die het landsbestuur in de eerste twintig jaar na de oorlog kenmerkte. De beleidsvorming bij de rijksoverheid in een sterk verzuild land verdroeg zich moeilijk met een gulle openbaarheid. De WOB zou de bekroning zijn van een ontwikkeling naar meer openheid en controleerbaarheid van het bestuur: na de opkomst van D'66, de regeling van allerlei inspraakprocedures op alle bestuurlijke niveaus, de herziening van de Grondwet, de verbetering van de rechtsbescherming (de arob-rechter) en de komst van de nationale ombudsman (die overigens pas later kwam).

In deze ontwikkeling past de WOB precies. De dankzij openbaarheid te verkrijgen informatie is een wapen in de politieke strijd. Natuurlijk, er zijn toegankelijke kanalen als tv, kranten en tijdschriften, die de burger dagelijks informeren. Maar het gaat er nu juist om – eigenlijk paradoxaal – een tijdig en zuiver beeld te kunnen krijgen van voorgenomen beslissingen die de burger direct raken. Hij heeft er recht op te weten welk beleid in ontwikkeling is en hoe zijn belangen mogelijk zullen worden getroffen. De WOB, die de burger direct een toegang tot de overheidsdocumenten zou verschaffen, moet dié vorm van openbaarheid nog verschaffen. In die zin is openbaarheid geenszins een modeverschijnsel, maar een fundamenteel recht van de burger in een bestel dat democratisch wil zijn.

De WOB in praktijk

De belangstelling voor de openbaarheidsregeling is intussen – op de RSV-zaak na – tot een bedenkelijk dieptepunt gedaald. Dat komt mede omdat het wachten op een nieuwe

WOB, die er vorige zomer al had moeten zijn, nog steeds voortduurt. Een nieuwe WOB is hard nodig zo is inmiddels uit de praktijk duidelijk gebleken. Uit een omvangrijke evaluatie valt te leren dat de informatieverschaffing door de overheid nauwelijks is verbeterd. Burgers blijken weinig van de WOB gebruik te maken. Bij de Haagse departementen was slechts een lichte toename van het aantal verzoeken om informatie te zien, bij provincies en gemeenten was dat al niet anders. Belangen-groepen (die door de overheid al als deelnemer van het beleidsproces erkend worden) komen wel aan hun trekken. Voor de „gewone burger” of minder machtige actiegroep heeft de WOB weinig uitgehaald. Ambtenaren en bewindslieden ervaren het betrekken van burgers bij het beleid vaak als verstorend en tijdrovend. Vertraagd reageren

de WOB bedoelde openbaarheid. Natuurlijk moet er binnen het overheidsapparaat ruimte en tijd zijn voor een vrije gedachtenwisseling, die niet meteen op straat ligt. Dit impliceert nog niet dat persoonlijke beleidsopvattingen van ambtenaren per definitie en volledig geheim moeten blijven. Beleid is tenslotte dynamisch en voortdurend in beweging. Interne opvattingen en alternatieven kunnen immers het inzicht van de burger vergroten in de bijdrage die ambtenaren hierin leveren. Het past bovendien ook goed in een klantgerichte opstelling die overheden zich steeds meer willen aanmeten.

Nu de WOB in alle beslotenheid in achterkamertjes wordt gerepareerd zou het goed zijn als hierin werd bepaald dat de burger interne documenten kan opvragen, tenzij de vorming en uitvoering van beleid hierdoor ernstig wordt bemoeilijkt. Een dergelijke formule is minder restrictief.

Daarnaast zouden meer organen onder de WOB moeten vallen. De huurcommissie of de tientallen zelfstandige bestuursorganen die Nederland kent, vallen bijvoorbeeld niet automatisch onder de WOB. Een nieuwe WOB zal ook klaarheid moeten verschaffen over de spanning tussen de privacybescherming en openbaarheid.

Openbaarheid en parlement

De RSV conclusies in de zaak van Aardenne tenslotte, tonen aan dat zelfs in het heilige verkeer tussen regering en Kamer de openbaarheid geen veilig bezit is. En dat terwijl voor kamerleden niet de WOB (met alle uitzonderingsbepalingen), maar de Grondwet de openbaarheid regelt.

Die bepaalt namelijk dat ministers alleen informatie aan de Kamer kunnen onthouden als dit indruist tegen het belang van de staat.

Wat nu gebeurt, is, dat dit criterium niet alleen wordt uitgehold maar dat daar ook pas achteraf een beroep op wordt gedaan, zoals we bij Van Aardenne zagen.

Volgens „de leer” ziet het belang van de staat toe op uitzonderlijke situaties, waarin de veiligheid van Nederland direct in gevaar is. In het recente verleden is echter ook bij het ontbreken van zo'n noodtoestand aan de Kamer een aantal malen informatie geweigerd: gegevens over overschrijdingen van reclamebepalingen door omroepen, de concepten van de media-nota (terwijl bewindslieden wel in het openbaar uit deze hoegenaamd geheime nota's uitspraken doen) en stukken van de zijde van economische zaken.

Fundamenteel recht

Versterking van het informatieverkeer tussen overheid, burger en parlement is dus geboden. Bescherming van deelbelangen (de vrije brainstorm van ambtenaren; privacy) is van groot belang, maar mag nooit zo ver strekken dat het de deelname van de burger in het bestuur en, daarachter, de controle door het parlement onmogelijk maakt. Openbaarheid is geen gunst voor burgers en Kamer, maar een fundamenteel recht. De bescherming van de burger tegen de overheid moet het uitgangspunt zijn en niet het omgekeerde.

op een verzoek om informatie is hiervan een ernstig te nemen symptoom. Daarom probeert men niet zelden met politiek opportunisme de werkingssfeer van de openbaarheid weg te dringen, zo concludeerde de evaluatiecommissie.

Deze gang van zaken is aan de orde van de dag. Een voorbeeld is de manier waarop één van de belangrijkste uitzonderingsbepalingen van de WOB wordt toegepast: de formule dat een stuk voor „intern beraad” binnen de overheid is. De FNV kreeg bijvoorbeeld nul op rekest toen zij een exemplaar opvroeg van het voorontwerp van wet op de onderwijsverzorging. Dit document was al vertrouwelijk naar instellingen op onderwijsterrein verzonden met het verzoek om commentaar. Aan de FNV werd het echter geweigerd met het argument dat het hier een stuk voor intern beraad betrof. De logica hiervan is moeilijk te doorgronden. Ongelijkheid in informatiestromen voorkomt je met de huidige WOB kennelijk niet. Het begrip interne stukken is nu zover uitgerekt dat hier ook documenten onder vallen die aan particulieren worden verzonden. Van het recht op informatie van de burger blijft zo weinig over.

Iets soortgelijks geldt voor de uitzonderingsgrond „persoonlijke opvattingen”. Een belangrijke ambtelijke nota van enkele jaren terug droeg al bouwstenen aan voor het principe-besluit tot inpoldering van de Markerwaard. Niettemin kon de Stichting Natuur en Milieu de nota, waarin onder andere een commentaar op het plan Lieveense, niet krijgen, omdat dit een onvolledig of vertekend beeld zou opleveren.

WOB repareren

De vraag is wat er nog overblijft van de door

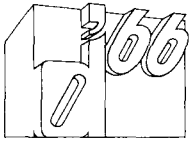
Pex Langenberg was medewerker van Elida Wessel-Tuinstra en werkt nu op het ministerie van binnenlandse zaken. Hij heeft dit stuk op persoonlijke titel geschreven.

VAN DE REDACTIE

HET GONST

En opeens gonst het weer in D'66. Vol werklust heeft het hoofdbestuur zich gestort op het formuleren van beslispunten ter bespreking op het juni-congres. Vol enthousiasme werkt de Eerste Kamerfractie aan de 5 januari toegezegde „politieke boodschap”. Met nieuw elan is de fractie in de Tweede Kamer na het kerstreces aan de slag gegaan. Met vertrouwen in de toekomst besluiten veel afdelingen toch mee te doen aan de raadsverkiezingen. Afdelingsvergaderingen trekken soms zelfs meer bezoekers dan de afdeling rijk is aan leden. En opeens gonst het weer in politiek Nederland. In de opiniepeilingen klautert D'66 langzaam maar zeker omhoog. Journalisten tonen aanmerkelijk meer belangstelling voor de standpunten van D'66. Andere partijen houden nauwlettend de Democranten '66 in de gaten. En leiders van enkele partijen hebben het opeens opvallend vaak over politieke vernieuwing. Het broemt, het snort, het suist. Het gonst. D'66 is weer terug.

Jos Campman

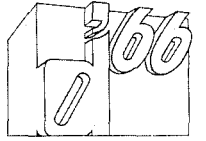

DEMOCRANT

Bijlage behoren bij de Democraat jaargang 18 - nr. 2 15 februari 1985

PEAC Bulletin

Politiek Emancipatie Aktiverings Centrum

DEMOCRANT

Het PEAC-bulletin verschijnt 3 x per jaar, als bijlage van de Democraat
Redactie: Nell Vreugdenhil, Pauline van Tests en Jaap Jansen.
Redactieadres: Frans van Mierisstraat 82, 1071 RX Amsterdam.

Jaargang V, 1, februari 1985

Themadag: Wonen, met z'n allen in je uppie, of gezellig voordeurdelen?

Of je nu woont als éénpersoonshuishouden, in een LAT-relatie, of samen met een (of meer) medevoordeurder(s), het is nog altijd moeilijk om een geschikte en betaalbare woning te vinden, want alles wat er maar overeind staat in de woningbouw, volkshuisvesting en de ruimtelijke ordening, is nog immer geënt op „het gezin”. Wat doen architecten, gemeentebesturen en provinciale besturen met de wetenschap dat: steeds meer mensen enige privacy wensen, maar niet noodzakelijkerwijs alle voorzieningen (baden, wassen, koken) voor zich alleen behoeven, dat talloze bejaarden liever zelfstandig willen (en kunnen) wonen, als er maar enige hulp en verzorging in de buurt zou zijn, en dat heel veel mensen gewoon wel alleen willen wonen, maar niet in een flat in de Bijlmer en niet in ruimtes die veel te groot (en dus te duur) voor ze zijn, want daar had eigenlijk een „gezin” in moeten?

Het PEAC organiseert op **zaterdag 23 maart a.s.** een themadag, waarop al zulke vragen zullen worden voorgelegd aan architect Karel Dekker, gemeentebestuurders Hanneke Gelderblom en Gerrit-Jan Wolffensperger, en een Statenlid.
Plaats: Congrescentrum De Reehorst te Ede;
kosten: f 10,- inclusief lunch.
Gaarne tevoren opgeven bij: CVC, tel. 070-832468, of Pauline van Tets, tel. 020-710255, of Nell Vreugdenhil, tel. 02507-12380.

Voor achtergrondinformatie kunnen enkele publicaties van de Emancipatieraad worden besteld:

- „Wonen in groepsverband”, te bestellen onder nummer ISBN 90.346.02028, prijs f 4,75;
- „Emancipatie en ruimtelijke ordening”, te bestellen onder nr. ISBN 90.346.02850, prijs f 7,50.
Bestellen door overmaking van het bedrag op giro 751, t.n.v. D.O.P., postbus 20014, 2500 EA Den Haag.

Janny Jansen

De CPB en het PEAC nemen allebei deel in het overleg van vrouwenorganisaties dat ijvert voor herverdeling van betaalde en onbetaalde arbeid, o.a. door invoering van een 25-urige werkweek. Niet heel veel D'66-leden zijn bekend met de woon- en werkomstandigheden op het platteland, of met wat een plattelandsvrouwenbond nu wil en doet. Kunnen jullie eens beginnen met te vertellen hoe de CPB werkt en wie daar lid is?

Je begrijpt uit onze naam al, dat we een christelijke vrouwenorganisatie zijn. Dat christelijk betekent voor onze leden ook wat, ze vragen zich geregeld af, of de bond wel christelijk blijft en of een onderwerp als bijv. emancipatie in dat verband nou wel of niet besproken mag worden. Vooral vrouwen van het platteland zijn lid, in de steden hebben wij geen afdelingen. Van die vrouwen werken de meesten thuis, alleen in het huishouden, ongeveer 1/3 van onze leden werkt mee in het bedrijf, wat kan variëren van 10 tot 40 uur of meer per week. In de akkerbouw werkt de vrouw het minst mee, daar is men het meest gemechaniseerd en het idee van de „hereboer” leeft daar ook nog het sterkst: men ziet de vrouw het liefst in het „voorhuis”. In mei 1984 deed het Landbouweconomisch Instituut (LEI) een onderzoek naar de tijdbesteding van boerinnen, waaruit bleek dat de boerin gemiddeld 22 uur per week meewerkt in het bedrijf. Heel veel van onze leden doen ook vrijwilligerswerk en dat is daarom vaak de invalshoek van waaruit we onderwerpen op emancipatiegebied benaderen. De organisatie draait voornamelijk op vrijwilligers, betaald werken bij ons alleen 4 consultanten in de gewesten en daarnaast hebben we nog zo'n 10 part-time medewerkers en 5 à 6 full time. De CPB heeft ongeveer 300 plaatselijke afdelingen, daar gebeurt het allemaal. Het landelijk bestuur, dat in Den Haag zetelt, probeert vooral om een kader aan te reiken, door het samenstellen van literatuurlijsten, en het opzetten van discussieprojecten of landelijke themadagen. We hebben daartoe een aantal commissies en werkgroepen opgezet, die de projecten inhoudelijk voorbereiden. Zo hebben we bijv. een agrarische commissie, een commissie voor ontwikkelingssamen-

De plattelandsvrouw

Interview met Klaasje Eisses, bestuurslid van de Christelijke Plattelandsvrouwenbond (CPB) en lid van de Emancipatieraad, en Janny Jansen, consulente woon- en leefmilieu bij de CPB.
Door Nell Vreugdenhil en Pauline van Tets.

menwerking, een literatuurwerkgroep en een werkgroep voor vorming en opleiding.

Hoe gaat de bond nu te werk en wat bespreken jullie zoal met elkaar?

Een van onze best lopende projecten zijn leeskringen, daar komen heel veel vrouwen op af: een groepje van 8-12 vrouwen nemen een literatuurlijst door, die landelijk wordt samengesteld aan de hand van vragen. De gewesten zorgen daarbij voor gespreksleiders. We lezen o.a. boeken die de NOVIB uitgeeft, van derde-wereld auteurs en soms wordt daarover ook weer een speciale studiedag georganiseerd. De hele zaak is begonnen omdat onze leden signaleerden dat hun kinderen op school boeken moesten lezen, waar de ouders niet van wisten. De belangstelling van onze leden voor de ontwikkelingssamenwerking is groot en we hebben er nu al 2 betaalde medewerkers voor.

Het afgelopen jaar zijn we ook erg in de weer geweest met de meewerkende vrouw. Haar positie is nog steeds slecht geregeld vinden wij, de nieuwe regeling zet de klok een stuk terug, omdat de aftrek voor de meewerkende partner nu weer bij het inkomen van de man verrekend wordt, i.p.v. de meewerk-winstregeling die er was, en waarin de vrouw een eigen stukje inkomen kreeg toegevoegd, ook al was het alleen maar op papier. Wij vinden dat toch heel belangrijk voor de erkenning van haar arbeid en haar aandeel in het bedrijf. Met de andere plattelandsvrouwenbonden samen hebben we geprotesteerd tegen de nieuwe regeling en dat heeft geleid tot de motie-Kombrink. Maar we vinden nog steeds dat de meewerkende vrouw absoluut niet gelijk behandeld wordt. Gelukkig heeft het Europees Parlement de 8e richtlijn in voorbereiding, die gaat over de gelijke behandeling van man en vrouw in de bedrijven.

Een ander punt waar we nu veel aandacht aan geven is: hoe geef je dingen door? Onze leden zijn erg praktisch gericht, elke groep vraagt weer om specifieke informatie en training. Als die ergens anders bestaat, verwijzen we door, bijv. meer financiële en bedrijfskundige scholing verwijzen we naar de standsorganisaties

(boerenbonden, e.d.) en voor onze kadertrainingen, waar we veel aan doen, soms naar de cursussen van de Nederlandse Vrouwenraad. Maar die zijn lang niet allemaal geschikt voor onze leden, vooral niet voor diegenen die nog helemaal geen ervaring hebben. Daar moeten we dan weer zelf in voorzien.

Hoe denken de CPB-vrouwen over zaken als (her-)verdeling van de (on-)betaalde arbeid, de 25-urige werkweek, arbeidsplicht/keuzevrijheid voor vrouwen, e.d.?

Dat is allemaal niet eenvoudig. Er is een grote afstand tussen het bestuur, dat deelneemt aan die discussie in allerlei andere organisaties, zoals het vrouwenoverleg over de 25-urige werkweek, en de leden, vooral de oudere. Die hebben het er erg moeilijk mee. Ze zijn opgevoed met het idee, dat een vrouw er is voor haar gezin, zichzelf hoort weg te cijferen. Dan is het heel moeilijk om ineens voor jezelf aandacht te vragen, voor je eigen rechten op te komen en je persoonlijke problemen uitgebreid met anderen te gaan bespreken. Toch gaan wij als bestuur telkens weer de discussie aan. En er is ook veel belangstelling voor van de leden. Vorig jaar op de bondsdag kregen we als bestuur veel kritiek over onze emancipatieactiviteiten, maar als we een themadag organiseren over (betaald) werk en vrijwilligerswerk komen er wel honderden van onze leden op af. Dat geeft ons de moed om door te gaan en overal en altijd weer de discussie te stimuleren.

In een van onze projecten over vrijwilligerswerk, werd de deelnemers gevraagd om in te vul-len, waar vrouw en man hun tijd aan besteden. Dat bleek grote problemen op te leveren: de deelnemers vonden het erg moeilijk om haar tijdsbesteding t.o.v. anderen te moeten verantwoorden. Maar er bleek ook uit, hoe enorm veel tijd aan zorg voor anderen besteed werd. Een ander onderzoek wees uit, dat de vrouw in het agrarisch gezinsbedrijf 70 uur in de week „voor” en „achter” werkt, en de man niet meer dan 5 minuten in de week „voor”! Veel van onze leden denken daar nu ook wel over na, maar er is toch ook de angst dat verdere discussie een bedreiging kan zijn voor

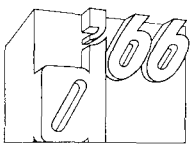

Klaasje Eisses

het gezin, het bedrijf, en de kinderen. Maar gelukkig is er in onze bond ook een grote bereidheid om naar elkaar te luisteren en vinden de meeste leden dat we er met elkaar over in gesprek moeten blijven. En een grote stimulans voor onze vrouwen is dat, ook als ze zelf verandering niet zo nodig vinden omdat ze best tevreden zijn, de kinderen wel veranderen en met vragen en kritiek thuis komen.

Hoe is de situatie bij jullie thuis eigenlijk, hoe breng je daar je ideeën in praktijk? En hoe is jullie eigen ontwikkeling gegaan?

Klaasje: Van mijn 25e tot m'n 35e werkte ik bij mij thuis, op het bedrijf en in het gezin. In ons bedrijf voelde ik me altijd gelijkwaardig aan mijn man, maar ik kon het niet vertegenwoordigen naar buiten, in de standsorganisaties, voor de bank, enz. Toen ik 35 was, en mijn beide dochters al vrij zelfstandig, werd ik, als boerin, gevraagd voor het agrarisch werk van de CPB in mijn gewest, Drenthe. Na een paar jaar werd ik gevraagd voor het landelijk bestuur. Pas nadat ik daar een tijd in mee had gedraaid, werd mij het grote verschil in positie tussen mannen en vrouw duidelijk. Bij mij thuis was het nooit zo'n probleem. Mijn man heeft ook altijd gerespecteerd wat ik deed en wilde, maar hij was wel bang, vooral toen ik in 1982 in de Emancipatieraad benoemd werd - waarvoor ik 2 jaar daarvoor al gesolliciteerd had, maar toen niet werd uitgekozen - dat ik erg radicaal en feministisch zou worden. Het werk voor de CPB kon ik meestal wel combineren met het werk in het bedrijf, alleen op een moment, toen ik al 3 jaar vrijwilligerswerk voor de CPB deed, ging bij ons de knecht, onze medewerker weg, toen werd het echt moeilijk, maar ik ben toch bij de CPB gebleven. Toen ik later bij de ER kwam, een betaalde baan, was het niet zo'n probleem meer en nu hebben we een part-time vrouwelijke medewerkster, die mijn man heeft uitgekozen! Mijn twee dochters, die nu 17 en 18 zijn, reageren heel verschillend op wat ik doe. De ene moedigt me aan, heeft zelf veel maatschappelijke belangstelling en wil psychologe worden, ze volgt

Eén zwaluw maakt nog geen lente

door Katrien Penders

In de Verenigde Staten hebben relatief véél meer (huis)vrouwen een betaalde baan dan in Nederland. Ook zijn er wetten die bedrijven verplichten om in kaderfuncties meer vrouwen aan te nemen. Desondanks is ook daar de situatie m/v nog verre van gelijk. . .

Ook al is Geraldine Ferraro als eerste vrouw doorgedrongen tot de hoogste regionen als Walter Mondale's kandidaat voor het vice-presidentschap, dan wil dit nog niet zeggen dat voor de Amerikaanse vrouw alle barrières geslecht zijn op de arbeidsmarkt. Uit een artikel in de International Herald Tribune van 26 november 1984 blijkt, dat werkende vrouwen in Amerika nog steeds met discriminatie te kampen hebben. Ondanks een geweldige vooruitgang in de laatste jaren hebben Amerikaanse vrouwen met zo'n doordringende discriminatie ten aanzien van arbeid te maken, dat het nog jaren zal duren, voordat ze ongeveer gelijk zullen staan met mannen.

Een groot probleem is, dat de meeste werkende vrouwen laag-betaalde banen hebben in weinig betalende industrieën. Twee-derde werkt in de dienstensector, de kleinhandel of voor de overheid. Vijf van de tien meest voorkomende banen bij vrouwen betreffen de administratieve sector of de verkoop. De achteruitgang van de werkgelegenheid in de zware industrie (auto's, staal) dwarsboomt de pogingen van vrouwen om beter betaalde technische banen te krijgen.

Op sommige terreinen echter wordt de salariskloof kleiner. Aanvangssalarissen voor mannelijke en vrouwelijke academici in technische en sociale wetenschappen verschillen nauwelijks meer. Vrouwelijke onderwijzeressen verdienen gemiddeld 87% van het salaris van hun mannelijke collega's. Voor advocaten en computerprogrammeuses liggen die percentages op 88, respectievelijk 81%. In de verkoop daarentegen ligt het percentage beneden de 50%.

Over de hele arbeidsmarkt genomen blijft dat percentage sinds 1960 schommelen tussen de 57 en de 65%, met een stijgingstendens tot 74% in het jaar 2000. Het dichteren van de salariskloof komt eerder door de afname van goed betaalde banen in de industrie dan door een positieverbetering van de vrouwen. Het zijn de mannen, die naar lagere niveaus zakken.

Nieuwe problemen ontstaan door herstructureringen als gevolg van het gebruik van computers en door het verdwijnen van traditioneel door vrouwen beklede banen in de textiel-, kleding-, schoen- en speelgoedindustrie. Veel vrouwen duiken op in nieuwe banen, maar dat zijn veelal eenvoudige informaticabanen. Ruim 46 miljoen vrouwen werken (40% van de totale werkgelegenheid). Twee-derde van de vrouwen tussen de 25 en 54 jaar werken. In 1983 had bijna 53% van de Amerikaanse vrouwen een baan. In 1950, 1960 en 1970 waren dat respectievelijk 40, 38 en 43%. Het feit dat het merendeel van de werkende vrouwen in laag be-

taalde banen werkzaam zijn, wordt des te problematischer, daar een groot gedeelte van hen kostwinner is. Er zijn rond 10 miljoen gezinnen met een vrouwelijke kostwinner. Geleidelijk aan dringen vrouwen traditioneel mannelijke beroepen binnen. Tussen 1962 en 1982 ging het percentage vrouwelijke ingenieurs omhoog van 1 naar 6%; de slaggers van 4 naar 16%; en artsen van 6 naar 15%, de barkeppers van 11 naar 50%, enz. Maar toch, hoewel vrouwen duidelijk oprukken in beter betaalde banen, blijven de feitelijke aantallen betrekkelijk klein. Het aantal vrouwelijke advocaten vervijfvoudigde in de laatste tien jaar, maar dat is toch nog maar 15% van de gehele beroepsgroep. Aan de andere kant maken vrouwen 99% van de secretaresses uit, 97% van de typisten, 96% van de geregistreerde verpleegkundigen en huishoudelijk personeel, 89% van het bedienend horecapersoneel enz. Slechts 8 van de 1000 werkende vrouwen hebben top-jobs!!! Het is nog steeds geen lente in Amerika.

Wat heet gewoon-lijn D'66

door Arthie Schimmel

Deze telefoonlijn werd ingesteld op de D'66-themadag „Het Gezin als Norm?“ op 17 november 1984. De lijn was speciaal bedoeld voor mensen die niet (meer) in een traditioneel gezinsverband leven en diende als klankbord voor hun klachten over achterstelling t.o.v. het traditionele gezin. Van half november tot eind december (de periode waarover deze lijn was opengesteld) hebben we ongeveer 400 klachten ontvangen. Zeker de helft van de telefoontjes was afkomstig van vrouwen. Ongetrouwd, getrouwd of gescheiden, vrouwen die weduwe zijn geworden. Vrouwen zonder en met kinderen. Vrouwen die alleen wonen of samen met vriend(in), familie, man, kinderen. Gezond of ziek.

De opsomming geeft al aan dat de klachten van uiteenlopende aard waren, variërend van de Tweeverdienerswet tot de gezinsverpakking bij Albert Heijn, en

ook weleens buiten onze „doelgroep“ vielen. Uit al deze klachten (ook van mannen natuurlijk) wordt nu een „zwart“boek samengesteld. Daarover kunt u in één van de volgende Democraten meer lezen.

In dit PEAC-bulletin wil ik de positie van de oudere ongehuwde werkende vrouw speciaal onder de aandacht brengen. Haar positie is in veel opzichten niet benijdenswaardig. Kijken we naar haar inkomen, dan heeft zij vaak een laag bruto inkomen. Op haar werk heeft ze weinig promotie- en scholingskansen gehad (gepasseerd door de mannelijke kostwinner „voor jou is dat toch niet zo belangrijk“). Voor overwerk is zij goed genoeg („jij bent toch alleen“). Relatief heeft zij een hoge belasting- en premiedruk (AOW, AAW, ziekentaks, pensioen). Zij betaalt immers het volle pond, maar ontvangt alleen voor haarzelf, al woont ze al jaren samen met b.v.

haar zuster. Werkt haar zuster ook, dan vallen ze weer wel onder de Tweeverdienerswet. Wat huisvesting betreft, heeft ze moeite ingeschreven te worden bij de gemeente en de woningbouwvereniging en is ze daardoor aangewezen op de voor haar soms onbetaalbare vrije sector. Ontvangt ze huursubsidie, dan vindt daarop een korting plaats via de alleenstaandentabel van de individuele huursubsidie. De vaste lasten van het wonen zijn intussen wel bijna even hoog als voor een gezin (en sommige relatief hoger, denk maar aan de reinigingsrechten!) Aan de kruisvereniging betaalt zij meer, maar is zij ziek dan komt ze als laatste aan de beurt. Komt ze eindelijk aan de beurt, dan betaalt ze wel weer meer voor gezinsverzorging!

De combinatie van werk en huishouden valt haar zwaar. De kortingen van het openbaar vervoer zijn voornamelijk op gezinnen gericht. In restaurants wordt zij in een hoekje weggedrukt. In hotels

betaalt zij een toeslag voor slechte eenpersoonskamers. Het aanbod in supermarkten bestaat veelal uit gezinsverpakkingen. En met Kerstmis wordt ze plotseling uitgenodigd in gezinnen, die door het jaar heen weinig aan haar gelegen laten liggen.

Het bovenstaande beeld is nogal somber en geldt overigens niet alleen voor alleenstaande vrouwen. De telefoontjes hadden een onderton van bezorgdheid voor de toekomst, het verlies van zelfstandigheid en onafhankelijkheid: „ik heb steeds voor mezelf gezorgd, maar nu weet ik het zonet niet meer“. De solidariteit die van ongehuwden wordt gevraagd komt als te hoog over. De telefoonlijn van D'66 werd als positief ervaren. „Goed dat D'66 daar eens aandacht aan besteedt“. De aandacht van D'66 moet zich blijven richten op deze problemen. Daarbij moeten we voor één ding oppassen: het CDA mag D'66 niet drijven in de hoek van anti-gezinsdenkers. Want dan vindt plaats waar Hans van Mierlo in zijn nieuwjaarsrede tegen heeft gewaarschuwd: doublethink: „Het komt erop neer dat wanneer een maatschappelijk feit moet worden geconstateerd waardoor een bepaalde partij op een punt dat in belangrijke mate haar identiteit mede bepaalt haar beleid kan verscheuren, die partij dat innerlijke conflict tussen waarneming en identiteit niet zal toelaten en het maatschappelijke feit zodanig zal waarnemen dat zij er nog net mee uit de voeten kan. Identiteit gered of beleid gered en het probleem al in de fase van 'n definiëring vervalst.“

Vervolg van pagina 4
nu een HBO-opleiding, de andere vindt huishouding en verzorging leuker, en vindt het naar dat ik weinig tijd heb om met haar te gaan winkelen en zo. Zij wil schoonheidsspecialiste worden. Ik heb altijd graag gewild, dat mijn dochters de scholing kregen die voor mij nooit mogelijk was, omdat ik, ook toen ik nog bij mijn ouders thuis was, in het bedrijf niet gemist kon worden. Toch hebben allebei mijn dochters eerst voor de huishoudschool gekozen. Maar nu doen ze wel een

vervolgopleiding.
Ik heb zelf heel veel geleerd in het CPB-bestuur en in de ER, dankzij mijn collega's die hielpen mij stukken schrijven e.d., dat had ik nooit geleerd.
Janny: Ik was net afgestudeerd in Wageningen, landschapsarchitectuur, planologie en sociologie, toen mijn moeder mij wees op een advertentie van de CPB, die een consulente woon- en leefmilieu zochten. Mijn moeder was lid van de CPB, maar ik wist er zelf niet zoveel van. Ik werd er de eerste

betaalde medewerkster, en leerde heel veel van de toenmalige presidente. Het duurde wel anderhalf jaar voor ik zelf echt goed snapte, hoe de organisatie in elkaar zat en werkte. Ik ben getrouwd, nog voordat ik afstudeerde en woon nu met mijn man die ambtenaar is en full time werkt, in Zoetermeer. Ik werk zelf 32 uur in de week, maar ben vaak ook 's avonds van huis, voor de CPB. Tussen ons is het huishoudelijk werk wel gelijk verdeeld, we koken om de beurt en zo.

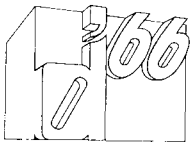
Vrouwen aan het werk!

De verkiezingen van 1986 naderen. In verband daarmee zullen wij ons moeten bezinnen wie ons op gemeentelijk en landelijk niveau zullen gaan vertegenwoordigen. Het aantal vrouwen op de lijst is in vergelijking met andere partijen - redelijk te noemen, maar het probleem is dat ze vaak op de tweede plaats staan en daarmee in vele gemeenteraadsfracties van zichtbare plaatsen verdwijnen. Naar onze mening moet daar verandering in komen. De macht in het algemeen moet herverdeeld worden over mannen en vrouwen. Een van de manieren om dat te verwezenlijken is een **vergroting van deelname van vrouwen aan de politiek, het beleid en het bestuur.** Wij zijn er van overtuigd dat een zeer groot aantal mensen het met ons eens is, er hoeft dus nog maar één ding te gebeuren:

VROUW, STEL JE KANDIDAAT! Maar voordat je dat doet, vergewis je van een steunfractie! Uit eigen ervaring weten we hoe belangrijk (deel-)steun van anderen is. In vele gemeenteraadsfracties is het enthousiasme wat gedaald, maar wat is er tegen om enkele mensen persoonlijk te benaderen en te vragen je te steunen in een nieuwe raadsperiode? Sinds de bijeenkomst in Arnhem, begin januari, weten weer vele mensen dat besturen zonder D'66 **absoluut onmogelijk** is. De consequentie is natuurlijk wel dat vele mensen dat op zich moeten nemen. Vrouwen, doe dat, maar denk er goed over na, overleg met anderen, verdeel de taken en werk met plezier. We weten zeker dat het zal lukken! Bij voldoende belangstelling organiseren PEAC en PSVI trainingen in presentatie en discussie ten behoeve van (adspirant-)gemeenteraadskandidaten. Aarzel je nog? Bel Nell Vreugdenhil, tel. 02507-12380 of Saskia van der Loo, tel. 055-551152 of Marleen Zeegers, tel. 03405-61168.

Kan je als vrouw lijsttrekker worden? Ja zeker, als je maar charisma hebt!

- Creatief
- Handig
- Attent
- Radikaal
- Inventief
- Sterk
- Medelevend
- Alternatief

DEMOCRATEN

SWB

EERSTE PUBLICATIE IN SERIE STUDIES: DEFENSIESAMENWERKING EN EUROPESE EENWORDING

De SWB heeft een nieuwe serie publicaties opgezet, de serie STUDIES. Deze publicaties worden uitgegeven met de volgende motivering: „In de serie studies worden verkenningen uitgegeven die naar het oordeel van het bestuur van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D'66 een bijdrage leveren aan het denken over het betreffende probleem, zonder dat de daarin ingenomen standpunten vooruitlopen op standpunten van de Stichting of van de Politieke Partij Democraten '66. Deze stukken mogen al van tevoren ergens anders zijn gepubliceerd. De SWB denkt hiervoor aan goede doctoraalscripties en andere wat meer uitgebreide verkenningen.

De eerste publicatie in deze serie is het stuk van Peter van Eijk, DEFENSIESAMENWERKING EN EUROPESE EENWORDING. Hierin worden verschillende vormen van internationale samenwerking onderscheiden. Daarna wordt bekeken of deze ook van toepassing kunnen zijn op een Europese defensiesamenwerking. Het stuk eindigt met een pleidooi voor een pragmatische benadering van de Europese samenwerking op dit terrein.

De nota kan worden besteld door overboeking van f 17,50 (incl. porti) op giro 33.222.13 t.n.v. SWB D'66 in Den Haag, onder vermelding van: studie 1.

STELLINGEN OVER MEDIABELEID

Terwijl de Ministerraad ligt te rollebollen over het mediabeleid, heeft de Tweede Kamerfractie van D'66 in november jl. al een slecht opgemerkte nota over hetzelfde onderwerp het licht doen zien. In kort bestek werden daarin alle actuele onderwerpen plus tussen neus en lippen door nog een lange-termijn beleid ontvouwd. Het stuk was verregaand voorbereid door de werkgroep Media van de SWB. De SWB heeft het stuk nu uitgebracht. Het kost voor D'66-leden (incl. porti) f 4,50 en kan worden besteld door overboeking van dit bedrag op giro 33.222.13 t.n.v. SWB D'66 in Den Haag, onder vermelding van: TD11.

LEDENWERVING WERKGROEP MIDDEN-OOSTEN

In 1985 zal het Midden-Oosten naar alle waarschijnlijkheid weer een belangrijke rol spelen in het internationale politieke gebeuren. De Werkgroep Midden-Oosten van het SWB volgt nauwlettend de ontwikkelingen in dat gebied en staat daar waar nodig de fractie van D'66 in de Tweede Kamer met raad en daad terzijde.

Gezien de te verwachten drukke werkzaamheden is het wenselijk dat het aantal leden van de werkgroep, die maandelijks in Den Haag bijeenkomt, wordt uitgebreid. Iedereen die geïnteresseerd is in het Midden-Oosten en actief wil meewerken aan de standpuntbepaling van D'66 op dit gebied zou lid moeten worden van de Werkgroep Midden-Oosten.

Aanmelding en informatie bij Peter R. Post, Duanantstraat 875, 2713 TH Zoetermeer, tel. 079-166516.

Noord-Holland: een provincie?

door Bonno van Dijk

Nee, natuurlijk is Noord-Holland geen provincie. We zijn een stuk Randstad. Er wonen hier (1 januari 1984) 2.306.233 mensen, geen Noordhollanders. De meest voorkomende vegetatie is beton, de meest voorkomende parasiet betonrot. Sloten zijn hier niet, of vergiftigd. Voor bomen moet men naar de grens met Utrecht. Derhalve geen verhaal over „pompeblèden“ of „bronsgroen eikehout“, zoals u gewend was van vorige artikelen in deze provincie-serie. Ook een eigen streektaal of dialect wordt hier niet gesproken, of het zou Engels moeten zijn. Als ergens de misbruikte term „regio“ (Noord-Atlantische Regio, West-Europese Regio, Regio Enschede, Regio Overijssel) terecht, want sociografisch, gebruikt wordt, dan is het voor Noord-Holland.

De Noordhollandse Staten en D'66

D'66 kwam in 1970 met een knal in de Provinciale Staten: 9 zetels van de 79. Fractievoorzitter werd Hans Gruijters. Een zetel in het dagelijks bestuur van de provincie zat er dik in. Door veeleisendheid van de fractie kwam die D'66-Gedeputeerde er niet. Hans Gruijters trad af (binnen een jaar) en werd opgevolgd door Ad Redeker, die de club van negen met grote loyaliteit en deskundigheid leidde. Van 1974-78 zat Jan de Lange voor zijn tweede termijn in de Staten. Ditmaal als enige D'66-er! Een moeilijke tijd, die hij met geweldige inzet en trouw heeft uitgediend. Alleen Utrecht en Zuid-Holland hadden in die jaren óók een D'66-er in hun staten. Een duidelijk teken van het randstedelijk karakter van de partij. In 1978 werden het vijf zetels, in 1982 zeven. Ook deze laatste keer geen Gedeputeerde voor ons en, hoewel met twee zetels minder vertegenwoordigd in de Staten, wél een voor de CPN. Schuldige? De PvdA, die wat meer „links“ tegenwicht in het college van GS wilde tegenover het VVD-CDA-geweld. De rechtse back-lash van maart 1982 was inderdaad niet gering (aantal Gedeputeerde tussen haakjes):

VVD	22 (3)
CDA	19 (2)
PvdA	19 (2)
D'66	7
CPN	5 (1)
PSP	4
PPR	2
RPF/SGP	1

Een snelle berekening leert, dat onze partij niet (meer) op de wip zit tussen „rechts“ en „links“. Volgens fractielid Ina Klaasen betekent dit: „dat onze invloed toen (1978-82) met vijf mensen, groter was dan nu met zeven“. Haar fractiegenoot Maarten Verwey is het daar mee eens. Als twee redenen waarom het in deze Statenperiode moeilijker werken is dan in de vorige, noemt hij bovendien: „de 5 van toen telend voor 10 en de 7 van nu voor hooguit 3“ en „de andere partijen hebben ons terzijde gezet bij de collegeonderhandelingen en er is geen breekijzerfunctie in een Statensamenstel-

ling waarin de drie grote, twee aan twee, altijd een meerderheid achter zich weten te krijgen“. Je kunt in zo'n klempositie nog vier dingen doen, vindt hij: 1) zoeken naar redelijk aanvaardbare oplossingen waar je anderen voor kunt winnen; 2) gevraagd of ongevraagd de D'66-visie geven b.v. in een nota; 3) het scherp veroordelen van handelwijzen, die niet stroken met onze inzichten; 4) het zoeken en sluiten van compromissen. Dat is exact wat de fractie doet.

Fractie en issues

Zeven mensen: vijf mannen, twee vrouwen. „Spitters en praters“, karakteriseert iemand hen. Eén zo'n spitter en (zeer rap) prater is Jan van der Hiele, afkomstig uit een gemeente waar inderdaad nog heel wat gespit wordt, zij het machinaal: Haarlemmermeer. Jan doet de commissies Land- en Tuinbouw, Algemene en Juridische Zaken, Culturele Zaken. Onder de laatste ressorteert de problematiek van de regionale radio en televisie.

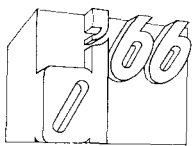
De andere „nieuweling“ in de fractie is Renso Kamps uit Amsterdam, jarenlang voorzitter van het Noordhollandse regiobestuur. Hij lijdt niet onder wat hij noemt „het gepest worden“ door de grote fracties. Wél onder de onzekerheid over de juiste D'66-visie: „programma's dekken de geest, maar zelden de praktijk“. Renso wordt er soms een beetje moedeloos van, maar hij gaat door met tegen heilige huisjes aan te trappen (b.v. „het dogma van geen gedwongen ontslagen“) en met het pleiten voor **efficiencyverbetering** door het inzetten van externe organisatie-adviseurs, en voor vergaande **informatisering/automatisering**. Onderwijs, Jeugd- en Sportzaken is een andere portefeuille van hem. De rol van de provincie in het onderwijs is een zeer schimmige. Ze beperkt zich feitelijk tot **scholenplanning**, lees: sanering. Een rol, die de provincie volgens Renso eigenlijk niet zou moeten spelen (vermenging verantwoordelijkheid Rijk/Provincie/Gemeente). Zijn interessantste waarneming over Sport-in-de-provincie is, dat „veel politici een mateloze afkeer hebben van sporten“. Hij niet, al strijdt hij, gelijk Ina Klaasen in de vorige periode, tegen „het dome dogma: iedere gemeente een eigen sporthal“. Gezondheidszorg en Provinciale Ziekenhuizen zijn twee uiterst belangrijke commissies. De op stapel staande Wet Gezondheidszorg en Maatschappelijke Dienstverlening zal ongetwijfeld op papier de rol van de provincie nog versterken, maar, aldus Renso, „de wil om echt te decentraliseren lijkt te ontbreken“. Wat die decentralisatie betreft, op het punt van **ziekenhuisplanning** zou hij nog verder willen gaan. Amsterdam zou zijns inziens best, los van de provincie, zijn gezondheidszorg zelf kunnen inrichten. Renso's vechten voor een **centrumziekenhuis in Amsterdam** op het terrein van het voormalige Wilhelmina Gasthuis lijkt inmiddels vergeefs

geweest. Dat geldt (nog) niet voor zijn strijd tot behoud van het Marinehospitaal in Overveen. „Waanzinnige ziekenhuissluitingen“ noemt hij het. Terug naar Amsterdam. Daar zouden volgens D'66 „kleinschalige psychiatrische voorzieningen“ moeten komen ter ontlasting van de gigantische inrichtingen in de duinen bij Santpoort (1100 bedden) en Castricum (800 bedden) en ten gerieve van patiënt en bezoeker. Er zijn méér provinciale „bedrijven“ dan de twee genoemde psychiatrische ziekenhuizen. In de Raad van Toezicht daarop zit Frank Baas, een „tweede termijner“ uit Haarlem. Deze capabele bedrijfsjurist doet tevens de tijd-rovende commissie Economische Zaken. Ook de beide vrouwen in de fractie draaien al ruim zes jaar mee (in totaal zijn in Noord-Holland 39 jaar Statenervaring samengebond). Ina Klaasen uit Amsterdam is daar één van. Zij „doet“ Personeel en Organisatie, Natuurbescherming en Openlucht recreatie (denk aan de spanning tussen milieu en industrie in het recreatiegebied Spaarnwoude, halverwege Amsterdam en Haarlem) en is in hoge mate verantwoordelijk – in haar kwaliteit van planologe én lid van de commissie Ruimtelijke Ordening – voor het door God gezegende besluit van de Staten om te stoppen met het **overloopbeleid**: het uitbreiden van Alkmaar, Heerhugowaard, Hoorn en Purmerend tot satellietsteden van Amsterdam, met alle infrastructurele, milieutechnische, economische en psychologische gevolgen vandien. De **verstedelijking** van de bandstad Schiphol-Amsterdam-Almere. Dat is het standpunt van Ina en de fractie.

De andere vrouw, niet minder karakteristiek in de fractie, is Yvonne van Wagenveld, tevens vice-fractievoorzitter. Haar keuze voor de commissie Milieuhygiëne is waarschijnlijk mede ingegeven door haar prachtige woonplaats-(je) Muiderberg, op de grens van Gooi- en Vechtstreek. Maar ze beschermt meer dan het milieu. Ze beschermt, nee koestert de **emancipatie**. Niet alleen die van vrouwen, maar net zo goed die van werklozen en ouderen. De laatsten dienen haars inziens „niet slechts weggestopt te worden in bejaardenhuizen“. Yvonne heeft in de Staten gepleit voor „kangoeroewoningen“: gewone huizen met extra ruimte voor oudere verwanten. Een door haar ingediende motie om de Rijksbijdragegeregeling voor emancipatie niet in te trekken, werd Statenbreed gesteund. Een ander emancipatiepunt is de door haar voorgestelde subsidie voor vrijwilligers, die wegens bezuinigingen bepaalde onkosten niet vergoed krijgen. Haar gevecht voor het toegankelijk maken van openbare gebouwen voor gehandicapten duurt voort. Het zal na dit alles niemand verbazen, dat ook Welzijn onder Yvonne's portefeuille valt. Monnickendam is een „monu-

ment“, ligt (nog!) aan het Markermeer en is, ook figuurlijk, gesitueerd in Waterland. Maarten Verwey woont er. Al ruim zes jaar rijdt hij regelmatig naar Haarlem om er, behalve in Monumentenzorg en Waterstaat en Wegen, het D'66 standpunt te verdedigen in de commissies Verontreiniging Oppervlaktewateren en Energie- en Drinkwatervoorziening. Zijn ideeën over het functioneren van de fractie zijn hiervóór al weergegeven. De voorzitter, Jan de Lange, woont in Diemen, een gemeente, groot genoeg om zichzelf te bestieren. Dat is een geluk voor Diemen, want Jan de Lange is geen voorstander van het „small is beautiful“ in zaken, gemeentelijke herindeling betreffende. Een saillant standpunt voor een D'66-er, en niet onbelangrijk, aangezien Jan in de commissie Bestuurlijke Organisatie zit (naast Ruimtelijke Ordening, samen met Ina Klaasen). Gemeentelijke (re-)organisatie zou zijns inziens „idealiter betrekking moeten hebben op het territorium waar de dagelijkse bezigheden van zijn kiezers zich afspelen“. Wat dit volgens hem voor consequenties zou moeten hebben voor de agglomeratie Amsterdam, hebt u eerder in dit artikel kunnen lezen. Jan de Lange, al twaalf jaar lid van de Provinciale staten en nog langer lid van D'66, heeft zeer specifieke gedachten over de partij, landelijk. Hij ziet D'66 als een **social-liberale** partij, met een duidelijke plaats in het politieke spectrum: „Gematigd links, bijna een middenpositie“. „Ik denk, dat wel vast staat“, zo gaat hij verder. „dat de kiezers ons zo zien. Wetenschappelijk onderzoek toont dat ook wel aan. Het lijkt mij ook een heel logische positie in het politieke spectrum, die bovendien aansluit bij de traditie van de vrijzinnig-Democraten van voorheen. Alleen, dan moeten we het wél zo zeggen...“

Van de landelijke terug naar de provinciale politiek. Andere provincies hebben in deze artikelen-serie ook gemeenteraads-regiobestuurleden aan het woord laten komen. Noord-Holland doet dit niet. Noord-Holland hééft wel gemeenteraads- en regiobestuurleden. Heel veel zelfs. Noord-Holland heeft ook een steunfractie en provinciale werkgroepen. Twee maal per jaar zien al die mensen elkaar in „De Nieuwe Slof“ in Beverwijk. Een **fractiedag** heet dat en het bevalt goed. Tenslotte: Noord-Holland geeft ook – al vijf jaar – een goed geredigeerd en aardig ogend blad uit: „De Drevel“ (genoemd naar het instrument, dat een oppervlakte van oneffenheden ontdoet, en tevens naar de Dreef in Haarlem, waar het Provinciehuis staat). De redactie van dat blad heeft een redacteur uitgeleend aan de Democraat om dit artikel te schrijven.

Congres - Reglement 40e ALV op 14/15 juni 1985

Voorbehoud

Ten aanzien van het navolgende congresreglement moet het Hoofdbestuur op twee punten een voorbehoud maken. In de eerste plaats betreft dat de sluitingsdatum voor moties en amendementen. Bij het ter perse gaan van deze Democraat kan die nl. nog niet worden vastgesteld. De sluitingsdatum is afhankelijk van het moment waarop het concept-Beleidsprogramma verschijnt. Dat moment staat thans nog niet vast. De juiste datum volgt in de komende Democraat.

In de tweede plaats betreft het de gang van het concept-Beleidsprogramma en de amendementen daarop vóór de ALV. Het Hoofdbestuur heeft het vaste voornemen om de ALV niet te laten ontfaan in een uitvoerige discussie over detailpunten. Anderzijds moet het HB het bestaande amendementsrecht van de leden in stand houden. Eind vorig jaar heeft de Adviesraad besloten het Hoofdbestuur behulpzaam te zijn bij het voorbereiden van de ALV-discussie. De vorm waarin en het tijdstip waarop dat gaat gebeuren hangt af van de definitieve vorm waarin het HB het concept en de beslispunten voorlegt. Kortom: op dat punt zal het con-

gresreglement in de volgende Democraat wellicht aanpassing behoeven.

Ter uitvoering van artikel 12 lid 6 van het Huishoudelijk Reglement (editie dec. 1981) heeft het Hoofdbestuur (onder voorbehoud) het navolgende Congresreglement vastgesteld.

ARTIKEL 1

Het congres van 14 en 15 juni 1985 in De Flint te Amersfoort is een Algemene Ledenvergadering in de zin van artikel 7 Huishoudelijk Reglement.

ARTIKEL 2

Moties en amendementen met betrekking tot de onderwerpen vermeld op de congresagenda dienen:

- a. te zijn goedgekeurd door een ARV, SRV of AAV hetgeen moet blijken uit ondertekening door de betreffende voorzitter en secretaris;
b. uiterlijk (doch liefst eerder) op vrijdag 15 maart 1985 te 12.00 uur in de juiste vorm op het Landelijk Secretariaat van D'66 te zijn ontvangen.
c. te zijn opgesteld op het daartoe in de Democraat afgedrukte standaardformulier.
d. voor zover het moties en amendementen betreft die betrekking hebben op de actuele politieke situatie of de bijgestelde begroting, op het landelijk secretariaat te zijn ontvangen vóór 10.00 uur op 12 juni 1985.

ARTIKEL 3

De reglementair ingediende en door Rapportagecommissie resp. Programmacommissie goedgekeurde moties en amendementen worden in één of meer Congresboeken ter kennis van de leden gebracht. Het eerste congresboek wordt op aanvraag ± 14 dagen voor de ALV aan de leden toe-

gezonden, de volgende congresboeken zijn ter vergadering beschikbaar.

ARTIKEL 4

Al naar gelang het betreffende onderwerp (zie Huishoudelijk Reglement artikel 36 t/m 40 zoals vastgesteld op de ALV van 6 en 7 mei 1983) beslist de Rapportage- of Programmacommissie over nummering en volgorde van plaatsing der moties en amendementen in de congresboeken.

ARTIKEL 5

De door indieners van moties en amendementen aangewezen contactpersonen (minimaal twee) dienen tussen de sluitingsdatum voor indiening en de aanvang van de ALV telefonisch bereikbaar te zijn voor overleg met de Rapportage- of Programmacommissie.

ARTIKEL 6

Voorstellen tot wijziging van een tekst kunnen uitsluitend per concreet wijzigingsvoorstel (amendement) worden ingediend. Moties die naar het oordeel van Rapportage- of Programmacommissie de strekking hebben een tekst te wijzigen worden als amendement in behandeling genomen. Indien echter de tekst van de motie daárvóór onvoldoende aanknopingspunten bevat naar oordeel van één der genoemde commissies, kan de commissie de indieners de gelegenheid geven om hun voorstel te herformuleren binnen een door de commissie te stellen termijn.

ARTIKEL 7

Wanneer indieners van moties en/of amendementen met toestemming van Rapportage- of Programmacommissie wijzigingen wensen aan te brengen in hun voorstel(len), dienen zij de congresleiding hiervan onverwijld in kennis te stellen.

ARTIKEL 8

De behandeling van moties en amen-

dementen ten congresse geschiedt als volgt:

- a. de door de indieners aangewezen woordvoerder geeft desgewenst een beknopte toelichting;
b. de congresvoorzitter verleent gedurende een door hem/haar te bepalen tijd het woord aan diegenen die zich vóór een door hem/haar te bepalen tijdstip als spreker hebben aangemeld op een bij de congresleiding berustende sprekerslijst, en wel in volgorde van aanmelding;
c. het Hoofdbestuur en de Rapportagecommissie of de Programmacommissie (afhankelijk van het aan de orde zijnde onderwerp) brengen desgewenst een advies aan de ALV uit over het aan de orde zijnde voorstel;
d. de congresvoorzitter geeft desgewenst de woordvoerder van de indieners de gelegenheid tot een korte reactie op de adviezen van HB en RC of PC c.q. de spekers van de sprekerslijst;
e. de congresvoorzitter brengt de AMENDEMENTEN in stemming in volgorde van hun ingrijpendheid, en daarna het al dan niet geamendeerde voorstel;
f. de congresvoorzitter brengt de MOTIES en/of RESOLUTIES met betrekking tot een bepaald agendapunt in een door hem/haar te bepalen volgorde in stemming, echter niet dan nadat alle resoluties en/of moties bij het betreffende agendapunt zijn toegelicht op de wijze onder a t/m d geregeld.
ARTIKEL 9
In alle gevallen betreffende de gang van zaken tijdens het congres, waarin dit congresreglement niet voorziet, beslist de congresleiding met inachtneming van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement.

HOEKSTEEN

In een hoek van het binnenhof lag een steen. Uit de verte kon je niet zien of het een hoeksteen was, van dichtbij trouwens ook niet, maar daar kon je hem wel horen mopperen. De steen die door de tempelbouwers verachtelijk was een plaats ontzegd werd tot verbazing der beschouwers door Hem ten Hoofd des Hoeks gelegd, schamperde hij bijbelvast, jaja, die psalmist had mooi praten. Voorlopig lig ik hier maar, terwijl de vaste hoekstenen van links tot rechts in het rond vliegen: gezinsteen, individusteen, chipsteen, Gijsteen, Lubbersteen, Steenkampsteen, Dolmansteen, Damsteen, Donderstenie. Die Van Mierlo kan geen hoeksteen van de Wee U worden (een soort klaagmuur, naar het schijnt) omdat hij hoeksteen van een bouwseltje is waar hij trouwens al Eerste Steen van was zonder om persoonlijke redenen voornemens te zijn Voorsteen, laat staan Laatste Steen te worden. Ik raak er stoned van. De Hoeksteen is de Alleenstaande van de Samenleving!

Naast hem lag een gewone baksteen die Brik heette. Nou moet jij eens goed luisteren, zei Brik. Jij moet niet zo zeur, jij lijkt wel een mens. Hoe weet jij eigenlijk zo zeker dat je een hoeksteen bent? Je ligt wel in een hoek, maar je ziet er precies zo uit als ik. O, het zit van binnen zeg je, het is een in-ner-lijk ze-ker-heid. Wat raar zeg, om van binnen een hoeksteen te wezen in een wereld die rond is! Voor de hoeksteen daarop had kunnen antwoorden vloog hij door de lucht en sloeg een ruit aan scherven. Dat was zijn schuld niet, het kwam door die woedende demonstranten die al een tijdje stonden te schreeuwen dat ze zich door de hoekse heren op hun kabeljauwstenen getrappt voelden. Want de wereld is niet alleen rond, hij draait nog rond ook.

Aad Nuis

Verwijt aan het kabinet

Hoe men ook over het kabinet Lubbers moge denken, zijn extreem-zakelijke kijk op de realiteit en het daaruit voortvloeiende no-nonsense-beleid is het niet te verwijten. Het is nu eenmaal zijn relatie met en antwoord op de werkelijkheid, waarin een niet onaanzienlijk deel van het Nederlandse volk zich weet te vinden. Wat het kabinet wél te verwijten valt, is dat het de weg open naar een samenleving, waar een ieder noodgedwongen voor eigen rechter moet gaan spelen.

Dat we die samenleving al min of meer voor ons zien opdoemen en dat het wat dat betreft hoog tijd wordt het maatschappelijk roer

radicaal om te gooien, behoeft geen betoog. Van onze huidige maatschappelijke roergangers hebben we daaromtrent niets concreets te verwachten. Die radicale maatschappelijke ommezwaaai of herstructurering van onze samenleving is daarentegen wel te verwachten van lieden die: - vrij denken, of liever gezegd niet beïnvloed worden door het van bovenaf geïnjecteerd partij-, blok- of machtsdenken; - de wereld, met name de grond en de grondstoffen, zien als het gemeenschappelijk bezit of erfgoed der mensheid, in plaats van als een lucratief speculatie-object; - de zorg voor het nageslacht zwaarder laten wegen dan partij-

politieke en/of zakelijke belangen; - een lange-termijn-beleid propagieren en daarmee een democratisch systeem voorstaan waarin niet gedacht wordt in termijnen van vier jaar; - een democratisch spelregelboekje hanteren, ofwel een (wereld-)rechtsorde beogen waarin het gezegde „Gelijke monniken, gelijke kappen“ geen holle frase is.

Kortom: mensen die bij politiek allereerst denken aan wereld- in plaats van partijpolitiek, daarnaast politiek niet vertalen als lust tot spitsvondig redeneren maar als lust tot het ware en last but not least over voldoende bekwaamheid beschikken om dat waar te maken.

Wouter ter Heide, Langenholte. (Bekort, Redactie)

(advertentie)

IK VIND

Per 1 maart 1985 vertrekt de directeur PSVI D'66. Gezocht wordt naar een opvolger (m/v).

DIRECTEUR PSVI D'66 (M/V)

Gedacht wordt aan maximaal 30 uur)

Taakomschrijving

- in samenwerking met het bestuur van de stichting politiek scholings- en vormingsinstituut D'66 mede voorbereiden van het beleid op scholings- en vormingsgebied binnen D'66;
- opstellen van jaarplannen;
- opstellen van cursusprogramma's;
- mede voorbereiden van en deelname aan bestuursvergaderingen;
- coördinatie van bureauwerkzaamheden;
- onderhouden van interne en externe contacten;
- ontwerpen en vervaardigen van cursusmaterialen;
- organiseren van cursussen en andere activiteiten, soms in samenwerking met SWB, HB of fractie.

Vereist

- academische of daarmee gelijk te stellen opleiding;
- ervaring en contacten binnen D'66.

Salaris en werktijden

- in overleg.

Sollicitaties

Bestuur PSVI D'66, t.a.v. Frans Rogier (voorzitter), p/a Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag. Sollicitatietermijn: 14 dagen na verschijnen van deze Democraat.

Informatie

Frans Rogier, tel. 070-466622.

Wij worden graag (schriftelijk) geïnteresseerd op kandidaten.

SCHOLINGEN VORMING

DED'66-VISIE OP MILIEUZORG IN DE GEMEENTE

Milieu is een van de speerpunten van de partij in 1985/1986. Een vertaling van deze speerpunt op gemeentelijk niveau vindt u in De D'66-visie op milieuzorg in de gemeente. Hierin staan zowel acties voor D'66-raadsleden als acties voor D'66-afdelingen beschreven. Het totaal beslaat 4 A4-tjes en is tegen vergoeding van kopieer- en verzendkosten te krijgen.

HANDBOEK VOOR BESTUREN D'66

Hierin staan beschreven: - taken en functies van politieke partijen; - politieke functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen; - organisatorische functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen; - financiële functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen; - externe functie van regio-, sub-

gio- en afdelingsbesturen. Een onmisbaar naslagwerk voor D'66 bestuurders. Prijs f 2,50 (exclusief verzendkosten).

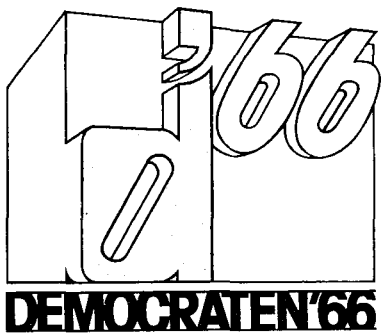
PUBLICITEIT IN DE POLITIEK

Dit handboek verstrekt een aantal handvatten om bekendheid te geven aan de politieke doelstellingen van D'66 en de verrichtingen van D'66-politici. Prijs f 2,50 (exclusief verzendkosten).

VOORDED'RAAD

Onder auspiciën van het PSVID'66 verschijnt nu voor de 3e jaargang „Voor de D'Raad“, een tijdschrift voor D'66-raadsleden en anderen die geïnteresseerd zijn in lokale politiek. Voor de D'Raad verschijnt 5x per jaar en kost f 30,-.

Voor inlichtingen of bestellingen: PSVID'66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag, tel. 070-858303.

DEMOCRATEN '66

1. KIESRECHT NIET-NEDERLANDSE INGEZETENEN

TOELICHTING: Aan buitenlanders behoren politieke grondrechten, zoals kiesrecht, toe te komen. De ontwikkelingen in de sfeer van de sociale verzekeringen hebben in belangrijke mate bijgedragen aan de herwaardering van het ingezetenschap als criterium voor rechten en plichten.

Aan een tweetal voorwaarden moet worden voldaan. Betrokkene moet:

- de Nederlandse taal machtig zijn en
 - vijf jaar in Nederland wonen. In 1986 is voor niet-Nederlandse ingezetenen al kiesrecht verleend voor de gemeenteraden.
- BESLISPUNT:** D'66 is vóór uitbreiding van het kiesrecht voor niet-Nederlandse ingezetenen, als zij de Nederlandse taal machtig zijn en als zij tenminste vijf jaar in Nederland wonen. Het kiesrecht geldt voor:

- de Staten-Generaal en
- de Provinciale Staten.

2. TERUGKEEROPTIE MINDERJARIGE KINDEREN NAAR NEDERLAND

TOELICHTING: Indien buitenlanders die hier gewerkt hebben nu naar het land van herkomst terugkeren, moeten hun minderjarige kinderen hen volgen, ook in het geval het kinderen betreft die in Nederland zijn geboren en getogen. Voor hen dreigt een cultuurschok die hen voor onoverkomelijke problemen stelt. De keuze wordt niet aan hen overgelaten. Indien zij naar Nederland willen terugkeren gelden dezelfde voorwaarden als voor buitenlanders die voor de eerste maal naar Nederland komen.

BESLISPUNT: D'66 is ervoor, dat minderjarige kinderen vanaf 12 jaar, die nu verplicht zijn om met hun ouders naar het land van herkomst terug te keren, een terugkeeroptie naar Nederland krijgen op het moment, dat zij volgens de Nederlandse wet geacht worden meerderjarig te zijn.

3. DEFENSIEUITGAVEN

TOELICHTING:

- a. Het huidige verdedigingsconcept van de NAVO kan leiden tot een snel inzetten van nucleaire wapens, vooral die met een korte dracht. Het accent daarbij ligt op de gevechtsfunctie in plaats van op afschrikking. De nieuwe technologische ontwikkelingen maken het in principe mogelijk een grotere rol toe te bedelen aan conventionele wapens. Nieuwe NAVO-concepten mogen niet sluipend worden ingevoerd; Nederland moet daar maximale invloed op uitoefenen en er zoveel mogelijk eigen voorwaarden aan verbinden.
 - b. Als de Europese NAVO-partners een grotere rol binnen het bondgenootschap willen spelen, moeten zij ook bereid zijn de daarbij behorende verantwoordelijkheid op zich te nemen. Belangrijke besparingen kunnen voortvloeien uit Europese materiële samenwerking en efficiëntie maatregelen.
 - c. Het onder a en b gestelde zou er niettemin toe kunnen leiden dat de defensieuitgaven zouden moeten worden verhoogd.
- BESLISPUNT:** Ten behoeve van een grotere eigen Europese verantwoordelijkheid voor haar de-

CONGRES
INFORMATIE

Beslispunten

Hieronder treft u de op de voorpagina al aangekondigde beslispunten uit het concept van het nieuwe Beleidsprogramma aan. Het integrale programma kon u al via een bon in twee eerdere Democraten aanvragen op het landelijk secretariaat. Dat kan alsnog telefonisch (070-858303). Vermeld zoveel mogelijk uw lidmaatschapsnummer (i.v.m. automatische adressering) en bestel zoveel mogelijk voor meerdere leden tegelijk (portii!)

Wat staat u nu te doen, anders gezegd, wat kunt u doen?

1. een motie of amendement indienen naar aanleiding van één van de genoemde beslispunten;
2. een nieuw beslistpunt voorstellen, en wel in dezelfde vorm als in deze Democraten;
3. een amendement indienen op een bepaald onderdeel van het integrale programma.

In alle gevallen geldt:

- A. Alle voorstellen, moties en amendementen moeten **UITERLIJK** op maandag 1 april te 12.00 uur op het Landelijk Secretariaat aanwezig zijn;
- B. Alle voorstellen moeten voorzien zijn van twee contact-personen en hun **TELEFOONNUMMERS** (liefst ook overdag);
- C. Alle voorstellen moeten zoveel mogelijk worden ingediend op standaardformulieren (zie Democraten nr. 9/84).

Het welslagen van de hele operatie - het vaststellen van een heel nieuw Beleidsprogramma op één congres - staat of valt bij gedegen voorbereiding. Houd u dus aan deze procedure, bel tijdig met vragen en problemen. Het werken met beslispunten is geen verkorting van het normale amendementsrecht, maar wel een impliciet verzoek om u tot de hoofdzaken te beperken. Tot slot: het is natuurlijk mogelijk om los van congresvoorstellen uw mening over het concept of de beslispunten kenbaar te maken aan het Hoofdbestuur. Schrijf ons in dat geval, het is zeer goed mogelijk dat u daarmee een bijdrage levert aan een beter programma. Succes! Het Hoofdbestuur

fensie, alsmede om de rol van de kernwapens daadwerkelijk terug te dringen, moet een reële verhoging van de Nederlandse defensieuitgaven ten behoeve van conventionele bewapening niet worden uitgesloten.

4. SPREIDING RIJKSDIENSTEN

TOELICHTING: De spreiding van rijksdiensten was bedoeld om de structureel zwakke regio's te stimuleren.

De Randstad vervult een motorfunctie in de nationale economie, terwijl ook in de Randstad de werkloosheid sterk is toegenomen. Daartegenover staat dat de zwakke regio's structurele verbetering van de werkgelegenheid behoeven. Daarnaast is een goede regionale economie ook belangrijk voor de nationale economie.

NIEUWE rijksdiensten geven evenwel aanvullende werkgelegenheid zonder de werkgelegenheid in de Randstad aan te tasten.

BESLISPUNT: D'66 is vóór spreiding van NIEUWE rijksdiensten over de structureel zwakke regio's.

D'66 verlangt nakomen van reeds gemaakte afspraken met deze regio's.

D'66 is tegen nieuwe plannen voor spreiding van bestaande rijksdiensten.

5. KERNENERGIE

TOELICHTING: De Brede Maatschappelijke Discussie heeft een aantal uitkomsten gehad. In de eerste plaats heeft een meerderheid zich uitgesproken tegen nieuwe kerncentrales, zolang de afvalproblematiek niet is opgelost. Daarnaast bleek er geen bezwaar tegen openhouden van de bestaande centrales, onder meer op grond van de kapitaalsvernietiging bij sluiting vóór de technische levensduur is verstreken. Desondanks heeft de Brede Maatschappelijke Discussie echter niet zodanig nieuwe argumenten voor openhouden opgeleverd, dat er voor D'66 reden is om terug te komen op haar standpunt dat de bestaande kerncentrales moeten worden gesloten.

BESLISPUNT:

- D'66 is tegen nieuwe kerncentrales voordat het afvalprobleem is opgelost;

- D'66 is tegen openhouden van bestaande kerncentrales;

- D'66 is vóór onderzoek naar een veilige oplossing voor het afvalprobleem.

6. MIDDENSCHOOL

TOELICHTING: De experimenten met de middenschool zijn bedoeld om kinderen uit de sociaal zwakkere milieus een betere kans te geven in het voortgezet onderwijs. Ook wordt de definitieve keuze voor het vervolgonderwijs uitgesteld. Daarnaast komen in de middenschool sociale en maatschappelijke vorming meer aan bod dan in het traditionele onderwijs.

Daartegenover staat dat het risico bestaat dat het niveau van het onderwijs in gedrang komt.

Voorts is door de voortdurende veranderingen in het onderwijs in de laatste jaren, met name ook door de bezuinigingen, de positie van het onderwijzend personeel zeer in het gedrang gekomen en zijn de klassen vergroot.

BESLISPUNT: D'66 is op inhoudelijke en organisatorische gronden geen voorstander van uitbreiding van experimenten met de middenschool.

7. TECHNOLOGISCH ONDERZOEK EN ONDERWIJSINSTELLINGEN

TOELICHTING: D'66 pleit allang voor een samenhangend technologie- en industriebeleid. Daartoe is onder meer nodig, dat het onderwijs wordt toegesneden op de vraag vanuit bedrijfsleven en overheid.

Het Ministerie van Landbouw en Visserij bijvoorbeeld draagt verantwoordelijkheid voor het inhoudelijke onderwijs- en onderzoekbeleid van de Landbouwhogeschool te Wageningen. Een soortgelijke constructie zou ook moeten gelden voor de door D'66 bepleite minister voor technologie- en industriebeleid en de technische hogescholen.

BESLISPUNT: D'66 is voor een minister voor technologie- en industriebeleid, die onder meer verant-

woordelijkheid draagt voor het inhoudelijke beleid van de technologische onderzoek- en onderwijsinstellingen.

8. LANDELIJKE TV-OMROEP

TOELICHTING: Nederland heeft een eigensoortig omroepbestel. Dat vraagt om een differentiatie in drie afzonderlijke tv-netten:

- Nederland I voor geprofileerde omroepen;
- Nederland II als een onafhankelijk net voor culturele en educatieve programma's en
- Nederland III als een commercieel net dat mogelijkheden biedt tot commerciële tv buiten datgene wat via satelliet tot ons komt (zal komen). Daarnaast biedt dit net ruimte aan de huidige omroepen die zich eigenlijk niet willen profileren. Wanneer op deze manier het tv-bestel wordt gedifferentieerd, komen alle culturele elementen tot hun recht.

BESLISPUNT: D'66 is vóór een differentiatie in het tv-bestel:

- Nederland I blijft en Nederland III wordt bestemd voor omroeporganisaties;
- Nederland II wordt bestemd voor de NOS en de andere, kleine, zendgemachtigden.

9. MARKERMEER

TOELICHTING: De discussie over het al dan niet openhouden van het Markermeer blijft actueel. Enerzijds lijkt uitbreiding van land, het scheppen van grootschalige recreatievoorzieningen en de uitbreiding van werkgelegenheid een aantrekkelijke optie. Daar staat tegenover, dat landbouwgrond in een tijd, waarin van alles tegen overproductie wordt gedaan, niet nodig is. De tweede luchthaven is niet noodzakelijk, omdat door de technische ontwikkelingen de bestaande infrastructuur voldoende kan worden uitgebreid.

Wanneer de inpoldering door particulieren geschiedt, kan de overheid de uitvoering slechts marginaal toetsen.

Een deel van het „natte midden“ van Nederland zou bovendien als natuurgebied verdwijnen.

BESLISPUNT: D'66 is vóór het openhouden van het Markermeer.

10. GEZONDHEIDSZORG

TOELICHTING: Het gezondheidszorgsysteem leent zich niet voor het vrije-markt principe.

In de eerste plaats om principiële redenen: de zorg voor gezondheid is een grondrecht, dat zelfs in de Grondwet verankerd ligt. Daarbij past geen stelsel, waarbij vraag en aanbod de structuur bepalen. In de tweede plaats om praktische redenen. De laatste decennia heeft het vrije-markt principe de gezondheidszorg grotendeels bepaald. Dat heeft geleid tot een ondoorzichtig en vrijwel onbeheersbaar stelsel. De overheid is dan ook verantwoordelijk voor een voor iedereen in gelijke mate toegankelijk en evenwichtig aanbod van voorzieningen. Daaraan moet iedereen, naar draagkracht, tot een bepaald maximum bijdragen: een basispakket van voorzieningen. Voor pluspakketten kan men zich dan bijverzekeren, waarbij voor verzekeringsmaatschappijen een acceptatieplicht geldt.

BESLISPUNT: D'66 is voor een volksverzekering in de gezondheidszorg, waarbij de premievaststelling naar draagkracht plaatsvindt tot een bepaald maximum per individu.

HOE GEBRUIK JE NU ZO'N BAND?

De beste discussies krijg je heet van de naald, d.w.z. op het moment dat iemand iets beweert waar een ander op wil reageren. Interruptions zijn in de Kamer ook het leukst.

Als een groep naar een videoband kijkt of naar een geluidscassette luistert, dan is het zaak dat iemand de vinger op de pauzetoets houdt, want het gaat nooit om de band, maar altijd om de discussie. De band moet onmiddellijk gestopt worden als iemand wat wil zeggen.

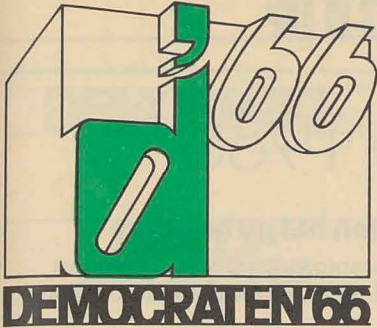
Zeer geschikt voor afdelingsvergaderingen zijn:

- no. 12 ARNHEM 5 JANUARI f 45,-;
- no. 11 HANS VAN MIERLO f 40,-;
- no. 7 BELEID TWEDE KAMER-FRACTIE, SEPTEMBER 84, f 25,-;
- no. 10 WAAROM IN GENNEP WEL?, f 45,-;
- no. 2 SHIRLEY WILLIAMS, f 20,-;
- no. 1 DE TOP VAN D'66, f 35,-.

De videoprijzen zijn zonder de band. Daar komt dus bij voor Beta of VHS f 35,- en voor Video 2000 f 45,- (incl. verzending).

De geluidscassettes van 2, 7 en 12 kosten f 10,-, no. 11 kost f 15,-. Van 10 en 1 is er geen geluidscassette.

Bestellen via:
giro 5581234 CCP Den Haag;
bank 66.76.64.750. CCP Den Haag
tel. 070-468645
ALTIJD OP GIRO/BANKOPDRACHT
VERMELDEN WELK VIDEOSYSTEEM.

DEMOCRANT

Democraten '66: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag. Telefoon: 070 - 858303

Nico Naef

Eerste resultaten Wat-heet-gewoon lijn „Anders” leven wordt benadeeld

door Louise Groenman

De verwerking van de gegevens die de Wat-heet-gewoon lijn heeft opgeleverd, is weliswaar nog niet geheel afgerond, maar leert ons dat vrijwel alle bellers en ook schrijvers de stelling van D'66 onderschrijven dat andere leefvormen dan het traditionele gezin stelselmatig benadeeld worden.

Deze benadering speelt zich af op een aantal te onderscheiden terreinen. Naast maatregelen die het primaire inkomen van mensen raken, zijn het vooral de maatregelen in de sociale-zekerheidswetgeving en de fiscale sfeer, waar alleenstaanden, tweeverdieners en voordeurdelers over gevallen zijn. In de uiteindelijke afronding van de gegevens van de Wat-heet-gewoon lijn zal de fractie daar nader op ingaan.

We denken dan aan spoedige en rigoreuze vereenvoudiging van het belastingsysteem en van de sociale-zekerheidswetgeving. Zolang dat maar niet gerealiseerd is, blijven mensen zitten met het probleem dat ze vaak niet van te voren de gevolgen kunnen voorzien van veranderingen in hun leefgedrag. Heeft samen gaan wonen zin voor twee oudere alleenstaanden, of worden ze daar fiscaal voor gestraft? Heeft het gaan of blijven werken van de partner zin, als de kostwinner daarvoor gestraft wordt? Heeft het in huis nemen van een jongere werkloze door een oudere alleenstaande met een WAO-

uitkering zin, of worden beiden dan op hun uitkering gekort?

Door de ingewikkeldheid van alle regelingen verkeren burgers die het aangaat in een situatie van rechtsonzekerheid. Vereenvoudiging van regelgeving is derhalve dringend gewenst, en dat wordt door de fractie dan ook keer op keer bepleit!

Zolang het systeem ingewikkeld is, kan met behulp van nieuwe technologieën tot een betere dienstverlening aan de burger worden gekomen. Gedacht wordt dan aan vormen van self-service door middel van op postkantoren of bibliotheken te installeren computers, waarop men zelf kan berekenen wat een verandering in leefgedrag voor financiële gevolgen heeft.

Een dergelijke oplossing is technisch mogelijk en heeft, behalve een vergroting van de rechtszekerheid, ook tot gevolg dat burgers vertrouwd raken met de mogelijkheden van een informatiemaatschappij. Werken met computers in de sociale zekerheid en de belastingsfeer moet niet zijn voorbehouden aan de uitvoeringsorganen, maar moet en kan ook consument-gericht worden toegepast.

Een tweede aanbeveling die zal worden gedaan, is de vergroting van de dienstverlening door gemeentelijke instanties, in de zin van uitbreiding of

verschuiving van de openingstijden van gemeentelijke diensten.

Thans is het voor veel mensen moeilijk of onmogelijk een beroep te doen op de gemeentelijke dienstverlening (rijbewijs, paspoort, uittreksel bevolkingsregister, huisvestingsproblemen) tijdens de normale kantooruren, omdat ze dan werken. Vooral in huishoudens waarin beide partners werken of voor alleenstaanden met een baan, voor kleine zelfstandigen én voor mensen die weer van hen afhankelijk zijn voor een bezoek aan het gemeentehuis (lichamelijk gehandicapten, sommige bejaarden) is het vaak moeilijk de dienstverlening te bereiken.

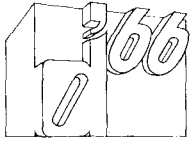
Nader onderzoek, gedaan door de fractie naar aanleiding van de Wat-heet-gewoon lijn, leert dat slechts in 10% van de gemeenten openstelling op koopavonden is gerealiseerd. Bij motie, ingediend bij de behandeling van het consumentenbeleid, heeft D'66 de regering gevraagd bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten te bevorderen dat gemeenten meer rekening houden met consumentenwensen waar het hun dienstverlening betreft. Dit is uiteraard een zaak van de gemeentebesturen zelf, maar wellicht kunnen plaatselijke D'66-vertegenwoordigers enige druk uitoefenen?

VOOR UW AGENDA

8 en 9 maart: bijeenkomst voor lokaal kader: hotel Haarhuis, Arnhem;

9 maart: vergadering Adviesraad gaat NIET door;

23 maart: Landelijke PEAC-dag. Thema: individualisering en wonen. „De Reehorst”, Ede.

DEMOCRAAT

AGENDA

8 en 9 maart: bijeenkomst LOKAAL KADER, hotel Haarhuis, ARNHEM. Inlichtingen bij het Landelijk Campagneteam, tel. 070-858303;

9 maart: vergadering ADVIESRAAD, 10.30 uur, Jaarbeurs-congrescentrum, UTRECHT;

9 maart: ARV Noord-Brabant, 10.30 uur, „Boerke Mutsaers“ (na-bij NS Tilburg-West), TILBURG. Gasten: Maarten Engwirda en Aad Nuis;

9 maart: ARV Noord-Holland, 11.00 uur, Vlaams Cultureel Centrum, Nes 45, AMSTERDAM. Gasten: Jan Glastra van Loon en Ko Touw;

9 maart: D'66 - RADIO-UITZENDING, 18.20 uur, Hilversum 5;

11 maart: THEMA-AVOND MILIEU, 20.00 uur, zaal „Wilhelmina“, G. Majellastraat 17, DON-GEN. Gast (o.a.): Dick Tommel;

12 maart: ARV Limburg, 19.30 uur, „De Oranjerie“, ROERMOND. Gast: Jacob Kohnstamm;

12 maart: ARV Utrecht, 20.00 uur, „Ons Eiland“, Marco Pololaan 2, UTRECHT. Gast: Gerrit-Jan Wolfensperger;

13 maart: ARV Drenthe, 19.30 uur, hotel Meursinge, Hoofdstraat 48, WESTERBORK. Gast: Louise Groenman;

15 maart: werkbezoek Eerste en Tweede Kamerleden aan Flevoland. Inlichtingen: Jenny Houthuizen, tel. 03200-27760;

16 maart: ARV Friesland, 10.30 uur, „Onder de Luifel“, Stationsstraat 6, LEEUWARDEN. Gast: Maarten Engwirda;

17 maart: JD-MANIFESTATIE, 20.00 uur, „De Radehoek“, GRO-NINGEN. Gast: Dick Tommel;

21 maart: vergadering HOOFDBESTUUR, 19.30 uur, Jaarbeurs-congrescentrum, UTRECHT;

23 maart: D'66-RADIO-UITZENDING, 18.20 uur, Hilversum 5;

23 maart: landelijke PEAC-DAG, zie elders in deze Democraat;

23 maart: MILIEUDAG Apeldoorn, zie elders in deze Democraat;

23 maart: OPRICHTINGSVERGADERING Jonge Democraten regio Rijnmond; 13.00 uur, Sociëteit „Koinoonia“, Mauritsweg 29, ROTTERDAM, (vlakbij CS). Gast (o.a.): Erwin Nypels.

27 maart: AFDELINGSVERGADERING afd. Arnhem, 20.00 uur, hotel Haarhuis, ARNHEM. Gast: Gerrit-Jan Wolfensperger;

29 maart - 16 april: Paasvakantie Tweede Kamer;

30 maart: OPRICHTINGSVERGADERING Jonge Democraten regio Utrecht; 11.00 uur, Geertrudeskapel, Mariahoek 9, UTRECHT. Gast (o.a.): Maarten Engwirda;

30 maart: OPRICHTINGSVERGADERING Jonge Democraten regio Noord-Brabant; 14.00 uur, „De Hoogardie“, Hoog Gasthuis 61, TILBURG. Gasten: Dick Tommel, Marcel Prop en Hein Jaarsma;

1 april JAARVERGADERING afd. Den Helder, 20.00 uur, „Chez Nicolas“, Polderweg, DEN HELDER. Gast: Dick Tommel;

2 april: AVV/ARV afd. Den Haag/ regio Zuid-Holland; 20.00 uur, „La Vina“, Theresiastraat 39, DEN HAAG (bij CS); onderwerp: het „Waterman-plan“. Gasten: Dhr. Hartman (P.P.D. en Lucy Wolfs (Statenlid);

6 april: D'66 RADIO-UITZENDING, 18.20 uur, Hilversum 5.

13 april: THEMADAG JD over RADIO en TELEVISIE; 11.00 uur, „Hof van Holland“, Kerkbrink 1, HIL-VERSUM. Gasten (o.a.): Michel Jager;

15 april: FORUMDISCUSSIE over JONGEREN EN WERK; 20.00 uur, Stationskoffiehuis, Hoofdstraat Oost 76, WOLVEGA. Voor D'66: Louise Groenman;

ELKE 1e DONDERDAG van de maand: 21.00 uur, Jonge Democratenborrel van de regio Groot-Amsterdam; café „Eik en Linde“, Plantage Middenlaan 22, AMSTERDAM;

ELKE WOENSDAG; 09.00-11.00 uur, „telefonisch spreekuur“ D'66-Tweede-Kamer-fractie (070-614911).

MEDEDELINGEN

Zure regen wandeldag

Niet alleen D'66 houdt zich bezig met het milieu en met zure regen: de gezamenlijke Nederlandse natuur- en milieu-organisaties organiseren op zondag 14 april a.s. op vele plaatsen in het land boswandelingen onder de naam BOSALARM. Tijdens de wandelingen zal stap voor stap worden getoond hoe de schade aan de bomen te herkennen. Een en ander vindt plaats onder leiding van speciaal voorbereide excursiegidsen. In een begeleidend boekje wordt nog nadere informatie gegeven. Het boekje is tijdens de wandelingen verkrijgbaar en zal een paar gulden kosten.

De startplaatsen en -tijden zullen de komende weken worden bekendgemaakt via VVV's, ANWB-kantoren, dagbladen, regionale omroep enz. Voor meer informatie: BOS-ALARM, tel. 020-853857.

„West, West, Charting the Future“

Op 29 maart 1985 organiseert de Amsterdamse Studentenvereniging voor Internationale Betrekkingen een symposium aangaande de betrekkingen tussen de Verenigde Staten en West-Europa, op economisch en militair/politiek gebied. Plaats: „De Brakke Grond“, Nes 45, Amsterdam. Aanvang: 10.30 uur (zaal open om 9.30 uur). Op stellingen - geformuleerd door Mr. J. P. van Iersel en Drs. J. G. Siccama - zal worden gereageerd door H. Paemen (woordvoerder Europese Commissie), W. L. Brugsma (H. P. en het Capitoel), William G. Barroclough (Amerikaans chargé d'affaires in Brussel). Voorzitter van het symposium is Mr. K. H. Beyen (oud-staatssecretaris van Economische Zaken). Informatie en aanmeldingen: S.I.B. - Amsterdam, O.Z. Achterburgwal 217-219, kamer S04 - G, 1012 DL Amsterdam, tel. 020-5254738.

HOOFD BESTUUR

Contributie 1985

We hadden gelijk, we willen het nu hebben

Eind december 1984 gingen de acceptgirokaarten eruit en eind januari 1985 waren vele ingevuld weer bij ons terug. Dank daarvoor.

Echter niet alle kaarten kwamen terug. Er moeten er nog heel wat op uw schrijftafel liggen. En die wil ik nu ook terug, ingevuld en wel.

Doet u dat nu even, ik heb het geld zo nodig. Nog maar ruim een jaar en we zitten in de verkiezingen, de voorbereidingen daarvoor zijn al in volle gang.

Dat kost geld en dat komen ze aan mij vragen. Dat kan ik alleen maar geven als u betaalt.

Een twijfel over de juistheid van de besteding lijkt mij na 5 januari Arnhem, Van Mierlo en de toezegging aldaar over de politieke Boodschap van de Eerste Kamerfractie voor het a.s. junicongres haast niet denkbaar.

Wij zijn weer op weg terug. In '66 hadden we gelijk, in '86 moeten we gelijk krijgen.

Stuur per omgaande uw acceptgirokaart, blijf volwaardig lid van D'66.

Wij kunnen u niet missen, zomin Nederland de Democraten '66. Edo Spier, 1e penningmeester

Afdelingsmailing

In de week van 11 februari is op alle secretariaten van afdelingen, regio's en sub-regio's een dikke enveloppe van het landelijk secretariaat binnengekomen. Inhoud: brief van het Hoofdbestuur, notitie van de Landelijke Verkiezingscommissie, integrale planning, nieuwste versie van de Statuten/Huishoudelijk Reglement enz.

„Is binnengekomen“, schreven we. Maar dat kan uiteraard alleen als op het landelijk secretariaat het juiste adres van de secretaris van de afdeling, regio of subregio in het bestand is opgenomen. Heeft u de mailing nog niet ontvangen, stuur dan even een briefje, met daarin het juiste secretariaatsadres! Dan kan hier het bestand worden bijgewerkt en krijgt u alsnog het pakket informatie.

UITSTAD ENLAND

23 maart 1985 Milieudag Veluwe

in Schouwburg Orpheus (Churchillzaal) Churchillplein 1, Apeldoorn (ingang Theaterrestaurant 't Schellinkje).

zaal open 10 u. - aanvang 10.30 u.

HET MILIEU EN DE INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

Inleiders: Prof. Dr. Ir. E. H. Ketelaars, Hoogleraar Vee fokkerij Landbouwhogeschool Wageningen; Mevrouw Margot van het Hof, medewerkster Gelderse Milieufederatie; Drs. N. de Groot, secretaris Chr. Boeren- en Tuindersbond Gelderland;

hierna: ALGEMENE DISCUSSIE,

afgesloten met POLITIEK D'66 FORUM:

Dick Tommel - 2e kamerlid Harry Geenen - statenlid Gelderland

Lies Mulderij - gemeenteraadslid Apeldoorn

Arnold - forum-Gerritsen voorzitter

Einde bijeenkomst: ca. 13.30 u.

Noord-Holland

Algemene Regiovergadering Het bestuur van de regio Noord-Holland nodigt de leden uit voor een ARV op: zaterdag 9 maart a.s., 11.00 uur in het Vlaams Cultureel Centrum, Nes 45, Amsterdam.

Op de agenda ('s morgens): bestuursverkiezingen (voorzitter, secretaris, penningmeester, regio-HB-lid en één lid treden af; alleen de secretaris is her-

kiesbaar; kandidaatstellingsformulieren aanvragen bij het regio-secretariaat: Bangert 16, 1619 GJ Andijk. Verder: financiën en het concept-beleidsprogramma. 's Middags (vanaf 13.00 uur): „D'66 op de snijtafel...“ (met Ko Touw, communicatiedeskundige), „en gezond weer op?“ (met Jan Glastra van Loon).

Amsterdam

Afdelingsvergadering

De afdeling Amsterdam vergadert op dinsdag 26 maart: 20.15 uur, café „Eik en Linde“, Plantage Middenlaan 22. Belangrijkste agendapunt: discussie over de 10 beslispunten uit het concept-BP.

Zuid-Holland

Algemene Regio Vergadering Datum: maandag 25 maart 1985, 20.00 uur, plaats: „Oranjarahof“, Toelandselaan 12, Dordrecht (vlakbij station).

Met op de agenda: regiofinanciën (verslag 1983 en 1984, decharge penningmeesters en begroting 1985, incl. regio-aftocht); voorjaarscongres (beleidsprogramma), met Jan Glastra van Loon; vacatures contactpersonen met de voormalige subregio's. Kandidering melden en vergaderstukken te verkrijgen bij: Ronald Verhagen, Bleuland 134, 2803 HH Gouda (01820-24923).

Algemene Afdelings Vergadering Den Haag/Algemene Regio Vergadering

Datum: 2 april 1985; plaats: „La Vina“ (bij C.S.), Theresiastraat 39, Den Haag. Gasten: Dhr. Hartman (P.P.D.) en Lucy Wolfs (Statenlid). Naast huishoudelijke zaken van de afdeling Den Haag staat op de agenda als hoofdonderwerp: „Het Waterman-plan“.

COLOFON

De uitgave van de Democraat geschiedt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad.

Samenstelling: Jos Campman, Ewout Cassee, Roel Heskamp, Gauke Tanja, Marie-Louise Tiesinga, Ed Veenstra, Martin Voorn, Mieke van Wagenberg. Kernredactie: Jos Campman, Roel Heskamp, Gauke Tanja, Martin Voorn. Eindredacteur: Roel Heskamp.

Correspondentie, kopij e.d. richten aan het redactiesecretariaat: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

De Democraat

De Democraat wordt gratis toegezonden aan de leden van D'66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 30,- per jaar. Losse nummers zijn à 2,50 per stuk verkrijgbaar bij het secretariaat.

De Democraat verschijnt 11 maal per jaar. Het volgende nummer (nr. 4-'85) verschijnt op 5 april 1985. Kopijdatum: vrijdag 22 maart, 12.00 uur.

Advertentietarieven:

1/1 pag.: f 1200,- 1/4 pag.: f 425,- 1/2 pag.: f 700,- 1/8 pag.: f 250,- 1/3 pag.: f 525,- 1/16 pag.: f 150,-

Oplage: 7.750 ex.

Druk: Brouwer Offset BV/Utrecht

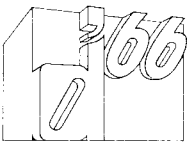
Vormgeving: Hans Hohmann

Partijsecretariaat

Bureau SWB D'66 Bureau PSVID'66 Bezuidenhoutseweg 195 2594 AJ Den Haag Telefoon: 070-858303 giro 147777

Partijvoorlichting: 070-858303/832468

Fractievoorlichting: 070-614911, tst 3271

DEMOCRANT

VAN DE
REDACTIE

KEUZEN

Onlangs ontving ik een brief van twee klassevertegenwoordigers van klas 2-M van de Chr. Scholengemeenschap voor MEAO/MMO „De Factor“ te Zwolle. Mijn mening werd gevraagd over wat men noemde „doldwaze“ plannen van mevrouw Kappeljine van de Coppello en, werd eraan toegevoegd: „wij zijn benieuwd naar uw reactie, waaruit wij dan kunnen concluderen of u geïnteresseerd bent in de mening van een aantal jonge kiezers!“ Het was overduidelijk dat deze brief geredigeerd, zo niet geschreven was door een leerkracht. Waar ging het om? Men had in de klas – een tweede klas van de secretariële richting van de school – Annelien's conceptplan emancipatie bestudeerd en daarbij ook kennis genomen van het advies van de Emancipatieraad inzake het opheffen van de economische afhankelijkheid van de vrouw. In die plannen staat dat van de komende generaties (t.w. van degenen die in 1990 18 jaar zullen zijn en vervolgens cohortsgewijze) een arbeidsdeelname mag worden verwacht. Maar dat vonden de meisjes (en jongens?) slechte plannen! Bah, zulks leidde tot onderdrukking van de vrouw en zeker niet tot meer vrijheid. En tot het opheffen van het gezinsinkomen, zodat vrijwel elke vrouw buitenshuis zou moeten gaan werken, waardoor vrouwen geen vrije keus meer zouden hebben. Een weinig bemoedigende reactie van vrouwen die nog aan een arbeidzaam leven moeten beginnen! Het kan dus zijn, dat deze meisjes straks in zo'n geïndividualiseerde samenleving – want daar gaan we toch naar toe – niet (meer) permanent de mogelijkheid hebben om bijvoorbeeld 's zomers om 10.00 uur in hun blote gatje in de zon te liggen. Dat ze werken en de opvoeding van hun kinderen delen met hun echtgenoot, die ook een deel van het huishouden doet. En als ze toch voor een „thuisleven“ kiezen, dan zal dat inkomensconsequenties hebben. Is dat oneerlijk? Wat te zeggen van de mannen die nu met een chique koffertje per automobiel dan wel met een boterhamtrommeltje achter op de fiets dagelijks werkwaarts trekken? Hoe groot is hun keuze? In de toekomst moet het normaal zijn dat ook vrouwen zelfstandig een inkomen verwerven en een uitkering ontvangen, onafhankelijk van de eventuele partner. Dat zal voor veel vrouwen gepaard gaan met een mate van arbeidsplicht. Het roept spanning op tussen vrouwen die wel en die niet willen werken. Maar de vrijwillige keuze van gehuwde of samenwonende vrouwen om niet te willen werken behoeft door de fiscus niet tot in het oneindige met een kostwinnersbescherming te worden gehonoreerd. Het lijkt mij redelijk en alleszins wenselijk dat we naar zo'n samenleving streven. Voorwaarde is wel een regouzeuze herverdeling over vrouwen en mannen van macht, arbeid en inkomen, waardoor vrouwen individuele rechten kunnen doen gelden. Dat zal de kwaliteit van vrouwen- en mannenlevens aanmerkelijk verhogen. In die geest heb ik geantwoord, maar ik zal er daar in Zwolle geen vrienden mee hebben gemaakt. Marie-Louise Tiesinga

KIEZEN MOET KUNNEN

Pauline van Tets, vice-voorzitter PEAC:

Gezinsdenken kabinet houdt arbeidstijdverkorting tegen

door Martin Voorn

„Het gezinsdenken zit er bij deze regering goed in. Het eerste thema van het kabinet is bezuinigen en het tweede is kostwinnersgericht. Nederland heeft een stelsel dat sterk op kostwinners gericht is en vrouwen zijn daar de dupe van. Bovendien houdt het gezinsdenken arbeidstijdverkorting (a.t.v.) tegen.“ Dat zegt Pauline van Tets, vice-voorzitter van het PEAC (Politiek Emancipatie Aktiverings Centrum) van D'66. Een gesprek over het gezinsdenken van de regering, over gelijke rechten voor vrouwen, arbeidstijdverkorting en individualisering. „Drastische individualisering kan niet, drastische a.t.v. moet.“

Het gezin is de hoeksteen van de samenleving. Zegt het CDA. En minister Brinkman van WVC (inclusief de P.C. Hooftprijs) verbaasde vriend en vijand onlangs met een onvervalste lofzang op „het gezin“. Maar volgens Van Tets maken de meeste mensen al niet meer deel uit van het traditionele gezin. Louise Groenman meldt zelfs dat in 1986 nog maar 40 procent van de mensen lid is van het gezin van Brinkman. „Alle kostwinnersregelingen slaan dan dus niet meer op een meerderheid van de bevolking“, zegt Van Tets. „De VVD doet ook aan gezinsdenken. Daar hebben de mannen het voor het zeggen. De VVD is een conservatieve partij, die wil de vrouwen thuis hebben. De VVD-mannen denken dat de vrouw goed is voor het zetten van thee en het ontvangen van gasten.“

Het kabinet is desondanks bezig om vrouwen gelijke rechten te geven. Niet altijd van harte, maar onder druk van de 3e EG-richtlijn, die nu eenmaal gelijke rechten voorschrijft. Toch zijn er in ons land nog regelingen die voor vrouwen discriminerend zijn, of althans blijken. Van Tets: „Neem bijvoorbeeld de minimumdaglonen; die zorgen ervoor dat er een bodem is in de uitkeringen. Maar die minimumdaglonen gelden alleen voor kostwinners. En dat zijn weer meestal mannen. Deze regeling is trouwens niet de enige die voor vrouwen slecht uitvalt.“

„Het is natuurlijk niet zo dat de vrouw niet mag werken, maar in de praktijk pakt het wel zo uit, dat vrouwen thuis blijven. Dat blijkt in Nederland ook wel uit het aantal gehuwde vrouwen met een baan; dat aantal is erg laag (zo'n 30 procent) in vergelijking met de ons omringende landen. En wat zie je met de Tweeverdienerswet? Veel vrouwen stoppen met werken. En vrouwen werken meestal korter dan mannen. Bij hen was dus al min of meer sprake van arbeidstijdverkorting. Het gezinsdenken frustreert arbeidstijdverkorting. De man zal immers tegen de vrouw zeggen dat werken voor haar nauwelijks meer loont, ondanks dat ze soms nog wel wil werken.“

Veel vrouwen staan echter niet te trappelen om betaald werk te doen, zo stelt Pauline van Tets. Deze stelling vraagt om uitleg: „In Nederland waren er al vroeg wetten die ervoor zorgden dat vrouwen geen vuil en slecht betaald werk hoefden te doen. Daarom ook hebben wij een stelsel dat sterk op de (bijna altijd mannelijke) kostwinner gericht is. Ik kan me goed voorstellen dat minder goed opgeleide vrouwen met kinderen liever thuis zitten dan bijvoorbeeld in de fabriek werken. Ik zou daar dan zelf ook voor kiezen.“

Vrouwen zijn slechter opgeleid dan mannen, hebben ook veel minder banen. En daar moet verandering in komen. Pauline van Tets: „De moderne technologieën bieden vrouwen

nieuwe kansen. Maar wat zie je nou: de drempel van de techniek blijkt voor veel vrouwen te hoog. Ook daar komen vrouwen dus niet binnen.“

Niet alleen hebben vrouwen weinig betaald werk, de omstrede Tweeverdienerswet zorgt ervoor dat steeds meer vrouwen het huishouden opzoeken. Massaal houden de overigens slecht betaalde gezinsverzorgsters het werken voor gezien. Maar ook de Avon-schoonheidsconsulenten vinden het niet meer de moeite waard om wat bij te verdienen. Resultaat: Avon-Nederland kan de tent sluiten. Van Tets: „Het CDA is zich doodgeschrokken.

met het door Louise Groenman gehanteerde begrip individualisering. Zij stelt dat kenmerken die verband houden met aan- of afwezigheid van relaties geen rol (mogen) spelen. Van Tets: „Drastische individualisering ligt net als het basisinkomen politiek moeilijk. Daar moet je als politieke partij rekening mee houden. En verder hebben wij het alleen over individualisering van inkomens. Maar je kunt ook denken aan individualisering van woonvormen. Er is op 't ogenblik veel vraag naar kleine woningen. Steeds meer mensen gaan scheiden. En waarom dan bijvoorbeeld geen lossere woonvormen? Wonen in woongroepen of studentenflats, samen en toch apart wo-

Je ziet hoeveel vrouwen met een klein inkomen ermee stoppen. En je moet daarbij bedenken dat ook de mannen van die vrouwen vaak niet zo'n hoog inkomen hebben. Het gros van de tweeverdieners bestaat zeker niet uit dikke inkomens. De slechtstbetaalden tref je het hardst. En vrouwen worden uit de banen gestoten.“

Individualisering

Individualisering moet ervoor zorgen dat mensen minder of helemaal niet financieel van elkaar afhankelijk zijn; Paul de Graaf betogde in de Democrant echter dat individualisering de alleenstaande financieel treft. Immers: om mensen financieel onafhankelijk te maken moet je alle mensen die nu geen baan en geen uitkering hebben ook een inkomen geven. Dat kost ontzettend veel en dat moet ergens vandaan komen. Het ligt voor de hand om te denken dat de alleenstaande daarvoor op moet draaien. Individualisering is dus niet voordelig voor het individu.

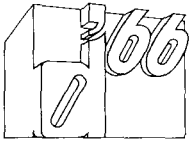
Pauline van Tets is het met die stelling eens. „Rigouzeuze individualisering is onrechtvaardig. Een aantal mensen gaat er fors op achteruit, ja. En je brengt meer geld naar de meerpersoonshuishoudens. Nee, je moet, in elk geval voorlopig, bij alle regelingen wel degelijk rekening houden met hoeveel mensen er in een huishouden leven.“ Deze uitspraak staat overigens op gespannen voet

met het door Louise Groenman gehanteerde begrip individualisering. Zij stelt dat kenmerken die verband houden met aan- of afwezigheid van relaties geen rol (mogen) spelen. Van Tets: „Drastische individualisering ligt net als het basisinkomen politiek moeilijk. Daar moet je als politieke partij rekening mee houden. En verder hebben wij het alleen over individualisering van inkomens. Maar je kunt ook denken aan individualisering van woonvormen. Er is op 't ogenblik veel vraag naar kleine woningen. Steeds meer mensen gaan scheiden. En waarom dan bijvoorbeeld geen lossere woonvormen? Wonen in woongroepen of studentenflats, samen en toch apart wo-

Arbeidstijdverkorting

De vice-voorzitter van het PEAC is niet voor drastische individualisering, maar wel voor drastische arbeidstijdverkorting. Tot 25 uur per week voor iedereen, als het even kan al in 1990. Van Tets: „Als je a.t.v. niet drastisch doet zijn de banen al weggesaneerd.“ Volgens Pauline van Tets moet a.t.v. wel afgedwongen worden: „Je zou kunnen beginnen met de norm op 35 uur te stellen en iedereen die langer werkt extra premie te laten betalen.“ De arbeidstijdverkorting die dan ontstaat biedt veel meer vrouwen kans op betaald werk en dus een eigen inkomen en economische zelfstandigheid.

Zo ver is het echter nog lang niet en of het binnen afzienbare tijd zo ver zal komen is ook de vraag. De werkgevers bijvoorbeeld houden de a.t.v.-boot af. Werknemers staan niet te popelen om in te leveren voor arbeidstijdverkorting en de vakbonden moeten rekening met hen houden. En de regering koestert het gezinsdenken als een pasgeboren baby en neemt de daarbij horende – gewraakte – maatregelen. Pauline van Tets geeft toe dat ze de oplossing voor deze problemen ook niet voorhanden heeft, niet kan hebben. „Maar ik sta voor wat ik vind. Je mag toch je idealen wel hebben?“

Vragen over individualisering

Individualisering. Meer en meer een strijdpunt in de Haagse politieke discussie. Moet een gelijke behandeling van mannen en vrouwen in de belastingheffing en de sociale zekerheid leiden tot financiële zelfstandigheid voor iedereen (= individualisering)? Of moet worden volstaan met het formuleren van gelijke rechten, die echter gebaseerd blijven op het kostwinnersbeginsel, zoals momenteel gebeurt? Paul de Graaf en Bert Bakker doen hieronder een poging de discussie te verduidelijken. Zij beperken zich daarbij nadrukkelijk tot de individualisering van inkomens. Uitgangspunt vormt het artikel van Paul de Graaf in de Democraat van 14 december 1984, waarin hij betoogt dat juist alleenstaanden in een geïndividualiseerd stelsel slechter af zijn. Omdat voor hen de vaste lasten per persoon altijd hoger zijn, zal iemand die een bestaande relatie wil verbreken zich geconfronteerd zien met een welvaartsteruggang. Dat levert een materiële drang op om bij de partner te blijven, aldus Paul.

Bert Bakker: Paul de Graaf heeft in zijn artikel een reëel probleem aangesneden, waar op zichzelf weinig tegen in te brengen valt. Men moet daarbij echter het volgende bedenken.

1. Alternatief zou zijn de differentiatie naar leefvorm in de sociale zekerheid te handhaven. Daarmee worden dan echter ook alle belemmeringen gehandhaafd die optreden voor de tweede partner (meestal de vrouw) om een eigen inkomen te verwerven. Wat zij gaat verdienen wordt door haar partner voor (minstens) een aanzienlijk deel weer ingeleverd als gevolg van de Tweeverdienerswet, de kostwinnersbescherming in de sociale zekerheid, het vervallen van de eenmalige uitkering, de daling in huursubsidie, studiefinanciering enz. Men zou kunnen spreken van communicerende vaten. Het gevolg is dat financiële zelfstandigheid alleen mogelijk is als beide partners een baan hebben. Hoezo twee-klassen-maatschappij?

2. Differentiatie naar leefvorm leidt tot ingrijpende controle, die de persoonlijke levenssfeer in aanzienlijke mate bedreigt.

3. In het in de HB-resolutie van oktober geschetste stelsel (waar Paul zich tegen verzet), treden twee individuele minimum-uitkeringsrechten naast elkaar alleen op, indien beide partners tijdens een arbeidsperiode eigen uitkeringsrechten hebben opgebouwd. Het gaat in de eerste plaats om een sociale verzekering (zoals de WW), en niet om bijstand. Het beginsel gelijk loon voor gelijk werk wordt daarmee in feite meegenomen naar de sociale zekerheid.

Hebben daartegenover niet beide partners eigen uitkeringsrechten verworven, dan verandert er voorlopig niets t.o.v. de huidige situatie. Een leefeenheid krijgt dan één individuele minimumuitkering, met een toeslag voor de partner zonder eigen uitkeringsrechten. Het is wel de vraag hoe lang deze toeslagen moeten worden toegekend. Uiteindelijk – maar dat kan niet op stel en sprong – zul je die toeslagen niet meer moeten toekennen, te beginnen bijvoorbeeld bij een bepaalde leeftijdsgroep in een bepaald jaar. De norm is dan zuiver individueel geworden.

Paul de Graaf: Ik wil dat mensen, ongeacht de vraag of zij een partner hebben, in overig gelijke omstandigheden een gelijk besteedbaar inkomen hebben na aftrek van de vaste lasten, die verschillen naar huishoudgrootte, wat zeker op het minimum-niveau fors scheelt. Willen we mensen effectief gelijkwaardig behandelen, dan zal dat verschil tussen iemand die die lasten alleen moet opbrengen en iemand die ze met een partner kan delen, moe-

ten worden geëlimineerd. Een vorm daarvoor zou een gedifferentieerd basisinkomen zijn, waarin dit verschil verwerkt is. Bij de huidige normen (f 1460,- voor twee mensen samen, f 1030,- voor iemand alleen – de vraag of dat echt de onderscheiden bestaansminima zijn is een apartel) vind je dan dat alleenstaanden een basisinkomen moeten krijgen dat ongeveer f 300,- per maand hoger ligt dan dat van mensen met een partner. Dus bijvoorbeeld f 750,- respectievelijk f 450,-; dat is gemiddeld zo'n f 600,-, en daardoor macro-economisch een beetje vergelijkbaar met het basisinkomen uit de D'66-discussienota.

De sociale zekerheid levert dan pas, verzelfstandigd en geïndividualiseerd, voor iedereen daar bovenop de voor zijn of haar persoonlijke bestaansminimum (de helft van f 1060,- dan wel f 1030,-) nog nodige f 280,-. Tenslotte, net als bij andere modellen met een basisinkomen: het minimale loon hoeft nu, door het basisinkomen, nog slechts f 280,- netto op te leveren. Een variant is hier nog: je houdt er rekening mee dat voor alleenstaanden momenteel het minimumloon wel essentieel meer oplevert dan het bestaansminimum en gunt iedere werker dat voordeeltje. Overigens: verschillen in belastingvrije sommen moeten natuurlijk worden afgeschafft.

Bert Bakker: Op het hierboven door Paul opgevoerde basisinkomen ga ik nu niet in. Dat zou een heel andere discussie openen dan die over individualisering. Ik beperk me daarom tot de effecten op die individualisering. Het is waar dat Paul het eerder door hem geschetste dilemma heeft opgelost. Een bezwaar is dat financiële zelfstandigheid van partners niet wordt gerealiseerd. Ernstiger nog dan dat vind ik het volgende. Hierboven schreef ik dat door individualisering het beginsel gelijk loon voor gelijk werk wordt meegenomen naar de sociale zekerheid. Paul doet dit in feite andersom. Het thans nog bestaande behoeftbeginsel in de sociale zekerheid gaat mee naar de arbeidsmarkt. Telt u maar op: de alleenstaande met een full-time baan heeft straks een veel lager inkomen dan de gehuwde met diezelfde baan. In feite kun je zeggen dat daarmee het beginsel gelijk loon voor gelijk werk wordt doorbroken: heel het inkomensgebouw is dan op behoefte gebaseerd.

Zorgplicht
Mag de voor het huwelijk gegergelde wettelijke zorgplicht impliciet of expliciet door middel van uitkeringsregels ook aan andere samenlevingsvormen worden opgelegd?

Paul de Graaf: Nee, en die zorgplicht bestaat in mijn systeem eigenlijk ook niet, doordat alles verzelfstandigd is: iedereen heeft het recht op een loon of uitkering en een zodanig basisinkomen dat het eigen bestaansminimum gewaarborgd is. Ook – en zonder schokeffecten – bij het beginnen of beëindigen van een relatie. Alleen blijft de vraag of je iemand met een partner (gehuwd of ongehuwd) die bijstandsuitkering van f 280,- nog moet geven, als die partner al zoveel inkomsten heeft dat het gezamenlijk inkomen al boven de f 1460,- ligt. Die discussie geldt hier, in het huidige en in een strikt geïndividualiseerd stelsel; zeg je ja (de 70-70 variant) dan is dat „individualiserender“, maar voorlopig niet betaalbaar.

Bert Bakker: Mijn antwoord zal duidelijk zijn. Ik zie liever dat de in principe individuele behandeling zoals die grotendeels nog geldt voor andere samenlevingsvormen ook ten aanzien van gezinnen wordt gehanteerd. Waarom? Enkele steekwoorden: controle; belemmeringen voor het toetreden op de arbeidsmarkt; bemoeienis van de overheid met de manier waarop mensen verkiezen te leven.

Onbetaald werk
Wat is de positie van onbetaald werkenden?

Paul de Graaf: Door de verschuiving van betaalde arbeid naar basisinkomen als inkomstenbron wordt de traditioneel betaalde arbeid relatief minder en de traditioneel onbetaalde arbeid meer gewaardeerd, nu ook in geld. Verder blijft de arbeidsverdeling binnen een relatie natuurlijk uiteindelijk altijd een kwestie van die mensen zelf; strikte individualisering verandert daar ook niets aan, zeker niet als je er alleen maar gehuwde vrouwen een eigen inkomen mee aanbiedt als ze zich maar beschikbaar stellen voor de „echte“ arbeidsmarkt. Daarmee houd je het onderscheid tussen betaalde en onbetaalde arbeid juist in stand: in Bert's gedachten staat „betaalde arbeid“ verschrikkelijk centraal. Voor het recht op een uitkering zou de verbinding met „arbeidsverleden“ er in feite niet moeten zijn, want sommigen hebben daar per definitie minder of geen kans op gehad. Alleen is het in de huidige arbeidsmarktsituatie wat duur om iedereen die zegt „beschikbaar“ te zijn een uitkering te geven. Daarom – en vanuit mijn visie op het begrip „werk“ – zeg ik: verbind het aan geen van beide, maar aan de positie ten opzichte van het bestaansminimum, waarbij helaas voorlopig bij samenwonenden een eventueel „overschot“ van de partner wel verdisconteerd zal moeten worden.

Bert Bakker: Verdeling van het werk is een voorwaarde voor individualisering. En onbetaald werk? Ik vind dat we dit niet tot norm moeten verheffen. Hoe waardevol onbetaald werk en „de informele economie“ voor onze maatschappij ook kunnen zijn, zij kunnen geen maatstaf vormen. Maatgevend voor mij is de wens van bijna alle betrokkenen weer betaald te kunnen gaan werken. Voor de politiek dient dát het gegeven, en dus de opgave te vor-

men. Daarom: arbeidsverdeling. Dat laat natuurlijk onverlet ons streven naar het opwaarderen van onbetaald werk in de sociale zekerheid, bijvoorbeeld door het op grond daarvan ontheffen van de sollicitatieplicht, een betere rechtspositie voor de vrijwilliger enz.

Controle
Welke controle op de leefsituatie door de overheid zal er plaatsvinden?

Paul de Graaf: Een vorm van controle is in mijn systeem inderdaad nodig: niet meer over de vraag of bijstandsmoeder X nog wel uitkeringsgerechtigd is als de burens hebben gezien dat meneer Y, die ergens anders woont, wel eens bij haar overnacht, maar wel wie zijn vaste lasten alleen moet opbrengen en wie ze deelt. Maar deze controle is voornamelijk een papieren controle: het criterium voor alleenstaand-zijn (op grond waarvan men door de staat wordt „bevoordeeld“) is immers een eigen adres, met de daaruit voortvloeiende lasten. Overigens zal dit begrip wel moeten worden opgewerkt. Tenslotte, een zekere controle is altijd onontkoombaar als je je als overheid ten doel stelt bepaalde groepen te steunen: dan moet je weten wie daar onder valt!

Bert Bakker: Begrippen als economische eenheid, leefeenheid en voordeurdelers zijn allemaal uitgedoofd en samenwonenden als van elkaar (financieel) afhankelijk te kunnen behandelen. Dat effect hebben ze ook gehad, getuige de vele telefoontjes die bij de D'66-Wat-heet-gewoon-lijn binnenkwamen. Bovenstaande begrippen hebben een zeer privacy-bedreigende controle noodzakelijk gemaakt, die overigens ook in het door Paul voorgestelde stelsel blijft bestaan. Individualisering maakt controle overbodig. Ook bij een toeslagenregeling, zoals in de HB-resolutie, vervalt de controle nagenoeg, omdat het dan aan de belanghebbenden zelf is aan te tonen dat zij recht hebben op zo'n toeslag. Het belang ligt dan niet meer bij de overheid, maar bij de betrokkene zelf.

KIEZEN MOET KUNNEN!

Ook voor wat betreft de wijze van (samen-)wonen. Hierover – en over de hiermee samenhangende vragen en problemen – gaat het op de LANDELIJKE PEAC-THEMADAG op:
– zaterdag 23 maart a.s.,
– 10.30 - 16.00 uur (zaal open om 10.00 uur),
– congrescentrum „De Reehorst“, te Ede (vlakbij NS-station).

PROGRAMMA:

- opening door Saskia van der Loo (voorzitter PEAC);
- inleiding door Erwin Nypels (TK-lid voor D'66);
- inleidingen (met gelegenheid tot stellen van vragen) door: Karel Dekker (architect en D'66-raads-lid in Hazerswoude/Rijndijk); Ina Klaassen (medewerker bouwkunde TH-Delft en D'66-Statelid in Noord-Holland); Hanneke Gelderblom (D'66-raads-lid in Den Haag);
- lunchpauze (12.30-13.30 uur);
- inleiding door Gerrit-Jan Wolfspersger (D'66-wethouder in Amsterdam);
- forumdiscussie, onder voorzitterschap van Saskia van der Loo;
- afsluiting door Marie Louise Tiesinga (EK-lid voor D'66).

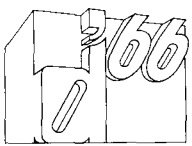
Kosten: f 10,- p.p. inclusief lunch. Opgave (i.v.m. het bestellen van lunches graag uiterlijk 20 maart) bij: Campagneteam (070-832468), Pauline van Tets (020-710255), of Nell Vreugdenhil (02507-12380).

N.B.; zie ook het PEAC-Bulletin in de vorige Democraat.

Over de verdeling van arbeid buitenshuis zijn we 't wel eens. Man en vrouw hebben dezelfde rechten. Want ze hebben recht op gelijke kansen. Da's trouwens bij de wet geregeld.
Maar hoe zit 't thuis? Huishouden is immers ook arbeid. En dus is 't logisch om ook dat werk eerlijk te verdelen.

SAMEN UIT, SAMEN THUIS.

Publikatie aangeboden door de Staat in samenwerking met de Stichting Idreke Reclame

Wetgeving staat maatschappelijke ontwikkelingen in de weg

door Bert Bakker

De sociale zekerheid is sterk in beweging. Bezuinigingen en de voorgenomen stelselherziening sociale zekerheid – die overigens stukje bij beetje al is gerealiseerd – hebben in het afgelopen jaar veel aandacht gevraagd van de kamerfractie die, bij gebrek aan vergadertijd, onlangs zelfs een „werkcontbijt“ wijdde aan het onderwerp individualisering. In dit artikel een beschouwing over de gevolgen van de wetgeving voor de emancipatie, de keuzevrijheid, alleenstaanden, voor voordeurdelers, kostwinners en tweeverdieners, en een weergave van het door de fractie ingenomen standpunt.

Ziektewet

Het meest recentelijk in de Kamer behandelde wijzigingsvoorstel in de sociale zekerheid betreft de Ziektewet. De fractie ging accoord met de voorstellen om de wettelijke uitkering bij ziekte te beperken en bovendien daarover premie te gaan heffen: Waar op de langlopende uitkeringen zo veel is bezuinigd zou het onrechtvaardig zijn om niet op de doorgaans kortlopende ziektewetuitkeringen, die bovendien van toepassing zijn op mensen die een baan hebben, een korting toe te passen, teneinde daarmee te voorkomen dat andere uitkeringen nog verder moeten inleveren. Onderdeel van de Ziektewetplannen vormde echter de invoering van een minimumdagloongarantie die aan gehuwde kostwinners – en aan hen alleen – bij ziekte tenminste het minimum garandeert. Op die invoering had de fractie bij monde van haar sociale-zekerheidswoordvoester Louise Groenman forse kritiek, die in het kort op het volgende neerkwam: iedere werknemer is verzekerd voor de sociale verzekeringswetten en betaalt daarvoor dezelfde premie. Voor iedereen dient daartegenover een gelijk uitkeringsrecht te bestaan. Dat betekent dat in de sociale verzekeringswetten geen onderscheid mag worden gemaakt tussen kostwinners en hen, die dat niet zijn. Specifiek in de Ziektewet doet zich echter ook nog het volgende probleem voor. Werkgevers zijn op grond van het Burgerlijk Wetboek verplicht de werknemer het volle loon door te betalen. Bijvoorbeeld in de hele detailhandel betaalt de werkgever die aanvulling uit zijn eigen zak. Als nu de wettelijke uitkering bij ziekte onderscheid maakt tussen gehuwde kostwinners en anderen (alleenstaanden, gehuwde werkende vrouwen, samenwonenden) dan wordt de aanvulling bij ziekte voor die laatste groep voor de werkgever veel duurder. Deze zou er dus heel wel op kunnen gaan letten wie hij in dienst neemt. Voor een minimumloner kost een maand ziekte hem niets als het om een gehuwde kostwinner gaat en ruim 600 gulden voor alle anderen. Dat brengt de discriminatie op de arbeidsmarkt weer heel dichtbij.

Kostwinners extra beschermd

Het amendement dat Louise Groenman indiende om het minimumdagloon voor iedereen te laten gelden werd door de regeringsfracties – dus ook door de VVD – echter verworpen.

Met de Ziektewet ging het daarvoor niet anders dan met zo veel andere sociale verzekeringswetten; de rechten van kostwinners of, zo men wil, alleenverdieners, worden extra beschermd ten kos-

te van alle anderen. Een paar voorbeelden. In de Tweeverdienerswet werden vrouwen ontmoedigd nog te werken en gingen alleenstaanden meer belasting betalen. De alleenverdiener kreeg een alleenverdienerstoelag op de belastingvrije som. Vreemden achter één voordeur, maar ook bijvoorbeeld ouders met inwonende kinderen, zullen binnenkort minder bijstand krijgen, waardoor zij van elkaar afhankelijk worden, tenzij ze elk maar weer apart gaan wonen. Dat dit geen denkbeeldig gevolg is blijkt uit de talloze reacties op de Wat-heet-gewoon-lijn van D'66, waarin bijzonder vaak de voordeurdelersregeling ter sprake kwam. In de AOW werd voor de toekomst vastgelegd dat deze lager wordt als een jongere partner nog een eigen inkomen heeft. Van dat inkomen blijft dan nog nauwelijks iets over. Gehuwde bejaarden met een klein pensioentje gingen minder

ziekenfondspremie betalen. Een goede zaak, maar bekostigd door alleenstaande bejaarden, die soms de dubbele premie moesten betalen. Een eigen uitkeringsrecht bij langdurige werkloosheid voor vrouwen in de WWV, waartoe al ruim 6 jaar de verplichting bestond is nog steeds niet totstandgekomen, maar moet, als het aan de regering ligt, straks betaald worden door jongeren in de WWV.

Alleenstaanden, tenslotte, krijgen minder huursubsidie door invoering van de z.g. alleenstaandentabel. Een greep uit de maatregelen van alleen nog maar de laatste 6 maanden.

Persoonlijke levenssfeer aangetaast

Waarom is de ontwikkeling die uit deze maatregelen blijkt – een toenemende inkomensafhankelijkheid tussen partners en bescherming van de traditionele alleenverdiener in het traditionele gezin – zo funest? In de allereerste plaats omdat zij de keuzevrijheid en de mogelijkheid tot een onbelemmerde persoonlijke ontplooiing van ieder individu (D'66-doeleinden van de eerste orde), bemoeilijkt. Het maakt verschil in de portemonnaie of je samenwoont, getrouwd bent of alleen woont. Niet een

beetje verschil, maar fors, waardoor financiële overwegingen, opgelegd door de overheid, de keuze voor de leefvorm mee-bepalen. Bovendien komt het de partner van toetreders op de arbeidsmarkt dikwijls duur te staan als er een tweede inkomen bijkomt. Meestal betekent dat: de vrouw gaat werken, de man levert (daardoor) in.

Een tweede argument dat minstens zo belangrijk is, is dat iedereen die een inkomen heeft in gelijke mate bijdraagt aan de kosten van sociale zekerheid, subsidies en dergelijke. Sommigen dragen meer bij dan anderen omdat zij – niet-kostwinner zijnde – meer belasting betalen. De alleenstaande draagt evenveel bij aan het ziekenfonds als een gehuwde met 4 kinderen, bij een gelijk inkomen.

Voor een deel berusten de inkomensoverdrachten die van de verschillende belasting- en sociale verzekeringswetten het gevolg zijn uiteraard op terechte solidariteit tussen bevolkingsgroepen en op een verschil in draagkracht, waarmee rekening gehouden kan worden. Maar wel groeit het evenwicht tussen de bijdrage in de vorm van belastingen en premies enerzijds, en de rechten die daartegenover staan anderzijds, steeds verder scheef. Een derde, uitermate ongewenst gevolg van de ontwikkelingen is, dat de overheid steeds meer belang krijgt bij een steeds grotere en diepgaander controle in de huiskamer of, zoals bij bijstandsvrouwen maar al te vaak voorkomt, in de slaapkamer. Het recht op een persoonlijke levenssfeer wordt daardoor, vooral voor mensen met een uitkering, dramatisch aangetast.

Wat D'66 wil

De Tweede Kamerfractie van D'66 heeft haar inbreng in de debatten telkens afgestemd op de volgende overwegingen. Steeds meer gehuwde vrouwen werken. Dat behoort eigen, onafhankelijke uitkeringsrechten met zich te brengen. Daarnaast leven en wonen steeds meer mensen buiten het traditioneel gezin en voorzover zij daar wel in leven, zijn zij in toenemende mate tweeverdiener. De verdeling van werk en inkomen vindt daardoor in toenemende mate plaats over individuen, niet over leefeenheden. De economische individualisering zoals die in de maatschappij steeds verder groeit moet daarom tot uitdrukking komen in de sociale en fiscale wetgeving en moet niet worden belemmerd door in die wetgeving juist een tegengestelde tendens aan te houden.

Het spreekt vanzelf – maar het zij vermeld – dat de fractie zich daarbij steeds heeft laten leiden door de congressuitspraken van oktober, zoals die onder meer in de HB-resolutie tot uitdrukking kwamen en die zich kenmerken door het bieden van een perspectief, waarin de geschetste maatschappelijke ontwikkeling wel volledig tot zijn recht komt.

PRIJS

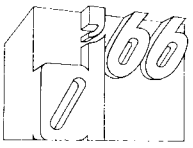
Gisteren ontving Elco Brinkman (75), de gevierde auteur die een half mensleven geleden de politiek verzuilde voor de niet minder zegenrijke arbeid aan zijn populaire en opbouwende familieromans („Een hoeksteen voor het nageslacht“, „Lamplicht om het hart“, „Zij stond achter hem“, „Een huisje in de storm“) op het Muiderslot uit handen van de MP de Jacob Catsprijs voor geliefde en verantwoord letterkunde. In zijn dankwoord voor een zaal vol vooraanstaande televisie-persoonlijkheden, waaronder ook enkele schrijvers, verwerkte hij enkele van de hartige opmerkingen waarvoor hij bekend staat.

Tegenwoordig, zo sprak de laureaat, is er gelukkig weinig twijfel mogelijk rond de toekenning van een hoge literaire onderscheiding. Welke schrijver het meest geliefd is, zegt ons de computer; of een werk verantwoord is, daarvoor hebben we onze algemeen aanvaarde maatstaven.

Vroeger, in de teugelloze twintigste eeuw, was dat anders. Toen deed iedereen wat goed was in zijn ogen, en geen overheid die er wat van zei. Er waren ook mensen die door overmatig lezen in de waan verkeerden dat hun oordeel over een boek meer waard was dan dat van hun minder belezen medeburger – een democratisch en hoogmoedig idee dat zij niettemin via mediacomplotten wisten door te drijven. En wat zij aanprezen deugde niet, of nauwelijks.

Zeker, er zijn nog steeds deugnieten in de marge van de kunst en de literatuur. Zij worden ook door een lankmoedige overheid getolereerd, zoals dronkaards en zedeloos samenlevenden worden getolereerd: de overheid weet immers dat het in deze gebroken wereld hovaardig zou zijn alle zonde te willen uitroeien. Maar de zonde moet wel haar plaats worden gewezen: in de duistere uithoeken van de samenleving, waar ze de rechtvaardigen niet in verzoeking brengt. Daar horen de kwetsende pennevoerders thuis, met de hoereerders en de beuzensnijders. En met de Brandkorst van het IJzer der Gerechtigheid als waarschuwing in de palm van hun schennende rechter hand!

Aad Nuis

DEMOCRATEN

SWB

EERSTE PUBLICATIE IN SERIE STUDIES: DEFENSIESAMENWERKING EN EUROPESE EENWORDING

De SWB heeft een nieuwe serie publicaties opgezet, de serie STUDIES. Deze publicaties worden uitgegeven met de volgende motivering: „In de serie studies worden verkenningen uitgegeven die naar het oordeel van het bestuur van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D'66 een bijdrage leveren aan het denken over het betreffende probleem, zonder dat de daarin ingenomen standpunten vooruitlopen op standpunten van de Stichting of van de Politieke Partij Democraten '66. Deze stukken mogen al van tevoren ergens anders zijn gepubliceerd. De SWB denkt hiervoor aan goede doctoraalscripties en andere wat meer uitgebreide verkenningen.

De eerste publicatie in deze serie is het stuk van Peter van Eijk, DEFENSIESAMENWERKING EN EUROPESE EENWORDING. Hierin worden verschillende vormen van internationale samenwerking onderscheiden. Daarna wordt bekeken of deze ook van toepassing kunnen zijn op een Europese defensiesamenwerking. Het stuk eindigt met een pleidooi voor een pragmatische benadering van de Europese samenwerking op dit terrein.

De nota kan worden besteld door overboeking van f 17,50 (incl. port) op giro 33.222.13 t.n.v. SWB D'66 in Den Haag, onder vermelding van: studie 1.

STELLINGEN OVER MEDIABELEID

Terwijl de Ministerraad ligt te rollebollen over het mediabeleid, heeft de Tweede Kamerfractie van D'66 in november jl. al een slecht opgemerkte nota over hetzelfde onderwerp het licht doen zien. In kort bestek werden daarin alle actuele onderwerpen plus tussen neus en lippen door nog een lange-termijn beleid ontvouwd. Het stuk was verregaand voorbereid door de werkgroep Media van de SWB. De SWB heeft het stuk nu uitgebracht. Het kost voor D'66-leden (incl. port) f 4,50 en kan worden besteld door overboeking van dit bedrag op giro 33.222.13 t.n.v. SWB D'66 in Den Haag, onder vermelding van: TD11.

STUDIEDAG INFORMATIEMAATSCHAPPIJ

Op zaterdag 11 mei a.s. organiseren SWB en PSVI een studiedag over de informatiemaatschappij. Houdt u deze dag vast vrij?

NIUWE UITGAVEN

De nota „Geen baan en toch niet werkloos“ (zie hiernaast) kan worden besteld door overboeking van f 7,- (incl. porto) op giro 33.222.13 t.n.v. SWB D'66 Den Haag, onder vermelding van S 12.

De nota „Meningen over de Informatiemaatschappij“ (zie eveneens hiernaast) kan worden besteld door overboeking van f 4,50 (incl. porto) op hetzelfde gironummer, onder vermelding van TD 12.

SCHOLINGEN VORMING

Zonder Arthie verder

door Frans Rogier, voorzitter PSVI-bestuur

In de vorige Democraten hebben veel leden met enige schrik de advertentie gelezen, waarin het Politiek Scholings- en Vormingsinstituut van D'66 – in de ledenmond het PSVI – een nieuwe directeur vraagt. Hoeveel keer ik de afgelopen weken de vraag „Gaaf Arthie weg?“ heb moeten bevestigen, kan ik niet meer tellen. Bijna steeds gevolgd door de vraag, hoe het PSVI nu verder moet zonder Arthie. Langzamerhand wordt onze spijt over Arthie's vertrek verdrongen door het besef, dat wij ook zonder haar verder moeten. Gelukkig weten wij ook sinds kort, dat Rietkerks „boze“ plannen om de subsidie aan politieke vormingsinstituten te stoppen door de Kamer zijn afgevoerd.

Pluim op hoed

Tijdens dit debat in de UCV Binnenlandse Zaken stak ons D'66-Kamerlid Elida Wessel-Tuinstra onze vertrekkende directeur nog een pluim op haar hoed door haar ijveren voor politieke scholing van vrouwen te memoreren. Arthie werd dus nog vóór haar vertrek in de handelingen van de

Tweede Kamer vereeuwigd! Zij heeft dat verdiend, want haar inspanningen gedurende ruim zes jaar hebben in belangrijke mate het PSVI-D'66 gemaakt tot wat het nu is: Een begrip in D'66 en zelfs daarbuiten. Bij veel plannen en activiteiten landelijk en regionaal werd het PSVI betrokken en als dat aanvankelijk niet de bedoeling was, gebeurde het later toch, want daar zorgde Arthie op haar eigen sympathieke, maar doelbewuste wijze wel voor.

Vanaf het eerste moment – 1 december 1978 – dat zij voor het nog jonge PSVI ging werken, wist zij veler vriendschap en waardering te winnen. Zelden heb ik meegegaan van vrij nabij zien functioneren. Als vice-voorzitter van het Hoofdbestuur heb ik in de periode 78-80 ervaren hoe zij het PSVI opbouwde en hoeveel zij zich daarvoor inspande. Vanaf 1982 heb ik als redactielid van „Voor de

d'Raad“ meegemaakt, hoe zij dit D'66-blad voor gemeenteraadsleden koesterde en tot wasdom bracht. Worstelend met te veel of te weinig kopij, die meestal te laat werd ingeleverd, met te bereidwillige of te lakse auteurs, met aardige en minder aardige redactieleden en vooral met een krap budget, zag zij toch kans dit blad reeds elf keer te laten verschijnen. Zonder haar was het nooit zover gekomen. Kortom, Arthie heeft zich, zonder dit bewust na te streven, de afgelopen tijd bijna onmisbaar gemaakt. Dat heb ik dat laatste jaar als voorzitter van het PSVI-bestuur duidelijk ervaren. Wij blijven het jammer vinden, dat zij nu vertrekt, maar wij kunnen er begrip voor opbrengen, dat zij na al die tijd een nieuwe uitdaging in een andere omgeving aanvaardt. Ik ben ervan overtuigd, dat wij het actieve D'66-lid Arthie nog vaak tegen zullen komen. Aan de PSVI-directeur Arthie zullen wij met veel dankbaarheid terugdenken. Het PSVI gaat zonder haar verder!

SWB

De nieuwste SWB-nota's

Jeugdwerkloosheid

Jan Drenten, Rie Porsius-Brandt en Bas van Asperen Vervenne hebben de nota „Geen baan en toch niet werkloos“ geschreven. Erik van der Hoeven (directeur SWB) stelde Rie Porsius een aantal vragen.

Hoe zijn jullie als drie Drentse leden van D'66 ertoe gekomen een nota te schrijven over zo'n duidelijk landelijk thema als jeugdwerkloosheid?

Jan Drenten heeft, naar aanleiding van een Politieke Vergadering waar het thema jeugdwerkloosheid werd besproken, het initiatief genomen om een werkgroepje te vormen dat zich met jeugdwerkloosheid zou gaan bezighouden.

Jan zit in het onderwijs, Bas van Asperen Vervenne weet veel van beroepskeuzevoorlichting en arbeidsvoorziening en ikzelf had belangstelling, omdat ik als maatschappelijk werkster in aanraking kom met individuele gevolgen en achtergronden van het fenomeen werkloosheid. Al pratend kwamen wij al snel tot de slotsom dat een regionale aanpak niet zou kunnen leiden tot structurele hervormingen. Wij schakelden daarom meteen in het begin over op een bredere – landelijke – visie op de jeugdwerkloosheid.

Waarin verschillen de oplossingen die jullie bieden van die van bijvoorbeeld de vakbonden?

De vakbonden beperkten zich tot nog toe vrijwel altijd tot het zoeken van oplossingen binnen de sfeer van de georganiseerde arbeid. Wij menen dat dat te beperkt is en vinden dat er vooral ook naar mogelijkheden buiten die sfeer moet worden gezocht.

Is er nog iets typisch noordelijks aan jullie nota, iets waardoor de-

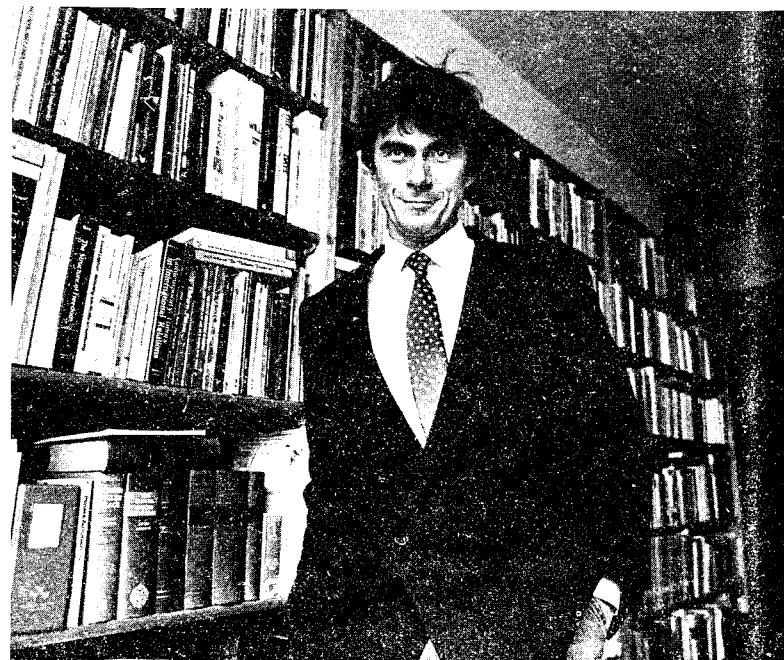
ze in het Noorden in het bijzonder toepasbaar zal zijn?

Nee, aan de nota is niets typisch noordelijks. Je zou misschien wel kunnen stellen dat in een gebied als het Noorden, waar jarenlang maatregelen in het kader van het Integraal Structuur Plan Noorden des Lands niet hebben kunnen verhinderen, dat de achterstand in werkgelegenheid ten opzichte van de rest van het land bleef en hier en daar zelfs groter werd, het invoeren van nieuwe oplossingen en het beproeven van nieuwe mogelijkheden wellicht een goede zaak zou zijn.

Informatiemaatschappij
Vraag van Erik van der Hoeven aan zijn mede-auteur Theo Timman:

Je staat erom bekend dat je controversiële uitspraken doet, onlangs nog in de Democraten over het verbod op de Centruumpartij. Zou je kunnen zeggen wat de minst controversiële uitspraak is uit deze nieuwe nota?

De minst controversiële uitspraak in de nota is dat de technische verandering zo weinig weerstand oproept. Ik vond dat eerst merkwaardig, achteraf minder. Om twee redenen: in de eerste plaats laten de mensen dit soort veranderingen in het algemeen nogal gelaten over zich heen komen. De industriële revolutie was groezelig en smoezelig; voor zeer veel mensen bracht zij een verslechtering. Er bestaan beschrijvingen van de veranderingen in het Engelse landschap die nog de tranen in je ogen brengen. Toch was er niet veel verzet. Het socialisme verzette zich tegen de omstandigheden van de arbeiders, niet tegen de technische ontwikkeling. Integendeel. Technische ontwikkelingen worden ook politiek niet erg belangrijk gevonden. Het Engelse Lagerhuis

maakte onbeschrijfelijk veel meer kabaal over het kleinste oorlogje, of de miniemste verandering in de Kieswet, dan over de industriële revolutie.

Mogelijk duidt dit op realiteitszin.

Het gaat, politiek gezien, ook niet om de techniek, maar om afgeleiden: niet de kwaliteit van de computer, maar die van de democratie; om de invloed die de kwaliteit van de computer heeft op de democratie.

De tweede reden is deze: de informatietechnologie is een schitterende, superieure technologie. Apparaten worden beter, sneller, veiliger, zuiniger, goedkoper, minder lawaaiig. Vooralsnog is het het vervelende werk dat door de automaten wordt overgenomen. Een tekstverwerker is in alle opzichten superieur aan een typemachine. Dat mensen in staat zijn superieure techniek te gebruiken voor belachelijke, afkeurewaardige of perfide doeleinden is een an-

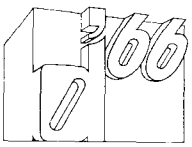
dere zaak. Bij het daadwerkelijk gebruik van de apparatuur door mensen doen zich problemen en situaties voor, die politiek interessant zijn of een regeling vereisen.

Dat er honderden TV-programma's via telecommunicatieapparatuur individueel kunnen worden ontvangen is prachtig. Dat daarbij afkeurewaardige of perfide doeleinden kunnen worden nagejaagd is duidelijk. Dat je je daarbij belachelijk kunt maken toont de regering dagelijks aan.

HOOFD
BESTUUR

Geen Democraten meer!

Elders in deze Democraten kunt u een oproep tot contributiebetaling vinden van de le penningmeester. Bedenk wel dat – als u de contributie nu niet betaalt – de toezending van de Democraten na dit nummer wordt gestaakt!

Idee 1984

m'Ocht ondergetekende de politieke trend goed zien, dan signaleert hij de volgende ontWikkE-Ling: decentralisatie van de besluitvorming in het linkse kamp (bijv. vergroting invloed Sociale Diensten, groei Regionale Werkverbanden enz.). Ook in D'66 is deze trend waarneembaar! Men kan hierbij denken aan de oprichting van D'33 en de opzet van een telefoonlijn voor ongewone mensen. Vanuit deze waarneming moet ik het volgende idee kwijt, nl. de wenselijkheid van de RIJDENDE IDEEËNBUS! Om het idee voorlopig iets verder uit te werken: plaatselijke D'66-leden kunnen zorgen voor de bemanning van de IDEEËNBUS en zorgen voor verzameling van ideeën. Om kiezers te stimuleren tot overdracht van (politieke) ideeën, bijv. op het terrein van informatie-stroming of werkgelegenheid, kan de toezegging gedaan worden dat reële ideeën worden beloond met een gratis jaarabonnement op de Democrant.

T. Wiersma, Wageningen

Doeve realiteit

De laatste Democrant liet er geen twijfel over bestaan: D'66 moet en zal terugkeren op de eerste (politieke) rang. Of dat de moed der wanhoop weerspiegelt, of een echt geloof in eigen kunnen, kan ik niet uitmaken. En dat is iets dat mezelf ook heen en weer slingert

tussen deze twee opvattingen. Besturen in Nederland doe je door macht te hebben. Macht heb je via Kamerzetels; en Kamerzetels krijg je door (lieftst heel veel) stemmen te krijgen. En het dreigt dat het aan dit laatste wat gaat schorten. Ik ben blij dat D'66 zich in de zomer duidelijk wil uitspreken over allerhande concrete zaken. Dat gedeelte zit wel snor. Het probleem waar ik mee zit, is echter een mentaliteitsprobleem, waarover ik eigenlijk nooit „echt“ hardop iets heb horen zeggen: de manier van politiek bedrijven in Nederland.

Het is een droeve realiteit, dat de meeste mensen in Nederland niet meer geloven dat de politiek werkelijk hun belangen behartigt. Misschien daarom gaan de politieke partijen vaak zo schaamteloos overboord bij het doen van meestal onuitvoerbare beloften en concessies aan groepen kiezers. Dat vond ik indertijd maar niks: zo is de kiezer mutatis mutandis een zeurende kleuter geworden, die we maar snel zijn zin geven, als hij maar zoet is (en op ons stemt). Een gekozen is een afgevaardigde met een eigen verantwoordelijkheid. Hij is geen stropop, geen marionet die danst naar de pijpen van 's lands elektoraat. Dat elektoraat moet geëmancipeerd worden, vindt D'66: dus werd ik lid van D'66. Mar wat verstond ik on-

der emanciperen? Is emancipatie van de burger niet net zo goed de kiezer wijzen op zijn macht, als op de beperkingen van zijn macht? Betekent het ook niet, dat, indien je de kiezer volwassen wilt behandelen, je net zo goed als afgevaardigde moet opkomen voor zijn belangen, als in die functie hem wijzen op je mandaat, je zelfstandigheid en onafhankelijkheid? Iedereen voelt het op zijn klompen aan, dat dat voor mij retorische vragen zijn. Maar de politieke realiteit doet mij vermoeden dat mijn mening niet gedeeld wordt. Is dat arrogantie van de macht? Misschien is het een proeve van onbekwaamheid van de politieke elite, misschien is het een proeve van mijn domheid; ik weet het echt niet meer. Wat mij betreft hebben we een puik constitutioneel systeem. Maar ik kan geen vertrouwen meer hebben in haar mensen, die het belangrijker vinden om een woord als „liegen“ te weren uit de Kamer, terwijl er volgens mij wel gelogen wordt. Mensen die beleefdheidsconventies en partijdiscipline via allesverhullend taalgebruik laten prevaleren boven het besturen van een land via het vertegenwoordigen van haar inwoners.

Jeroen I. M. van Dorp, Utrecht.

Waarom is D'66 de partij die als 2e keus het meest wordt genoemd? De reden hiervan wordt

onduidelijk genoemd. Ligt deze reden niet in het ontstaan van D'66 zelf?

D'66 wees de etiketten liberaal, socialist of confessioneel als achterhaald en niet strokend met de werkelijkheid af. Wees pragmatisch, ga uit van de feiten! Hier bracht men tegenin dat de duidelijkheid en identiteit juist schuilt in het eenzijdig naar voren brengen van: vrijheid óf gelijkheid óf solidariteit. De mens kan namelijk maar weinig werkelijkheid aan en heeft liever één woord, dat (in theorie) alles verklaart (1e natuur). Gevoelsmatig weet men echter anders, dat de praktijk wel anders is (2e natuur). Bij D'66-ers is kennelijk het omgekeerde het geval. In onzekere tijden signaleert men echter het verhevigd vastklampen aan één woord, dat aan alle onzekerheid een eind maakt. Juist in die periode krijgt D'66 het moeilijk en start telkens opnieuw de discussie over: een eigen etiket, de sterke man of dé strategie die alles (hopelijk figuurlijk!) wel even oplost.

Rest nu de vraag of D'66 zijn "ideologie" aan de feiten of de feiten aan zijn „ideologie“ moet aanpassen. Maar in beide gevallen doet D'66 de al dan niet eenzijdige werkelijkheid geweld aan.

Martin Jongkoen, Zwolle

SCHOLINGEN VORMING

NIEUW-NIEUW-NIEUW-NIEUW D'66 OVER INDIVIDUALISERING: KIEZEN MOET KUNNEN!

Net als over het speerpunt milieu is er over het thema individualisering een actiepakket samengesteld. Het wordt een dezer dagen aan de afdelingen, regio's en sub-regio's toegezonden. Andere belangstellenden kunnen het tegen vergoeding van kopieer- en verzendkosten bestellen.

DED'66-VISIE OP MILIEUZORG IN DE GEMEENTE

Milieu is een van de speerpunten van de partij in 1985/1986. Een vertaling van deze speerpunt op gemeentelijk niveau vindt u in De D'66-visie op milieuzorg in de gemeente. Hierin staan zowel acties voor D'66-raadsleden als acties voor D'66-afdelingen beschreven. Het totaal beslaat 4 A4-tjes en is tegen vergoeding van kopieer- en verzendkosten te krijgen.

HANDBOEK VOOR BESTUREN D'66

Hierin staan beschreven: - taken en functies van politieke partijen; - politieke functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen; - organisatorische functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen; - financiële functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen; - externe functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen. Een onmisbaar naslagwerk voor D'66 bestuurders. Prijs f 2,50 (exclusief verzendkosten).

PUBLICITEIT IN DE POLITIEK

Dit handboek verstrekt een aantal handvatten om bekendheid te geven aan de politieke doelstellingen van D'66 en de verrichtingen van D'66-politici. Prijs f 2,50 (exclusief verzendkosten).

VOORDED'RAAD

Onder auspiciën van het PSVID'66 verschijnt nu voor de 3e jaargang „Voor de D'Raad“, een tijdschrift voor D'66-raadsleden en anderen die geïnteresseerd zijn in lokale politiek. Voor de D'Raad verschijnt 5x per jaar en kost f 30,-.

Voor inlichtingen of bestellingen: PSVID'66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag, tel. 070-858303.

MEDEDELINGEN

Actieweek van Amnesty International

Amnesty International organiseert in de week van 23 tot en met 30 maart aanstaande een Actieweek in het kader van de Campagne tegen Martelen. Thema van deze week is „Toegang tot Gevangenen“. De bedoeling is duidelijk: iedereen moet overtuigd worden van het feit dat martelingen plaatsvinden en moeten stoppen. Daarom zal een beroep gedaan worden op het publiek, organisatie en alle leden van Amnesty International.

Tijdens de Actieweek zullen vijf landen (Iran, Chili, Turkije, Zaïre en de Sovjet-Unie) centraal staan. „Toegang tot Gevangenen“ is bijzonder belangrijk omdat gebleken is dat vooral tijdens de „incommunicado“-periode (dat is de periode tijdens welke de gevangene geen contact heeft met familie, advocaten en artsen) de meeste martelingen voorkomen. Op het landelijk secretariaat van Amnesty International (Keizersgracht 620, 1017 ER Amsterdam) is een Actie-Informatiepakket verkrijgbaar. U moet daarvoor f 7,50 overmaken op girorekening 454000 van Amnesty International, onder vermelding van Actie-Informatiepakket.

ANDEREN DAARENTEGEN

Verbeteringen

„Ik ben 26 jaar lid geweest van de CPN, heb het hele land doorkruist om vijf optredens per dag voor niks te doen. En het heeft allemaal niks uitgehaald. Wij wilden bereiken dat de mensen zich konden verrijken aan kunst en cultuur. Ons ideaal was dat mensen wat van de wereld zouden zien, zich een autootje zouden kunnen permitteren. Maar wat zie je? Van al die materiële verbeteringen zijn de mensen alleen maar onge-

lukkig en pure individualisten geworden, die alleen maar met hun eigen materie bezig zijn.“

(Frits Lambrechts in Trouw)

Zuur

Had D'66 weer eens een leuk ideeetje, schopt het weer alles in de war. Deze politieke partij wilde een „zure regenkaart“ maken waarop precies te zien zou zijn waar het in Nederland allemaal eng is. Statenleden en gemeenteraadsleden van D'66 hadden hiervoor begin vorige maand speciale meetstokjes gekregen. Maar die zitten nu al weken triest naar buiten te kijken met hun meetstokjes doelloos in hun handen. Deze meetstokjes geven door verkleuring de zuurgraad van het regenwater aan. Maar het wil maar niet zureregenen!

(Het Parool)

CONGRES INFORMATIE

Vacatures besturen en commissies

Wilt u iets doen aan individualisering van inkomens en werk? Stel u dan direct kandidaat voor het PEAC. Het Politiek Emancipatie en Activerings Centrum is een commissie die het HB adviseert over alle zaken betreffende de emancipatie van man en vrouw. De leden worden door de ALV gekozen, volgens de gebruikelijke procedure. Alle 7 PEAC-leden treden in juni reglementair af. De voorzitter wordt in functie gekozen.

De huidige voorzitter, Saskia van der Loo, en de leden Nell Vreugdenhil, Marleen Zeegers en Pauline van Tets stellen zich herkiesbaar. D.w.z. dat er 7 zetels vacant zijn, en dat 4 PEAC-leden

zich herkiesbaar stellen. Inlichtingen: Saskia van der Loo, tel. 055-551152, of Pauline van Tets, tel. 020-710255.

Wijziging in het congresreglement

Op pagina 7 van de vorige Democrant trof u al het congresreglement aan. Dat reglement was voorzien van een voorbehoud, omdat we toen nog niet zeker wis-

JONGE DEMOCRATEN vrijzinnig democratische jongerenorganisatie

Op 19 mei praten we verder

Op 10 februari hadden de Jonge democraten 857 leden. Per 1 april aanstaande mogen de Jonge Democraten eindelijk rekenen op subsidie van het ministerie van WVC. Op 28 februari ging de grote ledenwerfcampagne „Maak kennis met de Jonge Democraten“ van start, met duizenden folders, twee video's, elfhonderd DEMO's en wat er allemaal nog meer bijhoort. In maart, op de 23e en de 30e worden bij elkaar drie nieuwe JD-regio's op poten gezet (in Rotterdam, Utrecht en Tilburg), zie hiervoor de agenda op pagina 2. Met deze campagne wil de JD vóór haar voorjaarscongres van 18 en 19 mei de duizend gehaald hebben. In elk geval. En voor het einde van dit jaar moeten het er 1500 zijn.

(advertentie)

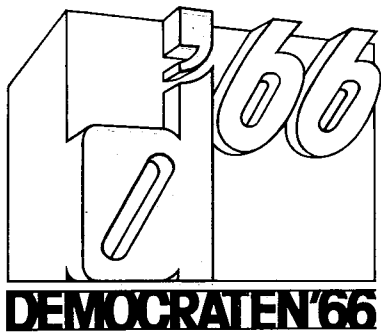
Nederlanders bedankt: Krugerrand uit ons land!

De Nederlandse banken hebben dankzij uw protest besloten de verkoop van de Zuidafrikaanse Krugerrand te stoppen. De verkoop van iedere Krugerrand betekende f 300,- steun aan het verderfelijke apartheidsregime. Met het stopzetten van de verkoop vanuit Nederland wordt een duidelijk signaal gegeven. Een signaal aan het blanke regime, dat hun racistische politiek niet deugt en een blijk van solidariteit met de zwarte onderdrukten, de slachtoffers van de apartheid.

Komitee Zuidelijk Afrika vraagt uw steun.

De actie tegen de Krugerrand was langdurig en grondig voorbereid. Grote hoeveelheden informatiemateriaal werden gedrukt. Dit heeft veel geld gekost. En we zijn er nog lang niet. Daarom vragen wij u ons te helpen.

Giro 600657 t.n.v. Komitee Zuidelijk Afrika Oudezijds Achterburgwal 173, 1012 DJ Amsterdam, tel. 020 - 270801.

DEMOCRATEN '66

Kamerfractie vraagt afdelingen om actie

Gemeentehuizen moeten ook 's avonds open

Loketten in gemeentehuizen moeten eenmaal in de week ook 's avonds zijn geopend. Namens de D'66-fractie in de Tweede Kamer heeft Louise Groenman de regering in een motie dringend verzocht dat te bevorderen. Ter ondersteuning van dit initiatief vraagt ze de D'66-afdelingen plaatselijk actie te ondernemen.

Volgens Groenman bestaat aan een wekelijkse „koopavond” op het gemeentehuis veel behoefte. Dat bleek haar uit de vele klachten over gemeentelijke dienstverlening die binnen kwamen via de Wat-heet-gewoon lijn; de speciale D'66-telefoonlijn voor mensen die zich gedupeerd voelen door het gezinsdenken.

Uitkomst

Vooraf voor werkende alleenstaanden en tweeverdieners is avondopenstelling van gemeentehuizen een uitkomst. Voor zaken als het verlengen van rijbewijs en paspoort, het aanvragen

van een uittreksel uit het bevolkingsregister en het regelen van huisvestingszaken hoeven ze dan geen kostbare vrije dag op te offeren.

Uit een onderzoek van de kamerfractie – dat onder leiding stond van medewerker Bert Bakker – blijkt dat het met de serviceverlening op gemeentehuizen wat betreft de openingstijden niet best is gesteld. In veel plaatsen sluiten de loketten al vroeg in de middag. Slecht één op de tien gemeentehuizen is min of meer regelmatig 's avonds geopend voor het publiek.

Te duur?

Opvallend is dat geen enkele grote gemeente de loketten 's avonds openstelt. Volgens woordvoerders van deze gemeenten bestaat daaraan geen behoefte en zou het bovendien veel te duur zijn. Sommigen spreken zelfs de verwachting uit dat het aantal openingsuren zal afnemen in het kader van bezuinigingsoperaties. In Groningen is dat al gebeurd, waardoor op de balie in de hal van het stadhuis al om twaalf uur het bordje „gesloten” wordt geplaatst.

De kamerfractie vindt het kostenaspect echter geen argument om het gemeentehuis in de avonden gesloten te houden.

„Het lijkt wel of tegenwoordig elk goed idee met de hand op de portemonnee wordt doodgepraat”, lichte Groenman haar standpunt toe in het televisieprogramma „De Konsumentenman”.

„Want met een beetje goede wil en wat creativiteit is avondopenstelling zonder extra kosten te wezenlijken. Via arbeidstijdverkorting bijvoorbeeld, waardoor ambtenaren flexibeler zijn in te zetten. Maar nog eenvoudiger is het met de arbeidstijden te schuiven door een ochtend in te wisselen voor een avond.”

Via dat verschuiven van arbeidstijden zijn de avondopenstellingen in bijvoorbeeld Lelystad, Almere en Zoetermeer tot stand

gekomen. Wordvoerders van deze gemeenten spraken van „veel” tot „onzettend veel” belangstelling voor deze service. „En zelf vind ik het ook prima”, aldus een van hen. „Heb ik ook eens een ochtend vrij om boodschappen te doen.”

Richtlijnen

Groenman wil dat de gemeenten die geen avondopenstelling kennen, op de hoogte worden gebracht van de ervaringen in de gemeenten waar dat wel het geval is. Ze heeft daartoe contact opgenomen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, die zich tot nu toe niet met dit probleem heeft bezig gehouden. Uit dat contact moeten vervolgens richtlijnen voor de gemeentebesturen voortvloeien.

Het lijkt de kamerfractie echter een goede zaak als de D'66-richtlijnen niet wachten op deze officiële richtlijnen, maar nu al met voorstellen voor avondopenstelling in hun gemeenten komen.

Mensenrechten in Iran

Houding van PvdA stelt D'66 teleur

Tevergeefs heeft de D'66-fractie in de Tweede Kamer getracht staatssecretaris Ploeg te weerhouden van een officieel bezoek aan Iran.

Volgens de Democraten is het bezoek van de Nederlandse bewindsman aan dit land waar de mensenrechten stelselmatig en ernstig worden geschonden regimebevestigend. Tot zeer grote teleurstelling van fractieleider Maarten Engwirda was de PvdA echter niet bereid deze redenatie te onderschrijven.

Het bezoek van de VVD'er Ploeg als voorzitter van een handelsdelegatie was niet officieel aangekondigd. Pas twee dagen voor het voorgenomen vertrek lekte de reis uit. Voor Engwirda was dat reden op korte termijn een interpellatie aan te vragen. Engwirda wees er tijdens het

spoeddebat op dat het de eerste keer zou zijn dat een vertegenwoordiger van de Nederlandse regering een bezoek brengt aan Iran sinds de machtsovername in dat land in januari 1979. Een land, waarvan de permanente vertegenwoordiger bij de Verenigde Naties nog onlangs te kennen gaf „niet te geloven in mensenrechten”.

Staatsterreur

„In Iran is sprake van een complete staatsterreur”, aldus Engwirda.

„Politieke executies vinden er aan de lopende band plaats. Duiden onschuldige burgers zijn hiervan al het slachtoffer geworden. En er is geen enkel vooruitzicht op verbetering van deze trieste situatie. Het bezoek van de staatssecretaris kan daarom niet anders worden uitgelegd, dan als

een cynische aanfluiting voor de zaak van de mensenrechten.” Volgens de D'66-leider moet het daarom logisch zijn dat het regi-

me-bevestigende criterium zoals dat geldt op het gebied van ontwikkelingssamenwerking, ook gelden voor andere onderdelen van het buitenlands beleid. Dus ook op het gebied van handelsbetrekkingen. Zowel minister Van de Broek (Buitenlandse Zaken) als staatssecretaris Ploeg veegden dit argument van tafel.

Vaag

De PvdA vroeg de staatssecretaris dan in ieder geval heel nadrukkelijk „de Nederlandse bezorgdheid over de situatie van de mensenrechten” in Iran aan de orde te stellen. Ploeg wilde echter niet verder gaan dan de vage toezegging dat te willen doen „als zich daarvoor een gelegenheid zou voordoen”. Iets waarmee de sociaal-democraten – tot verbazing van de D'66-fractie – genoegen namen.

P. C. Hooftprijs

D'66 eist structurele oplossing

De overheid behoort zich niet inhoudelijk met kunst te bemoeien. Daarom mag de eindbeslissing bij het toekennen van de P. C. Hooftprijs niet langer liggen bij het kabinet. Die bevoegdheid moet in handen komen van een stichtingsbestuur, waarin het kabinet overigens wel vertegenwoordigd kan zijn. Alleen een dergelijke constructie waarborgt een structurele oplossing voor de problemen rond de literaire staatsprijs.

Dat stelde Elida Wessel-Tuinstra namens de D'66-fractie in de Tweede Kamer tijdens het debat over het niet toekennen van de P. C. Hooftprijs aan de door de jury voorgedragen schrijver. Nadrukkelijk betoogde Wessel-Tuinstra dat het kabinet de P. C. Hooftprijs ten onrechte niet heeft toegekend. „Het is duidelijk dat

niet-artistieke argumenten hebben meegespeeld bij het nemen van de beslissing. En daarmee

heeft de regering zich op een levensgevaarlijk terrein begeven.” „Het kabinet voelde zich door de voorgedragen schrijver gekwetst. Dat mag. Maar dat mag geen reden zijn de literaire kwaliteiten van de auteur te ontkennen. Moderne kunst is dikwijls kwetsend.

een kunst die voortdurend alles op zijn kop zet. Zowel Multatuli, als Ter Braak, als Du Perron en als Van het Reve waren en zijn kwetsers en zouden dus geen van allen voor de staatsprijs in aanmerking kunnen komen?”

Gepensioneerden snel in bestuur pensioenfonds

D'66 wil dat de Pensioen- en Spaarfondsenwet snel zo wordt gewijzigd, dat ook gepensioneerden vertegenwoordigd kunnen zijn in pensioenfondsbesturen. Om dat te bewerkstelligen heeft Erwin Nypels schriftelijke vragen gesteld aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Nypels wijst de bewindsman op een onlangs gepubliceerd rapport van de Nederlandse Federatie voor bejaardenbeleid, waarin dezelfde wens wordt uitgesproken. Volgens D'66 is de wetswijziging nodig omdat gepensioneerden rechtstreeks belang hebben bij een goed functioneren van hun pensioenfonds. Bovendien hebben ze in het verleden meestal zelf bijgedragen aan het vermogen van de fondsen.

MAKREKEN
CEES SPIETS
CLOSED CIRCUIT PROJECTEN
KONINGIN EMMAKADE 175
2518 JN DEN HAAG
TELEFOON 070-468645

HOE GEBRUIK JE NU ZO'N BAND?

De beste discussies krijg je heet van de naald, d. w. z. op het moment dat iemand iets beweert waar een ander op wil reageren. Interruptions zijn in de Kamer ook het leukst.

Als een groep naar een videoband kijkt of naar een geluidscassette luistert, dan is het zaak dat iemand de vinger op de pauzetoets houdt, want het gaat nooit om de band, maar altijd om de discussie. De band moet onmiddellijk gestopt worden als iemand wat wil zeggen.

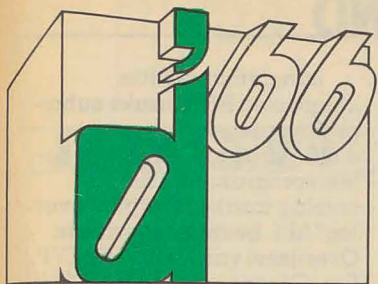
Zeer geschikt voor afdelingsvergaderingen zijn:

- no. 12 ARNHEM 5 JANUARI f 45,-;
- no. 11 HANS VAN MIERLO f 40,-;
- no. 7 BELEID TWEDE KAMER-FRACTIE, SEPTEMBER 84, f 25,-;
- no. 10 WAAROM IN GENNEP WEL?, f 45,-;
- no. 2 SHIRLEY WILLIAMS, f 20,-;
- no. 1 DETOP VAND'66, f 35,-.

De videoprijzen zijn zonder de band. Daar komt dus bij voor Beta of VHS f 35,- en voor Video 2000 f 45,- (incl. verzending).

De geluidscassettes van 2, 7 en 12 kosten f 10,-, no. 11 kost f 15,-. Van 10 en 1 is er geen geluidscassette.

Bestellen via:
giro 5581234 CCP Den Haag;
bank 66.76.64.750. CCP Den Haag
tel. 070-468645
ALTIJD OP GIRO/BANKOPDRACHT
VERMELDEN WELK VIDEOSYSTEEM.

DEMOCRATEN '66

 DOCUMENTATIECENTRUM
 NEDERLANDSE POLITIEKE
 PARTIJEN

**Democratiserings-
nummer**

DEMOCRATEN

Democraten '66: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag. Telefoon: 070 - 858303

V.l.n.r. Anja Lieshout, Gerard-Jan Brummer, Lies Mulderij, Hans van Oerle en Leo de Graaf.

D'66-manifestatie over democratisering

Wat doen we er nog mee...

Democratisering, wat doen we er nog mee... Dat is het thema van de groots opgezette, landelijke D'66-manifestatie op zaterdag 20 april in Lelystad.

De manifestatie moet de aanzet zijn van een hernieuwde strijd voor democratisering van de samenleving. Een strijd op nationaal, regionaal en lokaal niveau. De organisatoren hopen dan ook op een grote opkomst van Democraten (en andere democraten) uit „Den Haag”, provincies en gemeenten. Belangrijkste onderdeel van de bijeenkomst in en rond hotel Agora in Lelystad is een diepgravende forumdiscussie over democratisering in allerlei geledingen van de maatschappij: Van de overheid en bedrijven tot gezondheidszorg en onderwijs.

Enquête

Wat is er op het gebied van democratisering de afgelopen jaren bereikt en wat moet er nog gebeuren? Het antwoord op deze vragen moet behalve uit de discussie ook komen uit de tijdens de manifestatie bekend te maken uitslag van een in

de Flevopolders gehouden D'66-enquête. Leden van de afdelingen Almere, Dron-ten, Emmeloord en Lelystad zullen in de week voorafgaande aan de bijeenkomst plaatsgenoten vragen stellen over wat zij vinden van inspraak- en medezeggenschapsmogelijkheden. De gehanteerde vragenlijst maakt deel uit van het Actiepakket Democratisering, dat in Lelystad verkrijgbaar is voor alle afdelingen. De manifestatie wordt ondermeer omlijst met een grote democratiseringsmarkt waaraan tal van belangenorganisaties medewerking verlenen. Verder zijn er een speakerscorner en muziekoptredens. De bijeenkomst heeft plaats van 10.30 tot 15.00 uur. De forumdiscussie begint om 13.30 uur.

Actiepakket

De manifestatie wordt mede gehouden op mondeling en schriftelijk verzoek van een groot aantal afdelingsbesturen. Dit in het besef dat - ook op lokaal niveau - democratisering voor D'66 zeer hoge prioriteit heeft.

Speciaal voor deze afdelingen is het genoemde actiepakket samengesteld, dat

materiaal biedt voor raads- en statenleden om stelselmatig het democratisch functioneren van het openbaar bestuur te toetsen en zonodig aan de orde te stellen.

Van Mierlo

„In 1966 was de essentie van onze boodschap dat we ongerust waren over het functioneren van onze democratie”, aldus Hans van Mierlo op 5 januari tijdens zijn Arnhemse rede.

„We kwamen in opstand tegen het regentend, de anonimiteit van de macht en de versletenheid van de ideologieën die de wet maar bleven stellen en niets oplossen. Daartegenover stelden we een meer praktische politieke benadering voor, een democratisering van bestuursystemen... Ik vind dat onze raison d'être lag en nog steeds ligt in de politieke vernieuwing. Dat we die draad weer moeten oppakken.” D'66 heeft in bijna twintig jaar van haar bestaan een grote bijdrage geleverd aan de democratisering in Nederland. Maar we zijn er nog lang niet.

ACTUALITEIT

SPOED: STUUR UW MEETRESULTATEN VAN DE ZURE REGEN AKTIE OP!!!

Wanneer u uw resultaten verwerkt wilt zien in het voorlopige verslag van deze actie stuur dan uw „antwoordkaart” met de meetgegevens zo spoedig mogelijk naar Wageningen.

Zie ook onder Mededelingen en bij de Democratiseringsdag.

KOM NAAR LELYSTAD!

Democratiseringsdag

20 april 1985

Lelystad - Agorahal

agenda:

10.30: opening

11.00: enquête

voortdurend: democratiseringsmarkt

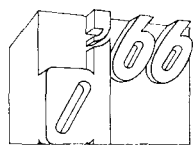
12.30: uitreiking actiemap democratisering

13.00: verslag meetresultaten zure regen

13.15: uitslag enquête

13.30: paneldiscussie

Voor meer informatie. Let op advertentie in de dagbladen.

DEMOCRANT

COLOFON

De uitgave van de Democrant geschiedt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad.

Samenstelling: Jos Campman, Ewout Cassee, Roel Heskamp, Gauke Tanja, Marie-Louise Tiesinga, Ed Veenstra, Martin Voorn, Mieke van Wagenberg. Kernredactie: Jos Campman, Roel Heskamp, Gauke Tanja, Martin Voorn.

Eindredacteur: Roel Heskamp.

Correspondentie, kopij e.d. richten aan het redactiesecretariaat: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

De Democrant

De Democrant wordt gratis toegezonden aan de leden van D'66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 30,- per jaar. Losse nummers zijn à 2,50 per stuk verkrijgbaar bij het secretariaat.

De Democrant verschijnt 11 maal per jaar. Het volgende nummer (nr. 5-'85) verschijnt op 3 mei 1985. Kopijdatum: vrijdag 19 april, 12.00 uur.

Advertentietarieven:

1/1 pag.: f 1200,- 1/4 pag.: f 425,-
1/2 pag.: f 700,- 1/8 pag.: f 250,-
1/3 pag.: f 525,- 1/16 pag.: f 150,-

Oplage: 7.750 ex.

Druk: Brouwer Offset BV/Utrecht

Vormgeving: Hans Hohmann

Partijsecretariaat

Bureau SWB D'66
Bureau PSVID'66
Bezuidenhoutseweg 195
2594 AJ Den Haag
Telefoon: 070-858303
giro 1477777

Partijvoorlichting: 070-858303/832468

Fractievoorlichting: 070-614911,
tst 3271

AGENDA

6 april: D'66-RADIO-UITZENDING, 18.20 uur, Hilversum 5.
13 april: THEMADAG JD over RADIO EN TELEVISIE
11.00 uur in „Hof van Holland“, Kerkbrink 1 te HILVERSUM
Gast (o.a.): Michel Jager

15 april: Forumdiscussie over JONGEREN EN WERK,
20.00 uur Stationskoffiehuis, Hoofdstraat Oost 76, WOLVEGA.
Voor D'66: Louise Groenman

17 april: AAV Heiloo-Limmen, 20.00 uur 't Open Huis, Winkelhof 't Loo 19 te HEILOO.
Gast: Maarten Engwirda

19 april: POLITIEK CAFÉ, 20.30 uur in Café „t Jansdam“, Jansdam 7 te UTRECHT. Met politiek cabaret „Denk '66“.

19 april: Forum JONGERENBELEID.
20.00 uur te Dronten.
Gast: Gerrit Mik

19 april: AAV Heerenveen, 20.00 uur te HEERENVEEN, motel Heerenveen.
Thema: Zuiderzeespoorlijn.
Gast: Dick Tommel

20 april: D'66-RADIO-UITZENDING, 18.20 uur, Hilversum 5.

20 april: DEMOCRATISERINGS-DAG - FLEVOPOLDER (zie elders in deze Democrant)

23 april: de afdelingen Bommerwaard, Culemborg, Geldermalsen, Leerdam, Neder Betuwe, Tiel en Vianen organiseren een discussieavond over GEMEENTELIJK AFVALSTOFFENBELEID.
20.00 uur in „De Gentel“, Gentel-

dijk 34 te Geldermalsen (t/o NS-station). Gasten o.a.: Michel Jager en een statenlid van Zuid-Holland.

25 april: ARV Overijssel om 20.00 uur te HENGELO.
Gast: Jacob Kohnstamm

1 tot 5 mei: FIETSTOCHT TEGEN RACISME in het kader van het Internationaal Jongerenjaar 1985.

4 mei: D'66-RADIO-UITZENDING, 18.20 uur, Hilversum 5.

7 mei: ARV regio Drenthe om 19.00 uur in Hotel Meursinge, Hoofdstraat 48, WESTERBORK.

8 mei: D'66-TELEVISIE-UITZENDING, 19.12 UUR, Nederland II.

9 mei: afdelingen Ermelo, Putten, Harderwijk, Nunspeet, Nijkerk, Hoevelaken organiseren een themadag over „D'66 TUSSEN NU EN DE VERKIEZINGEN IN 1986“ in „De Roef“, Zuiderzeepad 1, HARDERWIJK.
Gast: Gerrit Jan Wolffensperger.

11 mei: breed platform Vrouwen voor economische zelfstandigheid in „Amicitia“, Westeinde, Den Haag.
Forum „TWEEVERDIENERS“.
Gast voor D'66: Louise Groenman.

11 mei: studiedag SWB/PSVI over INFORMATICA.
Gast: Maarten Engwirda.

18/19 mei: VOORJAARSCONGRES JONGE DEMOCRATEN in de „Grote Beer“ te Apeldoorn. Informatie bij Peter Launy, Tlf. 020-232161.

MEDEDELINGEN

Zure regen actie D'66 loopt nog steeds!!!

In het kader van de actie „Meet het zelf“ kunt u een milieupakket aanvragen. Naast een heleboel informatie over ons milieu vindt u daarin een handleiding, meetstrookjes en een antwoordkaart zodat u kunt vaststellen hoe zuur de regen in uw omgeving is. Een werkgroep is bezig de gegevens die deze actie oplevert te verwerken. Werkt u eraan mee zoveel mogelijk gegevens over heel Nederland te verzamelen? Milieupakketten zijn nog te verkrijgen bij Lidy Jansen, Prins Hendrikstraat 30, 6591 WV Gennep. Telefoon: 08851 - 12392.
DE EERSTE RESULTATEN VAN DE ZURE REGEN AKTIE WORDEN BEKENDGEMAAKT OP DE DEMOCRATISERINGS-DAG (20 april a.s. in Almere). STUUR UW METINGEN ZO SPOEDIG MOGELIJK IN!!!

SWB werkgroep consumentenzaken in oprichting

De SWB werkgroep consumentenzaken i.o. zoekt deskundige en/of geïnteresseerde leden. De werkgroep gaat vanaf half april 1985 maandelijks in Utrecht vergaderen.

Belangstellenden kunnen zich aanmelden bij: André van der Brugge telefoon 08360 - 27093 na 20.00 uur.

Actie-pakket individualisering

In verband met de tweede lokale actie-periode, is vanaf heden een actiepakket m.b.t. het thema Individualisering beschikbaar. Het

pakket bevat een groot aantal aanbevelingen voor D'66-Raadsleden en steunfracties om binnen de Gemeenten dit onderwerp extra onder de aandacht te brengen. De voorgestelde actieperiode loopt van 23 maart 1985 (Landelijke PEAC-Dag over o.a. wonen en individualisering) tot 20 april (start thema Democratisering). Vanzelfsprekend zijn de aanbevelingen ook na die datum bruikbaar.

U kunt de map aanvragen op het Landelijk Secretariaat, een kaartje of een briefje kost de medewerkers de minste tijd!

Tweede-Kamerverkiezingen

Het zal U bekend zijn, dat er in mei 1986 Tweede-Kamerverkiezingen plaatsvinden. De **Interne Kandidaatstelling** daarvoor loopt van 15 april 1985 tot 30 augustus 1985 te 12.00 uur. Vanaf 15 april kunt U kandidaatstellingsformulieren op het landelijk secretariaat aanvragen. Een profielschets en nadere mededelingen volgen in de komende Democrant. Voor inlichtingen kunt U bellen met het landelijk secretariaat, vragen naar Michiel ten Brink (Secretaris Hoofdbestuur).

Zie voor
Hoofdbestuur
en Mededelingen
ook pagina 6 en 7.

UITSTAD ENLAND

Algemene Regio Vergadering datum: dinsdag 23 april 1985 19.30 uur, plaats: „Cosa“, Markt 2 te Hengelo.

Gast: Jacob Kohnstamm.

Agenda:

- begroting 1985
- politieke verantwoording afd. tredend regio HB-lid Aart Karssen
- verkiezingen
 - a) regio HB-lid
 - b) regiosekretaris
 - c) sekr. politiek
 - d) publiciteit/kampagne koörd.
 - e) koörd. scholing en vor-

- ming/emancipatie
 - aanpassen RHR inzake subregio Twente
 - discussie n.a.v. „Concept Beleidsprogramma 1985“
 - verslag inzake „Trefpunt overleg“ (d.i. besturenoverleg in Overijssel van D'66, PPR, EVP, Eur. Groenen en Vrede en Solidariteit)
 - provinciale moties, vragen betreff. Regiobulletins
- N.B. een kandidaatstellingsformulier treft u aan in Regiobulletin nr. 2 regio Overijssel, Meester H. Liststraat 20, 8315 BA Luttelgeest.**

HOOFD BESTUUR

Errata beslispunten en concept beleidsprogramma

Tot onze grote spijt zijn er in de Beslispunten (Democrant nr. 2) en het concept Beleidsprogramma enige fouten en omissies geslopen. Benevens onze excuses daarvoor hierbij de correcties:

Bel. progr. pagina 16 par. 1.4.2. Naar alle waarschijnlijkheid krijgen niet-Nederlandse ingezetenen in maart 1986 kiesrecht voor gemeenteraden. D'66 beschouwt het kunnen uitoefenen van kiesrecht als een politiek grondrecht. Weliswaar vindt de belangenbehartiging ten aanzien van onderwijs, huisvesting, welzijn, gezondheidszorg voor een belangrijk deel plaats op gemeentelijk niveau, maar de financiële en politieke beleidskaders worden op landelijk of provinciaal niveau vastgelegd. In de sfeer van de Volksverzekeringen heeft het ingezetenschap als criterium voor rechten en plichten ingang gevonden.

In het kader van een minderhedenbeleid dat zich in West-Europa ontwikkelt, is het verlenen van kiesrecht ook op provinciaal en nationaal niveau van groot belang. Het is een aspect van de verbetering van de rechtspositie van buitenlanders die zich metterwoon in de landen van West-Europa hebben gevestigd. Deze verbetering van de rechtspositie kan een bijdrage leveren tot integratie van grote groepen vreemdelingen. Het is daarom, dat D'66 pleit voor uitbreiding van kiesrecht tot Provinciale Staten en Staten-Generaal.

(Deze tekst die bij het Beslispunt hoorde was uit het concept weggevallen)

pagina 3

linker kolom (l.k.) regel 19 toevoegen tussen „menselijke waarden“ en „toetssteen“ de woorden: „en respect voor democratische besluitvormingsprocedures...“

pagina 75 par. 4.2.3.7.

Deze op het laatste moment toegevoegde paragraaf is volstrekt strijdig met de in par. 3.5.4.1. bepleite integratie van wetenschapsbeleid en technologiebeleid, en strijdig met beslispunt 7. Je kunt niet èn een minister voor industrie- en technologiebeleid willen èn een aparte bewindspersoon (met eigen budget nog wel) voor wetenschapsbeleid. Dat gaat geheel mis.

Voorstel: regel 33, schrap dubbele punt en voeg toe „(zie par. 3.5.4.1)“. Schrap de daaropvolgende alinea's vanaf regel 35 t/m 76.

pagina 83 rechter kolom, regel 40: „zoveel“ moet zijn „te veel“.

pagina 89 linker kolom, regel 40 e.v. (punt 7).

Het gestelde onder punt 7 (geen

BTW over primaire levensbehoeften) is een novum dat niet gesteund wordt door de paragraaf over BTW in het fiscale hoofdstuk (3.3.4.5. - pag. 49).

De heffingsgrondslag voor de BTW is in EG-kader al verregaand geharmoniseerd (moet ook: zie 3.3.4.2, punt 7). Je kunt daar niet zomaar van afwijken.

Voorstel: pas de tekst daarop aan de schaf de overdrachtsbelasting (thans 6%) op aankoop van een huis af!

Tekstvoorstel:

„7. D'66 beschouwt wonen als een eerste levensbehoefte die ten onrechte te zwaar wordt belast.

Daarom is D'66 voorstander van afschaffing van de zgn. overdrachtsbelasting bij aan- en verkoop van een huis. Daarnaast zal binnen het kader van de EG-regels inzake BTW gestreefd moeten worden naar een uitsluiting van heffing van BTW over stichtingskosten tot een bepaald bedrag.“

pagina 73 par. 4.2.3.2 (Voortgezet Onderwijs) en **Middenschool**.

Het beslispunt over de Middenschool wijkt af van de tekst in het BP ter zake (linker kolom blz. 73 regel 64 e.v.), waar gesproken wordt over doorgang vinden van deze vernieuwing en extra middelen.

Voorstel: vervang BP-tekst door beslispunt + toelichting (na redactionele aanpassing).

Beslispunt 8

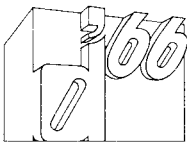
Landelijke tv-omroep

TOELICHTING: Nu Nederland over drie landelijke tv-netten kan beschikken, kunnen deze volgens D'66 het beste „gekleurd“ worden ingevuld:

- o een eerste net, waarop iedere werkelijk geprofileerde omroep evenveel zendtijd krijgt en
- o een tweede net waarop culturele en educatieve programma's worden verzorgd door een van de omroepen onafhankelijke zendgemachtigde, en waarop plaats is voor kleine zendgemachtigden als Ikon en Humanistisch Verbond.

Daarnaast komt er een commercieel derde net waarop o.m. de huidige publieksomroepen hun ambities kunnen realiseren. Voor toegang tot dit net zullen vergoedingen moeten worden betaald. De opbrengst hiervan is een van de bronnen, waaruit de eerste twee netten worden betaald. Een herbezinning op plaats en functie van het Nederlandse programma-aanbod is met name vereist gezien het zich steeds verder uitbreidende aanbod via satelliet en kabel van al dan niet commerciële buitenlandse televisieprogramma's.

BESLISPUNT: D'66 is voor een „gekleurd“ landelijk tv-bestel met een geprofileerd net, een onafhankelijk cultureel en educatief net en een commercieel net.

DEMOCRATEN

OPINIE

Inspraak op het platteland iets anders dan in de stad?

Op zoek naar democratie in een SGP-gemeente

door Martin Voorn

VAN DE REDACTIE

VAN LIBERALISME TOT GRIESMEELPAP

Het liberalisme in Nederland is op sterven na dood. Overdreven, een karikatuur? Ben ik nu net (zo ongenueanceerd) als Hugo Brandt Corstius?

In elk geval heeft de P.C. Hooft-affaire de echte liberalen de ogen geopend of op z'n minst de wenkbrauwen doen fronsen. En P. C. Hooft is geen incident. Niet zelden maakt het liberalisme in de VVD ruim baan voor conservatisme, dogmatisme en opportunisme.

De regelzucht van deze regering is bijvoorbeeld zo mogelijk nog groter dan van andere regeringen, alle mooie woorden over deregulering ten spijt. En de bemoeizucht van het kabinet Lubbers-Van Aardenne met het persoonlijk leven van mensen rijst de pan uit, zie de tweeverdieners, de voordeurdelers, het gezinsdenken. De VVD wil dit beleid tot inzet van de verkiezingen maken.

Een beleid dat nadrukkelijk in strijd is met wat het liberalisme hoort te zijn. Liberalisme is vrijheid, maar ook openheid, tolerantie ten opzichte van (bijvoorbeeld) minderheden, rekening houden met de zwakkeren in de samenleving, pragmatisme, gelijke kansen voor alle mensen, vooruitstrevendheid, enzovoorts.

Voor de goede orde, dat vind ik, maar het staat ook in het (liberale) beginsel-programma van de VVD.

Vraagje: Is de VVD anno 1985 nou de partij die voor de liberale standpunten opkomt??

Geertsema, Vonhoff: dat zijn prima VVD'ers, prima liberalen althans. Je hoort ze de laatste tijd dan ook alleen maar brommen en klagen. Het lijkt erop dat het liberalisme zo langzamerhand tot griesmeelpap verworden is. Het is dan ook geen wonder dat de JOVD, vaak de jongerenclub van de VVD genoemd, zich van de moederpartij afkeert. Ik kan me goed voorstellen dat de JOVD-jongeren zich niet meer thuis voelen in de VVD.

Ach ja, zo af en toe houdt de VVD een congres over liberalisme. Of brengt er een leuk boekwerkje over uit. Mooie woorden. De VVD wordt in de media altijd liberaal genoemd. Maar kennelijk vraagt niemand zich af wat liberalisme eigenlijk inhoudt. De partij is met het begrip liberaal op de loop gegaan, heeft het alleenrecht op liberalisme ten onrechte opgeëist, en is nu bezig het liberalisme te grabbel te gooien. Dit betoogje is duidelijk niet bedoeld als peptalk voor VVD'ers. Nee, ik vind dat D'66 in woord en daad aan liberalisme moet doen. Vooral in woord, want D'66 is al liberaal bezig.

Het gaat er echter ook om dat mensen dat als liberalisme herkennen. Het plakkaatje ontbreekt. Of het een gat in de markt is weet ik niet en ik vind het ook niet zo belangrijk. D'66 moet het „liberalisme“ van de VVD betwisten. En dat kan alleen door er ook zelf meer aan te doen.

Martin Voorn

Nunspeet is een vredig dorp op de Veluwe. Maar zo nu en dan staat het op z'n kop. Niet omdat 't SGP-RPF-CDA-VVD-college z'n mening aan andersdenkenden opdringt, oh nee. Maar wel door „blote foto's“, door folders over sex en samenwonen en door... bilspleten. Hoogst belangwekkende zaken waarbij jeugdwerkloosheid, huisvestingsbeleid en welzijn volstrekt in 't niet vallen. Dat is mischien prettig voor kuisheidfreaks, maar frustrerend voor progressieve mensen. Het D'66-raadslid Karin Geertsen kan er echter nog wel om lachen. Lachen om de „bilspleetdemocratie“ in Nunspeet. In de gemeente Utrecht is natuurlijk niet zoveel folklore. Het is volgens raadslid Machteld Versnel met de democratische spelregels veel beter gesteld. Toch vraagt zij zich af of de democratie ook in de Domstad in de verdrukking is gekomen: Over de macht van de welzijnswerkers en het buurtcomité.

Karin Geertsen, sinds 1982 raadslid in het 24.000 inwoners tellende Nunspeet, kan smakelijk over haar dorp vertellen. In de gemeente is sporten op zondag een belangrijk item, zo meldt zij. Of beter gezegd: het verbod op sporten op zondag. En als Nunspeet het nieuws haalt, dan is het door blootaffaires. De gemeente raakte landelijke bekend door het tu-

Karin Geertsen

mult over een foto van drie blote mensen voor een ijscoke. Die foto maakte deel uit van een expositie op het gemeentehuis. Dat kon natuurlijk niet in Nunspeet en de foto werd haastig door de burgemeester verwijderd. Een brochure van het ministerie van WVC, over trouwen, samenwonen en seksualiteit, was aan Nunspeet ook niet besteed.

De samenstelling van de gemeenteraad laat zich makkelijk raden: 4 SGP, 4 RPF, 4 CDA, 3 VVD, 2 Gemeentebelangen en 2 PvdA/D'66. Het college, met een CDA-burgervader aan het hoofd, bestaat uit vier wethouders verspreid over de vier grootste partijen. Volgens het D'66-raadslid onderscheidt de VVD zich nauwelijks van de christelijke partijen, terwijl Gemeentebelangen niets voorstelt. PvdA en D'66 staan er dus alleen voor.

Gebed

Staan doen alle partijen aan het begin en aan het eind van de vergaderingen. Want natuurlijk is er dan... het gebed. En sinds kort bevat de politieverordening een nieuw en uniek artikel: vrouwen moeten hun bikiniBroekje zo dragen dat de bilspleet niet zichtbaar is(!) De bilspleet van mannen mag kennelijk wel gezien worden. Ouwe koek is dat vrouwen niet topless in het zwembad of op 't strand mogen. Karin Geertsen grappend: „Want stel je voor dat het aanstootgevend

wordt. Ik ben trouwens erg benieuwd naar de motivering van het college over die bepaling met de bilspleet.“

Hoe gaat het verder in Nunspeet? Geertsen: „Slecht. De christelijke partijen leggen hun wil op aan de anderen, ondemocratisch gewoon. Nee, de gemeenteraad is niet goed bezig. Er wordt door de raad veel in 't geheim (besloten) vergaderd, de vaak te laat gestuurde stukken zijn onduidelijk en onvolledig, de kwaliteit van de onderbouwing laat te wensen over, en het college haalt macht naar zich toe bijvoorbeeld door raadsvoorstellen uitgebreid voor te koken.“

Het zal duidelijk zijn dat vooruitstrevende mensen het in Nunspeet niet makkelijk hebben. „Voorstellen van PvdA en D'66 worden meestal afgedaan. Een enkele keer wordt een voorstel stilzwijgend overgenomen. De boeren kunnen echter hun gang gaan, die mogen vrijwel onbepakt tonnen mest produceren. En 't wordt alleen maar erger allemaal“, grapt Karin Geertsen, „want die christelijke gezinnen hebben allemaal zes of meer kinderen“. Tenslotte: Het is natuurlijk niet echt leuk om in zo'n gemeente(raad) te zitten, maar D'66 houdt de moed erin: „je blijft lachen hier in het Staphorst van de Veluwe.“

Utrecht

Machteld Versnel zit met Herman Kernkamp voor D'66 in de raad van Utrecht. Kernkamp is wethouder en Versnel heeft dus bijna een dagtaak aan het raadswerk. Utrecht is voor wat betreft het democratisch gehalte niet te vergelijken met Nunspeet. Versnel: „Het is op zichzelf allemaal vrij goed geregeld, maar toch: al die mooie regels hebben maar weinig geholpen. De „professionele“ insprekers, welzijnswerkers en een paar mensen uit buurtcomité's hebben onevenredig veel invloed gekregen. Je kunt je afvragen namens wie zij spreken. Want je moet als eenvoudige buurtbewoner van goede huize komen om het niet eens te zijn met het buurtcomité. In feite hebben dus maar weinig mensen invloed op het beleid.“ Dat kan volgens Machteld Versnel verbeterd worden door een (buurt)vereniging op te richten, door mensen lid te maken en meer rechten te geven en door de controle en verantwoording te verscherpen.

Utrecht is de gemeente die er in Nederland

Machteld Versnel

financieel het slechtst voorstaat met een schuld van 250 miljoen gulden. Machteld Versnel: „Het is natuurlijk vervelend dat er niet veel kan, maar bezuinigingen hebben ook positieve kanten. Ik denk dan aan de medeverantwoordelijkheid die burgers in Utrecht hebben voor het onderhoud van plantsoenen. En scholen hebben een eigen budget gekregen voor onderhoud. Ook weer die eigen me-

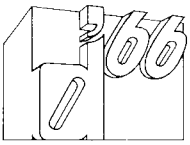
deverantwoordelijkheid en een stukje democratisering. Een goede zaak is ook dat de gemeentelijke overheid de burgers gevraagd heeft met (bezuinigings)initiatieven te komen. De suggesties worden zo van beneden aangedragen.“

Machteld Versnel vindt dat de mensen in de grote steden hun eigen burgemeester moeten kunnen kiezen, al heeft dat niet haar hoogste prioriteit en al vindt zij dat er eerst mee geëxperimenteerd moet worden. Utrecht is volgens haar overigens een goed voorbeeld van een gemeente waar de burgemeester „gedropt“ is. Een slechte zaak dus. Het moest een VVD-burgemeester worden en er was maar een kandidaat. Dat was Lien Vos-Van Gortel. Versnel: „Maar in een gemeente als Amsterdam bijvoorbeeld zou Van Thijn het toch wel geworden zijn, als de bevolking had mogen kiezen.“

Buitenlanders

„Ondanks alle goede bedoelingen van de gemeente zijn buitenlanders in de praktijk toch het haasje. Zij hebben door hun achterstandssituatie veel minder mogelijkheden om van inspraak gebruik te maken. En verder springt de gemeentelijke overheid niet altijd even zorgvuldig met buitenlanders om. De democratisering is in een gemeente als Utrecht door de jaren heen sterk verbeterd – er zijn bijvoorbeeld nauwelijks besloten vergaderingen – maar overal vallen er gaten, komt inspraak te laat of gebruiken bestuurders de inspraak om hun besluiten door te voeren.“ Dat zijn overigens nog maar een paar problemen waar de afdeling D'66 in Utrecht over discussieert. Mogelijke verbeteringen komen er in 't kort op neer dat de burgers eerder bij het beleid moeten worden betrokken, dat de (inspraak)procedures verbeterd worden, dat de voorlichting aan de burgers beter moet, het taalgebruik simpeler, dat de gemeente moeite moet doen om burgers die minder inspraakmogelijkheden hebben toch goede kansen te geven, dat het mes moet in de gemeentelijke bureaucratie, dat er paal en perk gesteld moet worden aan het „regentendom“ en „handjeplak“ tussen vertegenwoordigers en ambtenaren, enzovoorts, enzovoorts.

Dat de (papier?) democratisering in Utrecht flink is verbeterd betekent volgens Versnel een probleem voor D'66. „Ook andere partijen doen nu aan democratisering, niemand is hier nog tegen inspraak. Je kunt wel zeggen: We zijn 't, we doen 't, maar andere partijen roepen het net zo hard. Hoe maak je het nu duidelijk als D'66er? Het is moeilijk hard te maken. En is het wel democratisering als je precies doet wat een buurt wil?“

Democratisering is nooit „af”

door Leo de Graaf

Toen het Hoofdbestuur zijn drie profilerings-thema's (milieu, individualisering en arbeid/informatie maatschappij) ter discussie aan de afdelingen voorlegde, drongen vele D'66-leden erop aan dat „democratisering” daaraan zou worden toegevoegd. Dat is niet verwonderlijk. Immers, hoewel ook andere partijen „democratie” in hun vaandel dragen, heeft alleen D'66 het aangedruft „Democraten” als roep- en familienaam te kiezen. Daarmee wordt aangegeven dat „democratie” het hart van onze politieke doelstelling is. Dat schept verplichtingen.

DEMOCRATISERING: een permanente opgave

Bijna 50 jaar na de invoering van het algemeen kiesrecht werd D'66 opgericht. Daarmee is direct al duidelijk dat democratie haar einddoel niet bereikt heeft met een parlementaire democratie op basis van het algemeen kiesrecht.

Wat wil „democratie” in brede zin dan zeggen?

a) Gelijkwaardige machtsverhoudingen tussen mensen onderling

Mensen zijn ongelijk in capaciteiten, sociale uitgangspositie, sociaal-cultureel milieu e.d. Dat zal leiden tot sociaal sterkeren naast sociaal zwakkeren. Democratisering betekent dan een correctie op natuurlijke machtsverhoudingen. Omdat de natuurlijke neiging tot maatschappelijke ongelijkheid permanent is, zal ook de noodzaak van democratisering permanent zijn.

b. „Ondergeschiktheid” van bestuurders aan bestuurden

Om als groep te kunnen functioneren is een taakverdeling tussen hen, die besturen en hen die bestuurd worden, onmisbaar. Daartoe behoort de overdracht van bevoegdheden. Het bezit van die bevoegdheden betekent een grotere of kleinere macht.

Macht heeft steeds de neiging tot:

- zelfvergroting (ondernemingen, instellingen, partijen, alles wat invloed heeft, wil groeien)
- zelfprolongatie (bestaande instellingen, partijen etc. willen hun bestaan voortzetten, los van de vraag of ze nog bestaansrecht hebben)
- verzelfstandiging (machthebbers (besturen, leiders e.d.) trachten zich onafhankelijk te maken van degenen van wie ze de macht ontvingen).

Er blijft dus een permanente noodzaak om bestaande macht te controleren en in te perken.

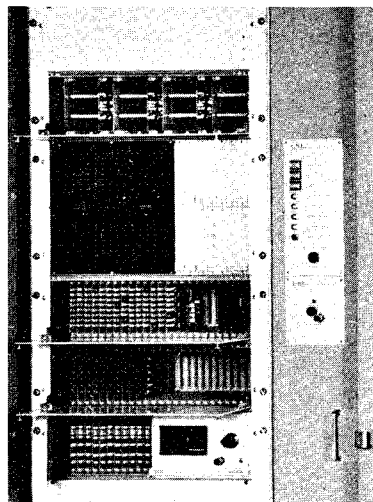
Dilemma's en grenzen van democratisering

Ideologie en pragmatisme
D'66 is een niet-ideologische partij, die zichzelf pragmatisch noemt. Zij heeft echter wel ideële doelstellingen, waarvan democratisering de belangrijkste is. Zij wil menselijke ongelijkheden niet beschouwen als een godgegevenheid. Daarmee onderscheidt zij zich van midden- en klein-rechts. En zeker wil zij die ongelijkheden niet laten uitmonden in een recht van de sterkste, waartoe het conservatief-liberalisme geneigd is. In vergelijking daarmee is D'66 idealistisch. Omdat D'66 beseft dat het scheppen van meer gelijkwaardige (machts-)verhoudingen ingaat tegen de natuurlijke tendensen van mensen en groepen mensen, erkent zij ook de grenzen, die zijn gesteld aan het effenen van ongelijkheden. Daarmee onderscheidt zij zich van de socialisten die geneigd zijn die grenzen aan effening van ongelijkheid te ontkennen op ideologische gronden. In vergelijking daarmee is D'66 pragmatisch.

Erkend moet worden dat democratische beslissingsprocedures meer overleg en daardoor op korte termijn meer tijd vergen dan autoritaire beslissingsprocedures.

One man - ten votes?

„Democratie” betekent oorspronkelijk „volks-regering”. Mocht er ooit al sprake geweest zijn van „volk” als een politieke eenheid, dan geldt dat steeds minder, naarmate de individualisering toeneemt. Eén van de kenmerken van die voortgaande individualisering is, dat de burgers zich steeds minder in vastomlijnde

Computers kunnen bijdragen aan democratische verhoudingen

groepen laten rubriceren. Ieder afzonderlijk vertegenwoordigt een spectrum van uiteenlopende deel-belangen en prioriteiten, waaruit totaal verschillende combinaties voortkomen, b.v. Mevrouw A is: alleenstaande religieus pacifist natuurliefhebber bewoner kleine kern hater van openbaar vervoer concertbezoekster ambtenaar

Meneer B is: gehuwd niet religieus pacifist geen natuurliefhebber bewoner grote stad trein-abonnee pop-minnaar ambtenaar.

De deel-belangen van mevrouw A en meneer B verwijzen deels naar dezelfde partijen (pacifist/ambtenaar), deels naar verschillende partijen (overige deelbelangen en prioriteiten). Geen enkele van de bestaande politieke partijen of partijprogramma's kan recht doen aan alle uiteenlopende wensen, geen enkele partij kan stellen één van deze mensen te vertegenwoordigen. Het huidige politieke stelsel biedt echter geen andere mogelijkheid dan aan één van die partijen de éne stem te geven (of helemaal niet te stemmen) en dus ten dele tegen eigen belang en prioriteit te stemmen. Daardoor wordt het ook mogelijk dat het parlement besluiten neemt, die ingaan tegen de wens van de meerderheid

van de bevolking (bijvoorbeeld kernenergie) omdat de keuzes voor die partijen op andere items gebaseerd waren en daardoor „meerderheden” onzichtbaar blijven.

De vraag doet zich dan voor hoe onze samenleving tot een democratische besluitvorming kan komen. Verschillende mogelijkheden zijn denkbaar:

- politieke partijen vertegenwoordigen niet langer (grotendeels achterhaalde) sociaal-economische tegenstellingen (bv. kapitaal versus arbeid), maar veel voorkomende temperamentstypen, bv. het type van de gezagsgetrouwen (die nu veel in het CDA zitten), de polariseerders (nu met name in kleinlinks), de „achtergestelden” (PvdA), de permanente vernieuwers (D'66). Bij zo'n partijkleuring zal de partijleider als representant van het temperaments-type, een grotere rol spelen dan het partijprogramma.

- het uitbrengen van meer stemmen, elk voor afzonderlijke beleidsvelden en op verschillende partijen (bv. vrede/veiligheid voor PvdA, gezondheidszorg VVD, cultuurbeleid D'66 e.d.). Dat zou voor D'66 als tweede keuspartij, wel eens goed kunnen uitpakken;

- opsplitsing van het algemeen bestuur in een aantal (regionale) doelcorporaties (bv. voor gezondheidszorg, onderwijs, waterbeheer, e.d.) met elk rechtstreeks verkozen bestuurders en eigen financiële middelen;

- verkleining van het politieke veld door bestuurlijke zaken waarover een grote mate van overeenstemming bestaat, te delegeren aan het staats-management (met vak-ministers en vak-parlementariërs) en beslissingen die belangrijke koerswijzigingen inhouden en emotioneel beladen zijn of ingrijpen in de belangen van (delen van) de bevolking, te onderwerpen aan een referendum;

- een combinatie van bovenstaande mogelijkheden.

Ik realiseer mij zeer wel, dat aan deze mogelijkheden bezwaren kleven, die moeten worden afgewogen tegen de bezwaren van het huidige systeem. De suggesties willen dan ook niet méér zijn dan een aanzet tot discussie.

Democratisering en technische vernieuwing

De laatste eeuwen is de maatschappelijke ongelijkheid afgenomen. Dit is deels te danken aan het streven van politieke groeperingen (liberalen, emanciperende katholieken en protestanten (de „kleine luyden” van Kuiper) en de socialisten).

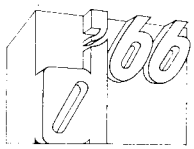
In veel grotere mate is die verminderde ongelijkheid toe te schrijven aan technische ontwikkelingen. Dat komt omdat techniek altijd mogelijkheden schept, die de mens in principe wel heeft, maar in veel geringere mate (de stok als verlenging van de arm, het vergrootglas als „verbetering” van het oog, de fiets als „versneller” van de benen enz.). Er treedt als het ware vermenigvuldiging op van de menselijke mogelijkheden. Het opvallende is echter, dat die vermenigvuldiging dikwijls zo groot is, dat de verschillen tussen mensen onderling daardoor vereffend worden of minder belangrijk. Bijvoorbeeld het verschil tussen goede en slechte ogen wordt, dank zij

brilleglazen, minder relevant. Dat heeft gevolgen voor maatschappelijke ongelijkheden:

- door de ontwikkeling van vuurwapens werd het verschil in lichaamskracht van minder belang voor het leiderschap, want ook zeer zwakken kunnen de trekker van een pistool overhalen;
- ten gevolge van automatisering en robotisering gaan fysieke eigenschappen (met name kracht) een nog kleinere rol spelen, waardoor bv. traditionele mannenberoepen, die waren gebaseerd op fysieke kracht of verdwijnen, of geleidelijk open komen staan voor vrouwen;
- de computerisering zal voor een deel het verschil in intellectuele capaciteiten minder doorslaggevend maken. Op dit moment gaat het vooralsnog om verschil in geheugen-capaciteit, maar op afzienbare termijn zal het probleemoplossend vermogen van computers zo verbeterd zijn dat daardoor de huidige machtspositie van wetenschap en wetenschappers evenzeer zal worden ondergraven als destijds de macht van kasteelbezitters door de vuurkracht van het buskruit.

Aangezien technische vooruitgang in veel gevallen leidt tot het praktisch onbelangrijk maken van verschillen in menselijke capaciteiten, draagt zij bij tot democratischer verhoudingen. Ook om die reden verdient zij steun. Dat neemt natuurlijk niet weg dat technische mogelijkheden door machthebbers ten eigen dienste kunnen worden gebruikt en in zekere zin gemanipuleerd kunnen worden. Dat kan zeker ook gaan gelden voor de informatietechnologie. Dat leidt dan eerder tot grotere ongelijkheid, die uiteraard niet aanvaardbaar is. Vroeg of laat worden technische verwoevheden echter gemeengoed. Indirect heeft de techniek, door het mogelijk maken van industriële massa-productie bijgedragen aan de vermindering van ongelijkheid: allerlei luxe-mogelijkheden, die vroeger slechts waren voorbehouden aan een kleine elite (verwarmingsmogelijkheden, communicatiemogelijkheden, vervoersmogelijkheden) zijn nu binnen bereik van vrijwel iedereen gekomen (c.v., telefoon, auto). Mede daardoor nam de vraag naar persoonlijk dienstbetoon (dienstmeisje, butler, tuinman) sterk af. Dat heeft gelijkwaardiger verhoudingen tussen mensen teweeggebracht.

In tijden van economische teruggang dreigt echter wel het gevaar dat ongelijkheden tussen mensen weer snel toenemen, nl. als mensen zich financieel genoodzaakt zien werk te aanvaarden, dat zij als vernederend ervaren. D'66 zal hierop zeer alert moeten zijn. De laatste decennia is, als het over „democratisering” ging, de aandacht vooral gericht geweest op zaken als „openbaarheid”, „inspraak” en „openheid”, ofwel beëindiging van de regentemaatschappij. Dat aan deze aspecten in dit stuk geen expliciete aandacht is besteed, wil niet zeggen dat we op die punten tot bevredigende oplossingen zijn gekomen. Maar die wensen en accenten zijn inmiddels wel meer gemeen goed geworden en dus door de andere partijen grotendeels overgenomen. D'66 kan zich de taak stellen een volgende stap te doen op de weg naar radicale democratisering.

De bewoner van „consument” naar „prosument”

door Karl Dekker

Er zijn vele belemmeringen en ontmoedigende omstandigheden waaronder de woonconsument van nu zijn invloed kan uitoefenen op woning en woonomgeving. Er zijn ook bemoedigende experimenten met democratisering, waarbij de bewoner een volwaardiger positie krijgt. Gelukkig ontstaan er nu structurele veranderingen in de bouw waarbij de positie van de bewoner centraal kan worden gesteld. Baas in eigen huis, van een passieve rol als Consument naar een actieve en productieve rol als Prosument.

Ervaringen tot nu toe

Nadat in de vijftiger jaren met de woningnood als „volksvijand nr. 1” een groots woningbouwprogramma is opgezet en uitgevoerd zijn er een aantal golfbewegingen te signaleren in de volkshuisvesting die, hoewel ze zeer verschillend van aard zijn een ding volledig gemeen hebben; de consument waarvoor wordt gebouwd en waarover wordt beslist is er zelf niet bij betrokken. In de jaren vijftig en zestig is sprake van grootschalige bouwprojecten waarbij het uitsluitend lijkt te gaan om aantallen. Aan de ontplooiing van de woonconsument en de mogelijkheid dat deze zelf een inbreng zou kunnen hebben wordt dan nog niet gedacht. Als in de jaren zeventig een reactie ontstaat tegen de hoogbouw-golf die over Nederland spoelt, slaat de trend geheel om. Er komen truttige nieuwbouwwijkjes waarbij de variatie niet op kan, echter zonder werkelijke democratisering van het wonen.

Belemmeringen

Belemmeringen voor democratisering zijn vooral gelegen in de strakke regelgeving bij rijksoverheid en gemeenten. Een huis is volgens de voorschriften eerst een woning als er minstens 3 kamers in zitten en alles volgens de eisen is afgewerkt en het voldoende aantal kasten is ge-

plaatst. De ene bewoner krijgt te veel, de andere te weinig. Je moet of een huis kopen of het in zijn geheel huren. Een tussenweg is er niet bij. De woningbouwverenigingen, democratisch begonnen, zijn vaak logge en ondemocratische instituten geworden.

Experimenten

In het kader van de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (S.E.V.) zijn een aantal projecten aangemeld waarbij wordt geëxperimenteerd met zeggenschap en zelfwerkzaamheid van bewoners. Zo is onlangs de bouw gestart van een project in Dronten waar bewoners een woningwoning kunnen huren en zij zelf volledige vrijheid hebben hun eigen indeling te bepalen en als zij dat willen, zelf af te bouwen. Ontmoedigend is om te zien dat vele van deze experimenten struikelen omdat onvoldoende gesubsidieerde woningbouwcontingen-ten ter beschikking zijn en doordat er niet geëxperimenteerd mag worden met de financiering en de subsidieregels.

Open Bouwen

Al meer dan 20 jaar wordt door de Stichting Architecten research (SAR) gewerkt aan het „Drager-Inbouw” concept. Dit houdt een onderscheid in tussen één heel deel van de woongebouw, de

„drager”, waarbinnen nog allerlei woningen mogelijk zijn van verschillende grootte en indeling en een ander deel waarbij het gaat om de invulling met woningen en daarbinnen tot verschillende woningindelingen en uitrustingen, de „inbouw”. de beslissingen over de „drager” worden collectief genomen, de beslissing over de „inbouw” door de bewoners zelf. Sinds kort is een stichting „Open Bouwen” actief waarin allerlei deelnemers uit het bouwproces zoals opdrachtgevers, bewonersorganisaties, bouwers, architecten, toeleveranciers, gemeentebesturen en nog anderen zich bundelen om gezamenlijk tot een andere werkwijze te komen bij het opzetten, bouwen en beheren van woningbouwobjecten.

Daarbij is een centrale plaats ingeruimd voor participatie, en zeggenschap van de woonconsument, zoals ook bepleit in de SWB-studies „Op weg naar bewoners-zelfbestuur” I en II.

Bij het Open Bouwenfilosofie gaat het om 3 aspecten:

1. Een andere benadering van de vraag- en aanbodsituatie op de bouwmarkt. Binnen vaststaand afsprakenstelsel worden woningbouwprojecten ontworpen zonder uitspraken over de productiewijze. Bouwbedrijven en de toeleveringsindustrieën ontwikkelen onafhankelijk van projecten binnen diezelfde spelregels producten en systemen van te geven kwaliteitsgaranties aan de consument die hem vrij waart van gebreken.
2. De basis voor alle afspraken in de bouw over plaats en

maat worden vastgelegd in een afsprakenstelsel voor maat en plaats. Dit afsprakenstelsel maakt het mogelijk dat het grote aantal partijen dat betrokken is bij de bouw min of meer onafhankelijk van elkaar een eigen beleid kan ontwikkelen.

3. Er is een decentraal en democratisch besluitvormingsmodel ontwikkeld waarbij steeds in hoofdlijnen op een bepaald niveau wordt beslist, de consequenties ervan in detail worden onderzocht, waarna de uitwerking ervan wordt overgelaten aan diegenen die er mee te maken krijgen. De begrippen zelfwerkzaamheid en zelfbeheer krijgen een grote betekenis. Een dergelijke wijze van besluitvorming kan plaats vinden over het structuurplan, bestemmingsplan, buurtplan, het plan voor de drager en tenslotte het inbouwplan.

Conclusies

- De huidige wijze van financiering, subsidieëring en goedkeuring is verstarrend, frustrerend en belemmerend voor democratisering.
- Het huidige experimente-beleid dreigt een fiasco te worden als niet ook met de financiering en subsidieregels geëxperimenteerd mag worden.
- De ontwikkeling van het Open Bouwen verdient onze politieke steun, omdat daarmee veel mogelijkheden voor werkelijke democratisering van het wonen worden geopend. De bewoner van passieve consument naar actieve prosument.

Ondernemingsoverleg werkt niet

In Nederland werken op het ogenblik 4,5 miljoen mensen op basis van een arbeidsovereenkomst, c.q. arbeidsaanstelling. Zij verdienen hun brood in loondienst. Dat is bijna 90% van de totale werkende beroepsbevolking. Al deze mensen hebben tenminste één baas en voor zeker 50% zijn ze ook baas, dat wil zeggen dat ze naast uitvoerende taken óók leidinggevende verantwoordelijkheden hebben.

Alle organisaties die efficiënt werken zijn gelaagd naar hoofden subdoelen. Bezigt zijn met het hoofddoel vraagt veelal meer overzicht, een wijdere horizon, dan nodig is voor het werk aan afgeleide doelstellingen. Daar aan ten grondslag ligt een structuur van gedelegeerde bevoegdheden: iedereen weet wat hij moet, mag en niet mag. Die structuur is doortrokken van een getrap systeem van controle door delegerende bazen. Aan deze controle zijn sancties verbonden, waarbij aan allen die leiding geven een zekere macht wordt toegerekend om deze sancties uit te oefenen.

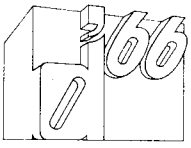
Hoewel die indruk nogal eens wordt gewekt is het hebben van macht niet iets verwerpelijks. Macht krijgt pas negatieve kanten als er geen verantwoording wordt afgelegd (of gevraagd) met

betrekking tot het gebruik ervan. Zakelijke macht verwordt dan dikwijls tot persoonlijke macht. Op basis van haar individualistische, democratische en realistische instelling wenst D'66 zich niet te verliezen in eenzijdige bestrijding van machtsconcentraties, maar wil zich vooral richten op een betere spreiding van de totale macht. D'66 erkent een natuurlijke gelaagdheid van de samenleving, evenals het bestaan van macht als gegeven, samenhangend met terecht gewaardeerd goed leiderschap op alle niveaus (zelfs in D'66!). Dit geldt in het bijzonder in de door ons beoogde arbeidsorganisatie. De Westerse samenleving heeft regels en wetten gesteld die „machts” uitoefening binnen organisaties aan minimale eisen bindt. Naast wetten op arbeid, hinder en dergelijke is dit een wezenlijk nieuw element in het maatschappelijk denken. Desalniettemin functioneren bijvoorbeeld ondernemingen en zeker het zogenaamde werkoverleg in dit opzicht nog onvoldoende. De huidige ondernemingsraad blijft voor zijn informatie in belangrijke mate afhankelijk van de leiding van het bedrijf. Een OR kan soms wel problemen aan de orde stellen, maar de vinger er niet echt achter krijgen. Hij heeft

primair een loyaliteit met het bedrijf als geheel en wordt daarmee bewust of onbewust gecontroleerd. Vrijwel per definitie bestaat tussen bestuurder en personeelsvertegenwoordiging een intellectuele en opleidingsafstand. In een ondernemingsraad spreken ook mensen met veelal een relatief laag opleidingsniveau direct met de bestuurder die meestal beter opgeleid is. Wie een bestuurder „aan wil pakken” zou dat op zijn eigen niveau moeten kunnen doen. De praktische machteloosheid wordt nog in de hand gewerkt door enerzijds alle trekken van collectief gedrag (primitieve verering of minstens zijwijd acceptatie van de macht) en anderzijds door het falende beroepsrecht: al brengt een OR soms de moed op om in beroep te gaan, dan nog loopt hij dikwijls stuk op het systeem. Veel recente crises vinden hun oorzaak in gebrek aan aangepaste controle op machtsge- en misbruik. De kloof tussen de groeiende mondigheid van het individu (door scholing en welvaart) en de mate waarin die in arbeidsorganisaties tot zijn recht komt wordt groter.

Uit bovenstaande probleemstelling blijkt dat ook op dit terrein een oplossing gevonden moet

worden in **betere controle op het machtsgebruik** door alle belanghebbenden. Dat geldt zowel voor de verschillende niveaus in de organisatie als voor de aandeelhouders. De sociale doelmatigheid wordt het beste gediend – en de ervaring leert dat ook – als er gecommuniceerd wordt op korte niveau-afstand. D'66 streeft naar machtspreiding door een beter gestructureerd meedenken op alle niveaus én per niveau. Hier voor is ook een betere spreiding van per niveau begrijpelijke informatie noodzakelijk. Dit sluit aan bij verschillende recente stromingen, zoals Management en Arbeid Nieuwe Stijl (MANS), die meer appelleren aan de zelfstandigheid van het individu in zijn werkomgeving in tegenstelling tot de vrij collectivistische traditie. Een meer directe samenwerking tussen vertegenwoordigers van verschillende niveaus in de werkgemeenschap met die van de aandeelhouders zou goede resultaten kunnen hebben, omdat de belangen minder tegengesteld zijn dan vroeger het geval was en nu nog vaak wordt gedacht. Een voorstel dat zowel de wet op de Vennootschappen als die op de Ondernemingsraden gelijkelijk raakt wordt nader uitgewerkt door de S.W.B. D'66.

SWB/PSVI-studiedag informatiemaatschappij 11 mei

SWB

NIEUWE UITGAVEN

GEEN BAAN EN TOCH NIET WERKLOOS

Er mag bij het oplossen van jeugdwerkloosheid niet meer op een enkel paard worden gewed, aldus de (Drentse) auteurs van deze SWB-nota. Terwijl kabinet en de meeste werkgevers en vakbonden elkaar de loef afsteken met nog meer, en nog sneller in rook opgaande werkgelegenheidsplannen, ontvouwen de auteurs een heel scala aan maatregelen, erop gericht om ieder het zijne (of hare) te geven. Niet ieder in het keurslijf van een gewone baan dringen, maar wel de mogelijkheid daartoe scheppen voor wie zo'n baan wil!
Te bestellen door overboeking van f 7,- (incl. porti) op giro 33.222.13 t.n.v. SWB D'66 in Den Haag, onder vermelding van S 12.

MENINGEN OVER DE INFORMATIEMAATSCHAPPIJ

Een nota waarin Theo Timman en Erik van der Hoeven op speelse wijze de informatiemaatschappij de revue laten passeren. Waarom de economie van de informatiemaatschappij politiek oninteressant is; wat in arbeid en sociale zekerheid zal kunnen veranderen; hoe wij om kunnen gaan met de onregelende veelheid aan gegevens die ons overstromt. Een nota om het mee oneens te zijn, maar wel om te lezen.
Voor f 4,50 (incl. porti) op giro 33.222.13 t.n.v. SWB D'66 in Den Haag, onder vermelding van TD 12.

STUDIEDAG INFORMATIEMAATSCHAPPIJ

Plaats: De Reehorst, Ede (5 min. lopen van het station Ede/Wageningen). Datum: zaterdag 11 mei 1985.

Programma:

- 9.30 Ontvangst en inschrijving
- 10.00 Opening door Maarten Engwirda
- 10.10 Chel Mertens: de politieke uitdaging van de informatiemaatschappij
- 10.40 Tjerk Huppens: sociale aspecten van de informatiemaatschappij
- Koffiepauze
- 11.30 Jan Glastra van Loon: informatiemaatschappij en staatkundige verhoudingen
- 12.00 Theo Timman: informatiemaatschappij, oude wijn in nieuwe zakken
- 12.30 Lunch
- 13.15 Posterpresentatie
- 15.00 Theepauze
- 15.30 Jacob Kohnstamm: samenvatting en vooruitblik

Inschrijving: door overboeking van f 20,- op giro 33.222.13 t.n.v. SWB D'66 in Den Haag, onder vermelding van de studiedag. U krijgt de bundel voor de posterpresentatie dan thuis gestuurd.

Zojuist heb ik dat wonder van vernuftige verfijning van onze belastingwetgeving aan een praktijkonderzoek onderworpen: ik heb het belastingformulier volgens de tweeverdienerswetgeving ingevuld. Nu kan ik erover meepraten, ik ben er geweest. Na een vijftienjarige ervaring dacht ik redelijk bedreven te zijn, maar de praktijk bevestigde alleen maar de krantekop die mij van tevoren voorspelde, een daad van grote creativiteit te verrichten. Twee avonden extra werk, en dat zonder vooruitzicht dat nieuwe besparende routine zal leiden: naast de avonden is ook dat mij nog ontnomen.

Zelfs de informatiemaatschappij biedt mij hier geen troost. Zou de computer het biljet van mij willen overnemen? Helaas, bij enig nadenken daagt het inzicht dat eerder de ambtenaren van Financiën de mogelijkheid van steeds verdere verfijningen per computer te baat zullen nemen, dan dat de gewone burger zich door het apparaat gesteund zal weten. Er is geen alternatief voor het com-

puteralfabetisme. Wanneer dezelfde politieke wind blijft waaien, zal ik over enkele jaren gedwongen zijn, even hard te werken in maart, om de computer gegevens aan te leveren naar de laatste stand van mijn persoonlijk bestaan, antwoord op steeds indringender en onbeschaamder vragen.

Met de computer kunnen wij dat wat wij al konden, nog beter; dat wat wij niet konden, kunnen wij met computer nog steeds niet. Waarmee gezegd wil zijn dat de problemen van de informatiemaatschappij voor een belangrijk deel dezelfde kunnen zijn als die van vandaag, slechts verhevigd door de aanwezigheid van nieuwe hulpmiddelen. Wanneer het geloof in de regelbaarheid van de samenleving, waarvan juist dit kabinet met de tweeverdienerswetgeving blijkt geeft, groter blijft dan het respect voor de persoonlijke levenssfeer, verandert de computer niets ten goede, integendeel.

Daarom is het van belang ons juist nu rekenschap te geven van de nieuwe mogelijkheden en on-

mogelijkheden van het computertijdperk. Het invullen van het belastingbiljet roept het bij mij wakker, D'66 roept het al jaren: het primaat van de politiek moet behouden blijven. Informatiemaatschappij: oude wijn in nieuwe zakken (of was het nu juist omgekeerd?) ofwel: de oude politieke vragen blijven hun volle geldigheid behouden. Wat er ook moge veranderen, ook in de toekomst zullen vrijheid, gelijkheid en solidariteit verwerklijkt en tegen elkaar afgewogen moeten worden. De SWB-PSVI-studiedag informatiemaatschappij is gebaseerd op de staalkaart-benadering. Informatietechnologie heeft vele effecten, directe en indirecte; de laatste zijn waarschijnlijk belangrijker. Een vijftiental D'66-ers onderzoekt ze. Wie zich voor de studiedag opgeeft, krijgt hun gebundelde stukken van tevoren toegestuurd. Deze zelfde auteurs zullen zich in de middag gereed houden voor een posterpresentatie, waar zij stellingen gebaseerd op hun stukken zullen verdedigen. De onderwerpen die zij bestrijken, variëren van gezond-

heidszorg tot robottechnologie, van arbeidsmarkt tot gehandicaptenbeleid, en van media tot verkeer en vervoer.

Aan de posterpresentatie gaat een ochtendzitting met lezingen van vier zo mogelijk nog meer prominente partijgenoten vooraf. De heren Chel Mertens, Jan Glastra van Loon, Tjerk Huppens en Theo Timman zullen nog meer aspecten van de informatiemaatschappij aansnijden dan in de bundel reeds aan de orde kwamen. De partijvoorzitter, Jacob Kohnstamm, zal tenslotte de dag besluiten en daarbij onder meer een samenvatting geven van de discussies in de posterpresentatie.

Al dit politieke denkwerk kan door de deelnemers aan de studiedag worden genoten voor de prijs van slechts f 20,- (inclusief toezending van de bundel). Een compleet programma vindt u hiernaast afgedrukt.

INFORMATIEMAATSCHAPPIJ? Ik ben er geweest, op 11 mei!

Erik van der Hoeven

MEDEDELINGEN

Oproep medewerking thema-groepen locale acties

Op 8 en 9 maart is een groot aantal Raads- en Statenleden bijeen geweest. Naast de vier landelijk/lokale thema's Milieu, Individualisering, Arbeid & Informatiemaatschappij en Democratisering, kwamen zij tot de slotsom dat na de zomer nog een viertal onderwerpen sterk lokaal benadrukt zouden moeten worden. Uit een grote hoeveelheid voorstellen, kozen zij de volgende: Openbare Veiligheid, Onderwijs, Kunst & Cultuur, en Ouderenbeleid.

Een aantal van de aanwezigen heeft zich meteen bereid verklaard om het niet bij deze keuze te laten, maar daadwerkelijk aan het werk te gaan om per onderwerp een actieperiode voor te bereiden in samenwerking met het landelijk Campagneteam. Wie zou bereid en in staat zijn om zich bij hen aan te sluiten, hetzij vanuit een bepaalde interesse voor het onderwerp in het algemeen, hetzij vanuit sterke betrokkenheid met de „lokale vertaling“ van het onderwerp?

Neem (informatief) contact op met het C-team, Michiel ten Brink, 070 - 858303.

Het gaat allemaal niet vanzelf!

Affiches gezocht

Welk D'66-lid heeft wellicht nog ergens in voorraad:

- algemene partij-posters (d.w.z. niet gebonden aan een bepaalde verkiezing of aan bepaalde kandidaten)
- partijvlaggen

Er zijn weliswaar nieuwe materialen in de maak, maar op korte termijn heeft het Campagneteam posters en vlaggen nodig voor afdelingen en regio's met **tussentijdse verkiezingen**.

Belt U even naar het Landelijk Secretariaat, geef ons uw telefoonnummer en we maken met u een afspraak.

Subsidie voor Jonge Democraten

Het ministerie van WVC heeft on-

Gerard-Jan Brummer nieuwe directeur PSVI

Gerard-Jan Brummer is op 19 maart jl. begonnen als nieuwe directeur van het PSVI. Het bestuur is blij, dat zo snel na het vertrek van Arthie Schimmel in haar opvolging kon worden voorzien. Voorlopig zal Gerard-Jan slechts twee dagen per week aan zijn nieuwe job kunnen besteden, maar vanaf 1 juni 1985 is hij vier dagen per week beschikbaar. De nieuwe directeur PSVI is in D'66 geen onbekende. Momenteel is hij voorzitter van de afdeling Ede en lid van de werkgroep Staatsrecht en Binnenlandse Zaken. Hij is lid geweest van de Adviesraad en begeleidde ook een aantal PSVI-cursussen. Binnenkort hoopt hij zijn doctoraal examen politicologie aan de KU in

Nijmegen te behalen. Tijdens zijn studie heeft hij diverse stages gelopen, o.a. bij de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid en momenteel is hij ook nog student-assistent. Hij is tevens werkzaam als part-time docent aan de Utrechtse Bestuursacademie. Het PSVI heeft er vertrouwen in, dat Gerard-Jan deze functie goed zal vervullen én hoopt op een prettige en vruchtbare samenwerking met alle D'66-leden en besturen die een beroep op het PSVI doen.

Frans Rogier
voorzitter PSVI-bestuur

Vacatures PSVI-bestuur

Twee leden van het bestuur treden op het aanstaande voorjaarscongres reglementair af, zij zijn herkiesbaar voor een termijn van twee jaar. Monique Klaassen-Terwiel en Peter Oosterhuis. Kandidaten kunnen inlichtingen over het bestuurslidmaatschap vragen bij de directeur van het PSVI: Gerard-Jan Brummer (070-858303). Kandidaatstelling geschiedt door aanvragen van een kandidaatstellingsformulier op het landelijk secretariaat, en het geheel ingevuld retourneren daarvan wederom aan het landelijk secretariaat vóór woensdag 15 mei 1985 te 12.00 uur.

GR '86

Rectificatie Draaiboek Gemeenteraadsverkiezingen

In het Draaiboek Gemeenteraadsverkiezingen, dat begin februari door Hoofdbestuur en Landelijke Verkiezings Commissie is verstuurd aan alle afdelings- en (sub)regiosecretarissen, is een fout geslopen. Er staat nl. nu dat de wettelijke minimumleeftijd voor het Raads-lidmaatschap 23 jaar is. DAT MOET ZIJN 21 jaar!

HOOFD BESTUUR

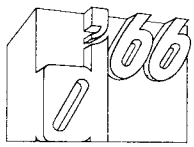
Anders dan werd gepubliceerd in de Democraten van 25 januari zullen de wijzigingsvoorstellen voor Statuten en Huishoudelijk Reglement niet op de ALV van 14 en 15 juni a.s. worden behandeld. De agenda zal er dientengevolge als volgt uitzien:

vrijdag 14 juni 1985

- 20.00 uur: 1. Opening door de partijvoorzitter
- 2. Benoeming Notulen- en Stemcommissie
- 3. Toelichting op de stemprocedure
- 20.10 uur: 4. Jaarrekening 1984
- 20.30 uur: 5. Statuten Stichting Wetenschappelijk Bureau
- 20.40 uur: 6. Vragenuurtje Tweede-Kamerfractie
- 21.10 uur: 7. Herziening Beleidsprogramma
- 22.30 uur: 8. Schorsing.

zaterdag 15 juni 1985

- 9.30 uur: 9. Heropening, toelichting op de stemprocedure
- 9.35 uur: 10. Presentatie kandidaten besturen en commissies Opening stembussen.
- 9.45 uur: 11. Herziening Beleidsprogramma (vervolg)
- 10.15 uur: 12. Toespraak partijvoorzitter
- 10.30 uur: 13. Herziening Beleidsprogramma (vervolg)
- 11.45 uur: 14. Toespraak voorzitter Tweede-Kamerfractie
- 12.00 uur: 15. Lunch/sluiting stembussen
- 12.30 uur: 16. Herziening Beleidsprogramma (vervolg)
- 15.20 uur: 17. Actuele politieke moties
- 15.50 uur: 18. Uitslagen stemmingen
- 16.00 uur: 19. Sluiting door de partijvoorzitter.

De rubriek „Ik vind“ staat open voor de lezers van de Democraat. Een korte, getypte brief over een onderwerp dat niet alleen de schrijver interesseert, maakt grote kans geplaatst te worden. De redactie beslist – zonder beroepsmogelijkheid – over al dan niet plaatsing van brieven, bekort dan wel integraal.

Tweeverdieners: het kan beter en eenvoudiger!

In zijn artikel „Tweeverdieners niet altijd de klos“ in de Volkskrant van 7 januari 1985 wekt Willem Vermeend de indruk dat het nog wel een beetje wil meevallen met de tweeverdienersregeling. Die indruk wekt hij vooral door een vergelijking te maken met de tweeverdienersregeling in 1984. Een dergelijke vergelijking lijkt mij onjuist om antwoord te kunnen geven op de ook door hem impliciet gestelde vraag of het wel begrijpelijk is dat vrouwen met kleine neveninkomens in groten getale besluiten te stoppen met werken.

Om die vraag te kunnen beantwoorden dient de regeling, in zijn werking, op zichzelf te worden bekeken, en niet in vergelijking met de één of andere tussenfase in die regeling.

Een goede maatstaf daarvoor vormt het gemiddelde belastingpercentage, in de zin van de totale door de regeling bij man en vrouw opgeroepen (inkomsten)-belasting als percentage van het door de vrouw genoten inkomen. De regeling komt er op neer dat – na voetverheveling – de belastingvrije som bij de man wordt verminderd met het inkomen van de vrouw, zolang dit niet hoger is dan rond f 7.000,-. Materieel staat dit gelijk met een regeling, waarbij de eerste rond f 7.000,- inkomsten van de vrouw bij het inkomen van de man worden opgeteld. Wat dat betreft zijn we dus weer terug bij af. Die eerste rond f 7.000,- van het inkomen van de vrouw worden dienovereenkomstig belast met het marginale belastingpercentage bij de man (al gauw 32%, 42%, 52% en hoger).

Dit vormt het doorslaggevende effect, dat inderdaad en begrijpelijk vele vrouwen met kleine neveninkomens doet besluiten met het werk te stoppen, of er van afhoudt er aan te beginnen. Pas boven die rond f 7.000,- gaat de vrouw de lage (eigen) marginale belastingpercentages betalen (16%, 25%, enz.).

Het verloop van het totale gemiddelde belastingpercentage (te betalen door man en vrouw tezamen) met het inkomen van de vrouw – onderscheiden naar verschillende belastbare inkomensniveaus bij de man – wordt getoond in onderstaande/bijgaande figuur. Aangemerkt is daarbij dat het neveninkomen (vrouw) niet hoger is dan het hoofdinkomen (man). Duidelijk laat deze figuur zien de hoge belastingdruk op de eerste rond f 7.000,- en de daling daarna tot een vlak niveau bij een neveninkomen van f 15 - 30.000,-.

Aangenomen mag worden dat de belastingdruk volgens de in de figuur eveneens ingetekende dikke streepjeslijn (verklaring volgt later) de feitelijke bedoelingen van het kabinet weergeeft met betrekking tot een zwaardere belastingdruk voor tweeverdieners, en dat de excessieve belastingdruk op neveninkomens tot f 15.000,- aangemerkt moet worden als een ongewenste uitwas van het systeem. Met een dunne streepjeslijn is in de figuur verder aangegeven welke de gemiddel-

de belastingdruk is voor de vrouw zelf (dus zonder de extra bij de man geheven belasting, verband houdend met haar inkomen). Het is duidelijk dat de anomalie in de belastingheffing vooral wordt veroorzaakt door deze extra belastingheffing bij de man. Daartegenover zouden de veronderstelde bedoelingen van deze regering niet bereikt kunnen worden door alleen de vrouw te belasten volgens de dunne streepjeslijn. Hoe dan wel?

De oplossing is even eenvoudig als doeltreffend.

1. Laat – even afgezien van de overige kleine toeslagen – de belastingvrije som bij de hoofdverdiener (man) onaangestast, ongeacht of zijn partner neveninkomens heeft of niet (tariefgroep III, f 14.336,- enz.);

2. Stel de belastingvrije soms voor de nevenverdiener (vrouw) op nul. Het resulterende gemiddelde belastingpercentage (belasting nog uitsluitend geheven bij de vrouw) volgt nu de dikke streepjeslijn in de figuur.

Deze oplossing heeft de volgende voordelen:

a. De belastingdruk wordt voor tweeverdieners verzaamd op een veel evenwichtiger en meer op de hogere neveninkomens gerichte wijze;

b. De grote onaantrekkelijkheid voor kleine neveninkomens als gevolg van excessieve belastingheffing wordt weggenomen;

c. Het systeem wordt overzichtelijker, begrijpelijker, uitvoerbaarder, minder tijdrovend en minder kostbaar.

H. J. Rang

De kern van de zaak

Na langdurige, verhitte discussies ten tijde van en vlak na Harrisburg werd het steeds stiller rond de zaak van de kernenergie. Zeker, er was een brede maatschappelijke discussie, maar die kon de gemoederen nog maar nauwelijks verwarmen. Maar toch, er kwam een eindrapport. En het rapport van de commissie Beek. Daarna slechts de energie van een nachtkaars. En die gaat uit.

Dan blijkt, dat het kabinet Lubbers meer tekorten heeft gehad dan we dachten. Er blijkt een tekort te zijn geweest aan w.c.-papier. Het eindrapport van de BMD is als zodanig gebruikt en het kabinet legt een principebeslissing voor aan het parlement betreffende de bouw van twee nieuwe kerncentrales in Nederland.

Het gaat bij deze zaak om meningen, het gebruik (of misbruik) van (reken)modellen, prioriteiten, interpretaties. Ik noem een aantal voorbeelden.

Het kabinet berekent voor elektrische stroom uit kerncentrales een prijs van 8,7 cent per kWh in het jaar 2000, tegenover 11,2 cent voor elektriciteit uit steenkool. Daartegenover stellen de Samenwerkende Elektriciteits Productiebedrijven (SEP): „Het verschil in kostprijs tussen een kWh elektriciteit, opgewekt met steenkool en door middel van kernenergie is vaak marginaal. Wie moeten wij geloven, Van Aardenne of de SEP.

Het kabinet berekent de investeringskosten van een nieuwe kerncentrale van 100 MW op 5,2 miljard, inclusief inflatie, bouwrenten en ontmantelingskosten. Uitgaande van een bouwtijd van zes jaar. Terwijl in de VS de gemiddelde bouwtijd van kerncentrales naar dertien jaar is gestegen. „Als de bouwtijd oploopt, zullen de kosten spektakulair stijgen, zegt Winsemius. Maar Van Aardenne – hij weer – meldt, dat het

„in Frankrijk en Duitsland ook lukt om atoomcentrales in zes à zeven jaar te bouwen“. De SEP zeggen tenslotte: „Wij hebben nog nergens zo'n korte bouwtijd gezien“.

Het probleem van het kernafval wordt door het kabinet gebagatelliseerd. Er wordt iets gezegd over slechts één tot drie m³ kernafval per jaar. Zorgen dat je de mensen op een afstand houdt. Een goede magazijnbediende voor één generatie. Maar wat er allemaal met radioactief afval kan gebeuren kunnen we bijv. zien in Mexico. Daar is in Lindad Juares twee ton radioactief afval spoorloos verdwenen. Het betreft hier overigens geen afval van kerncentrales. De kans dat iets dergelijks in Nederland gebeurt, is natuurlijk zeer klein. Maar het is wel één van de problemen bij de opslag van radioactief afval. Het blijkt, dat er nog steeds geen oplossing is voor dat afval. Ook de SEP zetten vraagtekens: „Er is nog niet aangegeven hoe de definitieve opslag van kernafval wordt geregeld.“ En „er is niet precies te zeggen hoeveel tijd dat zal kosten.“ En dus ook niet hoeveel geld.

Het kabinet gelooft niet, of wil niet geloven, in alternatieven. D'66 denkt, dat daarmee onze energieproblemen wel degelijk kunnen worden opgelost. Dat juist aan die alternatieve energie, aandacht en ons geld moeten worden besteed.

Er wordt geruzied over de ontwikkeling van de vraag naar elektriciteit. D'66 legt hierbij nog steeds grote nadruk op besparing. Er wordt geruzied over de kostprijs van de verschillende energiedragers. Feit is, dat alternatieven steeds goedkoper worden; toepassing ervan steeds rendabeler. Voorstanders van de bouw van nieuwe kerncentrales wijzen op de gunstige invloed op de werkgelegenheid. Zij vergeten de gunstige invloed op de werkgelegenheid van onderzoek, ontwikkeling en toepassing van alternatieven. Voorstanders van kernenergie wijzen op de vervuiling in de buurt van konventionele centrales. Terwijl Duits wetenschappelijk onderzoek uitwijst, dat in de buurt van kerncentrales precies hetzelfde verschijnsel optreedt. Natuurlijk reageren de voorstanders honend. Zij halen hun schouders op en mompelen iets over „twijfels aan het wetenschappelijke karakter“. Over veiligheidsproblemen wordt maar nauwelijks gesproken. De centrales in Borssele en Dodewaard hebben immers bewezen veilig te zijn. Wie echter het artikel van Herman Damveld – inderdaad een tegenstander – in VN van 19-1-'85 leest, zal toch minstens gaan twijfelen: „kerncentrales in Amerika: 5000 ongelukken en 530 noodsituaties in één jaar“.

Het verkiezingsprogramma van het CDA heeft blijkbaar voor die partij dezelfde functie gehad als het eindrapport van de BMD voor het kabinet. Geen duidelijkheid over het principebesluit tot nieuwbouw. Voor de vorm wat kritiek op het noemen van mogelijke vestigingsplaatsen en op het noemen van het aantal te bouwen kerncentrales. Dat is kiezersbedrog.

D'66 spreekt zich wijzend op veiligheids- en afvalproblematiek, uit tegen de bouw van nieuwe kerncentrales in Nederland. Wel pleiten wij voor onderzoek naar oplossingen voor de problemen. Ook hieraan moeten onze energie, aandacht en ons geld worden besteed.

Alles overziend lijkt het geheel een goed voorbeeld van „double think“, door Hans van Mierlo on-

langs besproken. Kernenergie, ja of nee? Dat is voor vele politieke partijen en andere groeperingen een punt, dat in belangrijke mate de identiteit bepaalt. Een konflikt tussen datgene, wat – meestal door anderen – wordt gezegd en die identiteit wordt niet toegelaten. Wat vóór die mening pleit wordt met gejuich ontvangen, de rest wordt luid bekritiseerd of naast zich neergelegd. En de konklusie is links is tegen, rechts is voor. Dat is dan duidelijkheid.

D'66 probeert daar niet aan mee te doen. Natuurlijk wel kritiek als het kabinet een brede maatschappelijke discussie aan zijn laars lapt of als een politieke partij het eigen verkiezingsprogramma terzijde schuift. Verder: luisteren, afwegen en konkluderen. Dat leidt dan tot: we zijn ertegen, maar kunnen ons voorstellen dat als de veiligheids- en afvalproblemen zijn opgelost... Dat is onze duidelijkheid. Wel verantwoordelijk. Maar natuurlijk niet zo duidelijk als de PvdA: nee, of als de VVD: ja.

Tenslotte, ook in de ogen van D'66 is duidelijkheid over de toekomstige elektriciteitsvoorziening noodzakelijk. Het parlement heeft een beslissing hierover al te lang uitgesteld. D'66 heeft wel naar de BMD geluisterd en ziet de toekomst als volgt:

- investeren in isolatie en andere besparingstechnieken
- toepassing konventionele energiebronnen met verbeterde milieutechniek
- toepassing alternatieven (warmte-kracht-koppeling, zon, licht, wind, water enz.)
- gebruik kolengas (uitvoering plan Boswinkel)
- uitvoering plan Lievense
- geen kerncentrales, zolang de veiligheid- en afvalproblemen niet zijn opgelost.

D'66 zet zich in voor zo'n toekomst.

Namens het hoofdbestuur: Jan van der Reydt Mossellaan 47 4691 KE Tholen hoofdbestuurslid.

'In termen van werktijd is er besloten tot het opstarten van het schaduwdraaien met een stuk registratiegebeuren!'

'Wat bedoelt u?'

'Er komt een prikklok op proef!'

'Zeg dat dan meteen!'

SCHOLINGEN VORMING

VOOR DE D'RAAD

Onder auspiciën van het PSVI-D'66 verschijnt voor de 3e jaargang „Voor de D'Raad“, een tijdschrift voor D'66-raadslieden en anderen die geïnteresseerd zijn in de lokale politiek. De redactie heeft het voornemen het komende verkiezingsjaar frequenter te verschijnen. Het lokale kader van de partij kan dan beter en vooral actueler worden geïnformeerd. Een abonnement kost f 30,-.

DE D'66-VISIE OP MILIEUZORG IN DE GEMEENTE

Milieu is een van de speerpunten van de partij in 1985/1986. Een vertaling van deze speerpunt op gemeentelijk niveau vindt u in De D'66-visie op milieuzorg in de gemeente. Hierin staan zowel acties voor D'66-raadsleden als acties voor D'66-afdelingen beschreven. Het totaal beslaat 4 A4-tjes en is tegen vergoeding van kopieer- en verzendkosten te krijgen.

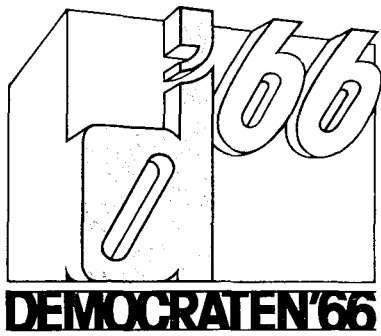
HANDBOEK VOOR DE BESTUREN D'66

Hierin staan beschreven: - taken en functies van politieke partijen; - politieke functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen; - organisatorische functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen; - financiële functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen; - externe functie van regio-, subregio- en afdelingsbesturen. Een onmisbaar naslagwerk voor D'66 bestuurders. Prijs f 2,50 (exclusief verzendkosten).

PUBLICITEIT IN DE POLITIEK

Dit handboek verstrekt een aantal handvatten om bekendheid te geven aan de politieke doelstellingen van D'66 en de verrichtingen van D'66-politici. Prijs f 2,50 (exclusief verzendkosten).

Voor inlichtingen of bestellingen: PSVI-D'66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag, tel. 070-858303.

DEMOCRATEN '66

Overheid moet ATV stimuleren

De overheid moet een actievere rol spelen wat betreft het stimuleren van arbeidstijdverkorting. Het is de hoogste tijd dat de regering komt met een raamwet, waarin een gemiddelde werkweek van 36 uur dwingend wordt voorgeschreven. Volgens kamerlid Louise Groenman kan de regering niet met de armen over elkaar blijven zitten, nu de CAO-onderhandelingen op het punt van de

ATV dreigen vast te lopen. Ze wijst daarbij naar eerdere uitspraken van premier Lubbers, die stelde sancties niet uit te sluiten als bedrijven weigeren aan arbeidstijdverkorting medewerking te geven. De angst van werkgeverszijde voor ATV noemt Groenman niet altijd even terecht. „Bij grote bedrijven als Akzo, Daf Trucks en Douwe Egberts zijn de ervaringen tot nu toe heel positief. In ieder geval zijn daarin totaal dankzij de ATV bijna 1400 arbeidsplaatsen behouden gebleven...”

Diensten op ministeries privatiseren?

Maarten Engwirda, voorzitter van de vaste Kamercommissie voor de Rijksuitgaven, denkt dat de automatiserings- en accountantsdiensten op de departementen op korte termijn gepri vatiseerd moeten worden. Het huidige tekortschieten van deze diensten maakt volgens hem goede controle op het financiële reilen en zeilen op de ministeries onmogelijk. Aldus reageerde hij op het jaar-

verslag van de Algemene Rekenkamer, waarin het slechte functioneren van de diensten aan de kaak werd gesteld. Illustratief is het feit dat de rijksrekeningen over '78 en '79 drie jaar te laat bij de Rekenkamer werden ingediend. Die over de jaren '80 tot en met '83 zijn nog niet eens klaar. Engwirda meent dat sprake is van een onaanvaardbare situatie. Hij betwijfelt of de problemen intern kunnen worden opgelost door meer en beter geschoolde ambtenaren in dienst te nemen. „Privatisering is de enige mogelijkheid om de zaak structureel aan te pakken.”

Campagne IJsselmeerpolders begonnen

„Contingenten naar polders”

„Grote delen van woningbouwcontingenten die nu aan gemeenten op het oude land zijn toegewezen, moeten worden overgeheveld naar Almere en Lelystad. Dit in het belang van een goede ontwikkeling van de IJsselmeerpolders.”

„Vervuilers aan de schandpaal”

„De overheid moet de automerken met de meest vuile uitlaatgassen publiekelijk aan de schandpaal nagelen. De huidige voorlichtingscampagne over zure regen moet wat dat betreft veel feller worden gevoerd. Je bent er niet als je alleen maar de gevolgen van zure regen opsomt, je moet zeker ook de grootste schulddigen aanwijzen. Alleen zo schud je fabrikanten en consumenten wakker.”

Dat stelde kamerlid Dick Tommel tijdens een spreekbeurt voor de afdeling Dongen naar aanleiding van de magere uitkomsten van het Europese overleg over de beperking van vuile uitlaatgassen. Volgens Tommel is het plan van minister Winsemius om schonere auto's goedkoper te maken niet voldoende.

„De overheid moet daarnaast goede voorlichting geven. Ik denk daarbij aan een soort vergelijkend warenonderzoek, in samenwerking met organisaties als de Bovag, de ANWB, de Consumentenbond en milieu-verenigingen. Gezamenlijk kan zo eens in de maand een vervuilers-top-tien worden samengesteld voor publicatie in bijvoorbeeld dagbladen.”

D'66: Brinkman hinkt op twee gedachten

Minister Brinkman hinkt op twee gedachten wat betreft zijn uitspraken over de besluitvorming over euthanasie.

Aan de ene kant wil hij van dit vraagstuk geen verkiezingsitem maken, aan de andere kant stelt hij namens de regering, dat deze voor mei '85 niet met een standpunt wil komen. Daardoor wordt het volgens de fractie van D'66 in de Tweede Kamer toch een discussiepunt tijdens de verkiezingscampagne. D'66 blijft van mening dat regering en kamer zo snel mogelijk het bestaan van euthanasie in bepaalde gevallen wettelijk moet regelen. Dat kan door een snelle parlementaire afhandeling van het initiatief-wetsontwerp daartoe, ingediend namens D'66 door Elida Wessels-Tuinstra.

Dat stelde Tweede Kamerlid Erwin Nypels na afloop van het werkbezoek aan de IJsselmeerpolders van de bijna voltallige D'66-kamerfractie. Een werkbezoek dat diende als start van de verkiezingscampagne van de D'66-afdelingen in het nieuwe land in verband met de totstandkoming van de nieuwe provincie Flevoland.

Volgens Nypels hebben Lelystad en Almere op volstrekt legitieme basis toegewerkt naar een voorzieningsstelsel voor een inwonertal dat – naar nu blijkt – pas over een flink aantal jaren wordt bereikt. Ondertussen kosten die voorzieningen beide steden wel handenvol geld. Gevolg daarvan is dat met name in Lelystad allerlei voorzieningen – bijvoorbeeld op cultureel gebied – dreigen om te komen in noodzakelijke bezuinigingen.

Onaanvaardbaar

„Onaanvaardbaar”, aldus Nypels. „De kwalitatieve groei en daarmee ook de kwantitatieve ontwikkeling van Flevoland dient tot een goed einde te worden gebracht. De Rijksoverheid is daarvoor verantwoordelijk.” Nypels – de volkshuisvestingspecialist van de Tweede Kamerfractie – vindt dat met name Amersfoort en Hilversum woningen moeten inleveren ten gunste van Almere en Lelystad. De overheveling van deze contingenten past in de prioriteit die D'66 geeft aan stadsontwikkeling boven uitbreiding van nieuwbouwwijken.

Werkgelegenheid

Nog belangrijker dan de bouw van nieuwe woningen in Almere en Lelystad is volgens Hans van Mierlo het stimuleren van nieuwe werkgelegenheid in de polders. Dat kan bijvoorbeeld – zoals de IJsselmeerafdelingen in hun gezamenlijke verkiezingsprogramma stellen – door de dit jaar aflopende Premiereregeling Stimulering Ontwikkeling Lelystad te verlengen en uit te breiden voor het hele poldergebied. Dick Tommel pleitte in dit verband voor het oprichten van een provinciale ontwikkelingsmaatschappij.

Programcollege

In het verkiezingsprogramma pleiten de plaatselijke afdelin-

Erwin Nypels

gen verder voor een progressief programcollege voor het nieuwe provinciebestuur. Daarbij zouden in ieder geval klein rechts en CDA uitgesloten moeten worden. In dat bestuur mogen volgens D'66 ook geen burgemeesters, gemeenteraadsleden en hoge ambtenaren zitting hebben. De Flevolandse Democraten zeggen voorts voorstander te zijn van de aanleg van de Markerwaard, dit in tegenstelling tot het landelijke D'66-standpunt. Tijdens een persconferentie na afloop van het werkbezoek verklaarde Dick Tommel in antwoord op vragen

van journalisten: „Dit onderwerp lijkt afgedaan nu het CDA in grote meerderheid tegen inpoldering lijkt te zijn. De Markerwaard is een afgedane zaak. Misschien dat het onderwerp ooit nog weer eens uit de politieke ijskast wordt gehaald. Maar van de D'66-fracties in de Eerste en Tweede Kamer hoeft men dat niet te verwachten.” Het wetsontwerp nieuwe provincievorming is nog niet door de Kamer. Toch ziet het er naar uit dat de verkiezingen al in september kunnen plaatshebben. D'66 is er klaar voor.

Plan Engwirda:

Extra opbrengst aardgas voor echte minima

De Tweede Kamerfractie van D'66 vindt dat de extra aardgasopbrengsten als gevolg van de hogere dollarkoers gebruikt moeten worden voor de koopkrachtbescherming van de laagste inkomensgroepen. Daarbij moeten de zogenaamde echte minima prioriteit krijgen. Met dit plan kwam fractievoorzitter Maarten Engwirda tijdens een interpellatie in de Kamer over de koopkrachtontwikkeling voor de laagste inkomens. Engwirda stelde namens zijn fractie dat de regering de belofte in de Troonrede moet nakomen, dat de koopkracht van de laagste inkomensgroepen in 1985 moet worden gehandhaafd. „Wij zien geen reden om daarvan nu af te wijken op grond van onder meer een hogere prijsstijging als gevolg van een hogere dollarkoers. Dezelfde hogere koers heeft voor Nederland immers ook voordelen in de vorm van hogere aardgasopbrengsten.” D'66 heeft dit plan neergelegd in een motie. Bij het sluiten van deze Democraten had de stemming daarover nog niet plaatsgevonden.

HOE GEBRUIK JE NU ZO 'N BAND?

De beste discussies krijg je heet van de naald, d.w.z. op het moment dat iemand iets beweert waar een ander op wil reageren. Interruptions zijn in de Kamer ook het leukst.

Als een groep naar een videoband kijkt of naar een geluidscassette luistert, dan is het zaak dat iemand de vinger op de pauzetoets houdt, want het gaat nooit om de band, maar altijd om de discussie. De band moet onmiddellijk gestopt worden als iemand wat wil zeggen.

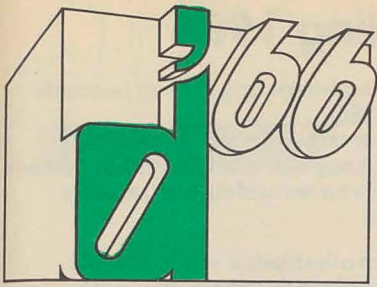
Zeer geschikt voor afdelingsvergaderingen zijn:

- no. 12 ARNHEM 5 JANUARI f 45,-;
- no. 11 HANS VAN MIERLO f 40,-;
- no. 7 BELEID TWEDE KAMER-FRACTIE, SEPTEMBER 84, f 25,-;
- no. 10 WAAROM IN GENNEP WEL?, f 45,-;
- no. 2 SHIRLEY WILLIAMS, f 20,-;
- no. 1 DE TOP VAN D'66, f 35,-.

De videoprijzen zijn zonder de band. Daar komt dus bij voor Beta of VHS f 35,- en voor Video 2000 f 45,- (incl. verzending).

De geluidscassettes van 2, 7 en 12 kosten f 10,-, no. 11 kost f 15,-. Van 10 en 1 is er geen geluidscassette.

Bestellen via:
giro 5581234 CCP Den Haag;
bank 66.76.64.750. CCP Den Haag
tel. 070-468645
ALTIJD OP GIRO/BANKOPDRACHT
VERMELDEN WELK VIDEOSYSTEEM.

DEMOCRATEN '66

DEMOCRAT

Democraten '66: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag. Telefoon: 070 - 858303

Thema nummer informatiemaatschappij

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

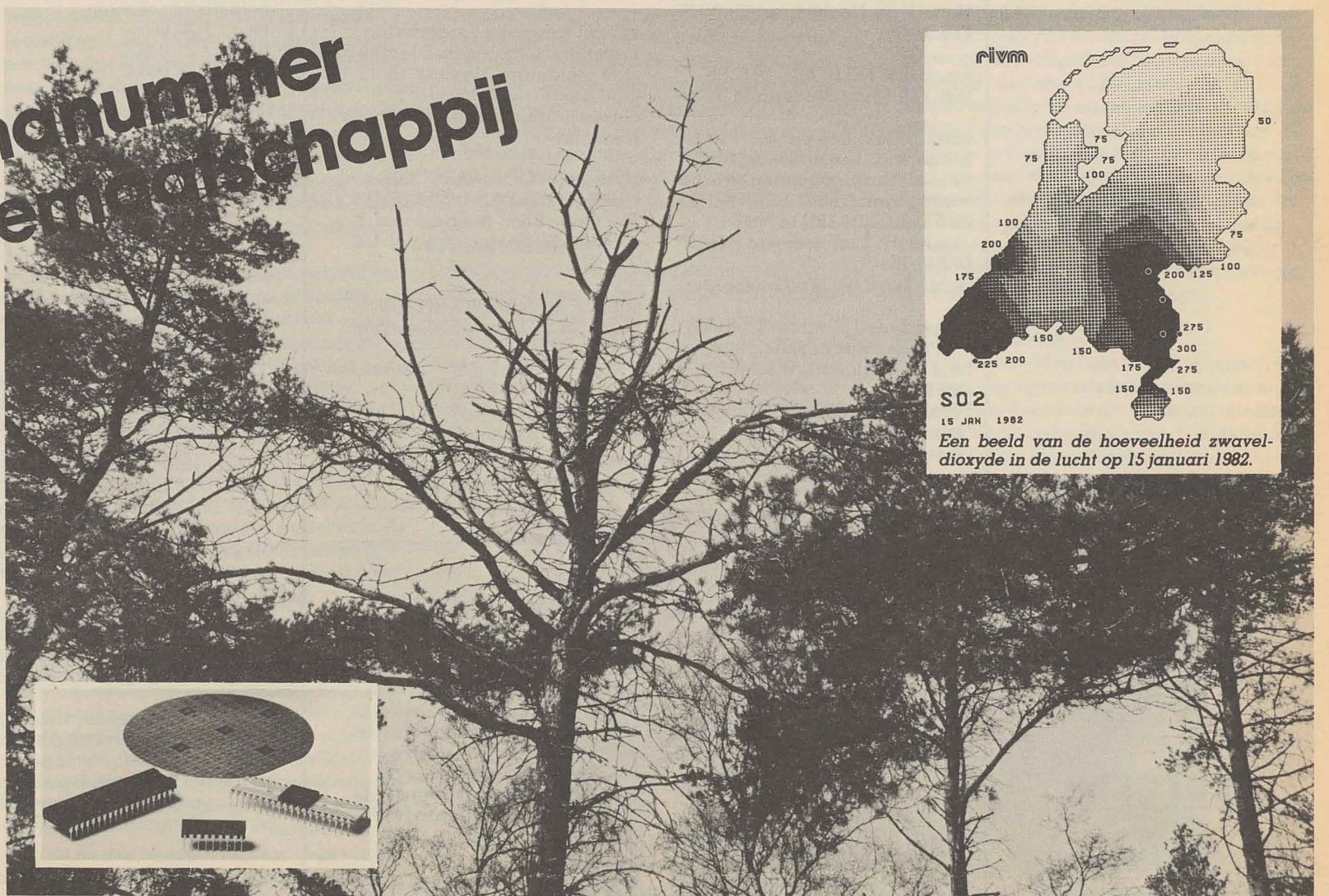
STUDIEDAG INFORMATIEMAAT- SCHAPPIJ

Plaats: De Reehorst, Ede (5 min. lopen
van het station Ede/Wageningen).
Datum: zaterdag 11 mei 1985

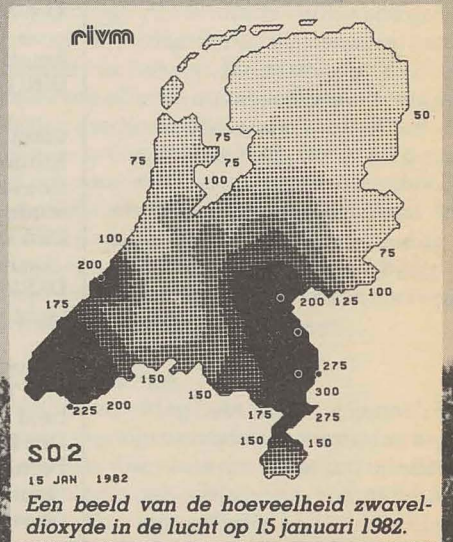
Programma:

- 9.30 Ontvangst en inschrijving
- 10.00 Opening door Maarten Eng-
wirda
- 10.10 Chel Mertens: de politieke uit-
daging van de informatiemaat-
schappij
- 10.40 Tjerk Huppes: sociale aspecten
van de informatiemaatschappij
Koffiepauze
- 11.30 Jan Glastra van Loon: informati-
emaatschappij en staatkundige
verhoudingen
- 12.00 Theo Timman: informatiemaat-
schappij, oude wijn in nieuwe
zakken
Lunch
- 13.15 Posterpresentatie: discussie
aan de hand van stellingen
over de relatie informatiemaat-
schappijen
 - ruimtelijke ordening
 - milieuproblemen
 - het midden- en kleinbedrijf
 - school- en beroepsleven
 - de industriële sector
 - gezondheid en ziekte
 - politie
 - verkeer en vervoer
 - pensioen en verzekering
 - sociale zekerheid
 - belastingheffing
 - media
 - binnenlands bestuur
 - industriële arbeid
- De stellingen van de middag-
discussie worden door een aan-
tal auteurs toegelicht in een
studiedagbundel; deze auteurs
zullen op de studiedag hun stel-
lingen zelf verdedigen
Theepauze
- 15.30 Jacob Kohnstamm: samenvat-
ting en vooruitblik

Inschrijving: door overboeking van
f 20,- (inclusief lunch en van tevoren
toegezonden studiedagbundel voor
de posterpresentatie) op giro
33.222.13 ten name van SWB D'66 in
Den Haag, onder vermelding van: stu-
diedag.
Opgave op de dag zelf is ook moge-
lijk.

Met nieuwe technieken als luchtkartering komt een vloed aan nieuwe informatie vrij. Ziekte van bossen kan zo, met behulp van chips, snel en nauwkeurig vastgesteld worden. De weg naar de besluitvorming hebben deze gegevens nog niet gevonden.

Politiek en de rol van informatie

door Erik van der Hoeven

Informatiemaatschappij: daarover gaat dit nummer. Een lang woord, een vage inhoud? Te vaak gaat „informatiemaatschappij“ over de keuze van de schoolcomputer of het budget van een Europees research-project. Over technocratie dus, interessant voor wie werkt bij TNO of IBM, maar niet voor de politieke mondige burger.

De informatietechnologie zal veel veranderen. Toch roept dat vooruitzicht nauwelijks weerstanden op, en dat is merkwaardig. Zijn er geen machtsposities die worden aangetast, leeft er geen gezond of ongezond conservatisme? Waarom is de chip zo oninteressant dat hij geen emoties losmaakt? Waar hij wordt ingevoerd, biedt hij meestal slechts gemak, dat is waar. Wasmachines, auto's, elektrische centrales, zijn met chips beter dan zonder. De chip heeft niets waarom je hem zou moeten haten. Hij is klein en niet grootschalig. Hij is niet vervuilend maar schoon. En hij draagt beloften in zich, over de afschaffing van vuil, gevaarlijk en geestdodend werk; over decentralisatie en werkelijke zeggenschap; over communicatie zonder grenzen.

Gaat dus alles naar wens? Hoeft er geen „vormgeving van de samenleving“ meer te zijn, ofwel geen politiek? Zijn er geen keuzen meer nodig, kan de technocratie zijn gang gaan? Het tegendeel is waar, maar o zo moeilijk aan te tonen. De Studiedag Informatiemaatschappij doet daartoe een poging, deze Democraat biedt een voorproef. Een voorbeeld. De maatschappelijke besluitvorming stagneert, ondanks, of eerder door de overvloed aan informatie. Die stagnatie is geen gevolg van de informatietechnologie, maar wordt er wel enorm door verergerd. Wat wij voorheen al konden, kunnen wij met computers beter: wat

wij voorheen niet konden, kunnen wij met computers ook niet, en misschien wel slechter. Dat geldt ook voor de besluitvorming in onze maatschappij. Elke politicus krijgt te maken met de beleidsmedewerker m/v.; Beleidsmedewerkers zijn de informatiewerkers bij uitstek. Zij belichamen de vervanging van ervaring door informatie. Zij zijn als mensen die weten dat er een telefoonsysteem bestaat, die er voortdurend over praten en zelfs voortdurend voorstellen doen om het te verbeteren, maar die zelf nog nooit hebben gebeld. Zij staan niet de bijstandsmoeders te woord, zij zien niet de otters verdwijnen en de naalden vallen; zij vullen niet de formulieren in voor de WIR-Energietoeslag en ze vormen ook niet de kaste der kleine tweeverdieners. Maar rond de informatie die zij beheren is de politieke besluitvorming opgebouwd.

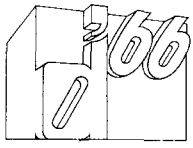
Laten wij daarom niet verbaasd zijn wanneer de aanvragen tussen formulier en praktijk steeds veelvuldiger worden; noch wanneer ministers volhouden dat kortsluitingen in het maatschappelijk verkeer, zoals bij de wet tweeverdieners, te wijten zijn aan verkeerde voorlichting. De politieke vragen van de informatiemaatschappij zijn levensgroot, in laatste instantie: hoe kunnen wij, juist temidden van de vloedgolven van abstracte gegevens, nog „vormgeven aan de samenleving“? Hoe kunnen wij temidden van wazige beleidsnota's en bladzijden vol computeruitdraaien nog werkelijk beslissen?

Het milieu als voorbeeld. Informatie is van vitaal belang voor milieubeleid, om te weten wat beschermd moet worden en wár het mis gaat. Met die informatievoorziening is het slecht gesteld. Sommige gegevens zijn, om de vervuilers te beschermen(?), geheim. Andere zijn verspreid over een zeer groot aantal rapporten, bijvoorbeeld over giftige stoffen en hun effecten. Een centrale databank, en

openbaarheid van gegevens, zijn dan ook politieke wensen van de eerste orde. Met nieuwe technieken als luchtkartering komt een vloed aan nieuwe gegevens beschikbaar. Sommige zijn heel bruikbaar. Ziekte van bossen kan zo bijvoorbeeld nauwkeurig en snel worden vastgesteld. Maar de weg naar de besluitvorming hebben deze gegevens nog niet gevonden.

De centrale vraag is: hoe vinden gegevens hun weg naar de politiek? Worden ze veilig opgeborgen, alleen toegankelijk voor deskundigen en Haagse beleidsmakers? Zelfs als dat het milieu zou beschermen, zou het leiden tot nieuwe aanvragen tussen formulier en praktijk. We zouden blijven beslissen over de hoofden van mensen heen, we zouden abstracte gegevens de voorrang blijven geven boven ervaring. Binnen bedrijven en instellingen kan de computer twee kanten uit werken: hij kan alle besluiten in één hand brengen, maar ook verregaande decentralisatie mogelijk maken. Zo is het misschien ook in de maatschappij. Gegevens over het milieu, die blijven steken in centrale databanken, maken steeds technocratischer beslissen mogelijk. Maar ook het omgekeerde kan: wanneer die gegevens terecht komen bij mensen met ervaring van datzelfde milieu, kan nieuwe mondigheid ontstaan. In zijn bijdrage aan de studiedag stelt de werkgroep milieu voor, regionale centra te vormen waar de mensen die het aangaat, met kennis en ervaring besluiten kunnen nemen.

De combinatie van kennis en ervaring betekent mondige besluitvorming. De computer kan daarbij helpen - hij kan ook verregaande centralisatie mogelijk maken; 't is maar waar we voor kiezen. Dat betekent politieke strijd - de politieke opgave in het computertijdperk.

DEMOCRANT

AGENDA

1 tot 5 mei: FIETSTOCHT TEGEN RACISME: in het kader van het Internationaal Jongerenjaar 1985.

3 mei: FORUM JOVD STEENWIJK, gast voor D'66: Paul Hulst.

4 mei: D'66 RADIO-UITZENDING 18.20 uur, Hilversum 5. ARV regio Drenthe om 19.00 uur in Hotel Meursinge, Hoofdstraat 48, WESTERBORK.

8 mei: D'66 TELEVISIE-UITZENDING 19.12 uur, Nederland II.

9 mei: afdelingen Ermelo, Putten, Harderwijk, Nunspeet, Nijkerk, Hoevelaken organiseren een themadag over: D'66 TUSSEN NU EN DE VERKIEZINGEN in 1986" in „De Roef“, Zuiderzeepad 1, HARDERWIJK.
Gast: Gerrit Jan Wolffensperger.

11 mei: breed platform Vrouwen voor economische zelfstandigheid in „Amicitia“, Westeinde, Den Haag.
Forum „TWEEVERDIENERS“.
Gast voor D'66: Louise Groenman.

11 mei: STUDIEDAG INFORMATIE-MAATSCHAPPIJ. Reehorst in Ede, 10.00 uur.
Gast: Maarten Engwirda; zie ook pag. 1 van deze Democrant.

11 mei: OPRICHTINGSVERGADERING JD-GELDERLAND in „Musis Sacrum“, Arnhem.
Gast: Erwin Nypels.

15 mei: Openbare vergadering Friesland, Groningen, Drenthe in café-restaurant „Vislust“ te Opeinde (Friesland).
Gasten: Hans van Mierlo en Hein Jaarsma.

18/19 mei: VOORJAARSCONGRES JONGE DEMOCRATEN in de „Grote Beer“ te Apeldoorn. Informatie bij Peter Launy, tel. 020-232161.

25 mei: „D'66-RADIO-UITZENDING om 18.20 uur op Hilversum 5.

MEDEDELINGEN

Statuten en Huishoudelijk Reglement

De gemeenteraadsverkiezingen stellen verschillende afdelingen voor problemen van procedurele aard. Aanleiding is onder meer het gewijzigd reglement, zoals dat inmiddels van kracht is.

Op de ALV in Biddinghuizen, in januari 1984, heeft het congres een aantal uitspraken gedaan over de uitgangspunten die bij de kandidaatstellingsprocedure moeten worden gehanteerd. Ik citeer uit de toelichting op de voorstellen:
„Daartoe wordt voorgesteld, dat een gedeelte van de procedures in Statuten en Huishoudelijk Reglement wordt geregeld en dat een gedeelte van de procedures door de betrokken organisatieniveaus zelf kan worden ingevuld.“
Een zekere decentralisatie dus, en zo hoort het ook, in D'66. Aldus werd dan ook besloten.

De uitgewerkte voorstellen zijn op de najaars-ALV 1984 in Amersfoort door het congres vastgesteld. Daaruit blijkt onder meer het volgende: in artikel 19 van het Huishoudelijk Reglement is geregeld aan welke basisvoorwaarden een interne kandidaatstelling in elk geval moet voldoen. Die voorwaarden hebben betrekking op de kandidaat zelf, alsook op de procedure waarvoor het bestuursorgaan op het betreffende niveau (afdeling of regio) verantwoordelijkheid draagt. Dat betekent dat de artikelen 113 t/m 126 van het Huishoudelijk Reglement zouden kunnen vervallen. Dit nu lijkt me geen fijn plan, want dan worden alle afdelingen en regio's verplicht om een eigen reglement vast te stellen.
Reden waarom ik de najaars-ALV de volgende tekst zal voorstellen die moet worden gevoegd tussen de artikelen 112 en 113 van het Huishoudelijk Reglement:
Als een afdeling of een regio geen reglement heeft vastgesteld, ter voldoening van de in art. 19 lid 2 en 3 gestelde opdracht, gelden de procedures als gesteld in de artikelen 113 t/m 126.

Daarmee wordt voldaan aan de decentralisatiegedachte enerzijds en is tegelijkertijd een vangnet ingebouwd. De termijnen die voor de verkiezingscommissies

zijn ingeruimd (114, 117, 118, 120, 124) dienen steeds ook in de afdelings- of regioreglementen te worden opgenomen.

In feite komt het er dus op neer, dat het afdelingen en regio's is toegestaan om in bepaalde gevallen een eigen inkleuring van het reglement te geven. In de meeste gevallen zal evenwel de gangbare procedure van kracht blijven.

Bovenstaande en nog een paar aanvullingen/wijzigingen zal het Hoofdbestuur aan de najaars-ALV voorleggen. Wat mij betreft zal het dan voorlopig de laatste keer zijn dat ik u met de Statuten en het Reglement lastig val, het is nu zo langzamerhand mooi geweest.

Ewout Cassee,
vice-voorzitter
organisatie
Hoofdbestuur.

Vacatures PEAC

Vijf leden van het Politiek Emancipatie en Activeringscentrum treden op het Voorjaarscongres reglementair af.
De voorzitter wordt in functie gekozen.
Voorzitter Saskia v. d. Loo, en de leden Marleen Zegers, Nell Vreugdenhil en Pauline van Tets stellen zich herkiesbaar voor een termijn van 2 jaar.
Tussentijds benoemd zijn Lyda Verstegen en Katrien Penders. Zij stellen zich nu verkiesbaar.
Marjo van Mastrigt stelt zich niet herkiesbaar. Kortom, er komen 8 zetels vakant, 7 leden stellen zich her(ver)kiesbaar. Kandidaten wordt verzocht contact op te nemen, vóór 10 mei a.s. met Saskia v. d. Loo, tel. 055-551152 of Pauline van Tets, tel. 020-710255.

Contributieregeling 1986

Onderstaand het voorstel-contributieregeling 1986 ter behandeling op de ALV van 14 en 15 juni 1985.
De moties en amendementen naar aanleiding hiervan dienen uiterlijk op 14 mei 1985 te 12.00 uur reglementair (25 handtekeningen van leden of 2 bestuursleden van een afdeling of regio) te zijn ingediend. Het voorstel luidt:

1. De hoogte van de contributie is afhankelijk van het belastbaar inkomen en wel volgens de volgende schaal (per jaar):

belastbaar inkomen	verschuldigde contributie
tot f 25.000,-	f 60,-
boven f 25.000,-	f 80,-
f 35.000,-	f 110,-
f 45.000,-	f 130,-
f 55.000,-	f 170,-
f 65.000,-	f 210,-
f 75.000,-	f 250,-
f 85.000,-	f 290,-

(Per f 10.000,- meer inkomen, f 40,- meer contributie.)

2. *Minimumcontributie.* Behalve zij die een belastbaar inkomen van minder dan f 25.000,- hebben, vallen ook in deze f 60,- schaal: zij die alleen een AOW-inkomen hebben, huismannen en -vrouwen en leden tot 25 jaar die geen eigen inkomen hebben.
3. Wie naar zijn/haar eigen oordeel zich in een moeilijke financiële positie bevindt, kan desnoods een contributie van minimaal f 40,- betalen.
Wanneer ook dat bedrag niet kan worden opgebracht, kan men zich schriftelijk (en vertrouwelijk) wenden tot de penningmeester van het Hoofdbestuur. Deze kan in bepaalde gevallen vermindering, termijnbetaling of ontheffing verlenen.
4. Er bestaat een samenwoningslidmaatschap. Samenwonende D'66-leden kunnen, UITSLUITEND IN OVERLEG MET DE PENNINGMEESTER, tot f 30,- aftrekken van de contributie van één van beide leden. Beide leden houden hun volledige rechten als lid, maar bij informatiezendingen wordt volstaan met één exemplaar (bijvoorbeeld de Democrant).
5. Er bestaat een *proeflidmaatschap*. De bijbehorende contributie bedraagt f 10,- (voor één welkomstpakket en twee publicaties) of f 25,- (voor één welkomstpakket en één jaargang Democrant). Men kan maximaal 12 maanden proeflid zijn. Als proeflid heeft men wel spreekrecht, doch geen stemrecht op D'66-vergaderingen.
6. *Lidmaatschapskaarten* worden vanaf februari verstuurd en alleen wanneer de contributie is betaald.
7. Het *contributiejaar* is gelijk aan het kalenderjaar. Wie ná 1 november lid wordt, is over het lopende jaar geen contributie meer verschuldigd. Wel wordt van hen een vrijwillige bijdrage aan het Verkiezingsfonds D'66 (giro 1.000.000) gevraagd.

COLOFON

De uitgave van de Democrant geschiedt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad.

Samenstelling: Jos Campman, Ewout Cassee, Roel Heskamp, Gauke Tanja, Marie-Louise Tiesinga, Ed Veenstra, Martin Voorn, Mieke van Wagenberg.
Kernredactie: Jos Campman, Roel Heskamp, Gauke Tanja, Martin Voorn.
Eindredacteur: Roel Heskamp.

Correspondentie, kopij e.d. richten aan het redactiesecretariaat: Bezuidehoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

De Democrant

De Democrant wordt gratis toegezonden aan de leden van D'66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 30,- per jaar. Losse nummers zijn à 2,50 per stuk verkrijgbaar bij het secretariaat.
De Democrant verschijnt 11 maal per jaar. Het volgende nummer (nr. 6-'85) verschijnt op 31 mei 1985.
Kopijdatum: vrijdag 17 mei, 12.00 uur.

Advertentietarieven:

1/1 pag.: f 1200,- 1/4 pag.: f 425,-
1/2 pag.: f 700,- 1/8 pag.: f 250,-
1/3 pag.: f 525,- 1/16 pag.: f 150,-

Oplage: 7.750 ex.

Druk: Brouwer Offset BV/Utrecht

Vormgeving: Hans Hohmann

Partijsecretariaat

Bureau SWB D'66
Bureau PSVID'66
Bezuidehoutseweg 195
2594 AJ Den Haag
Telefoon: 070-858303
giro 1477777

Partijvoorlichting: 070-858303/832468

Fractievoorlichting: 070-614911,
tst 3271

HOOFD BESTUUR

Kiesrecht niet-Nederlandse ingezetenen

Zoals bekend krijgen de niet-Nederlandse ingezetenen onder bepaalde voorwaarden actief en passief kiesrecht voor de gemeenteraadsverkiezingen.
Nu stelt art. 19.1.b dat kandidaten voor de gemeenteraad één jaar lid van de partij moeten zijn. De najaars-ALV van Amersfoort 1984 heeft aan het Hoofdbestuur de opdracht gegeven om de ontheffingsclausule met betrekking tot deze groep soepel te hanteren.
Het Hoofdbestuur zal dat, na een voordracht van het afdelingsbestuur, dan ook doen.

Tenslotte: het draaiboek voor de gemeenteraadsverkiezingen.

Een aantal afdelingen heeft ons gewezen op een paar onvolkomenheden. Hierbij de rectificaties.

Het gaat om het volgende:
(1) Op de dag van verkiezing moet de kandidaat 18 jaar oud zijn (en niet 23, zoals in het draaiboek vermeld).
(2) De voorwaarde dat er geen bloedverwantschap in de eerste of tweede graad mag zijn, respectievelijk dat kandidaten niet met elkaar gehuwd mogen zijn, alsmede dat er geen bloedverwantschap met de burgemeester mag bestaan, is niet langer van kracht.

Ewout Cassee,
vice-voorzitter
organisatie
Hoofdbestuur

Bon voor congresboek

Ondergetekende verzoekt toezending van exemplaren van het congresboek (dat in de eerste week van juni verschijnt).

NAAM EN VOORLETTERS: _____

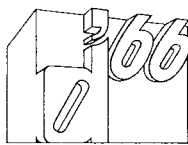
LIDNUMMER
(ivm automatische adressering) :

OF _____

ADRES : _____

POSTCODE EN PLAATS : _____

N.B. Met name met het oog op het onderdeel Beleidsprogramma op de ALV van 14 en 15 juni, is het sterk aan te bevelen een C-boek aan te vragen.

De ontregelende invloed van de informatie-golf

door Erik van der Hoeven & Theo Timman

De informatie-vloedgolf heeft niet alléén te maken met de opkomst van de informatie-technologie. Nog steeds wordt veel meer papier beschreven door stencil- en schrijfmachines, kopieerapparaten en ballpoints dan door computerprinters. Toch wordt die vloedgolf wel versterkt door het gemak waarmee de nieuwe apparatuur hem kan verwerken. Wat wij hier beschrijven, zijn trends die onafhankelijk van de informatie-technologie bestaan, maar die door die technologie gigantisch in hun werking worden versterkt. Hier wreekt zich, dat wij met computers béter kunnen wat wij voorheen al goed konden, maar niet beter wat wij voorheen ook al slecht deden; dat doen we met computers misschien slechter dan ooit. Daartoe hoort ook het proces van maatschappelijke besluitvorming.

De informatie-vloedgolf heeft zonder meer een verwarrende en ontregelende invloed. Bij de regering vertoont zich dit in de dikte en in de hoeveelheid van de beleidsnota's, in de gedetailleerdheid, het gebrek aan consistentie, het ontbreken van rangorde in de wetgeving. In het vervagen van de grenzen tussen wetgeving en andere regelgeving. De overvloed aan informatie heeft bij de Tweede Kamer geleid tot het bijna blamerend gebruik van de motie die een stomp en afgebroken keukenmesje is geworden. Vaktaal, dieventaal en andere vooroordelers, zij maken de politieke conversatie uit. Sociaal-economische debatten zijn onbegrijpelijk, evenzeer als de sociaal-economische artikelen in de dagbladers, hoezeer de journalist ook op zijn knieën gaat liggen. De sociaal-economische en fiscale regelgeving is zo ingewikkeld, dat de overheid hier onbehoorlijk bestuur moet worden verweten, zo niet immoraliteit.

Regels

Niemand weet waarom de regel luidt zoals hij luidt en in welke verhouding deze staat ten opzichte van andere regels die luiden zoals ze luiden. Of luiden zij toch weer anders dan ze schijnen te luiden? Wie zal het zeggen? Steeds vaker moet de rechter zeggen wat de wetgever had moeten zeggen. Waar komt deze ingewikkeldheid vandaan? Er zijn vele redenen. Gedetailleerdheid is natuurlijk de vluchtweg van kleine geesten en klein begrip. Dan is er in Nederland – gelukkig maar – bijna nooit een noodtoestand die een nationale inspanning en simpele woorden vereist. Het politiek debat kan zich daardoor beperken tot technische details, gevoed door een steeds grotere hoeveelheid ter beschikking komende informatie. Aangereikt door de beleidsmedewerkers die weer contacten hebben met een onafzienbare rij organisaties waarin kleine belangen vertegenwoordigd zijn met een eigen vaktaal, zij leven in een eigen taalkring. De menging van die talen leidt tot het gruwelijk geluid. De politieke discussie heeft zich deze belangenstrijd en zijn terminologie laten opdringen. Misschien zijn er na de oorlog maar twee thema's geweest, die een wezenlijk hiervan verschillend politiek element in de arena brachten: democratisering en milieu. Maar zij hebben de politieke agenda niet werkelijk weten te bepalen. „Politieke discussies” zijn daarom maar zelden politiek. Ze vormen wel een politiek probleem, of beter gezegd: een probleem van politici. Er bestaan natuurlijk verbanden: zo is er verband tussen de betrokkenheid en de verwezenheid van de overheid met de samenleving en het aantal regels, tussen de verbrokkeldheid van de regelgevende instanties – 14 ministeries en talloze diensten – en de inconsistentie in de regelgeving. Er zijn ook platvloeser verbanden: die tussen het aantal beleidsambtenaren en het aantal regels. De versterking van de politiek tegenover de bureaucratie is altijd van belang. Politici hebben dat allereerst zelf in de hand. Zij hoeven geen

besluitvorming te accepteren op basis van 300 pagina's dikke nota's, waarin de cruciale beslissingen zijn bedolven onder slappe compromissen en bergen gegevens. Zij kunnen, als zij dat willen, eisen dat besluitvorming slechts plaats vindt op basis van drie kantjes A4 – mits zij de beleidsmedewerkers zo op de huid weten te zitten, dat deze inderdaad de essentiële beslissingen in die drie kantjes weten op te schrijven.

Referendum

In dit verband valt veel te zeggen voor de invoering van het referendum in Nederland, al was het maar omdat in een referendum de vragen in eenvoudige vorm moeten worden gepresenteerd. De informatietechnologie levert bovendien de mogelijkheden tot zeer snelle elektronische referenda. Via telefoonlijnen of andere kabelverbindingen kunnen uitslagen vrijwel direct worden verwerkt en gepresenteerd.

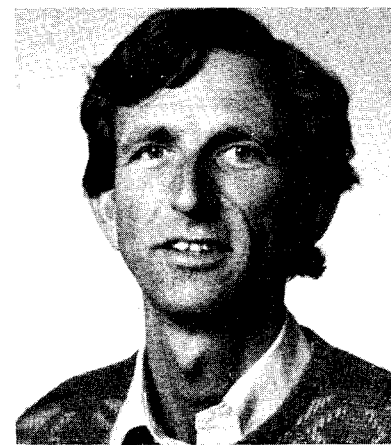

Theo Timman & Erik van der Hoeven: Met computers kunnen wij beter wat wij voorheen ook al konden, maar niet beter wat wij vroeger ook al slecht deden

gegevens en privacy-ongevoelige gegevens niet bestaat. Het gaat immers om het gebruik van gegevens. Als iemands vuilnisbak grondig wordt bestudeerd, rijst uit zijn afval een fris beeld van hem op. Zo ontstaat uit de combinatie van allerlei op zichzelf weinig zeggende feiten een heel gelijkend portret. Heeft hij zó'n auto, is die zó verzekerd, woont hij daar en daar, gaan zijn kinderen naar die school en betaalt hij toch maar zo weinig belasting. In dit geval gaat het om een man die mogelijk een oplichter is en een overheid die op een ongepaste manier informatie over hem verzamelt. Beide zaken zijn ongewenst.

Fiscale wetgeving

Computermatching heet het verschijnsel. De koppelingen zijn als zodanig ook niet zo erg. De politieke discussie daarover zou minder beschroomd moeten zijn, maar vooral fundamentele. Er is bijvoorbeeld één middel om koppelingen nutteloos te maken: wanneer de

Het referendum heeft vele kanten. Zo is er de representativiteit: ieder moet immers het recht hebben mee te doen, terwijl niet iedereen een telefoon of andere kabelverbinding heeft. Hij zal dus naar de burens of naar een publieke plaats als een postkantoor moeten, of bij volmacht laten stemmen. Maar zo'n systeem vereist weer een individueel persoonsnummer. Dit vereist op zijn beurt een fundamentele uitwerking van de privacybescherming. Niet een ingewikkelde uitwerking, een fundamentele: wat zijn de rechten van de burgers en van de gekozen overheid? Dus niet: wat is technisch mogelijk, welke gaten zijn er daardoor ontstaan en hoe kunnen we ze provisioneel dichtstoppen?

Privacy

De meest aansprekelijke omschrijving van privacy is die van Oliver Wendell Holmes, het is het recht met rust gelaten te worden. In de informatiemaatschappij is de overheid op nieuwe manieren potentieel een gevaar voor de burgers. Allerlei administraties die nu nog gescheiden zijn kunnen worden gekoppeld. Belasting, bevolking, kenteken, sociale dienst, medische administraties. Alle bestanden die de overheid over de burgers aanhoudt, of die voor haar toegankelijk zijn, kunnen met elkaar in verband worden gebracht.

Bijvoorbeeld uit kosten- of uit efficiëncy-overwegingen.

Ook hier geldt dat de zaken moeten worden aangepakt door na te denken over de relatie van de burger tot de overheid – een politiek probleem – en niet uitsluitend door het verbieden van koppelingen, een detailprobleem. Het verdient daarbij overigens aanbeveling na te denken over de mate waarin de vrijheid van de burger op het moment gewaarborgd is door de inefficiëncy, het langs elkaar heenwerken van de verschillende delen van de overheid.

Het is vrij makkelijk in te zien dat het vaak genoemde verschil tussen privacy-gevoelige

gegevens gewoon niet relevant zijn. Op het moment moet, voor de arbeidswetgeving, een grote hoeveelheid gegevens over mensen worden opgeslagen. Wanneer die gegevens door veranderingen in arbeidswetgeving overbodig worden, dan kan daarvan ook geen misbruik meer worden gemaakt. Iedereen is het erover eens, dat de fiscale wetgeving moet worden veranderd. Bijzondere ziektekosten zijn aftrekposten. Of ze nodig zijn weet de huisarts. Heeft de overheid het recht bij de huisarts te vragen of ze terecht worden opgegeven.

Het algemene antwoord hierop is nee. De fundamentele consequentie is verandering van de fiscale wetgeving, niet verandering van bestandskoppeling, dat is het lapmiddel. Hierdoor blijkt dat de keuzen werkelijk politiek zijn, omdat zo'n verandering op gespannen voet kan komen te staan met het rechtvaardigheidsbeginsel. Iemand kan heel goed gigantische onkosten voor medische zorg hebben. Naast een basisinkomen, waarbij de overheid slechts een minimum aan gegevens over zijn burgers nodig heeft, betekent het dat allerlei voorzieningen in de samenleving uit de algemene middelen moeten komen en gefiscaliseerd moeten worden, zodat hier geen speciale administratie meer nodig is. Hiervoor kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de omroepbijdrage. Overigens zal in veel gevallen toch een wettelijke garantie tegen bepaalde koppelingen noodzakelijk zijn. Maar op basis van bepaalde, via politieke discussie overeengekomen uitgangspunten, die van partij tot partij verschillen. Daarover moeten de compromissen in de politiek in eerste instantie gaan.

Voorlichting

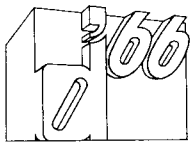
Samenvattend: de informatie-technologie is politiek niet erg interessant. Niet de kwaliteit van de computer moet tot de politieke discussie behoren, maar de gevolgen die de kwaliteit van de computer heeft voor de kwaliteit van de democratie.

VAN DE REDACTIE

Handelsmerk: TWIJFEL

Velen van ons hebben meegelopen tegen de kruisraketten. Omdat het krenge zijn en omdat ze de wereld in brand kunnen zetten, omdat er dus geen middel onbeproefd mag blijven de plaatsingspiraal te doorbreken en omdat niet plaatsen van kruisvluchtwapens in Nederland daartoe een aanzet kan zijn! Oh... is dat naïef gedacht? Misschien moeten we juist wél plaatsen. Het machtsvevenwicht zorgvuldig handhaven en zo die verschrikkelijke vernietiging voorkomen. Zelfs wachten kan funest zijn en eens moeten we toch de knoop doorhakken. Wel plaatsen of niet plaatsen. Is twijfel ons handelsmerk geworden? Ik heb het er moeilijk mee en ik ben waarschijnlijk niet de enige. Voorlopig echter weet ik nog naar welke kant de balans overslaat. Ik wil dat er verder wordt gepraat/gedacht, zeker nu Genève weer „draait”. Daarom vind ik, dat het door de regering gehanteerde tijdschema niet van toepassing mag zijn. Nog één keer zal ik m'n stem laten horen. Deze keer via het aanstaande volkspetitionnement: „Aan regering, aan Staten Generaal. Ik keer mij tegen de kernbepaling. U zult rond 1 november een besluit nemen over de plaatsing van kruisraketten op Nederlands grondgebied. Ik verzoek u dan nee te zeggen tegen plaatsing.”

Gauke Tanja

Informatietechnologie dwingt tot sociale innovatie

door Tjerk Huppes

De gevolgen en mogelijkheden van de informatietechnologie voor economie en samenleving lenen zich bij uitstek om het eigen gezicht van D'66 te profileren. D'66 is bovendien als geen andere partij aan haar stand verplicht een visie op de informatiemaatschappij te ontwikkelen en deze visie te vertalen naar concrete beleidspunten.

De invloed van de informatietechnologie is op menig beleidsterrein doorslaggevend. Allerlei „hot issues”, waarover wij als partij een standpunt formuleren (werkgelegenheid/ATV, innovatie/technologiebeleid, staatsrechtelijke vernieuwing, herziening sociale wetgeving, etc.) laten zich daardoor vanuit eenzelfde gezichtspunt ordenen. Een visie op de informatiemaatschappij kan dus als een paraplu dienen, die een grote verscheidenheid aan „issues” overkoepelt.

Bij een D'66 visie op de informatiemaatschappij kan je denken aan een gedetailleerde, breedvoerige beschouwing van het type beleidsprogramma, dan wel aan een meer pamfletachtig verhaal, waar de kiezer gemakkelijk doorheen komt. Persoonlijk lijkt mij een verhaal van enkele A4-tjes adequaat aan de pers gepresenteerd, het soort opkikker te kunnen bieden, waarop we zitten te wachten. Er vanuit gaande dat we ons nog in de „brainstorm” fase bevinden, zet ik – als aanzet voor de discussie – wat gedachten op papier.

1. Arbeidstijdverkorting

In de informatiemaatschappij zal de hoeveelheid werk drastisch verminderen. Je kan hier somber (meer werkloosheid) of opgewekt over doen (meer vrije tijd), feit is dat de informatietechnologie de rol van de mens in het productieproces verder terugdringt. Ik zeg „verder”, omdat de technologische ontwikkeling dit in het verleden altijd al heeft gedaan, ook al realiseren we ons dat veelal niet. In de afgelopen 100 jaar is het aantal arbeidsuren in Westerse landen met zo'n 40-50% teruggelopen (van rond 2800 tot rond 1600 uur per jaar). Het verschil met vroeger bestaat eruit, dat het nu sneller moet, de informatietechnologie versnelt het historische proces van arbeidstijdverkorting. Sterker nog: de huidige werkloosheid is voor een deel te beschouwen als een opgelopen achterstand in dit proces.

Rond het jaar 2000, zo heb ik voor het Ministerie van Economische zaken berekend, is 25% extra ATV noodzakelijk ter compensatie van het arbeidsuitstotend effect van de informatietechnologie, alle nieuw gecreëerde banen ten spijt. De vorm waarin je ATV giet is een heikel probleem dat ik hier maar laat liggen; aan koppeling met her-, om- en bijscholingsprogramma's wordt overigens te weinig aandacht besteed. Naast de arbeidsuitstoot, verdient ook het feit dat de informatietechnologie in bepaalde sectoren van de arbeidsmarkt grote tekorten veroorzaakt aandacht. Behalve voor het werkgelegenheidsbeleid is de informatietechnologie daarom ook voor het arbeidsmarktbeleid (met name voor de aansluitingsproblematiek „arbeidsmarkt - onderwijs”) van doorslaggevend betekenis.

2. Sociale innovatie

De informatietechnologie biedt unieke mogelijkheden om het

Tjerk Huppes:

De informatietechnologie biedt unieke mogelijkheden voor decentralisatie, schaalverkleining en flexibilisering van ondernemingen.

productieproces (inclusief dat van de overheid) niet alleen technologisch, maar ook in sociaal opzicht te innoveren. Kenmerkend voor het industriële verleden is een steeds verder gaande arbeidsdeling, gepaard gaande met een toenemende afstand tussen leiding en uitvoering, schaalvergroting en bureaucrativering van ondernemingen. De informatietechnologie nu biedt de mogelijkheid dit historische proces om te buigen in een tegenovergestelde richting, dat wil zeggen gelijktijdig met technologische innovatie arbeidstaken te reintegreren, functioneel gesplitste afdelingen samen te voegen, zelfstandigheid en autonomie op de werkvloer te bevorderen, kortom: tot decentralisatie, schaalverkleining en flexibilisering van ondernemingen. Diverse vormen van flexibele productie-automatisering, van gebruik van computernetwerken vormen hiervan het bewijs. Het kan ook anders, traditioneel, maar daarmee zitten we op een doodlopende weg. Dit laatste is een cruciaal punt. Sociale innovatie is geen luxe, waartoe de ondernemingsleiding op humanitaire overwegingen al dan niet kan besluiten, nee, het is bittere noodzaak wil men de concurrentie de baas blijven. De markt dwingt er toe. Wat vroeger de groei en bloei van onze economie diende (arbeidsdeling, schaalvergroting), doet dit nu niet meer. Een grote, bureaucratistische organisatie werkt uitstekend zolang de technologie relatief traag voortschrijdt, zolang verschuivingen op de markt zich relatief traag voltrekken. Wanneer echter het ontwikkelings-tempo van de technologie en – daarmee samenhangend – de turbulentie op de markt toenemen, of, zoals nu deze acceleratie een permanent karakter krijgt, schiet de flexibiliteit van zo'n organisatie tekort.

De succesvolle onderneming in het informatietijdperk is een flexibele, zelfinnoverende, veelal kleinschalige en in ieder geval veel plattere productie-organisatie dan waaraan we in het verleden

gewend zijn geraakt. Samenattend staat het bedrijfsleven aan het begin van een historisch-unique ontwikkeling in een ten opzichte van het industriële verleden tegenovergestelde richting. Kwaliteit van de arbeid, van de productie-organisatie en van het concurrentievermogen zijn in principe niet langer tegenstrijdig. De tegenstelling werkgever/werknemer uit het industrietijdperk verliest aan betekenis. In beleidstermen: de informatietechnologie is van doorslaggevend betekenis voor het toekomstige industrie-, innovatie-, technologiebeleid, waarbij de mogelijkheden die deze technologie biedt tot sociale innovatie (tot verbetering van de arbeidsinhoud én van de concurrentiekracht van ondernemingen) centraal moeten staan.

3. Staatsrechtelijke vernieuwing

De informatiemaatschappij kenmerkt zich door toenemende „informatisering”, er komt steeds meer (verschillende) informatie beschikbaar. De computer- en telecommunicatietechniek brengen dit proces in een steeds hogere versnelling; het einde hiervan is nog niet in zicht. De explosieve toenemende hoeveelheid informatie manifesteert zich op de meest uiteenlopende gebieden. Zo verschenen bijvoorbeeld in de USA in 1980 alleen al op het gebied van wetenschap en techniek 80.000 rapporten. In de hele wereld verschenen in dat jaar circa 8000 wetenschappelijke artikelen per werkdag, een toename van 5000 vergeleken met 1965. De groeiende *overinformatie*, vereist een zeer bewust hanteren van (complexiteit-reducerende) selectiecriteria, omdat het nu eenmaal onmogelijk is alle informatie gelijktijdig te verwerken en zinvol te ordenen. Nieuw hieraan is niet het selecteren als zodanig maar het ontbreken van selectie- of ordeningscriteria met een vanzelfsprekend, door onderwijs en opvoeding ondersteund karakter. De dwang (of uitdaging) een eigen „werkelijkheid” te creëren (en deze voortdurend te vernieuwen) neemt hierdoor toe. De informatisering van de samenleving versnelt aldus in een ongekend hoog tempo het proces van individualisering en culturele differentiatie.

Individualisering heeft positieve en negatieve kanten. De zelfontplooiing neemt toe. Deze tendens sluit bovendien uitstekend aan bij de eerder genoemde sociale innovatie van het bedrijfsleven. Het „technologisch mogelijke” (vergroting van zelfstandigheid en autonomie op de werkvloer, decentralisatie) en het „sociaal wenselijke” (de wens tot zelfontplooiing) liggen in elkaars verlengde. Daartegenover staat dat de legitimering van gezagsdragers en daarmee de bestuurbaarheid van de samenleving een steeds groter probleem worden. De traditionele gehoorzaamheid aan God, koningin en vaderland – in het algemeen: de sociale controle – neemt in een individualiserende samenleving af, ook al lijkt de huidige „restauratie” hierin tijdelijk een bres te slaan. Ontwrichtingsverschijnselen zoals criminaliteit en belastingfraude zijn hierdoor tot ongekend niveau gestegen.

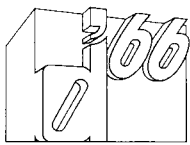
De negatieve kant van de informatiemedaille wordt veelal onderschat. Een democratie functioneert bij de gratie van een door de leden van de samenleving gedeeld „wij-gevoel”. Een minimaal collectief bewustzijn is noodzakelijk om belasting te kunnen innen, misbruik van sociale zekerheid te voorkomen, veiligheid te garanderen, enz. Aan dit minimum dreigt in de toekomst niet langer te worden voldaan, tenzij wij de instituties van de samenleving – aangepast aan de individualiseringstrend – drastisch anders organiseren.

De institutionele aanpassing betreft in de eerste plaats de staatsrechtelijke vernieuwing. De informatiemaatschappij plaatst dit thema in een onverwacht nieuw en uiterst actueel daglicht. Geen oude maar nieuwe wijn, waarbij – wat mij betreft – de zakken er niet toe doen. Delegitimering van het overheidsgezag, overinformatie en individualisering van de vraag naar overheidsdiensten zijn drie in het oog springende problemen waarmee het bestuur in de toekomst steeds indringender zal worden geconfronteerd. Oplossingen voor het eerste probleem zijn te vinden in wat we steeds hebben beweerd over staatsrechtelijke vernieuwing, aangevuld met nieuwe ideeën, waarvoor ook in de laatste Democrant (door Leo de Graaf) weer aanzetten zijn gegeven.

De groeiende overinformatie confronteert (ook) de overheid met een sterk urgenter wordend selectieprobleem. Wie bepaalt bij democratische besluitvorming welke informatie relevant is en met welk recht! Welke selectiecriteria verdienen prioriteit? Dit soort vragen speelt niet alleen een rol bij het zoeken naar oplossingen van problemen, maar ook – en steeds meer – bij de probleemdefinitie. „Waar zijn we mee bezig?": een typische, in een informatiemaatschappij opkomende vraag. Of, weidser (en ontleend aan T.S. Eliot):

„Where is the wisdom we have lost in knowledge?
Where is the knowledge we have lost in information?”

De toenemende behoefte aan individualisering van overheidsdiensten doet zich voor op allerlei gebieden, o.m. op dat van de sociale zekerheid. De sociale wetgeving in het verleden was overigens ook bedoeld om burgers zich (financieel) onafhankelijker en zelfstandiger te kunnen laten ontplooiën. Tegenwoordig spreekt evenwel het collectieve karakter van deze voorziening steeds minder aan. Een „individualisering” van de financiering biedt tegelijkertijd de mogelijkheid meer rekening te houden met individuele wensen en omstandigheden. Ook individualisering van de sociale zekerheid dus, in onze partij voortreffelijk verwoord door Louise Groenman, past helemaal in het beeld van de aanstormende informatiemaatschappij.

Computer is alibi voor trage overheid

door Bram van Hengel

Goed gereedschap is het halve werk. Waarschijnlijk vormen computers het beste gereedschap uit de geschiedenis. Hoewel het toepassingsgebied inmiddels gigantisch is, lijken de mogelijkheden bij lange na nog niet uitgeput. Het is daarom niet zo verwonderlijk dat de computer het onderwerp is van mythevorming waarbij aan dit gereedschap menselijke eigenschappen worden toegedacht en waarbij niet uitgesloten wordt geacht dat computers uiteindelijk de macht in de maatschappij overnemen. In concreto is dit natuurlijk onzin, toch is de gedachte op zichzelf minder dwaas dan ze op het eerste gezicht lijkt.

Door de tijd heen waren werktuigen verlengstukken van handen en voeten, ze maakten bepaalde producten mogelijk of vergemakkelijkten in elk geval de werkwijze. Hoe het ook zij het werktuig was altijd ondergeschikt aan het te maken produkt, het was altijd een hulpmiddel. Laten we maar eens een alledaags voorbeeld kiezen.

Het deed er niet toe wat voor vloeren in een gebouw maakte, met een bezem was men in staat elke vloer te reinigen. Ook met de stofzuiger, een beter en sneller type bezem, lukt dit uitstekend. Met de veegmachine, zoals die ontwikkeld is, voor grote ruimten, is er iets fundamenteels veranderd. Weliswaar reinigt de machine goed en sneller dan ooit, waarbij de mens nauwelijks nog iets anders hoeft te doen dan te sturen. Toch is er een groot verschil, hij reinigt namelijk alleen een bepaald type vloer, hij is niet meer alom toepasbaar zoals de stofzuiger. Dit heeft tot gevolg gehad dat het willen reinigen met een schoonmaakmachine mede bepalend werd voor de vloerkeuze.

Dit wat onbenullige voorbeeld kan met vele andere worden aangevuld. Conclusie: het blijkt dat producten niet langer uitsluitend bepaald worden door de wensen van de producent of de consument, maar ook in toenemende mate door de produktiewijze.

Bij het ontwerpen van gebouwen en ruimten van verzamelingen gebouwen en ruimten als buurten, wijken en stadsdelen, van wegen en kruispunten, waren de hulpmiddelen tot voor kort de tekening en de maquette. Beide, net als de stofzuiger, voor alle onderdelen van het werk bruikbaar. Zowel de tekening als de maquette zijn het directe resultaat van de bemoeienis van de ontwerper. Elke lijn kan in theorie op elke plek door een andere worden vervan-

digweg zoveel geringer is dat de aanleg van zo'n standaardkruispunt niet nodig is. Ernstiger wordt het wanneer de aanleg van een dergelijk kruispunt om ruimtelijke, dus stedenbouwkundige redenen ongewenst wordt. In de praktijk blijken alle nuchtere rationale maar ook de emotionele argumenten af te stuiten op de opmerking dat het stan-

paalde principeverkaveling. Men noemt dat een model. Bij de presentatie van stedenbouwkundige plannen blijkt echter dat in veel gevallen model en stedenbouwkundig plan vrijwel of helemaal identiek zijn, ook hier krijgt het programma de schuld. In veel gevallen is de economische haalbaarheid van een bestemmingsplan zo marginaal geworden, dat een verantwoorde keuze tussen kosten en opbrengsten alleen nog gemaakt kan worden aan de hand van de varianten die het computerprogramma oplevert. Het gevolg is echter dat men de versimpelde ruimtelijke modellen ook metterdaad bouwt, immers elke afwijking van het model geeft een wijziging in de uitkomsten die het economisch resultaat in gevaar brengen. Zo wordt de kwaliteit van de ruimte niet meer bepaald door de ontwerper in samenspraak met de bewoner en de gebruiker, maar gedikt door het gereedschap.

In de architectuur is sprake van een vergelijkbaar proces. Het maken van geschikte programma's is blijkbaar zo ingewikkeld en dus duur, dat het toepassen van die programma's alleen maar zin heeft als ze vaak genoeg gedraaid kunnen worden. Men standaardiseert de gegevens dus. Zo worden de gebouwdetails per bureau gelijk, onafhankelijk van de bestemming of de situering of de verschijningsvorm van het gebouw, wijzigen kost immers teveel geld. Het aantal met de computer ontworpen gebouwen dat nu in aanbouw is, laat een en ander heel duidelijk zien.

Nu weet ik wel dat je zeggen kan dat het zo niet hoeft, dat deze wijze van werken berust op onkunde of gemakzucht of geldgebrek, dat zal wel zo zijn, maar men werkt nu eenmaal zo.

De ruimtelijke ordening en de volkshuisvesting zijn in Nederland, al of niet gedecentraliseerd, in handen van de overheid. Die overheid is in alle tijden, op alle plaatsen, altijd een log, immobiel, traag, gemakzuchtig en niet bijster intelligent instituut. Het gebruik van de computer verschaft aan dit instituut een legitiem excuus om niet creatief, niet flexibel en niet adequaat te reageren.

Het gebruik van de computer geeft de overheid een excuus om niet creatief, niet flexibel en niet adequaat te reageren.

gen als de ontwerper dat wil. Sinds kort bestaan in de ontwerpwereld nieuwe produktiemogelijkheden. De computer deed ook hier zijn intrede, in theorie met dezelfde vrijheid van werken als daarvoor. In theorie lijkt dat inderdaad zo te zijn, toch is het de vraag of de praktijk niet anders is.

Sinds men bij de Verkeersdienst in Rotterdam beschikt over een computerprogramma dat naar rato van de verkeersbewegingen, de verkeerslichtschakelingen uitrekent, zijn alle nieuw aangelegde of verbeterde kruispunten die met verkeerslichten worden uitgerust, qua inrichting identiek. De maat van het kruispunt wordt daarbij bepaald door de grootste capaciteit die in een bepaalde situatie nodig is. Die capaciteit wordt vervolgens maatgevend voor alle andere kruispunten. Nu zijn er situaties waarbij het verkeersaanbod eenvoud-

daardkruispunt nodig is om de best werkende verkeerslichteninstallatie te ontwerpen. Het computerprogramma is anders niet meer bruikbaar. Een ander (beter computerprogramma) is duur, niet te krijgen, moeilijk hanteerbaar, men is er niet op ingespeeld, etc. Het gemak van het extra stuk gereedschap leidt tot eenvormigheid en onjuist ruimtegebruik.

In de gemeente Den Haag gebruikt men sinds enige tijd een computerprogramma voor het maken van exploitatiebegrotingen bij bestemmingsplannen. Het gaat hier om grondkostenberekeningen. Vaak nogal een gecompliceerd stuk werk, waarbij verwervingskosten, inrichtingskosten, renteverliezen, subsidies en opbrengsten op een bepaalde wijze met elkaar in evenwicht gebracht moeten worden. Om met dit programma te kunnen werken moet men uitgaan van een be-

De politiek: een bal op de golven?

door Dick Overkleef

Als we de totale omvang van de elektronische industrie schatten op twintig keer Philips - wat een lage schatting is - dan heeft die industrie een jaaromzet van 1000 miljard gulden. Een hoog bedrag. Zo'n 7% van dat bedrag wordt jaarlijks besteed aan Research en Development. Zeventig miljard dus, waarvan een relatief klein deel (minder dan een kwart) wordt gestoken in Research en dus het merendeel in het ontwikkelen van enerzijds produkten en anderzijds produktieprocessen. In de laatste jaren is daarbij een lichte verschuiving waarneembaar ten gunste van de produktieprocessen, wat vermoedelijk een gevolg is het gecompliceerder worden van de produkten in combinatie met het versneld doordrukken van nieuwe produkten naar de publieksmarkt. Men

denke daarbij aan de Compact Disc. Vroeger zou zo'n nieuw produkt eerst op kleine schaal voor de professionele markt zijn ontwikkeld en geproduceerd; nu wordt direct gemikt op de consumentenmarkt en worden pas op de dan gelegde basis professionele toepassingen uitgewerkt. Versneld ontwikkelen van voor massaproductie adequate produktieprocessen is dan nodig.

Men mag uit dit alles afleiden dat de elektronische industrie de westerse samenleving met grote kracht dwingt in de richting van elektronificering, automatisering en wat dies meer zij. Het moment waarop die samenleving nog had kunnen zeggen „Toch maar liever niet“ is al lang voorbij. De vraag is niet „of“ er beleid ten aanzien van computers en zo nodig is, maar „welk“ beleid dat zijn zal en hoe de uitvoering ervan moet

worden georganiseerd.

Het zou niettemin wel aardig zijn, als de beleidsmakers de suggesties die de industrie en haar technologie doen eerst „wegen“ voor ze in beleid om te zetten. Zij zouden dan enige eigen inzichten kunnen toevoegen aan wat zich sowieso voordoet en niet geheel en al hoeven worden beschouwd als bal op de golven (The Third Wave?). - Behoeft er een voorbeeld van zo'n suggestie van industrie en technologie? Persoonsnummer. Een voorbeeld van eigen inzicht? Persoonsnummer weigeren. (Voor de zoveelste maal dringt de discussie over persoonsregistratie zich op in het jaar voorafgaand aan verkiezingen; zou iemand mij daar een verklaring voor kunnen geven? Kwestie van „goede sier maken“?) Het zou niet alleen aardig, maar

ook mooi zijn, als de beleidsmakers de informatietechnologie wisten los te maken uit de wolvlekken van de Oost-West-verhoudingen. Dat kan nog, denk ik. Al is de informatietechnologie van vandaag nakomeling-in-rechtlijn van de Amerikaanse defensie-industrie (en hebben dus de Pacmans van onze kinderen de Minutemans van onze vaders als voorgelacht), het kan nog. Die 70 miljard per jaar hoeft niet per se te worden gericht en bestuurd door Pershings en „Star Wars“. Dat gebeurt nu wel. Men zou ook de educatie van de wereldbevolking als oogmerk kunnen nemen. Of het besturen van de voedsel-distributie. Dat gebeurt nu niet. Het zou „society pulled policy“ zijn. Dus gebeurt het nu niet.

ACTIEMAP DEMOCRATISERING

DEMOCRATISERING, WAT DOEN WE ER NOG MEE...
Tijdens de Democratiseringsdag op 20 april in Lelystad, is de actiemap Democratisering gepresenteerd. De map van 24 bladzijden heeft als ondertitel: De burger bij het plaatselijk bestuur - mogelijkheden voor democratisering op lokaal niveau. In deze actiemap worden een achttal actievelen en actiemiddelen beschreven. Tevens zijn 3 standaardmoties opgenomen. Het lijkt ons een onmisbaar attribuut voor D'66-raadsleden en -afdelingen!

Daarnaast is er een enquête verkrijgbaar. In deze enquête worden vragen gesteld over democratisering van algemene aard en meer specifieke democratiseringsvragen over wonen, onderwijs en volksgezondheid. Afdelingen die deze enquête in de komende maanden willen gebruiken kunnen deze bij het PSVJ aanvragen.

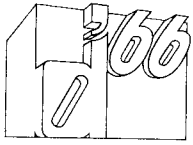
Actiemap en enquête zijn tegen vergoeding van kopieer- en verzendkosten verkrijgbaar.

VOOR DE D'RAAD

Onder auspiciën van het PSVI-D'66 verschijnt voor de 3e jaargang „Voor de D'Raad“, een tijdschrift voor D'66-raadsleden en anderen die geïnteresseerd zijn in de lokale politiek. De redactie heeft het voornemen het komende verkiezingsjaar frequenter te verschijnen. Het lokale kader van de partij kan dan beter en vooral actiever worden geïnformeerd. Een abonnement kost f 30,-.

DED'66-VISIE OP MILIEUZORG IN DE GEMEENTE

Milieu is een van de speerpunten van de partij in 1985/1986. Een vertaling van deze speerpunt op gemeentelijk niveau vindt u in De D'66-visie op milieuzorg in de gemeente. Hierin staan zowel acties voor D'66-raadsleden als acties voor D'66-afdelingen beschreven. Het totaal beslaat 4 A4-tjes en is tegen vergoeding van kopieer- en verzendkosten te krijgen.

Robots goed voor nieuwe industrieën

door Andries Veldkamp

Robotisering wordt een van de belangrijkste toepassingen van de computer. We zullen in staat zijn om met behulp van computers besturingen te maken voor handelingen die of te gevaarlijk of te geestdodend zijn om er hier nog mensen voor te vinden. Laat u niet afschrikken door het vaak opgeroepen spook van nog minder werkgelegenheid. Door op veel van die plaatsen robots in te zetten zal het mogelijk zijn om nieuwe industrieën en industrieën die nu zijn weggetrokken in kleine eenheden weer binnen onze grenzen te halen en we zullen dan weer een groeiende basis krijgen waarop innovatieve industriële processen en de daarbij horende ondersteuning beter van de grond kunnen komen.

Een noodzakelijke voorwaarde daarbij is dat we daarmee voorop lopen en dat kan, want praktisch alle daarvoor noodzakelijke voorwaarden zijn in ons land vervuld. Het enige wat misschien onvoldoende aan wezig is is het lef om in onze verambtelijke samenleving weer te starten en ik denk dat we dat starten moeten stimuleren. Dat is een sociaal belang en daarom: Geef belasting faciliteiten aan alle robotiseringsprojecten.

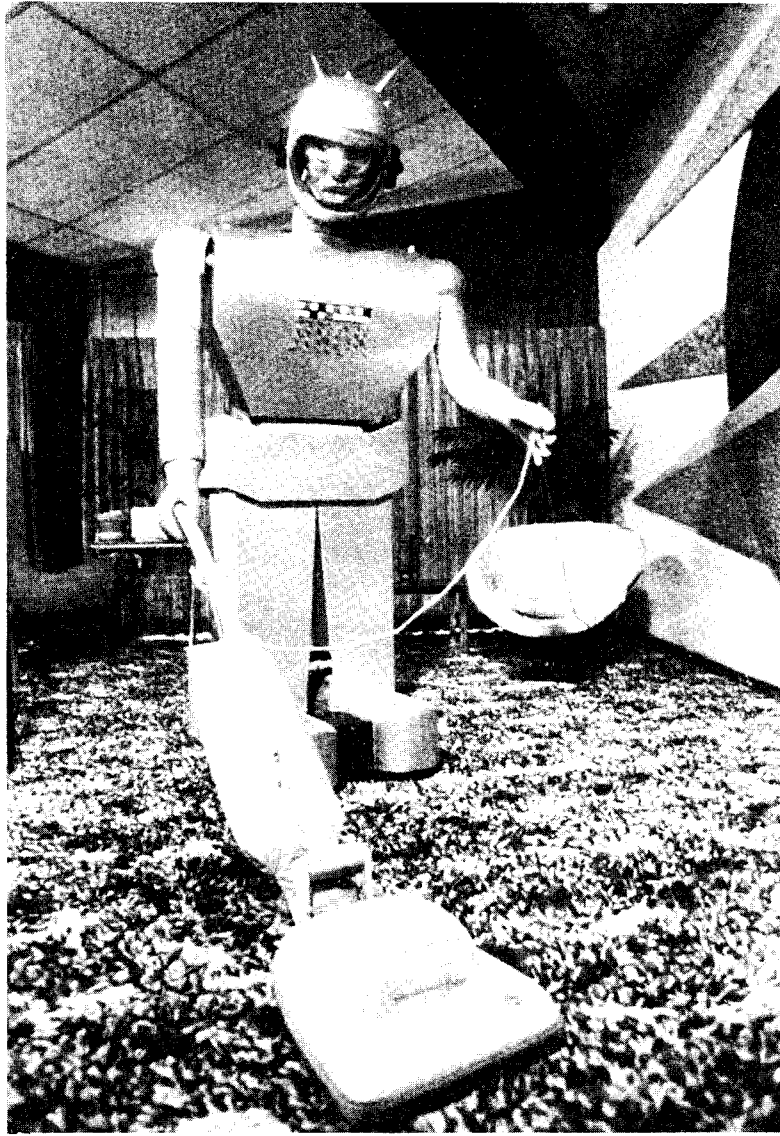
Software-industrie

De computer op zich is een fraai stukje vernuft dat bijeen is gebracht in een of enkele chips, maar veel groter en veel omvangrijker is alles wat daarmee aan besturing is te bouwen. De softwareproducten zijn vaak programmapakketten waarin in de besturingscomplexiteit van een bepaald project in een samenhang van activiteiten is uitgewerkt. Het ontwerpen en bouwen van al deze producten is in

omvang vele malen groter dan het ontwerpen en bouwen van de computer zelf en daarom denken men overal in de wereld dat dat een gebied is wat je in je eigen land moet stimuleren, want het

vraagt hoogwaardig gekwalificeerd werk. Economisch gezien is het probleem van software dat nagenoeg alle kosten al in de ontwerp-fase zijn gemaakt en de verkoop-

prijs daarom nagenoeg omgekeerd evenredig is met het verkochte aantal pakketten. Vanwege de makkelijke manier van reproducen zijn deze producten slechts korte tijd op de markt, waarna ze verdrongen worden door nieuwere met enige extra mogelijkheden. Als producent van software kun je je alleen maar overeind houden en uitgroeien als je er steeds voldoende snel bij bent en dan daarnaast een voldoende grote markt kunt bereiken. De eerste voorwaarde heeft de ondernemer zelf in handen, maar bij de tweede zitten Europeanen en in het bijzonder bedrijven in de kleinste landen daarvan het moeilijkst. Een grote thuismarkt is voorwaarde. Daarom zijn we aan een EG begonnen maar die is lang niet voldoende uitgewerkt. Bij verkoop, overdracht en onderhoud van software vinden die activiteiten als ze over nationale grenzen heenreiken vele hindernissen op hun weg die door de fiscus in de afzonderlijke landen worden veroorzaakt want die vrezen telkens wanneer immateriële goederen worden betaald dat dat niets anders is dan winsttransfer op dezelfde wijze zoals ze bij vergoeding voor research en ontwikkeling zo graag doen. We kunnen het onder deze omstandigheden wel vergeten dat hier een echte software industrietak van de grond komt die internationaal meezingt. Daarom: Zorg dat in EG-verband snel eenvoudige regels voor de verhandeling van software komen en als dat niet lukt dan mogelijk maar eerst bilateraal.

Robots kunnen werk doen dat of te gevaarlijk of te geestdodend voor mensen is.

SWB

STATUTEN STICHTING WETENSCHAPPELIJK BUREAU D'66

De huidige statuten van de SWB dateren van 1974. Op 26 en 27 oktober 1979 nam de ALV van D'66 een aantal wijzigingen aan, in de verwachting dat deze zonder veel problemen doorgevoerd konden worden. Dat bleek echter niet het geval. De oorspronkelijke statuten kenden geen wijzigingsartikel, en daarom bleek een procedure voor de rechtbank in Amsterdam noodzakelijk. Na veel juridisch touwtrekken berichtte de advocate van de Stichting op 5 juni 1984, dat de rechtbank het verzoek om wijziging had afgewezen.

Het bestuur van de SWB heeft zich toen afgevraagd, of wat hem betreft de voorgestelde wijzigingen van wezenlijk belang zijn voor het goed functioneren van de SWB en een goed verkeer tussen partij en wetenschappelijk bureau. Dat bleek niet het geval. Daarom legt het SWB-bestuur zich neer bij deze uitspraak van de rechtbank. Hij stelt aan de ALV voor, hetzelfde te doen.

Stukken voor dit agendapunt zijn te verkrijgen bij de SWB (Corrie Hupkes), tel. 070-858303.

MENINGEN OVER DE INFORMATIEMAATSCHAPPIJ

Een nota waarin Theo Timman en Erik van der Hoeven op speelse wijze de informatiemaatschappij de revue laten passeren. Waarom de economie van de informatiemaatschappij politiek oninteressant is; wat in arbeid en sociale zekerheid zal kunnen veranderen; hoe wij om kunnen gaan met de ontregelende veelheid aan gegevens die ons overstroomt. Een nota om het mee oneens te zijn, maar wel om te lezen.

Voor f 4,50 (incl. port) op giro 33.222.13 t.n.v. SWB D'66 in Den Haag, onder vermelding van TD 12.

NIEUWE UITGAVEN

Wanneer deze Democrant verschijnt, zal de SWB zich bezig houden met twee nieuwe uitgaven:

- Doping in de sport
- Naar een geïndividualiseerd en geëmancipeerd pensioenstelsel. Om in de gaten te houden!

De definitieve achterstand van Europa

door Peter Hagedoorn

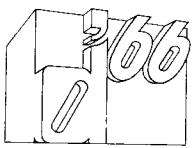
De informatietechnologie heeft niet alleen enorme gevolgen voor nationale samenlevingen maar ook, en misschien vooral, voor relaties tussen landen. Het gaat daarbij om twee hoofdzaken. Enerzijds gaat het om de economische belangen die gepaard gaan met de produktie van goederen en diensten gebaseerd op de nieuwe informatietechnologieën. Die landen die het snelst deze nieuwe technologieën oppakken, of hebben opgepakt, profiteren het meest van de wereldwijde explosieve vraag naar de nieuwe, overigens tamelijk milieuvriendelijke, elektronica en wat daarmee samenhangt.

In de economische driehoek Japan, de VS en Europa heeft Europa, ondanks recente initiatieven als allerlei nationale onderzoeksprogramma's of een ESPRIT-programma op Europese schaal, waarschijnlijk een definitieve achterstand opgelopen. Het is een open vraag in hoeverre grote Europese concerns als Philips en Siemens, gehandicapt door een versplinterde Europese markt, stand kunnen houden tegen het Japanse en Amerikaanse geweld. Maar het gaat niet alleen om de effecten op de Europese economie van de productie van goede-

ren en diensten gebaseerd op informatietechnologie. Anderzijds gaat het om de wellicht nog veel belangrijker gevolgen van de toepassing, of juist niet-toepassing, van deze informatietechnologieën. Nu al zijn de gevolgen in de communicatiemediastrekkend. Iedere burger in Europa kan via zijn tv verbonden worden met vrijwel iedere plek op aarde. De wereld is omspannen door een fijnmazig, wijdvertakt elektronisch netwerk, waardoor de afstanden ineengeschrumpeld zijn. Maar er is meer. Via de elektronische netwerken kunnen computers van allerlei organisaties met elkaar „praten”, en databanken wetenschappelijke, militaire, publieke of andere informatie met elkaar uitwisselen. Althans op die gebieden waar organisaties of overheden die het beheer hebben over (delen van) de elektronische netwerken tot overeenstemming konden komen. Helaas dreigt ook hier Europa de boot te missen. Door vast te houden aan nationale normen, standaarden en wetten, door geen afspraken te maken over een Europees overheidsaankoopbeleid, door nationale politieke stokpaardjes te berijden bij de toepassing van tv-satellieten,

door geen voortgang te maken met het afschaffen of vereenvoudigen van grensfaciliteiten (via een computernetwerk eenvoudig op te lossen), door geen computernetwerk te hebben waardoor onderzoekslaboratoria met elkaar verbonden zijn, door dit alles dreigt Europa op een gigantische manier achter én in de knoop te raken. De mogelijkheden om juist met deze technologieën eindelijk van Europa een eenheid te maken worden verkwaanseld door de nationalistische opstellingen van regeringen. Als er ergens een politieke doorbraak nodig is, dan is het op Europees niveau. Een minder grote macht voor de Europese ministerraden en navenant grotere macht voor de Commissie en het Parlement zou de nationale angel uit Europa kunnen verwijderen. Hierdoor zou meer ruimte komen voor b.v. een Europese aanpak van nieuwe technologieën zoals informatietechnologie. Het zou voor alle lidstaten absoluut rampzalig zijn als er geen overeenstemming zou ontstaan over hoe de invloed van de informatietechnologie gekanaliseerd, gestuurd, gestimuleerd of geremd moet worden. Het heeft geen enkele zin in Nederland de

computercriminaliteit anders aan te pakken dan in Frankrijk of in de relatie werkgevers - werknemers in Nederland tot andere afspraken te komen over bv. automatisering dan in België of Duitsland. De voortschrijdende toepassing van informatietechnologieën op wereldniveau dwingt tot een internationalisering van de politiek, of nationale politici dit nu leuk vinden of niet. D'66 zal dat keer op keer, met zijn Europese bondgenoten, en bij voorkeur door Europese partijvorming, moeten duidelijk maken.

De rubriek „Ik vind“ staat open voor de lezers van de Democrant. Een korte, getypte brief over een onderwerp dat niet alleen de schrijver interesseert, maakt grote kans geplaatst te worden. De redactie bevestigt - zonder beroepsmogelijkheid - over al dan niet plaatsing van brieven, bekort dan wel integraal.

Open brief

Beste Democranten, Stelt u zich eens voor, dat onze congressen gedurende vijf jaar zijn bijgewoond door leden van een andere politieke partij. Zij hebben altijd keurig hun entreekaartjes betaald, zijn over het algemeen heel aardige mensen, mengen zich tussen de leden en als zij hun portemonnee vergeten hebben, willen wij - de leden - ze best een rondje aan de bar geven. Steevast vragen wij hun, waarom zij toch geen lid worden, zij passen kennelijk goed bij ons, maar hun antwoord blijft, dat zij om verschillende redenen liever lid blijven van de partij, waartoe zij van huis uit behoorden. Jammer voor ons, maar wij respecteren hun beslissing als echte Democranten. Uiteraard krijgen deze niet-leden geen stemkaart op de congressen. Maar... op een gegeven ogenblik staan er leden op, die vinden, dat mensen die al vijf jaar onze congressen bezoeken, stemrecht moeten hebben om: bijv. de statuten te bepalen, de lijsttrekker te kiezen, de kandidatenlijst vast te stellen, ja zelfs lid van het Hoofdbestuur moeten kunnen worden en voor ons in de Tweede Kamer zouden kunnen komen. Vindt u dat net zo vreemd als ik? Welnu, door Beslispunt I (actief en passief kiesrecht voor buitenlandse ingezetenen) aan te ne-

men kiest u voor zo'n gang van zaken. U wilt dan dat buitenlanders (die na vijf jaar wel Nederlanders kunnen worden, maar dat niet wensen) zitting nemen in de Staten Generaal, deel nemen aan de wetgeving, aan de controle op de macht, zitting kunnen nemen in de vaste kamercommissie voor Defensie, Buitenlandse Zaken enz. enz. Het gaat hier natuurlijk niet alleen om Turken, Marokkanen en andere „ethnische“ minderheden, het gaat evengoed om Amerikanen, Russen, Zuidafrikanen en noem maar op. Ook is het niet zo, dat wij door beslispunt I aan te nemen onmiddellijk een inbraak van CIA, KGB of Grijsje Wolven in de Staten Generaal krijgen, maar het gaat hier zeer duidelijk om een principe: wie met ons mee wil doen moet voor ons kiezen. Zolang er een Staat der Nederlanden bestaat, zal die bestuurd moeten worden door Nederlandse Staatsburgers, waarbij ras of afkomst niets terzake doet. Mij is geen land bekend, waar de inrichting en het bestuur van de staat niet door de eigen staatsburgers worden geregeld. Vele leden zijn met mij ongerust over de irrationaliteit en overbodigheid van Beslispunt I, over de emotionele en soms kant noch wal rakende argumenten, die door voorstanders van dit beslispunt op de vergaderingen naar voren worden gebracht. Sommige leden hebben gezwoven uit te treden als dit aangenomen wordt. Anderen vragen zich verbijsterd af, of D'66 een „geitewolensokkenpartij“ aan het worden is. Het verkiezingsprogramma Helmond (een afdeling die zich zeer inzet voor de buitenlanders en hun rechten) vermeldt: „Het minderhedenbeleid dient gebaseerd te zijn op het onmiskenbare gegeven, dat de situatie, waarin vele niet in Nederland geboren mensen zich in Nederland bevinden,

een permanent karakter heeft. Buitenlanders, die zich dit nog niet realiseren, moeten geïnformeerd worden over de konsequenties die dit met zich meebrengt.“

El Peters

VVD is niet liberaal!

In zijn redactioneel artikel in de Democrant van 5 april trekt naar mijn mening Martin Voorn een juiste konklusie. De VVD is in Nederland de partij, die een in vele opzichten conservatief liberaal beleid voert. En dat is, zeker binnen de huidige regeringscoalitie, allerminst een beleid, dat gekenmerkt wordt door een liberalisme, dat veel begrip opbrengt voor degenen in onze maatschappij die horen tot de sociaal zwakkeren. Dit conservatief liberalisme, dat het vrije spel van de maatschappelijke krachten nastreeft, met een slechts beperkte overheidsbemoeiing, bevordert aldus in de eerste plaats de belangen van de sterkeren in onze samenleving. D'66 is een partij met een duidelijk vrijzinnig democratisch karakter, waarbij allen zich kunnen thuisvoelen, die wel persoonlijke vrijheid voorstaan, maar toch gelijkheid van kansen willen realiseren met voorzieningen vanaf een verantwoord minimumniveau, waar nodig en wenselijk gestimuleerd en gecontroleerd door de overheid. De tijd lijkt gekomen, dat D'66 zich manifesteert als een progressief liberale partij. Ik weet, dat al eens eerder discussie is gevoerd over een „etiket“ een toevoeging aan de naam D'66, maar zover hoeft het niet te gaan. Wel moeten we straks bij de voorbereidingen voor de verkiezingen in 1986 laten horen, dat wij een alternatief zijn voor al degenen, die het conservatief liberalisme van de VVD afwijzen. En of het nu links liberalisme, ra-

dicaal liberalisme, progressief liberalisme of sociaal liberalisme - het laatste vind ik persoonlijk de beste typering - moet gaan heten, is een tweede kwestie. Hoofdzakelijk is, dat er in Nederland een partij bestaat, die liberalisme in vooruitstrevende zin voorstaat, daarnaar handelt en dit ook duidelijk zegt.

Wijnand van Westerling

JOVD = VVD?

De door Martin Voorn in de vorige Democrant geschetste aversie van de JOVD tegen de VVD is minder groot dan hij doet voorkomen. Nog afgezien van de erkenning door de VVD zijn er innige banden tussen de organisaties. Jaren geleden al besloot de JOVD zich te richten op de grootste „zich liberaal noemende partij“ in Nederland, waarmee ze niet alleen twijfels bij het liberale karakter van de VVD, maar ook bij haar eigen liberalisme plaatste. Het inhoudelijke verschil is dan ook niet erg groot. Twee voorbeelden. Nog voor de discussie in de Tweede Kamer in juni 1984 maakte de JOVD haar standpunt wereldkundig inzake de kruisraketten: spoedig plaats. Zeer onlangs liet de JOVD weten nieuwe kerncentrales met (zij het gematigd) optimisme tegemoet te zien. Om nu te zeggen dat de JOVD en de VVD twee handen op één buik zijn gaat te ver. Door verschillende media worden bij voorkeur de „linkse boeren“ van de JOVD opgepikt, omdat dat de reuk heeft van een conflict in de „liberale“ gelederen. Maar de met de mond beleden „onafhankelijkheid“ blijkt in de praktijk wat anders te zijn dan ik (en waarschijnlijk ook u) er onder versta. De JOVD voelt zich nu eenmaal prima thuis bij de VVD.

Hein Jaarsma, voorzitter Jonge Democraten

UITSTAD ENLAND

11 Mei: Oprichting J.D. Regio Gelderland

Op 11 mei wordt de regio Gelderland van de Jonge Democraten opgericht. Dat kan natuurlijk niet zonder de nodige activiteiten. De plaats van oprichting is Musis Sacrum in Arnhem. Het programma voor de middag ziet er zo uit:

- 14.00 uur Ontvangst in de Stadszaal
14.20 uur - Welkomstwoord van de regiovoorzitter - Kennismaking met de regio. Spreker: Jan Willem van den Bosch
14.30 uur Geert Hoogeboom, directeur van de Gelderse Raad voor het Jeugdbeleid, vertelt over het Jongerenjaar 1985
14.45 uur Kennismaking met de J.D.-landelijk. Spreker: Hein Jaarsma, voorzitter van het landelijk bestuur
15.00 uur Pauze
15.25 uur De vrijzinnig democratische politiek in Nederland. Onderwerp van Erwin Nypels, Tweede Kamerlid voor D'66
16.00 uur Discussie n.a.v. vragen
16.30 uur Afsluiting
Na afloop blijven we in Musis Sacrum en drinken daar een borrel, of we verplaatsen ons naar café

„De Breton“ in de binnenstad van Arnhem. Wie reserveert voor het diner, gaat tussen 18.00 uur en 18.30 uur terug naar Musis Sacrum om daar plaats te nemen aan de dinertafel. Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen bij het secretariaat van de regio: Nicolaas Maesstraat 25 in Arnhem. Telefoon: 085-431916 Jan Willem van den Bosch, secretaris. P.S. Musis Sacrum vind je aan de Velperbinnensingel, tegenover V&D. Vanaf het station te bereiken met buslijn 3, 5 en 11.

Three speech bubbles containing text: 'Het asfaltgebeuren valt eveneens binnen het kader van de herprofilering infrastructuur.', 'Wat bedoelt u?', 'Ook het wegdek zal worden opgeknapt.', 'Zeg dat dan meteen.'

Met deze advertentie wil SIRE in samenwerking met dit blad het gebruik van Klare Taal bevorderen.

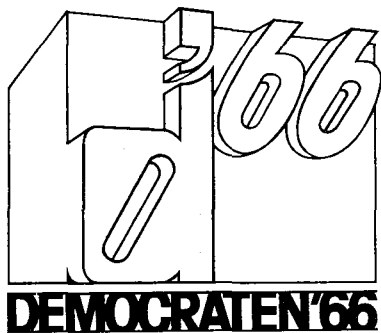
MEDEDELINGEN

Zure regen actie gaat nog steeds door

Tijdens de „democratiseringdag“ in Lelystad op 20 april is de stand van zaken van de zure regen meetactie meegedeeld. Op 16 april, waren 940 metingen binnen, verricht door 470 inzenders. Van deze 940 metingen gaven 80% een „neutraal“ (pH boven 5,5), 16% een „zurig“ (pH tussen 4,6 en 5,6) en 4% „zuur“ (pH beneden 4,6) te zien. Uit de gegevens kunnen niet zonder meer conclusies worden getrokken. Met name ammoniak, een component die sterk bijdraagt tot de bodemverzuring, heeft een neutraliserend effect op de pH. Een „neutrale“ pH waarde betekent daarom niet dat de regen niet bijdraagt tot de verzuring van vegetatie en bodem. Bovendien zou één incorrecte bepaling bij een zo gering aantal metingen en regio's de resultaten te sterk beïnvloeden. Het zou D'66 onwaardig zijn als beweringen werden gedaan over de ernst van de luchtverontreiniging van b.v. Rotterdam op basis van slechts 8 metingen verdeeld over 4 plaatsen in een stad van die grootte. De zuurgraad van het regenwater wordt al geruime tijd systematisch bepaald, ondermeer door het KNMI. Daarvoor bestaan landelijke meetnetten, elk bestaand uit een tiental meetpunten. De kracht van de D'66 meetactie lag en ligt nu juist in het grote aantal meetpunten. In totaal zijn enkele duizenden sets, elk goed voor

twee metingen, uitgereikt, bovendien is nog volop meetmateriaal in voorraad (bij Lidy Jansen, tel. 08851-12392). Verschillende D'66 afdelingen, werkgroepen en scholen zijn nog volop aan de gang. De bewustwording, motivering en activering ten aanzien van de alles bedreigende milieuramp is van het grootste belang. Er moet iets gebeuren en het moet snel gebeuren! Blijf daarom verdergaan met deze actie en stuur de resultaten naar Wageningen. Mocht u ondersteuning nodig hebben voor themadagen, werkgroepen of acties, neem dan contact op met het landelijk secretariaat. D'66 blijft actief op het gebied van de zure regen. Blijft u actief en ga door. Zodra (veel) meer gegevens binnen zijn kunnen wij wel conclusies trekken over de ernst van de luchtverontreiniging in bepaalde regio's of bepaalde steden. Zorgt u voor voldoende gegevens, dan gaan wij enthousiast aan de slag voor een verantwoorde rapportage.

Aktieteam Zure Regen

DEMOCRATEN '66

De Jonge Democraten (JD) vinden dat de Tweede Kamer nog dit jaar de meerderjarigheidsgrens moet verlagen van 21 naar 18 jaar. Daarmee zou de volksvertegenwoordiging eer doen aan het Internationaal Jongerenjaar, zoals dat voor 1985 is uitgeroepen door de Verenigde Naties.

In een brief aan bijna alle kamerfracties wijst de JD er op dat voorstellen tot verlagen al sinds 1978 op tafel liggen. „Die plannen moeten nu zeer snel in behandeling komen. Het nog langer handhaven van de grens van 21 jaar is irreal. De wetgeving loopt duidelijk achter op de tendens van zelfstandiging van jongeren.“ De JD zegt volstrekt niet te begrijpen waarom de behandeling van de wetswijziging zo is vertraagd.

„De praktijk is dat jongeren met het bereiken van de achttienjarige leeftijd als zelfstandig persoon worden beschouwd. Dit komt onder andere tot uiting in het strafrecht en het kiesrecht.“

„Onbegrensd“ In dezelfde brief pleit de vrijzinnig democratische jongerenorganisatie ook voor wettelijke rech-

ten voor minderjarigen. „De onderlinge macht is nu nog onbegrensd en onvoorwaardelijk beschreven.“ In dat verband stelt de JD voor: – vrije keuze van vervolgonderwijs; – vrije keuze van beroep en betrekking; – vrije keuze van verblijfplaats vanaf 16 jaar;

– vrije keuze van relatie en relatievorm vanaf 14 jaar; – het recht zich zelfstandig tot een maatschappelijke of medische hulpverlener te wenden.

Scheiding Ook bij scheidingen moet volgens de JD meer rekening worden gehouden met rechten en wens van jeugdigen: – het kind moet vanaf 14 jaar het recht hebben eenmaal zijn geslachtsnaam te wijzigen; – het kind krijgt vanaf 12 jaar inspraak in de toewijzing; – de rechter moet de bevoegdheid krijgen kinderen te horen, ook onder 12 jaar; – de rechter moet de bevoegdheid krijgen een omgangsregeling te weigeren als kinderen vanaf 12 daar ernstig bezwaar tegen maken.

ACTUALITEIT

JD schrijft kamerfracties

„Snel van 21 naar 18 jaar“

Jan Vis op democratiseringsdag:

Twee stemmen hard nodig

Het is de hoogste tijd dat de Nederlandse kiezers twee stemmen krijgen: één voor de regeringsvorming en één voor het parlement. Dat stelde Eerste Kamerlid Jan Vis met klem tijdens de D'66-themadag „Democratisering, wat doen we er nog mee...“

„Er is een democratisch gekozen parlement“, aldus de senator. „Maar er zijn toch in de eerste plaats fracties van de verschillende partijen. Een democratisch gekozen parlement... en een regering die niet is gekozen door het volk. Een regering die geconstrueerd is door de parlementaire oligarchie in de fractiekamers van het Binnenhof. Een parlementaire democratie, jawel. Maar geen executieve democratie, want de kiezers hebben nog steeds een stem te weinig.“

Verzwakt „Kamerverkiezingen zijn geen regeringsverkiezingen“, gaat Jan Vis verder. „En als we net doen

alsof dan lijdt het parlement zelf daar onder. Als je bijvoorbeeld steeds de kamer ontbindt en nieuwe, extra verkiezingen houdt als er een kabinet is gesneuveld, dan lijkt dat democratischer dan het is.“

„Het parlement verliest bij elke verkiezing altijd ervaren kamerleden, waardoor de controle op de regering wordt verzwakt. Nieuwe kamerleden hebben inwerktijd nodig. Maar bovendien: de echte beslissing over regeringsvorm ligt nog steeds waar hij zonder verkiezingen ook ligt. Op de verkeerde plaats. Niet bij de kiezers, maar bij de fracties.“

Behoudzucht D'66 heeft sinds 1971 getracht het bestaande gebrek te verhelpen door vóór de verkiezingen duidelijk te maken met wie ze na de verkiezingen zou willen regeren. „Maar PvdA, CDA en VVD doen dat niet. Daar wil in principe iedereen met iedereen. En zo wordt het voor ons de vraag of het nog wel zinvol is als enige er mee door te gaan.“

„Tweemaal heeft onze strategieresolutie een schaduwkabinet opgeleverd. Voor ons was dat de eerste stap op weg naar de Progressieve Volks Partij. Maar de behoudzucht van andere partijen was uiteindelijk groter dan we dachten“, aldus Vis met een knip-oog richting PvdA. „Met die uitspraak voor de verkiezingen hebben we daardoor nooit bereikt wat we wilden bereiken.“

Waslijst De enige, echte oplossing blijft daarom volgens het Eerste Kamerlid: „Twee stemmen. Eén voor de regeringsvorming en één voor het parlement. Anders gezegd, één voor de macht en één voor de controle op de macht.“ „Zolang die twee stemmen er nog niet zijn hoeft wat mij betreft een uitspraak vóór de verkiezingen niet per sé. Als je alle mogelijkheden wilt bespreken dan wordt het een waslijst. Een spoorboekje dat niet meer duidelijk is en door geen kiezer wordt begrepen. Duidelijker is het dan om te zeggen waar je in geen geval aan wilt meewerken...“

Jan Vis: Twee stemmen; één voor de macht en één voor de controle op de macht

Pleidooi Engwirda:

Niet verder korten op Gemeentefonds

Maarten Engwirda heeft het kabinet opgeroepen te stoppen met verdere kortingen op het Gemeentefonds, de financiële bijdrage van het rijk aan gemeenten. De voor volgend jaar voorgenomen korting van 392 miljoen gulden is volgens Engwirda catastrofaal. Niet alleen voor de gemeenten zelf, maar ook voor de nationale economie.

„Tenslotte worden ongeveer vijftig procent van de overheidsinvesteringen verricht door de gemeenten. Als die wegvallen levert dat op korte termijn een flinke bezuiniging op voor het rijk, maar tegelijkertijd wordt daarmee de economische groei ondergraven.“ In dat verband wijst Engwirda er op dat tussen 1980 en 1983 de gemeentelijke investeringen voor het bouwrijp maken van grond voor industrie en woningen al zijn gedaald met 28 procent, ofwel 670

miljoen gulden. In de sector cultuur en recreatie was dat 30 procent, ofwel 260 miljoen gulden.

Technologiebeleid „Gemeenten moeten kunnen blijven investeren, juist nu een nieuwe technologische revolutie voor de deur staat“, aldus Engwirda. „Want die technologische vernieuwing is een noodzakelijke voorwaarde voor economische groei en omvangrijke werkgelegenheidsschepping, zoals ook SER-voorzitter Quené onlangs nog zei.“ Behalve het rijk moeten ook de gemeenten volgens Engwirda een technologiebeleid kunnen voeren. Hij denkt daarbij niet aan het produceren van nota's en rapporten, maar aan een daadwerkelijk actief en stimulerend beleid. Daarvoor is geld nodig. Het rijk moet daarvoor zorgen, bijvoorbeeld in het kader van het in voorbereiding zijnde nieuw regionaal beleid.

HOE GEBRUIK JE NU ZO'N BAND?

De beste discussies krijg je heet van de naald, d.w.z. op het moment dat iemand iets beweert waar een ander op wil reageren. Interrupties zijn in de Kamer ook het leukst.

Als een groep naar een videoband kijkt of naar een geluidscassette luistert, dan is het zaak dat iemand de vinger op de pauzetoets houdt, want het gaat nooit om de band, maar altijd om de discussie. De band moet onmiddellijk gestopt worden als iemand wat wil zeggen.

Zeer geschikt voor afdelingsvergaderingen zijn:

- no. 12 ARNHEM 5 JANUARI f 45,-;
- no. 11 HANS VAN MIERLO f 40,-;
- no. 7 BELEID TWEDE KAMER-FRACTIE, SEPTEMBER 84, f 25,-;
- no. 10 WAAROM IN GENNEP WEL?, f 45,-;
- no. 2 SHIRLEY WILLIAMS, f 20,-;
- no. 1 DE TOP VAND'66, f 35,-.

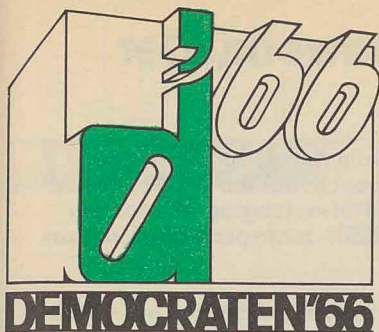
De videoprijzen zijn zonder de band. Daar komt dus bij voor Beta of VHS f 35,- en voor Video 2000 f 45,- (incl. verzending).

De geluidscassettes van 2, 7 en 12 kosten f 10,-, no. 11 kost f 15,-. Van 10 en 1 is er geen geluidscassette.

Bestellen via:
giro 5581234 CCP Den Haag;
bank 66.76.64.750. CCP Den Haag
tel. 070-468645
ALTIJD OP GIRO/BANKOPDRACHT
VERMELDEN WELK VIDEOSYSTEEM.

„Koningshuis goed voor promotion“

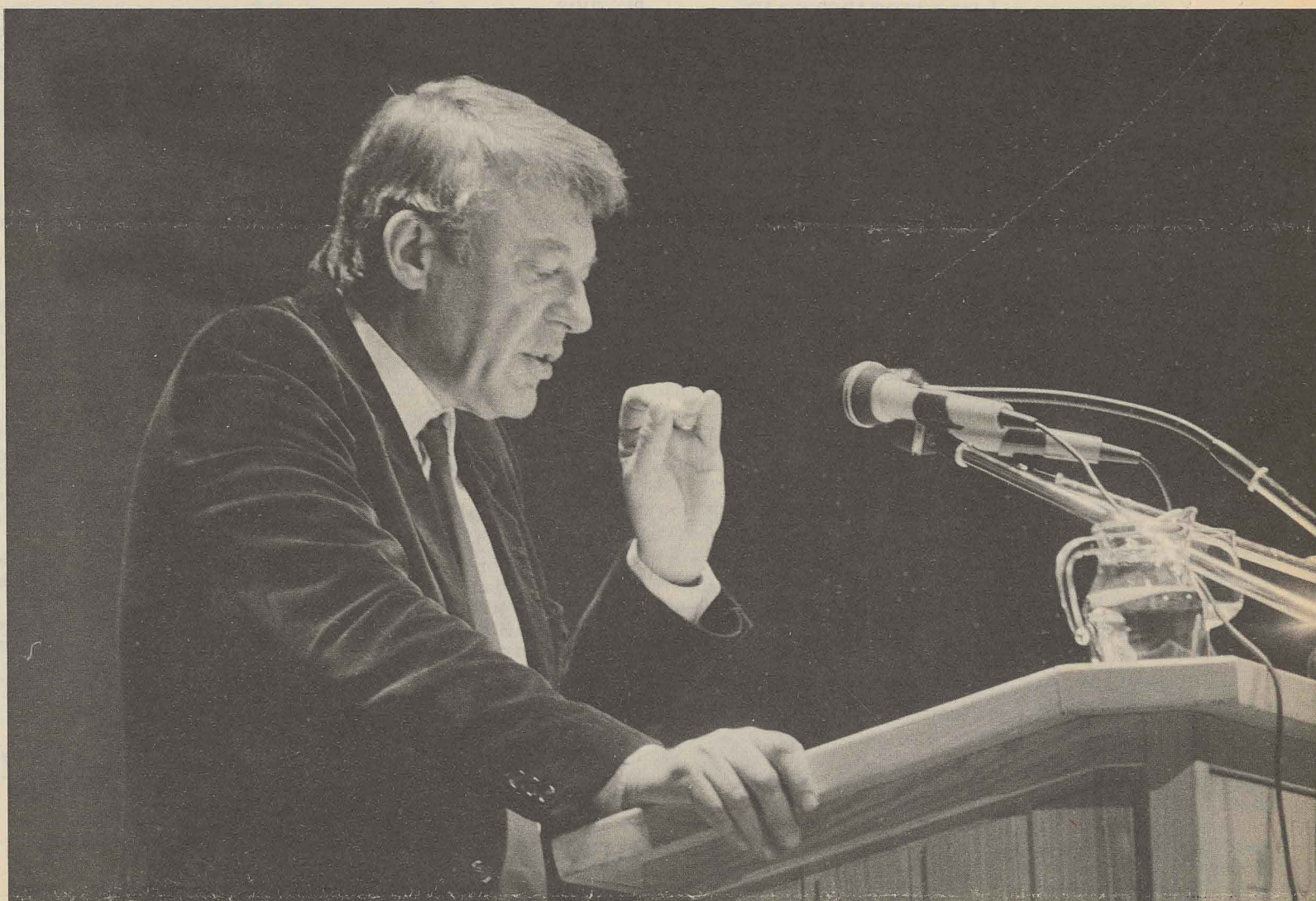
„Wij vinden dat ons koningshuis de beste reclamestunt is van de hele Holland Promotion. In die zin zou het afschaffen van de monarchie een betreurenswaardige zaak zijn.“ Hoofdbestuur lid Bram van Ughelen van de Jonge Democraten reageerde in de pers nogal laconiek op de wens van de Utrechtse afdeling van de JD om de monarchie binnen de kortste keren af te schaffen. „We zijn niet kapot van het Utrechtse voorstel.“ Het bestaan van het koningshuis – dat kan van Ughelen niet verhullen – zit de Utrechtse Jonge Democraten behoorlijk hoog. Hun afdeling was nog niet koud opgericht, of ze namen al een voorstel aan om het opheffen van de monarchie op het landelijke mei-congres van de JD aan de orde te stellen. De afdeling Utrecht van de JD vindt dat het koningshuis niet past in een democratie: „Het is toch van de gekke dat mensen alleen omdat hun vader of moeder op de troon zitten, automatisch zelf koning of koningin worden.“

DEMOCRAT

Democraten '66: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag. Telefoon: 070 - 858303

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

• Hans van Mierlo zegde in Arnhem de Politieke Boodschap toe, die op het juni-congres in Amersfoort wordt gepresenteerd.

foto: Martien Holthuis

Kom 14 en 15 juni naar congres in Amersfoort

EK-fractie presenteert „Boodschap”

Na een periode van keihard werken presenteert de Eerste Kamerfractie zaterdag 15 juni tijdens het congres in Amersfoort de begin januari door Hans van Mierlo toegezegde „Politieke Boodschap”. Daarmee krijgt D'66 de beschikking over een kort stuk waarin de partij zich herdefinieert en de hoofdlijnen laat zien van haar politieke inhoud.

Luid applaus volgde toen Van Mierlo aan de eind van zijn „Arnhemse rede” namens de EK-fractie aanbod voor de totstandkoming van de boodschap te willen zorgen.

De achthonderd aanwezige D'66-ers – waaronder veel raads- en statenleden, waarvoor de bijeenkomst in Arnhem speciaal was belegd – bleken het roerend met de senator eens dat de partij een dergelijk stuk hard nodig heeft. Zeker ook met het oog op de naderende verkiezingen voor de gemeenteraden en de Tweede Kamer. We moeten nodig wat in handen hebben waarmee we de boer op kunnen, zo constateerde de aanwezigen al eerder tijdens de bijeenkomst in Arnhem.

Kernachtig

Een politieke boodschap die op het congres het levenslicht ziet is geen stuk met

allerlei bespiegelingen en details die het hele politieke oeuvre dekken. We denken, zo lichte Van Mierlo toe, daarentegen aan een boodschap met kernachtige concrete positiebepalingen. „Een boodschap over onze identiteit, over onze raison d'être, over de manier waarop wij in de politiek willen staan en met op een paar terreinen concrete visies ten aanzien van wat er in Nederland en Europa moet gebeuren.”

Het is niet aan de redactie van De Democraat de inhoud van de boodschap te onthullen. Die eer komt in Amersfoort toe aan de opstellers. Zo kunnen alle leden rechtstreeks via hen kennismaken van een boodschap waarmee ze op de kiezer kunnen toestappen.

Bij het ter perse gaan van deze Democraat was nog niet bekend op welk moment precies de politieke boodschap wordt gepresenteerd. Duidelijk was en is alleen dat de tweede congresdag zaterdagochtend om 09.30 uur begint. Op het programma van die dag staan verder onder andere de congresredes van de partijvoorzitter en de voorzitter van de fractie in de Tweede Kamer.

Het congres in De Flint begint overigens al vrijdagavond. Op de agenda staan

dan het traditionele vragenuurtje met de Tweede Kamerfractie en de ingediende amendementen op het nieuwe beleidsprogramma.

Beslissend

Behalve dat beleidsprogramma dienen ook de beslispunten, die zowel vrijdag als zaterdag aan de orde komen, als basis voor het verkiezingsprogramma 1986-1990. De punten waarover het Hoofdbestuur het congres vraagt concrete uitspraken te doen hebben betrekking op: het kiesrecht voor niet-Nederlandse ingezetenen; de terugkeer-optie voor minderjarige kinderen van buitenlandse werknemers; de defensieuitgaven; spreiding van rijksdiensten; kernenergie; de middenschool; technologische ontwikkelingen; de landelijke tv-omroep; gezondheidszorg; privacy; het drugsbeleid en de verkorting van de arbeidsduur. Meer informatie daarover elders in dit blad.

Deze punten en bovenal de Politieke Boodschap beloven een congres dat beslissend is voor de toekomst van D'66. Werk mee aan die toekomst en kom 14 en 15 juni naar Amersfoort.

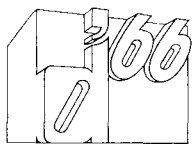
LEZEN TOEGESTAAN

Natuurlijk mag u ook deze Democraat lezen.

Maar als u nog steeds uw contributie niet betaalde, dan zal dit wel de laatste Democraat zijn die u ontvangt.

Vervelend, maar onvermijdelijk.

Voelt u zich aangesproken? Het gironummer van de contributierekening is: 4131966.

DEMOCRAT

AGENDA

1 juni: THEMADAG over arbeidstijdverkorting en basisinkomen. Wat heeft dit voor gevolgen voor vrouwen? 10.30 - 16.00 uur, „Stichting de Reenske Compagnie“, HOOGEZAND (nabij winkelcentrum Gorecht).
Gasten: Louise Groenman en Paul de Graaf.

1 juni: VERGADERING ADVIESRAAD, 10.30 uur, Jaarbeurscongrescentrum UTRECHT. Op de agenda o.a. advisering bij interne kandidaatstelling en campagnes 1986.

3 juni: FORUMDISCUSSIE met als onderwerp: met vrouw en macht in de politiek. 20.00 uur, Haagse Vrouwenraad, Sweelinckplein, DEN HAAG. Voor D'66: Marie-Louise Tiesinga.

3 juni: AAV Amsterdam Zuid-Oost, 20.00 uur, „Kralenbeek“, Kralenbeek 22, AMSTERDAM Z.O. Thema: actuele politiek. Gast: Louise Groenman.

6 juni: FORUMDISCUSSIE over kernwapens, 20.00 uur, soc.-cult. centrum „De Haveling“, GEERVLIET.
Voor D'66: Arend Meerburg.

8 juni: D'66-RADIO-UITZENDING, 18.20, Hilversum 5.

13 juni: VERGADERING HOOFDBESTUUR, 19.30 uur, Jaarbeurscongrescentrum, UTRECHT.

14 en 15 juni: 40e ALV van D'66, „De Flint“, AMERSFOORT.

22 juni: D'66-RADIO-UITZENDING, 18.20 uur, Hilversum 5.

27 juni: begin ZOMERVAKANTIE Tweede Kamer.

4 juli: VERGADERING HOOFDBESTUUR, 19.30 uur, Jaarbeurscongrescentrum, UTRECHT.

MEDEDELINGEN

Binnenhof binnenste buiten

Onder bovenstaande titel organiseren de Stichting De Nieuwe Kerk en het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke partijen „een parlementair gewetensonderzoek“.
Plaats: De Nieuwe Kerk in Amsterdam; aanvang 20.30 uur; entree f 5,00.

Programma:
- 5 juni: „Invloed van de burgers“; met o.a. Elco Brinkman, Wim Kok en Ria Beckers;
- 12 juni: „Taken van het Parlement“; met o.a. Theo Joekes, Hans van Mierlo en Jan de Koning;
- 20 juni: „Verhouding Regering en Parlement“; met o.a. Ruud Lubbers en Joop den Uyl.

Zo bereikt u De Flint

Amersfoort ligt in het hart van Nederland, uitstekend te bereiken vanuit alle windstreken. Voor automobilisten ligt het belangrijke verkeersplein Hoevelaken op een rijafstand van vijf minuten. Utrecht ligt op ongeveer een kwartier rijden en Amsterdam op iets meer dan een half uur. Eenmaal in Amersfoort, helpen richtingbordjes met de naam „De Flint“ u bij de belangrijke kruispunten verder.
Per trein is Amersfoort uit maar liefst vijf richtingen te bereiken. Dagelijks stoppen er zo'n 300 treinen! Er zijn uitstekende verbindingen met de randstad, met alle noordelijke en oostelijke provincies en via Utrecht ook met het zuiden van ons land. Wie per trein of bus bij station Amersfoort arriveert, kan gebruik maken van de stadsbus, of de aanwezige taxi's, voor het laatste stukje naar De Flint.

GROETEN AAN ROEL HESKAMP

Sommige mensen vertonen zulke intense vergroeiingsverschijnselen met D'66, dat het zinloos is om van „vertrek“ of „afscheid“ te spreken. En dat geldt zonder enige twijfel voor Roel Heskamp, tot 1 juni van dit jaar partijvoorlichter en publiciteitsmedewerker op het landelijk secretariaat.

De wat oudere leden herinneren zich Roel ongetwijfeld nog als een rustige, maar zeer gedecideerde congresganger uit het midden des lands, die vooral als de vrede en de veiligheid weer in het geding waren, gloedvolle (!) betogen kon houden voor zijn moties en amendementen.

Daarop volgde een periode waarin Roel eigenlijk automatisch als partijrots werd ingehuurd om te zorgen dat de ontploffings-theorie al niet meteen binnen het campagneteam in praktijk zou gaan. Hoe meer iedereen, medewerkers, kandidaten en lijsttrekkers zich opwonden, des te bedaarder gaf Roel ieder zijn of haar plaats in het grote geheel.

Het beviel, hem en ons, en in 1983 trokken we beiden de logische consequentie: Roel kwam in vaste dienst als medewerker publiciteit en partijvoorlichter. Hij noch wij konden toen (gelukkig?) vermoeden hoe onnoemelijk zwaar de komende periode zou worden. Mentaal en fysiek vraagt het alles wat je hebt, om ondanks kelderende opiniecijfers, afnemend ledental en jaarlijks terugkerende bezuinigingen toch, elke dag opnieuw, te blijven uitstralen dat D'66 écht moet. Menig lid kon in de afgelopen jaren gal en tranen bij Roel kwijt, om vervolgens met nieuwe moed verder te gaan. Daarvoor zijn wij allen Roel meer dank verschuldigd dan we ónder woorden kunnen brengen.

Dit voorjaar moest de partij opnieuw bezuinigen. Dit voorjaar ook, begon bij Roel de wens naar een andere werkring te groeien. Niet minder dan volkomen begrijpelijk na de periode die achter ons ligt. En dus, per 1 juni gaat Roel ergens anders aan de slag. Wij twijfelen er geen seconde aan of het zal zijn nieuwe werkgever minstens even hard vallen om hem ooit te laten gaan.
Onze grote dank Roel, het ga je goed!

Het Hoofdbestuur

(advertentie)

Campagne-medewerk(st)er gezocht

Democraten '66 zoekt op korte termijn voor 40 uur per week ondersteuning van haar campagneactiviteiten. Wij bieden een halfjaarcontract met mogelijkheid tot verlenging. Wij denken aan een salaris van maximaal f 2550,- bruto per maand, afhankelijk van leeftijd en ervaring.

De campagnemedewerk(st)er zal tot taak hebben het ondersteunen en adviseren van de campagnecoördinator en het landelijk Campagne Team. De werkzaamheden zullen o.a. bestaan uit:
- bewaken van de werkverdeling over een groot aantal (vrijwillige) medewerkers;
- regelen van spreekbeurten, werkbezoeken e.d. van partijvertegenwoordigers;
- medewerking aan de totstandkoming van het Campagneplan 1986;
- beheer van publiciteits- en campagnematerialen;
- voorbereiden, bezoeken en afhandelen van diverse vergaderingen in het land.

Wij zoeken iemand van HBO-niveau, die over een zeer goede taalvaardigheid en goede contactuele eigenschappen beschikt. Zij/hij moet in staat zijn om op (soms onregelmatige) tijden loyaal, nauwgezet en snel op te treden. Een hoge mate van affiniteit met de ideeën van D'66 (bijvoorbeeld door het lidmaatschap) is noodzakelijk.

Wij bieden een zeer dynamische werkring in een team van toegewijde medewerkers op het Landelijk Secretariaat in Den Haag. De Campagne is voor D'66 al begonnen, en gezien de krappe personeelsbezetting stelt dat hoge eisen aan ieders bereidheid tot nauwe samenwerking.

Voor nadere inlichtingen en uw schriftelijke sollicitatie kunt u zich wenden tot Michiel ten Brink (secretaris Hoofdbestuur en Campagnecoördinator), Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ DEN HAAG, tel: 070-858303, onder vermelding van „sollicitatie“. De reactietermijn sluit in beginsel op 7 juni 1985.

Parkeerruimte

Rondom De Flint liggen drie grote parkeerterreinen met een capaciteit van 375 auto's. In de directe omgeving liggen nog aanvullende parkeerhavens, zodat automobilisten hun wagens altijd vlak bij kunnen parkeren.

HOOFD BESTUUR

Kandidaatstelling tweede-kamerverkiezingen

In Democraat nr. 4 van 5 april j.l. is al meegedeeld dat per 15 april de interne kandidaatstelling voor de Tweede-Kamerverkiezingen van 1986 is geopend.
De kandidaatstelling sluit - onverbiddelijk - op vrijdag 30 augustus a.s. om 12.00 uur. Dan moet uw aanmelding dus binnen zijn!
Kandidaatstellingsformulieren kunt u aanvragen op het landelijk secretariaat: 070-858303. Daar kunt u - bij Michiel ten Brink, secretaris Hoofdbestuur - ook terecht voor nadere inlichtingen.

Politieke Boodschap

Het zal u allen bekend zijn, dat Hans van Mierlo - namens zijn fractie - in januari van dit jaar ons een zogenoemde „Politieke Boodschap“ in het vooruitzicht heeft gesteld. Zoals het er nu naar uit ziet, zal de presentatie van deze Boodschap plaatsvinden tijdens de komende ALV, en wel op zaterdag 15 juni.
Nadere gegevens ontbreken bij het ter perse gaan van deze Democraat ook bij het Hoofdbestuur, zodat wij ook nog niet kunnen bepalen hoe en op welk moment precies deze presentatie zal plaatsvinden. Voor U zit er dus niets anders op, dan op zaterdag 15 juni a.s. zelf vanaf 10.00 uur aanwezig te zijn in „De Flint“ in Amersfoort!
Het Hoofdbestuur

(advertentie)

Op korte termijn komt bij de SWB een functie vrij voor een

PARTTIME MEDEWERKER M/V

Taakomschrijving

1. convoceren en notuleren van SWB-bestuursvergaderingen en voortgangscontrole op daar gemaakte afspraken;
2. verzorgen van externe publiciteit voor de SWB, in overleg met de andere publiciteitsmedewerkers;
3. assisteren bij de voortgangscontrole van SWB-projectgroepen;
4. inhoudelijke bijdrage aan een of meer SWB-projectgroepen, bijv. als secretaris;
5. mee organiseren van manifestaties.

Wij denken aan iemand met een afgeronde universitaire of HBO-opleiding, met politiek inzicht en organisatorische kwaliteiten. Salariering zal plaatsvinden in schaal 10 van het BBRA 1984, met een maximum van 20 uur per week.
Sollicitaties moeten uiterlijk 10 juni 1985 worden ingediend bij het Dagelijks Bestuur van de SWB, t.a.v. Erik van der Hoeven, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

GR '86

Draaiboek gemeenteraadsverkiezingen

Nadat ik in de vorige Democraat een paar foutjes had rechtgezet nu nog ééntje: de kiesgerechtigde leeftijd is in 1986 nog 21 jaar (en niet 18, zoals abusievelijk is vermeld). Deze keer was het een zetfoutje. Excuses.
Ewout Cassee, vice-voorzitter organisatie

COLOFON

De uitgave van de Democraat geschiedt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad.
Samenstelling: Kees van den Brink, Jos Campman, Ewout Cassee, Roel Heskamp, Gauke Tanja, Marie-Louise Tiesinga, Ed Veenstra, Martin Voorn, Mieke van Wagenberg.
Kernredactie: Jos Campman, Roel Heskamp, Gauke Tanja, Martin Voorn.
Eindredacteur: Roel Heskamp.

Correspondentie, kopij e.d. richten aan het redactiesecretariaat: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

De Democraat

De Democraat wordt gratis toegezonden aan de leden van D'66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 30,- per jaar. Losse nummers zijn à 2,50 per stuk verkrijgbaar bij het secretariaat.
De Democraat verschijnt 11 maal per jaar. Het volgende nummer (nr. 7-'85) verschijnt op 28 juni 1985.
Kopijdatum: vrijdag 14 juni, 12.00 uur.

Advertentietarieven:

1/1 pag.: f 1200,- 1/4 pag.: f 425,-
1/2 pag.: f 700,- 1/8 pag.: f 250,-
1/3 pag.: f 525,- 1/16 pag.: f 150,-

Oplage: 8.500 ex.

Druk: Brouwer Offset BV/Utrecht

Vormgeving: Hans Hohmann

Partijsecretariaat

Bureau SWB D'66
Bureau PSVI D'66
Bezuidenhoutseweg 195
2594 AJ Den Haag
Telefoon: 070-858303
giro 1477777

Partijvoorlichting: 070-858303/832468

Fractievoorlichting: 070-614911, tst 3271

Europees Parlement een jaar zonder D'66

„Een jammerlijke zaak”

door Doeke Eisma

Een jaar geleden verrichtten wij een grote krachtsinspanning om in het Europees Parlement vertegenwoordigd te blijven. Zoals bekend lukte dat niet en dat vonden we jammer voor D'66 en voor het Europees Parlement. De vraag is nu of deze veronderstelling een jaar na dato bevestigd kan worden.

Aan de hand van een aantal (willekeurige) voorbeelden zal ik aantonen, dat het inderdaad een jammerlijke zaak voor het Europees Parlement is om zonder D'66 en onze politieke geestverwanten te hebben moeten functioneren. Want laten we niet vergeten dat de KODISO uit Griekenland, de Alliantie uit het Verenigd Koninkrijk, de links-liberalen uit Frankrijk en Denemarken eenzelfde electoraal lot ondergingen als wij.

Op enige afstand heb ik het afgelopen jaar de activiteiten van het Europees Parlement gevolgd en een aantal zaken die wij de voorgaande periode in gang zetten of extra aandacht gaven, gemist.

Slechte berichten uit Ahaus

Het lukte indertijd onze wensen voor een Europese regeling voor grensoverschrijdende milieuproblemen in het Milieuactieprogramma te krijgen. Het ging onder meer om gelijke inspraakmogelijkheden aan weerskanten van de grens bij vestiging van kerncentrales en andere milieuvervuilende installaties (die bij voorkeur bij grenzen worden gebouwd!) De Europese Commissie wilde er niet aan, maar beloofde ons, nadat wij door middel van een inventarisatie aan de Nederlandse grenzen de ernst van de situatie hadden aangetoond, om deze voor de andere grenzen te completeren om dan met een Europese regeling te komen.

In mei '84 boden we onze inventarisatie aan, doch de follow-up konden wij door gemis aan politieke druk niet meer bewaken. Er is dan ook niet meer van vernomen en ook anderen, die in het Parlement bleven, hebben daaraan niets gedaan. En dat terwijl de bezwaarschriftenprocedure voor de opslag van hoogradioactief kernafval in Ahaus onlangs een slechte wending nam.

Samen met de SWB-werkgroep Milieu is de Werkgroep Europa van plan komend najaar een symposium over dit onderwerp te organiseren. Daarbij worden uiteraard de milieu- en andere groeperingen betrokken, waarmee wij indertijd zulke goede contacten hadden. Het resultaat zou een hernieuwde oproep zijn aan de Europese Commissie en in het Parlement vertegenwoordigde partijen om deze zaak opnieuw op de politieke agenda te plaatsen.

Sellafield

Aan de vervuiling van Europese wateren door de nucleaire opwerkingsfabriek te Sellafield in Engeland besteedden wij samen met Greenpeace veel aandacht. De door D'66 ontworpen resolutie werd met een ruime meerderheid door het Parlement aangenomen. We eisten met communautaire steun de plutonium- en caesiumlozingen in de Ierse Zee vóór 1985 tot vrijwel nul terug te brengen. Zover is het helaas niet gekomen en daarom riep ik onlangs in de NRC het Europees Parlement op, een uiterste krachtsinspanning te doen om het probleem Sellafield te europeaniseren.

Zure regen ook in Oost-Europa

Onze voorstellen met betrekking tot Oost-West-onderhandelingen over zure regen werden door het Europees Parlement overgenomen. De Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties maakt daarmee al een schuchter begin.

Maar onze doelstellingen om de uitstoot van SO₂ in Oost-Europa in 1992 met 30% te vermin-

deren en de verlaging van de NO_x-uitstoot ook bij deze VN-onderhandelingen te betrekken, werden niet gehaald. Wel toonden de EG-milieuministers zich tijdens de vorige Raadsvergadering voorstander van Oost-West-onderhandelingen ook over zure regen. Maar waarom maken de Europarlementariërs er geen demonstratieobject van tijdens de vergaderingen van deze VN-commissie? Het Parlement zou na aannamen van zijn resoluties – die vaak in diepe laden terechtkomen – de follow-up daarvan veel meer moeten bewaken door naar buiten te treden. Dit zou bijvoorbeeld ook gelden voor de bijeenkomst van de zogenaamde Parijse Commissie, die binnenkort plaats vindt en die maatregelen gaat nemen in het kader van het Verdrag van Parijs om verontreiniging van de zee vanaf het land te voorkomen. Het Europees Parlement zou de straat op moeten en de parlementaire wensen door actie onder de aandacht moeten brengen van de verdragspartners en het publiek. Ook op dit gebied zou een parlement van sommige milieugroepen kunnen leren.

Stilte over vrijwilligerswerk

Het probleem werken en niet-werken vertoont steeds meer tussenvormen, zoals de deeltijdarbeid, werken met behoud van uitkering, grijs en zwart circuit en vrijwilligers. Deze verschijnselen zullen toenemen, doch de politieke aandacht in het Europees Parlement is meer gericht op herstel van volledige werkgelegenheid dan op deze nieuwe ontwikkelingen.

Over het vrijwilligerswerk schreef D'66 een rapport en we kregen het Parlement mee om de grenzen tussen betaald en onbetaald werk enigszins te verleggen en de maatschappelijke waardering voor vrijwilligerswerk te verhogen. Veranderingen in de verhouding tussen betaalde arbeid, vrije tijd en vrijwilligerswerk en herverdeling van onbetaalde arbeid naast die van betaalde arbeid werden bepleit. Met deze actie werd gepoogd de kloof tussen de zogenaamde actieven en niet-actieven te verkleinen. Het was in ieder geval een eerste discussie die op Europees parlementair niveau over vrijwilligerswerk werd gevoerd. Tot nu toe is het ook de laatste geweest!

Doeke Eisma en zijn medewerker Bert Schwarz bieden de inventarisatie aan. Rechts EG-commissaris Narjes.

Wij rapporteerden over zelfhulp in de gezondheidszorg. Het betrekken van de patiënt bij handhaving en verbetering van de eigen gezondheid vinden wij belangrijk en een noodzakelijke aanvulling op de professionele zorg. Het rapport werd opgesteld met medewerking van de universiteiten van Tilburg, Maastricht en Leuven en bepleitte onder meer een Europees trefpunt waar zelfhulpgroepen van verschillende landen ervaringen kunnen uitwisselen. Omdat Christen-Democraten en Conservatieven deze ontwikkeling als een radicale en tegen de professionele hulpverleners gerichte actie beschouwden, werd de parlementaire meerderheid niet gehaald. Op een Euregionaal congres over zelfhulp spraken we het vorig najaar met een Belgische socialistische Europarlementariër af, dat zij het onderwerp weer op zou pakken. Het is er tot nu toe niet van gekomen!

Nog steeds geen „echt” parlement

Wat betreft het functioneren van het Europees Parlement zelf, heeft het mij verwonderd dat het afgelopen jaar de werkwijze zo weinig is verbeterd. Niet alle Commissievergaderingen zijn openbaar, de aanwezigheid van de parlementaire rapporteur en/of commissievoorzitter bij de wetgevende arbeid in de Ministerraad is nog niet afgedwongen, de plenaire debatten missen nog steeds een tweede termijn en interruptiemogelijkheden. Openbaarheid van de discussies in commissieverband is iets wat ieder parlement aan de democratie zelf verplicht is.

Aanwezigheid van parlementariërs bij de behandeling van een onderwerp in de Raad van

Ministers is, in afwachting van de noodzakelijke institutionele hervormingen die er o.a. voor zullen moeten zorgen dat het Europees Parlement mede-wetgevende bevoegdheden krijgt, een praktische stap die nu kan worden gezet om te voorkomen dat de ministers geen of onvoldoende rekening houden met de standpunten van het Parlement of, wat óók gebeurt, zelfs helemaal niet tot besluitvorming komen.

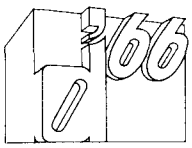
Het scheppen van de laatste twee mogelijkheden zou ertoe kunnen bijdragen dat de plenaire debatten in het Europees Parlement meer het karakter van een werkelijk debat, een discussie zouden krijgen, in plaats van het meedelen van standpunten.

Dit zou de plenaire vergaderingen van het Europees Parlement veel levendiger maken, waardoor ze ook voor de media interessanter worden om over te rapporteren. Ook op deze manier zou „Europa” dichter bij de burgers kunnen worden gebracht.

Tenslotte dit: als politicus heb je een netwerk nodig van mensen uit verschillende groeperingen die partijpolitiek interessant zijn. O.a. gekoppeld aan de onderwerpen die ik hiervoor beschreef, stond een dergelijk netwerk al behoorlijk in de steigers.

Omdat nu onze ideeën niet direct politiek in het Europees Parlement te vertalen zijn, dreigen deze contacten te verslappen. Daarom moet er samen met onze kamerfracties alles aan worden gedaan deze internationale netwerken in stand te houden.

WANT OVER VIER JAREN ZIJN ER WEER EUROPESE VERKIEZINGEN!

DEMOCRANT

VAN DE REDACTIE

BOODSCHAPPENLIJST

Van onze Eerste Kamerfractie verwachten wij – nu heel binnenkort – een Boodschap. Een Politieke Boodschap zelfs. U kijkt daar ongetwijfeld even gespannen naar uit als deze scheidende eindredacteur/partijvoorzitter. Maar, het stuk is er nog niet en daarom zet ik het nog even op mijn boodschappenlijst (een lijst van dingen die je je zou willen aanschaffen). Bovenaan prijkt op die lijst dus de POLITIEKE BOODSCHAP. Wat nog meer?

EEN LIJSTTREKKER. En wel één waarover wij met elkaar niet lang zouden hoeven te bakkelen. Een lijsttrekker die als „verpakking” precies past bij het product: D'66 en de zaken waarvoor wij staan. Ik ken er niet zoveel, eigenlijk maar één.

EEN VERKIEZINGSPROGRAMMA. Helder geschreven, met duidelijke uitspraken over wat wij willen in de komende kabinetsperiode. Met een financiële vertaling die al even duidelijk moet zijn.

ZELFVERTROUWEN. Te vaak hoor ik: „we zijn met nog maar zo weinigen; met maar één zetel in de raad, heb je zo weinig invloed.” Maar beste Democraten, met hoe weinig zijn we begonnen? In hoeveel gemeenteraden kwamen we nou in 1970 meteen met een grotere fractie? Dachten we er toen (en later) ooit over dat we met te weinigen zouden zijn? Nou dan!

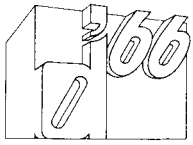
DISCIPLINE. We kunnen natuurlijk doorgaan met het elkaar bestrijden over elke bijzin, elke komma. Dat zal dan tijd en energie blijven vreten, het zal het beeld van D'66 bij de kiezers er niet duidelijker op maken.

RESPECT. Geen blinde verafgoding, natuurlijk niet. Maar een beetje meer respect voor de mensen die we zelf hebben gekozen om namens ons de D'66-ideeën uit te dragen zou wel op zijn plaats zijn. Hetzelfde geldt overigens ook omgekeerd, met betrekking tot al die hard werkende, onbekende leden overal in het land.

REALISME. Het zeteltal dat op die opiniepeilers ons toedelen varieert van twee tot vijf. Nou niet direct een positie om ingewikkelde strategie-resoluties te gaan opstellen. Of daarover met elkaar heftig te gaan opstellen. Of daarover met elkaar heftig van mening te verschillen. Hebben onze strategieresoluties trouwens de kiezers wel die duidelijkheid gebracht, die we ze wilden geven.

Dat is mijn boodschappenlijst. Zou u willen helpen bij het inkopen doen? Zo hier en daar mag het best een onsje meer zijn!

Roel Heskamp

DEMOCRAT

OPINIE

Informatiemaatschappij en de gemeente Besturen blijft mensenwerk

door Ko Anthonisse

Het gebruik van computers en hun onderlinge communicatie zal ongetwijfeld ingrijpende gevolgen hebben voor de taakuitoefening van de gemeente en de relaties met de burgers en met andere overheden. Daardoor kunnen bestaande machtsverschillen en afhankelijkheden worden vergroot, het wordt echter ook mogelijk om de positie van de burger en het democratisch gehalte van het bestuur aanzienlijk te vergroten.

De informatie-maatschappij
De zogenoemde informatie-maatschappij is gebaseerd op de mogelijkheden om door middel van computers (en daaraan gekoppelde andere apparatuur) gegevens te registreren, te bewaren, te bewerken tot andere gegevens, te verzenden aan andere computers en door computers bestuurd apparatuur en om gegevens op mens-vriendelijke wijze zichtbaar te maken. Het revolutionaire zit niet in de aard van de afzonderlijke mogelijkheden, maar in de combinatie van die mogelijkheden en de schaal waarop en de snelheid waarmee een en ander tegen relatief lage kosten kan worden gerealiseerd.

Registratie en archief
Het door de computer registreren en bewaren van gegevens leidt tot de opbouw van omvangrijke verzamelingen van gegevens, waarbij ook relaties tussen gegevens kunnen worden vastgelegd. Relaties zijn ook gegevens. Gegevensverzamelingen worden met een bepaald doel opgebouwd. Dit leidt tot een keuze van de vast te leggen gegevens en tot een bepaalde interne structuur en daarmee tot een beperking van de gebruiksmogelijkheden. Er zullen altijd relevante vragen optreden die de computer niet op eigen kracht kan beantwoorden.

Planning
Het door de computer bewerken van gegevens tot andere gegevens heeft al tot omwentelingen geleid in de afdoening van talloze administratieve processen en in de exacte en technische wetenschappen. En de daarop gebaseerde toepassingen. Zoals met betrekking tot de beheersing en besturing van productieprocessen. De capaciteiten van de computer hebben tot belangrijke nieuwe inzichten en resultaten geleid. Het einde van de ontwikkelingen is zeker nog niet in zicht. In dit verband is het zinvol om onderscheid te maken tussen de ontwikkeling van computers en hun mogelijkheden als zodanig en het gebruik dat daarvan ten behoeve van andere kennisgebieden wordt gemaakt. Berekeningen met betrekking tot „de werkelijkheid“ zijn gebaseerd op veronderstellingen over het gedrag daarvan. Zulke modellen van de werkelijkheid worden met een bepaald doel ontwikkeld. Aspecten die in het kader van dat doel niet of onvoldoende relevant worden geacht, worden niet in de beschouwingen betrokken. Verder stellen de theoretische en feitelijke berekenbaarheid van de oplossing van het model grenzen aan de omvang van complexiteit daarvan. Ten behoeve van planning in bedrijven worden beslissingsondersteunende systemen ontwikkeld en gaat de aandacht uit naar interactieve systemen waarbij mens en machine van elkaars kwaliteiten profiteren. Het is duidelijk dat de fysische werkelijkheid zich gemakkelijker

laat kennen dan de individuele en sociale menselijke werkelijkheid. Wie meent dat verfijnde computerprogramma's in de toekomst als een soort orakel economische en andere maatschappelijke problemen kunnen oplossen of voorkomen, doet een interessante voorspelling over de ontwikkeling van de maatschappijwetenschappen, of gaat van de veronderstelling uit dat de samenleving zich collectief aan modellen zal conformeren.

Communicatie en informatie
Het door de computer (en andere apparatuur) verzenden en ontvangen van gegevens maakt het mogelijk om verzamelingen gegevens op verschillende locaties vanuit verschillende locaties bij te werken en te raadplegen. Hierdoor vervalt het plaatsgebonden karakter van veel werkzaamheden. De communicatie-mogelijkheden op basis van het verzenden van gesproken en geschreven woord en beeld vanuit één punt naar één of enkele of zeer vele andere punten en vice versa zijn onvoorstelbaar groot. De grenzen worden mogelijk eerder bepaald door het menselijk opname- en verwerkingsvermogen dan door de techniek. Informatie ontstaat door het interpreteren van gegevens. Interpretatie en communicatie veronderstelt een gemeenschappelijk referentiekader tussen de verzender en de ontvanger van gegevens. Zinnvolle interpretatie van door computers geleverde gegevens vereist kennis over het onderliggende proces. Resultaten hebben geen hogere werkelijkheidswaarde dan de veronderstellingen en de gegevens waarop de berekeningen zijn gebaseerd. Het kunnen omgaan met de computer is geen substituuft voor kennis op enig gebied van wetenschap of techniek. Het verschil in intellectuele vermogens van mensen wordt door de computer niet opgeheven.

De gemeente
De gemeente vervult tal van taken, zowel ten opzichte van de lokale gemeenschap als geheel als ten opzichte van individuele burgers, bedrijven en andere organisaties. Het bestuur is daarbij gebonden aan velerlei regels van andere overheden, heeft te maken met diverse onderling strijdige wensen en verlangens, beschikt slechts over beperkte personele en materiële middelen en wordt ook nog beperkt door de bestaande situatie en gang van zaken. Een eerste taak van het gemeentebestuur is het in stand houden van het bestuursapparaat. Dit betreft het beheer en beleid ten aanzien van personeel, organisatie, financiën en informatievoorziening. Ten behoeve van administratieve processen worden computers al gebruikt, ten behoeve van planning en beleid nog nauwelijks. De mogelijkheden van computers kunnen in het ka-

der van de bestaande organisatie en werkwijze worden gebruikt. Op basis van de nieuwe mogelijkheden kunnen echter ook nieuwe organisatievormen, flexibele werkverbanden en nieuwe methoden van informatievoorziening en planning worden ontwikkeld die doelmatiger en doeltreffender zijn dan de bestaande. Een belangrijk deel van de gemeentelijke inspanningen heeft betrekking op het in stand houden van vele voorzieningen van algemeen nut. Hiertoe behoren politie, brandweer, wegen, vervoersbedrijven, nuts-bedrijven, onderwijsvoorzieningen, accommodaties voor cultuur, sport en recreatie, bejaardentehuizen, ambulancevervoer, ziekenhuizen en woningbedrijven. Het beheer van dergelijke voorzieningen heeft grotendeels of geheel een bedrijfsmatig karakter. Alle mogelijkheden van administratieve automatisering en planning zoals die in de private sector worden gebruikt zijn hier onverkort toepasbaar. Er behoort te worden gestreefd naar een behoorlijk niveau van voorzieningen en dat tegen minimale kosten.

Beleidsuitvoering
Het gemeentebestuur heeft een uitvoerende taak in het kader van regelingen die door de rijksoverheid zijn vastgesteld, zoals in de Bijstand- en de Hinderwet. Het gaat hier om beschikkingen op individuele aanvragen die moeten worden getoetst aan het doel en de normen van de regeling. Bij de administratieve voorbereiding en afwikkeling van deze zaken speelt de computer een rol. De beschikking zelf is echter een typisch menselijke activiteit, omdat gevraagd wordt om een redelijke afweging van feiten en omstandigheden. Computers zijn wel logisch maar niet redelijk. Naarmate aan het gemeentebestuur minder ruimte voor zelfstandige afweging wordt gelaten verwordt het gemeentebestuur tot een centraal bestuurd robot. De computer speelt eenzelfde administratieve rol bij de uitvoering van regelingen en plannen die door het gemeentebestuur zelf zijn vastgesteld.

Beleidsvorming
Het eigenlijke besturen, het richting geven aan ontwikkelingen, vindt zijn uiting in beleidsmatige beslissingen, zoals met betrekking tot zojuist genoemde plannen en verordeningen, met betrekking tot het invullen van door andere overheden gelaten beleidsruimte en met betrekking tot het in stand te houden voorzieningenniveau. Zolang de sociale en economische ontwikkelingen onvoorspelbaar zijn, zijn ook de feitelijke effecten van zulke beleidsmatige beslissingen in wezen onvoorspelbaar. Het doorrekenen van alternatieven en scenario's doet daar weinig aan af. Het gaat in de raadzaal om onzekerheid over de toekomst. Daarom is het niet mogelijk om vast te stellen welk beleid het beste is. Dit te meer daar er ook al geen overeenstemming bestaat over de doelstellingen of over de waarden waaruit die zouden moeten worden afgeleid. Besturen is het kiezen en nastreven van doelstellingen. Besturen is mensenwerk.

Een dogma
Omdat de kwaliteit van het te voeren beleid niet waardenvrij is vast te stellen en er, voor het behoud van de gemeenschap, toch een zekere mate van overeenstemming over of acceptatie van het beleid nodig is, gaat de aandacht uit naar de kwaliteit van het besluitvormingsproces. Democraten zijn er van overtuigd dat democratische werkwijzen beter zijn dan alle andere methoden. Eenieder moet zich, desgewenst, kunnen uitspreken over zaken die eenieder aangaan. Het ideaal is zelfbestuur en liefst via de vergadering van dorpelingen onder de oude eik op het plein. Daar kan iedere burger onderwerpen aan de orde stellen, discussies aanhoren, stemmen, of zelfs als woordvoerder voor een standpunt optreden. In ons huidige stelsel is daarvan feitelijk alleen het beluisteren van discussie of het lezen van een beknopt verslag overgebleven. Met de mogelijkheden van de informatie-maatschappij zou de directe democratie kunnen worden ingevoerd. Omdat het te weinig zinvol lijkt iedereen te verplichten zich over elk onderwerp uit te spreken, kan beter worden gedacht over het doorbreken van de starheid van het huidige vertegenwoordigende stelsel. In de informatie-maatschappij kan de burger over meer mogelijkheden beschikken dan de dorpeling onder de eik.

Privacy
Het bestuur heeft en krijgt de beschikking over vele gegevens over individuele burgers, bedrijven, organisaties etc. Het gebruik van gegevens voor een ander doel dan waarvoor zij werden verstrekt is een misbruik. Consistent beleid vereist echter consistente gegevens. Evenals bij controle op de juistheid van gegevens leidt dit tot tijdelijke of permanente koppeling van gegevens. Een waakzame tot wantrouwende houding jegens een alleswetende en niets-vergetende overheid is op zijn plaats. Gegevensverkeer tussen verschillende overheden en tussen verschillende takken van eenzelfde overheid dient aan regels en controle te zijn gebonden. Idem voor de tijdsduur dat gegevens bewaard blijven. Een goede toegankelijkheid van gegevens kan overigens de positie van de burger ten opzichte van het bestuur versterken.

Zelfstandigheid
Departementen en provincies kunnen dankzij de nieuwe technologie steeds meer recente gegevens over de omstandigheden en plannen van gemeenten verkrijgen en verwerken. Zij krijgen daardoor meer aangrijpingspunten om gemeentelijk beleid te beïnvloeden of te bepalen. Dat kan leiden tot verregaand centralisme en volledige uitholling van het beetje gemeentelijke zelfstandigheid dat er nog is.

Ko Anthonisse is raadslid voor D'66 in Weesp en is werkzaam bij het Centrum voor Wiskunde en Informatica te Amsterdam.

SCHOLINGEN VORMING

DEMOCRATISERING, WAT DOEN WE ER NOG MEE...

Tijdens de Democratiseringsdag op 20 april in Lelystad, is de actiemap Democratisering gepresenteerd. De map van 24 bladzijden heeft als ondertitel:

„De burger bij het plaatselijk bestuur – mogelijkheden voor democratisering op lokaal niveau.“
In deze actiemap worden een achttal actievelen en actiemiddelen beschreven. Tevens zijn 3 standaardmoties opgenomen.
Het lijkt ons een onmisbaar attribuut voor D'66-raadsleden en -afdelingen?

Daarnaast is er een enquête verkrijgbaar. In deze enquête worden vragen gesteld over democratisering van algemene aard en meer specifieke democratiseringsvragen over wonen, onderwijs en volksgezondheid. Afdelingen die deze enquête in de komende maanden willen gebruiken kunnen deze bij het PSVI aanvragen.

Jan Vis hield tijdens de Democratiseringsdag in Lelystad een rede over democratisering. Zijn boeiende betoog is door het PSVI uitgegeven.

Actiemap, enquête en de rede van Jan Vis zijn tegen vergoeding van kopieer- en verzendkosten verkrijgbaar bij het PSVI.

VOORDED'RAAD

Onder auspiciën van het PSVI-D'66 verschijnt voor de 3e jaargang „Voor de D'Raad“, een tijdschrift voor D'66-raadsleden en anderen die geïnteresseerd zijn in de lokale politiek. De redactie heeft het voornemen het komende verkiezingsjaar frequenter te verschijnen. Het lokale kader van de partij kan dan beter en vooral actueler worden geïnformeerd. Een abonnement kost f 30,-.

GR '86

RAAMWERK

Ten behoeve van de afdelingen die het verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 1986 aan het schrijven zijn, is het „Raamwerk“ verschenen. Het is geen modelprogramma, maar een aandachtspuntenlijst bij het (her) schrijven van een verkiezingsprogramma. Het Raamwerk is aan te vragen bij het PSVI, dat de uitgave verzorgt.

Voor alle inlichtingen of bestellingen: PSVI-D'66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag, tel. 070-858303.

Voor behoud van pluriform omroepbestel Commercieel tv-net onmisbaar

door P. Hans Frankfurter

„Wanneer nog vóór het zomerreces besloten zou worden een derde televisienet in te voeren, kan dat vanaf 1 oktober volgend jaar in een deel van Nederland worden ontvangen, en twee jaar later in het hele land.“ Aldus minister Brinkman medio april in de Tweede Kamer, waar een CDA/PvdA-meerderheid hem hardhandig herinnerde aan hun desbetreffende motie van vorig jaar. Het is een derde net waar de D'66-fractie niets van moet hebben, naar blijkt uit het mediabeleid waaraan zij gestalte geeft. In de *Democraat* van 23 november heeft een (zeer) korte samenvatting gestaan van de door D'66 voorgestane herverkaveling van het landelijke televisiebestel, een samenvatting die meer vragen opriep dan beantwoordde. Het onderwerp wordt nu op het juni-congres aan de orde gesteld. Redenen te over voor een uitgebreidere toelichting op het hoe en waarom.

Grote getallen

Om de algemeen culturele functie van de publieke omroep te versterken is het nodig in Nederland een bestel van werkelijk geprofileerde omroepen te handhaven. Over weinig onderwerpen bestaat, zowel binnen het parlement als daarbuiten, zoveel overeenstemming. Niemand is bereid de omroep als fundamenteel instituut voor nieuwsgaring en meningsuiting prijs te geven. Gelijktijdig beseft iedereen dat dit bestel zowel van binnenuit als van buitenaf onder grote druk staat. Van binnen wordt de omroep uitgehold door de onderlinge populariteitsslag om de kijkdichtheid en de programmabladabbonementen. Wanneer de ene omroep groeit, moeten alle overige daarvoor geld en zendtijd inleveren. En het voorstel van het kabinet voor een nieuwe Mediawet versterkt alleen nog maar die jacht op grote getallen en die hang naar commercie. Van buitenaf wordt de omroep gelijktijdig bedreigd door het explosief toenemend aanbod van commerciële satellietprogramma's uit andere landen, nu nog alleen via de kabel, straks ook door eigen schotelantennes op ieder dak. Ook videorecorder, cassetteverhuur en binnenkort beeldplaat eisen hun deel op van de voor tv-kijken beschikbare tijd. Wat te doen?

Toenemende concurrentie

Tijdens de mediadebatten vorig jaar vonden CDA en PvdA elkaar in een gemeenschappelijk beleiden „behoefte“ aan een derde net. „Een dergelijke uitbreiding van het programma-aanbod zou, in een situatie van toenemende concurrentie, zo veel mogelijk publieksgroepen bedienen.“ Maar bij D'66 bestaat niet ook maar de geringste behoefte aan nog meer van hetzelfde, ook wanneer de omroepbijdrage daarvoor nauwelijks zou hoeven te stijgen. En mag men het NIPO geloven, dan is 80% van de Nederlandse bevolking het met dat standpunt van harte eens. Hiermee wil geenszins gezegd zijn, dat D'66 gekant zou zijn tegen een geleidelijke verhoging van het kijk- en luistergeld dat nog steeds tot de laagste in Europa behoort. En dat in weerwil van de omvang van het Nederlandse taalgebied in vergelijking met omliggende landen die veel groter zijn en waar het kijktarief, paradoxaal genoeg, veel hoger ligt dan bij ons.

Drie netten

Al vele jaren heeft Nederland „recht“ op drie landelijke televisienetten. Toch worden daar tot

daarop ieder evenveel zendtijd krijgen en vrij worden gelaten in de manier waarop zij die invullen. Dus geen onhanteerbare regels over zoveel procent informatie en zoveel procent verstrooide onderdelen. Opmerkelijk is dat deze omroepen geen zendtijd hoeven in te leveren: op het eerste net krijgen ze evenveel uren als waar ze nu, verdeeld over twee netten, samen over beschikken! En is het eenmaal zover, dan kunnen zij zich ein-de-lijk veroorloven om de

seerde uitgevers gereageerd op het voorstel voor een nieuwe Mediawet. Natuurlijk hebben ze gelijk waar zij de huidige ontwikkelingen als bedreigend voor hun continuïteit en pluriformiteit ervaren. Steeds meer media zullen elkaar verdringen om de reclamegelden van de adverteerders, en het zou een illusie zijn, te menen dat bestaande media daarvoor niet zullen hoeven in te leveren. Ook al om die reden horen de uitgevers alle kansen te krijgen om zich te oriënteren op hun veranderende mediatoekomst. Wat ze in hun reacties gemeen hebben, enerzijds de dagbladen, anderzijds de tijdschriften, is begrijpelijkerwijze hun angst voor reclame bij verschillende omroepvormen. De dagbladen volstaan tenminste nog met een poging om de klok stil te zetten door streng tegen de reclame te zeggen: tot hier en niet verder. Maar de tijdschriften willen de klok zelfs terugzetten door in ernst te geloven dat buitenlandse aanbieders van satellietprogramma's zich nog laten onderwerpen aan Nederlandse wettelijke beperkingen!

Satelliet-tv

Sky Channel, minder dan een jaar geleden gestart, komt nu al in 1,8 miljoen Nederlandse huiskamers. En dat tegen een reclametarief dat een fractie bedraagt van het tarief van de STER. Die paar beperkingen (niet Nederlands ondertiteld, geen op Nederland gerichte reclame) nemen de eigenaren voorlopig met alle plezier voor lief. Zeker zo lang de Europese rechter zich er niet tegen verzet. Maar bij Sky Channel blijft het niet: Duitsland, Frankrijk, Luxemburg en Zwitserland hebben zich al aangekondigd. En dat is dan nog maar het begin. In België is reclame in de omroep niet langer omstreden en een onderzoek moet vóór eind volgend jaar uitwijzen of ook de BBC zich nog langer aan reclame kan onttrekken...

Alternatief voor adverteerder

Wat nu moet doorgaan voor een voorstel voor een nieuwe Mediawet betekent weliswaar een hoogstnoodzakelijke opknopbeurt voor de Omroepwet, maar bevat nauwelijks een antwoord op uitdagingen van de jaren negentig en later. Jaren waarin men steeds minder hoeft te kijken naar iets wat men niet wil zien. Dat gaat per definitie ten koste van programma's die meer willen brengen dan louter amusement. Alleen door nu in te grijpen is het mogelijk om Nederlandse adverteerders, náást de STER, een alternatief te bieden voor het buitenlands commercieel aanbod. En is het mogelijk om tenminste een groter deel van de reclameopbrengsten hier te houden en daaruit Nederlandstalige programma's te bekostigen, straks de voornaamste troef in de slagom-de-kijker. Willen we dat ook dan de werkelijk geprofileerde omroepen hun stem nog steeds kunnen laten horen, dan zal er weinig anders opzitten dan de door D'66 aangedragen methode daarvoor toe te passen.

P. Hans Frankfurter, voorzitter van de SWB-werkgroep Media

nu toe niet meer dan twee van benut, zodat het gevaar geenszins denkbeeldig is dat Nederland op een volgende conferentie waar frequenties worden verdeeld, dat derde net moet afstaan aan een land dat er maar al te graag gebruik van zal maken. De vraag: „Wat te doen met het derde net?“ is dan al door anderen voor ons beantwoord. Wat D'66 betreft, mag het zo ver niet komen: de invulling die wij aan het derde net zouden willen geven, vergt niet alleen geen verhoging van de omroepbijdrage, maar zal integendeel revenuen afwerpen die deels ten goede komen aan de beide andere netten. Om dat te bereiken is een commercieel net nodig. En daar hebben we het dan ook over, want alleen een commercieel net kan de voor het bestel onmisbare reclamegelden binnen de landsgrenzen houden, de kijkers aan Nederlandstalig aanbod binden en – last but not least – de Nederlandse publieke omroep de bescherming geven zonder welke deze niet kan overleven.

Eerste net

De introductie van zo'n commercieel net, enigermate op Engelse leest geschoeid, staat overigens niet op zichzelf: ook de beide bestaande netten zullen in de visie van D'66 een heel andere invulling krijgen dan waar we nu nog aan gewend zijn. Het eerste net dan is bestemd voor bestaande en eventueel toekomstige werkelijk geprofileerde omroepen die

kijkcijferjacht te staken en zich daadwerkelijk te wijden aan de geprofileerde programma's waarvoor ze ooit zijn opgericht en die nog steeds hun bestaansrecht vormen.

Tweede net

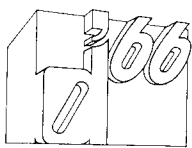
Naast het eerste net komt in het plan van D'66 een tweede, bedoeld om, onafhankelijk van de bestuurlijke invloed van de omroepen, plaats te bieden aan NOS en kleine zendgemachtigden. Dit tweede net is in hoofdzaak bestemd voor culturele en educatieve programma's. Net als nu blijft de STER de reclame op de netten 1 en 2 exploiteren, al valt te vrezen dat de huidige tarieven niet zijn te handhaven.

Derde net

De omroepen die ervoor kiezen naar het derde net over te stappen zien daarmee af van deelneming in het huidige bestel, met alle voor- en nadelen van dien. AVRO, TROS en Veronica – nu nog geprofileerd tegen wil en dank – lijken in de markt voor een dergelijke transfer. Nu al vergasten zij ons regelmatig samen op de rubriek „AT(V) Sport Presenteert“, onlangs nog sloegen zij de handen ineen om zich de achtdeelige „Godfather Saga“ te kunnen veroorloven. Maar ook iedere andere ondernemer die de licentie wil en kan betalen heeft toegang tot het commerciële net, met name uitgevers.

Angst bij uitgevers

Onlangs hebben de georgani-

DEMOCRANT

DE PARABEL VAN DE MOOIE VROUW

Er was eens een vrouw, die zo mooi was dat alle mannen naar haar hand dongen. Ze was niet alleen mooi, maar ook intelligent, en wat misschien nog belangrijker was, levenslustig. Misschien was ze alleen wat naïef en – als ze onder druk werd gezet – ook niet geheel bestand tegen de omstandigheden. Maar dat zou pas later blijken.

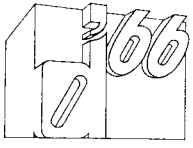
Toch waren niet alle mannen bij haar eerste optreden even enthousiast. Sommigen met name konden het maar moeilijk verkroppen – zoals dat wel vaker gebeurt – dat zij in hun vak een vrouw naast zich moesten dulden. Eenmaal opgenomen in de kring der mannen, werd zij echter door ieder het hof gemaakt. Haar voorkeuring sterk uit naar één van hen. Maar toen zij eenmaal getrouwd waren, bleek hij zo te willen domineren dat zij haast haar eigen identiteit verloor. Het kostte haar lange traumatische jaren voordat zij de scheiding had verwerkt. En zoals dat gaat: in die tijd bleek zij voor de anderen ook geen aantrekkingskracht te bezitten. Wijzer en met een nu rijpere charme keerde zij terug op het strijdtoneel der seksen. Zij meende er goed aan te doen, ditmaal een ménage à trois aan te gaan, waarbij haar vroegere echtgenoot één van de partners was. Maar toen die samen ruzie kregen en zij voor haar nieuwe partner koos, riep iedereen daar schande van. Deze scheuring dompelde haar opnieuw in een diepe crisis, en wel vooral doordat zijzelf de scheiding van haar ex heimelijk als verraad bleef voelen. Zij was nog steeds schoon maar, door ieder aan de dijk gezet, cultiveerde zij die schoonheid niet. Ook haar intelligentie was niet wat zij vooral in zichzelf zocht. Zij wilde nu meetellen in de mannenwereld – en misschien deed zij zich juist daarmee geweld aan. Haar laatste crisis is reeds lang verstreken. Maar haar prikkelende intelligentie, die achteraf beschouwd wel het bijzondere van haar uiterlijke schoonheid bepaalde, heeft zij nog niet herwonnen. Misschien weet zij zelf niet precies waar haar aantrekkingskracht altijd heeft gelegen?

Erik van der Hoeven

NUIS' COLUMN

Al enige weken hebt u op deze plaats de column van Aad Nuis gemist. De reden daarvan is, dat Aad enkele vervelende oogoperaties heeft moeten ondergaan en daardoor niet tot schrijven in staat was. We hopen dat het Aad spoedig beter zal gaan, zodat wij weer van zijn „fabelachtige“ en altijd lezenswaardige stukjes kunnen genieten. Aad, van harte beterschap!

De Redactie

Geslaagde studiedag informatie- maatschappij

Wordt geïnformeerd

NIEUWE UITGAVEN

Bij het verschijnen van deze Democrant zal ook de nieuwste SWB-nota „Doping in de sport” van de hand van de gelijknamige projectgroep verschenen zijn.

Deze nota kunt u bestellen door overboeking van f 5,75 (inclusief porti) op giro 33.222.13 t.n.v. SWB/D'66, Den Haag onder vermelding van DV 17.

Binnenkort verschijnt ook: „Uw eigen pensioen. Naar een geïndividualiseerd en geëmancipeerd pensioenstelsel”.

Lees meer over deze en andere (nieuwe) SWB-uitgaven in de volgende Democrant!

BIJNA NIEUWE UITGAVEN

„Geen baan en toch niet werkloos.” Er mag bij het oplossen van jeugdwerkloosheid niet meer op een enkel paard worden gewed, aldus de (Drentse) auteurs van deze SWB-nota. Terwijl Kabinet en de meeste werkgevers en vakbonden elkaar de loef afsteken met nog meer, en nog sneller in rook opgaande werkgelegenheidsplannen, ontvouwen de auteurs een heel scala aan maatregelen, erop gericht om ieder het zijne (of hare) te geven. Niet ieder in het keurslijf van een gewone baan dringen, maar wel de mogelijkheid daartoe scheppen voor wie zo'n baan wil!

Te bestellen door overboeking van f 7,00 (incl. porti), code: S 12.

„Stellingen over mediabeleid” Opvattingen over een breed scala van onderwerpen op media-terrein, oorspronkelijk een notitie van de Tweede Kamerfractie. f 4,50 (incl. porti), code: TD 11.

„Meningen over de informatiemaatschappij” Is de informatiemaatschappij politiek wel interessant? Leidt deze tot nieuwe politieke, of slechts tot technische problemen? Deze nota beziet de informatie kritisch. f 4,50 (incl. porti), code: TD 12.

Actueel zijn nog steeds de 3 SWB-nota's over basisinkomen: TD 6: „Basisinkomen ja of neen?”, het oorspronkelijke document dat de discussie binnen D'66 gaande heeft gemaakt. f 5,50 (incl. porti), code: TD 6. TD 7: „Discussiedag basisinkomen”, waarin het onderwerp werd onderzocht op de sociaal-economische consequenties. f 4,50 (incl. porti), code: TD 7. TD 9: „Basisinkomen, visie, illusie of strategie?”, het door het Hoofdbestuur overgenomen discussiestuk voor het najaarscongres 1984. f 5,75 (incl. porti), code: TD 9.

OPROEP

Wie heeft belangstelling voor het thema Vredeseconomie? Graag contact opnemen met Erik van der Hoeven (tel. 070-858303).

tenslotte:

Wist U dat U donateur van het Wetenschappelijk Bureau kunt worden? Voor tenminste f 150,- per jaar krijgt U alle SWB-nota's toegestuurd! Afdelingen, regio's en fracties betalen half geld.

door Erik van der Hoeven

„Informatiemaatschappij, is dat niet een speerpunt?” Naar de inhoud gesproken zeker, op die elfde mei, toen toch nog enkele moedigen zich waagden naar Ede, alwaar zij zich plots bevonden tussen geblazerde vertegenwoordigers van de juniorkamers, en zich naast een demonstratie van kantoorcomputers bogen over de informatiemaatschappij. De dikke studiemap die elk van de deelnemers van tevoren had ontvangen deed reeds het beste vermoeden over de inhoudelijke kwaliteit van wat op de studiedag zelf nog zou volgen. Politiek gewicht kreeg de dag ook, met de fractievoorzitter in de Tweede Kamer die de dag opende, de fractievoorzitter in de Eerste Kamer die een lezing hield, en de partijvoorzitter die de dag besloot. Toch waren er met de zestig mensen minder dan de organisatoren SWB en PSVI hadden gehoopt. In hoeverre is informatiemaatschappij werkelijk een speerpunt?

Nadat Maarten Engwirda in zijn openingstoespraak de proble-

men in grote lijnen had geschetst, bracht Chel Mertens ter tafel dat de informatiemaatschappij vooral duidelijke informatie verlangt – ook van D'66 tussen haakjes – en dat het daar vaak aan schort. De meest praktische aanbeveling kwam ook van hem: zorg dat je de baas blijft over je computerleverancier.

Tjerk Huppel toonde aan dat de informatietechnologie een groot aantal gebieden van het maatschappelijk leven sterk zal veranderen. Zowel het verkeer tussen mensen onderling als het zakelijk verkeer – en niet te vergeten het openbaar bestuur – zal gebruik kunnen maken van een groot aantal technische vindingen.

Met die vindingen is zowel sterke centralisatie als ook decentralisatie mogelijk, bijvoorbeeld kan – zoals Ko Anthonisse in zijn bijdrage aan de bundel stelde – een poging worden gedaan de starheid van het vertegenwoordigend stelsel met behulp van de informatietechnologie te overwinnen. Maar dat die technologie daarvoor zal worden toegepast is geenszins zeker.

Jan Glastra van Loon ging hierop door en schetste het beeld van totaal verzuilde informatiestromen in de overheid. Alleen aan de top kan men proberen de verschillende gegevens te bundelen, die elk voor zich maar een beperkte kijk op de werkelijkheid geven. De bundeling geeft een zeker net zo vertekend beeld op de werkelijkheid, omdat echte ervaring van het maatschappelijk proces aan de top geheel ontbreekt. Grotere bevoegdheden voor zelfstandige bestuursorganen zou volgens Jan van Loon hiervoor een remedie zijn.

Theo Timman had tot taak, informatiemaatschappij te laten zien als „oude wijn in nieuwe zakken”, wat hij meedeelde niet te zullen doen. Toch leek het daar sterk op.

Met name de schijninformatie die ons in de informatiemaatschappij steeds weer bereikt, moest het ontgelden.

In de middagzitting hadden de auteurs van de verschillende stukken geen moeite bij het verdedigen van de meeste van hun stellingen, ook de onderling strij-

dige, zoals Jacob Kohnstamm opmerkte, zodat zijn pleidooi voor grotere aandacht voor het thema allerwegen instemming kon vinden. Hij waarschuwde voor te emotionele reacties op de gevolgen van de om zich heen grijpende automatisering. Hij sprak de hoop uit dat D'66 voorop blijft lopen in het denken over de informatiemaatschappij.

Te zijner tijd wil de SWB de resultaten van de studiedag publiceren. Tot dan is de studiemap te bestellen door overboeking van f 17,50 (incl. portkosten) op giro 33.222.13 t.n.v. SWB/D'66 in Den Haag, onder vermelding van: studiemap informatiemaatschappij.

ADVIESRAAD

De Adviesraad vergaderde

In de maand april kwam de Adviesraad vier keer bijeen voor de behandeling van het beleidsprogramma en de beslispunten. Tijdens deze vergaderingen werd niettemin toch tijd ingeruimd voor de politieke actualiteit.

Plaatselijk lidmaatschap

Regelmatig – en ook de laatste maanden weer – verzoeken afdelingen aan het Hoofdbestuur om een plaatselijk lidmaatschap van D'66 mogelijk te maken. Daarom besloot het Hoofdbestuur hierover een adviesaanvraag aan de Adviesraad te richten. Ewout Cassee, vice-voorzitter organisatie, zette de argumenten voor en tegen op papier en Margret van der Putte, AR-lid, diende een motie in.

Door de regio Brabant werd een lans gebroken voor dit lidmaatschap, omdat (v. d. Avort en v. d. Putte) „een afdeling meer dan het landelijk niveau in staat is mensen direct aan zich te binden.” Toch bleek een grote meerderheid van de raad (29 tegen 8) tegen een onderzoek naar de mogelijkheden van de invoering van een plaatselijk lidmaatschap. Verbrokkeling van de partij en onduidelijkheid over wie er over wat mag meestemmen (bijvoorbeeld congresvoorbereidende moties) waren de meest gehoorde overwegingen.

Komitee Kruisraketten Nee

Naar aanleiding van de discussie in de pers over de deelname van D'66 aan het volkspetitionnement van het KKN diende Theo van der Zalm een motie in, die met 24 voor en 9 tegen werd aangenomen. De Adviesraad adviseerde het Hoofdbestuur aan het volkspetitionnement deel te nemen onder de

door het KKN voorgestelde tekst: „Ik keer mij tegen de kernbepaling. U zult rond 1 november een besluit nemen over de plaatsing van kruisraketten op Nederlands grondgebied. Ik verzoek u dan neen te zeggen tegen plaatsing.”

Een amendement van Patrick Poelman om de Adviesraad geen uitspraak over de tekst te laten doen en alleen de intentie uit te spreken mee te zullen doen onder voor D'66 goede voorwaarden, werd verworpen.

De procedure rond het beleidsprogramma

Veel AR-leden hadden kritiek op de door het Hoofdbestuur gevolgde werkwijze met betrekking tot het concept-beleidsprogramma. Dat was al gebleken in de februari-vergadering van de Raad, toen in een motie werd geadviseerd het beleidsprogramma niet op de voorgenomen wijze te behandelen. Naast de korte tijd voor discussie in de afdelingen bracht o.a. Van den Avort als voornaamste kritiek naar voren: hij kon alleen akkoord gaan met de behandeling van het beleidsprogramma op het congres, wanneer er zeer veel hamerstukken zouden zijn. „Op zaterdag mogen er alleen beslispunten en de politieke boodschap op de agenda staan. Hij miste de samenhang tussen beslispunten en de in het afgelopen jaar circulerende speerpunten en wilde zeker de mogelijkheid krijgen na de behandeling alsnog met andere voorstellen te komen.

Mevrouw Van Doesen bracht een voorstel in om toch eerst over de organisatorische moties te beraadslagen. Dit omdat het tegen de Adviesraad zou kunnen werken wanneer eerst het beleids-

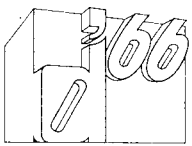
programma behandeld zou worden gemaakt, terwijl de AR eigenlijk niet zou instemmen met de behandeling ervan. Dit voorstel werd met 21 tegen en 15 voor verworpen. Vervolgens werd er aan de behandeling van het beleidsprogramma begonnen. Bij alle amendementen moest een keus worden gemaakt tussen: ja, hamerstuk; expliciete besluitvorming op de vrijdagavond; beslispunt op zaterdag; nee, hamerstuk. Dankzij de constructieve houding van HB-leden en indieners en de inbreng van de AR-leden, kon er over veel moties en amendementen tekstoverleg plaatsvinden en overeenstemming worden bereikt.

Na de behandeling van het concept-BP en de beslispunten bleek dat er ± 95 hamerstukken met positief advies waren overgebleven; daarnaast lagen er 6 amendementen met een negatief advies. Voor expliciete besluitvorming op vrijdag werden 25 punten aangemeld en voor de zaterdag 7 beslispunten over de onderwerpen: kernenergie, defensie, individualisering, arbeidsduurverkortening, onderwijs, privacy en media.

Maarten Engwirda en toekomstige regeringsdeelname

Intussen was er tumult ontstaan over de tekst die Veronica naar aanleiding van een interview met Maarten Engwirda op Teletekst had gezet, als zou D'66 in zijn voor een komend kabinet met CDA en VVD. Omdat Maarten Engwirda zelf niet aanwezig kon zijn in verband met de Democratiseringsdag, lichtte Jacob Kohnstamm de situatie toe. Hij betreunde dat de uitspraken zo overgekomen waren. Hij zette de afgesproken stra-

tegie met betrekking tot de politieke samenwerking nader uiteen: 1. D'66 zal gezien de huidige omvang eerst nadruk moeten leggen op de groei van de eigen aanhang door middel van een politieke boodschap, een goed programma en verantwoording naar kiezers over gevoerd beleid. 2. D'66 ziet in de Partij van de Arbeid een eerste bondgenoot. 3. Maar wat gebeurt er als de Partij van de Arbeid zich bijzonder onredelijk opstelt? Het CDA en de VVD zullen, als ze enig fatsoen kennen, het huidige regeringsbeleid tot inzet van de verkiezingen maken. D'66 is nu oppositiepartij en verzet zich tegen dat beleid. D'66 zal ook in de toekomst het huidige regeringsbeleid niet aan een meerderheid helpen. Ondanks deze toelichting bleef de Adviesraad ontevreden. De raad nam daarom een motie aan, waarin werd uitgesproken dat voor de herkenbaarheid van de partij de politieke boodschap op het juni-congres en het toekomstige verkiezingsprogramma besliszend zijn. De AR is van mening dat de discussie zich hierop moet concentreren en dat uitspraken over politieke samenwerking in Nederland na de verkiezingen van '86 speculatief en voorbarig zijn. De AR drong er bij de fracties op aan uiterste terughoudendheid te betrachten tot het novembercongres, waarop het verkiezingsprogramma wordt vastgesteld. Het Hoofdbestuur zal daarentegen de mogelijkheid moeten krijgen in verband met de congresvoorbereiding wel een strategie-uitspraak te doen. Else Rose Kuiper, voorzitter Adviesraad

Hoe behandelen we het beleidsprogramma?

Het is goed om enige dagen vóór de ALV kennis te nemen van de voorgenomen wijze van behandeling van het Beleidsprogramma. Daarom in deze Democraat deze toelichting. Meer informatie treft u aan in het congresboek, dat bij ontvangst van deze Democraat op het landelijk secretariaat beschikbaar is.

Eén opmerking vooraf. We kunnen niet genoeg benadrukken van welk vitaal belang het is dat we het Beleidsprogramma op deze ALV afkrijgen. Alle werkzaamheden aan het verkiezingsprogramma liggen er letterlijk op te wachten, de leden moeten het concept daarvan tijdig voor het novembercongres in huis kunnen krijgen!

Het Hoofdbestuur, gehoord de Programmacommissie en de Adviesraad, heeft de afgelopen weken alle reacties op het concept-BP en de Beslispunten geordend met het oog op de nadere agenda-invoering op de ALV. Dat resulteerde in het volgende schema, in volgorde van behandeling:

1. amendementen programma

- met positief advies HB (vrijdagavond)
- 2. amendementen programma met negatief advies HB (vrijdagavond)
- 3. voorstellen voor expliciete besluitvorming (vrijdagavond/zaterdagmorgen)
- 4. beslispunten (van HB en van partij) (zaterdag)

Voor de categorieën 1 en 2 geldt, dat ze wat HB en AR betreft zonder discussie en bij acclamatie kunnen worden afgehandeld. Alle indieners van alle voorstellen zijn voor de betreffende AR-bijeenkomsten uitgenodigd, en zijn dus van deze gang van zaken op de hoogte. Over 1 en 2 zal alleen discussie plaatsvinden wanneer de indieners dat werkelijk nodig achten of wanneer iemand zich op de sprekerslijst heeft aangemeld. In de wandeling is dan ook wel gesproken over zgn. „Hamerstukken”. **PAS OP:** wil men derhalve expliciete besluitvorming over een amendement of een motie uit categorie 1 of 2, dan dient u zich vóór 14 juni 20.30 uur op de sprekerslijst te plaatsen onder vermelding van het betreffende

amendement/motie.

Voor de categorieën 3 en 4 geldt geheel het tegendeel. HB en AR zijn van mening dat daarover **uitdrukkelijk** door de ALV een besluit-met-stemming moet worden genomen om er volstrekte duidelijkheid over te krijgen. Bij groep 3 zijn ingedeeld: een aantal programma-amendementen, een aantal van de HB- en partijbeslispunten en de daarbij behorende moties en amendementen, en tenslotte een aantal als actuele politieke motie ingediende stukken. Dat laatste is noodzakelijk om tegenstrijdige besluiten binnen hetzelfde congres te voorkomen (de andere APM's staan voor de zaterdagmiddag geagendeerd). Voor groep 3 geldt het „klassieke besluit-proces”, t.w. indiener – sprekerslijst – Hoofdbestuur – eventueel PC – indiener (kort) – stemming.

Voor de vierde en laatste groep, de (dan nog resterende) beslispunten geldt hetzelfde „klassieke patroon”, zij het dat het HB soms als eerste zal optreden, nl. waar het de door het HB ingediende beslispunten betreft.

Bij alle categorieën geldt als **interne behandelvolgorde**, de volgorde waarin het onderwerp in het concept Beleidsprogramma aan de orde komt.

Het onderscheid behandelen op vrijdag/behandelen op zaterdag is gebaseerd op het criterium van politieke profilering en gewicht van het onderhavige onderwerp en de te verwachten mate van consensus binnen de partij. Precies om die reden heeft het Hoofdbestuur gemeend de Adviesraad

over de behandelvolgorde om advies te moeten vragen. Ter voorkoming van ieder misverstand, zij er dus op gewezen dat de AR geen inhoudelijk oordeel heeft gegeven over de verschillende reacties op het concept en de beslispunten. De adviezen „overnemen”, „ontraden” e.d. die u in het congresboek aantreft zijn dan ook de standpunten van het Hoofdbestuur.

Indieners van moties, amendementen en nieuwe beslispunten krijgen automatisch een exemplaar van het congresboek toegezonden. Het voert hier te ver om alle voorstellen met hun behandelmoment precies aan te geven. Heeft U vragen of opmerkingen terzake, **wacht dan niet tot op de ALV zelf** maar neem rechtstreeks contact op met het Landelijk Secretariaat.

Het komt er meer dan ooit op aan om allemaal beslagen ten ijs te komen!

Het Hoofdbestuur

Congresboek

Een ALV volgen zonder congresstukken zal u niet goed lukken. Nog beter is het, tevoren het congresboek te bestuderen. In de vorige Democraat (nr. 5 van 3 mei 1985) stond een bon waarmee u het congresboek kunt aanvragen: alleen voor uzelf of ook voor anderen. De stukken worden u dan per omgaande toegezonden.

Crèche

Voor de kinderen van de ALV-bezoekers is zaterdag 15 juni tot 16.00 uur opvang mogelijk in de crèche. Wilt u wel zelf speelgoed, stiften e.d. meenemen?

IK VIND

Basisinkomen

De discussie over het basisinkomen (B.I.) lijkt geëindigd zonder dat er een duidelijk ja of nee uitgekomen is. Over de principiële en ethische kant bestaat een redelijke (positieve) overeenstemming, maar we tasten in het duister bij de vraag of er wel een uitvoerbare vorm bestaat.

Verder worden sommige utopische beloften over de gevolgen ervan gewantrouwd. In een poging het B.I. doorgichtiger te maken kwam ik (met anderen uit de afdeling) tot het volgende beeld. De invoering van een basisinkomen gaat gepaard met loonsverlaging; deze is mogelijk omdat de werknemer (+ zijn eventuele „achterban”) een B.I. van de overheid krijgt maar is ook nodig, omdat de werkgever het uitgespaarde bedrag aan de overheid moet overmaken (basisinkomenspremie”), die daar dan de genoemde basisinkomens uit kon betalen. Zo simpel en neutraal is de werking van een basisinkomensstelsel.

Het paradoxale gevolg is dus, dat de lonen wel lager worden maar dat arbeid voor de bedrijven niet goedkoper wordt! (Een zelfstandige kan in dit verband opgevat worden als een combinatie van werkgever en werknemer; ook daarvoor verandert er dus niets). Alleen het toestaan van een „secundair” circuit (zelfstandigen, die geen werknemers in dienst

hebben?) waarin de deelnemers vrijgesteld zijn van het betalen van de basisinkomenspremie zou arbeid goedkoper maken, maar dan ook alleen voor deze sector. Tot dusver heeft niemand geloofwaardig kunnen maken dat zo'n circuit in evenwicht kan bestaan naast het primaire.

Door invoering van een **kapitaalshewing**, hetzij in een zuivere vorm, hetzij in de gematigde BTW-vorm, die dan **per werknemer** weer aan de bedrijven uitgekeerd wordt zou arbeid goedkoper worden. Het effect ervan is tweeledig: a) kapitaalintensieve bedrijven (bedrijven die per werknemer veel geïnvesteerd hebben) gaan er op achteruit, omdat ze meer moeten inleveren dan ze terug krijgen en arbeidsintensieve bedrijven gaan er op vooruit; b) zelfs wanneer alle bedrijven even kapitaalintensief waren zou de drempel voor het in dienst nemen van nieuw personeel verlaagd worden. Zo'n kapitaalshewing staat volledig los van een basisinkomen; zij kan onafhankelijk of samen met een basisinkomen ingevoerd worden. Er bestaat geen enkele functionele relatie tussen deze begrippen.

G. Bosch, Waalre

P.S. Een uitvoeriger beschrijving, waarin ook bedragen gequantificeerd worden is voor geïnteresseerden beschikbaar: 04904-2078.

Nieuwe beslispunten

Zoals verwacht hebben de reacties uit de partij op het concept-B.P. en de beslispunten geleid tot wijziging van voorgestelde beslispunten en het formuleren van nieuwe. Deze zullen op de zaterdagochtend (15 juni) aan de orde worden gesteld.

BESLISPUNT 7: TECHNOLOGISCH ONDERZOEK EN ONDERWIJSINSTELLINGEN

Zowel de toelichting als het beslispunt zelf zijn opnieuw geformuleerd. De definitieve test vindt u in het congresboek.

BESLISPUNT 9: MARKERMEER

Dit beslispunt komt te vervallen. In de partij bestaat hierover, zo is gebleken, een grote mate van overeenstemming. Met de indieners van voorstellen naar aanleiding van dit beslispunt zal getracht worden contact op te nemen, vóór het congres.

BESLISPUNT 11: PRIVACY

TOELICHTING: Het bestaan van geautomatiseerde persoonsgegevensbestanden is niet nieuw; circa 12 miljoen Nederlanders zijn onder meer met een nummer in de gemeentelijke bevolkingsadministratie opgenomen. De privacy-bescherming is één van de belangrijkste voorwaarden die D'66 aan het creëren en beheren van persoonsgegevensbestanden stelt. D'66 pleit voor het instellen van een onafhankelijke registratie-commissie, waartoe individuele burgers zich kunnen richten, indien zij menen dat hun privacy-belang is geschaad.

D'66 pleit voorts voor het limiteren van persoonsgegevensbestanden tot enkele basisbestanden met één nummer. De burger dient voorts het inzage-recht te hebben met betrekking tot de eigen gegevens. Anderzijds kan controle door de overheid van democratisch genomen besluiten vragen, dat hulp-

middelen selectief worden ingezet.

BESLISPUNT:

- a. D'66 pleit voor een **privacy-wet en -regelgeving, waarin strikte voorwaarden worden gesteld aan de opslag, verwerking en toegankelijkheid van persoonsgegevens;**
- b. D'66 is tegen een koppeling van persoonsgegevens van bevolkingsadministraties, sociale verzekeringsadministraties en belastingen;
- c. D'66 vindt de invoering van het So-Fi-nummer, teneinde de fraude te bestrijden, acceptabel.

BESLISPUNT 12: HARDDRUGS

TOELICHTING: Het toegenomen gebruik van harddrugs is een groot probleem geworden. De oorzaken zijn van maatschappelijke en psychologische aard. D'66 is van mening dat bij het vaststellen van dit probleem twee zaken nadrukkelijk dienen te worden onderscheiden, namelijk die van de volksgezondheid en die van de openbare orde. Over wat te doen, bestaat nergens een eensluidende mening. Er gaan stemmen op die zeggen dat het openbare orde-aspect onder controle is te krijgen als harddrugs tegen vergoeding dan wel gratis zouden worden verstrekt. Daarmee wordt het probleem van de volksgezondheid uit de weg gegaan. Amsterdam heeft voorstellen gedaan om op beperkte schaal een proef te mogen starten om heroïne gratis te verstrekken aan zwaar verslaafden. De regering heeft zich hiertegen verzet en in algemene zin bestaat er bij velen, nationaal, maar zeker internationaal, verzet tegen gratis verstrekking.

BESLISPUNT: D'66 stelt zich ten aanzien van verstrekking van harddrugs terughoudend op.

BESLISPUNT 13: ARBEIDSDUURVERKORTING

De tekst van dit beslispunt met de erbij behorende toelichting zal worden afgedrukt in het Congresboek.

EMANCIPATIE

CURSUS, CURSUS, CURSUS...

„Training in macht”
Weekend voor vrouwelijke D'66-leden in:

- Provinciale Staten of gemeenteraden,
- regio- of afdelingsbesturen,
- steunfracties, plaatselijke en regionale werkgroepen en emancipatieteunpunten.

INHOUD VAN DE TRAINING

Macht (hebben) levert voor veel vrouwen problemen op. Het streven naar, of het hebben van macht staat niet hoog in het vaandel geschreven. Toch valt niet te ontkennen dat je in een gemeenteraad of een afdelingsbestuur over macht beschikt. Zo'n positie brengt dat met zich mee en je kunt daarvoor niet wegschillen. In het weekend wordt ingegaan op macht en macht hebben. Theoretisch, maar ook praktisch. Theorieën over macht worden afgewisseld met oefeningen in macht. Met welke factoren heb je moeite, zowel op het persoonlijke als op het functionele niveau? Hoe speel je in op machtsverhoudingen? Waar haal je steun binnen de raad? Wat is in een bepaalde situatie handig. Wat zijn je sterke, wat je zwakke punten?

PLAATS: „De Born”, Bornweg 12, Bennekom.

DATUM: vrijdag 27 tot zondagmiddag 29 september a.s.

PRIJS: f 111,00 per persoon.

Inschrijving: door inzenden van bijgaand strookje naar het PSVI, of naar Trudy Theuvenet, emancipatiewerker bij D'66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag. Aanmelden vóór 1 september.

Na inschrijving ontvang je het definitieve en volledige programma van de training.

ANNULERING: schriftelijk vóór 20 september. Daarna niet meer mogelijk, wel kan dan een plaatsvervangster deelnemen.

NAAM:

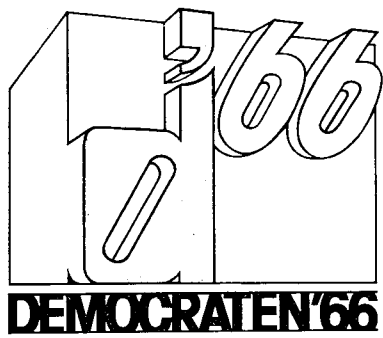
ADRES:

POSTCODE:

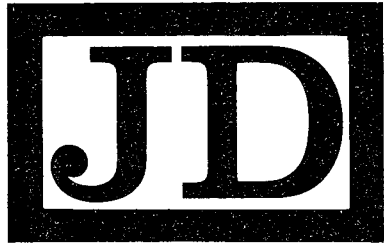
WOONPLAATS:

○ wil meedoen aan „Training in macht”

○ maakt het cursusgeld ad f 111,00 over op giro 3909120 tnv PSVI, Den Haag.

DEMOCRATEN '66

Bijna de derde stroming

door Bram van Uchelen

De vrijzinnig democratische jongerenorganisatie Jonge Democraten congresseerde in het weekeinde van 18 en 19 mei in Apeldoorn om onder andere haar standpunten te bepalen ten opzichte van de onderwerpen radio en televisie, minderheden, informatiemaatschappij en burgemeesters benoemingen. Daarnaast maakten Abu Nimah, ambassadeur van Jordanië, Arend Meerburg (ontwapeningszaken op BZ), Nico Schouten (Stop de neutronenbom), en het Democraten cabaret hun opwachting en zou de tussenstand van de ledenwerfcampagne „Maak kennis met de Jonge Democraten“ bekend gemaakt worden.

Om met dat laatste te beginnen: de ongeveer honderd aanwezigen vernamen dat de intensieve werfingscampagne die vanaf maart dit jaar gevoerd is de JD op 19 mei op een totaalstand van 1279 leden gebracht had. Dit sensationele resultaat (gehoopt was op duizend leden rond half juni) betekent concreet dat de Jonge Democraten op enkele honderden leden na het CDJA gepasseerd hebben en daarmee de derde politieke jongerenorganisatie in Nederland zullen worden. Het congres had in Apeldoorn met het nemen van besluiten aanzienlijk meer moeite dan de vereniging met het werven van leden. De meningen over de toekomst van het omroepbestel, de te volgen lijn ten opzichte van Zuid-Afrika en een nieuwe weg bij de totstandkoming van kabinetten in ons land bleken zodanig verdeeld, dat op deze punten elke standpunt van het congres ontbrak. De JD is sinds haar derde congres wel voorstander van een direct door de bevolking gekozen burgemeester, waarbij de positie van

de gemeenteraad als hoogste orgaan in de gemeente gehandhaafd blijft. De verkiezing van de burgemeester moet gelijktijdig met die van de raad plaatsvinden, waarna de raad de bevoegdheden van de burgemeester regelt. De vooraf nogal opzienbarende koningshuisdiscussie, begonnen na een voorstel van de regio Utrecht om de monarchie te vervangen door een republikeinse staatsvorm, werd het slachtoffer van verdeeldheid. Noch Utrecht, noch de regio Groot Amsterdam, die de Jonge Democraten verzocht hun „ondubbelzinnige aanhanke-lijkheid“ aan de Oranjes te onderstrepen, kregen een meerderheid achter zich. En daarmee kreeg Lubbers die dag toch nog gelijk, toen hij voor een gezelschap van leden van Oranjecomité's verklaarde dat de discussie over de monarchie in Nederland voorbij was.

In het Landelijk Bestuur werden, na een heftige concurrentieslag, gekozen Thea Kosian (vice-voorzitter organisatie), Marco de Ruijter (vice-voorzitter politiek) en

Ernesto Braam (secretaris buitenland). Uit een onder de congresgangers afgenomen enquête moest het beeld van de gemiddelde Jonge Democraat naar voren komen. De resultaten leerden dat we in Apeldoorn het overgrote deel korter dan een half jaar lid van de JD was, over het algemeen geen lid van een politieke partij is, maar in 1986 D'66 gaat stemmen. De gemiddelde JD'er leest de Volkskrant en NRC-Handelsblad, kijkt het liefst naar de VPRO en Veronica, vormt zijn of haar opinie in meerderheid met behulp van de Haagse Post, vindt de vrijzinnige democratie het aantrekkelijkste element in de JD, en is over het algemeen niet vrouwelijk. „Over het algemeen“ is een te zwakke uitdrukking als duidelijk gemaakt moet worden waar een Jonge Democraat bijzonder weinig van gecharmeerd is. Het door het cabaret in het programma en als toegift gebracht lied „Verdomd wij zijn geen socialisten“ (wijze: „Komt socialisten trek ten strijde“) werd ter afsluiting van de derde ALV nog eens massaal aangeheven.

D'66 rekt op kamermeerderheid voor wetsvoorstel

„Euthanasie snel regelen“

Het vraagstuk van de euthanasie kan en moet snel wettelijk worden geregeld. Het is een gelukkige ontwikkeling dat zich een kamermeerderheid aandient voor het initiatief-wetsvoorstel daartoe van D'66, omdat de rechtsonzekerheid voor patiënten en artsen de laatste tijd weer sterk is toegenomen.

Dat stelde Elida Wessel-Tuinstra bij de presentatie van de Memorie van Antwoord in de procedure rond het initiatief-wetsontwerp van de D'66-fractie in de Tweede Kamer, dat de strafbaarheid wil opheffen in geval van euthanasie op eigen verzoek van ongeneeslijk zieken.

Zorgvuldigheid

In de Memorie van Antwoord is ruime aandacht besteed aan het zorgvuldigheidskader waarbinnen de arts moeten handelen, wil hij zijn ingreep rechtvaardigen. Daarmee is Wessel-Tuinstra tegemoet gekomen aan eerdere kritiek van PvdA en VVD op het wetsvoorstel.

Behalve PPR en PSP moeten nu

ook PvdA en VVD zich in grote lijnen in het D'66 initiatief kunnen vinden. Als al deze partijen meewerken aan een snelle behandelingsprocedure, kan het voorstel nog dit jaar in de Kamer worden behandeld.

Onduidelijkheid

Een wettelijke regeling – waar de Kamer overigens zeven jaar geleden via een D'66-motie al om vroeg – is volgens D'66 nu extra hard nodig omdat de rechtsonzekerheid toeneemt. Uit gegevens van de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie blijkt dat de rechterlijke macht de laatste weken plots weer een strenger vervolgingsbeleid voert. Daarmee ontstaat voor artsen die han-

delen in de lijn van bestaande jurisprudentie nog meer onduidelijkheid dan al het geval was. Nog afgezien daarvan huldigt D'66 het principe dat het beleid niet mag worden bepaald door

justitie. „De basis van de rechtspraak moet via de wet worden gelegd door de gekozen volksvertegenwoordiging“, aldus Wessel-Tuinstra. „Dat is onze plicht“.

Elida Wessel-Tuinstra, indienster initiatief-wetsontwerp Euthanasie.

HOOFD BESTUUR

D'66 neemt deel aan volkspetitionnement

Het KKN heeft het afgelopen jaar een volkspetitionnement tegen de uitvoering van het kabinetsbesluit van 1 juni 1984 inzake de plaatsing van kruisraketten op Nederlands grondgebied voorbereid. Centraal bij deze voorbereiding stond de tekst waarmee de Nederlanders de Regering en het Parlement kunnen vragen „neen“ te zeggen tegen het voorziene plaatsingsplanboekje. Zoals u in de pers heeft kunnen lezen lagen de ideeën over de formulering van deze tekst allereerst ver uiteen. Dit is niet zo verwonderlijk gezien de brede samenstelling van het KKN (18 partijen en organisaties). Uiteindelijk werd de volgende tekst vastgesteld:

„Ik keer mij tegen de kernbepaling. U zult rond 1 november een besluit over plaatsing van kruisraketten op Nederlands grondgebied nemen. Ik verzoek u dan neen te zeggen tegen plaatsing.“

Aangezien deze tekst niet in strijd is met de besluitvorming op onze ALV van november 1983 heeft het Hoofdbestuur op 16 april jl. (conform het advies van de Adviesraad) besloten aan het volkspetitionnement deel te nemen. Het volkspetitionnement wordt in de maanden september en oktober van dit jaar gehouden. De afdelingen zullen dus weer benaderd worden door KKN-platforms om aan deze handtekeningactie mee te werken. Het Hoofdbestuur zou jullie deelname aan het volkspetitionnement – voor zover jullie overig campagneverwerk dat toelaat – zeer waarderen. **Jan Lucas van Hoorn, secretaris-buitenland**

Debat nodig over alleenstaanden

D'66 wil in de Tweede Kamer een debat met de regering over de financiële positie van alleenstaanden. Aanleiding is de voor de fractie zeer teleurstellende notitie van minister De Koning over deze problematiek. Volgens Maarten Engwirda wordt hierin met heel veel woorden de bestaande discriminatie van alleenstaanden goed gepraat.

Zeven maanden geleden vroeg D'66 de regering om een notitie met een samenhangend overzicht van de financiële positie van alleenstaanden. Dit omdat volgens de fractie deze groep over de hele linie genomen op veel hogere lasten zit dan traditionele gezinnen met één inkomen.

De notitie leert dat hiervan inderdaad sprake is. Maar tot verbazing van D'66 trekt de minister hieruit geen beleidsconsequenties.

„Alleenstaanden worden voor 100 procent aangeslagen als het gaat om sociale premies, belastingen en gezinsverzorging“, aldus Engwirda. „Maar als het gaat om sociale uitkeringen, huursubsidie en dagloonbescherming krijgen ze slechts 70 procent of zelfs helemaal niets uitgekeerd. Voor D'66 is dat een onaanvaardbare situatie. Wij blijven het standpunt huldigen dat iedereen voldoende en gelijkwaardig moet worden behandeld. Dus ook alleenstaanden.“

KONINGIN EMMAKADE 175
2518 JN DEN HAAG
TELEFOON 070-468645

VIDEO VOOR D'66 EEN SUCCES

Op dit moment hebben ongeveer 25 afdelingen en regio's ervaring opgedaan met het gebruik van video. Uit de reacties maken wij op dat de opkomst hoger wordt en de discussies levendiger. Het praat makkelijker als je de Tweede Kamerfractie, het congres of Hans van Mierlo in je midden kunt hebben.

Ook voor de praktische kant vindt men oplossingen. Sommigen brengen zelf apparatuur mee en anderen huren deze. Vooral de HEMA blijkt hier en daar zeer goedkoop te zijn met VHS-afspelers.

Zeer geschikt voor afdelingsvergaderingen zijn:

- no. 12 ARNHEM 5 januari '85 f 45,-
- no. 11 HANS VAN MIERLO 6 januari f 40,-
- no. 6 VAN MIERLO OVER KRUISRAKETTEN 22 mei 1984 f 40,-
- no. 7 BELEID 2E KAMERFRACTIE september 1984 f 25,-
- no. 10 WAAROM IN GENNEP WEL? f 45,-
- no. 2 SHIRLEY WILLIAMS 19 mei '84 f 20,-
- no. 1 DE TOP VAN D'66 f 35,-

De videoprijzen zijn zonder band. Daar komt dus bij voor beta of vhs f 35,- en voor video 2000 f 45,- (inclusief verzending). De geluidscassettes van no 2, 6, 7 en 12 kosten f 10,-, no 11 kost f 15,-. Van 10 en 1 is er geen geluidscassette.

Deze prijzen gelden tot 1 juli 1985. Daarna gaan alle videoproducties f 60,- kosten en alle banden f 30,-.

Bestellen: giro 5581234 CCP Den Haag, bank 66.76.64.750 CCP Den Haag. Telefoon: 070-468645. **ALTIJD OP GIRO OF BANKOP-DRACHT VERMELDEN WELK VI-DEOSYSTEEM**

D66**DEMOCRAAT**

Democraten 66: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag. Telefoon: 070 - 858303

Hans van Mierlo in Amersfoort op de foto, direct na het uitspreken van zijn congresrede. Links van hem Jan Glastra van Loon, voorzitter van de fractie in de Eerste Kamer. Rechts zijn collega Maarten Engwirda in de Tweede Kamer.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Hans, bedankt en succes!

Stormloop op D66

De kandidatuur van Hans van Mierlo en de presentatie van de politieke boodschap van de Eerste Kamerfractie - Een reden van bestaan - leidt tot een forse ledenaanwas. Of, zoals enkele kranten het uitdrukten, een stormloop op D66.

Op de D66-advertenties in diverse kranten kwamen ruim driehonderd nieuwe leden binnen. Verder vroegen zo'n vijfhonderd geïnteresseerden om toezending van de boodschap. Die boodschap is direct na het congres in grote hoeveelheden via regio's en afdelingen verspreid. „Een reden van bestaan” is ook te koop in enkele boekhandels. Voor hen die de boodschap toch nog niet in bezit hebben: Een telefoontje naar het partijsecretariaat is voldoende. Bel 070-858303.

Boodschappen, affiches met het nieuwe logo... Ze lagen in grote hoeveelheden in Amersfoort klaar voor verspreiding in het land.

„Hans, bedankt en succes. Fantastisch!” Dat riep Maarten Engwirda dol enthousiast uit, nadat Hans van Mierlo het congres in Amersfoort zijn kandidatuur meedeelde (onder voorwaarden) voor het lijsttrekkerschap.

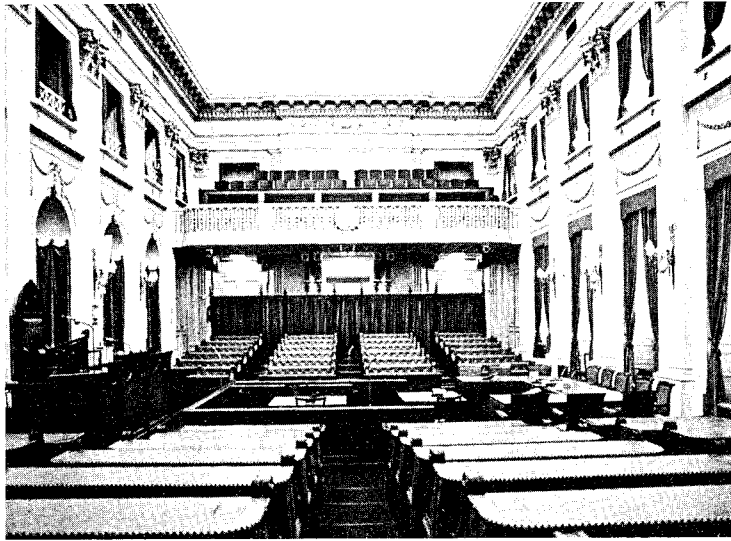
Hans, bedankt en succes. De bijna duizend congresgangers onderstreepten die woorden met een, minutenlang durend, daverend applaus.

Het verlossende woord - waar iedereen op had gehoopt, maar dat nog niemand had verwacht - kwam zaterdag 15 juni om kwart voor vier. Nog net geen dertien uur nadat Van Mierlo al schrijvend aan zijn, uiteindelijk vijf kwartier durende, rede voor zichzelf de beslissing nam.

Een beslissing, die voor iedereen een grote verrassing was. Niet alleen voor fractievoorzitter Maarten Engwirda, maar ook voor partijvoorzitter Jacob Kohnstamm en zelfs voor Van Mierlo's collega's in de Eerste Kamer, die samen met anderen hadden bijgedragen aan de door hem gepresenteerde politieke boodschap „Een reden van bestaan”. Voorlichter Jos Campman gleed van pure verbazing en emotie zelfs op pijnlijke wijze van de radiator achter de perstafel.

In deze Democraat - geproduceerd onder grote tijddruk, gedeeltelijk zelfs al op de zondag na het congres - veel aandacht voor de gebeurtenissen van 14 en 15 juni.

Van Mierlo doet het niet alleen

Wie komen er voor D'66 in de bankjes?

Hans van Mierlo doet het niet alleen.
Op 30 augustus 1985 om 12.00 uur sluit absoluut de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer.

Vóór die tijd moet u dus:

- overwegen en een formulier aanvragen op het landelijk secretariaat;
- een besluit nemen en het formulier invullen (zie ook de profielschets elders in dit nummer);
- het formulier retourneren aan het landelijk secretariaat ter attentie van de Landelijke Verkiezings Commissie;
- controleren of uw formulier ontvangen is.

Voor nadere inlichtingen kunt u bellen of schrijven naar het landelijk secretariaat, ter attentie van Michiel ten Brink. Deze oproep is de laatste voor de sluitingsdatum in verband met het verschijningschema van de Democraat. Denk aan de vakanties, ook van anderen dan uzelf. U kunt vanzelfsprekend ook ten behoeve van een ander een formulier aanvragen.

Profielschets

De door het hoofdbestuur formuleerde profielschets voor kandidaten voor de Tweede Kamer luidt als volgt: De toekomstige Tweede-Kamerfractie van D'66 moet een ijzersterk, samenhangend team vormen. Als meest vooruitgeschoven politieke eenheid van de partij moet zij bovenal een vernieuwende, stimulerende en wervende rol gaan vervullen. Daarnaast moet zij een, gegeven haar omvang, maximale invloed op het beleid uitoefenen. Een lid van die fractie moet derhalve beschikken over grote politieke overtuigingskracht. Men dient bereid en in staat te zijn niet alleen binnen het Parlement, maar ook daarbuiten, de aanhang voor de D'66-ideeën te vergroten. Tevens moet men duidelijk stelling kunnen nemen tegen politieke tegenstanders. Een kandidaatlid dient lange tijd actief te zijn geweest voor D'66, zich het denken en

handelen van de partij eigen hebben gemaakt en goed bekend te zijn met de partijorganisatie. Een kandidaatlid moet een grondige kennis van het D'66-beleids- en verkiezingsprogramma bezitten, alsmede van de achtergronden daarvan. Hij/zij moet deze programma's als richtsnoer voor het politiek handelen hantieren. Tevens dient een kandidaat kamerlid nauwkeurig te weten, waarin het D'66-beleid zich onderscheidt van dat van de andere in de Tweede Kamer vertegenwoordigde partijen. Een kandidaat kamerlid dient in staat te zijn zich zowel mondeling als schriftelijk zeer helder uit te drukken en tevens een goed ontwikkeld gevoel te hebben voor de mogelijke politieke effecten van de woordkeus. Het accent moet worden gelegd op genuanceerdheid in de overwegingen en duidelijkheid in de stellingname. Een kandidaat kamerlid moet bovenal politiek breed georiënteerd zijn en mede daardoor in staat zijn zich snel in bepaalde beleidsonderdelen te verdiepen. Daarnaast dient hij/zij specifieke deskundigheid te bezitten op een of meer beleidsterreinen. Een kandidaat kamerlid dient:

- zeer sterk gemotiveerd te zijn;
- in staat en bereid te zijn hard en veel te werken;
- ook onder druk goed te kunnen functioneren en snel op ontwikkelingen te kunnen inspelen;
- goed in teamverband te kunnen werken en dus bereid en in staat te zijn te luisteren en constructief te overleggen; de taakverdeling en de overeengekomen werkwijze van de fractie zal moeten worden aanvaard en gerespecteerd;
- over oorspronkelijkheid te beschikken, gecombineerd

Congres vraagt HB stemadvies

Op de ALV van 14 en 15 juni 1985 is de volgende motie ingediend door voorzitters van Statenfracties van D'66. Het advies van het Hoofdbestuur luidde: ontraden. De ALV nam onderdeel a bij stemming met handopsteken aan, over onderdeel b werd schriftelijk gestemd. Ook dat onderdeel werd aangenomen, met 335 stemmen vóór en 290 stemmen tegen. Het Hoofdbestuur zal de motie zo spoedig mogelijk in uitvoering nemen, waarbij intussen wel vast staat dat van mogelijkheid a geen gebruik zal worden gemaakt. Er komt derhalve een commissie. Onderstaand de tekst van de geamendeerde motie. De ALV van D'66, op 14 en 15 juni 1985 in vergadering bijeen te Amersfoort.

van mening

- dat het nu meer dan ooit tevoren van belang is dat, uitgaande van de kandidaatstelling die tot 30 augustus 1985 open staat, in de dan volgende periode door de leden door middel van de interne verkiezingen een evenwichtig samengestelde fractie wordt gekozen die D'66 na de verkiezingen in de Tweede Kamer zal vertegenwoordigen;
- dat een van de goede zaken binnen D'66 het one-man-one-vote stelsel is, waardoor ieder lid zijn invloed kan aanwenden;
- dat daarnaast een beredeerd advies aan de leden een bijdrage kan zijn aan de meningsvorming over de vraag hoe een elkaar goed aanvullend team er uit zou kunnen zien;

verzoekt het Hoofdbestuur

- hetzij zelf een advies zoals bedoeld te geven aan de leden;
- hetzij hiertoe een kleine commissie van „wijze mensen“, die zelf geen kandidaat zijn voor de Tweede Kamer, een behoorlijke bekendheid hebben binnen de partij en zelf een groot aantal leden kennen, alsmede die niet alleen uit de Randstad afkomstig zijn, een leidraad te laten opstellen die door het Hoofdbestuur onder zijn verantwoordelijkheid aan de leden wordt bekend gemaakt en gaat over tot de orde van de dag.

met doordachtheid, doelmatigheid en relativiteitsvermogen. Een kandidaatlid moet bereikbaar zijn en open staan voor ideeën en opvattingen van partijleden en hij/zij dient actief goede contacten te (blijven) onderhouden met alle gedingen in de partij en met de rest van de samenleving; zich bewust zijn dat hij/zij vertegenwoordiger van partij bij kiezers én van kiezers in het parlement is. Een kandidaatlid moet bij de verkiezingscampagne volledig inzetbaar zijn en bereid zijn, indien gekozen, drie à vier dagen per vergaderweek in Den Haag of nabije omgeving te verblijven.

Agenda

27 juni: begin ZOMERVAKANTIE Tweede Kamer.
4 juli: VERGADERING HOOFDBESTUUR, 19.30 uur, Jaarbeurdcongrescentrum, UTRECHT.
25 juli: VERGADERING HOOFDBESTUUR, 19.30 uur, Jaarbeurdcongrescentrum, UTRECHT.
15 augustus: VERGADERING HOOFDBESTUUR, 19.30 uur, Jaarbeurdcongrescentrum, UTRECHT.
27 augustus: einde ZOMERVAKANTIE Tweede Kamer.
5 september: VERGADERING HOOFDBESTUUR, 19.30 uur, Jaarbeurdcongrescentrum, Utrecht.
7 september: VERGADERING ADVIESRAAD, plaats wordt nader bekend gemaakt.

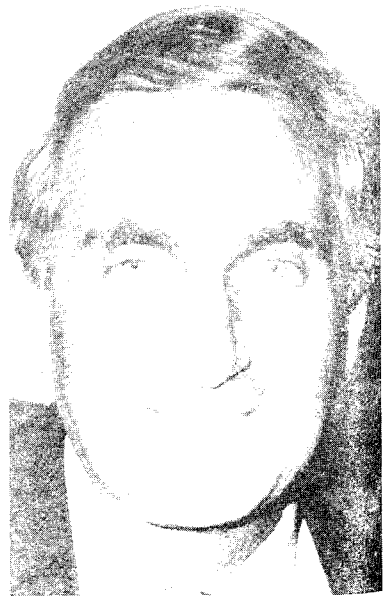
Boodschap?

Wanneer u nog niet beschikt over de politieke Boodschap van de Eerste Kamerfractie („Een reden van bestaan“), en wanneer uw afdeling u niet aan een exemplaar kan helpen, MAAK DAN SNEL f 3,60 (inclusief port) over op giro 1477777 t.n.v. penningmeester D'66 onder vermelding van BOODSCHAP. U krijgt het stuk binnen twee dagen na ontvangst toegestuurd.

Een reden van bestaan

Ik zond u, even voor de aanvang van het Congres, een briefje waarin u werd verzocht als vakantiebijdrage aan het Verkiezingsfonds '86 f 25,- over te maken. Als u dezer dagen vertrekt vergeet dan niet eerst even de acceptgirokaart ondertekend op de bus te doen. Indien u onverhoopt uw acceptgirokaart kwijt bent, jammer, echter niet onherstelbaar: f 25,- op girorekening 1000.000 t.n.v. het Verkiezingsfonds D'66. Vergeet het niet, uw vakantie krijgt zoveel meer reden van bestaan...

De Penningmeester

IN MEMORIAM

Op 21 mei is Sint Hoite Luiken aan de gevolgen van een verkeersongeval overleden. De trouwe congresganger was de grote man achter de D'66-afdeling Weststellingwerf. Hij was het die de partij-afdeling in 1966 oprichtte. Vanaf 1970 was hij raadslid, van 1974 tot 1978 wethouder. Voor de afdeling is hij een groot gemis.

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten '66 en verschijnt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad.

Redactieraad: Kees van den Brink, Jos Campman, Ewout Cassee, Gauke Tanja, Marie-Louise Tiesinga, Ed Veenstra, Martin Voorn, Mieke van Wagenberg.

Kernredactie: Jos Campman (eindredactie ai. mmv. Anja Lieshout), Gauke Tanja, Martin Voorn

Foto's: Marco Sweering, Sweering en Kruijthof Productions

Correspondentie richten aan het redactiesecretariaat: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

Abonnementen

De Democraat wordt gratis toegezonden aan de leden van D'66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 30,- per jaar. Losse nummers zijn à 2,50 per stuk verkrijgbaar bij het secretariaat. De Democraat verschijnt 11 maal per jaar.

Advertentietarieven:

1/1 pag.: f 1200,- 1/4 pag.: f 425,-
1/2 pag.: f 700,- 1/8 pag.: f 250,-
1/3 pag.: f 525,- 1/16 pag.: f 150,-

Oplage: 8.500 ex.

Druk: Brouwer Offset BV/Utrecht

Partijsecretariaat

Bureau SWB D'66
Bureau PSVD'66
Bezuidenhoutseweg 195
2594 AJ Den Haag
Telefoon: 070-858303
giro 1477777

Afdeling Voorlichting

070-614911,
toestel 3271

Congres omhelst kandidaat-lijsttrekker Hans van Mierlo

Beter weer op komst!

Martin Voorn

Het pilsje dat Hans van Mierlo na de staande ovatie van het congres in zijn hand had roept herinneringen op aan de verkiezingen van 1967: D'66, met Hafmo als lijsttrekker, komt met 7 zetels in de Kamer. De New York Times drukte de foto van een triomfante lijke Van Mierlo, met biertje, af op de voorpagina.

Nu 18 jaar later, drukt D'66 Hans van Mierlo weer met groot enthousiasme aan de borst. 867 congresgangers geven Hans al voor het uitspreken van „zijn” politieke boodschap een daverend applaus.

Van Mierlo stapt naar het spreekgestoelte. Een grimas op zijn gezicht verradert dat het hem wat doet, al die mensen die hun handen voor hem warm klappen. Of hij het leuk vindt? Dat is de vraag. Ook de Hafmo-sticker schijnt hij iets te veel van het goede te vinden.

Dan heeft hij zichzelf weer in de hand. Grapt: „Dankuwel, maar daar gaat u spijt van krijgen”. En: „Het komt van de Eerste Kamer, het is dus heel lang en heel saai”. Toegift: „Jan Glastra heeft mij verzocht de boodschap uit te spreken omdat hij vindt dat ik zo'n mooie stem heb”. De zaal lacht.

Charisma

Dan is het stil. Het is trouwens altijd stil als Van Mierlo het woord heeft. Met die prachtige stem en met wagonladingen charisma begint hij aan een 118 minuten durende boodschap, die simpel „Een reden van bestaan” genoemd is.

Van Mierlo praat over de politieke cultuur, over politieke partijen die zich, „terwille van de duidelijkheid” tegen elkaar afzetten. Over atv, over SDI (Star Wars), over het ontwikkelingsbeleid, dat meer op Afrika gericht moet worden. Over de dilemma's waarmee een partij van hervormers onvermijdelijk mee geconfronteerd wordt. „D'66 moet de moeilijke weg blijven bewandelen”, zegt hij.

„Je kunt de Tweede Kamerfractie of de fractieleider niet verantwoordelijk stellen voor de situatie waarin D'66 nu verkeert”, stelt Van Mierlo daarna, en de zaal is het daar gloeiend mee eens.

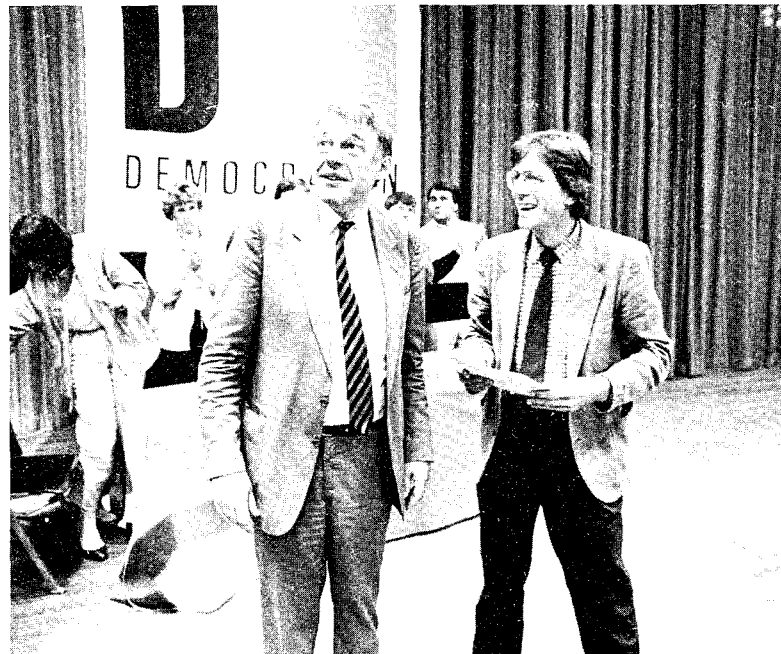
„Want de kiezers hebben ons een kaakslag gegeven en die kaakslag werkt een paar jaar. Dat beeld is moeilijk te veranderen”. Aan het slot van De Boodschap komt waar (bijna) iedereen in de zaal op gehoopt heeft. „Ik ben van plan mij kandidaat te stellen voor de Tweede Kamer. Ik geloof in D'66”. Dan komt het hoge woord eruit: „En ik ben in principe bereid als kandidaat-lijsttrekker te fungeren”. Een donderend applaus van Democraten is het resultaat en vrijwel niemand zit nog op z'n stoel.

Twijfelaar

Dat de eeuwige twijfelaar Hans van Mierlo zijn besluit pas vrijdagochtend om drie uur genomen

„Daar zult u spijt van krijgen”

Hans van Mierlo en Jacob Kohnstamm

en niemand van tevoren in kennis gesteld heeft, ach...

En dat het congres besliste voor openhouden van de bestaande kerncentrales, dat was ook even niet zo belangrijk. Het congres was bovendien graag bereid besluiten over actuele politieke moties uit te stellen, om Van Mierlo op tijd aan zijn Politieke Boodschap te laten toekomen. Zelfs De Boodschap bleek echter ondergeschikt te zijn aan het „ja” van Van Mierlo.

Vreugdepassen

Later, als veel mensen met een prettig gevoel van binnen naar huis zijn gegaan, stapt partijvoorzitter Jacob Kohnstamm nog vrolijk rond. Wat opvalt is zijn tred. Zijn het, haast onzichtbare, vreugdepassen die hij maakt? Het lijkt erop. Beetje tevreden Jacob? Jacob is niet een beetje tevreden, hij is zeeeeeeeer tevreden! Overal zag je trouwens enthousiasme, positivisme en glimpende gezichten. Over De Boodschap, maar natuurlijk vooral over de bereidheid van Hans van

Mierlo om lijsttrekker te zijn bij de tweede kamer verkiezingen.

Die bereidheid was gekoppeld aan voorwaarden – Hans heeft graag een sterke fractie om zich heen en een verkiezingsprogramma waar goed mee te leven valt. Hij vindt ook dat het lijsttrekkerschap te combineren moet zijn met „plichten in de privé-sfeer”. Maar niemand verwacht nog dat Hans van Mierlo het niet zal doen. Hij kan zijn geesteskind nu toch niet meer in de steek laten?

Tegenwind

Down to earth, even terug op aarde; „D'66 heeft te maken gehad met zwaar weer en veel tegenwind. Maar er is beter weer op komst”, zo voorspelde Maarten Engwirda in zijn toespraak, die bij het congres ook goed ontvangen werd. Er is beter weer op komst, en zo is het! Wie de persconferentie na afloop meemaakte wist dat het goed was. Een Hans van Mierlo die, ogenschijnlijk ontspannen en opgelucht dat „het hoge woord” eruit was, de pers te woord stond. In

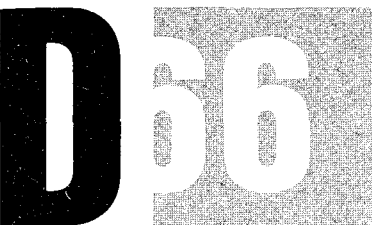
een prima sfeer, met een ambiance van journalisten die welwillend tegenover Van Mierlo, Engwirda, Kohnstamm, Glastra van Loon en voorlichter Jos Campman plaatsnamen.

Wie's avonds Hans van Mierlo op het journaal zag wist ook dat je „die pot charisma” niet zomaar eventjes kunt wegzetten. Die heb je, of die heb je niet. Hans heeft em en D'66 heeft Hans.

En wie de kranten op maandag opsloeg wist dat D'66 met Hans van Mierlo weer meetelt. Mr. H. A. F. M. O. van Mierlo heeft onduidelijk z'n visitekaartje afgegeven.

Nu moeten Tweede- en Eerste Kamerfractie, hoofd- en dagelijks bestuur, raads- en provinciale statenleden, de mensen op het secretariaat, maar vooral de „gewone” leden extra de schouders onder zetten. Met nieuw enthousiasme. Dan zal het met de gemeenteraadsverkiezingen in maart en de kamerverkiezingen in mei waarachtig wel gelukken!

Zie verder pagina's 6 en 8

DEMOCRAAT

De achterkant van het geluk

Om op de dag na het congres daarvoor, dat congres te evalueren is een haast fysiek onmogelijke opgave. Bevallen van het Beleidsprogramma, bevallen van „Een reden van bestaan” in 40.000 exemplaren en verlost van twijfel over de kandidatuur van Hans van Mierlo, snakken velen naar politieke rust: het reces en de zomervakantie.

Vast staat in ieder geval, dat het congres in alle opzichten een overvloedig succes is geweest. De voorbereidingen waren er dan ook wel naar. Nooit eerder in de geschiedenis van de partij zijn zo velen, zo lang en zo intensief daarmee bezig geweest. Het indienen, bespreken, clusteren en intrekken van moties naar aanleiding van, en amendementen op Beleidsprogramma en Beslispunten. Het bedenken, schrijven, redigeren, zetten, drukken en verspreiden van „Een reden van bestaan”. Het organiseren van het congres tot in alle details – inclusief congresboek met aanvullingen, een nieuw logo op nieuwe affiches, stickers en buttons. En tenslotte het congres zelf: druk bezocht, besluitvorming op hoofdpunten.

En als apotheose de hoofdlijnen van „Een reden van bestaan” van de Eerste Kamerfractie, verwoord door Hans van Mierlo, die daaraan toevoegde: „...nu ik toch het woord heb...” zich kandidaat te zullen stellen voor het Tweede Kamerlidmaatschap en het lijsttrekkerschap.

Het congres reageerde enthousiast, maar, zoals ook later op de zaterdagavond op het NOS-journaal te zien was, te vroeg. Want, Hans van Mierlo verbond aan zijn kandidatuur twee voorwaarden: de inhoud van het Verkiezingsprogramma, en de mogelijkheid om de uit zijn kandidatuur voortvloeiende verplichtingen te kunnen combineren met die in zijn privé-sfeer. De eerste voorwaarde noemde hij terecht vanzelfsprekend.

De tweede is dat niet, althans nog niet in het politieke bedrijf van vandaag. Die laatste voorwaarde – het tijd en aandacht geven, nemen en krijgen voor het eigen leven naast van de politicus/politica – zal beperkingen inhouden voor van Mierlo's beschikbaarheid voor de partij, en zal een ongebruikelijke rolverdeling met zich brengen binnen de te vormen nieuwe fractie.

Of de vervulling van die voorwaarde in de praktijk haalbaar en werkbaar is, hangt tenslotte in hoge mate af van de wijze waarop de partij de uiterst gerechtvaardigde wens van Van Mierlo, die zich ook in dit verband ontpopt als woordvoerder van velen die voor en binnen D'66 werken, zal kunnen en willen respecteren. Tijdens het komende reces, een stilte voor de storm, verwacht ik daarover geen problemen: een goede zomer voor u allen.

Jacob Kohnstamm
Partijvoorzitter

Het PEAC-bulletin verschijnt driemaal per jaar, als bijlage van de Democraat.

Redactie: Nell Vreugdenhil en Pauline van Tets

Redactieadres: Frans van Mierisstraat 82, 1071 RX Amsterdam

Jaargang 5, nr. 2, juli 1985

Terugzien en vooruitzien

Formeel is het PEAC een adviescommissie van het HB. Feitelijk functioneert het als een vrouwenbestuur. Er zijn alleen geen leden en het PEAC wordt op formele gronden niet als onderdeel van de vrouwenbeweging gezien.

Het PEAC heeft besloten aansluiting te zoeken bij de Nederlandse vrouwenraad. Omdat het geen eigen rechtspersoonlijkheid heeft kon het daar slechts een waarnemersstatus krijgen.

De discussie over het al of niet hebben van een vrouwenorganisatie binnen D'66 is al oud. Het PEAC wil die nu niet opraken. In theorie is er tegen een aparte organisatie veel in te brengen - de partij gaat immers uit van gelijkwaardigheid.

In de praktijk betekent de adviescommissiestatus een redelijke invloed binnen de partij, maar veel gemiste invloed en contacten daarbuiten, vooral op lokaal en regionaal niveau. Landelijk is dit nauwelijks een probleem.

Er zijn plaatselijke vrouwenraden die als vereiste voor het lidmaatschap stellen dat de „koepel“ is aangesloten bij de Nederlandse vrouwenraad. D'66 vrouwen konden zich daarom in enkele gevallen plaatselijk niet als zodanig laten gelden in contacten met andere vrouwenorganisaties. Het PEAC hoopt dat zijn aansluiting bij de NVR, zij het als waarnemer, het mogelijk maakt dat deze vrouwen nu plaatselijk meer mogelijkheden krijgen.

Met vrouwen uit andere politieke partijen werken D'66 vrouwen op plaatselijk niveau dikwijls al goed samen.

PEAC-dagen, coördinatorenoverleg, emancipatienetwerk zijn er voor de achterban, van een echte landelijke emancipatie-organisatie is ondanks de inspanningen van de emancipatiewerkster, nauwelijks sprake.

Leeft de emancipatiegedachte niet? Ja, de „speerpunten“: individualisering, democratisering, informatisering, zijn allemaal emancipatiepunten.

De emancipatiewerkster streeft ernaar dat in elk regiobestuur en in elk afdelingsbestuur een lid emancipatie in haar of zijn portefeuille heeft. Aan het eind van 1985 komt er een eind aan het project emancipatiewerkster. Het hoofdbestuur en het PEAC moeten die taken dan overnemen. De leden zullen met elkaar die taken moeten overnemen. Laat er maar vragen komen uit de afdeling waarom er geen E-portefeuille is.

Emancipatie wordt bedreigd door de bezuinigingen. Erger nog, bezuinigingen worden doorgevoerd onder het motto van emancipatie.

D'66 is een emancipatiepartij, een aparte portefeuille lijkt overdreven, heel ons streven is er immers op gericht - toch is het nodig omdat zelfs in D'66 velen het niet zo zien en velen daarbuiten evenmin.

Het PEAC hoopt voortaan nog meer te kunnen samenwerken met D'66-leden in het land die ook de emancipatie willen bevorderen.

Interview met Marie-Louise Tiesinga

Emancipatie: theorie en praktijk

Lyda Verstegen

D'66 is een politieke partij die relatief veel vrouwen in haar fracties heeft. De Vereniging voor Vrouwenbelangen is de verkiezingsstrijd voor vrouwen op 8 maart begonnen met een open brief aan politieke partijen waarin ze vraagt extra aandacht te besteden aan het werven van vrouwelijke kandidaten onder het motto: actie: meer vrouwen in de fractie!

Marie-Louise Tiesinga is één van de vrouwen in de eerste kamerfractie. Ze houdt zich in theorie en praktijk met emancipatie bezig. Theorie omdat ze ideeën formuleert over een geëmanciperde maatschappij daar, en als voorzitter van de Prov. Vrouwenraad N-Holland. Praktijk omdat ze werk doet en gaat doen dat tot niet zo lang geleden voor mannen was weggelegd.

Eerste kamer

We hebben afgesproken in de fractiekamer, maar daar zit Jan Vis met wat studenten het staatsrecht te hervormen. De gang, een wijd tussenvertrek met comfortabele zitjes, biedt merkwaardigwijs meer privacy. Iedereen loopt langs, maar je wordt nauwelijks gestoord. In het oog vallen maar ongestoord hun werk kunnen doen, zover hebben vrouwen in de politiek het al gebracht. Want opvallend doet het natuurlijk als je, zoals Marie-Louise, als enige vrouw lid bent van de vaste commissie voor Defensie van de Eerste Kamer.

Vrede en veiligheid

Vrede en veiligheid en het mee bepalen van de verdedigingsorganisatie die daarvoor nodig is, vindt Marie-Louise een taak voor vrouwen net zo goed als voor mannen.

Lang voordat ze het kiesrecht verwierven vochten de vrouwen al voor de vrede. Een van de argumenten voor vrouwenkiesrecht was dat vrouwen zouden stemmen tegen politiek die tot oorlog kon leiden. Ook nu staan vrouwen vooraan in de vredesbeweging. De belangstelling is er, maar die heeft niet geleid tot zelfs maar een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in commissies voor buitenlandse zaken of defensie. Vrouwenzaken zijn maar een klein deel van de defensie portefeuille. Vorig jaar schreef Marie-Louise in het juristenblad een artikel over grondwettelijke aspecten van plaatsing van kruisvluchtwapens.

„Maakt het verschil, één vrouw in de defensiecommissie?“ „Nou nee, niet meteen, want er wordt geen kruisraket minder om geplaatst. Wel maakt alleen al mijn aanwezigheid dat er meer aandacht wordt besteed aan vrouwenaspecten. Daardoor komen de belangen van vrouwen aan de orde. Wat vanzelfsprekend leek wordt gerelativeerd en als dat niet vanzelf gebeurt stel ik „normale“ zaken ter discussie, vraag of het niet anders kan.“

Marie-Louise Tiesinga

Foto: Hotze Eisma

„Verandert er dan ook iets?“

„Een kleinigheid, zo nu en dan, die wel van belang is voor mensen en een mentaliteitsverandering mogelijk maakt. Ik was eens met de commissie op werkbezoek. De vrouwen op die basis vroegen of ik aan hun tafel wilde lunchen. Ze hadden een probleem: meisjes mochten niet wacht lopen. Ze werden er ook door benadeeld want bij hun jaargenoten werd het vooroordeel bevestigd dat vrouwen geen rotklussen wilden doen. Dat was niet uitgegaan van de meisjes maar van hun baas. Die zag ze als dochters en zijn dochters liet hij liever niet 's nachts door het bos lopen. Dat is natuurlijk zorgzaam, maar als je praat over gelijkwaardigheid is zo iets natuurlijk belachelijk. Ik heb de commandant een brief geschreven en nu lopen meisjes wel wacht.“

„Je bent voorstandster van een integratie van de vrouw in de krijgsmacht. Daartegen wordt wel eens aangevoerd dat vrouwen niet in alle taken even goed kunnen zijn als mannen en dat de gevechtskracht daardoor zou worden verminderd. Gelooft u dat?“

„Nee, want een mens is meer dan een brok bruut fysiek-training, discipline, leiderschap.“ „Als vrouwen binnenkomen is het natuurlijk wennen. Op den duur denk ik dat integratie gemakkelijker wordt. Jongeren gaan samen naar school. In opleiding en loopbaan wennen ze er ook aan naast elkaar bepaalde taken te

vervullen. 't Hoef niet zo te zijn dat als het gaat spannen vrouw zijn zo belangrijk is. Ik zie integratie zodanig dat alle functies bereikbaar zijn voor vrouwen en daarbij sluit ik gevechtsfuncties niet uit. De krijgsmacht moet een afspiegeling van de maatschappij zijn, maar je komt nu eenmaal niet direct van de vloer op zolder.“

Dienstrecht

„Je hebt voor het congres een motie ingediend waarin wordt aangedrongen op dienstrecht voor vrouwen, wat wil je daarmee?“

„De maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht en de Emancipatieraad hebben in adviezen dienst voor vrouwen aanbevolen. Daar ben ik het mee eens. Voor een loopbaan in de krijgsmacht kom je eerder in aanmerking als je je dienstplicht vervuld hebt. Die bestaat niet voor meisjes en daardoor is er een ongelijkheid in kennis en ervaring: daartegen is dienstrecht een remedie.“

„Geen dienstplicht?“

„Nee, dienstplicht voor vrouwen zou niet rechtvaardig zijn, nu vrouwen nog zoveel achterstanden hebben als het om rechten gaat. Maar een Eerste Kamerlid moet zaken op langere termijn bekijken. Defensienota's en plannen worden voor een jaar of 10 geschreven. Het gelijkwaardig functioneren van vrouwen en mannen moet ook worden doorgetrokken naar de krijgsmacht. Je moet dus wel rekening houden met de mogelijkheid van dienstplicht voor vrouwen later. Dat dienstrecht is een vorm van

positieve actie, maar die moet niet te ver gaan. De staatssecretaris overweegt, naar ik hoor, een opleidingsmogelijkheid voor vrouwen van 24 maanden, met een beroepswedde. De dienstplicht duurt 14 maanden. Die 10 maanden extra geven vrouwen de kans opleidingsachterstanden in te lopen. Ik vind dat vrouwen, althans de eerste 14 maanden, geen andere wedde moeten krijgen dan dienstplichtigen. Dat zou weerstanden wekken. Daarom heb ik ook de betaling in die motie opgenomen.“

Vrouwen en besluitvorming

„Op politiek gebied ijvert Vrouwenbelangen voor de integratie van de vrouw, m/v 50/50, meer vrouwen in de fractie. Het omslagpunt waar „minderheden“ werkelijk macht kunnen uitoefenen ligt volgens amerikaans onderzoek bij ± 35%. Heb jij een idee hoe je macht voor vrouwen beter kunt structureren. Ook de politiek moet toch een afspiegeling van de maatschappij zijn?“

„Ja, ik heb daar laatst met Jan over gesproken. Hij had wel een goed idee: Je zou in politieke partijen bij de kandidaatstelling twee lijsten kunnen hanteren, één voor vrouwen en één voor mannen. De leden zouden dan op elke lijst een volgorde moeten aangeven. Als je vervolgens die lijsten in elkaar schuift zou je, afrondingseffecten daargelaten, o 50/50 uitkomen voor de definitieve lijst.“

Lees verder op pag. 5

Vervolg van pag. 4

„Er moeten dan wel genoeg vrouwelijke kandidaten zijn. Hoe kunnen we die stimuleren?”

„Voorbeelden kunnen helpen. Met het Kamerbreed Vrouwen Overleg, waar ik tot half mei nog voorzitter van ben, werken we aan een boekje. Het is een idee van Ina Brouwer van de CPN. Zeven vrouwelijke journalisten interviewen alle vrouwelijke leden van de Eerste en Tweede Kamer. Anneke Groen heeft de eindredactie. In het boekje komt eerst een sfeerschets van de kamers. Verder behandelt het zaken als: hoe word je kamerlid, hoe komt nu de taakverdeling in de fracties tot stand, de rol van de media, het kamerlidmaatschap in relatie tot verzorgende taken, de vergadercultuur en hoe vormen vrouwen macht.

Ik doe de uitgeverkant, want dat was m'n vak.”

„Er is wel een verandering in de vrouwenbeweging. Eerst was macht voor velen vies en eng. Nu beleggen we congressen over macht. Geloof je dat het nodig is voor vrouwen machtsposities in te nemen of bereiken ze ook veel met actiegroepen?”

„Formele macht zet zoden aan de dijk, vrouwen moeten zitten op plaatsen waar beslist wordt. Lobby's zijn een goede aanvulling en goed om het vak te leren. Informeel samenwerkend kunnen vrouwen wel gemeenschappelijke standpunten formuleren. Ik verheug me op de aanbieding van het boekje van Vrouwenbelangen aan het kamerbreed vrouwenoverleg, dat is mijn laatste optreden als voorzitter.”

Toen Vrouwenbelangen op 14 mei het boekje Vrouwenwensen zijn mensenbelangen aan het KVO aanbood, kon Marie-Louise er pas op het laatste moment bij zijn. Vrouwendolidariteit gaat verder dan Nederland en ze had een bijeenkomst met Latijns-Amerikaanse vrouwen die wat uitliep.

Vrouwen in D'66

„We hebben het nu gehad over jouw werk in de Kamer en over vrouwen in functies in het algemeen, nu nog even over vrouwen in D'66; het werk, PEAC, plaatselijke vrouwengroepen.”

„Het emancipatienetwerk hebben Kamervrouwen nodig om te overleggen met actieve vrouwen

in de partij. Die kunnen rechtstreeks ideeën kwijt aan Kamerleden over zaken die ze in de politiek kunnen brengen. Wij kunnen onze ideeën toetsen. Verder heeft het netwerk een contactfunctie, je moet toch bij gelijkgezinden kunnen uithuilen.”

„Zou het een goed idee als vrouwen in raden ook zoiets om zich heen verzamelden?”

In Zaanstad, waar ik woon, is er sinds een paar maanden ook een raadsbreed vrouwenoverleg. Er is ook een D'66 vrouwengroep die lid is van de plaatselijke vrouwenraad; het is een overleggroep zonder rechtspersoonlijkheid, maar toch. . . .”

„Dat is interessant voor het PEAC, we zijn net als waarnemers toetreden tot de Nederlandse Vrouwenraad. Een echt lidmaatschap was niet mogelijk omdat het PEAC geen rechtspersoonlijkheid heeft. Dat heeft weer te maken met het idee dat emancipatie voor D'66 zo vanzelfsprekend is, dat er geen aparte vrouwengroep nodig zou zijn.”

„Vrouwenorganisaties bewijzen hun nut zolang er een achterstand van vrouwen is. Er lijkt mij niets tegen het PEAC rechtspersoonlijkheid te geven: mannen kunnen er toch ook lid van worden.”

„Dit was een zijsporing nog even terug naar plaatselijke netwerken.”

„Met D'66 in Zaanstad hebben we ook een netwerk voor vrouwelijke raadsleden en steunfractieleiden, daar zit ik ook wel eens bij. Anders zou ik het ook weten omdat Guus, mijn man, fractievoorzitter is. Dat is heerlijk. We gaan samen naar congressen, hebben eenzelfde soort activiteit, op politiek gebied hoef je elkaar nooit iets uit te leggen. Hij heeft me, ook bij mijn kandidaatstelling voor de Eerste Kamer, altijd enorm gestimuleerd.”

Individualisering en gezin

„Je praat alsof er geen individualisering bestond, strookt zo'n samengaan daar wel mee? Ik wil dat graag van je horen, omdat mensen wel eens denken dat wie voor de individualisering is tegen het gezin is. Dat is naar mijn idee een misverstand, individualisering betekent alleen dat de overheid voor de belastingheffing en de sociale zekerheid volwassen mensen als individu moet behandelen, dat iedereen voor de wet

een zelfstandig persoon moet zijn. Toch is het een hardnekkig misverstand en ik hoor het ook graag nog eens tegengesproken door een ander.”

„Natuurlijk, je kunt nog zo gesteld zijn op economische onafhankelijkheid, maar toch de behoefte hebben dingen te delen met een ander op wie je zeer gesteld bent. Als je iemand hebt die dat ook zo ziet is dat een stukje van je eigen geluk. Neem nu mijn sollicitatie naar voorzitter van het zuiveringschap, Guus'z'n stimulans was het duwtje in de rug dat ik nodig had.”

Dijkgraaf

„Je wordt dijkgraaf, voorzitter van het Zuiveringschap Amstelen Gooiland; wat doet een zuiveringschap en de voorzitter ervan?”

Een zuiveringschap is een bestuurlijk orgaan dat zich bezighoudt met kwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater, dus sloten, grachten, meren, maar ook zwembaden. De taak van de voorzitter is vergelijkbaar met die van een burgemeester.

„Het feit dat D'66 een milieupartij is zal je wel geholpen hebben bij de sollicitatie.”

„Dat was maar één aspect, maar inderdaad heeft het milieu als belangstellingpunt wel meegevoeld. In de Eerste Kamer hoort ook milieubeheer tot mijn taken. Er werden omdat ik D'66 ben wel dingen gezegd als „we begrijpen dat 't wat uw belangstelling voor het milieu betreft wel goed zit.” „Er zit in het algemeen bestuur van 43 leden één vrouw. Die heeft mij van harte maar ook moreel gesteund bij mijn sollicitatie. Maar zonder de steun van de rest van het bestuur was het natuurlijk nooit zo ver gekomen.” „Dank je wel Marie-Louise, we hopen met het PEAC bij je installatie te zijn.”

PEAC in 1984

Het Politiek Emancipatie Activeringscentrum heeft dit jaar zijn taak gezien in het verbreiden van de emancipatie gedachte en - helaas dikwijls - het waarschuwen voor emancipatie bedreigende ontwikkelingen. Activiteiten waren er binnen en buiten de partij. Er werden vergaderingen bijgewoond van en/of contacten onderhouden met het Hoofdbestuur, de Adviesraad, de S.W.B. en het PSVI.

Het PEAC bulletin verscheen 3 keer in de Democraat. Voor het nieuwe concept beleidsprogramma werden voorstellen ingediend voor het onderdeel emancipatie en voor emancipatiestukjes in de diverse hoofdstukken.

Het PEAC stelde een nieuw, inmiddels door het H.B. ondertekend, instellingsbesluit op. Hierin worden uitdrukkelijk subcommissies mogelijk gemaakt. Twee PEAC leden zitten in de begeleidingscommissie van de emancipatie werkster. Met deze begeleidingscommissie werd een gezamenlijke vergadering belegd.

De contacten binnen de partij werden onderhouden door het organiseren van een coördinatorenoverleg op 11-2-1984 met als onderwerp „Emancipatie en inkomensbeleid”, en een PEAC dag op 24-3-1984 met als onderwerp „Arbeid en informatica”. Verder ondersteunde het PEAC de D'66 kamerleden, vooral Louise Groenman en Marie-Louise Tiesinga en werd er deel genomen aan het D'66 emancipatienetwerk (het zgn. Toscani overleg) in Den Haag.

PEAC leden dachten en beslisten mee in het landelijk Politiek Vrouwenoverleg (P.V.O.); Vrouwen voor Vrede; Breed Platform van Vrouwen voor Economische Zelfstandigheid; Platform Vrouwen tegen seksueel geweld, contacten werden onderhouden met het Platform voor alleenstaanden, de Emancipatieraad en het Europees Parlement.

In de maanden januari tot juni deed het PEAC actief mee aan de Europese verkiezingen, door het schrijven van artikelen, het deelnemen aan fora, markten, en andere manifestaties om de Nederlandse burgeressen en burgers voor te lichten over het belang van het Europese Parlement voor de gelijkheid van Europese vrouwen en mannen.

Presentatiekursus

Om vooral vrouwen aan te moedigen om zich kandidaat te stellen, en om te zorgen, dat ze hoog op de lijst komen, organiseert het PSVI, op verzoek van het PEAC, eind augustus of begin september een presentatiekursus, voordat de presentatie van de aspirant GR-leden aan de afdeling plaatsvindt. Die hindernis hoeft u dus niet van het GR-lidmaatschap af te houden. U kunt zich alvast als belangstellende opgeven bij Pauline van Tets, tel. 020-710255 of bij Gerard-Jan Brummer, tel. 070-858303.

Betaalde en onbetaalde arbeid

Een zeer breed scala van vrouwenorganisaties, waaronder het PEAC, bereidt dit kongres voor, dat op 14 september a.s. gehouden wordt, in de RAI, Amsterdam.

Arbeidstijdverkorting als middel om betaald werk buitenshuis en onbetaald werk binnenshuis te combineren, kan de waarde die aan de onbetaalde arbeid wordt toegekend vergroten en het belang dat aan betaald werk wordt gehecht relativeren. Bij een vijftienvintigjarige werkweek zal betaald werk immers slechts een van de onderdelen van het bestaan vormen, naast allerlei andere activiteiten die mensen belangrijk vinden. Op die manier worden mannen en vrouwen in staat gesteld hun talenten zoveel mogelijk te ontplooiën.

's Ochtends wordt gediscussieerd in groepjes, door alleen vrouwelijke bezoekersters, 's middags is er een forum met hoge tantes en omes uit de werkgevers-, de werknemersorganisaties en uit „de politiek”. De toegangsprijs voor het kongres, inkl. kongresbundel, is f 12,50, over te maken op giro 3098800, tnv De Populier, Amsterdam, mvv „Congres herverdeling”.

Peac-bulletin

Ik vind

Naar aanleiding van het artikel van Ko Anthonisse in de Democraat van 31 mei 1985, wil ik enige kanttekeningen plaatsen.

Ik ben oud-Raadslid en organisatie-adviseur voor Gemeentelijke-, Provinciale- en Rijks-overheid met betrekking tot automatisering.

Waar het in wezen om gaat is dat de toegankelijkheid en de samenhang dermate mistig is gemaakt dat er computers nodig zijn om het weer tot een overzichtelijke materie te herschikken. Raadsleden die worden gekonfronteerd met automatiseringsplannen dienen aandacht te besteden aan een aantal punten die ik in het artikel van Ko Anthonisse niet kon vinden.

1. Als een Gemeente wil automatiseren is dit een goede zaak mits er een informatieplan en een daaruit voortgekomen automatiseringsplan is dat alle activiteiten van het Gemeentelijk apparaat omvat.

2. Het moet duidelijk zijn dat er geen afzonderlijke afdeling of Dienst wordt geautomatiseerd

maar dat de automatisering geschiedt in het kader van informatieverstrekking over de grenzen van een afdeling of Dienst heen.

3. Bij het automatiseren zal men meer aandacht moeten besteden aan de programmatuur.

Raadsdiscussies gaan overwegend over apparatuur waarbij vaak niet ter zake doende argumenten worden gebruikt. Als voorbeeld moge dienen het vaak gebezigde argument we bevelen Philips aan aangezien dit een Nederlands bedrijf is dus goed voor de werkgelegenheid in ons land. Dit is pertinent onjuist. Philips is importeur van dit soort apparatuur en geeft binnen de automatisering aan veel minder Nederlanders werkgelegenheid dan vele niet Nederlandse bedrijven.

Waar het bij de keuze van apparatuur om gaat is dat het multifunctioneel is. Met andere woorden dat er meerdere mensen gelijktijdig verschillende werkzaamheden met het zelfde apparaat kunnen uitvoeren. Dat er één beeldscherm is voor

zowel de computer bewerkingen als de tekstuele verwerking. Dat de totale apparatuur, ook in de toekomst, met voldoende beeldschermen en opslagcapaciteit kan worden uitgerust om alle gemeentelijke afdelingen en diensten te kunnen omvatten.

4. Software of in gewone taal de programma's zijn veel belangrijker voor het bepalen van een leverancier voor de automatisering. Bedenk wel dat het ambtelijk apparaat in hoofdzaak geïnteresseerd is in het vastleggen van gegevens. Software die op dit gegeven wordt gemaakt geeft een minimum aan informatie n.l. alleen datgene wat het ambtelijk apparaat als inzicht voor hun functioneren nodig heeft.

Het kan ook anders. Software kan gemaakt worden met als hoofddoel informatieverstrekking in brede zin. Als u te maken heeft met een leverancier die dit als uitgangspunt heeft, moet u als Raadslid eisen betrokken te worden bij het opstellen van de informatiewensen

ten aanzien van de verschillende aan te schaffen programmatuur onderdelen.

U beslist dan mee over de mate waarin u kunt verlangen te worden geïnformeerd.

5. Waarop moet een Raadslid attent zijn bij de aanschaffing:

a. De programmatuur moet informatie-uitwisseling tussen de verschillende onderdelen in zich hebben. Dit voor een beter functioneren van het ambtelijk apparaat.

b. Dat gegevens maar één keer behoeven te worden vastgelegd waarna ze ter beschikking staan voor gebruik door meerdere hiertoe bevoegde personen.

Jules Jacobs,
Koolmeeslaan 4,
3871 HG Hoevelaken

SWB

De Stichting Wetenschappelijk Bureau van D66 heeft de volgende uitgave in de aanbieding:

„Geen baan en toch niet werkloos”, „Stellingen over mediabeleid”, „Meningen over de informatiemaatschappij” en drie nota's over basisinkomen. De nota's zijn telefonisch te bestellen via telefoon 070-858303. U kunt zich ook opgeven als donateur van het SWB of als deelnemer aan een van de SWB-werkgroepen.

Scholing en vorming

DEMOCRATISERING, WAT DOEN WE ER NOG MEE...

Tijdens de Democratiseringsdag op 20 april in Lelystad, is de actiemap Democratisering gepresenteerd. De map van 24 bladzijden heeft als ondertitel:

„De burger bij het plaatselijk bestuur – mogelijkheden voor democratisering op lokaal niveau.“

In deze actiemap worden een achttal actievelen en actiemiddelen beschreven. Tevens zijn 3 standaardmoties opgenomen.

Het lijkt ons een onmisbaar attribuut voor D'66-raadsleden en -afdelingen?

Daarnaast is er een enquête verkrijgbaar. In deze enquête worden vragen gesteld over democratisering van algemene aard en meer specifieke democratiseringsvragen over wonen, onderwijs en volksgezondheid.

Afdelingen die deze enquête in de komende maanden willen gebruiken kunnen deze bij het PSVI aanvragen.

Jan Vis hield tijdens de Democratiseringsdag in Lelystad een rede over democratisering. Zijn boeiende betoog is door het PSVI uitgegeven.

Actiemap, enquête en de rede van Jan Vis zijn tegen vergoeding van kopieer- en verzendkosten verkrijgbaar bij het PSVI.

Dat geldt ook voor de actiemappen Milieu en Individualisering.

VOOR DE D'RAAD

Onder auspiciën van het PSVI-D'66 verschijnt voor de 3e jaargang „Voor de D'Raad“, een tijdschrift voor D'66-raadsleden en anderen die geïnteresseerd zijn in de lokale politiek.

De redactie heeft het voornemen het komende verkiezingsjaar frequenter te verschijnen. Het lokale kader van de partij kan dan beter en vooral actueler worden geïnformeerd.

Een abonnement kost f 30,-.

GR '86

RAAMWERK

Ten behoeve van de afdelingen die het verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 1986 aan het schrijven zijn, is het „Raamwerk“ verschenen.

Het is geen modelprogramma, maar een aandachtspuntenlijst bij het (her) schrijven van een verkiezingsprogramma.

Het Raamwerk kost f 4,50 (exclusief verzendkosten) en is aan te vragen bij het PSVI, dat de uitgave verzorgt.

Voor alle inlichtingen of bestellingen: PSVI-D'66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag, tel. 070-858303.

Congres juni '85

Molly Geertsema: „Met Van Mierlo 6, zonder hem 2 zetels“

Martin Voorn

Met Van Mierlo haalt D'66 6 zetels en zonder hem 2. Dat zegt mr. Molly Geertsema, ex-minister, ex-fractie leider van de VVD en ex-commissaris van de koningin in Gelderland. Geertsema was zaterdag ook op het congres.

Omdat het programma was omgegooid miste hij echter zowel de speeches van Kohnstamm en Engwirda als De Boodschap van Hans van Mierlo. Daar kan hij het dus niet over hebben.

Hij kan wel iets zeggen over de terugkeer van Van Mierlo: „Ik heb veel vertrouwen in het gezonde verstand van Hans van Mierlo. Hij zal zich niet door de PvdA laten inpalmen. En ik acht het ook niet uitgesloten dat D'66 zal bijdragen aan een kabinet van CDA en VVD.“

Overigens acht Van Mierlo zelf het hoogst onwaarschijnlijk dat D'66 met zo'n kabinet zal meedoen, „hoewel niemand de pest heeft“. Hafmo benadrukte net als Maarten Engwirda de zelfstandigheid van D'66.

Pikant detail: Geertsema was de man die Van Mierlo in 1972 vroeg om te kiezen: voor de PvdA of de VVD. Van Mierlo koos, toen, met dat beroemde „pistool op de borst“, voor de PvdA. Dat ging dus mis. D'66 kwam in de versukkeling terecht.

Moeras

„Hans van Mierlo is de enige die D'66 op dit moment uit het moeras kan trekken“. Gerrit Jan Wolfensperger, met zijn vrouw parmantig geportretteerd in de Haagse Post, laat er geen onduidelijkheid over bestaan: Ook hij vindt dat Van Mierlo nu voor die kar moet gaan staan.

Max Rood, voor D'66 ex-minister van binnenlandse zaken in twee kabinetten Van Agt, put zich uit in loftuigingen over De Boodschap: „Erg goed en helder, vooral het sociaal-economische deel en vrede- en veiligheid.“

Hans Pont, de opvolger van Wim Kok als leider van de FNV, was vrijdag op het congres en miste er dus de belangrijkste zaken. Hij drong er sterk bij Maarten Engwirda op aan nog voor de zomer een gesprek te arrangeren. Dat gesprek gaat binnenkort dus plaatsvinden.

Den Uyl

Joop den Uyl was er dus niet, maar hij had wel commentaar op de persoon Van Mierlo: „Een ongewone man, die in 't verleden heeft getoond zich niet makkelijk ergens van af te maken. Hij had een open oog voor de positie van de PvdA. Het is een goede zaak voor de politiek dat hij zich weer beschikbaar heeft gesteld.“ De VVD was nou niet bepaald scheutig met commentaar: „Wij hebben besloten daar voorlopig niet op te reageren“, zo laat de voorlichting droogjes weten.

Pot zuur

De poedelprijs een hele pot zuur, gaat echter dik naar CDA-leider De Vries, die Trouw liet optekenen: „Het is ver gekomen met D'66, dat ze de oprichter van de partij, die een paar jaar geleden nog pleitte voor opheffing (?? red.) nu kennelijk te hulp roepen om D'66 uit een hopeloze situatie te halen.“

D'66, een partij voor jong en oud. Op de bovenste foto Molly Geertsema, de echte liberaal op bezoek bij D'66. Hiernaast Hans Pont (FNV) in gesprek met Maarten Engwirda. In totaal trok het congres bijna 1000 leden, samen hadden die zo'n dertig kinderen meegenomen die vertier vonden in de crèche.

Initiatiefwet ter democratisering pensioenfondsbesturen

D66 komt op voor ouderen

Jos Campman

De D'66-fractie in de Tweede Kamer wil dat de ongeveer anderhalf miljoen gepensioneerden in ons land een zelfstandige vertegenwoordiging krijgen in de besturen van pensioenfondsen. Ze vindt dat behalve werknemers en werkgevers ook „pensioentrekkers” via vertegenwoordiging moeten kunnen meepraten over het beleid van de fondsen, die in totaal een belegd vermogen hebben uitstaan van ruim 200 miljard gulden.

Om de vertegenwoordiging van de gepensioneerden wettelijk te regelen, heeft drs. Erwin Nypels namens de fractie een eigen initiatief-wetsvoorstel ingediend. De regering heeft tot nu toe geweigerd met een regeling te komen.

Nypels heeft het wetsvoorstel vorige week officieel ingediend en bovendien ter informatie overhandigd aan vertegenwoordigers van de drie grote ouderenorganisaties en de Nederlandse Federatie voor Bejaardenbeleid. Dat gebeurde tijdens een informele bijeenkomst in het gebouw van de Tweede Kamer. De drie ouderenorganisaties tellen in totaal 560.000 leden.

Volgens Erwin Nypels – alom bekend als de pensioenspecialist van de Kamer – is het anno 1985 uit democratisch oogpunt ongeloflijk dat de grote groep van gepensioneerde belanghebbenden niet of nauwelijks is vertegenwoordigd in de fondsbesturen. In de Memorie van Antwoord bij zijn voorstel gaat hij daarop uitvoerig in:

– Gepensioneerden zijn direct belanghebbend. Het bestaande vermogen van de pensioenfondsen is voor een belangrijk deel ontstaan door stortingen in het verleden door of ten behoeve van hen. Uit deze gelden en de beleggingsopbrengst daarvan wordt de pensioenuitkering als een vorm van uitgesteld loon betaald. Het is daarom een democratisch recht de gepensioneerden als direct belanghebbenden en mede-eigenaren te betrekken bij het beheer van hun spaargelden en de besluitvorming over hun uitkeringen.

– Er bestaan belangentegenstel-

lingen tussen de groep van gepensioneerden enerzijds en de werknemers en werkgevers anderzijds. De overwinst van beleggingen kan immers niet alleen worden gebruikt voor verlaging van de premies voor werknemers en werkgevers of verhoging van de rechten voor actief-dienenden, maar ook voor verhoging van de bestaande uitkeringen. Die tegenstellingen kunnen slechts worden uitgekristalliseerd als gepensioneerden bij de besluitvorming binnen de besturen worden betrokken. Van kwalitatief goede besluitvorming kan alleen sprake zijn als voldoende inzicht bestaat in de totale sociaal-economische positie van gepensioneerden. Een eigen vertegenwoordiging van deze groep draagt daar aan bij.

– De tijd van bevoogding van ouderen is voorbij. Door de gepensioneerden – naast de werknemers en werkgevers – bij het bestuur van hun fonds te betrekken, vindt de erkenning plaats van de ouderen als volwaardig lid van de maatschappij en als volwaardig deelgerechtigden van hun fonds.

– Ookal behartigen de werknemersorganisaties en de ambtenarencentrales tevens pensioenbelangen, feit blijft dat veel ouderen bewust hebben gekozen voor de opbouw van eigen organisaties. Deze tellen nu al in totaal 560.000 leden. Bij weigering van een recht op vertegenwoordiging van gepensioneerden in de besturen van pensioenfondsen, is het democratisch recht in het geding dat burgers hun eigen belangenorganisaties kunnen oprichten. In feite gaat het bij dit wetsvoorstel dan ook om het recht op vrijheid van vakvereniging.

Erwin Nypels, pensioen-specialist van de Tweede Kamer.

Rapport

Erwin Nypels vroeg de regering in februari van dit jaar de vertegenwoordiging van gepensioneerden in de particuliere pensioenfondsen wettelijk te regelen. Dit onder andere naar aanleiding van een rapport van de Nederlandse Federatie voor Bejaardenbeleid, die daarin om het zelfde vroeg.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zei het belang van zo'n regeling niet in te zien. Met name niet omdat de bestaande wet de werknemers en werkgevers voldoende ruimte zou bieden om gepensioneerden in de fondsbesturen een zetel te geven. Volgens Nypels is dat onjuist. Een eigen vertegenwoordiging van gepensioneerden zal volgens hem de komende jaren nergens worden gerealiseerd. „Dat is het gevolg van de beperkte ruimte die de wet daartoe biedt. Bovendien staan de organisaties van werknemers en werkgevers niet te trappelen om een zetel weg te geven aan ouderen.”

Dat leert ook het rapport van de NFB. Op dit moment zijn slechts bij twee particuliere bedrijven gepensioneerden vertegenwoor-

digd in het bestuur van het pensioenfonds.

In september vorig jaar vroeg Nypels al de gepensioneerden een zetel te geven in de raad van toezicht van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds. De minister van Binnenlandse Zaken heeft dit toen eveneens afgewezen.

Goede hoop

Erwin Nypels heeft goede hoop dat een Kamermeerderheid zich achter zijn initiatief-wet zal scharen. „Het is mijn vaste overtuiging dat de meeste partijen op den duur niet heen kunnen om de rechten van zo'n grote groep burgers. Temeer omdat die rechten voor iedereen die er even over nadenkt zo vanzelfsprekend zijn.” De Democraat-in-hart-en-nieren verwacht niet dat de zaak een verkiezingsitem hoeft te worden. „Als alle partijen en adviesorganen meewerken aan een snelle procedure, kan het wetsvoorstel nog voor mei volgend jaar worden afgehandeld.”

Tot die tijd blijft Nypels voor zijn plan vechten: Een afdwingbaar, zelfstandig recht voor gepensioneerden op minimaal een zetel in elk pensioenfonds. Zowel bij het bedrijfsleven, als bij de overheid.

Over de resultaten van de stemmingen tijdens het congres meer in het volgende nummer van de Democraat.

Mededelingen

Beleidsprogramma

Ten gevolge van – overigens gelukkige – omstandigheden tijdens het laatste congres, is het Beleidsprogramma niet geheel afgekomen. De verdere gang van zaken t.a.v. het BP, alsook het verband met het komende verkiezingsprogramma, is neergelegd in onderstaande motie van orde.

De ALV nam deze motie van het HB op 15 juni 1985 aan.

1. Besluitvorming opschorten;
2. Beleidsprogramma vaststellen met uitzondering van de onderwerpen die u vindt op blz. 22, 23 en 24 van het Congresboek;
3. Voorzover die onderwerpen in het Verkiezingsprogramma zullen voorkomen, de beslispunten intrekken en indieners van amendementen vragen te amenderen op het concept-Verkiezingsprogramma;
4. Voorzover onderwerpen niet in het Verkiezingsprogramma zullen voorkomen, beslispunten en amendementen handhaven voor het novembercongres;
5. De onder 3/4 genoemde besluitvorming in het Beleidsprogramma.

Congresbesluiten

Bij het ter perse gaan van deze Democraat – twee dagen na de ALV – is het slechts beperkt mogelijk om alle congresbesluiten zelfs maar onder voorbehoud te publiceren.

Het eerstvolgende nummer verschijnt pas na de zomer, en zal hoofdzakelijk gewijd zijn aan het volgende congres e.d. Wie op de hoogte wil komen van (een deel van) de congresbesluiten kan bellen of schrijven naar het Landelijk Secretariaat t.a.v. Michiel ten Brink. Zodra het materiaal gereed is, kan het u dan worden toegezonden.

KONINGIN EMMAKADE 175
2518 JN DEN HAAG
TELEFOON 070-468645

VIDEO VOOR D'66 EEN SUCCES

Op dit moment hebben ongeveer 25 afdelingen en regio's ervaring opgedaan met het gebruik van video. Uit de reacties maken wij op dat de opkomst hoger wordt en de discussies levendiger. Het praat makkelijker als je de Tweede Kamerfractie, het congres of Hans van Mierlo in je midden kunt hebben.

Ook voor de praktische kant vindt men oplossingen. Sommigen brengen zelf apparatuur mee en anderen huren deze. Vooral de HEMA blijkt hier en daar zeer goedkoop te zijn met VHS-afspelers.

Zeer geschikt voor afdelingsvergaderingen zijn:

- no. 12 ARNHEM 5 januari '85 f 45,-
- no. 11 HANS VAN MIERLO 6 januari f 40,-
- no. 6 VAN MIERLO OVER KRUISRAKETTEN 22 mei 1984 f 40,-
- no. 7 BELEID 2E KAMERFRACTIE september 1984 f 25,-
- no. 10 WAAROM IN GENNEP WEL? f 45,-
- no. 2 SHIRLEY WILLIAMS 19 mei '84 f 20,-
- no. 1 DE TOP VAN D'66 f 35,-

De videoprijzen zijn zonder band. Daar komt dus bij voor beta of vhs f 35,- en voor video 2000 f 45,- (inclusief verzending).

De geluidscassettes van no 2, 6, 7 en 12 kosten f 10,-, no 11 kost f 15,-. Van 10 en 1 is er geen geluidscassette.

Deze prijzen gelden tot 1 juli 1985. Daarna gaan alle videoproducties f 60,- kosten en alle banden f 30,-.

Bestellen: giro 5581234 CCP Den Haag,
bank 66.76.64.750 CCP Den Haag.
Telefoon: 070-468645
ALTIJD OP GIRO OF BANKOP-
DRACHT VERMELDEN WELK VI-
DEOSYSTEEM

Van Mierlo veroorzaakt golf van publiciteit

Pers kritisch positief

Jos Campman

Het besluit van Hans van Mierlo zich te kandideren voor de Tweede Kamer heeft een ware publiciteitsgolf veroorzaakt. Niet alleen wat betreft het besluit zelf en de inhoud van „Een reden van bestaan“: De zes leden van de kamerfractie vinden hun inbrengen bij debatten op eens opvallend vaak terug in de kolommen van de kranten.

„Mijn verhaal van vandaag zou vorige week geen krant hebben gehaald“, aldus een van onze volksvertegenwoordigers twee dagen na het congres in Amersfoort. „Dat leert de praktijk van de afgelopen paar jaar. En nu wordt uit mijn inbreng – even goed of slecht als hij is – uitgebreid geciteerd. Dat geeft toch te denken...“

Hoe dan ook, voor de journalisten is D66 terug van weggeweest. De boodschap en Van Mierlo zijn – behalve door de Telegraaf en columnist Stoker in de Volkskrant – kritisch positief ontvangen.

Neem Jan Joost Lindner in Ten Geleide in dezelfde Volkskrant: „Als de D66-hernieuwing redelijk lukt, ontstaat waarschijnlijk werfkracht naar kiezers van alle grote partijen. Dat kan ook in zekere mate ten koste gaan van de voorgrond die de PvdA op het ogenblik heeft. In dat geval zou sprake zijn van enige progressieve verboddeling. Maar een PvdA die er niet in slaagt veel verder te komen dan bloedeloos „realisme“ en bleke resten van staatsideologie, heeft dat dan zichzelf aangedaan. De PvdA doet er goed aan de ideële uitdaging van Van Mierlo serieus te nemen.“

Volkskrant-redacteur Bob Groen voegt daaraan in een beschouwing toe dat de politieke boodschap van D66 een nieuwe en erg welkome visie biedt op SDI. „De Nederlandse discussie over het Strategisch Defensie Initiatief beweegt zich steeds meer op het niveau van welles-nietes. In de politieke boodschap, die zaterdag door oud-minister van defensie Van Mierlo ten doop werd gehouden, wordt dit wat steriele kader doorbroken... Zolang het niet nodig is eerst te hopen alvorens te handelen, kan een onbevooroordeelde probleemstelling een betere bijdrage leveren aan de noodzakelijke dialoog met Washington over SDI en Europese veiligheid dan het welles-nietes dat in Den Haag dreigt te ontstaan.“

Ook Het Parool gaat in een hoofdredactioneel commentaar in op de inhoudelijke kant van de boodschap. Deze krant bepleit uitvoering van het Plan-Doubenom het

minimumloon af te schaffen zonder dat het sociaal minimum wordt aangetast en concludeert: „De plannen van Douven de Doorzetter verdienen meer bijval dan van D66 alleen.“

Het Parool verder: „PvdA, CDA en VVD zijn alle drie even traditionele, verstarde politieke partijen. Ze zijn gevangen in hun Binnenhof-cultuur, waarin zij volgens haast voorspelbare patronen op elkaar reageren... Van Mierlo heeft groot gelijk als hij in zijn politieke boodschap juist hierop wijst... Een D66 dat zich, zoals twintig jaar geleden, met alle kracht wil inzetten voor politieke en staatskundige vernieuwing, heeft inderdaad een reden van bestaan... Aan Van Mierlo is de zware taak waar te maken dat D66 die plaats verdient op basis van de boodschap:

Vertegenwoordigers van NRC Handelsblad, Telegraaf, Radio-nieuwsdienst ANP en de Volkskrant (van links naar rechts) achter de persstafel in Amersfoort. In totaal waren er ruim veertig journalisten aanwezig op de veertigste Algemene Leden Vergadering van D66.

het AD-commentaar: „Als geen ander zal Van Mierlo de linker vleugels van CDA en VVD en de rechtervleugel van de PvdA kunnen bedreigen. Dat zal zeker zo zijn zolang hij (of D66 via haar

aan een ander maar opnieuw krankzinnig avontuur.“ Kritiek ook van de Telegraaf op het feit dat „D66 zich genoodzaakt ziet, het oude paradepaard Van Mierlo weer van stal te halen“. Iets waar andere kranten onafhankelijk van elkaar stelling tegen nemen.

Het Parool: Van Mierlo mag niet mopperen over zijn ontvangst. Iedereen was dik tevreden, behalve Bert de Vries van het CDA. Die noemde hem een man van gisteren, een komische opmerking uit de mond van een man van eergisteren.“

Het de columnist Martijn de Roode (pseudoniem) in Het Vrije Volk: „Het is ook een onjuiste gedachte dat de oude Van Mierlo weer van stal wordt gehaald. Van Mierlo is evenmin oud als Van Aardenne. Het enige is dat de eerste er op wonderbaarlijke wijze in is geslaagd twintig jaar lang schone handen te houden en daardoor vooralsnog niet is versleten.“

Positieve reacties ook op de door Van Mierlo gestelde voorwaarde dat hij zijn kamerlidmaatschap moet kunnen combineren met tijd voor zijn kinderen. Max de Bok in De Gelderlander/De Nieuwe Krant: „Een opvatting die respect verdient en waaraan vele „onmisbare“, drukbezette baasjes in de politiek of elders, een voorbeeld kunnen nemen.“ „Van Mierlo kan weleens een belangrijk stempel op de politieke agenda gaan drukken“, stelde

Sytze Faber in zijn column in De Tijd. „De tot dusver door Maurice de Hond uitgevoerde enquête hebben nog slechts historische waarde!“

Voor Elseviers Magazine was dat aanleiding om aan een verhaal naar aanleiding van een enquête over de populariteit van politici op het laatste moment toe te voegen: „In deze enquête kon uiteraard nog niet het effect worden gemeten van Hans van Mierlo's wederopstanding als lijsttrekker van D66 en zijn presentatie van een opmerkelijk politiek programma.“

HAMLET '85

Opland in de Volkskrant

Het doorbreken van de verstarde politieke poppenkast. Want een partij die haar zetels louter te danken heeft aan de aantrekkingskracht van haar leider, draagt alleen maar bij aan de ongelooftwaardigheid van het politieke bestel.“

Voor de Telegraaf is het duidelijk. Van doorbreking van het bestel kan geen sprake zijn omdat Van Mierlo de bijwagens is van de PvdA. „Bij de komende verkiezingen is een stem op Van Mierlo opnieuw een stem voor Den Uyl.“

Het Algemeen Dagblad, veel genuanceerder, denkt en hoopt dat niet: „Het is denkbaar dat D66 in 1986 op een wippositie terecht komt en daarmee de sleutel in handen krijgt voor verdere samenwerking tussen CDA en VVD. Van belang is dat Van Mierlo een contract met deze partijen niet uitsluit, ook al zullen daar de nodige concessies tegenover moeten staan.“ NRC Handelsblad sluit aan bij

programma) niet zichtbaar naar links of naar rechts buigt, zoals CDA-voorman Van Agt dat in vervolgen dagen omschreef. Dat wil zeggen: zolang de Democraten en hun leider zich niet in bijvoorbeeld kwesties die het veiligheidsbeleid, de inkomenspolitiek en de overheidsfinanciën raken tot stille vennoten van de grootste oppositiepartij laten maken. Hij zou die zelfde partij daarmee overigens een dienst bewijzen, want alleen zo mag de PvdA een potentieel interessante partner in het centrum verwachten die nieuwe stemmen uit het regeringskamp kan trekken.“

De NRC afsluitend: „De verkiezingscampagne en de formatie beloven met de terugkeer van Van Mierlo interessanter te worden, maar de campagne, de formatie en hijzelf kunnen niet meer zijn als vroeger. De nieuwe kandidaat-lijsttrekker weet dat beter dan wie ook en zeker beter dan menig partijgenoot. In die zin begint hij, en dat verdient respect,

Nieuw logo

U hebt het voor het eerst op het congres kunnen zien. En nu hierboven. D66 heeft een nieuw logo.

Enkele jaren geleden al werd het logo uit 1966 voorzichtig aangepast met als doel de tijdgebonden zessen minder prominent in beeld te brengen. Dat resulteerde in het zogenaamde kubuslogo, dat de vorige Democraat nog sierde.

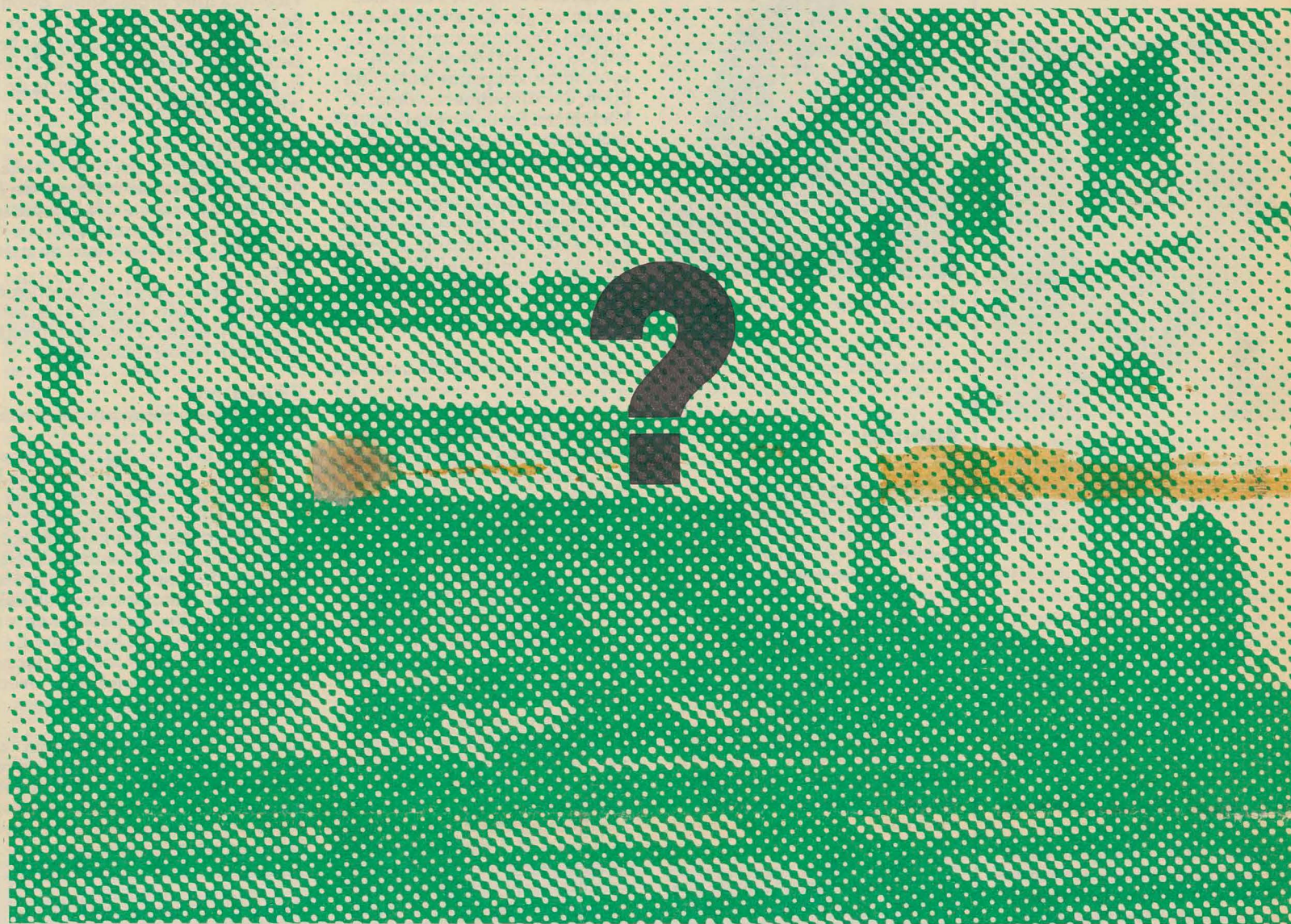
Het was de bedoeling de zessen in het kubuslogo langzaam maar zeker een steeds onopvallender plaats te geven. Met de politieke boodschap van de Eerste Kamerfractie in het vooruitzicht is echter besloten dat proces versneld uit te voeren.

Het nieuwe logo – moderner en straker van vormgeving – moet zeker de komende twintig jaar mee kunnen. De „kleine letter“ d heeft plaats gemaakt voor een hoofdletter, toegevoegd is het woord democraten en de komma tussen de D en de zessen is verdwenen. De zessen staan daarmee niet meer voor 1966, maar maken alleen nog maar deel uit van de naam.

Het logo is een ontwerp van Anne Stienstra en Hennie van Eck van het grafisch bureau Concept in Amsterdam. In slechts enkele dagen tijd maakten ze ook de lay-out van Een reden van Bestaan en de werktekeningen voor de nieuwe stickers, buttons en affiches. Het hoofdbestuur is hen daar voor veel dank verschuldigd.

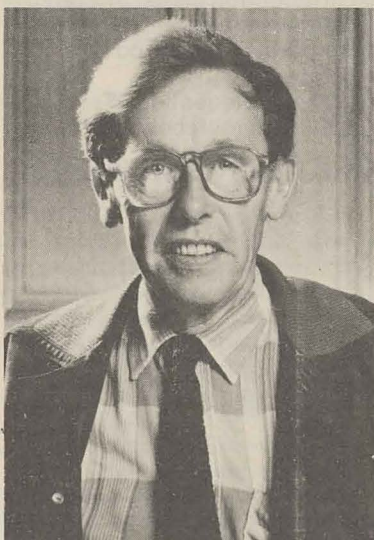

De Waarheid

Kandidaten presenteren zich

Wie nemen volgend jaar voor D'66 zitting op de pluche bankjes in de Tweede Kamer? De kandidaten daarvoor in de race presenteren zich in deze Democraat en vervolgens op vier bijeenkomsten op verschillende plaatsen in het land. Tot het laatste moment stroomden op het landelijk secretariaat in Den Haag de aanmeldingsformulieren met pasfoto's binnen. Bij het sluiten van de kandidaatstelling werden uiteindelijk 57 namen geteld. Daaronder veel bekende namen, maar ook die van jong en nieuw talent. Van de huidige fractie in de Tweede Kamer zijn Elida Wessel-Tuinstra en Gerrit Mik niet meer beschikbaar. Na langdurig kamerlidmaatschap vinden beiden het verfrissend zich op een andere wijze maatschappelijk te ontplooiën. Vandaar de beslissing zich niet opnieuw kandidaat te stellen.

Van de huidige fractie in de Tweede Kamer zijn Elida Wessel-Tuinstra en Gerrit Mik niet meer beschikbaar als kandidaat.

Presentatie kandidaten

In deze Democraat dus de lijst met kandidaten, voorzien van hun eigen toelichting. Meer informatie over de kandidaten kan worden gekregen op de vier presentatiebijeenkomsten die op vier zaterdagen plaatshebben. Deze beginnen steeds om 12.00 uur.

De kandidaten treden 21 september voor de eerste keer voor het voetlicht in Haarlem. De bijeenkomst heeft plaats in hotel-restaurant De Raekse.

De tweede confrontatie tussen kandidaten en kiezers staat gepland op 28 september in hotel Haarhuis in Arnhem, pal tegenover het centraal station.

De volgende bijeenkomst wordt 5 oktober gehouden in Groningen, in Huize Maas aan de Vismarkt.

De laatste mogelijkheid om de kandidaten beter te leren kennen is op 12 oktober in zaal Boerke Mutsaers. Deze accommodatie ligt vlakbij station West in Tilburg.

Stemadvies

Op verzoek van de Adviesraad en het Congres is het hoofdbestuur voor het eerst met een stemadvies gekomen, dat kan dienen als leidraad bij het invullen van het stembiljet in deze Democraat. Om tot dit advies te komen - zie de achterpagina - werd een commissie ingesteld onder leiding van Ineke Lambers. Partijvoorzitter Jacob Kohnstamm presenteerde het advies zaterdag 7 september tijdens de vergadering van de Adviesraad in Lelystad.

Verkiezingsprogramma

Het concept-verkiezingsprogramma van D66 verschijnt medio november, gebaseerd op het Beleidsprogramma en de door de Eerste Kamerfractie geproduceerde politieke boodschap „Een Reden van Bestaan”.

Tijdens het congres van 30 november in Breda worden algemene beschouwingen over het programma gehouden. In januari heeft vervolgens de besluitvorming plaats in Amersfoort, waarna vervolgens de lijsttrekker wordt gekozen. Ook hierover elders meer in deze Democraat.

EEN NIEUWE AANPAK VOOR EEN NIEUW LAND

18 september 1985 - verkiezingen Flevoland. Naar de stembus om een provinciaal bestuur te kiezen voor de 12e Nederlandse provincie.

Natuurlijk neemt D66 deel aan deze verkiezingen om het eigen geluid ook in deze nieuwe provincie te laten horen.

Vanaf deze plaats: D66 Flevoland, zet 'm op!

Stembiljet Tweede-Kamerverkiezingen

Voor de goede orde zij erop gewezen dat (ingevolge artikel 3 Huishoudelijke Reglement) alleen de leden die aan hun contributieplichtingen hebben voldaan in deze Democraat een stembiljet ontvangen. Alleen de leden die korter dan drie maanden lid zijn krijgen ook een biljet als zij nog niet hebben betaald (zie artikel 4 HR).

Nieuwe campagne – nieuw gezicht

Het doet ons groot genoeg de leden een nieuwe medewerkster te kunnen voorstellen:

Tineke Knaap, campagnemedewerkster.

Sinds 15 juli is Tineke in dienst van het landelijk Campagne-team, om nu al te kunnen warmlopen voor de twee campagnes van volgend jaar. Zij is het vaste punt in Den Haag, waar zij dagelijks tussen 10 en 17 uur bereikbaar is. Via Tineke kunt u spreekbeurten aanvragen, materialen bestellen (mits die in voorraad zijn!), alle mogelijke vragen voorleggen betreffende de Gemeenteraadsverkiezingen en daarmee samenhangende campagne-activiteiten. Tenslotte kunt u via Tineke in contact komen met de voorlopige campagneleider Edo Spier, de campagnecoördinator Michiel ten Brink, de publiciteitscoördinator Gauke Tanja en de redactie van de Democraat.

Wij wensen Tineke een spannende en gezellige tijd bij D66, en zijn er vast van overtuigd dat zij velen van ons op alle mogelijke manieren zal kunnen ondersteunen.

Het Hoofdbestuur

VACATURES/VERKIEZINGEN BESTUREN EN COMMISSIES

Dagelijks bestuur

Op het komende najaarscongres is een aantal verkiezingen voor leden van het dagelijks bestuur aan de orde. Formulieren voor kandidaatstelling kunnen worden aangevraagd bij Michiel ten Brink op het landelijk secretariaat in Den Haag. Voor nadere inlichtingen kunt u hem op het secretariaat dagelijks bellen. De **kandidaatstelling sluit op 30 oktober 1985 om 12.00 uur**. Ingevulde en ondertekende formulieren dienen dan op het secretariaat te zijn.

Het betreft de volgende functies en personen:

- Vice-voorzitter politiek, Bob van den Bos;
- Vice-voorzitter organisatie, Ewout Cassee, herkiesbaar;
- Secretaris buitenland, Jan Lucas van Hoorn, herkiesbaar;
- Secretaris politiek, Michiel ten Brink, herkiesbaar;
- Eerste penningmeester, Edo Spier.

In het geval van Edo Spier is de reden van aftreden, zijn (voorlopig) campagneleiderschap.

PSVI-bestuur

Voor dit bestuur geldt eveneens dat een aantal verkiezingen moet plaatsvinden op de aanstaande ALV. Formulieren kunt u aanvragen bij Gerard Jan Brummer (directeur PSVI) op het landelijk secretariaat, voor inlichtingen kunt u bellen met Frans Rogier (voorzitter), 's avonds 070-466622. Ook deze **kandidaatstelling sluit op 30 oktober 1985 te 12.00 uur**.

Het betreft de volgende functies en personen:

- Voorzitter: Frans Rogier, herkiesbaar;
- Penningmeester: Piet Zoun, (Reglementair niet herkiesbaar);
- Lid: Edith Jeekel, herkiesbaar.

SWB-bestuur

Op het komende najaarscongres zal een groot aantal SWB-bestuursleden aftreden.

Vacant zullen worden de functies van:

- voorzitter (tevens lid dagelijks bestuur);
- secretaris (tevens lid dagelijks bestuur);
- twee leden van het algemeen bestuur zonder bijzondere taak (Phlip Idenburg stelt zich herkiesbaar);
- sectiecoördinator welzijnsbeleid;
- sectiecoördinator onderwijs, kunsten en wetenschappen;
- sectiecoördinator ruimtelijk beleid;
- sectiecoördinator bestuur en wetgeving;
- sectiecoördinator buitenland;
- sectiecoördinator sociaal-financieel-economisch beleid.

De sectiecoördinatoren zijn tevens lid van het algemeen bestuur; ze worden niet in functie verkozen.

Kandidaatstellingsformulieren zijn verkrijgbaar bij het landelijk secretariaat, waar ze ook ingeleverd moeten worden t.a.v. Michiel ten Brink. Sluitingsdatum van de kandidaatstelling is 14 oktober a.s. 12.00 uur.

Bij de SWB is een omschrijving van de taak van de verschillende bestuursleden te verkrijgen.

dering plaats van de regio Overijssel.

Op de agenda onder meer:

- Themabespreking: Hoe kun je je als D66 lokaal profileren voor de gemeenteraadsverkiezingen. Spreker: Paul Wessels.
- Videofilm: „Waarom in Gennep wel?“. Discussie

- Verkiezing leden regiobestuur: voorzitter, secretaris en 2 leden. Aanmeldingsformulieren bij Anneke Siesling, tel. 05704-2272
- Congresvoorbereiding voor de ALV 30/11/85 te Breda. Moties en amendementen vóór 6/10/85 bij Roald de Graaf, Händellaan 22, 7522 KM Enschede.

Agenda

AFDELING MAASSLUIS

D66 afdeling Maassluis organiseert (in samenwerking met Vlaardingen en Schiedam) een voorlichtingsavond op maandag 23 september 1985. Aanvang 20.00 uur. Plaats: De Koningshof in Maassluis. Spreekster: Carien Evenhuis. Onderwerp: Kiezen moet kunnen (individualisering)

JONGE DEMOCRATEN

16 september – ARV JD-Groot Amsterdam. In PH'31 – Prins Hendriklaan 31 (bij Valeriusplein). Aanvang: 20.15 uur.

21 + 22 september

Introductieweekende Jonge Democraten in „Ridderhofstad Rhijnauwen“ in Bunnik. Aanvang zaterdag 11.00 uur. Kosten f 20,-. Gasten: Erwin Nypels en Suzanne Dekker. Aanmelding en info: 010-332705.

1 oktober

Themá-avond „Jongerenhuisves-

ting“ van de Jonge Democraten Groot-Amsterdam in Odeon (Singel, tegenover de UB). Aanvang 20.00 uur.

ARV NOORD-BRABANT

De najaars ARV van de regio Noord-Brabant vindt plaats op ZATERDAG 5 OKTOBER 1985 in café restaurant Boerke Mutsaers te Tilburg (nabij station Tilburg-Zuid).

Op de agenda onder meer verkiezing van diverse bestuursleden (er zijn vacatures voor de functies van regiovoorzitter, secretaris en politiek coördinator), het havenschap Moerdijk („het mollen van de democratie“) en behandeling van moties inzake de najaars ALV. Kandidaten voor genoemde regiobestuurfuncties wordt verzocht zich tijdig te melden bij de secretaris (01687-23183, wnd.) of de penningmeester (04160-37148).

ARV OVERIJSEL

Op dinsdag 8 oktober 1985, aanvang 20.00 uur vindt in hotel-restaurant De Zon, Voorbrug 1, Ommen een Algemene Regio Verga-

Bridgetoernooi Utrecht

De afdeling Utrecht organiseert voor de vele bridgeliefhebbers binnen onze partij een bridgetoernooi in Utrecht. Deze middag kan worden beschouwd als één van de laatste rustige en ontspannen momenten, voorafgaand aan het a.s. hectische campagnegebeuren. De stilte voor de storm als het ware.

Gun uzelf dit moment en kom op deze middag energie opladen, door middel van scherpe biedingen, gewaagde hoogtes en geslepen tegen-spel.

TIJD: Zaterdag 2 november 1985.

PLAATS: Denksportcentrum „De Remise“, Kanaalstraat 199, Utrecht.

AANVANG: 13.30 uur (13.15 in de zaal).

KOSTEN: f 15,- per paar, te betalen aan de zaal.

Er worden 28 spellen gespeeld. De wedstrijdleiding berust bij Eddy van Hasselt. Inschrijving is aan een maximum gebonden, dus wie 't eerst komt, 't eerst maalt. Bridgers zonder partner kunnen ook inschrijven, doch koppelmogelijkheden zijn zeer beperkt.

In de Kanaalstraat is volop winkel- en parkeergelegenheid. Ter bevestiging van de inschrijving ontvangt u tevens een routebeschrijving.

Inschrijfformulier Bridge D66

Naam:

Adres:

Postcode/Plaats:

Telefoon:

Partner: naam:
 geen

Bridgeniveau: 0 beginneling 0 huis, tuin en keuken 0 gevorderd

Inschrijfformulier zenden aan: Mevrouw A. K. Groeninx van Zoelen, Joh. Camphuysstraat 67, 3531 SE Utrecht. Tel. 030-946422

Bon voor congresboek januari 1986

Met onderstaande bon kunt u het congresboek voor de ALV van 24 en 25 januari 1986 in De Flint te Amersfoort aanvragen. Op dat congres wordt o.a. het verkiezingsprogramma vastgesteld. Het concept daarvoor wordt automatisch aan alle leden toegestuurd in november 1985. De congresboeken worden ± 14 dagen vóór de ALV verzonden.

Ondergetekende vraagt hierbij ... exemplaren van het congresboek januari 1986 aan:

naam:

lidmaatschapsnummer:
 (i.v.m. geautomatiseerde adressering)

OF:

adres:

postcode en plaats:

Bon voor congresboek november 1985

Met onderstaande bon kunt u het congresboek voor de ALV van 30 nov. 1985 in Het Turfschip te Breda aanvragen. De congresboeken worden : 14 dagen vóór de ALV verzonden.

Ondergetekende vraagt hierbij ... exemplaren van het congresboek nov. '85 aan:

naam:

lidmaatschapsnummer:
 (i.v.m. geautomatiseerde adressering)

OF:

adres:

postcode en plaats:

COLOFON

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad.

Redactieraad: Kees van den Brink, Jos Campman, Ewout Cassee, Gauke Tanja, Marie-Louise Tiesinga, Ed Veenstra, Martin Voorn,

Eindredactie: Kees van den Brink

Correspondentie richten aan het redactiesecretariaat: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

Abonnementen

De Democraat wordt gratis toegezonden aan de leden van D66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 30,- per jaar. Losse nummers zijn à 2,50 per stuk verkrijgbaar bij het secretariaat. De Democraat verschijnt 11 maal per jaar.

Advertentietarieven:

1/1 pag.: f 1200,- 1/4 pag.: f 425,-
 1/2 pag.: f 700,- 1/8 pag.: f 250,-
 1/3 pag.: f 525,- 1/16 pag.: f 150,-

Oplage: 8.500 ex.

Druk: Brouwer Offset BV/Utrecht

Partijsecretariaat
 Bureau SWB D66
 Bureau PSVI D66
 Bezuidenhoutseweg 195
 2594 AJ Den Haag
 Telefoon: 070-858303
 giro 1477777

Afdeling Voorlichting
 070-614911,
 toestel 3271

„Bestuurders hebben de wijsheid niet in pacht”

Amsterdam en Haarlem willen referendum in gemeente

Van de redactie

MEEVALLERS

Dat wordt beslist een vrolijke troonrede: het zal ritselen van de meevallers. Natuurlijk ontbreekt de serieuze ondertoon niet waarin de ernst van de situatie doorklinkt. Anders zou het lijken alsof ook een andere regering dan deze het schip van staat zou kunnen navigeren door de smalle vaargeul tussen wereldrecessie en gesjoemel met kerncentrales. Ferm, kloekmoedig en positief klinken de woorden van de regering door de mond van onze vorstin: kalmpjes aan met de huren; het aardgas kan voor praktisch dezelfde prijs de bel uit; ambtenaren worden ontzien, mitsgaders de (echte) minima en het bedrijfsleven krijgt lucht. Tijdens de troonrede van de meevallers zal Lubbers af en toe naar het plafond van de Ridderzaal blikken om duidelijk te maken dat het niet allemaal op eigen kracht tot stand is gekomen. Maar ook zal hij om zich heen zien met het gezicht van een vader die tot zijn kinderen zegt: „Ja, ik weet het: het is lang niet mis. Vader heeft er dan ook hard voor moeten sappelen, maar hij heeft het graag voor jullie over”. En dat alles in het besef, dat zijn meevaller in mei zal komen: kiezers hebben namelijk een kort geheugen.

Ed Veenstra

PEP is er niet zo maar!

In het komende jaar is erg veel enthousiasme nodig om twee verkiezingen te winnen. Een actieve levendige afdeling is daarbij een voorwaarde. In meer dan dertig afdelings- en regiovergaderingen is in de afgelopen maanden proef gedraaid met videobanden van belangrijke gebeurtenissen. Dat is een succes geworden. Inmiddels is er een band in voorbereiding over de door Hans van Mierlo uitgesproken Politieke Boodschap.

Als u behoefte hebt aan een pep-middel neem dan de Samenvatting van de bijeenkomst in het Haarthuis Arnhem op 5 januari 1985, no 12.

Er zijn afdelingen die zich niet schamen om toch eens het geheim van het succes te leren kennen van onze afdeling in Gennep, no 10.

Wie graag nog eens een goed, stimulerend verhaal wil horen moet nog eens kennismaken met de band van het optreden van Shirley Williams op de Democraten Dierendag in Blijdorp, no 2.

Alle videobanden kosten inclusief verzending, de band, enz. enz. f 90,-. Van veel producties bestaat er ook een geluidscassette, welke f 10,- of f 15,- kosten, eveneens all-in. (Dat is afhankelijk van de lengte.)

Bestellen: giro 5581234 CCP Den Haag of bank 66 76 64 750 CCP Den Haag.
Inlichtingen: 070-468645
ALTIJD OP BANK- OF GIRO-OPDRACHT VERMELDEN OP WELK VIDEOSYSTEEM GELEVERD MOET WORDEN.

door Martin Voorn

Hans van Mierlo signaleerde onlangs dat de kloof tussen bestuur en burgers steeds groter wordt. En niet alleen in de „grote politiek”, ook in de gemeenten. D66'ers in Amsterdam en in Haarlem willen daar wat aan doen, met een referendum, een volksraadpleging. „Bestuurders hebben de wijsheid niet in pacht”, zegt Paul Captijn, raadslid in Haarlem. „Je moet soms een hogere god aanroepen”.

Maar is de (ogenschijnlijk?) aanzienlijke inspraak die de mensen in Nederland anno 1985 hebben eigenlijk niet voldoende? Roger van Boxtel van D66 in Amsterdam rekent resoluut af met die veronderstelling: „Inspraak is meestal toegesneden op de deskundigen. Het voordeel van een referendum is de algemene toets. Iedereen kan zich over een zaak uitspreken”.

Captijn voegt daaraan toe: „Veel mensen hebben het gevoel dat ze aan de kant staan, ondanks de inspraak. Eens in de 4 jaar zijn ze nodig voor de stembus, daar tussenin heeft menigeen niet het gevoel er bij de besluitvorming aan te pas te komen. De kiezers moeten maar afwachten wat hun volksvertegenwoordigers ervan bakken”.

Ook Burgermeester en Wethouders van Capelle aan den IJssel (Zuid-Holland) zijn die mening toegedaan en hebben daarom onlangs een voorstel voor een referendum met een bindend karakter gedaan. Dat voorstel sneuvelde echter in de raad, die stelde dat er geen juridische basis voor zo'n referendum is, omdat gemeenteraadsleden volgens de wet moeten handelen „zonder last of ruggespraak”. Daarom zijn B & W nu met een nieuw voorstel gekomen: Een referendum met een adviserend karakter. Het college heeft dus een stap terug gedaan, maar „de raad moet wel met zeer krachtige argumenten komen om van het advies af te wijken” aldus B & W van Capelle. Of dit referendum het wel haalt moet overigens nog worden afgewacht.

D66-Amsterdam heeft misschien iets op de juridische problemen tegen een (bindend) referendum gevonden. Van Boxtel: „Gronden gemeentewet verhinderen dat de raad zich na een volksstemming laat dwingen tot een bepaald besluit. Maar de raad kan wel voor het referendum zeggen dat een besluit niet of eerst dan wordt uitgevoerd nadat het resultaat van het referendum bekend is. Onze constructie is vergelijkbaar met een voorlopig koopcontract. De gemeenteraad neemt een besluit, maar onder ontbindende voorwaarden”.

Captijn heeft 't liefst een bindend referendum en hij denkt dat het met die juridische bezwaren wel meevalt. Een adviserend referendum kan een fopspeen worden. Zo van bestuurders die zeggen: „Jullie mogen lekker stemmen, wij kijken zelf wel wat we met de uitslag doen”. Maar als een besluit van de raad geen enkele basis bij de bevolking heeft dan ben je als volksvertegenwoordiger helemaal verkeerd bezig”.

De Amsterdammer en het raadslid uit Haarlem hebben hun oor te luister gelegd bij Jan Vis, Eerste-Kamerlid voor D66 en lid van de commissie-Biesheuvel, die het referendum in studie heeft. Een tijdje terug kwam deze commissie met „positieve” adviezen, die echter (voorlopig?) door de politiek in de ijskast zijn gezet. Maar inmiddels is er ook in het blad van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten een discussie gaande over het referendum.

Kleine gemeenten

Is een referendum alleen geschikt voor grote gemeenten als Amsterdam en Haarlem en „te groot” voor kleine gemeenten? Nee, zeggen Van Boxtel en Captijn. De eerste stelt: „Voor gemeenten met meer dan 20.000 in-

Paul Captijn: „Een adviserend referendum kan een fopspeen worden. Zo van bestuurders die zeggen: Jullie mogen lekker stemmen, wij zien wel wat we met de uitslag doen”.

woners is een referendum zeker geschikt en misschien zelfs wel voor alle gemeenten”.

Captijn op zijn beurt: „Natuurlijk is het referendum ook voor kleinere gemeenten geschikt. Als de bestuurders in Wassenaar de gemeente bijvoorbeeld zouden willen volstampen met flats, dan zegt menig burger: „Waar zijn die malloten nou mee bezig?”

Met andere woorden: Het referendum moet alleen gehouden worden als het gaat om omstrede zaken. Bijvoorbeeld als de raad sterk verdeeld is en/of de bevolking een (voorgenomen) raadsbesluit niet pikt. Van Boxtel: „Als het een moeizame discussie in de raad is kun je tegen de kiezers zeggen: „Wij komen er ook niet uit, helpen jullie ons”.

Van het middel referendum moet een spaarzaam gebruik worden gemaakt, daar zijn Captijn en Van Boxtel het ook over eens: Alleen bij belangrijke zaken. Captijn: „In Zwitserland wordt het referendum teveel gebruikt. Dan wordt het middel snel bot. En dat wordt afgestraft met een lage opkomst”.

Volkspetitionnement

Het volkspetitionnement, is dat een goed middel om het volk te raadplegen? Captijn en Van Boxtel vinden van wel, al wil de laatste er wel een kanttekening bij plaatsen. „Een aantal partijen doet niet mee en heeft dus ook geen deel gehad in het opstellen van randvoorwaarden”, aldus de Amsterdammer.

Goede randvoorwaarden, daar staat of valt volgens Van Boxtel het referendum mee. „Je kunt zeggen: „Mensen, het is weliswaar een consultatief referendum, maar we tillen zwaar aan de uitslag. Maar dan moet die uitslag duidelijk zijn en dan moet de opkomst groot zijn. Het gaat om de manier waarop je het referendum presenteert. Je kunt ook vantevoren stellen: „Het is niet gezegd dat uw stem de doorslag geeft”.

Roger van Boxtel: „Inspraak is vaak toegesneden op deskundigen, het voordeel van een referendum is dat iedereen zich over een zaak kan uitspreken”.

Overigens is D66 in Amsterdam er nog niet uit of het een bindend, dan wel een adviserend referendum moet worden. „Het lijkt erop dat een bindend referendum in onze representatieve democratie op gespannen voet staat met de wet. Maar wat niet is, kan nog komen”, stelt Van Boxtel.

Het lijkt er overigens ook sterk op dat de geesten nog niet helemaal rijp zijn voor een referendum in Nederland. Zie het onder tafel werken van vooruitstrevende conclusies van de commissie-Biesheuvel.

Captijn: „Het is de taak van D66 met nieuwe ideeën te komen en medestanders te vinden. Nieuwe ideeën hebben in een democratie als de onze altijd een zekere incubatietijd nodig. Maar geleidelijk zal er meer respect groeien. En dan kan een sneeuwbaaleffect ontstaan”.

Captijn waarschuwt tenslotte nog voor een fout die de raad volgens hem nog kan maken: „De gemeenteraad moet het referendum niet verordonneren. Die druk van onderop moet echt uit de bevolking zelf komen. Want dan is de kans op meer betrokkenheid van de burger bij het bestuur het grootst”.

Medelingen

Rapportagecommissie

CONGRESSTUKKEN 41e ALV
Het Hoofdbestuur heeft aan de rapportagecommissie laten weten dat het aan de reglementaire termijnen voor het uitbrengen van het verkiezingsprogramma niet kan voldoen. Voorgesteld wordt het verkiezingsprogramma uiterlijk 15 september aan de leden te zenden, en dan tot uiterlijk 15 oktober de gelegenheid te geven moties en amendementen in te dienen. Aangezien het DE BE-DOELING VAN HET REGLEMENT is dat de leden ruim vier weken de gelegenheid hebben om op het verkiezingsprogramma te reage-

ren, heeft de rapportagecommissie met deze procedure ingestemd.
Namens de rapportagecommissie,
Pieter Fokkink, vz

VACATURE RAPPORTAGECOMMISSIE

Tijdens de najaars-ALV '85 treedt één van de commissieleden af, en is niet meer herkiesbaar. Leden, die geïnteresseerd zijn in het lidmaatschap van de rapportagecommissie, kunnen informatie daarover inwinnen bij Pieter Fokkink (tel. 05737-384). De kandidaatstelling sluit op 22 november 1985.

Oproep

Gespreksgroep geloof en politiek handelen binnen D66
Deze oproep richt zich tot Democraten die politiek bedrijven vanuit hun christelijke levensovertuiging. De gespreksgroep bevordert dit o.m. door periodieke groepsdiscussies over lopende politieke onderwerpen. Agendapunten thans zijn b.v. wet gelijke behandeling, machtscircuits. De groep hoopt door aanmeldingen een verdere vruchtbare periode tegemoet te zien. Inbreng van juridisch en ethisch geschoolden is daarbij wenselijk.
INLICHTINGEN EN AANMELDINGEN BIJ: Jan Dubèl, Krayenhofflaan 112, 1965 AG Heemskerk, tel. 02510-44706

Voorstellen wijzigingen Statuten en Huishoudelijk Reglement

Onderstaand een aantal wijzigingen van Statuten en Huishoudelijk Reglement. Grotendeels zijn het uitwerkingen van eerdere ALV-besluiten. De vernummeringen zijn uitsluitend aangegeven om de voorstellen eenvoudiger te laten lezen. Na de ALV zal de Rapportagecommissie de definitieve redactie voorbereiden.

STATUTEN

Art. 19.3: Wijzigen als volgt:
Bij HR kan voor wat de in het lid 2 genoemde lidmaatschapstermijn betreft, dispensatie worden verleend. Schrappen: (Zie art. 127 v. H.R.).

HUISHOUDELIJK REGLEMENT

Art. 12.2: vervangen „SRV's“ door: ASV's
Art. 13.2.b: vervangen „SRV“ door: ASV
Art. 13.3: vervangen „SRV“ door: ASV
Art. 13 lid 6: Wijzigen als volgt:
Moties en amendementen m.b.t. de geagendeerde congresvoorstellen dienen uiterlijk op de in het in art. 12 lid 6 bedoelde congresreglement aangegeven tijdstippen voor de ALV bij het landelijk secretariaat te worden ingediend; met dien verstande dat de periode tot het indienen van moties en amendementen inzake congresvoorstellen als bedoeld in art. 12 lid 3 sub a tenminste twee maanden bedraagt.

Art. 14.1: schrappen „en/of de Programmacommissie“.

Art. 19.4: toevoegen:
De beroepsprocedure bij de geschillencommissie zal zo mogelijk vóór de formele kandidaatstelling zijn voltooid.

Art. 35: toevoegen:
De commissie kiest uit haar midden een voorzitter.

Art. 37.d: schrappen:
„Tijdens de ALV“.

Art. 37.e: toevoegen:
Het toetsen van de technische conformiteit van moties en amendementen aan de voorschriften, die het H.R. terzake stelt.

Art. 38.a: toevoegen 3:
In het recht van de Rapportagecommissie treden.

Art. 40.2: schrappen:
„het gestelde onder a“.
vernummeren:
b in a; c in b; d in c; e in d.

Art. 60.1: toevoegen:
De commissie kiest uit haar midden een voorzitter.

Art. 71.4: vervangen:
na „bedoeld in lid 3“: Het Hoofdbestuur gebruikt daarvoor als basis de verdeelsleutel van de regio-afdracht (waarbij de leden, die met toestemming van de penningmeester een contributie betalen, lager dan het vastgestelde minimum, wel meetellen).

Art. 95.5: komt te luiden als volgt:
Het lidmaatschap van het SB is niet verenigbaar met:
a. het gekozen lidmaatschap van een vertegenwoordigend lichaam op overeenkomstig niveau;
b. het lidmaatschap van een afdelingsbestuur.
Het HB kan, de ASV gehoord, dispensatie verlenen van het bepaalde sub b.

Art. 107 lid 6: De feitelijke gegevens, bedoeld in art. 19 lid 1, worden vergeleken ...
De cie verklaart ... ongeldig indien:
a. de feitelijke gegevens bedoeld in art. 19 lid 1 ...
b. de opgaven bedoeld in lid 2 sub d, van dit art. ...
c. niet wordt voldaan aan de bepalingen van lid 2 sub e van dit art. en van art. 108
e. de bereidverklaring bedoeld in art. 19 lid sub c, g, d en van dit art. lid 2 sub b en c, niet of ...
vernummeren:
104 wordt 108, 105 wordt 109.

Art. 109 lid 3: toevoegen:
2 maal deelafdelingsbestuur.
vernummeren:
106 wordt 110.

Art. 110 lid 1: wijzigen:
102 t/m 105 in 106 t/m 109
106 t/m 111 in 110 t/m 115.

Art. 110 lid 6: Ingeval van vervroegde verkiezingen, dan wel bij of krachtens bijzonder ALV-besluit, worden ...
vernummeren:
107 wordt 111.

Art. 111 lid 1: regio ZYP wordt regio Flevoland.
vernummeren:
108 wordt 112; 109 wordt 113, 110 wordt 114, 111 wordt 115.

Art. 115.1: wijzigen: „102 tm 105“ in 106 t/m 109
2: wijzigen: „art. 110“ in: 114
4: wijzigen: „art. 109“ in: 113.
vernummeren:
112 wordt 116.

Art. 116.1: wijzigen „102 t/m 105“ in 106 t/m 109.

Ten behoeve van de gedecentraliseerde opzet van de kandidaatstellingsprocedures moeten de artikelnummers 92 c.q. 96.3 c.q. 99.9 en 104.2 worden aangepast.

Art. 92: wijzigen als volgt:
De ARV kan eigen reglementen vaststellen, die niet in strijd mogen zijn met het bepaalde in Statuten en het Huishoudelijk Reglement.

In ieder geval stelt de ARV een kandidaatstellings- en verkiezingsreglement, als bedoeld in art. 19 lid 7 HR, vast.

Indien wordt deelgenomen aan de verkiezingen voor vertegenwoordigende lichamen op overeenkomstig niveau, i.c. de Provinciale Staten, dan dient uiterlijk één jaar voorafgaand aan die verkiezingen de ARV het kiesreglement voor de interne kandidaatstelling te hebben vastgesteld; dit kiesreglement omvat de overeenkomstige toepassing van de artikelen 107 (nw) t/m 109 (nw), alsmede een nadere uitwerking van de regionale kiesprocedure; deze nadere kiesprocedure voor de regio kan worden vastgesteld aan de hand van het model opgenomen in bijlage D, waarbij wordt aangegeven welke keuzemogelijkheden, in dat model genoemd, zullen worden toegepast, en welke wijzigingen – binnen de mogelijkheden van Statuten en H.R. – worden aangebracht; het H.B. en de L.V.C. dienen van dit ARV-besluit en het daarbij behorende kiesreglement op de hoogte te worden gesteld.

Deelname aan de verkiezingen van Provinciale Staten onder de naam van de Politieke Partij Democraten 66 kan uitsluitend met toestemming van het Hoofdbestuur.

Art. 96.3: conform aan 92, met dien verstande dat voor ARV „ASV“ moet worden gelezen.

Art. 99.9: conform aan 92, met dien verstande dat voor ARV „AAV“ moet worden gelezen.

Art. 104.2: conform aan 92, met dien verstande dat voor ARV „ADV“ moet worden gelezen.

Ewout Cassee, Vice Voorzitter Organisatie

In verband met plaatsgebrek in deze editie van de Democraat, moet het restant van de wijzigingsvoorstellen voor publicatie wachten tot het volgende nummer. Wie de volledige teksten nu reeds in bezit wil krijgen kan deze aanvragen bij het landelijk secretariaat.
De redactie

Scholing en vorming

RAADS- en STATENLEDENDAG

Op 28 september a.s. organiseert de Commissie Advies Raads- en Statenleden (CAR), i.s.m. het PSVI, wederom een dag voor raads- en statenleden. Het programma vindt u hieronder.

De organisatoren hopen – en rekenen er eigenlijk wel een beetje op – dat deze dag even goed bezocht zal worden als vorig jaar!

DATUM: 28 september 1985

PLAATS: Cultureel en Congrescentrum De Reehorst, Ede.

Bennekomseweg 24 (5 minuten lopen van het station Ede/Wageningen)

PROGRAMMA:

10.15 uur: opening door Henk Zeevalking

10.30-12.30 uur: inleiding en discussie in groepen over

– gemeentelijke herindeling (Nico Schoof)

– provincie en welzijn (Jan van den Hazel)

– kiesrecht buitenlanders (Frans Rogier)

– informatiemaatschappij op lokaal niveau (Ko Anthonisse)

12.30-13.30 uur: lunch

13.30-15.30 uur: inleiding en discussie in groepen over

– gemeente en milieubeleid (Herman Kernkamp)

– lokale en regionale radio en televisie (Kees Wetsema)

– openbare orde en politie (Michel Jager)

's middags is er tevens een statenfractievoorzittersoverleg

15.30-17.00 uur: plenaire afsluiting:

„Een reden van bestaan“, toegelicht door Jan Vis.

KOSTEN: f 17,50 (incl. lunch) bij voorinschrijving, over te maken op girorekening 3909120 t.n.v. penningmeester PSVI, o.v.m. „CAR-dag“. (f 20,- aan de zaal)

OPGAVE EN INLICHTINGEN: PSVI D66, tel. 070-858303.

GR '86

RAAMWERK

Ten behoeve van de afdelingen die het verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 1986 aan het schrijven zijn, is het „Raamwerk“ verschenen. Het is geen modelprogramma, maar een aandachtspuntenlijst bij het (her)schrijven van een verkiezingsprogramma.

Het Raamwerk kost f 4,50 (exclusief verzendkosten) en is aan te vragen bij het PSVI, dat de uitgave verzorgt.

Voor alle inlichtingen of bestellingen: PSVI-D66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag, tel. 070-858303.

„Rapport van Biesheuvel is lapmiddel“

Het rapport van de Staatscommissie Biesheuvel, waarvan de inhoud op hoofdpunten is overgenomen door de regering, is niet meer dan een lapmiddel om de procedure van de kabinetsformatie te verbeteren. Maar met het vergroten van de invloed van de kiezers op de formatie heeft het voorstel niets te maken. Dat stelde Maarten Engwirda in het debat in de Tweede Kamer over het werkstuk van de commissie, die tot taak had te adviseren over de vraag hoe de betrokkenheid van de kiezers op de beleidsvorming vergroot kan worden. „Het is duidelijk“, aldus Engwirda, „als het aan de commissie en het kabinet ligt blijft alles bij het oude.“
De commissie concludeert dat de invloed van de kiezers op de vorming van een kabinet gelijk staat met een beslissende stem van die

kiezers tot de totstandkoming ervan. Dat laatste is volgens de commissie alleen mogelijk via rechtstreekse verkiezing van de minister-president. Maar de wijziging van de Grondwet die daarvoor nodig is raadt de commissie sterk af, „omdat die nog maar onlangs al op andere punten is gewijzigd“.
Kritiek ook van Engwirda op het feit dat de Staatscommissie niet met voorstellen is gekomen over benoemingen van de burgemeesters en commissarissen van de koningin. „Want bijvoorbeeld de verkiezing van de burgemeester door de gemeenteraad zou een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de democratisering op lokaal niveau“.

D66 motie tegen Van Aardenne

„Voor de regering staat de plaats van de volgens haar noodzakelijke kerncentrales vast. De inspraak hierover is daardoor verworden tot een inhoudsloos ritueel, een loos gebaar. Er kunnen centrales worden gebouwd op zes plaatsen, als ze maar Borssele en Moerdijk heten.“
Aldus Dick Tommel in in het debat naar aanleiding van de – overigens door D66 afgekeurde – ontvreemde documenten uit het ministerie van Economische Zaken. Brieven waaruit bleek „dat minister Van Aardenne de vestigingsplaatsen van te bouwen kerncentrales regelde in een onderonsje met de commissarissen van de koningin in Brabant en Limburg, de heren Van Agt en Kremers“.
„Ik heb niet afgesproken dat in deze provincies centrales komen“, aldus het verweer van de

minister. „Ik voorzie dat slechts, vandaar de gevoerde gesprekken.“
„Onzin“, aldus Tommel, „De minister is geen helderziende. Hij helpt de voorzienigheid door de heren Van Agt en Kremers een bord voor te houden, onder andere in de vorm van goedkope electriciteitstarieven.“
Al tijdens het reces stelde Maarten Engwirda dat de minister zou moeten vertrekken, omdat hij de Kamer niet inlichtte over zijn activiteiten. Tijdens het debat diende hij dan ook samen met Tommel – de woordvoerder op dit gebied – een motie van afkeuring in. Zonder succes, want CDA en VVD hielden de minister weer de hand boven het hoofd.
„De democratie is weer terug in het regentendom“, concludeerde Tommel. „De democratie betekent weer niet meer dan het maken van afspraken in beslotenheid en het negeren van de gekozen volksvertegenwoordiging.“

Actualiteit

D66 en de toekomst van haar verleden

Onze kansen bij de komende raads- en kamerverkiezingen

door Bob van den Bos

Komen we er met Van Mierlo weer helemaal bovenop? Krijgen we toch weer flinke fracties in de Raden en een duidelijke stem op het Binnenhof? En zo ja, zal het herstel van blijvende aard zijn? Wie op deze vragen een steekhoudend antwoord wenst, zal allereerst de aard en de huidige positie van de partij onder ogen moeten zien. Om vervolgens aan te kunnen geven: hoe nu verder. Omdat D66 geen belangengroepen vertegenwoordigt en niet gemakkelijk in een traditioneel ideologisch vakje past, moet zij de kiezers telkens opnieuw voor zich zien te winnen. Soms lukt dat goed, soms wat minder... Dit partijkenmerk betekent, dat wij - verhoudingsgewijs - (nog) meer dan andere partijen afhankelijk zijn van: Eén) herkenbaar afwijkende (originele) standpunten en politiek gedrag; twee) een aansprekende lijsttrekker; drie) de aantrekkingskracht op een bepaald moment van de andere partijen; vier) een algemeen gunstig imago, gekoppeld aan een welwillend publicitair klimaat; vijf) voldoende interne eenheid, zeker in de ogen van de kiezer. Hoe staan we er nu voor op deze vijf punten?

Voorop staat dat D66 mede is opgericht uit onvrede over het gedrag en de regels van de oude politici. Dit geeft verplichtingen, maar ook kansen voor onze eigen wijze van politiek bedrijven. Bij het formuleren van afwijkende standpunten naar buiten, doen zich een aantal problemen voor.

Ten eerste onze neiging om niet alleen overwegingen, maar ook standpunten genuanceerd te formuleren, waardoor „afbakening” moeilijk wordt.

Wie genuanceerd en duidelijke herkenbaarheid bovendien in elkaars verlengde wil krijgen, moet over uitzonderlijke verbale vermogens beschikken. Ten tweede houdt een overvloed aan deskundigen zich al met de twee (zeer moeilijke!) hoofdproblemen van deze tijd bezig: werkloosheid/verzorgingsstaat en veiligheid/bewapeningswedloop. Originaliteit valt daardoor gemakkelijk samen met extremiteit en ongenueanceerdheid.

Ten derde zitten we in veler ogen tussen de PvdA en de VVD in, terwijl een te sterke identificatie met het CDA dodelijke gevolgen kan hebben.

Niettemin zal ons Verkiezingsprogramma ongetwijfeld een eigen kleur krijgen.

Ten tweede: Zoals het verleden onweerlegbaar aantoonde, hebben we bij een gezichtsbepalende lijsttrekker extra veel te winnen, maar ook te verliezen. Ondanks al het goede werk van onze Raadsfracties in de afgelopen vier jaar, hangt hun toekomst in zeer grote mate af van het succes van de landelijke politieke leider. De terugkeer van Hans van Mierlo is vooral daarom zo belangrijk, omdat hij zo'n gunstige invloed heeft op andere „afhankelijkheids” factoren. Loopt u ze maar na. De historische les geleerd, moeten we ons echter wel de kwetsbaarheid van zo'n voortuitgeschoven positie realiseren. De eerste tekenen wijzen erop, dat de politieke concurrentie de toegevoegde waarde van de beoogde lijsttrekker wil „neutraliseren”: zijn komst wordt toegejuicht en zijn standpunten overgenomen, opdat de indruk van overbodigheid ontstaat.

Ten derde: Uit verkiezingsonderzoek is gebleken, dat D66 - alweer verhoudingsgewijs - sterk afhankelijk is van de politieke conjunctuur, d. w. z. de kiezersgunst voor de oudere partijen. Wij scoorden vooral hoog, wanneer zij aan veel kritiek bloot stonden. Tegelijkertijd werd D66, ook als het slechter ging, een „goede tweede keus” of „een sympathieke partij” genoemd, (vooral door PvdA-stemmers). Telkens wonnen, c. q. verloren wij het meest van de PvdA. Derhalve is deze partij er konsekwent op uit ons de wind uit de

zeilen te nemen. Ter linkerkant behoeft zij weinig te vrezen: daar is verwarring en verbrokkeling nu troef. Daarom kan zij zich op het midden concentreren. Dit doet ze niet zozeer door op te schuiven in die richting, alswel door uit te dijen: aan de socialistische stokpaardjes (bv. sterke rol centrale overheid) wordt doodleuk de Politieke Boodschap van D66 toegevoegd (beslissende invloed kiezer op kabinetsformatie, versterking van de controlerende taak van het Parlement, decentralisatie, deregulering etc.). Het gevolg is een ongeloofwaardig, innerlijk tegenstrijdig beleid. Anders gezegd, een staaltje van oude politiek en daarmee een onbedoeld bewijs van de noodzaak van D66.

Ik heb ze natuurlijk niet alle gelezen, maar ik maak me sterk dat in veel socialistische gemeenteraadsprogramma's dezelfde tegenstrijdigheden voorkomen. CDA en VVD, maar ook klein-links zijn minder concurrerend, omdat zij op nationaal (kabinets)niveau verder van ons af staan. Op gemeentelijk niveau ligt dat vaak anders - daar wordt soms met VVD en ook wel met klein-links goed samengewerkt. Niettemin zal ook hier het „nationale” kiespatroon bijna steeds doorslaggevend zijn. Gelet op de (constante) onderhuidse sympathie bij de kiezer zou D66 dan, met een goede profilering, bij verkiezingen zo'n vijf à tien procent van de stemmen kunnen krijgen.

Ten vierde: Veel kiezers hebben in het verleden minder vanwege bepaalde „issues” op ons gestemd, dan om een „vage”, sympathieke beeldvorming, „anders en toch redelijk”. Ondanks de inspanningen van de huidige fractie heeft de beeldvorming zich pas door Van Mierlo's terugkeer weer redelijk hersteld, zij het nog niet voldoende. Veruit het belangrijkste is, dat de vicieuze cirkel - klein, dus weinig publiciteit, dus klein... - wordt doorbroken. De cirkel kan nu zelfversterkend de andere kant uitdraaien. Verkiezingsprogramma's mogen door de kiezers nauwelijks worden gelezen, journalisten worden ervoor betaald dat wél te doen. Daarom zijn deze werkjes be-

paald niet onbelangrijk, zowel op landelijk als op lokaal niveau. Van nog meer betekenis dan de ons vertrouwde genuanceerde woordenbrij is en blijft de wijze waarop wij de hoofdpunten weten te vertalen naar de kiezers toe.

Ten vijfde: Juist een partij, die een traditioneel ideologisch bindmiddel ontbeert, maakt extra indruk, indien zij als hechte eenheid de politieke hoofdpunten naar buiten brengt. (Het tegendeel is overigens ook waar...) Dit sluit stevige inhoudelijke discussie op congressen natuurlijk niet uit. Juist het met elkaar tot democratische besluitvorming komen, onderscheidt D66 van de meeste andere partijen. De huidige stemming in de partij geeft alle reden tot optimisme over de onderlinge verbondenheid bij de leden.

Zo liggen de kaarten en hoe spelen we nu verder...

Laat ik mijn persoonlijke conclusies in een elftal stellingen samenvatten.

Algemeen:

1. Het erfgoed van D66 uit de ontstaansperiode kenmerkt zich vooral door: politieke zuiverheid, bestuurlijke vernieuwing en een pragmatische benadering. In een latere periode lag meer de nadruk op de combinatie van: het beste uit de sociaal-democratie met het beste uit het liberalisme. In deze tijd kwam een accentverlegging van: hoe politiek te bedrijven, naar: concrete thema's als milieu, innovatie, emancipatie etc. Essentieel voor de toekomst is, dat we beide erfdelen samenvoegen. Het aldus ontstane drieluik - politieke zuiverheid, individuele keuzevrijheid en eerlijke verdeling - is in zijn onderlinge verbondenheid uniek voor D66.
2. Ideologisch of niet, elke politieke partij onderscheidt zich door haar visie op de rol van de overheden. De PvdA is voor de sturende overheid, die het voor de mensen opneemt, de VVD voor een passieve overheid, opdat de mensen hun eigen leven kunnen inrichten. D66 wenst een actieve, voorwaarden scheppende, overheid, die het voor de mensen opneemt, zodat ze als individuen vorm kunnen geven aan hun eigen leven.
3. De onafhankelijke koers van D66 moet altijd voorop blijven staan. Voorkeuren voor samenwerking met andere partijen zijn per definitie plaats en tijdsgebonden.
4. Het accent moet eerst op de Gemeenteraads campagne worden gelegd: succes daarbij heeft zijn weerslag op de Tweede Kamerverkiezingen.
5. Los van de Gemeente gebonden „issues”, zou het typische

D66-punt „Politieke en bestuurlijke zuiverheid” in alle GR-campagnes hoofdthema moeten zijn. Het schort eigenlijk nog overal aan de nodige zorgvuldigheid, openbaarheid en zuiverheid bij de politieke afweging. Juist D66 is hierbij geloofwaardig, vanwege haar politieke traditie en omdat wij vaak niet mede verantwoordelijk waren voor B en W-beleid. Bovendien sluit dit thema goed aan bij de landelijke prioriteiten.

Voor de korte termijn (tot de verkiezingen):

6. Alle partijgedingen moeten zich voor honderd procent concentreren op externe werving. Interne zaken en discussies zonder de hoogst denkbare urgentie dienen te worden opgeschort tot na de verkiezingen. Op afdelingsniveau moeten, als het even kan, alle leden persoonlijk worden geactiveerd. (Te) kleine afdelingen moeten hun krachten zoveel mogelijk bundelen (informatie overdracht, assistentie) met grotere, en landelijk ondersteund worden (HB, PSVI, campagne team etc.).

Op langere termijn (vanaf de verkiezingen):

7. Vanzelfsprekend moeten we trachten aan een kabinet of colleges van B en W deel te (blijven) nemen. Maar niet tot elke prijs. De grens ligt bij de herkenbaarheid voor onze eigen achterban en niet bij het lands- (of gemeentebelang) op korte termijn. Het is in het belang op langere termijn, dat een krachtig en dus herkenbaar D66 blijft bestaan.
8. Koste wat kost moet de indruk, terecht of ten onrechte, vermeden worden, dat D66 na de verkiezingen iets anders doet, dan ze ervoor heeft gezegd.
9. Zodra we weer sterker zijn, moet de relatie tussen „Den Haag” en de rest van de partij verregaand worden geïntensiveerd.
10. Er moet bewust worden gewerkt aan uitbreiding van het topkader van de partij, zodat op termijn de fakkels probleemloos kunnen worden overgedragen. Het lagere kader kan hierbij niet achter blijven - een belangrijke taak van het PSVI.
11. Er staan zeer ingrijpende maatschappelijke veranderingen voor de deur: de mogelijkheden van de (nieuwe) technologische revolutie sluiten veel beter aan bij het ideeëngoed van D66 dan bij andere partijen. Er zal steeds minder plaats zijn voor behoudzucht en collectivisme.

De samenleving kan veel gevarieerder worden en beter afgestemd op individuele voorkeuren. Kortom, D66 moet de vormgeving aan de nieuwe samenleving bij voorkeur niet aan andere partijen overlaten. Zowel vanwege de stijl van politiek bedrijven, als het soort samenleving dat wij nastreven.

DOPING IN DE SPORT

In augustus verscheen een nota van de SWB-projectgroep „Doping in de sport die voor vele betrokkenen in de sportwereld, maar zeker ook daarbuiten vele vragen zal oproepen. Jan Berteling aan het woord over dit onderwerp:

Wat is het grootste bezwaar van de projectgroep tegen de huidige situatie?
Dat is de grote (rechts)ongelijkheid voor de topsporter die doping geduide middelen wil gebruiken. In sommige sporten kan dat ongestraft, vooral omdat geen controle wordt uitgeoefend, terwijl bij andere sporten zware tot zeer zware straffen worden uitgedeeld. Dat is een merkwaardige ongelijkheid, vooral omdat die niet lijkt voort te komen uit de mogelijke invloed van deze middelen op de prestatie of op de gezondheid. Een ander bezwaar is dat de taboesfeer waarin de discussie over doping plaatsheeft een goede voorlichting aan de sporters bemoeilijkt. Dopinggebruik zit daarmee in de sfeer van het stiekeme en illegale. Sporters krijgen geen kans zich een eerlijk oordeel te vormen over het nut en het effect van dopinggebruik.

Op welke manier heeft de projectgroep uitgangspunten van D'66 verwerkt in de standpunten?
Een van de belangrijkste uitgangspunten is geweest een zo groot mogelijke eigen rol van de sporters, gebaseerd op feitelijke informatie over nut en effect van het gebruik van doping geduide middelen. Een ander uitgangspunt was, dat feitelijke gegevens, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, ten grondslag moeten liggen aan rechtsregels.

En tenslotte heeft meegespeeld, dat D'66 geen overheidsbemoeienis wenst, waar die niet nodig is. Bij doping in de sport is die overheidsbemoeienis alleen nodig bij de controle op de naleving van de wet op de geneesmiddelenvoorziening en de opiumwet. Maar ook bij het scheppen van financiële voorwaarden opdat voorlichting en het zo broodnodige onderzoek zo volledig mogelijk kunnen worden uitgevoerd. Een uitzondering wordt overigens gemaakt voor de niet bij een sportbond aangesloten sport-scholen en fitness-centra: de overheid zou vergunningen afhankelijk kunnen stellen van een instemming van een mede daartoe op te richten bona fide branche-organisatie.

Kun je iets zeggen over de dilemma's waarvoor doping de sportlieden plaats?
Elke topsporter wil zijn prestaties verbeteren. De suggestie is gewekt, dat het gebruik van doping geduide middelen dat mogelijk maakt, maar dat het een nega-

tieve invloed heeft op zijn gezondheid. De sportman of -vrouw heeft geen idee van het effect van een eventueel gebruik op zijn gezondheid en evenmin op zijn prestatie. Die informatie bestaat ook nog onvoldoende, zodat onderzoek vereist is. Een ander dilemma heeft te maken met de eventuele strafbaarheid van het gebruik van deze middelen. Een sporter kent de regels vaak niet, mede door de wijze waarop middelen worden aangeduid in de regels. Bovendien worden strafmaatregelen en kwijtscheldingen vaak zeer willekeurig toegepast.

Op welke wijze wil de projectgroep malafide praktijken bestrijden en waarom?
De wijze van gebruik van doping geduide middelen is momenteel vaak malafide, o.a. omdat naar het schijnt zelden een arts toezicht houdt. Betere voorlichting over de effecten op gezondheid en prestatie, alsmede over mogelijke alternatieven, zal een belangrijke verbetering kunnen opleveren. Voorts zullen sportartsen hun verantwoordelijkheid moeten nemen en gecontroleerd moeten worden via het tuchtrecht. Tenslotte zal de overheid een nuttige rol kunnen spelen bij de controle op naleving van wetten en bij de oprichting van een bonafide branche-organisatie voor sportscholen en fitness-centra. De eerlijkheid gebiedt te zeggen, dat hiermee niet alle malafide praktijken zullen worden tegengegaan. Dat zal echter ook met andere middelen niet mogelijk zijn. Een en ander wordt ook bemoeilijkt door het verschil in de bepalingen van de internationale sportfederaties.

Onder welke omstandigheden zou van verantwoord gebruik van doping geduide middelen sprake kunnen zijn?
Gebruik is altijd onverantwoord als het niet onder toezicht van een (sport)arts gebeurt. Elk gebruik is eigenlijk onverantwoord zolang niet meer bekend is van de effecten van het gebruik. Vandaar ook onze pogingen om de discussie buiten de taboesfeer te halen. Voorts is het gebruik van de middelen naar mijn persoonlijk oordeel onverantwoord, indien het gebeurt in een mate die zonder meer gevaarlijk is voor de gezondheid. Ik vind echter, dat de sporter dat zelf moet kunnen beslissen. In het rapport hebben we met vele voorbeelden aangegeven, dat het voorkomen van oneerlijke concurrentie in de topsport, als gevolg van het gebruik van deze middelen, geen serieus argument is; er zijn honderden andere concurrentie-valsens omstandigheden binnen de sport, die alle wel worden getolereerd.

SWB

IDEË '66
Graag wil de SWB de aandacht vestigen op het bestaan van het tijdschrift IDEË '66. Om u een idee te geven wat voor blad dit is volgt hier de inhoudsopgave van het septemnummer: Inleiding Jan Vis - De opinies gaan veranderen. Jan Glastra van Loon - Dereguleren. Maar hoe? Ton Friesen - De vakbeweging anno 1985: crisis à la carte? Elida Wessel-Tuinstra - Het initiatiefontwerp Wessel-Tuinstra inzake euthanasie nader toegelicht W. Zegveld - Technologiebeleid en S.D.I. Gemeenteraadstraties Bergen op Zoom en Breda - De (on)macht van de Raad. IDEË '66 is een tijdschrift dat wordt uitgebracht onder auspiciën van de SWB en dat 4 x per jaar verschijnt. Uitgever is Van Loghum Slaterus te Deventer. De abonnementsprijs bedraagt f 36,75 per jaar. U kunt zich telefonisch opgeven als abonnee: 05700-91153.

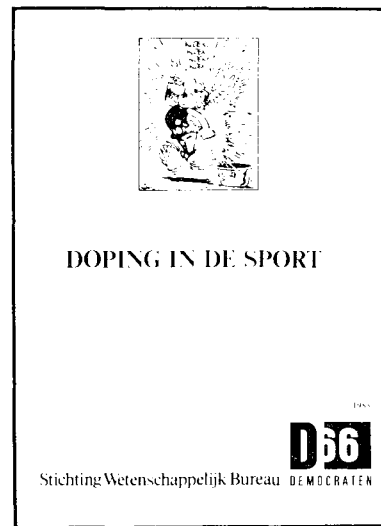
DOPING IN DE SPORT
Alweer een nieuwe SWB-nota verschenen!
De projectgroep „Doping in de sport“ heeft in augustus de laatste hand gelegd aan deze nota. Voor een interview met Jan Berteling, één van de projectleden, zie elders in dit nummer. U kunt de nota bestellen door overboeking van f 5,75 (inclusief porto) op giro 33.222.13 t.n.v. SWB-D66 Den Haag, onder vermelding van DV 17.

AGENDA 1986
Ook dit jaar geeft de SWB een agenda uit. Deze agenda zal er echter in tegenstelling tot voorgaande jaren anders uit zien: 7 dagen op één pagina, dus de agenda wordt platter. En er komt een los „informatieboekje“ bij, in de achterflap van de agenda gestoken. De oplage zal beperkt zijn, haast u zich dus met uw bestelling. Eind oktober ligt hij voor u klaar. De prijs staat nog niet vast, maar zal lager liggen dan vorig jaar. Willen de werkgroep- en projectgroepvoorzitters, dan wel -secretarissen, er aan denken het vragenformulier t.b.v. de agenda '86 zo spoedig mogelijk in te vullen en op te sturen naar de SWB?

OPROEP
De pas-opgerichte werkgroep CONSUMENTENZAKEN wil graag nog nieuwe leden hebben. Belangstellenden kunnen zich opgeven bij André v. d. Brugge (tel. 08360-27093).

DONATEURS
Weet u dat u donateur kunt worden van onze stichting? Voor een jaarlijkse bijdrage van minimaal f 150,- bent u verzekerd van alle SWB-nota's! Voor afdelingen, regio's, fracties e.d. geldt de halve prijs!

WERKGROEP JUSTITIE
Wie wil meewerken aan een nieuwe start van de werkgroep Justitie? Belangstellenden kunnen contact opnemen met de SWB (Rolf-Jan Stielcken), onder vermelding van terrein van belangstelling.

Congresinformatie

Congresreglement 41e ALV op 30 november 1985

Voorbehoud
Ten aanzien van dit reglement moet het hoofdbestuur een voorbehoud maken, omdat de definitieve agenda nog niet geheel vaststaat. Zie volgende Democraat.

Ter uitvoering van artikel 12 lid 6 van het Huishoudelijk Reglement (editie dec. 1981) heeft het Hoofdbestuur (onder voorbehoud) het navolgende Congresreglement vastgesteld.

ARTIKEL 1
Het congres van 30 november 1985 in Het Turfschip te Breda is een Algemene Ledenvergadering in de zin van artikel 7 Huishoudelijk Reglement.

ARTIKEL 2
Moties en amendementen met betrekking tot de onderwerpen vermeld op de congresagenda dienen:
a. te zijn goedgekeurd door een ARV, SRV of AAV hetgeen moet blijken uit ondertekening door de betreffende voorzitter en secretaris; of te zijn voorzien van 25 handtekeningen van leden van D66.
b. uiterlijk (doch liefst eerder) op woensdag 30 oktober 1985 te 12.00 uur in de juiste vorm op het Landelijk Secretariaat van D66 te zijn ontvangen.
c. te zijn opgesteld op het daartoe in de Democraat afgedrukte standaardformulier.
d. voor zover het moties en amende-

menten betreft die betrekking hebben op de actuele politieke situatie of de bijgestelde begroting, op het landelijk secretariaat te zijn ontvangen vóór 10.00 uur op 27 november 1985.

ARTIKEL 3
De reglementair ingediende en door Rapportagecommissie resp. Programmacommissie goedgekeurde moties en amendementen worden in één of meer Congresboeken ter kennis van de leden gebracht. Het eerste congresboek wordt op aanvraag ± 14 dagen voor de ALV aan de leden toegezonden, de volgende congresboeken zijn ter vergadering beschikbaar.

ARTIKEL 4
Al naar gelang het betreffende onderwerp beslist de Rapportage- of Programmacommissie over nummering en volgorde van plaatsing der moties en amendementen in de congresboeken.

ARTIKEL 5
De door indieners van moties en amendementen aangewezen contactpersonen (minimaal twee) dienen tussen de sluitingsdatum voor indiening en de aanvang van de ALV telefonisch bereikbaar te zijn voor overleg met de Rapportage- of Programmacommissie.

ARTIKEL 6
Voorstellen tot wijziging van een tekst

kunnen uitsluitend per concreet wijzigingsvoorstel (amendement) worden ingediend. Moties die naar het oordeel van Rapportage- of Programmacommissie de strekking hebben een tekst te wijzigen worden als amendement in behandeling genomen. Indien echter de tekst van de motie daarvoor onvoldoende aanknopingspunten bevat naar oordeel van één der genoemde commissies, kan de commissie de indieners de gelegenheid geven om hun voorstel te herformuleren binnen een door de commissie te stellen termijn.

ARTIKEL 7
Wanneer indieners van moties en/of amendementen in overleg met het Hoofdbestuur en/of de Programmacommissie wijzigingen aanbrengen in hun voorstel(len), dienen zij de Rapportagecommissie en de congresleiding hiervan onverwijld in kennis te stellen.

ARTIKEL 8
De behandeling van moties en amendementen ten congresse geschiedt als volgt:
a. de door de indieners aangewezen woordvoerder geeft desgewenst een beknopte toelichting;
b. de congresvoorzitter verleent gedurende een door hem/haar te bepalen tijd het woord aan diegenen die zich vóór een door hem/haar te bepalen tijdstip als spreker hebben aange-

meld op een bij de congresleiding berustende sprekerslijst, en wel in volgorde van aanmelding;
c. het Hoofdbestuur en de Rapportagecommissie of de Programmacommissie (afhankelijk van het aan de orde zijnde onderwerp) brengen desgewenst een advies aan de ALV uit over het aan de orde zijnde voorstel;
d. de congresvoorzitter geeft desgewenst de woordvoerder van de indieners de gelegenheid tot een korte reactie op de adviezen van HB en RC of PC c.q. de sprekers van de sprekerslijst;
e. de congresvoorzitter, gehoord de RC, brengt de AMENDEMENTEN in stemming in volgorde van hun ingrijpendheid, en daarna het al dan niet geamendeerde voorstel;
f. de congresvoorzitter, gehoord de RC, brengt de MOTIES en/of RESOLUTIES met betrekking tot een bepaald agendapunt in een door hem/haar te bepalen volgorde in stemming, echter niet dan nadat alle resoluties en/of moties bij het betreffende agendapunt zijn toegelicht op de wijze onder a t/m d geregeld.

ARTIKEL 9
In alle gevallen betreffende de gang van zaken tijdens het congres, waarin dit congresreglement niet voorziet, beslist de congresleiding met inachtneming van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement.

Herziene congres-agenda's

De voorgenomen planning van de komende congressen is veranderd. Kort gezegd komt het erop neer dat het Verkiezingsprogramma zowel in november als in januari aan de orde komt, en dat dientengevolge de verkiezing van de lijsttrekker zal plaatsvinden in januari 1986. De congresdata zijn (29 en ?) 30 november 1985 in het Turfschip te Breda, 24 en 25 januari 1986 in de Flint te Amersfoort.

Het Hoofdbestuur is zich er terdege van bewust dat met dit besluit de Motie Nijmegen (ALV oktober '84) niet tot uitvoering komt. Iets dergelijks is in D66 - terecht - een zeer uitzonderlijke omstandigheid; ALV-besluiten worden in vrijwel alle gevallen door het Hoofdbestuur uitgevoerd. Niettemin is het Hoofdbestuur van mening dat bij afweging van alle betrokken belangen, deze nieuwe planning de beste is. De motivering van het besluit luidt als volgt.

Op de eerste plaats houdt het HB vast aan de koppeling tussen het vaststellen van het Verkiezingsprogramma en het kiezen van de lijsttrekker. In de tijd zullen beide agendapunten op hetzelfde congres moeten plaatsvinden. Als gevolg van de Motie Nijmegen zou dat eind november geweest zijn.

In de tweede plaats heeft het HB overwogen dat de (materiële) grond van de motie eigenlijk is komen te vervallen. Met de intentieverklaring van Hans van Mierlo op het congres van juni, is aanzienlijk eerder duidelijkheid ontstaan over het mogelijke politiek leiderschap van D66 in de naaste toekomst, dan waar de Motie Nijmegen om vroeg. Dat doet niets af aan de persoonlijke voorbehouden die van Mierlo maakte.

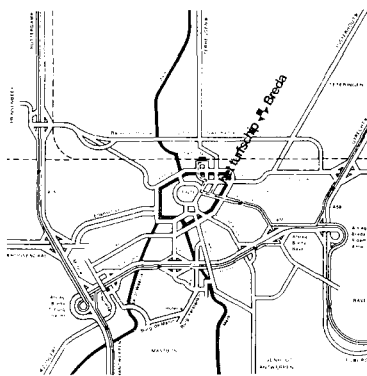
In de derde plaats behelst de Motie Nijmegen een noodprocedure t.a.v. de kandidaatstelling en interne verkiezingen (overslaan van de regionale voorronde) maar ook ten aanzien van het Verkiezingsprogramma. Het HB heeft zich dan ook afgevraagd of op dit moment het hanteren van een sterk versnelde programma procedure in het belang van de partij is. Daarbij spelen verschillende nevenargumenten een rol: het (ook voor Hoofdbestuur en Programmacommissie!) pas bekend worden van de inhoud van de politieke Boodschap op 15 juni, het in juni niet geheel gereedgemaakt zijn van het Beleidsprogramma, het nog moeten plaatsvinden van de Begrotingsindiening door het Kabinet en - leest best - het voortdurende streven naar een betere politieke besluitvorming binnen de partij. Op grond van het bovenstaande heeft het Hoofdbestuur, in overleg met de beide fracties en de opstellers van het Verkiezingsprogramma besloten om de planning te veranderen. Er is over dit besluit overleg geweest met de indieners van de Motie Nijmegen, die zich daarin en in de daaraan ten gronslag liggende argumentatie konden vinden.

Het plan is nu aldus. Er wordt tot half oktober doorgewerkt aan de opstelling van het concept Verkiezingsprogramma. Tussen 7 en 15 november licht het concept bij alle leden via de Democraat. Op het novembercongres, dat waarschijnlijk één in plaats van twee dagen zal duren, worden algemene beschouwingen gehouden over (onderdelen van) het concept. Het HB denkt daarbij aan het uitnodigen van een aantal partijleden voor het houden van een korte inleiding. Daarna zullen de congresgangers de ruimte krijgen om over de hoofdlijnen van het concept te discussiëren zonder dat hen direct na het nemen van het woord verzocht

Het Turfschip bereikt u:

Met eigen vervoer
Het centraal gelegen
Turfschip is vanuit alle
richtingen via verwijsborden
gemakkelijk te bereiken.
(Zie onderstaande plattegr.)
Er is parkeergelegenheid
voor 1500 auto's.

Met openbaar vervoer
Het Turfschip ligt vlakbij
het station (te voet een
kwartier) en is van daar uit
met iedere bus richting
centrum bereikbaar. (Uit-
stappen halte Vlaszak, bij
Bureau Burgerzaken)

wordt „wilt u afronden”. Besluitvorming over het verkiezingsprogramma zal plaatshebben op het vervolgcongres in januari.

Met het oog op dit voornemen en de praktische problemen van de decembermaand, is het tijdschema voor amendering e.d.:
15 november (uiterlijk): ontvangst concept
15-30 november: bespreking in afdelingen en regio's
30 november: bespreking op ALV
30 nov. - 16 dec.: bespreking afd./ regio, indienen amendementen
16 december 12.00 uur: sluiting indiening moties en amendementen.

(N.B. deze data zijn op 19 augustus per brief meegedeeld aan alle regio- en afdelingssecretarissen)

Ten aanzien van de interne verkiezingen voor de Tweede Kamer, blijft het oorspronkelijke tijdschema in stand, met dien verstande dat de lijsttrekker zal worden gekozen op 25 januari 1986. De poststemming vindt plaats tussen 15 september en begin november (zie elders in deze Democraat), de uitslag daarvan wordt rond 15 no-

vember bekend gemaakt. Op het november congres zullen de kandidaten voor het lijsttrekkerschap bekend gemaakt worden. Voor informatie over de presentatievergadering zie men elders in deze Democraat.

Onder voorbehoud van nadere invulling in de komende weken, ziet de congres-agenda er als volgt uit.

(29 en) 30 november 1985 - TURF-SCHIP te BREDA

- begroting 1986
- verkiezingen besturen en commissies
- wijzigingsvoorstellen huishoudelijk reglement
- algemene beschouwing concept verkiezingsprogramma
- kandidaten lijsttrekkerschap
- toespraak fractievoorzitter
- actuele politieke moties
- restant beleidsprogramma, voor zover niet terugkerend in concept verk. progr.

25 en 25 januari 1986 - DE FLINT te AMERSFOORT

- (vrijdag)
- eerste deel behandeling amendementen en moties concept verkiezingsprogramma

- (zaterdag)
- verkiezingen besturen en commissies
- tweede deel behandeling amendementen en moties concept verkiezingsprogramma
- toespraak partijvoorzitter
- actuele politieke moties
- verkiezing lijsttrekker Tweede Kamerverkiezingen
- CAMPAGNESTART GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

In de eerstvolgende Democraat zullen definitieve agenda's en data verschijnen. Voor inlichtingen tot die tijd kunt u elke dag tussen 10 en 17 uur bellen naar het Landelijk Secretariaat.

HET HOOFDBESTUUR

Congresinformatie

BESLUITVORMING JUNI-CONGRES

Om financiële en organisatorische redenen is het niet mogelijk om in deze Democraat uitvoerig verslag te doen van de besluitvorming van het juni-congres. Iedereen die daarover precies geïnformeerd wil worden kan een kaartje met zijn/haar wensen sturen aan het landelijk secretariaat (zie ook Democraat nr. 7 pag 2 en 7).

In zeer summere vorm volgen hier de belangrijkste besluiten. (De pagina/kolom verwijzingen hebben betrekking op het congresboek van de ALV).

1) BELEIDSPROGRAMMA

Aangenomen		Verworpen	
pag./kol.	nr.	pag./kol.	nr.
3-1 t/m	alle, incl. 11-2: 593a (tekst op pag. 35)	14-1	658, 517, 581
13-1	incl. 10-2: 610 (behandeld bij beslispunt 5)	14-2	679/1, 679/15, 665
13-2	557, 602, 616 + 1076 (tekst op pag. 35)	14-1	738
15-1/2	BPT 1 kiesrecht voor Prov. Staten	14-2	656
15-2	692 + 507	15	509
16-1	BPT 2, 973, 571a	15	BPT 1 kiesrecht voor Staten
16-2	571b (met verduidelijking: „vervalt het recht hiervan gebruik te maken en)	15-1	747
17-1	544	15-2	558 I, 572, 558 II
17-2	502	16-1	645, 669, 580a
18-1	710	16-2	547, 693
20-1/2	BPT 6	17-2	646
21-1	629	18-1	580b, 691
21-2	699, 679/2, 679/7 (geheel)	19-1	748
25-1/2	BPT 3	20-1	668
26-1/2	BPT 11 - vervangen door tekst op pag. 36, die tekst is integraal aangenomen.	20-2	579
27-1	618	21-1	559a, b
27-2	561	25-1	546
27-1/2	BPT 12 privacy	25-2	676
28-1	624a, 675 + BPT 5	26-1	998, 999, 566
29-2	576, 992a	26-2	717
29-1	633, BPT 13 harddrugs	28-1	607
36-1	619 (na intrekking bijlage) en 4e constatering	28-2	623c
		29-1	718
		29-2	992b
		32-1	563
38	1050	35-2	558 II, 669

NIEUWE TEKST (DELEN)

- 17-1 519 schrappen „voor 24 maanden” spreken als hun mening uit „dat de beloning ... mannen” wordt: dat de beloning van deze vrouwen echter gelijke tred moet houden met die van mannen.
- Aldus geamendeerd in 519 aangenomen.
- BPT 4 Spreiding Rijksdiensten op aanvraag
- 29-1 749b r.2 „andere” wordt „alle” en in r.4 wordt „definitieve” geschrapt
- 27-1 453 van mening zijnde wordt: dat economische groei niet laatst en enig criterium mag zijn van omvang en tempo van arbeidsduurverkorting.

INGETROKKEN

pag./kol.	nr.		nr.
14-1	911	20-1	549
14-2	910	21-1	435a, b
16-1	432	28-2	642, 570a
18-1	609, 434, 617	29-1	570b
18-2	574, 684, 698	29-2	661
19-1	711	36-1	619 - alleen bijlage ingetrokken
19-2	652, 550, 433a, b		

VERVALLEN

- 20-2 577 wegens aanname 629 en 699
- 21-2 559c wegens aanname 629
- 28-2 628 wegens aanname 675 en 992a

VERPLAATST

hetzij direct, hetzij geherformuleerd als nieuwe amendementen op Conceptverkiezingsprogramma: pag. 22, 23, 24, 25 (455, 606) + pag. 36 (am. 615).

2) JAARREKENING 1984

- goedgekeurd door ALV; aan penningmeesters décharge verleend.

3) CONTRIBUTIEREGELING 1986

- door ALV vastgesteld.

4) ACTUELE POLITIEKE MOTIES

(voor zover niet bij beleidsprogramma behandeld)

INDIENERS VERZOCHT HUN ACTUELE POLITIEKE MOTIE VIA DE ADVIESRAAD IN TE DIENEN pag. 37 - 1031, 1073, 1082 en 1075. Eventueel ook APM 503 (25-2) en APM 606 (22-2).

NAAM:
 ADRES:
 POSTCODE:
 WOONPLAATS:
 wil meedoen aan „Training in macht”
 maakt het cursusgeld ad f 111,00 over op giro 3909120 t.n.v. PSVI, Den Haag.

Inleiding

Sinds de oprichting van D'66 bestaat binnen de partij het zogenaamde „one-man-one-vote“-systeem. Op 15 juni 1985 heeft de ALV het Hoofdbestuur het volgende opgedragen: van mening – dat het nu meer dan ooit tevoren van belang is dat, uitgaande van de kandidaatstelling die tot 30 augustus 1985 open staat, in de dan volgende periode door de leden door middel van de interne verkiezingen een evenwichtig samengestelde fractie wordt gekozen die D'66 na de verkiezingen in de Tweede Kamer zal vertegenwoordigen; – dat een van de goede zaken binnen D'66 het one-man-one-vote stelsel is, waardoor ieder lid zijn invloed kan aanwenden; – dat daarnaast een beredeneerd advies aan de leden een bijdrage kan zijn aan de meningsvorming over de vraag hoe een elkaar goed aanvullend team eruit zou kunnen zien; verzoekt het Hoofdbestuur a. hetzij zelf een advies zoals bedoeld te geven aan de leden; b. hetzij hiertoe een kleine commissie van „wijze mensen“, die zelf geen kandidaat zijn voor de Tweede Kamer, een behoorlijke bekendheid hebben binnen de partij en zelf een groot aantal leden kennen, alsmede die niet allen uit de Randstad afkomstig zijn, een leidraad te laten opstellen die door het Hoofdbestuur onder zijn verantwoordelijkheid aan de leden wordt bekend gemaakt en gaat over tot de orde van de dag.

Ter uitvoering van deze motie De Lange heeft het Hoofdbestuur een COMMISSIE AANDRAGEN STEMADVIES (CAS) ingesteld, bestaande uit: Peter van den Brandhof, Wim Dik, Ineke Lambers (voorzitter), Michiel Scheltema en Mieke van Wagenberg.

Het instellingsbesluit luidt als volgt:

Instellingsbesluit C.A.S.

1. In zijn vergadering van 4 juli 1985 te Utrecht, heeft het Hoofdbestuur van Democraten 66 besloten tot de instelling van een COMMISSIE AANDRAGEN STEMADVIES (Hierna te noemen CAS)

2. Met dit besluit geeft het Hoofdbestuur uitvoering aan de motie van het lid De Lange e.a. (met betrekking tot een stemadvies voor de interne vaststelling van de kandidatenlijst voor de Tweede Kamerverkiezingen van mei 1986) zoals ingediend, geamendeerd en aangenomen op de Algemene Ledenvergadering van D'66 op 15 juni 1985 te Amersfoort.

3. Het Hoofdbestuur baseert het recht om dit besluit te nemen op artikel 17 lid 1 en 2 der Statuten alsmede op artikel 19 lid 3 sub d van die statuten.

4. De CAS heeft de status van een Hoofdbestuurcommissie ad hoc, met een in dit instellingsbesluit omschreven taak en opdracht. De leden van de CAS werden benoemd door het HB door middel van een geheime, schriftelijke stemming over een voordracht van het Dagelijks Bestuur, en wel vol-

gens methode Bijlage A bij het Huishoudelijk Reglement van D'66. De CAS en haar leden zijn uitsluitend aan het Hoofdbestuur verantwoordig over hun handwijze.

5. De CAS krijgt als opdracht een stemadvies aan te bieden aan het Hoofdbestuur, dat dit vervolgens onder zijn verantwoordelijkheid aan de stemgerechtigde leden van D'66 bekend zal maken.

6. Het advies dient een „beredeneerd“ advies te zijn, waaronder het hoofdbestuur verstaat dat de CAS in algemene termen – dus niet per kandidaat – zal aangeven door welke criteria en overwegingen zij zich bij het opstellen van het advies heeft laten leiden.

7. Conform artikel 1 sub b eerste volzin van bijlage A bij het Huishoudelijk Reglement, heeft het Hoofdbestuur besloten dat het op ieder stembiljet voor de interne verkiezingen minimaal 10 (tien) en maximaal 20 (tweintig) kandidaten moeten/mogen worden ingevuld teneinde het biljet geldig te doen zijn.

Het advies van de CAS dient op basis van deze getalsverhouding te bestaan uit een opgave van 15 (vijftien) kandidaten.

8. De volgorde waarin de aanbevolen kandidaten op het stemadvies verschijnen, dient alfabetisch te zijn, met dien verstande dat door loting moet worden bepaald met welke letter van het alfabet zal worden begonnen.

9. Bij het bepalen van de criteria voor het samenstellen van het stemadvies zal de CAS zich laten leiden door de profielschets van het Hoofdbestuur (gepubliceerd in Democraat 7/85 pagina 2).

10. De CAS zal alle kandidaten in de gelegenheid stellen om met tenminste twee leden van de CAS een persoonlijk gesprek te hebben, alvorens de CAS overgaat tot het opstellen van het advies.

11. Het stemadvies zal worden bekendgemaakt en verzonden aan de leden, tegelijk met het totale overzicht van kandidaten en het stembiljet, en wel zodanig dat alle stukken uiterlijk op of omstreeks 15 september 1985 in hun bezit kunnen zijn. (zie artikel 107 lid 4 Huishoudelijk Reglement)

12. De CAS vangt haar werkzaamheden aan zodra zij is samengesteld. Zij draagt zorg dat het advies uiterlijk op 5 september 1985 te 12.00 uur op schrift op het landelijk secretariaat te Den Haag aan het Hoofdbestuur wordt overhandigd, opdat dit er diezelfde avond met de CAS over kan spreken.

13. Het Hoofdbestuur is verantwoordelijk voor de samenstelling, de opdracht en de werkwijze van de CAS, alsmede voor het uiteindelijk aan de leden van D'66 uit te brengen stemadvies.

De leden van de CAS doen over geen enkel onderdeel van hun werkzaamheden enige mededeling aan anderen dan het Hoofdbestuur, voor noch na beëindiging van deze werkzaamheden.

14. De bespreking van het stemadvies binnen het Hoofdbestuur in aanwezigheid van de CAS, strekt ter toelichting en marginale toetsing van het advies. Indien een meerderheid van het HB het advies niet onder zijn verantwoordelijkheid wenst uit te brengen, wordt de CAS verzocht om, gehoord het HB, een nieuw advies op te stellen. Het Hoofdbestuur zal geen wijzigingen op onderdelen van het advies in behandeling nemen.

15. Alvorens over te gaan tot het beoordelen der kandidaten, zal de CAS een bespreking hebben met enkele leden van het Hoofdbestuur over de door haar te hanteren criteria. De CAS zal hiertoe een voorstel doen aan het HB.

16. Op 5 september 1985 stelt het Hoofdbestuur het stemadvies vast, en déchargeert het de CAS. Het Hoofdbestuur draagt zorg voor publicatie van het advies.

17. De CAS zal bestaan uit D'66-leden die uit eigen ervaring goed bekend zijn met het reilen en zeilen van de

partij, zelf geen kandidaat zijn voor de Tweede Kamer, en geen zodanige band hebben met één of meer van de kandidaten, dat daardoor de schijn van partijdigheid zou kunnen ontstaan.

Besluitvorming hoofdbestuur

Het Hoofdbestuur heeft unaniem de overwegingen van de CAS overgenomen en constateert dat er voldoende samenhang bestaat tussen deze overwegingen en de lijst van 15 namen om als HB deze aan u te presenteren, als een advies om bij uw overwegingen bij het uitbrengen van uw stem te betrekken. Hieronder het stemadvies en toelichting op de totstandkoming van het advies zoals dat door de CAS aan het HB is aangeboden.

Stemadvies en toelichting op de totstandkoming van het advies

1. inleiding

Ter uitvoering van de motie van het lid De Lange e.a. zoals aangenomen op de ALV van 15 juni 1985, heeft het Hoofdbestuur op basis van een daartoe geformuleerd instellingsbesluit (IB), een Hoofdbestuurcommissie ad hoc ingesteld, hierna te noemen CAS. De werkzaamheden van de CAS hebben geresulteerd in een unaniem advies, dat de CAS hierbij met bijbehorende toelichting aan het HB aanbiedt.

2. instelling en opdracht

De CAS is, zo spoedig mogelijk na haar instelling, voor het eerst bijeengekomen op 21 augustus j.l. ter bespreking (overeenkomstig art. 15 IB) van haar werkwijze met een HB-delegatee. Gezien het IB heeft de CAS zich ernstig beraden t.a.v. de volgende twee punten:

– De zeer kort toegemeten tijd dwong tot een uiterst krap schema, waarin slechts met grote inspanning aan de minimum vereisten voor een verantwoorde procedure zou kunnen worden voldaan.¹

– De CAS kwam unaniem tot de conclusie dat de bepalingen in art. 7 en 8 IB de bedoelingen achter de congressmotie afzwakken. Met name achtte de CAS zich geremd in de mogelijkheden met haar advies een aanzet te geven tot het ontstaan van een zo afgewogen mogelijk samengestelde fractie. De CAS zou dan ook de voorkeur hebben gegeven aan een opdracht die een meer gespecificeerde advisering, in tranches, mogelijk zou maken. Niettemin heeft de CAS haar taak aanvaard in de overtuiging dat – ondanks bovengenoemde beperkingen – het uitbrengen van een stemadvies zou kunnen leiden tot een belangrijke handreiking voor het tot stand komen van een in diverse opzichten evenwichtige Tweede Kamer fractie.

3. werkwijze

De CAS heeft alle kandidaten uitgenodigd voor een gesprek, dat gegeven het zeer knellende tijdschema van beperkte duur moest blijven. De CAS heeft het bijzonder gewaardeerd, dat kandidaten bereid waren om voor een kort gesprek een lange reis te maken. Dit – vrijwillig – kennismakingsgesprek bleek een vruchtbaar onderdeel van de procedure. De op het kandidaatsstellingsformulier gevraagde informatie geeft een nogal statisch beeld, waarop een nadere kennismaking – ook al moest die kort zijn – vaak een waardevolle aanvulling vormde (met positieve verrassingen zowel als negatieve onthullingen).

De gesprekken zijn steeds met een zo voltallig mogelijke commissie, minstens in aanwezigheid van 3 leden, gevoerd. In die gevallen waarin een kandidaat van de uitnodiging geen gebruik kon of wilde maken, heeft de CAS de gelegenheid geboden desgewenst nog een nadere schriftelijke toelichting aan de CAS voor te leggen. Uiteraard is het ontbreken van een persoonlijk gesprek de kandidaten in kwestie niet tegengehouden en heeft de CAS in die gevallen evenzeer getracht op grond van de beschikbare informatie tot een zo goed mogelijk oordeel te komen.

4. beschikbare kandidaten

In totaal hebben zich 57 door de LVC geaccepteerde kandidaten gemeld. De CAS wil onderstrepen dat dit niet alleen kwantitatief maar ook kwalitatief een ruim aanbod betekende. Dat maakte de taak van de CAS op een positieve manier moeilijker: De keus uit vele goede kandidaten zou ook tot een verantwoorde aanbeveling van meer dan 15 hebben kunnen leiden!

5. aanbevelingen voor de toekomst

De opgedane ervaringen geven de CAS de volgende aanbevelingen in voor toekomstige kandidaatstellingsprocedures:

- advisering in tranches, eventueel te combineren met een flexibeler totaal aantal (bijv. opgave van minstens 12 en hoogstens 20 namen, in minstens 3 tranches);
- voldoende tijd voor de adviesprocedure, met name ten behoeve van de voorbereiding;
- limitering in die zin dat kandidaten die bij de interne verkiezingsprocedure niet een nader vast te stellen minimum aantal stemmen halen, niet op de landelijke lijst wordt geplaatst;
- bezinning op de vraag of/hoe een (potentiële) lijsttrekker bij de advisering kan worden betrokken;
- enige bijstelling/toespitsing van de profielschets (zie 6);
- herziening van het opgave-formulier (meer informatie bijv. over D'66-achtergrond);
- reglementering van de basisprocedure om te komen tot een stemadvies.

6. criteria

De door het HB in Democraat 7/85-pag. 2 gepubliceerde profielschets² was ingevolge art. 9 IB eerste leidraad voor de CAS. Al heeft elke profielschets altijd wel iets in zich van het vragen om een wonderkind, deze opstelling van eisen en wensen bleek een zeer bruikbaar uitgangspunt. Op grond van een nadere oriëntatie heeft de CAS hieraan accenten toegevoegd als persoonlijkheid, zelfvertrouwen en betrokkenheid bij de samenleving en de profielschets nader gespecificeerd met elementen als: maatschappelijke en/of beroepservaring welke aan de geschiktheid voor het parlementaire werk een goede bijdrage levert; een zodanig activiteitenpatroon in de samenleving dat de kandidaat daaraan voeling met een „natuurlijke basis“ kan ontlenen.

De CAS heeft er naar gestreefd met alle bestanddelen van de aldus aangevulde profielschets in voldoende mate rekening te houden. De zwaarste rol hebben daarbij gespeeld:

- persoonlijkheid (waarin begrepen politieke overtuigingskracht, uitdrukkingsvaardigheid, motivatie);
- betrokkenheid bij D'66 (duur lidmaatschap en activiteiten daarin, wijze van uitdragen van D'66-opvattingen);
- de kans op een goede bijdrage aan het teamwerk van de fractie;
- het vermogen om op verschillende terreinen, ook zonder specialistische deskundigheid daarop, als een vaardig en bekwaam kamerlid te opereren.

Daarbij heeft de CAS – gegeven de hoedanigheden van in beginsel als geschikt te beschouwen kandidaten – mede acht geslagen op de gewenste spreiding in de toekomstige fractie wat betreft specifieke deskundigheid, aantal mannen/vrouwen, ervaring en leeftijd. De nieuwe fractie zou naar de mening van de CAS een combinatie van parlementaire ervaring en „nieuw bloed“ moeten herbergen. Ook heeft de CAS zich rekenschap gegeven van het belang van toekomstige continuïteit van de fractie. De voor het bovenstaande relevante eigenschappen en hoedanigheden worden uiteraard niet allemaal tegelijk en in gelijke mate in elke individuele kandidaat belichaamd. De CAS acht het dan ook niet reëel om de hierboven aangegeven prioriteiten te vertalen in een stricte rangorde voor de gehanteerde criteria. Doorslaggevend is dat uit de kandidaten een fractie kan ontstaan die als geheel voldoende aan alle hierboven gestelde maatstaven beantwoordt. De CAS meent dat een stemadvies als hierna weergegeven daartoe de mogelijkheid biedt.

7. stemadvies

Overeenkomstig art. 7 en 8 van het Instellingsbesluit biedt de CAS haar advies aan het Hoofdbestuur aan in de vorm van onderstaande opgave van 15 kandi-

daten, in alfabetische volgorde vermeld:

Doeke Eisma
Maarten Engwirda
Adriaan van Geest
Thom de Graaf
Louise Groenman
Jacob Kohnstamm
Saskia van der Loo
Hans van Mierlo
Aad Nuis
Erwin Nypels
Herman Schaper
Dick Tommel
Machteld Versnel
Paul Wessels
Gerit Jan Wolffensperger

8. bijlage bestanddelen profielschets (in trefwoorden)

- fractie als geheel
 - * sterk, samenhangend team
 - * vernieuwend, stimulerend, wervend
 - * maximale invloed op beleid
- politieke overtuigingskracht
 - * aanhang voor D'66 ideeën vergroten binnen en buiten parlement
 - * stelling kunnen nemen tegen politieke tegenstanders
- band met D'66 als partij
 - * langere tijd actief
 - * zich denken/handelen partij eigen hebben gemaakt
 - * goed bekend met partijorganisatie
- band met D'66-opvattingen
 - * grondige kennis van beleids-/verkiezingsprogramma
 - * hanteren programma's als richtsnoer voor politiek handelen
 - * zich op onderscheid D'66-beleid t.o.v. andere partijen
- kennis/vaardigheden
 - * uitdrukkingsvaardigheid, mondeling en schriftelijk
 - * gevoel voor politieke effecten woordkeus
 - * genuanceerdheid overwegingen, duidelijkheid stellingname
 - * breed geïntereerd, zich snel kunnen verdiepen in div. beleidsonderdelen
 - * specifieke deskundigheid op een of meer beleidsterreinen
- persoonlijkheid, eigenschappen
 - * sterk gemotiveerd
 - * in staat en bereid veel/hard te werken
 - * goed functioneren onder druk
 - * snel kunnen inspelen op ontwikkelingen
 - * goed in teamverband, bereid en in staat tot luisteren/overleggen
 - * aanvaarden/respecteren taakverdeling/werkwijze fractie
 - * oorspronkelijkheid, doelmatigheid, doordachtheid, relativiseringsvermogen
- inzet, beschikbaarheid
 - * bereikbaar voor partijleden
 - * open staan voor ideeën/opvattingen partijleden
 - * onderhouden goede contacten met partijgeledingen/rest samenleving
 - * opstelling als vertegenwoordiger van partij en kiezers
 - * volledig inzetbaar tijdens campagne
 - * 3 tot 4 dagen/week in (buurt) Den Haag

Slotopmerking Hoofdbestuur

Aan de hand van de onder punt 5 van de toelichting genoemde punten zal de procedure geëvalueerd worden. Op basis van deze evaluatie zal het HB al dan niet met voorstellen over het uitbrengen van een stemadvies naar het congres komen.

Het Hoofdbestuur

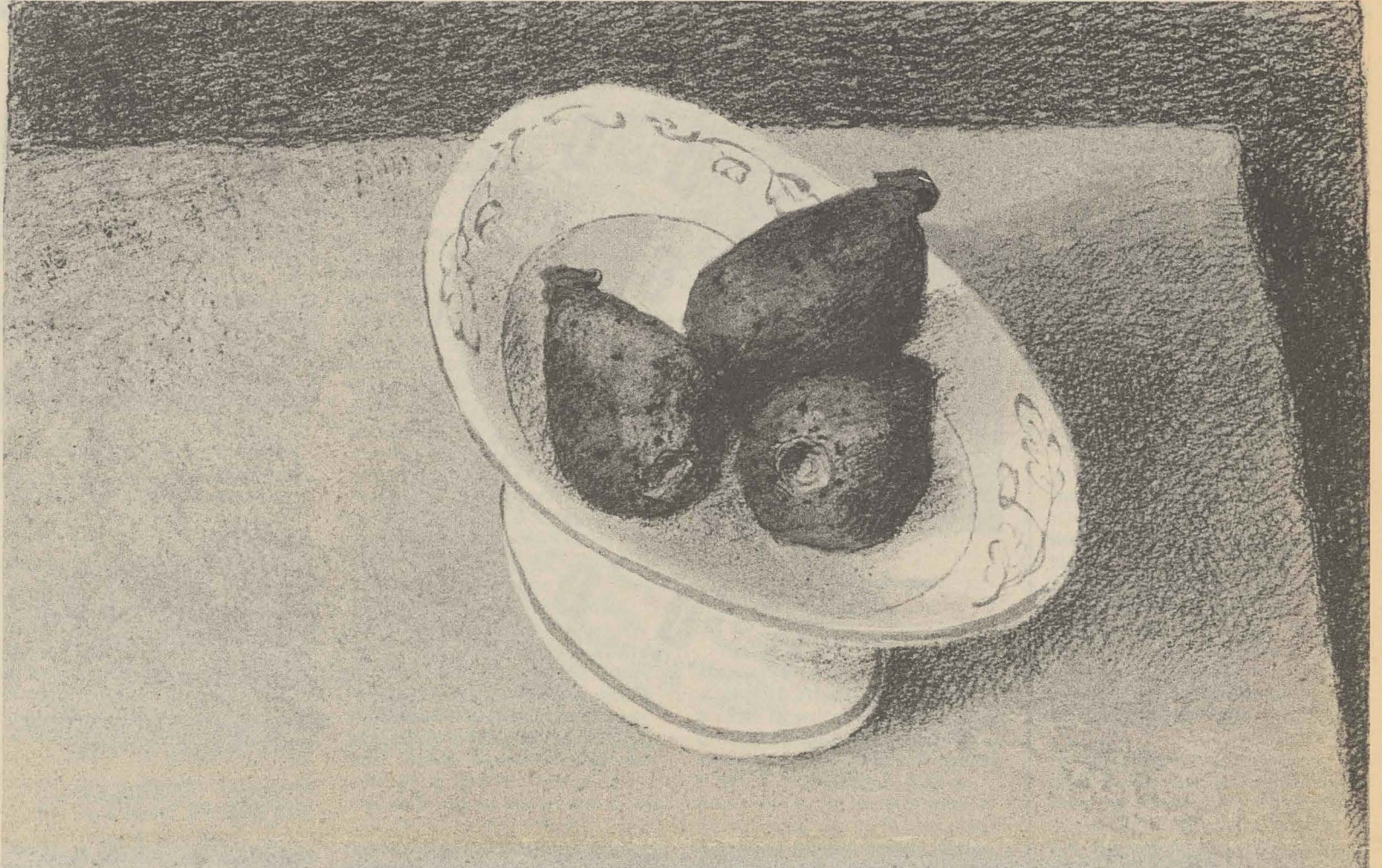
¹ vooral dank zij de voortreffelijke administratieve ondersteuning zijn de hieruit voortvloeiende problemen zo goed ondervangen als binnen de gegeven tijd mogelijk was.

² zie bijlage

Accept-girokaart

Bij deze Democraat zit een accept-girokaart. Dat is uw bestelbon voor originele D66-kunst. Lees daarover op deze pagina en de pagina's 4 en 5.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

• Eén van de vijf in opdracht van D66 gemaakte kunstwerken, een vier-kleurenets (30x26 cm) van Mart Kempers, te ontvangen in plaats van rente bij een schenking/lening van 666 gulden.

Kunstenaars tekenen voor D66

Kunst moet kassa vullen

„D66 gaat voor de komende verkiezingen op wel heel aparte wijze proberen fondsen voor haar campagne te werven”, concludeert Het Parool terecht.

Bij de pers sloeg het idee in als een bom. Niks geen bedelbrieven aan leden of bedrijven. Via een achtergestelde lening – waarbij de deelnemers kunnen kiezen uit rente of kunst – wil D66 op een open en eerlijke manier 750.000 gulden bij elkaar krijgen.

Die 7,5 ton is hard nodig. In het twintigjarig bestaan van D66 wachten ons snel op elkaar volgend twee verkiezingen. In maart en mei. En of we het nu leuk vinden of niet, behalve duidelijke taal is ook veel geld nodig om de kiezers te overtuigen van onze „reden van bestaan”. Onze reden van bestaan, zowel in de gemeenteraad als de Tweede Kamer.

Voor het eerst

Het is voor het eerst dat een politieke partij op deze wijze verkiezingscampagnes wil financieren. Het plan – van penningmeester Edo Spier – komt er op neer dat via storting op gironummer 1.000.000 ten name van Verkiezingsfonds D66 (Den Haag) leningen verstrekt kunnen worden variërend van 66 tot 666 gulden.

Van dat bedrag zal een vijfde worden terugbetaald in twee jaar tijd, te beginnen in december 1988. Het resterende bedrag dient te worden beschouwd als een eenmalige, fiscaal aftrekbare schenking.

Keus

Vervolgens is de keus aan de deelnemers: Of ze krijgen een rentevergoeding over het leningbedrag van 3 procent, of ze ontvangen één van de in opdracht van D66 gemaakte kunstwerken. Welk kunstwerk dat is, kan zelf bepaald worden en is afhankelijk van het gestorte bedrag.

De kunstwerken zijn gemaakt door Peter Vos, Marinus Fuit, Laetitia de Haas, Sjoerd Bakker en Mart Kempers. De lithograaf Piet Clement heeft van hun prenten handgedrukte litho's gemaakt die – na ontvangst van het bedrag – genummerd en

D'66 geeft geen rente maar kunst

(Van onze politieke redactie)

DEN HAAG - D'66 gaat voor de komende verkiezingen op wel heel aparte wijze proberen fondsen voor haar campagne te werven. In opdracht van de partij hebben vijf kunstenaars kunstwerken vervaardigd. Van de werken zijn litho's gemaakt. Geldschieters kunnen deze krijgen als ze afzien van de rente over de door hen verstrekte lening. De leningen variëren van 66 tot 666 gulden. Van dat bedrag zal een vijfde procent worden terugbetaald in twee jaar tijd.

ber 1988 met een rente van drie procent. De tachtig procent wordt betaald als een eenmalige, fiscaal aftrekbare schenking. De rente vervangt als de donateur kiest voor een kunstwerk.

De kunstwerken zijn in opdracht van de partij gemaakt door vijf bekende kunstenaars: Peter Vos, Marinus Fuit, Laetitia de Haas, Sjoerd Bakker en Mart Kempers. De lithograaf Piet Clement maakt van kunstwerken de litho's, die door kunstenaars genummerd en geleverd zullen worden.

Komende woensdag gaat kandidaatlijsttrekker Van Mierlo de kunstwerken in Amsterdam presenteren. D'66 zegt voor zijn campagne een lening nodig te hebben. Een lening op „orthodoxe” wijze kan worden afgesloten middels

• Uit Het Parool

door de betreffende kunstenaar gesigneerd keurig verpakt worden thuisgestuurd.

Accept-girokaart

Edo Spier en Hans van Mierlo hebben de vijf D66-kunstwerken woensdag 9 oktober aan de pers gepresenteerd. De Democraat „exposeert” ze in dit nummer op de pagina's 4 en 5. In het hart van de Democraat verder meer informatie over de kunstenaars en hun werk en de bestelmethode.

Bijgevoegd is verder de voor snel bestellen benodigde accept-girokaart.

De cijfers van de opiniepeilingen zijn bemoedigend, nog steeds melden zich nieuwe leden aan... nu moeten we via kunst ons verkiezingsfonds nog vullen. Doe mee.

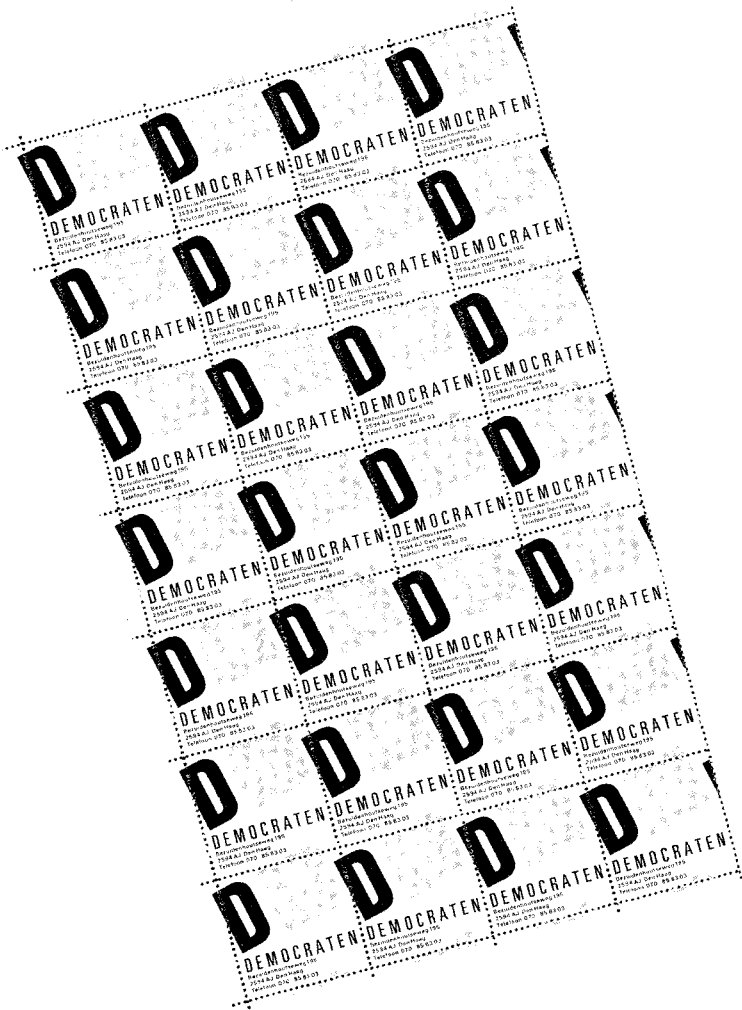
Herhaalde oproep - gebruik uw stem!

In de vorige Democraat trof u (indien u reglementair stemgerechtigd bent) een STEMBILJET TWEEDE KAMERVERKIEZINGEN aan.

Bij het verschijnen van deze Democraat zijn de vier presentatievergaderingen achter de rug. Vul dus nu zo snel mogelijk uw stembiljet in (minimaal 10 nummers!) en zend het naar het daarop aangegeven postbusnummer (voldoende frankeren!) Eveneens in de vorige Democraat vindt u het stemadvies van het Hoofdbestuur.

LAAT UW STEM NIET VERLOREN GAAN, uiterlijk op 6 november 1985 moet uw biljet in de postbus liggen.

Het Hoofdbestuur.

Uw persoonlijke campagne?

Op het landelijk secretariaat is een groot aantal campagnematerialen beschikbaar.

Het hiernaast afgebeelde vel sluitzegels bijvoorbeeld is zeer geschikt voor individuele actie. Als alle Democraten hun correspondentie van deze sluitzegels zouden voorzien, was dat al een nationale campagne. 28 zegels per vel, uitgevoerd in kleur. f 1,- per vel.

Ook reeds beschikbaar:

Spandoeken	f 175,- per stuk	Koffertje	f 15,- per stuk
Vlaggen	- 60,- per stuk	Stickers	- 3,- per 10
Memobloks	- 8,50 per stuk	Affiches	- 0,50 per stuk
Ballonnen	- 2,- per stuk	(neutraal met logo, wit of groen)	
Paraplu	- 25,- per stuk		

Genoemde prijzen zijn inclusief B.T.W. Voor meer informatie of voor telefonische of schriftelijke bestelling: Tineke Knaap, landelijk secretariaat.

Er zullen nog meer materialen volgen, mededelingen daarover in de volgende Democra(a)t(en).

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad.

Redactieraad: Kees van den Brink, Jos Campman, Ewout Cassee, Gauke Tanja, Marie-Louise Tiesinga, Ed Veenstra, Martin Voorn.

Eindredactie: Kees van den Brink

Correspondentie richten aan het redactiesecretariaat:
Bezuidenhoutseweg 195,
2594 AJ Den Haag.

Abonnementen

De Democraat wordt gratis toegezonden aan de leden van D66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 30,- per jaar. Losse nummers zijn à 2,50 per stuk verkrijgbaar bij het secretariaat.

De Democraat verschijnt 11 maal per jaar.

Advertentietarieven:

1/1 pag.: f 1200,- 1/4 pag.: f 425,-
1/2 pag.: f 700,- 1/8 pag.: f 250,-
1/3 pag.: f 525,- 1/16 pag.: f 150,-

Oplage: 8.500 ex.

Druk: Brouwer Offset BV/Utrecht

Partijsecretariaat

Bureau SWB D66
Bureau PSVI D66
Bezuidenhoutseweg 195
2594 AJ Den Haag
Telefoon: 070-858303
giro 1477777

Afdeling Voorlichting

070-614911,
toestel 3271

Vacatures programmacommissie

Op het aanstaande congres ontstaan twee vacatures in de programmacommissie.

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot Kees Klompenhouwer (voorzitter PC) op de nummers 070 - 48 48 61 (overdag) en 079 - 16 83 61 ('s avonds).

Kandidaatstellingsformulieren dient u aan te vragen bij Michiel ten Brink (secretaris Hoofdbestuur) op het landelijk secretariaat. De kandidaatstelling sluit op 30 oktober 1985 te 12.00 uur.

Vrijwilligers gezocht

Op het landelijk secretariaat wordt het met de week drukker! Wij horen de beide campagnes luid en duidelijk dichterbij komen. Zowel ten behoeve van het campagne-team, als ten behoeve van de vele werkzaamheden die „gewoon doorgaan“ maar wel meer worden, hebben wij dringend behoefte aan MENSKRACHT.

Maar, niet „zomaar“ menskracht. We moeten mensen hebben die *gericht* kunnen worden *ingezet* voor allerlei soorten werkzaamheden. Er moet heel veel (en goed) getypt worden, er moeten bergen post worden verzonden, er moeten tientallen telefoontjes gepleegd worden en er moet zeer veel waardevol materiaal uitgezocht, gesorteerd en opgeborgen, enz., enz.

Ons *verzoek*: bel of schrijf als u denkt op enigerlei wijze een bijdrage te kunnen leveren aan het „moeizame handwerk“ waar de politiek op drijft. Een *waarschuwing* is hier wel op zijn plaats: er moet hard en veel gewerkt worden, en er is nauwelijks ruimte voor vergoeding van onkosten. Hoe lang en hoe vaak u inzetbaar bent doet niet terzake, al geven we de voorkeur aan een zekere regelmaat.

U kunt *contact* opnemen met Michiel ten Brink (secretaris Hoofdbestuur en campagnecoördinator), Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ, Den Haag, 070-858303.

AGENDA

21 OKTOBER: AMSTERDAM NOORD + OSDORP. Grote manifestatie in verband met stadsdeelraadsverkiezingen 30 oktober.

Plaats: Meervaart.

22 oktober: D66 RADIO-UITZENDING, 18.20 uur, Hilversum 5

22 oktober: THEMA SOCIALE WETGEVING. Bijeenkomst in schouwburg-concertzaal De Speeldoos, Vincent van Goghweg 42, Zaandam. Gast: Louise Groenman.

25 oktober: AVRO/TELEVIZIER. Hans van Mierlo.

2 november: ARV NOORD-BRABANT. Café-restaurant Boerke

Mutsaers in Tilburg (nabij station Tilburg-Zuid).

Op de agenda o.a. verkiezing bestuursleden en moties inzake na-jaars-ALV.

5 november: D66 RADIO-UITZENDING, 18.20 uur, Hilversum 5.

8 november: THEMA BEGROTING. Wognum. Hotel Entius, Nibbixwoud. Gast: Maarten Engwirda.

19 november: D66 RADIO-UITZENDING, 18.20 uur, Hilversum 5.

5 november: AAV DEN HAAG. Humanistisch Centrum, Laan Copes van Cattenburch 72, 20.00 J. D. 20.30 Kruisrakettenproblematiek. Gast: Maarten Engwirda.

VACATURE DAGELIJKS BESTUUR

In aanvulling op de vacaturemeldingen in Democraat nr. 8 pagina 2, deelt het Hoofdbestuur mede dat er thans tevens een vacature TWEEDE PENNINGMEESTER bestaat.

Deze vacature ontstaat doordat de huidige tweede penningmeester Tom Kok zich zal kandideren voor het eerste penningmeesterschap.

Voor inlichtingen en aanvragen van het kandidaatstellingsformulier kunt U contact opnemen met Michiel ten Brink (Secretaris Hoofdbestuur) op het landelijk secretariaat. Ingevulde en ondertekende formulieren moeten **uiterlijk op 30 oktober 1985 te 12.00** op het landelijk secretariaat aanwezig zijn.

Kantoorartikelen gevraagd

Over niet al te lange tijd zal het secretariaat, en met name de campagne behoefte krijgen aan een tijdelijke uitbreiding van de kantoor-inventaris.

Het spreekt vanzelf dat het onverstandig zou zijn in dat geval tot aanschaf over te gaan, gezien de beperkte tijd dat dit soort zaken echt nodig is. Te denken valt aan alles wat in een gemiddeld kantoor gebruikt wordt, van schrijfmachines tot dossierkasten.

Via deze Democraat willen wij u vragen of u gebruikte materialen eventueel aan de partij zou willen afstaan of uitlenen. In beginsel is alles welkom. Schrijf een briefje of kaartje aan Michiel ten Brink (secretaris Hoofdbestuur, campagnecoördinator) met vermelding van een telefoonnummer waar u gebeld kunt worden. Bij voorbaat mijn hartelijke dank.

Praktijklessen Sovjetpolitiek

Jonge Democraten op het wereld jeugd festival in Moskou

door Hein Jaarsma

Eind juli, begin augustus namen de Jonge Democraten deel aan het twaalfde Wereld Jeugd Festival in Moskou. Drie JD'ers in de officiële Nederlandse delegatie en één in de IFLRY (internationale federatie van liberale en radicale jeugd) delegatie.

De JD nam niet deel omdat we ons in de rijen van de Moskou-getrouwe initiatiefnemer, de WFDY (world federation of democratic youth), wilden scharen. Evenmin omdat wij graag voor communistische propaganda gebruikt wilden worden. WJF's vinden vanaf 1947 plaats en stonden oorspronkelijk in een traditie van „verbroedering van de communistische en socialistische jeugd van de wereld“. In de loop van de festivals is dat enigszins verbreed. Met name bij het laatste festival. Moskou dus, is dit doorgezet. Bij de voorbereiding waren internationale koepels van politiek zeer verschillende aard betrokken als ook (koepels van) nationale jeugdleden uit Oost en West. Het programma werd fors uitgebreid en er werden garanties losgepeuterd over zaken als vrije invoer van informatie en toelating van pers. Al met al was het politieke deel van het 12e WJF in opzet breed genoeg en omgeven met voldoende waarborgen dat voor de JD deelname mogelijk was. Dat er in Moskou nog van alles mis ging (en „alle technische problemen zijn politieke problemen“) neemt niet weg dat in essentie de in de voorbereidingsfase gedane toezeggingen stand zijn gehouden.

De Nederlandse delegatie

De JD, in het Nederlandse politieke spectrum toch duidelijk ter linkerzijde gesitueerd, was in de Nederlandse delegatie voor Moskou deel van de rechtervleugel. Dit als karakterschets van die delegatie. De JOVD en de JS haakten om onduidelijke redenen af en namen uiteindelijk slechts deel via hun internationale koepels. Dit had wel tot gevolg dat de Nederlandse delegatie politiek geenszins representatief voor Nederland was. De standpuntbepaling van de delegatie vond plaats middels een consensusmodel, voor de „officiële“ politiek van de delegatie was die niet-representativiteit dan ook niet zo'n probleem. Wel voor de beeldvorming van de Nederlandse delegatie. Het feit dat de JOVD en de JS zich beperkt hebben tot de relatieve bescherming van hun internationale koepels valt dan ook te betreuren.

De grote politieke diversiteit van de Nederlandse delegatie stond in aanvang samenwerking niet in de weg. In de loop van de voorbereiding echter, en verder tijdens het festival, ontstond er een niet officiële splitsing in een Moskou getrouwe minderheid en een in verschillende mate kritische meerderheid. Dit werd niet alleen door inhoudelijke en organisatorische conflicten in de delegatie veroorzaakt, maar vooral ook

door de omstandigheden in Moskou.

Moskou op z'n best

Twintigduizend gasten onderbrengen en vervoeren is geen kleine klus. Het werd dan ook groot aangepakt. Bussen en begeleiders werden uit het hele land gehaald, het doorgaand verkeer werd om de stad geleid en de normaliter aanwezige forensen (1 à 2 miljoen per dag) kwamen de stad niet meer in. Omvangrijke veiligheidsmaatregelen die meer bedoeld leken om contacten tussen festivaldeelnemers en Moskoviëten te voorkomen dan om de gasten te beschermen. Mijn indruk was dat alles in het werk is gesteld om te grote westerse beïnvloeding te voorkomen. Moskouse jeugd werd zoveel mogelijk ontmoedigd in contact te treden met deelnemers (door intimidatie, bv. arrestatie en dreiging met gevolgen voor de studie). De in groten getale aanwezige militia, politie en, wat ik maar noem, festival-uniformen hadden hier ook een duidelijke taak liggen. Zij waren vooral ook sfeerbepalend. Met enige handigheid was het echter wel mogelijk met niet aan het festival deelnemende Moskoviëten in contact te treden.

Het festival

Brede opzet van het festival, goed 140 deelnemende landen, vele verschillende politieke visies in Moskou. Dat er wat conflicten ontstonden zal niemand verbazen. De discussies, gevoerd in 15 discussiecentra variërend van sport tot nieuwe internationale economische orde, werden over het algemeen overheerst door

Hein Jaarsma voorzitter Jonge Democraten

sprekers van communistische signatuur (al of niet Moskou getrouw), zij waren dan ook in veel groteren getale aanwezig dan vertegenwoordigers van andere politieke stromingen. Hier en daar wat conflicten met sprekerslijsten of spreektijd (waarbij het dan vaak om niet-communisten ging), maar dat soort problemen nam in de loop van het festival af. Ieder kon zijn zegje doen, dat zeker, maar een echte dialoog kwam niet op gang. Oostblok-vertegenwoordigers ontpopten zich als meest uitgesproken blokken, terwijl vele „westerse“ sprekers de discussie daar juist uit probeerden te houden. Het officiële programma was dus vrij sterk gepolariseerd, ondanks bv. de gelegenheid tot het stellen van

vragen aan sprekers. Vele aanvallen op de Verenigde Staten, en vaak in één adem ook de rest van het Westen daarbij genoemd. De Amerikaanse delegatie voelde zich dan ook niet zo op z'n gemak. De West-Duitsers werden door het West-Berlijn incident politiek lam geslagen. De Zweden hadden drie maanden voor het festival al spreektijd aangevraagd in het anti-imperialistisch tribunaal. Op de avond van het gebeuren dreigde hun bijdrage over Afghanistan te vervallen door uitloop van het middagprogramma. Na veel overleg, de Zweden dreigden zelfs met opstappen, toch het woord gekregen. Niet dat daarmee alles in kannen en kruiken was, want vervolgens werd de tekst bij de vertaling geamputeerd. Erg onverstandig van de Sovjets, want er zaten veel west-europese deelnemers in de zaal en er ontstond een forse rel. Negatieve publiciteit als gevolg. Bij dit zware incident is het verder gebleven, in het verdere verloop werd wel goed vertaald.

In het officiële programma slechts een uitwisseling van opinies, voor de dialoog moest je in de wandelgangen zijn. Wat wij voor het vertrek al vermoedden, dat je voor echte discussie je eigen wegen moest zoeken, bleek maar al te waar. Zelf geregelde bilaterale contacten met leden van andere delegaties of, zoals de aan de Nederlandse delegatie deelnemende leden van het landelijk homo jongeren overleg een eigen meeting beleggen. Dit informele circuit, het zg. festival in het festival, was het interessantst.

Besluit

Geen van de wereld jeugd festivals heeft voldaan aan de doelstelling van de initiatiefnemers, ook Moskou niet. Het officiële politieke gedeelte is maar ten dele geslaagd. In het informele circuit zijn door ons, als door vele anderen, interessante en nuttige contacten gelegd. Hierdoor, en door de praktijklessen sovjet-politiek is deelname voor de Jonge Democraten geslaagd. Van echte politieke betekenis zullen WJF's nooit worden, wel kunnen ze politiek beter worden als ze geïnitieerd en gedragen worden door een neutraal internationaal orgaan als de VN of de Unesco.

Irina Grivnina

Moskou was voor het wereld jeugd festival schoon gemaakt. Niet alleen het letterlijke vuil was zoveel mogelijk verwijderd, ook het figuurlijke vuil. Dissidenten werden dringend verzocht Moskou te verlaten voor het festival, werden op vakantie gestuurd of vertrokken uit eigen beweging voor de bui losbarstte. Een grote uitzondering hierop was Irina Grivnina. Zij had zelfs iedere festivaldeelnemer uitgenodigd om bij haar langs te

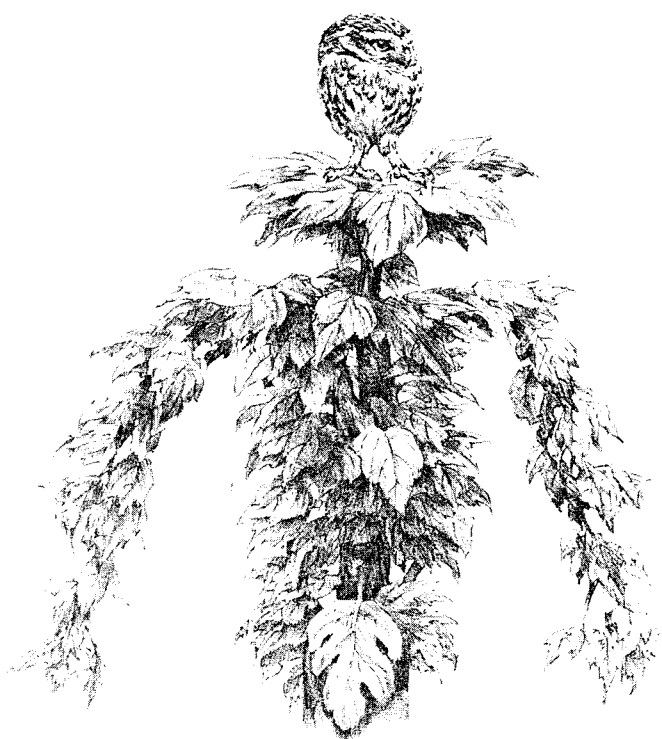
gaan, omdat andere verhaal over de Sovjet Unie te horen. Ondanks deze in de ogen van de Sovjet-autoriteiten ongetwijfeld provocerende actie was zij tijdens het festival gewoon in Moskou. Dit vooral door de publicitaire steun in Nederland en in andere West-europese landen. Ruim 70 festivaldeelnemers uit 10 verschillende landen hebben Irina bezocht. Tijdens het festival is zij dus niet vergeten. Evenals voor die vele anderen die het stigma „dissident“ dragen is het voor Irina Grivnina belangrijk dat ze hier aandacht blijft krijgen. Valt die aandacht weg dan rest slechts strafkamp. Of met Irina's eigen woorden (uit haar „festival notities“): „En ik zal worden beschuldigd van „laster“. Ik hoop dat de deelnemers aan het Jeugdfestival mij niet zullen vergeten en ons zullen blijven steunen. Zonder steun zal de wraak van de KGB wegens mijn „dienstverlening“ en „gastvrijheid“ verschrikkelijk zijn. Het was blijkbaar niet de bedoeling dat alle Moskoviëten hun gastvrijheid aan de buitenlanders zouden tonen.“

HJ

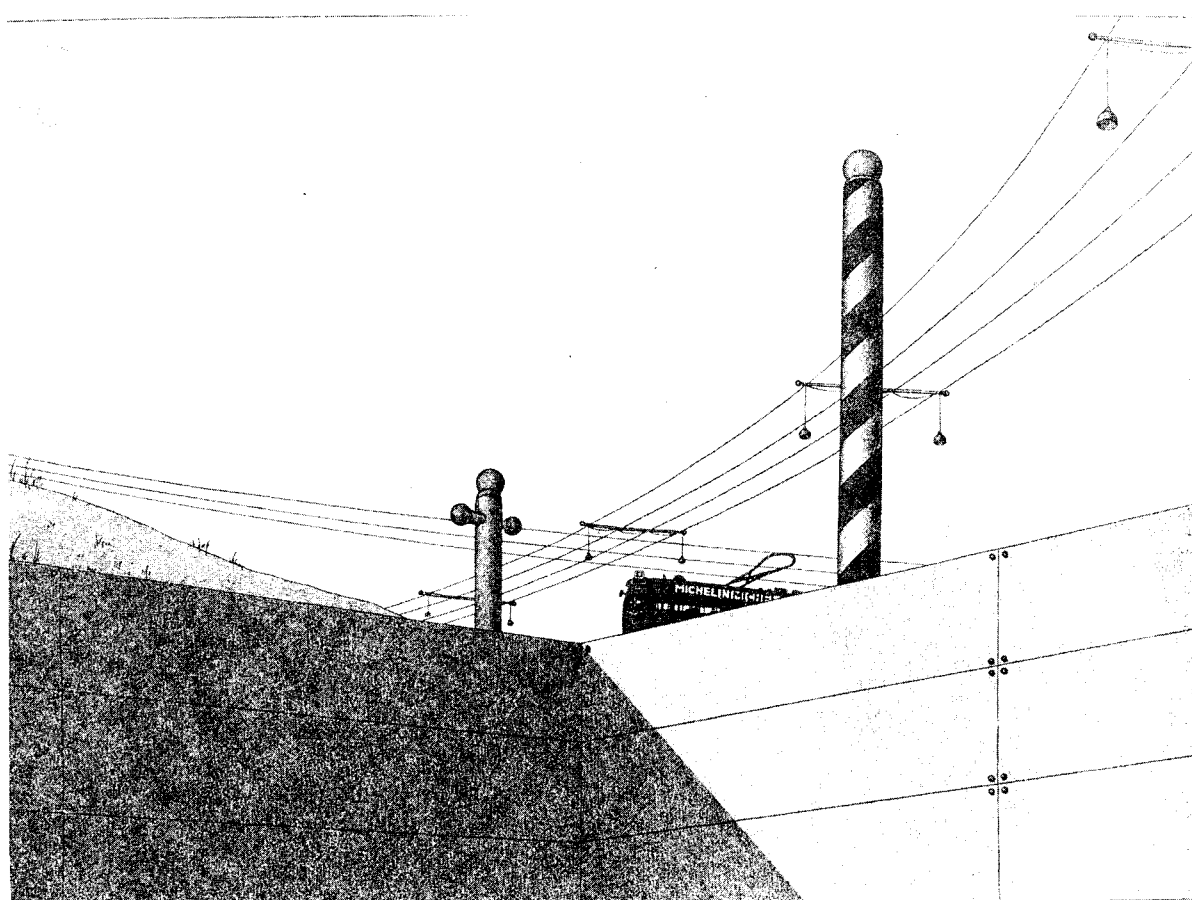
LEREN SAMENLEVEN?

Als toekomstgerichte politieke partij zien wij in de ontwikkeling van de informatietechnologie nieuwe kansen. Computers, robots, en netwerken grijpen we aan om een vernieuwing van de samenleving te realiseren. En wat gebeurt er met de individuele mens? Hij was tevreden toen zijn zware arbeid werd overgenomen door machines. Nu robots hem het brood uit de mond stoten is hij minder tevreden. Waar ligt de schuld van de crisis? De geïndustrialiseerde samenleving bracht welvaart, comfort, veranderde de levensomstandigheden. De informatiemaatschappij brengt ingrijpende veranderingen met zich mee. Mensen worden teruggeworpen op zichzelf en op hun kleine leefomgeving. Wat zal er dan gebeuren? Hoe komt dan de individuele vrijheid tot zijn recht zonder inbreuk op het belang van de ander? Het grote probleem van het jaar 2000 is niet technisch of economisch. Het wordt een moreel probleem. Mensen zullen weer moeten leren samenleven met mensen. Samen zullen we weer de zin van het leven moeten ontdekken. De welvaart van de industrialisatie verdrong de menselijke maat. Die menselijke maat terugvinden zal heel wat moeilijker zijn dan wennen aan het gemak van mechanisering of automatisering.

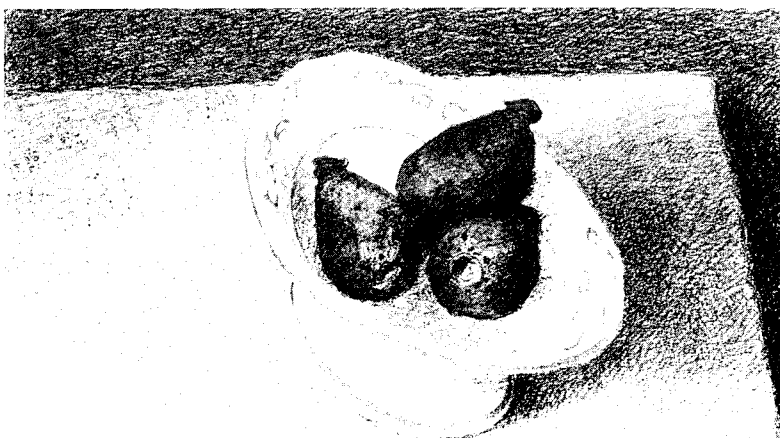
Kees van den Brink

• Een litho van Peter Vos (20x30 cm) voor 66 gulden

• Een litho van Marinus Fuit (31x23 cm), eveneens voor 66 gulden

• De duurste in de D66-collectie: Een vierkleurenets van Mart Kempers (30x26 cm). Zie ook de grote afbeelding op pagina 1

Kunstenaars tekenen voor D66

Vervolg pagina 1

De vijf tekenaars die voor D66 tekenden hebben allen een bekende naam. Hierbij een korte beschrijving van hun werk.

MARINUS FUIT
(Koog a.d. Zaan, 1934)

Deze tekenaar, schilder en graficus woont en werkt in Haarlem. Hij is een meester in het zichtbaar maken van bevreemding, die kan uitgaan van vaak „alledaagse“ situaties. Hij weet met weinig uit de ons omringende wereld veel op te roepen. En bewijst dat een „nieuwe figuratie“ het raadsel van het leven zichtbaar kan maken. Hij kreeg een groot aantal exposities; werk in openbare en particuliere collecties.

LAETITIA DE HAAS
(Den Haag, 1948)

Deze schilderes onderscheidt zich door een genre, dat omschreven kan worden als lyrisch realistisch. Via de „kleine“ onderwerpen in het leven, landschap, interieur, stillevens, komt zij tot een schilderij met een intiem karakter. Opvallend is daarin de heel persoonlijke kleuropvatting. Haar werk kent een groeiende kring van verzamelaars.

PETER VOS
(Amsterdam, 1935)

Een tekenaar van unieke klasse. Als illustrator van vele (kinder)boeken zeer bekend en bemind. Als aquarellist tevens een bijzonder kunstenaar, met een groteske voorliefde voor typen mensen en een liefde en voorkeur voor dieren.

SJOERD BAKKER
(Amsterdam, 1945)

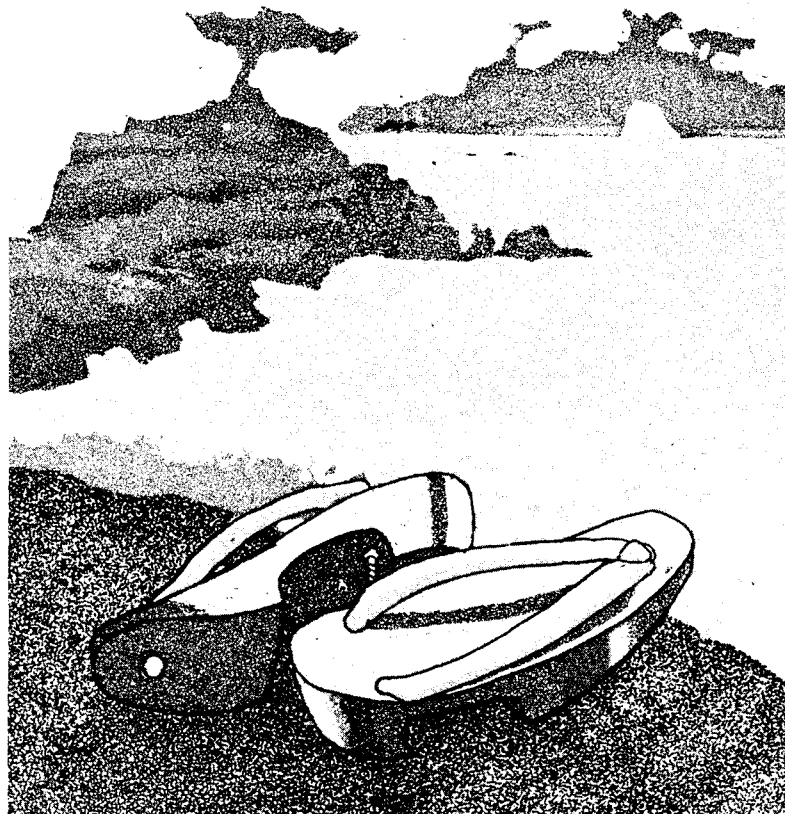
Een van de belangrijkste etsers in ons land. Onderzocht de Japanse prentkunst en laat zich inspireren door de klassieke prentkunstenaars uit het verre Oosten. Ontwikkelde een bijzondere etstechniek, waarbij het gebruik van bepaalde kleuren uitzonderlijk is, werk vooral in particuliere collecties.

MART KEMPERS
(Enschede, 1924)

Werkzaam als illustrator, grafisch ontwerper en schilder. Hij maakt vooral aquarellen en gouaches van sfeervolle stillevens en landschappen (Holland, Frankrijk en Italië). Door de aard van zijn werk heeft hij zich verdiept in kleurenlithografie. Hij maakt prenten met een heel speciale atmosfeer en is een meester van de nuances.

• Dit is de kleurenets van Laetitia de Haas (16x25 cm) voor 166 gulden

• Deze handgekleurde ets van Sjoerd Bakker (13x21 cm) kan in bezit verkregen worden via een schenking/lening van 266 gulden

DOE MEE – BESTEL NU – DOE MEE – BESTEL NU – DOE MEE – BESTEL NU –

Hoe kunt u een of meer van de op deze pagina's getoonde kunstwerken bestellen en tegelijkertijd een bijdrage leveren aan het verkiezingsfonds van D66?

De snelste weg is gebruik te maken van de bij deze Democraat gevoegde accept-girokaart. Belangrijk is hierop duidelijk leesbaar uw naam en adres in te vullen. Het kunstwerk of de kunstwerken worden gestuurd naar het adres op de kaart.

Al naar gelang de keuze vult u de bedragen in van 66, 166, 266, 666 of 1230 gulden. Vult u het laagste bedrag in, vermeld dan naast naam en adres welk van de twee kunstwerken u in plaats van rente wilt ontvangen (Vos of Fuit). Kiest u niet voor kunst, noteer dan het woord rente.

Bedraagt het door u ingevulde bedrag 166, 266 of 666 gulden noteert u respectievelijk de naam De Haas, Bakker en Kempers, of – als u in plaats van de werken van een van hen liever een vergoeding wilt – het woord rente.

Wilt u in bezit komen van de hele serie – voor de echte grafiekverzamelaar een must – vul dan het bedrag van 1230 gulden in.

Viervijfde van het gestorte bedrag wordt beschouwd als schenking, een vijfde als lening die vanaf december 1988 in twee jaar wordt terug betaald. Mocht u het totale bedrag als schenking willen storten vul dan op de accept-girokaart tevens de woorden „totale scheking” in.

Resumé: Op de accept-girokaart vult u in:

- Het bedrag
- Uw bank-/gironummer
- Uw naam

- Adres en woonplaats
- De naam van de kunstenaar of het woord rente
- Eventueel de woorden totale schenking
- Uw handtekening

Zodra het geld is overgemaakt op postgiro 1.000.000 ten name van Verkiezingsfonds D66 in Den Haag ontvangt u per omgaande:

1 – Een schuldbekentenis (in geval u niet voelt voor een totale schenking) groot 20 procent van het door u gestorte bedrag. Daarin verklaart de schuldenaar – het verkiezingsfonds van D66 – dat dit bedrag in twee jaar tijd zal worden afgelost, voor het eerst in december 1988. Bovendien verklaart de schuldenaar dat de lening achtergesteld is ten opzichte van banken en andere crediteuren en er rente van 3 procent zal worden vergoed.

– Of een litho, gesigneerd en genummerd en direct verzonden na ontvangst van uw overmaking;

2 – Een schenkingsverklaring voor 80 procent van het gestorte bedrag met een omschrijving van het doel van de gift. Een gift aan een instelling als een politieke partij is fiscaal aftrekbaar, voorzover deze schenking tenminste 1 procent van uw belastbaar inkomen bedraagt (minimaal 120 gulden) met een maximum van 10 procent van uw belastbaar inkomen.

Overigens staat het u ook vrij zelf voor een ander een schenking/lening aan te vragen en daarmee vrienden en of zakenrelaties met originele kunst te verrassen.

Voor vragen en nadere informatie kunt u bellen met Tineke Knaap op het partijsecretariaat: 070-858303.

D66 haalt coalitie onderuit Milieubeleid van CDA en VVD is lachertje

Het milieubeleid van CDA en VVD is een lachertje. Dat toonde de fractie van D66 in een opvallend kort tijdsbestek aan, nadat CDA en VVD zich tijdens een commissievergadering van de Tweede Kamer flink op de borst hadden geklopt.

Uitgedaagd door minister Winsemius en CDA-kamerlid Van Noord haalde Dick Tommel voor D66 de hele coalitie onderuit. Wat een saai vergadering dreigde te worden, werd smullen voor de aanwezige journalisten. Tommel verweet tijdens de vergadering over de zogenaamde Groene Nota's het CDA zijn „Bijbelse opdracht tot rentmeesterschap“ alleen waar te maken op zondagen en tijdens verkiezingsbijeenkomsten.

Furieus
Toen Van Noord zijn D66-collega furieus tegenwierp dat hij deze beschuldiging maar eens moest proberen waar te maken, zei Tommel: „Dan maak ik nu een lijstje“. Terwijl het CDA nog schuddebuikte van het lachen om dit dreigement, voegde milieu-minister Winsemius daar heel zelfverzekerd aan toe: „Doe dat meteen ook maar voor de VVD“.

Lunchpauze
Tommel besteedde er zijn korte lunchpauze aan om een, zoals hij zelf zegt, verre van complete lijst te maken. Deze telde niettemin achttien milieumisdaden van CDA en VVD.

Het lachen verging de kamerleden van de „andere zijde“. Zelfs de snel opgetrommelde milieuspecialist van het CDA Ad Lansink kon niet voorkomen van D66 de coalitie flink onderuit haalde.

Lijst
De lijst van Tommel bestaat uit de volgende punten:

1. CDA en VVD stemmen in met de aanleg van een olie- en gasleiding door de Waddenzee.
2. CDA en VVD stemmen in met gaswinning in het Zuidwalveld in de Waddenzee.
3. CDA en VVD hebben gestemd tegen een motie waarin werd gevraagd bij de beoordeling van militaire activiteiten rekening te houden met het regeringsbeleid ten aanzien van natuur en landschap en ten aanzien van het Waddengebied.
4. CDA en VVD hebben tegen een motie gestemd waarin werd gevraagd het „Groote Veld“ niet in te richten als EOT (het „Groote Veld is aangeduid als grote landschapseenheid en als potentieel nationaal park).
5. CDA en VVD hebben tegen een motie gestemd waarin werd gevraagd de Ginkelse heide niet in te richten als COT.
6. CDA en VVD hebben gestemd te-

• Dick Tommel, het D66-kamerlid dat in een korte lunchpauze de coalitiepartijen onderuit haalde

- gen een motie waarin werd gevraagd in het natuurgebied te Anloo geen EOT in te richten.
7. CDA en VVD hebben jaarlijks amendementen ingediend waardoor het bedrag dat beschikbaar is voor de bestrijding van industrielawaai aanzienlijk is beperkt.
8. CDA en VVD hebben geen bezwaar tegen het toestaan van nachtvluchten op het vliegveld Beek.
9. CDA en VVD zijn niet bereid substantiële maatregelen te treffen ter vermindering van de uitstoot van zwaveldioxide in de raffinaderijsector.
10. CDA en VVD zijn niet bereid scherpe normen te stellen (bv. de in de USA geldende normen) aan de kwaliteit van de uitlaatgassen voor personenauto's.
11. CDA en VVD stemmen er mee in dat de rookgassen van de elektriciteitscentrale te Buggenum niet worden ontzwaveld.
12. CDA en VVD zijn tegen een wettelijke regeling die de export van chemisch afval onmogelijk kan maken.
13. CDA en VVD zijn tegen het toepassen van milieu-effectrapportage bij landinrichting.
14. CDA en VVD hebben tegen voorstellen gestemd waarin werd ge-

- vraagd om een substantiële verhoging van de uitgaven voor bodemsanering.
 15. CDA en VVD hebben tegen alle moties gestemd waarin werd gevraagd bij gevallen van bodemverontreiniging de bodem schoon te maken i.p.v. de verontreiniging te isoleren.
 16. CDA en VVD stemmen in met de bouw van nieuwe kerncentrales terwijl het probleem van het radioactief afval nog niet is opgelost.
 17. CDA en VVD zijn niet bereid definitief af te zien van de mogelijkheid van het bergen van radioactief afval in of op de zeebodem.
 18. CDA en VVD hebben tegen alle moties gestemd waarin werd gevraagd de toepassing van windenergie in Nederland te bevorderen.
- Daarnaast:
- heeft de VVD tegen de Interimbeperking varkens- en pluimveehouderij gestemd.
 - heeft de VVD een poging gedaan d.m.v. amendement de beschermende werking van de Wet bodembescherming te ontcrachten.
 - heeft het CDA zich gekeerd tegen het milieuvriendelijke tracé voor de aanleg van Rijksweg 73 op de linker Maasoever.

SWB

SWB EN DE CAMPAGNE

Voor de inhoudelijke bijdrage aan de verkiezingscampagne zoekt het Wetenschappelijk Bureau mensen, die deel willen nemen aan snelle themagroepen.

Binnenkort publiceert de partij haar ontwerp-verkiezingsprogramma. Vanaf dat moment speuren D66-leden, politici en belangenorganisaties naar hun „items“ en misschien vooral naar wat ontbreekt. Kandidaat-kamerleden gaan het programma diepgaand bestuderen, om goed beslagen ten ijs te komen. Al deze activiteiten tijdens de campagne zijn voor de SWB aanleiding om een aantal themagroepen op te richten. De themagroepen zullen zich met de belangrijkste zaken van de campagne bezig houden, namelijk het verkiezingsprogramma en de actualiteit. Met name zal de taak van de themagroepen bestaan uit het zoeken en aandragen van feitelijke gegevens en het verdiepen van onderdelen van het verkiezingsprogramma, daar waar het gewenst is.

Op dit moment is nog niet bekend welke themagroepen er komen. Zeker is wel dat uiteenlopende onderwerpen aan de orde komen. Vast staat ook dat gezien de campagnetijd, de themagroepen een korte levensduur hebben. Naast inhoudelijke zaken zal er ook het nodig lees-, puzzel-, knip- en plakwerk aan te pas komen, (zoals voor de campagne-knipselkrant, het schrijven, redigeren en verfracten van themafolders etc.). Kortom, voor elk wat wils.

Mensen die belangstelling of ideeën voor deze themagroepen hebben, kunnen nu al met ons contact opnemen (070-858303, op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag; vragen naar Corrie Hupkes of Rolf-Jan Sielcken). Zodra het concept-verkiezingsprogramma bekend is, zullen de themagroepen van start gaan.

WERKGROEP JUSTITIE

De vernieuwde werkgroep justitie gaat van start! Op 29 oktober a.s. komt de werkgroep voor het eerst bijeen op het Binnenhof. Op de agenda staan onderwerpen in verband met de begrotingsbehandeling, zoals jeugdrecht, hulp aan geweld-slachtoffers en rechterlijke organisatie.

De werkgroep zoekt nog een aantal mensen die willen deelnemen. Indien u belangstelling hebt, kunt u contact opnemen met het Wetenschappelijk Bureau: 070-858303, Rolf-Jan Sielcken)

Congresinformatie

Voorstellen wijzigingen Statuten en Huishoudelijk Reglement

In aansluiting op de publikatie in Democraat nr. 8 volgt hier het restant van de wijzigingen van Statuten en Huishoudelijk Reglement. Groten-deels zijn het uitwerkingen van eerdere ALV-besluiten. De vernummeringen zijn uitsluitend aangegeven om de voorstellen eenvoudiger te laten lezen. Na de ALV zal de Rapportagecommissie de definitieve redactie voorbereiden.

Bijlage D

- Overeenkomstige toepassing artikelen 107 t/m 109:
- a. Met verkiezingskommissie genoemd in art 107 lid 1, 4, 5, 6, 7, 8, art. 109 lid 1 wordt de regionale verkiezingskommissie bedoeld;
 - b. Voor het Hoofdbestuur, zoals vermeld in art. 107 lid 4, dient gelezen te worden Regiobestuur;
 - c. Art. 109 lid 8 is wel/niet van overeenkomstige toepassing.

De op grond van artikel 19 lid 7 vereiste nadere regelingen zijn, voor zover van toepassing:

- b.1. het lidmaatschap van Provinciale Staten wordt niet onverenigbaar geacht met andere dan reeds bij Statuten en HR uitgesloten functies;
2. het lidmaatschap van Provinciale Staten wordt ter aanvulling op de reeds in Statuten en HR uitgesloten functies nog onverenigbaar geacht met (bijv. lid AB, DAB, SB, Adviesraad, partij-commissies o.i.d.)
- c.1. voor het lidmaatschap van Provinciale Staten gelden geen nadere functievereisten;
2. voor het lidmaatschap van Provinciale Staten geldt de volgende profielschets en gelden de nadere functievereisten;
- h. als tijdsplanning voor kandidaatstelling en verkiezing wordt aangehouden: (invullen)

Nadere kiesprocedure voor de regio:

- Art. 113 lid 1: schrappen.
lid 3: handhaven.
- Art. 114 lid 1: wijzigen in:
De ARV benoemt één jaar voor de verkiezing van Provinciale Staten een regionale verkiezingskommissie.
- lid 2: handhaven.
lid 3: handhaven.
lid 4: schrappen.
lid 5: handhaven, omvang ter keuze.
lid 6: schrappen.

- lid 7: handhaven, ipv HB echter RB.
lid 8: handhaven, ipv HB echter ARV, na tijdelijke voorziening RB.
- Art. 115 lid 1: schrappen.
lid 2: handhaven.
lid 3: handhaven.
lid 4: schrappen.
lid 5: schrappen.
lid 6: handhaven, ipv HB echter RB.
- Art. 116 lid 1: handhaven; echter in regel 2/3 schrappen i.o.m. LVC;
lid 2: handhaven; met toevoeging: dan wel de ARV wordt vermeld, waarop het stembiljet kan worden uitgebracht; de regio moet in deze formulering dus een keuze maken! (113.2)
- lid 3: handhaven.
lid 4: handhaven.
- Art. 117 lid 1: handhaven, doch tekstgedeelte vanaf „en dient alvorens... t/m goedgekeurd“ schrappen.
lid 2: handhaven.
lid 3: schrappen.
lid 4: handhaven.
- Art. 118 lid 1: schrappen, decentralisatie.
lid 2: wijzigen:
„Wanneer het de landelijke verkiezingskommissie blijkt dat de uitslag van de stemming niet juist is bepaald, treedt zij in overleg met het regiobestuur, die zonodig de uitslag corrigeert na de regionale verkiezingskommissie daarover te hebben gehoord.“
- lid 3: Vervolgens maakt de regionale verkiezingskommissie de uitslag bekend aan de kandidaten en het regiobestuur.
- lid 4: handhaven.
lid 5: handhaven.
lid 6: schrappen.
lid 7: schrappen.
lid 8: schrappen.
lid 9: schrappen.
lid 10: handhaven.

Bijlage E

Bestemd voor de verkiezingen op afdelingsniveau, wordt mutaties mutandis vastgesteld conform bijlage D.

Art. 128: schrappen.

Ewout Cassee, Vice-Voorzitter Organisatie

Kruisraketten en het belang van de Eerste Kamer

Met de rakettenbrief van de regering en het commentaar van Lubbers erop, kun je weer alle kanten uit. Ik zou de volgende kanttekeningen willen maken.

In schriftelijke vragen in oktober 1983 verzocht ik Lubbers om uitdrukkelijke goedkeuring voor de plaatsing van kruisvluchtwapens van beide Kamers. Bij een nieuw verdrag, omdat naar mijn mening de bestaande verdragen niet als parapluie konden worden gebruikt. Na het advies van de Raad van State besloot het kabinet gezien „het grote politieke en maatschappelijke belang van de beslissing“ tot het sluiten van een verdrag en beloofde dat ter voorbereiding daarvan over de beheersaspecten tijdig overleg met het parlement zou worden gevoerd. Die belofte wordt herhaald in de brief van 1 oktober, waarna met de Tweede Kamer een afspraak werd gemaakt voor 22 oktober. Maar hoe zou het nou gaan met de Eerste Kamer? Reden om op 8 oktober vragen aan de Minister-President te stellen, daarin gesteund door Suzanne Bischoff en Bas de Gaay Fortman.

Wij wilden in de eerste plaats van hem weten of hij onze mening deelde dat overleg met het parlement betekent overleg met beide Kamers der Staten-Generaal. Verder of hij zich realiseerde dat de steun van het parlement voor het 1 juni-besluit waarnaar de Troonrede verwees, zich tot dusverre had beperkt tot de steun van de Tweede Kamer. En tenslotte, of hij bereid was zo spoedig mogelijk na 22 oktober over de genoemde beheersaspecten te overleggen met de Eerste Kamer, in het licht van de constitutio-

nele taak die deze Kamer heeft te vervullen.

Verdrag

De tweede kanttekening gaat over de vorm, waarin een verdrag over plaatsing tussen Nederland en de V.S. zal worden gesloten. In januari 1984 werd een verdrag toegezegd nadat de Raad van State advies had uitgebracht. Maar in het antwoord op mijn schriftelijke vragen over de vorm waarin dat verdrag zou worden gegoten, antwoordden de Ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie al in termen van een overeenkomst. Niet dat dat voor Nederland op zich iets uitmaakt - het Verdragenverdrag schakelt die zaken gelijk - maar ik vond wel dat de regering zich erop diende te bezinnen of de vorm die de VS aan het verdrag zou geven, wellicht nog bepaalde consequenties voor Nederland zou hebben. Een „treaty“ behoeft in de V.S. de goedkeuring van het parlement, maar voor een „agreement“ is de handtekening van de President voldoende. Er zijn situaties denkbaar, bijvoorbeeld als er grote schadevergoedingen aan de orde zouden zijn, waarin Nederlandse claims door een Amerikaanse rechtbank ongeldig verklaard zouden worden als ze stoele binnen een verdrag waaraan het Amerikaanse Congres niet te pas is gekomen.

Maar er is nog een andere, meer principiële reden waarom Nederland vast zou moeten houden aan een treaty. Naar inhoud en strekking evenaart, zo niet overschrijdt het KVV-verdrag het NAVO-verdrag. Het is een toevoeging aan, geen uitvoering van het NAVO-verdrag. De wetgever heeft in 1949 dit soort ontwikkelingen niet voorzien. Deze wapens zijn bovendien zo revolutionair: onmiddellijke paraatheid, hoge snelheid, groot afstands bereik, dat de huidige NAVO-

(kern)taken erbij in het niet vallen. Pas later heb ik begrepen hoe belangrijk deze vragen waren, toen ik ontdekte dat men op het Departement van Buitenlandse Zaken geschrokken was: men dacht dat Van Mierlo ze persoonlijk had opgesteld! De wollige terminologie die in de brief wordt gehanteerd: „optimale invloed op de te nemen beslissingen omtrent inzet“ en „een speciaal gewicht toekennen aan de standpunten van de meest betrokken lidstaten“ is naar mijn mening een derde reden waarom Amerikaanse Congresleden erin geïnteresseerd zouden kunnen zijn om bij de overeenkomst te worden betrokken.

Consultatieprocedures

Als de regering het daarover heeft, wordt bedoeld op de - gezien de aard van de huidige wapens - volstrekt achterhaalde Atheense richtlijnen uit 1962, die bovendien zijn vastgesteld in een vergadering van Ministers van NAVO-landen. Het zijn dus regels die de deelnemende regeringen politiek committeren, maar de staten niet juridisch binden. Als de regering dus al maar verwijst naar die consultatieprocedures, dan zullen parlementariërs toch wat beter inzicht in die regels moeten krijgen en zullen ze in het verdrag of in een aanhangsel ervan dienen te worden opgenomen. Tot dusver is aan die regels het parlement nog niet te pas gekomen. Wat we er nu van deskundigen over te weten kunnen komen, is dat ze niets voorstellen. Egon Bahr zei het eens zo: „Konsultationen sind Märchen für nicht-atomaire Kinder“ en ook iemand als Paul Warnke is er volstrekt van overtuigd dat alleen het land dat fysiek de wapens controleert, de beslissing neemt. Insprak bij inzet is dus niet genoeg, het gaat om medezeggenschap.

En dat is ook waar ik in de Eerste Kamer steeds voor heb gepleit: een dubbele sleutel voor de inzet van KVV. Hans van Mierlo maakte daar - nog beter - een Europese sleutel van.

maatschappelijke belangen die met deze beslissing gemoeid zijn, zou mijns inziens bij twijfel zo'n tweederde meerderheid al gerechtvaardigd zijn. Veel deskundigen hebben vragetkens gezet bij de soevereiniteitskwesitie. Ook de Raad van State. Maar die heeft niet het laatste woord: dat heeft de wetgever, dat wil zeggen: beide Kamers der Staten-Generaal. Recent is door het Tribunaal voor de Vrede in Rotterdam o.m. ook uitgesproken, dat plaatsing van KVV in Nederland in strijd is met de Grondwet, indien Nederland niet de bevoegdheid heeft de inzet van deze wapens te blokkeren. Een verdrag dat een dergelijke plaatsing zou regelen, behoeft, zo vindt het Tribunaal, de goedkeuring van een meerderheid van tweederde van Tweede en Eerste Kamer der Staten-Generaal. Het kan en mag in mijn ogen niet zo zijn dat die beslissing over wel of geen tweederde meerderheid - als amendement bij de behandeling van de wet tot goedkeuring van het verdrag - wel de Tweede, maar niet de Eerste Kamer passeert.

In het licht van de constitutionele taak van de Eerste Kamer is het daarom van groot belang, dat ook dit Huis ter voorbereiding van een overeenkomst tot plaatsing, tijdig overleg voert met de regering over beheersaspecten.

Marie-Louise Tiesinga-Autsema

Weg met charisma

Een citaat uit de Democraat, waarin het verslag over het juni-congres staat: „Met die wondermooie stem en met wagonladingen charisma. Het is trouwens altijd stil als Van Mierlo het woord heeft. Wist je dat je die pot charisma niet zomaar eventjes weg kan zetten, die heb je of die heb je niet. Hans heeft 'em en D66 heeft Hans.“

Deze terminologie verwacht je toch niet in het blad van een serieuze politieke partij? Het is natuurlijk mooi meegenomen, dat Hans een goeie voordracht heeft, maar het ging toch om de politieke boodschap van de hele Eerste Kamer? Ook als een ander - zelfs met een krakend stemgeluid - deze had voorgelezen zou ik stil geweest zijn, ook dan zou ik bij Van Mierlo's uiteenzetting over de SDI en de konsekwenties daarvan voor een Nederlands verdrag betreffende de kruisraketten met uiterste aandacht hebben geluisterd.

De wereld is gezegend of gestraft met een Amerikaanse president, die zijn „charisma“ heeft aangeleerd als tweederangs acteur. Laten we blij zijn met de m.i. niet geringe mérites van Van Mierlo als politicus. Een partij die zich laat voorstaan op het charisma van haar voormannen verdient de naam „Democraten“ niet. *El Peters, Son.*

(advertentie)

Alleen stemmen tellen

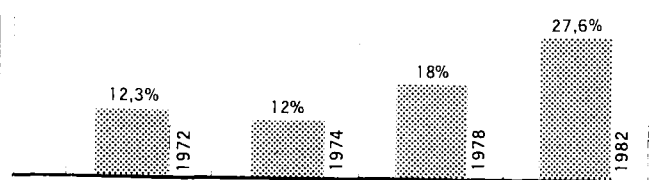

Paul Wessels een van de 15 voorkeurskandidaten Een bekend gezicht!

Waarom in Gennep wel!

(zie onze video-band (tel.: 070-468645))

WAT IN GENNEP LUKT MOET OOK LANDELIJK MOGELIJK ZIJN. GEEF PAUL UW VOORKEURSTEM!

Bedankt!

Nol van Est
Wethouder D'66 Gennep

(advertentie)

VOOR EEN HERVORMINGSGEZINDE PARTIJ ZIJN CREATIVITEIT EN VERNIEUWEND DENKEN LEVENSVORWAARDEN

Ondergetekenden steunen de kandidatuur van

LEO DE GRAAF

voor de tweede-kamerfractie van D66 (nummer 40 van de kandidatenlijst)

Naast de noodzaak van een goede lijststaanvoerder en continuïteit in de tweede-kamerfractie is het van belang dat er vers bloed in onze voorhoede komt. Nieuwe mensen en nieuwe ideeën moeten kansen krijgen.

Ondergetekenden hebben LEO DE GRAAF als statenlid in Gelderland, werkgroeps lid, gast spreker of als initiator van uiteenlopende D66-activiteiten leren kennen.

Wij zijn van mening dat hij, met name door zijn creatieve en vernieuwende manier van denken, een waardevol D66 kamerlid zal zijn. Deze eigenschappen, in combinatie met een grote inzet en betrokkenheid, een scherpe analyse en het vermogen ideeën ook praktisch vorm te geven, zijn voor ons reden LEO DE GRAAF aan te bevelen als kandidaat voor het tweede-kamerlidmaatschap.

- Henk van Alderwegen, Wageningen (wethouder)
- Arno van der Avort, Oirschot (lid adviesraad)
- Rob van Baaren, Arnhem (voorzitter statenfractie Gld.)
- Ria Bode, Rheden (afdelingsbestuurslid)
- Jos Bouman, Deil (kandidaat-lijsttrekker)
- Karel Dekker, Hazerswoude (raadslid)
- Marjolijn Driessen, Malden (statenlid Gld.)
- Peter van Eijk, Amstelveen (bestuurslid PSVI)
- Herman Frenzt, Nijmegen (afdelingsvoorzitter)
- Harry Geenen, Wageningen (statenlid Gld.)
- Arnold Gerritsen, Apeldoorn (actief lid)
- Paul de Graaf, Delft (regio-voorzitter ZH)
- Leontien Hellferich, Eerbeek (raadslid)
- Dirk van der Heij, Wageningen (raadslid)
- Ko Hissink, Wageningen (lid werkgroep Volksgezondheid)
- Erik van der Hoeven, Landsmeer (directeur SWB, afdelingsvoorzitter)
- Marian Louppen, Rozendaal (statenlid Gld.)
- Kees van Male, Bergen op Zoom (afdelingsvoorzitter)
- Lies Mulderij, Apeldoorn (raadslid)
- Jan Pool, Leiderdorp (secretaris SWB)
- Gerrit Rike, Zaltbommel (raadslid)
- Meino Smit, Nijkerk (raadslid)
- Wim Vrijhoef, Nijmegen (wethouder)
- Yvonne van Wagenveld, Muiderberg (statenlid NH)

Ieder handelt op persoonlijke titel

SWB

AGENDA '86
600 DEMOCRATEN MET ADRES EN TELEFOONNUMMER ZO UIT DE COMPUTER

in een handig los adressenboekje. Naast de gebruikelijke agenda met groene omslag, is nu ook een los adressenboekje bij het Wetenschappelijk Bureau te bestellen. Hij past in elke normale memoplan-agenda. De agenda en/of het adressenboekje is te bestellen door overmaking van onderstaand bedrag op giro 3322213 t.n.v. SWB-D66 Den Haag, onder vermelding van „agenda '86“. Kosten: agenda + adressenboekje f 10,- (inclusief porto); bij afhalen op secretariaat of congres f 7,50. Los adressenboekje f 5,- (inclusief porto)

Attentie: de oplage is beperkt, dus wie het eerst komt...

NIEUW GEZICHT

Rolf-Jan Sielcken, de nieuwe medewerker van het Wetenschappelijk Bureau

PEP is er niet zo maar!

In het komende jaar is erg veel enthousiasme nodig om twee verkiezingen te winnen. Een actieve levendige afdeling is daarbij een voorwaarde. In meer dan dertig afdelings- en regiovergaderingen is in de afgelopen maanden proef gedraaid met videobanden van belangrijke gebeurtenissen. Dat is een succes geworden. Inmiddels is er een band in voorbereiding over de door Hans van Mierlo uitgesproken Politieke Boodschap.

Als u behoefte hebt aan een pep-middel neem dan de Samenvatting van de bijeenkomst in het Haarthuis Arnhem op 5 januari 1985, no 12.

Er zijn afdelingen die zich niet schamen om toch eens het geheim van het succes te leren kennen van onze afdeling in Gennep, no 10.

Wie graag nog eens een goed, stimulerend verhaal wil horen moet nog eens kennismaken met de band van het optreden van Shirley Williams op de Democraten Dierendag in Blijdorp, no 2.

Alle videobanden kosten inclusief verzending, de band, enz. enz. f 90,-. Van veel producties bestaat er ook een geluidscassette, welke f 10,- of f 15,- kosten, eveneens all-in. (Dat is afhankelijk van de lengte.)

Bestellen: giro 5581234 CCP Den Haag of bank 66 76 64 750 CCP Den Haag.
Inlichtingen: 070-468645
ALTIJD OP BANK- OF GIRO-OPDRACHT VERMELDEN OP WELK VIDEOSYSTEEM GELEVERD MOET WORDEN.

Kruisraketten: D66-fractie zoekt compromis

Geen definitief besluit tot plaatsing in november, maar – als maximaal haalbaar compromis – proberen een Kamermeerderheid te krijgen tot een voorlopig besluit tot plaatsing met de mogelijkheid om pas definitief te beslissen in 1987. Met deze inzet moet de fractie van D66 in de Tweede Kamer het debat in gaan over de plaatsing van de 48 kruisraketten in Nederland.

Als het kabinet in november besluit definitief over te gaan tot plaatsing – dat wil zeggen daarover ook een verdrag wil afsluiten met de Verenigde Staten – zal D66 zich daar fel tegen verzetten. „D66 wijst een definitief besluit op dit moment volstrekt af”, aldus Maarten Engwirda onlangs desgevraagd in het Vara-radioprogramma In de Rooie Haan. „De plaatsing van de eerste raketten

is pas begin 1988 aan de orde. Het is zeer ongewenst om nu – medegelet op de initiatieven van Gorbatsjov om opnieuw te praten over vermindering van kernwapens in Europa – de zaak dicht te timmeren door een definitief besluit. Een definitief besluit waarmee we ons zelf alle mogelijkheden ontnemen om in te spelen op komende ontwikkelingen.” Engwirda reageerde daarmee op uitspraken van minister Van den Broek over de jongste voorstellen van de Sovjet-Unie, die volgens de bewindsman uitvoering van het 1 juni-besluit in november niet minder onvermijdelijk maken.

Teleurstellend

„Die opstelling van de minister vind ik zeer teleurstellend”, aldus Engwirda voor de Vara-microfoon. „Het is eigenlijk het door-

trekken van de lijn die de afgelopen jaren door dit kabinet is gevolgd, waarop geen actief beleid is gevoerd om de kernwapens in Europa terug te dringen. Een lijn – die gesteund door een Kamermeerderheid – leidde tot het door ons verafschuwde 1 juni-besluit om in november van dit jaar definitief te besluiten na een enkel optelsommetje. D66 zal zich daar ook nu niet zomaar bij neerleggen, en er alles aan doen om tot een compromis te komen dat perspectief biedt voor de toekomst.” Engwirda benadrukte dat D66 volmondig ja heeft gezegd tegen de tekst van het volkspetitionnement. Dat hij het zelf niet tekent heeft dan ook niets met de inhoud te maken, maar met zijn opvatting dat politici geen brieven aan zich zelf moeten schrijven. Hij sloot daarmee aan bij Hans van Mierlo, die – twee weken eerder

te gast In de Rooie Haan – een zelfde geluid liet horen.

Wijs

Van Mierlo toen over de plaatsing van kruisraketten: „Ik vind het zeer schadelijk als Nederland opnieuw gaat terug komen – tegenover het buitenland – op een besluit, ook al heb ik kritiek op dat besluit. De politieke partijen hebben echter voor een klimaat gezorgd van uitstel, waarin de regering zijn eigen onmacht heeft geschapen om dat te doen wat haar goed lijkt. Met andere woorden: Niet plaatsing tot iedere prijs.” „Het kan zijn dat er een dusdanig onbehagen geregistreerd wordt van burgers – kijk naar het volkspetitionnement – dat de regering zal moeten zeggen het kan niet meer, we doen het niet. En dat zou wijs zijn.”

Maarten Engwirda:

Kabinet Lubbers neemt burgers niet serieus

Het kabinet Lubbers neemt de burgers niet serieus. Het voert een volstrekt a-liberaal beleid dat de individuele keuzevrijheid van mensen beperkt. Daarnaast maakt het zich schuldig aan regentenpolitiek door de afstand tussen kiezer en gekozen stelselmatig te vergroten.

Maarten Engwirda maakt zich aan de vooravond van de Algemene Beschouwingen flink kwaad op het kabinet. „Deze regering zet de klok terug. Het motto lijkt blijf zitten waar je zit en verroer je niet. Het is de taak van D66 om daar tegen te ageren.” Dat wil niet zeggen dat Engwirda namens zijn fractie niet zal in gaan op het sociaal economisch beleid van de regering. Naast forse kritiek zal D66 op dit punt ook positieve geluiden laten horen. „Het is op zich verheugend dat het financieringstekort daalt. Dat is zeker niet voor honderd procent de verdienste van het kabinet, maar je hoeft die verdienste ook niet kleiner te maken dan hij is. De daling van het financieringstekort en de handhaving van de koopkracht betekenen een belangrijke impuls voor het economisch klimaat in Nederland.”

Werkgelegenheid

Daar staat tegenover de ernstige kritiek van D66 op het ontbreken van een werkgelegenheidsbeleid. „Van verdere verlaging van de arbeidskosten door belasting- en premiedruk is geen sprake; een goed industrie- en technologiebeleid is er ook niet; het kabinet doet niets aan steunverlening aan jonge, nieuwe bedrijven en het ontbreekt aan om-, her- en bijscholingsprogramma's waarmee vraag en aanbod beter kunnen worden afgestemd.” Engwirda noemt het „volstrekt idioot” dat de regering kennelijk geen enkele waarde hecht aan

herverdeling van arbeid via arbeidsduurverkorting. „Het Centraal Planbureau”, licht hij toe, „geeft bij gebrek aan beleidsvoornemens op dit terrein als verwachting, dat volgend jaar in het bedrijfsleven een magere arbeidsduurverkorting van slechts 1 procent zal worden afgesproken. De D66-fractie vindt dit onaanvaardbaar. Het kabinet is aan de samenleving en zich zelf – zie het zogenaamde derde spoor van het kabinetsbeleid – verplicht om alsnog een beleid te voeren gericht op het bereiken van minstens twee procent arbeidsduurverkorting in 1986, zowel in het bedrijfsleven als voor het eigen personeel. Dat kan en dat moet.”

Blind

Het kabinet staart zich volgens Maarten Engwirda volkomen blind op het terug dringen van het financieringstekort. Niet alleen het werkgelegenheidsbeleid is daarbij volgens hem het kind van de bezuinigingsrekening. Voor andere zaken lijkt het kabinet al helemaal geen tijd te hebben, als het kabinet er al tijd voor wil maken.

Als voorbeeld noemt Engwirda de Wet Gelijke Behandeling „Het kabinet heeft bij zijn aantreden beloofd op korte termijn met een voorstel naar de Kamer te komen om discriminatie op grond van geslacht en geaardheid te verbieden. En halverwege het oogstjaar blijkt het kabinet die verantwoordelijkheid niet te nemen. Het

• Maarten Engwirda aan de vooravond van de Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer: „Het kabinet staart zich volkomen blind op het terug dringen van het financieringstekort...”

trieste gevolg is dat de hele besluitvorming over dit belangrijke onderwerp weer jaren is vertraagd. Wat betreft het vraagstuk van de euthanasie dreigt het zelfde gebeuren, zij het dat ons eigen wetsvoorstel op dit punt het tij nog kan doen keren.”

De overheid weet wel wat goed is voor de burgers, dat is volgens Engwirda de onuitgesproken gedachte achter het huidige beleid. „De mensen worden ongevraagd in hokjes gestopt. Je ziet het ook aan de tweeverdienerswet en de voordeurdelersregeling. Waar nog bij komt dat deze laatste maatregelen van het kabinet leiden tot onnodige regelgeving en bureaucratie. Iets waartegen dit kabinet juist iets wilde doen. Ik hoor het Nijpels nog roepen tijdens de vorige verkiezingscampagne...”

Inspraak

Dat de overheid ten onrechte wel denkt te weten wat goed is voor de mensen blijkt volgens Engwirda uit de nonchalante houding ten opzichte van inspraak en de angst voor staatsrechtelijke vernieuwingen.

„De manier waarop dit kabinet omgaat met inspraak werd het duidelijkst zichtbaar bij het energiebeleid”, aldus Engwirda, „Kijk alleen maar naar de wijze waarop werd omgesprongen met het resultaat van de Brede Maatschappelijke Discussie. Het rapport dat daaruit voortkwam was nog niet van de pers, of het verdween in de prullebak onder het bureau van minister Van Aarden-

ne. En voor het feit dat geheime afspraken over de lokatie van kerncentrales de inspraak over deze zaak volstrekt zinloos maakte zijn al helemaal geen woorden te vinden...”

Vernieuwing

„Dit kabinet is wars van invloed van burgers en kiezers”, concludeert Engwirda. Dat laatste bleek nog onlangs bij de behandeling in de Kamer van het rapport van de commissie Biesheuvel, die als opdracht had te onderzoeken hoe burgers beter betrokken kunnen worden bij de besluitvorming. De conclusie van de commissie kwam overeen met de oude voorstellen van D66 over staatsrechtelijke vernieuwing. Wel aardig, vond de regering, maar de grondwetsherzieningen die nodig zijn om ze in te voeren achtte de club van Lubbers niet gewenst. Over onze reden van bestaan gesproken...”

D66 op de radio

Wilt u de D66-actualiteiten van de naald? Eens in de twee weken is D66 op dinsdag tien minuten lang in de ether. Vanaf 18.20 op Hilversum 5, in het kader van de zendtijd voor politieke partijen. Het radio-programma staat evenals deze pagina Actualiteit onder redactie van de afdeling Voorlichting (070-614911, toestel 2748 of 2048). De presentatie is in handen van Tineke Stegeman.

Bijlagen:

- Concept-verkiezingsprogramma
- Kiezen voor kunst
- PEAC-bulletin

Alternatief

Het ontwerp-verkiezingsprogramma van D66 is veel beter geschreven dan dat van andere partijen. Er worden stevige noten gekraakt over het falen van het politieke bestel en de onbestuurbaarheid van de bureaucratie. Uit het programma blijkt dat D66 meer dan andere partijen oog heeft voor de enorme opgave die een nabije samenleving stelt aan de politiek met veel meer informatietechnologieën, automatisering en vrije tijd. Het is duidelijk dat D66 frisheid heeft herwonnen.

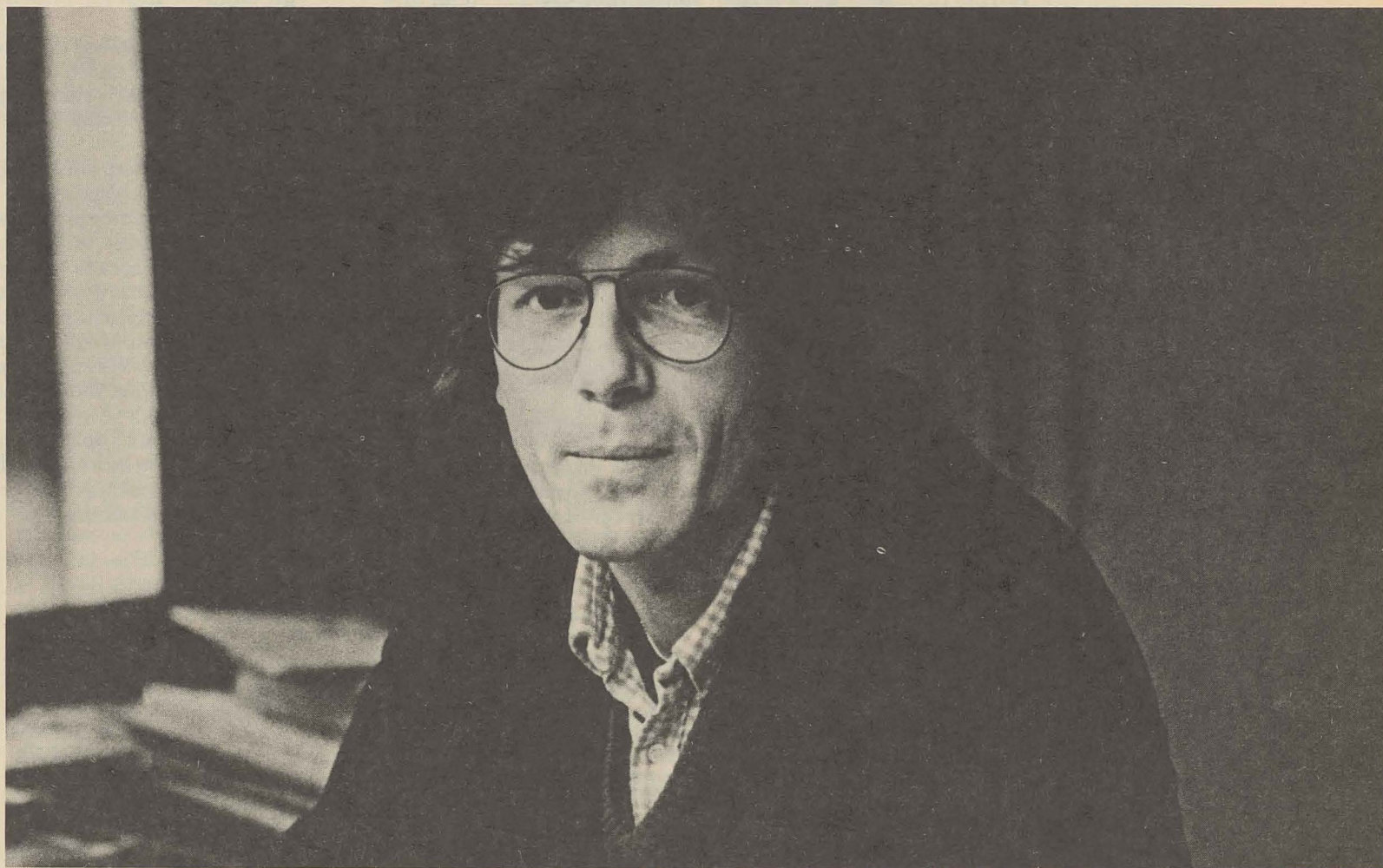
Een mooiere introductie van het concept-verkiezingsprogramma 1986-1990 - als bijlage opgenomen in deze Democraat - kunnen we ons als redactie niet voorstellen. Het is de eerste alinea van het hoofdredactionele commentaar van de Volkskrant van 31 oktober, een dag na de perspresentatie van het programma.

Het programma wordt zaterdag 30 november voor het eerst besproken tijdens het congres in Het Turfschip in Breda. Tijdens drie deel-bijeenkomsten wordt met deskundigen van binnen en buiten de partij gediscussieerd over sociaal-economisch beleid, decentralisatie en politieke vernieuwing, en mediabeleid en informatietechnologie. Hierover meer informatie elders in dit blad. De besluitvorming over het programma heeft 24 en 25 januari plaats tijdens het congres in Amersfoort.

We kunnen het niet laten. Nog even een paar citaten uit het genoemde Volkskrant-commentaar: Op het (steeds meer) omstreden punt van de arbeidstijdverkorting gaat D66 zelfs verder dan de PvdA. Het uitgangspunt dat de overheid meer concreet initiatief moet nemen voor de groei van de werkgelegenheid, is in ieder geval prikkelend en aansprekend. Het herleefde D66 neemt daarnaast tegenover andere partijen stelling als scherp criticus van het politieke bestel. Met dit programma plaatst D66 zich duidelijk links van het centrum, als een non-conformistisch alternatief voor de PvdA...

Dat was de Volkskrant. Eind deze maand is het woord aan U in Breda. Tot dan.

JC

Partijvoorzitter Kohnstamm over het eigen gezicht van D66 in de verkiezingen

Werkgelegenheid superprioriteit

In verband met het verschijnen van het concept-verkiezingsprogramma geeft de Democraatredactie de partijvoorzitter het woord. Over de inhoud van het programma, over de prioriteiten die worden gesteld, over de plaatsbepaling van de partij en ook over de verkiezingscampagne die gevoerd gaat worden. Kees van den Brink tekende zijn mening op.

Bij deze Democraat zit het concept-verkiezingsprogramma 1986-1990. Ben je er gelukkig mee?

Ja. Ik vind zelf dat het een voortreffelijk programma is. Met name omdat het de combinatie in zich heeft van twee lijnen die de partij eigenlijk van oorsprong volgt en die nu duidelijk als een samenhangend geheel naar voren komen. Uit de eerste periode van de partij, een beetje „Sturm und Drang“-periode, de staatsrechtelijke vernieuwingen. D66 als partij tegenover alle andere partijen, ontplofing van het bestel. Uit de tweede periode van de partij, die overigens ongeveer samenvalt met de periode Jan Terlouw, de partij die zich inhoudelijk profileert. Milieu, technische innovatie, de in ons pro-

gramma van 81 heel nadrukkelijk aanwezige arbeidstijdverkorting. Inhoudelijke prioriteiten waren met nadruk aanwezig en de staatsrechtelijke vernieuwing bungelde er eigenlijk een beetje bij.

Synthese

Het programma nu heeft die tweedeling in zich, maar komt tot een duidelijke samenvoeging. D66 is een partij tussen de andere partijen waar het gaat om een belangrijk deel van de noden van de mensen nu.

Bijvoorbeeld werkgelegenheid, woningbouw, euthanasie, media, cultuurbeleid, technologische vernieuwing, het hele probleem van de vrije tijd. Dan is D66 een partij tussen de andere, met eigensoortige standpunten. Maar daarnaast is D66 een partij tegenover de andere partijen waar het gaat om de staatsrechtelijke en politieke vernieuwing. Dit element hangt nauw samen met het andere. Want op het moment dat je er niet in slaagt om je besluitvorming op een andere en betere wijze te doen plaatsvinden, dan kan je allerlei mooie oplossingen hebben, maar dan blijkt de besluitvormingsmechaniek om

die oplossingen te bereiken niet te deugen.

Bevat het programma nieuwe elementen als het gaat om staatsrechtelijke en politieke vernieuwing?

Ja, twee nieuwe elementen. Het ene komt voort uit de RSV-enquête en dat soort zaken, het voorstel van een parlementair onderzoeksinstituut. Dat instituut moet de maatschappelijke effecten van voorgenomen wetten en regels direct naar de kamer toe inzichtelijk maken. Ik denk dat dat ontzettend belangrijk is. Als de kamer bij de RSV-zaak beter geweten had wat er gebeurde, dan was RSV niet zo ver gekomen als het gekomen is.

Decentralisatie

Het tweede nieuwe element is de decentralisatie. Wij hebben, en vele partijen met ons, geroepen dat decentralisering belangrijk is. De burger bij het bestuur. Dat is tot op heden mislukt, dat mag je wel vaststellen. En hoe komt dat? Dat komt omdat allerlei bolwerken als de ministeries vasthouden aan wat ze hebben.

vervolg op pag. 3

Open brief Hoofdbestuur aan Programmacommissie

Geachte Commissie,

Nog nooit in haar bestaan heeft de Programmacommissie gedurende zoveel maanden aaneengesloten, intensief gewerkt aan de programma's van D66. Van januari 1984 tot vandaag - 21 maanden - heeft de commissie achtereenvolgens een geheel nieuw concept-Beleidsprogramma en een geheel nieuw concept-Verkiezingsprogramma afgescheiden. Naar de mening van het Hoofdbestuur verdient een dergelijke inzet onder alle omstandigheden, maar zeker onder de toenmalige, het grootst mogelijke respect.

Tegen die achtergrond kan het Hoofdbestuur zich goed verplaatsen in de teleurstelling en verontwaardiging van de Commissie over recente perspublicaties haar betreffende. In sommige berichten wordt het Hoofdbestuur aangehaald als zijnde van mening dat de produkten van de Programmacommissie van onvoldoende kwaliteit zouden zijn.

Het Hoofdbestuur acht zich voor dit incident ten volle verantwoordelijk, en heeft via Uw voorzitter dan ook eerder zijn verontschuldigen aangeboden. Wij hechten eraan om bij de presentatie van het Concept-Verkiezingsprogramma 1986-1990 mede te delen dat wij Uw commissie veel dank zijn verschuldigd, niet in de laatste plaats voor de kwaliteit van het concept. Het misverstand is naar het oordeel van het Hoofdbestuur gerezzen naar aanleiding van de - reglementair vastgelegde - taakverdeling tussen het Hoofdbestuur en de Programmacommissie; het Hoofdbestuur blijft verantwoordelijk voor de programmatische concepten, welke hem door de Programmacommissie wordt aangeleverd. Een drietal omstandigheden hebben ertoe geleid dat U in de fase van het aanleveren van de concepten voor een haast onmogelijke opgave bent komen te staan.

1. Doordat besloten werd voor de behandeling van het concept-Beleidsprogramma een half jaar uit te trekken in plaats van het oorspronkelijk geplande jaar beschikte U slechts over de periode gelegen tussen medio juni en eind juli voor het opstellen van het concept-Verkiezingsprogramma, dat immers het op 15 juni grotendeels vastgestelde beleidsprogramma tot uitgangspunt had.

2. Aan de partij - en ook aan Uw Commissie - werd op 15 juni daarenboven „Een Reden van Bestaan“ aangeboden, waardoor allerlei voorwerk voor het verkiezingsprogramma opnieuw vrij grondig moest worden herbezien.

3. Door vakantie van veel adviseurs hebt U het in de periode waarin het verkiezingsprogramma moest worden geschreven zonder hen moeten stellen.

Het door U - ondanks het bovenstaande - binnen de door het Hoofdbestuur verzochte termijn aangeleverde concept-Verkiezingsprogramma was daarom in Uw ogen nog niet voldragen. De beslissing tot uitstel van vaststelling van het concept is vervolgens genomen, niet omdat het concept niet goed zou zijn, maar omdat dit - mits enige tijd daarvoor zou worden genomen - voor verbetering vatbaar was.

Het Hoofdbestuur hoopt door middel van bovenstaande de gewekte, onjuiste indruk van de oorzaken die geleid hebben tot uitstel van publicatie van het concept-Verkiezingsprogramma te hebben weggenomen.

Het Hoofdbestuur

Een politiek congres

Op 30 november 1985 houdt D66 een *bijzonder* congres in het Turfschip te Breda. Het programma vindt U in onderstaande agenda, en vooral het middagedeelte behoeft enige toelichting.

Politiek is meer dan kiezen, meer dan het opheffen van de stemkaart. Velen in de partij zijn ontvreden over de manier waarop soms binnen korte tijd programmatische teksten tot in de kleinste details in korte tijd op een congres worden behandeld. Daarom houden wij in november een *bijzonder* congres; een congres speciaal voor alle leden die zonder de beperkingen van krappe spreektijden willen worden geïnformeerd over *politieke onderwerpen*. Een congres ter *oriëntatie* op ons *Verkiezingsprogramma* en ter *voorbereiding* van eventuele *amendering* van het concept. Het is dus een congres voor de politiek geïnteresseerde leden die zichzelf *niet* tot de *specialisten* rekenen.

Ongeveer halverwege de agenda, splitsen de congresgangers zich op in drie aparte bijeenkomsten, rond *drie hoofdthema's* van het Verkiezingsprogramma: *Sociaal-Economische Zaken*, *Decentralisatie en politieke Vernieuwing*,

Mediabeleid en informatietechnologie.

Elke bijeenkomst begint met een drietal korte inleidingen door mensen van binnen en buiten de partij. Daarna en min of meer aan de hand daarvan zal onder leiding van één der congresvoorzitters over het betreffende onderwerp van gedachten kunnen worden gewisseld. Men kan vragen stellen aan de inleiders of aan de overige aanwezigen, men kan ook zelf het woord krijgen voor het uiteenzetten van een bepaalde visie. Aan de ene kant kunnen de leden aldus beter vertrouwd raken met de onderwerpen, aan de andere kant kunnen zij elkaar vinden op voorstellen tot amendering van het concept. Bij het ter perse gaan van deze Democraat zijn de volgende inleiders bereid gevonden.

Sociaal-Economische zaken:

Hans Wijers (mede auteur concept VP en diverse SWB-publicaties, lid macro-economische werkgroep, oud-ambtenaar Min. v. SoZa voor werkgelegenheidsbeleid, ondernemer)

Wiro Beek (werkzaam bij Unilever, lid redactie Idee 66, oud-schaduw-minister voor technologiebeleid)

Decentralisatie en politieke vernieuwing:

Jan Vis (hoogleraar staatsrecht RUG, lid Eerste Kamer)
Rob Mijer (directeur v. d. afdeling Informatiebeleid, Beleidsanalyse en Automatisering bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, voorzitter afdeling Rotterdam D66, kandidaat raadslid)
Hajo Apotheker (Burgemeester Muntendam, lid SWB werkgroep Staatsrecht en Binnenlandse zaken)

Mediabeleid en informatietechnologie:

Kees Vervoort (oud-directeur technische weekbladen Kluwer, thans General manager The Interface group Inc.)

Jos Elbers (oud-HB-lid, lid werkgroep Automatisering en Informatiebeleid SWB, directeur Honeywell Bull)
Gerrit Jan Wolffensperger (wethouder Amsterdam, kandidaat Tweede Kamer)
Eric Jurgens (oud-voorzitter NOS).

Met een aantal mensen zijn wij nog in onderhandeling over hun medewerking. Wel kan nog vermeld worden dat D66 *als enige partij* heeft voldaan aan het verzoek van de ABVA/KABO om 5 minuten spreektijd te krijgen op een congres.

Ten aanzien van het verkiezingsprogramma worden in november nog geen besluiten genomen, dat gebeurt op het congres van 24 en 25 januari 1986. De sluitingsdatum voor moties en amendementen voor dat laatste congres is 16 december 1985 te 12.00 uur.

Het Hoofdbestuur is van mening dat deze opzet een *uitstekende gelegenheid* biedt voor *alle afdelingen en regio's* om hun bijdrage aan de besluitvorming over het Verkiezingsprogramma te vergroten.

CAMPAGNE - CAMPAGNE

Kunstactie

Bij deze Democraat vindt u nogmaals alle informatie over de kunstactie die met veel enthousiasme en publiciteit is gestart. In de bijgesloten folder vindt u alle informatie over opzet en bestelmethode.

Het is jammer genoeg niet mogelijk gebleken om de kunststukken in kleur af te drukken.

Ook is het financieel en organisatorisch niet mogelijk om de collectie het land in te sturen. In ieder geval zullen de kunstwerken wel te zien zijn op 30 november in Breda!

Als u van plan bent om de kunstwerken voor Sinterklaas cadeau te geven, dan is haast geboden!! Pas wanneer wij uw bestelling + overmaking in ons bezit hebben, kunnen wij verzenden!

Campagnematerialen

Ten opzichte van de publicatie in de vorige Democraat over beschikbare campagnematerialen moeten wij een rectificatie doorgeven:

De ballonnen kosten geen f 2,- per stuk, maar f 2,- PER 10 STUKS.

Een groot deel van de campagnematerialen zal tijdens het novembercongres verkrijgbaar zijn.

Tineke Knaap, campagnemedewerkster.

Contributie-kaarten 1986

Vlak voor het congres van 30 november zult u uw contributie-acceptgiro voor 1986 op uw deurmat vinden.

Mijn verlanglijst voor Sinterklaas: vult u die kaart even in en stuurt u hem op.

Het is nog eenvoudiger dan een wortel kopen. Dank u voor uw medewerking.

Tom Kok, penningmeester

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad.

Redactieraad: Kees van den Brink, Jos Campman, Ewout Cassee, Gauke Tanja, Marie-Louise Tiesinga, Ed Veenstra, Martin Voorn.

Eindredactie: Kees van den Brink

Correspondentie richten aan het redactiesecretariaat: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag.

Abonnementen

De Democraat wordt gratis toegezonden aan de leden van D66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 30,- per jaar. Losse nummers zijn à 2,50 per stuk verkrijgbaar bij het secretariaat.

De Democraat verschijnt 11 maal per jaar.

Het volgende nummer (11-1985) verschijnt op 10 december 1985.

Kopijdatum: woensdag 27 november, 12.00 uur.

Advertentietarieven:

1/1 pag.: f 1200,- 1/4 pag.: f 425,-
1/2 pag.: f 700,- 1/8 pag.: f 250,-
1/3 pag.: f 525,- 1/16 pag.: f 150,-

Oplage: 8.500 ex.

Druk: Brouwer Offset BV/Utrecht

Partijsecretariaat

Bureau SWB D66
Bureau PSVI D66
Bezuidenhoutseweg 195
2594 AJ Den Haag
Telefoon: 070-858303
giro 1477777

Afdeling Voorlichting

070-614911,
toestel 3271

Agenda ALV zaterdag 30 nov. 1985 - Turfschip - Breda

1. Opening door de partijvoorzitter	09.30
2. Benoeming notulencie, stemcie en congresleiding	09.35
3. Toelichting op de stemprocedure	09.40
4. Toelichting partijvoorzitter op afwijking motie Nijmegen	09.45
5. Begroting 1986	09.55
6. Presentatie kandidaten besturen en commissies/opening stembussen	10.15
7. Wijzigingsvoorstellen Statuten en Huishoudelijk Reglement	10.35
8. Toespraak fractievoorzitter Tweede Kamer	11.10
9. Restant behandeling Beleidsprogramma van juni-ALV zover niet in VP	11.30
10. Toelichting partijvoorzitter op middag-programma	12.00
11. Lunch	12.15
12. Aanvang drie oriënterende VP-bijeenkomsten	12.45
13. Einde Inleidingen in de drie bijeenkomsten/discussie	13.15
14. Actuele politieke moties	15.00
15. Uitslag stemmingen	15.30
16. Sluiting door partijvoorzitter	15.45

Het is niet uitgesloten dat in de agenda ruimte zal worden gemaakt voor sprekers naar aanleiding van de actualiteit.

Het wordt nog keihard knokken!"

D66 geen bijwagen van wie dan ook

Macht uit handen geven is nooit een lolli-ge gebeurtenis en daarom gebeurt het in wezen niet. Wat wij voorstellen is een vrij simpele, heldere lijn. Die decentralisatie moet doorzetten. Voor de komende regeerperiode willen we 4% minder Rijksambtenaren per jaar en een vergroting van 1% per jaar van het gemeentefonds, vast te leggen bij de formatie, zodanig dat de dienstverlening die toch voornamelijk op gemeenteniveau moet worden verleend kan worden uitgebreid. Het aantal mensen dat betrokken is bij de regelgeving en de controle op de uitvoering daarvan moet worden teruggebracht. Het is wel eens zó gezegd, met name op onderwijsgebied: het onderwijsbeleid is fout gegaan, omdat het niet zo is dat democratisering betekent dat elke leerling recht heeft op zijn eigen circulaire. De wanhoop ten top. Daarom twee concrete voorstellen: de 4% operatie en het parlementair onderzoeksinstituut.

zorgen. De PvdA zegt dat het voornamelijk een probleem is dat de rijksoverheid moet oplossen en wil met grote plannen komen, een planmatige aanpak via de overheid met een hoop ambtenaren en regels.

krijgen. Maar het milieu, belang van ons allen, heeft eigenlijk geen belangenverteenwoordiging en wordt daardoor het kind van de rekening. Daarom vragen we in ons programma extra aandacht voor het milieu.

Europese aanpak

We proberen niet de fout te maken, die in het verleden wel is gemaakt, om te denken dat als je nu maar een apart ministerie vormt, het probleem is opgelost. Die zaak ligt ingewikkelder, voor de oplossing is niet een apart ministerie nodig, maar wel een Europese aanpak. Je moet niet doen alsof je het probleem van het milieu kunt oplossen in een D66 verkiezingsprogramma of straks in een regeerakkoord. Je moet zeer nadrukkelijk de Europese component betrekken in het beleid.

Een ander element waarin de Europese aanpak naar voren komt is het technologiebeleid. Ook daar wordt steeds duidelijker dat Europa iets moet doen ten opzichte van Japan en de Verenigde Staten. Kun je daar iets over zeggen?

Van Mierlo heeft eens gezegd. Als we daar niet snel iets aan doen wordt Europa een van de chiqueste achterbuurten van de wereld. D66 heeft op dit punt altijd een voorsprong gehad, in het denken over technologische ontwikkelingen. De informatietechnologie heeft ongelooflijk vervaagende consequenties. Niet het leren van antwoorden op van tevoren geprogrammeerde vragen is belangrijk, maar het leren stellen van de vragen waarop programma's antwoorden kunnen geven. Ook de invloed op wonen en werken is nadrukkelijk aanwezig: Naar mate de informatietechnologie verder voortschrijdt zullen wonen en werken dichterbij elkaar komen te staan. Dat heeft gunstige invloeden op het buurtleven, in plaats van woonsteden en werkbuurten worden de elementen samengebracht. Er is ook heel nadrukkelijk een effect op de arbeidsduurverkorting: door gebruik te maken van de nieuwe technologie kan de economische mens minder nadrukkelijk aanwezig zijn en kan de culturele mens naar voren worden gehaald. Als wij door produktiviteitsverhoging ten gevolge van informatica er in kunnen slagen de mens meer uren in het leven met zijn eigen ontwikkeling bezig te laten zijn en minder met het verdienen van inkomen, dan moeten we daarop inspringen met een stimulerend beleid.

Voor de verkiezingen van volgend jaar mei lijken de kaarten nu al te worden geschud: PvdA wil de kruisraketten Nederland weer uit, CDA wil Lubbers als premier en de VVD wil de coalitie terug. Wat wil D66?

Als je ons concept-verkiezingsprogramma bekijkt, dan moet je tot de conclusie komen dat dit programma in beginsel onderhandelbaar is met de drie grote partijen. Ook andere partijen zeggen dat hun programma onderhandelbaar is. Ze zeggen weliswaar Lubbers moet premier worden of de VVD maakt het kabinetsbeleid tot inzet van de verkiezingen of de PvdA is tegen kruisvluchtwapens. Maar primair zeggen ze dat hun programma onderhandelbaar is. Voor ons is dat ook

lees verder op pag. 7

Maar met die 4% operatie loop je toch het risico dat de ambtenaren worden benadeeld, dat het hun banen kost?

Neen. Ten dele is het natuurlijk zo dat je Rijksambtenaren bevoegdheden ontnemt. Maar dat is onvermijdelijk met decentralisatie. Het hoeft echter geen banen te kosten. Er is een natuurlijk verloop van 5 à 6%, waardoor je de 4% vermindering voor het belangrijkste deel kunt oplossen door gebruik te maken van dat natuurlijk verloop. Het is niet zo, dat wij zonder meer minder ambtenaren willen, onze lijn is minder rijksambtenaren en uitbreiding van de dienstverlening op gemeentelijk niveau. Dat zal dus gaan betekenen dat het aantal ambtenaren op gemeentelijk niveau zal toenemen. Niet in de sfeer van de beleidsmakers of controleurs en regelmakers, maar in de sfeer van directe dienstverlening aan de samenleving, aan de burgers. Heel direct zichtbaar.

Als we kijken naar de andere inhoudelijke voorstellen, waar het gaat om de partij tussen de andere partijen, met eigensoortige standpunten, waar liggen dan accenten?

De aanpak van het werkloosheidsprobleem is het allerbelangrijkste. Essentieel is de stelling die in het programma naar voren komt: Als je de sociaal-economische problemen en met name het werkgelegenheidsprobleem niet kunt oplossen, dan kun je alle andere ook niet oplossen. Er zijn urgente problemen maar daartussen is er een super-urgentie voor het werkgelegenheidsprobleem. Vandaar dat ons programma heel nadrukkelijk, misschien sterker dan voorgaande verkiezingsprogramma's daar de prioriteit legt.

Ook andere partijen zeggen dat voor hen werkgelegenheid voorop staat. Hebben wij dan speciale oplossingen, die beter zouden werken?

Wat speciaal is, zijn de contouren die in ons programma zijn neergelegd voor het sociaal contract dat wij nastreven. Als je onze visie wilt neerzetten in de driedeling van CDA/VVD, D66 en PvdA dan krijg je het volgende beeld: CDA en VVD zeggen dat het werkgelegenheidsprobleem heel belangrijk is, maar dat de sociale partners maar voor de oplossing moeten

DESLOOP VAN JOOP, DEEL 2

„Den Uyl kan beter opstappen”, aldus Ed van Thijn.

De burgemeester van Amsterdam is niet de enige die dat zegt. Rechts en links hoor je dat de doctor uit Buitenveldert een blok aan het been is, te oud, te drammerig, te...

Een paar jaar terug heette het: „De sloop van Joop”. De Hond meldde toen dat Den Uyl het in populariteit af moest leggen tegen Van Dam en Van der Louw. Dat leidde tot allerlei speculaties en de actie „beschadiging lijsttrekker PvdA”.

Nu is de leider van de grootste partij 5e in populariteit, na een overigens voortreffelijke premier Lubbers, Wim Kok, Marcel van Dam en Hans van Mierlo.

Het heeft er alle schijn van dat „De sloop van Joop, deel 2” in gang is gezet. De kritiek op „Ome Joop” neemt zelfs in eigen gelederen toe.

Den Uyl moet weg, ja, overigens niet omdat hij charisma ontbeert (waar heb ik dat woord trouwens meer gehoord!).

Nee, er gaat niet veel meer van hem uit. Hij heeft niet veel meer te melden en zit andere mensen maar in de weg, zo wordt ook in linkse kringen erkend. En steeds meer „gewone” mensen (kiezers die niet zo in politiek geïnteresseerd zijn) vragen zich dan af waarom ze op zo'n oude (66) mopperende en moppelende man zouden stemmen.

Als je met die mensen praat (doet D66 veel te weinig trouwens), dan blijkt dat die ook hun buik vol hebben van Den Uyl („Daar heb je hem weer”). Ik ben het met de mensen eens, ik vind eveneens dat Den Uyl weg moet. Joop den Uyl heeft niet alleen al z'n potentiële opvolger overleefd maar ook zichzelf.

En die 60 zetels in de polls dan? Wel, die zijn er niet dankzij Den Uyl, maar dankzij het kabinet-Lubbers, en ondanks Den Uyl.

Iedereen weet echter dat het, zeker in verkiezingstijd, veel kiezers om de „mannetjes en de vrouwtjes” gaat. Die 60 zetels voor de PvdA komen er dan ook niet.

Hans van Mierlo en D66 moeten er voor zorgen dat die „PvdA”-stemmen niet in verkeerde handen vallen of verloren gaan.

Martin Voorn

PEAC Bulletin

Politiek Emancipatie Aktiverings Centrum

Het PEAC-bulletin verschijnt driemaal per jaar, als bijlage van de Democraat.
Redactie: Nell Vreugdenhil en Pauline van Tets.
Redactieadres: Frans van Mierisstraat 82, 1071 RX Amsterdam.

Wat doet het arbeidsbureau voor vrouwen op de arbeidsmarkt?

door Nell Vreugdenhil en Pauline van Tets

Gesprek met Jan de Lange, directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau te Amsterdam en fractievoorzitter D66 in de Provinciale Staten van N.Holland. Jan de Lange is 49 jaar oud, sinds 1977 in dienst bij het GAB en sinds 1978 als directeur.

Staan er evenveel vrouwen als mannen bij het GAB geregistreerd, en hoe is de verdeling oud/jong bij de vrouwen?

Bij ons zijn er 2x zoveel mannen als vrouwen ingeschreven en van die mensen weten wij vnl. of ze ouder of jonger dan 24 zijn, i.v.m. het minimum jeugdloon. 35% van de vrouwen is jonger dan 24. Als de mensen bij ons komen inschrijven, registreren we leeftijd, nationaliteit en opleidingsnivo. We houden ook de inschrijvingsduur bij, maar nog geen specifieke leeftijds categorieën.

Hebben jullie speciale aandacht en maatregelen voor vrouwen?

Ja, maar het is niet ons wezenlijk beleid om vrouwen apart te zetten. Onze gegevens wijzen uit, dat vrouwen evenredig gebruik maken van ons budget als mannen, dus van 1/3 van het budget. Wel zijn er kleine verschillen bij de speciale projecten. Zo maken mannen meer gebruik van de regeling voor studie, toegepast op de technisch-industriële beroepen (SOB budget, Samenwerking Overheid-Bedrijfsleven) en vrouwen vooral van de speciale studiekostenregeling, die geschikt is voor individuele toepassing. Daardoor kunnen ze bijvoorbeeld een opleiding krijgen in de administratieve sector of voor typen.

Maar is dat beeld niet vertekend doordat er zoveel vrouwen helemaal niet inschrijven?

We hebben een onderzoek op beperkte schaal gedaan in Amsterdam-Noord, omdat o.a. de Stichting Ombudsvrouw bij ons kwam met het vermoeden, dat een groot aantal vrouwen al bij voorbaat niet inschreef, omdat ze toch geen kansen hadden. We riepen daarom vrouwen op, om zich alsnog te komen inschrijven. Op dat onderzoek kwamen slechts enkele reacties.

Louise Groenman heeft kamervragen gesteld aan de Minister van Sociale Zaken over het feit, dat voor bepaalde maatregelen en speciale budgets voor langdurig werkloze mensen een leeftijdsgrens gesteld werd van 35 jaar. Maar overal blijkt juist, dat mensen boven die leeftijd, vrouwen en mannen, het 't moeilijkst hebben. Hoe rijm je dat.

Ik vind dat inderdaad een groot probleem, even wezenlijk als de jeugdwerkloosheid. Bij ons in Amsterdam is naar schatting 21% van de mannen ouder dan 40 en 14% van de vrouwen. Het probleem is, dat werkgevers altijd liever jongeren dan ouderen aanemen. Daar hebben ze verschillende motieven voor:

- In het midden en kleinbedrijf gaat het vooral om het loonnivo; dat is voor jongeren lager. Het geldt ook voor werk dat budgetgebonden is, zoals bijv. in de verpleging.

- Bij de grotere organisaties en ondernemingen gaat het vooral om het kwaliteitsnivo; door automatisering valt veel uitvoerend produktiewerk weg, en er komt moeilijker werk voor terug. 50% van het automatiseringspersoneel heeft nu een hogere beroepsopleiding of meer. De banken willen daarom alleen nog maar jonge mensen met HAVO of VWO met wiskunde in hun pakket, omdat men denkt dat vooral wiskundig inzicht en flexibel denken en handelen nodig is.

Ik denk overigens, dat dat verloopt en nu het sterkst speelt in de invoeringsfase. Werkgevers denken bovendien dat ze straffeloos overvragen kunnen, omdat het aanbod toch ruim is. Dat is niet zo. Er is een groot tekort aan academisch gevormde informatici. Er zijn er nu wel 5000-6000 in opleiding. Maar naar mijn idee is een breed spectrum van disciplines nodig, ook wiskunde is niet

alleen zaligmakend.

We hebben daarom, samen met de werkgevers, die ook een deel betalen, het zgn. PION project opgezet. Daarin zullen 250 academiëci die nu meer dan een half jaar werkloos zijn, omgeschoold worden in de informatika.

Maar daar geldt weer die leeftijdsgrens van 35.

Ja, dat is nu eenmaal de wens van de werkgevers, die voor 2/3 meebetalen. Boven die leeftijd willen ze geen arbeidsplaatsen garanderen. Als zich dus voldoende mensen aanmelden onder de 35 zullen we die voorrang geven.

Hoe actief zijn jullie naar de bedrijven toe, in de bemiddeling?

Wat we vooral proberen de laatste tijd is om samen met het bedrijfsleven opleidingen of bijscholing op te zetten, die aansluit op de vraag. De belangstelling van de kant van de werkgevers neemt daarvoor gelukkig weer toe, omdat het werknemersaanbod toch iets minder ruim wordt. De overheid draagt de helft van de kosten en handhaaft de uitkering. Wij proberen als GAB vooral, om ook arbeidskontrakten op tafel te krijgen, zodat na afloop elke deelnemer garantie op een baan heeft. We organiseren ook een managementopleiding, samen met De Baak, een opleidingscentrum waar het VNO aan meebetaalt. In september dit jaar liep die af. Het aantal vrouwen dat zich aanmeldde, en met succes, was hoog, ongeveer de helft. Dertig mensen werden opgeleid en de meesten vonden, via een stageplaats, een baan. We zijn nu gestart met een tweede groep van 60. De werkgevers moesten eerst nu wel aan het idee wen-

nen, maar zijn nu warm gemaakt. Toch weten we niet, of er na deze groep ook weer een volgende zal komen, dat hangt af van de vraag van de bij ons ingeschrevenen en het aanbod van de werkgevers.

Het GAB heeft daarmee 90 mensen, waarvan zo'n 45 vrouwen, aan een baan geholpen. Hoeveel staan er totaal ingeschreven? 75.000 mensen. Maar het is niet het enige wat we doen. Naast de om- en bijscholingsmogelijkheden die ik al genoemd heb, beginnen we nu ook met een opleiding voor middenkader, specifiek voor vrouwen. We deden dat eenmaal eerder, 3 jaar geleden, n.a.v. een vraag van werkgeverszijde. Toen hadden we 20 plaatsen voor een programmeursopleiding. Er kwamen echter maar 18 vrouwen, zodat we de cursus met 2 mannen hebben moeten volmaken.

Was daar niet ook een leeftijdsgrens?

Ja, inderdaad, die was toen 30 jaar. De werkgevers willen dat nu eenmaal, en die moeten banen verschaffen. Al die 18 vrouwen hebben nu allemaal een baan. Anders heeft het niet veel zin. Gebleken is overigens, dat de grens al iets verschoven is, want we zijn nu op 35. Voor de opleiding die we nu beginnen is de grens 40 jaar, maar als er niet genoeg vrouwen blijken te zijn, verleggen we die. Er is veel belangstelling voor.

Wat doe jij daaraan?

O.a. de opleiding waar ik zoëven over sprak, valt binnen dat budget. Maar ik moet zeggen, dat ik daar met mate wat aan doe. We besteden al een evenredig deel van ons budget aan vrouwen. Ik houd niet erg van zulke projecten. Ze bereiken maar een heel kleine groep, en vragen onevenredig veel werk, omdat vrouwen van boven de 35 heel moeilijk bemiddelbaar zijn. Ik geloof bovendien, dat de echte problemen ergens anders liggen: Vrouwen hebben, volgens onze ervaring, belangstelling voor een beperkt gebied. Als we plaatsen aanbieden voor een opleiding in de technisch-industriële sfeer, zoals de metaal en de bouw, komt er geen enkele vrouw. Wel op hoger nivo, zoals voor de management- en middelbare opleidingen waar ik over sprak. Blijkbaar zijn vrouwen met een lagere opleiding minder geïnteresseerd in scholing, inves-

tering in zichzelf. De meeste vraag ligt in de commerciële sector. Vrouwen en meisjes blijken bij voorkeur in de kwartaire sector te willen werken.

Desondanks proberen wij toch iets zinvol te doen met dat taakstellend budget. In november/december zullen de specifieke scholingsprojecten van start gaan.

Hoe is het GAB zelf georganiseerd? En doen jullie zelf aan deeltijd werk?

We zijn verdeeld in afdelingen, die afgestemd zijn op de verschillende bedrijfstakken. Daarnaast is er een sector speciale projecten, die extra activiteiten onderneemt voor moeilijk bemiddelbare mensen. De verhouding man/vrouw in dat bestand is ongeveer 2 op 1.

Op het gebied van deeltijdarbeid is het GAB redelijk actief. Ik heb een tijd lang werkgevers proberen te overtuigen van het nut van duo-banen. Dat is me niet gelukt. Maar hier op het GAB werkt 20% van de mensen in deeltijd, ruim 77% daarvan is vrouw. In het totale personeelsbestand hebben we ongeveer 40% vrouwen.

Hoeveel leidinggevende vrouwen heb je hier?

Onder de totaal 26 leidinggevendenden zijn er 4 vrouwen, ruim 15%. In de hoogste top is overigens de situatie verslechterd, sinds ik hier kwam. Toen waren er 2 vrouwen bij de eerste 4, in de hoogste leiding. Ze zijn helaas allebei weggegaan, een met pensioen, de ander is nu directeur van het GAB in Zaanstad.

Hoe denk je over arbeidstijdverkorting?

Ik zie daarin geen oplossing voor de werkloosheid. In de praktijk blijkt de herbezetting minimaal. De overbezetting is nu wel verdwenen en het is mogelijk, dat verdere ATV meer banen oplevert. Het zal zonder twijfel veel tijd kosten. Misschien dat na 10 jaar van behoorlijke groei en ATV voldoende arbeidsplaatsen voor ieder die wil werken zullen opleveren, maar ik zelf zie het niet gebeuren.

Tenslotte: hoe zijn de zaken bij jou thuis verdeeld? Jij hebt 2 banen, hoe doe je dat?

Ik moet zeggen, dat dat alleen maar kan, omdat mijn gezin dat accepteert. Mijn vrouw kan haar werk thuis doen, anders zou 't erg moeilijk zijn.

NIEUWE PEAC BROCHURE

TUSSEN VOOR- EN ACHTERDEUR.
Een discussie over individualisering en wonen, n.a.v. de PEAC-dag 1985.
Prijs: f 3,50 + portokosten (± f 1,20).
Bestellen bij PEAC, Bezuidenhoutseweg 195, Den Haag.

Vrouwen (weer) aan het werk?

De 10% regeling voor herintredende vrouwen

door: Pauline van Tets

Naarmate de ideeën over individualisering en verzelfstandiging van man en vrouw ingeburgerd raken, evenals het besef dat het huwelijk voor de vrouw geen levensverzekering meer is, komen er steeds meer vrouwen die (weer) aan het betaalde werk willen. Dat blijkt geen eenvoudige zaak.

Veel van de vrouwen die zich als werkzoekende inschrijven bij een arbeidsbureau hebben weliswaar een relatief hoge opleidingsgraad, maar helaas vaak in een sektor, waar weinig vakatures zijn. Daarenboven ontbreekt het die vrouwen aan werkervaring, in vergelijking met haar leeftijdgenoten, zodat ze moeten concurreren met anderen, die 5-10 jaar jonger zijn en daar geven werkgevers doorgaans de voorkeur aan. Jongere mensen zijn „goedkoper“ en worden geacht meer flexibel te zijn. Niettemin blijken, ondanks deze belemmeringen en ondanks de campagnes van mevr. Grietjes en haar Vrije Vrouwen, steeds meer getrouwde vrouwen met een kostwinner haar keuzevrijheid te willen benutten voor het vinden van een betaalde baan, ook vrouwen, die nu vrijwilligerswerk doen. Twee jaar geleden schatte Iteke Weeda in Libelle het aantal getrouwde vrouwen, dat niet stond ingeschreven bij een arbeidsbureau, maar eigenlijk wel een betaalde baan wilde, op 1 miljoen. Over dit cijfer is veel te doen geweest en niemand weet het precies. Vrouwenwerkorganisaties vinden het doorgaans reëel of nog te laag, de GAB's zeggen dat

die vrouwen in elk geval bij hen niet aankloppen. Niet verwonderlijk, want een eventuele uitkering levert dat een getrouwde vrouw niet op en werk tot voor kort ook niet.

Eind 1984 heeft mevr. Kappeyne van de Coppello op aandrang van de landelijke Vrouw en Werk winkels geprobeerd daar iets aan te doen door te bepalen, dat in 1985 alle GAB's 10% van hun budget voor speciale projecten, het zgn. budget Taakstellend Beleid, aan „herintredende vrouwen“ moesten besteden, vrouwen die weer een baan willen. Dit budget mag worden gebruikt voor: individuele- of groepsscholing, voor werkverruimende maatregelen (iha een of andere vorm van werken met behoud van uitkering) en voor studiekostenregelingen. Ook geven de GAB's begeleiding bij sollicitatie. Het jaar is nu bijna om en uit een onderzoek van het Landelijk Steunpunt Vrouw en Werk en de Stichting Landelijke Ombudsvrouw blijkt, dat veel GAB's er niet goed raad mee weten. Per 1 september (driekwart van het jaar was om) was gemiddeld nog maar 12% van het budget besteed. Veel arbeidsbureaus

waren bang voor de grote toeloop die zou kunnen volgen en gaven daarom nauwelijks bekendheid aan de maatregel. Een belangrijk struikelblok blijken ook, naar zeggen van veel GAB-direkteuren, de werkgevers, die tenslotte de banen moeten verschaffen waar het allemaal om begonnen is. Werkgevers willen geen vrouwen boven de 30/35 zonder de juiste ervaring. Dat blijkt in praktijk weer mee te vallen, als zo'n directeur er zelf maar in gelooft. In Almelo worden werkgevers benaderd met het argument, dat juist een oudere vrouw gemotiveerd is en discipline, levenservaring en rust heeft. De eerste resultaten blijken gunstig te zijn. Geen mens schijnt zich op zulke momenten overigens te herinneren, dat de *overheid zelf* (ic. provincies en gemeenten) ook een belangrijke werkgever is. Geeft die het goede voorbeeld niet? Hoe belangrijk voor (herintredende) vrouwen de motivatie is van diegenen, die bij de GAB's de werkgevers moeten benaderen, heeft men nu ook beseft bij het Direktorat Generaal voor de Arbeidsvoorziening (Ministerie van SoZa). De hoofden van de afdelingen Bijzondere Arbeidsvoorzieningen bij de GAB's kregen een week training voor het opzetten van projecten in het kader van de 10% regeling. Aangezien gebleken is, dat het afgelopen jaar niet veel meer was dan een aan-

loopperiode, is ook besloten om de regeling in 1986 voort te zetten. Hopelijk in de daarop volgende jaren ook nog, want 1 miljoen of meer mensen breng je niet even aan het werk in één jaar tijd. En waar dient anders de inmiddels opgebouwde kennis en infrastructuur voor? Werkelijke herverdeling van betaald werk, waardoor ook al die vrouwen die nu weinig of geen kans op een betaalde baan hebben, er een krijgen, kan alleen tot stand gebracht worden door substantiële arbeidsduurverkorting. Een speciale maatregel als de 10%-regeling kan geen structurele oplossing bieden. Maar er kunnen een aantal vrouwen mee geholpen worden en dat is altijd beter dan niets. Een gunstig neveneffect is, dat er eens wat gedaan wordt aan de verschrikkelijke vooroordelen die er heersen tegen ouderen in het algemeen en oudere vrouwen in het bijzonder. In feite wordt er gezegd tegen een werkloze van zeg, 35 jaar of ouder: „Je bent te oud om nog iets te beginnen, dus wij willen niet in je investeren maar je moet nog wel 30 jaar of zo, mee tot je pensioen.“!

Wat kan je doen, als je als vrouw weer aan het werk wil?
 Als je tot de konklusie bent gekomen, dat je nu onvoldoende, of de verkeerde opleiding hebt, dan kan het arbeidsbureau helpen

met om- of bijscholingskursussen. Die garanderen geen arbeidsplaats, maar voorzover er iets over bekend is (de gegevens zijn uiterst summier) komen de meeste vrouwen die ze volgden wel vrij snel aan werk. Een nieuw vak leer je niet zomaar voor een jaartje of wat, het is een zaak van goed informeren en overwegen. Er is veel vraag naar vakmensen in de bouw- en de metaalsektor, een zwaar beroep, waar weinig vrouwen aan willen. Ik denk dat ze gelijk hebben. Informatika en automatisering is erg populair, maar ook daar geldt: je moet een vak leren of kennen. Hetzij in de computerologie zelf (programeuse, systeem-analyste) hetzij in een toepassingsgebied. De administratieve sektor wordt nu alom geautomatiseerd en biedt dus veel werk, maar om aangesteld te worden op middelbaar nivo of hoger, moet je meestal al ervaring hebben. Laat je bij het arbeidsbureau niet afschepen met de mededeling dat je te oud bent (dat schijnt nogal eens te gebeuren). Vraag om de 10% regeling of ga naar een naburige Vrouw en Werkwinkel. Als die er niet is, informeer dan bij de landelijke instelling: Landelijk Steunpunt Vrouw en Werk, Koningslaan 11, Utrecht, tel. 030-522030.

Vragen staat vrij

Een vrouwenvredesaktie

In de maanden mei en juni 1984 hadden de Vrouwen voor Vrede een aantal zgn NEE-dagen georganiseerd op het Binnenhof in Den Haag. Het ging erom te laten zien en horen, dat ook veel vrouwen NEE zeggen tegen kruisraketten. Achtereenvolgens werden aan parlementariërs brillen uitgereikt om beter te kunnen zien, verrekijkers om wat verder vooruit te kijken, en zakdoeken met een knoop erin, om ze hun beloften niet te doen vergeten. Van januari tot augustus 1985 werd de actie vervolgd met een serie schriftelijke vragen aan alle fracties in de Tweede Kamer. Het ging over de onderwerpen: bewapening en ontwikkeling; kernproeven en kerncentrales; wapenhandel en konversie, en de Verenigde Naties. Rond elk thema werd ook een brochure samengesteld, ter informatie van vrouwenvredesgroepen en verdere belangstellenden. De vragen waren zorgvuldig opgesteld en zijn door alle fracties serieus beantwoord. Behalve door de fracties van SGP, RPF, GPV en... het CDA. Interessant rijtje!

Ihb de fractie van D66 onderscheidde zich door haar zeer uitvoerige antwoorden. Onze opvattingen over „demokratie“ bleken weer eens aantoonbaar. De vrouwenorganisaties en zo

ook het PEAC, werden gevraagd om commentaar op de antwoorden van hun eigen fracties. Ook het PEAC ging daar uitvoerig op in, met als algemene lijn dat de fractie wel eens de langere termijn uit het oog verliest, tbv de kortere. Alle antwoorden werden op 22 oktober, de dag van het parlementaire debat over het verdrag tussen Nederland en de VS ivm de (eventuele) plaatsing van kruisraketten, aan de pers gepresenteerd. Bij die gelegenheid schitterden ook de VVD-vrouwen door afwezigheid, „omdat zij het volledig met haar fractie eens waren“. Eenzelfde positie had echter de PPR-vrouwen niet verhinderd om wél te komen. Politiek gedrag bleek, zoals altijd, weer oneindig informatiërder dan politiek gepraat. Verdere informatie, verslagen, brochures enz. bij: Vrouwen tegen Kernwapens, tel. 030-714987 of Vrouwen voor Vrede, tel. 033-622755.

Herverdeling van macht, een nieuwe serie bij Burgerschapkunde

Een serie uitgaven die aan begeleidsters van vrouwengroepen in het vormingswerk, de volwasseneneducatie en het onderwijs, bij politieke partijen en vakbonden een zeer praktische ondersteuning biedt in haar cursuswerk. Uitgangspunt is het vraagstuk van de herverdeling van macht

tussen vrouwen en mannen. In ieder werkboek wordt een thema uitgewerkt. De werkboeken bestaan uit drie delen, een uitwerking van het thema, een omvangrijk deel voor vrouwengroepen en een uitvoerige lijst met literatuur, audiovisueel materiaal, adressen en andere verwijzingen. De eerste twee werkboeken „Koesteren en Kostwinnen“ (Ellen Brugmans en Lies Peels) en „Het Zal Ons Een Zorg Zijn“ (Els Austmann en Lisette de Wijn), zijn nog steeds leverbaar. Het derde werkboek – RUIJTE MAKEN; over vrouwen en gebouwde omgeving – is geschreven door Liesbeth Bloeme en Vivienne Tersteeg, beiden afgestudeerde planologen en met ervaring als begeleidsters van vrouwengroepen. De auteurs gaan uitgebreid in op de geschiedenis van het bouwen in Nederland en de normen die daaraan ten grondslag lagen en nog steeds liggen, de plaats die vrouwen daarin letterlijk en figuurlijk toegewezen kregen en de recente reacties daarop. Deel twee van het boek bevat 13 oefeningen die de cursist inzicht bieden in alle aspecten van de ruimtelijke ordening:

- de eigen woning en (het gebrek aan) ruimte daarin voor vrouwen
- de straat/ buurt/ wijk met z'n verkeersveiligheid en z'n „enge“ plekken
- de invloed van vrouwen via buurtcomité's, actiegroepen, VAC's
- de actieradius van vrouwen bepaald door het openbaar vervoer
- bestemmingsplannen, inspraak, hoorzittingen, politieke

agenda's, bezwaarschriften – het ruimtelijk beleid in Nederland: overloopbeleid, groeiervenieuwbouwwijken, de compacte stad, verdeling van geld en ruimte. Het laatste deel geeft een overzicht van adressen, literatuur en audiovisuele middelen m. b. t. het onderwerp ruimtelijke ordening en vrouwen. 104 blz.; f 8,-

Het vierde werkboek – AL DOEN-DE LEERT MEN; over vrouwen en beïnvloeding van het onderwijs – is geschreven door Liesbeth Hesselink, onderwijsadviseur van de gemeente Leiden en Alien Lap, begeleidster van politieke vormingsgroepen van vrouwen. Na een overzicht van het onderwijsstelsel voor leerplichtige kinderen, gaan de auteurs in op de ongelijkheid tussen meisjes en jongens. Zij stellen het vanzelfsprekende van bestaande rollpatronen ter discussie. Zij vertellen hoe vrouwen het onderwijs beleidsmatig kunnen beïnvloeden op de school van hun kind, door lid te worden van ouderraad en medezeggenschapsraad. Zij geven aan hoe je herverdeling van macht tussen vrouwen en mannen op gemeentelijk en landelijk niveau op het beleidsterrein onderwijs kunt beïnvloeden. Dat dit allemaal niet van een leien dakje gaat staat in een hoofdstuk over weerstanden. Deel twee bevat oefeningen en spelen onder meer over het maken van een schoolwerkplan, het wiskunde onderwijs voor meisjes, een fusiespel, een simulatiespel medezeggenschapsraad en een oefening hoe je de onderwijsparagraaf in een

emancipatienota kunt beïnvloeden. In het informatiedeel is ook roldoorbrekend lesmateriaal opgenomen. 92 blz.; f 8,-

In november 1985 verschijnt: EMANCIPATIEBELEID EN LAGERE OVERHEDEN; over de (on)mogelijkheden van beleidsbeïnvloeding, het vijfde deel van de serie. De auteur – Trees Kieft – is beleidsambtenaar emancipatiebeleid bij de provincie Groningen en heeft ervaring met het begeleiden van vrouwengroepen. Ze gaat in op de relatie tussen de overheid en de vrouwenbeweging. Ze geeft de uitgangspunten en doelstellingen van het emancipatiebeleid aan. Ze gaat in op de betekenis van het sector- en facetbeleid en de organisatie en financiering van emancipatiebeleid. Om invloed uit te oefenen is kennis nodig, daarom ook een hoofdstuk over hoe de overheid in elkaar zit en hoe beslissingen worden genomen. Aan de hand van een aantal voorbeelden, subsidiebeleid, emancipatiecommissie, emancipatienota worden beïnvloedingsmogelijkheden besproken. In het praktijkgedeelte worden vrouwengroepen aan het werk gezet om daadwerkelijk invloed uit te oefenen. Hierin bijvoorbeeld een oefening over financiering en geldstromen; het maken van een sociale kaart en een krachtenveldanalyse; het lidmaatschap van een emancipatiecommissie. f 8,- Stichting Burgerschapkunde Postbus 349 2300 AH Leiden, tel. 071-121841.

Verkiezingen besturen en commissies

Op het aanstaande novembercongres (30/11, Het Turfschip, Breda) zullen verkiezingen plaatsvinden voor ontstane vacatures in diverse besturen. Hier volgen, gegroepeerd per te vervullen vacature, de kandidaten. Voor de dagelijks-bestuurfuncties worden gedetailleerde gegevens opgenomen. Voor overige besturen zijn uitgebreide gegevens over de kandidaten beschikbaar op het landelijk secretariaat. In ieder geval zullen bij aanvang van het congres alle gegevens gedetailleerd op de balie beschikbaar zijn.

- Van de kandidaten voor de DB-vacatures staan de volgende gegevens vermeld onder:
1. NAAM, voorletters (roepnaam)
 2. geboortedatum
 3. adres en telefoonnummer
 4. opleiding
 5. beroep
 6. huidige functie binnen D66
 7. vroeger functie(s) binnen D66
 8. functie(s) in andere maatschappelijke organisaties

DAGELIJKS BESTUUR – VICE-VOORZITTER POLITIEK

1. VANEUPEN, Th. A. G. (THEO)
2. 20-03-1931
3. Pannenweg 4, 5853 ES Siebengewald; 08852-448
4. universitaire opleiding
5. docent met leeropdracht aan universiteit
6. regio HB-lid
7. voorzitter sub-regio Gennep bestuurslid PSVI
8. Lid Omroepraad, voorzitter van woningbouwstichting, bestuurslid verschillende sociaal-culturele en educatieve stichtingen

1. SCHELTEMA-DE NIE, O. (OLGA)
2. 11-06-1939
3. Zeemansweg 3, 9752 NZ Haren; 050-345385
4. juriste
5. beleidsmedewerker Binnenlandse Zaken

6. Schaduwfractie D66, Haren (nadagen raadslidmaatschap)
7. 1970-1972 fractievoorzitter D66 gemeenteraad Leidschendam 1974-1978 wethouder namens D66 (in PAK verbandfractie in Haren) 1978-1985 fractievoorzitter D66 gemeenteraad Haren
8. lid ambtenarengerecht

DAGELIJKS BESTUUR – VICE-VOORZITTER ORGANISATIE

1. CASSEE, E. P. (Ewout)
2. 26-07-54
3. Singel 24, 1015 AA Amsterdam; 020-268826
4. Bestuurskunde
5. Adj. Hoofd AMGZ, GGD Amsterdam
6. Vice-voorzitter Org. HB
7. Afd. voorz. Haarlem; 2e penningmeester HB
8. –

DAGELIJKS BESTUUR – 1e PENNINGMEESTER

1. FONKERT, P. J. (Peter)
2. 26-08-53
3. Nieuwe Kerksplein 16, 2011 ZT Haarlem; 023-320543
4. Kand. economie
5. Ondernemer
6. Lid Financiële Cie.
7. Fin. Cie Amsterdam; Afdelingsbestuur Haarlem; 1e penningmeester DB/HB
8. Lid Raad van Advies KNOV

1. KOK, Th. A. (Tom)
2. 23-10-57
3. Paardenstraat 28, 1017 CX Amsterdam; 020-270553
4. Internationaal Recht
5. Bankmedewerker
6. 2e penningmeester HB
7. –
8. –

DAGELIJKS BESTUUR – 2e PENNINGMEESTER

1. VAN DEN BRANDHOF, P.A. (Peter)
2. 25-03-48
3. Rusthoekstraat 34, 2584 CV Den Haag.
4. Rechten.
5. Scheepvaart

6. –
7. Voorz. afd. Velsen; lid energiewerkgroep; lid Advies Raad; voorz. AR; lid commissie Aandragen stemadvies.
8. –

1. FRANK-FIEDLER, A. S. (Sabine)
2. 22-02-39
3. Sarphatistraat 59/61, 1018 EX Amsterdam; 020-228205
4. kand. rechten/mark. & reclame
5. Public relations/publiciteit
6. –
7. –
8. Cont. vrouw regio A'dam Vrouwenennetwerk Voorz. sticht. H. Fiedler project; overweeg toe te treden tot het bestuur van de Stichting Derde Wereld Communicatie

DAGELIJKS BESTUUR – SECRETARIS POLITIEK

1. TEN BRINK, J. M. (Michiel)
2. 11-06-55
3. Oude Vest 85-A, 2312 XT Leiden; 071-131993
4. VWO/kand. Ned. Recht
5. Partijsecr./Hoofd Landelijk secr. D66
6. Secr.-politiek HB/Campagne-coördinator/Hoofd secretariaat D66.
7. Secr. Programmacie.
8. –

KANDIDATEN SWB-BESTUUR

- VAN BAARSEL, P. W. (Piet) – 18-11-22 Heemskerckstr. 43, 2518 EJ Den Haag. 070-454874
- BEEK, J. R. S. (Johan) – 15-02-30 Graaf van Lyndenlaan 55, 3471 JB Barneveld, 03420-15118
- DE GRAAF, L. (Leo) – 17-03-42 Lingedijk 106, 4151 CN Acquoy. 03458-2209.
- DEN HERTOEG, A. R. – 13-01-60 Gen. van Dedemlaan 35, Eindhoven
- JANSEN, E. H. (Ernst) – 01-08-45 Waterlelie 66, 2671 WE Naaldwijk, 01740-28128
- JANSZ, D. (Douwe) – 05-03-30 Van Duivenvoordelaan 119, 2241 SR Wassenaar, 01752-18724

- MULDER, J. P. F. (Jan) – 29-06-34 Eikenlaan 23, 9321 GB Peize, 05908-33014
- OEY, K. H. (Hin) – 15-12-55 Klooster 4, 2611 RW Delft, 015-124345
- SCHWARZ, N. F. I. (Bert) – 18-12-17 Schoutenstraat 9, 2596 SJ Den Haag – 070-245189
- STEEG, S. C. TER (Sabine) – 18-04-56 Spreeuwenlaan 9, 2566 ZK 's Gravenhage
- TERBORGH-DUPUIS, H. M. (Heleen) – 30-05-45 Benvenutolaan 33, 2253 AH Voorschoten – 01717-8100
- ZIJST, J. VAN (Hans) – 12-08-57 Bramengarde 24, 3992 KG Houten – 03403-76969

KANDIDATEN PSVI-BESTUUR

- JEKEL, E. (Edith) – 21-01-1943 Nijenburg, 1081 GD Amsterdam – 020-446413
- MAAS, E. F. (Erno) – 09-12-1929 Van Heemstralaan 4, 6814 KH Arnhem – 085-420815
- ROGIER, F. K. L. (Frans) – 28-01-1938 Barentszstraat 23, 2518 XC Den Haag – 070-466622

KANDIDAAT LANDELIJKE PROGRAMMACOMMISSIE

- ALKEMADE, P. J. C. (Piet) – 19-02-1939 Frans Halsstraat 15, 2162 CK Lisse – 02521-12847

AGENDA

13 nov. Bob van den Bos spreekt over „Samenwerking op wapengebied” om 19.30 bij de projectgroep „West Europese Unie” van de studentenvereniging voor Internationale Betrekkingen, Janskerkhof 15A te UTRECHT.

18 nov. Dick Mentinck over onderwijs bij het Nederlands Genootschap van Leraren in Gebouw Engels te ROTTERDAM, 19.30 uur.

19 nov. D66 radio uitzending 18.20 uur, Hilversum 5.

21 nov. Ernst Bakker zal spreken op de Algemene Sub-Regio vergadering Z.O. Brabant in de Trafalgar Put te EINDHOVEN om 20.00 uur.

23 nov. Louise Groenman spreekt over „Gehandicapten en Beleid” bij de Gehandicapten Raad, Muziekcentrum UTRECHT, 14.00 uur.

23 nov. G. J. Wolffensperger te gast op Zeeuws regio congres in TERNEUZEN en spreekt over kabeltelevisie, Café/Restaurant „Du Commerce”, 10.00 uur.

27 nov. Vervroegde gemeenteraadsverkiezingen Alblasserwaard/Vijfherenlanden. Veel succes afdelingen Vianen en Leerdam!!

30 nov. Congres Turfschip Breda

2 dec. G. J. Wolffensperger in het „Olde Vat” te NOORDWOLDE voor de afdeling Weststellingwerf, over sociale zekerheid, 20.00 uur.

5 dec. Jacob Kohnstamm, AAV afdeling Walcheren te MIDDELBURG, 21.00.

10 dec. ARV OVERIJSSSEL – 20.00 uur te Nijverdal Café-Rest. Budde, Grotestraat 167. Op de agenda o.m. verkiezing 2 RB-leden en discussie/besluitvorming concept-verkiezingsprogramma. Moties en amendementen voor 7.12.85 schriftelijk bij Roald de Graaf, Händellaan 22, 7522 KM Enschede. Kandidaatstellingsformulieren verkrijgbaar bij Anneke Siesling, tel. 05704-2272. Wil het RB op volle sterkte zijn, dan moeten 2 vacatures worden vervuld, waarvan de secretaris in functie wordt gekozen.

12 dec. ARV ZUID-HOLLAND – 20.00 uur te Gouda Zalencentrum „T BRANDPUNT”, Turfmarkt 58. Op de agenda o.a. voorbereiding congres, video-film „Waarom in Gennep wel?” en verkiezing regionaal coördinator politiek en R.C. scholing en vorming. Stukken bij regiosecretaris Ronald Verhagen, Bleulandweg 134, 2308 HH Gouda, tel. 01820-24923.

Begroting 1986

Tijdens de Algemene Leden Vergadering op 30 november 1985 zal de begroting 1986 aan de orde komen.

Hieronder treft u de begroting 1986 aan, zoals voorgesteld door het Hoofdbestuur.

Inkomsten	
Contributies	f 750.000
Diverse bijdragen	„ 20.000
Speciale actie voor de partij	„ 40.000
Rente	„ 12.000
Inkomsten voorgaande jaren	„ 15.000
Totale inkomsten	f 837.000
Uitgaven	
Personeel	f 178.000
Secretariaat	„ 145.000
Huisvesting	„ 68.000
Hoofdbestuur/Adviesraad	„ 95.000
Democraat	„ 61.000
Regio-bijdragen	„ 77.000
Bijdrage aan SWB	„ 60.000
Bijdrage aan PSVI	„ 45.000
Bijdrage aan Jonge Democraten	„ 15.000
Bijdrage aan PEAC	„ 6.000
Verkiezingsfonds	„ 45.000
Diversen/onvoorzien	„ 9.000
Totale uitgaven	f 804.000
Inkomsten	f 837.000
Uitgaven	„ 804.000
Positief resultaat	f 33.000

Het positief resultaat zal worden gebruikt ter dekking van het tekort over voorgaande jaren.

Advies Financiële Commissie

Op grond van artikel 58 lid 2 van het huishoudelijk reglement brengt de Financiële Commissie advies uit aan de ALV inzake goedkeuring en vaststelling van de begroting. De Financiële Commissie, bijeen op 24 oktober 1985, heeft de begroting zoals voorgesteld door het Hoofdbestuur onderzocht, en adviseert de ALV de voorgestelde begroting goed te keuren en vast te stellen.

ting zoals voorgesteld door het Hoofdbestuur onderzocht, en adviseert de ALV de voorgestelde begroting goed te keuren en vast te stellen.

Namens de Financiële Commissie,
Jan Prevoo,
voorzitter.

Toelichting bij de begroting

De voorgestelde begroting 1986 is gebaseerd op ongewijzigd voortgezet beleid ten opzichte van 1985. De enige wijzigingen zijn de volgende extra uitgaven:

1. Personeel	f 23.300
2. Verhoging honorering voorzitter na november 1986	„ 2.000
3. Vervanging telefooninstallatie (f 32.000/8 jaar)	„ 4.000
4. Vervanging typemachines (f 12.500/5 jaar)	„ 2.500
5. Kosten gebruik tekstverwerker	„ 1.500
6. Verhoging budget buitenland	„ 1.000
7. Verhoging bestuurskosten (declaraties)	„ 4.000
8. Invoering post onvoorzien	„ 4.700
	f 43.000

Heeft u nog belangstelling voor vergelijkende cijfers, dan kunt u die bij het secretariaat aanvragen.

Voor de volledigheid zij opgemerkt dat de bijdrage aan PSVI nog door zijn bestuur moet worden goedgekeurd.

Bent u geïnteresseerd in achterliggende informatie dan bent u welkom mij te bellen. (020-270553, 's avonds.)

Tom Kok
Penningmeester

D66-inzet in verkiezingen: programma

SCHOLING EN VORMING

Kom tijdens het congres naar de PSVI-stand!

Wij laten daar al onze materialen zien. Van democratiseringsmap tot basiscursus; van handboek besturen tot geschiedenisboek.

Ons vernieuwde handboek Publiciteit is daar ook te koop.

Tevens kan worden ingetekend op de cursussen die wij het komende half jaar gaan organiseren.

Enkele speciale aanbiedingen maken een bezoekje extra aantrekkelijk!

Kom langs!

PSVI D66, tel. 070-858303

SWB

AGENDA 1986

Het loopt storm met de bestellingen van de agenda 1986 met het losse informatie-boekje! Dus haast u!

Nog even ter herinnering:

Naast de vernieuwde agenda met groene omslag, is nu ook een los adresboekje bij het Wetenschappelijk Bureau te bestellen. Dat losse boekje is achterin de agenda te steken.

Kosten: agenda + adresboekje f 10,- (inclusief porto); bij afhalen op het Landelijk Secretariaat of congres: f 7,50

Los adresboekje: f 5,- (inclusief porto).

Bestellen: overmaking van het desbetreffende bedrag op giro 33.222.13. t.n.v. SWB D66 Den Haag.

DOPING IN DE SPORT

Het loopt ook storm met de verkoop van de nieuwste nota „Doping in de sport“. Zojuist is de tweede druk verschenen. U kunt de nota bestellen door overmaking van f 5,75 (inclusief porto) op giro 33.222.13 t.n.v. SWB D66 onder vermelding van DV 17.

OPROEPEN

U kunt zich nog opgeven voor de z.g. snelle themagroepen. Het Wetenschappelijk Bureau zoekt nog mensen die een inhoudelijke bijdrage willen leveren aan de verkiezingscampagne.

Voor onderwerpen en informatie zie vorige democraat. U kunt ook bellen met de SWB (070-858303) en vragen naar Rolf-Jan Sielcken (maandag, dinsdag of donderdag).

Ook kunt u nog terecht bij de nieuwe werkgroep consumentenbeleid. Zie interview met de coördinator van de werkgroep; André van der Brugge elders in dit blad.

WIST U

dat u zich als donateur bij de SWB kunt opgeven?

Voor f 150,- per jaar bent u tevens verzekerd van toezending van alle door het Wetenschappelijk Bureau uitgegeven nota's.

Voor afdelingen, regio's, fracties e.d. geldt halve prijs!
Informatie bij Corrie Hupkes, SWB.

dat u bij ons een lijst met nota's kunt aanvragen waarop u bestellingen kunt doen van de meest gangbare publicaties?

vervolg van pag. 3

zo, onderhandelbaar met de andere partijen.

Geén steun huidig kabinetsbeleid

Ons programma is volstrekt ongeschikt voor één zaak: dat is het huidige kabinetsbeleid aan een meerderheid helpen. Op een aantal wezenlijke punten, op hoofdpunten, is het zó dat dit programma zich niet leent om dit kabinetsbeleid aan een meerderheid te helpen. Er is een groot aantal onderwerpen waaraan je niet zoveel woorden hoeft vuil te maken. Ik noem euthanasie en media. Maar belangrijkste van alles is dat het huidige kabinet, zij het onder het mom van een driesporenbeleid, uitsluitend en alleen geprobeerd heeft om het financieringsstekort naar beneden te krijgen. Dat is ze overigens redelijk goed gelukt, maar ze hebben daarbij nagelaten één van de drie sporen op te pakken, dat is het werkgelegenheidsbeleid.

D66 zal zich niet meer laten verleiden tot het worden van een bijwagen van wie dan ook. Noch de rode looper uitleggen voor het CDA/VVD kabinet, noch bijwagen van de PvdA. Wij hebben daarvoor in het verleden ons tolgeld betaald. We gaan met een eigen inzet de verkiezingen in en die inzet luidt: het verkiezingsprogramma. Een programma dat zich leent voor onderhandelingen met de andere partijen.

Voor het succes van een politieke partij zijn twee dingen belangrijk, inhoud en vorm. Nu even over de vorm. Het lijkt zo te zijn dat vanaf het moment dat van Mierlo bekend maakte dat hij als lijsttrekker beschikbaar zou zijn, het beter gaat met de partij. Is voor ons dan toch de vorm belangrijker dan de inhoud?

Niet ontkend kan worden, dat de vorm belangrijk is. Ik ben zelf ontzettend blij, dat toen van Mierlo zei dat hij bereid was om de kamer in te gaan en om lijsttrekker te worden, dat hij dat heeft gedaan nadat hij 1½ uur een zeer inhoudelijk verhaal had gehouden. Het is niet alleen de man, maar ook de inhoud die hij met zich brengt.

Komt die inhoud voldoende over?

Nu nog onvoldoende. Daar zullen we veel aan moeten doen. Veel mensen denken: het is van Mierlo en daarom geven wij steun. Dat neemt niet weg dat als je nu kijkt naar wat in de afgelopen weken in de publiciteit is geweest, dat daar veel over de inhoud te doen is geweest. En overigens te veel naar mijn smaak over de politieke strategie. De inhoud van ons programma is het belangrijke samenbindende element. Verkoop van dat programma door de lijsttrekker is een ander element, die dingen gaan heel nadrukkelijk samen. Ik zou niet te mobiliseren zijn om na 3 jaar partijvoorzitterschap nu ook

in de campagne actief te zijn, als het alleen maar om de man te doen zou zijn.

We krijgen volgend jaar 2 verkiezingen kort achter elkaar, in maart en mei. Dat is een uitzonderlijke situatie die vraagt om een goed doordachte aanpak, zowel landelijk als lokaal?

Dat is juist en in die zin hebben we veel tijd moeten nemen om een campagneplan op te stellen. Er zal één campagne worden gevoerd. Gemeenteraad en Tweede Kamer worden wezenlijk gezien als één verkiezing. Over de inhoud van het programma hebben we het gehad. Daarbij zijn de items als de 4% operatie en decentralisering onderdelen van het landelijk programma, die ook heel nadrukkelijk effect hebben op lokaal niveau.

Het ligt in de bedoeling om zeer snel na de bekendmaking van de lijst van kandidaten voor de Tweede Kamer-verkiezingen met 15 of 20 hoogstegeplaatsten om de tafel te gaan zitten om de campagne-ideeën uit te werken zodat we met meerdere mensen in de komende zes maanden de inhoud gaan uitdragen.

Districtenstelsel in praktijk?

Een idee voor de gecombineerde campagne is om de gedachte van het districtenstelsel in praktijk te brengen. Dat betekent dat we 2 of 3 Kamerkandidaten vragen om in bepaalde provincies in het bijzonder aan het werk te gaan. Bijvoorbeeld: 2 of 3 kandidaten in het bijzonder campagne-voerend in 2 provincies. Daarbij zijn zij met name de contactpersonen tussen de gemeentecampagnes en de landelijke campagne. Dat betekent dat de kamerkandidaten ook worden ingezet in gemeentecampagnes. Daardoor ontstaat een grotere eenheid tussen plaatselijke lijsttrekkers en 2 of 3 kamerkandidaten.

Op dit moment lijkt het goed te gaan, gezien de uitslagen van de peilingen. We lijken op een golf naar boven te worden gedreven.

Genietend kijken naar de opiniepeilingen mag er eigenlijk voor geen enkel partijgenoot erbij zijn. We zullen er nog keihard voor moeten knokken. Alle gemeenteraadskandidaten, alle afdelingen en het campagneteam zullen keihard moeten werken om het resultaat nog verder op te vijzelen. Ik denk dat er een probleem in het verschieft licht, waarvoor ik nu al wil waarschuwen. Ik houd het voor mogelijk dat alle andere partijen een frontale aanval op D66 zullen openen kort na de gemeenteraadsverkiezingen als de cijfers van de peilingen worden bevestigd in die verkiezingen. Ik denk dat we ons daar op zullen moeten voorbereiden, ik weet nog niet hoe, maar in ieder geval mentaal. We moeten niet (zoals in 1981/1982) gaan geloven dat wat er over ons gezegd wordt waar is. In de periode

maart/mei zal onze schokbestendigheid stevig op de proef worden gesteld.

Congresbehandeling concept programma

Er zijn drie punten waarop nadere aanvullingen komen ten opzichte van het voorliggende concept. Dit is niet een concept van „stikken of slikken“, geaccepteerd door hoofdbestuur en twee fracties. Het is een concept dat ter discussie wordt gebracht in de partij, in eerste instantie in november en vervolgens besluitvormend in januari.

De drie punten waarvan we nu al weten dat er aanvullingen op komen zijn:

1. De kernwapenparagraaf. Die is bewust opengelaten, omdat we eerst het 1-november besluit wilden afwachten. Bovendien gaat ons verkiezingsprogramma niet over het 1-november-besluit, maar over de volgende periode mei 1986 tot 1990. Daarom hebben we gemeend de besluitvorming van het kabinet te moeten afwachten voordat we met een tekst naar de partij toe gaan. Die tekst komt in de Democraat in december.

2. Sociale zekerheid. Een punt waarop nog onzekerheid bestaat. De voorstellen van het kabinet waren nog niet rond en het advies van de Sociale Verzekeringsraad was er nog niet. De nadere standpuntbepaling van het kabinet en met name de doorrekening van de Sociale Verzekeringsraad geeft aan dat we over dat onderdeel van het programma nog moeten nadenken. Het kan zijn dat het hoofdbestuur met andere voorstellen komt, alleen al om de financiële kant nader te belichten.

3. Financiële verantwoording. We hebben het concept inmiddels toegestuurd aan het Centraal Planbureau met het verzoek om het door te rekenen. Eerdere verkiezingsprogramma's gaven gaten te zien. We hebben er nu een financiële verantwoording bij die naar het mij voor komt serieus is en betrouwbaar. Maar doorberekening kan best nodig maken dat wij op onderdelen nog wijzigingen zullen moeten aanbrengen.

In de Democraat van december komt in ieder geval:

- kernwapenparagraaf
- politieke plaatsbepaling

Op deze punten zal de partij kunnen inspringen, zodanig dat wij op 24 en 25 januari daarover kunnen beslissen. Overigens geen strategieresolutie met allemaal rijtjes: eerst met die en als dat niet lukt met die. Het wordt een politieke plaatsbepaling met consequenties voor de formatiebesprekingen. De amendementen op het conceptprogramma kunnen tot 16 december worden ingediend. Op de in december te publiceren aanvullingen zullen amendementen kunnen worden ingediend tot enkele dagen vóór het januari-congres.

D66 en het 40-jarig bestaan van de Staat Israël

In de uitgebreide commissievergadering van 28 oktober 1985 over Internationale Culturele Betrekkingen drongen de PvdA, CDA en VVD aan op culturele manifestatie van Nederland bij het veertigjarig bestaan van de Staat Israël. D66 betoogde in deze vergadering dat internationale culturele betrekkingen een belangrijke hoeksteen dient te zijn van het

buitenlands beleid. Culturele betrekkingen zijn dus ook politieke betrekkingen of liever: hebben politieke effecten. Letterlijk zei ik: „Ik zet daarom een vraagteken bij het accent dat wellicht moet worden gegeven aan het veertigjarig bestaan van de Staat Israël. Hierin raken de culturele en politieke aspecten elkaar duidelijk. Zonder twijfel zal in Nederland altijd groot respect bestaan voor de stichting van deze staat; hierover bestaat geen enkel misverstand. Is het echter, gelet op de huidige Israëlische politiek, verstandig

een extra accent te leggen op de stichting van deze staat, die voor miljoenen mensen niet het heil heeft gebracht dat wij veertig jaar geleden ervan hebben verwacht? Hieruit blijkt duidelijk dat wij moeten bezien hoe de verhouding tussen de politieke en de culturele invalshoek is.“ Einde citaat. Desgevraagd door de pers heb ik nog eens beklemtoond dat D66 positief staat t.o.v. de oprichting van de staat Israël, maar wel wil toetsen in welke mate de viering een propagandistisch karakter draagt.

Voorkomen dient immers te worden dat door deelname aan zo'n manifestatie een verkeerd signaal afgegeven wordt aan de miljoenen mensen in het Midden-Oosten voor wie het beleid van de huidige Israëlische regering weinig reden tot vreugde geeft. Ik geloof dat uit bovenstaande blijkt dat ik mij heel genuanceerd en geheel in de lijn van ons programma heb uitgelaten.

Elida Wessel-Tuinstra
lid Tweede Kamerfractie D66
30 oktober 1985

Ser-advies over pensioenbreuk schiet tekort

Volgens de D66-fractie in de Tweede Kamer schiet het Ser-advies over de pensioenbreuk ernstig tekort. Ondanks het feit dat het georganiseerde bedrijfsleven al vanaf 1969 doktert aan een oplossing, geeft het advies geen garantie dat voor alle slachtoffers voldoende bestrijding van de pensioenbreuk zal plaatshebben.

Erwin Nypels overweegt daarom namens zijn fractie te verzoeken de behandeling van zijn initiatief-wetsontwerp uit 1980 ter bestrijding van de pensioenbreuk voort te zetten.

De door de Ser voorgestelde maatregelen brengen volgens D66 geen wezenlijke verbetering in de achterstelling van de huidige pensioenbreukslachtoffers. Hun premie-vrije pensioenaanspraken blijven bevroren. De maatregelen hebben namelijk

grotendeels betrekking op de nieuwe, en niet op de bestaande gevallen.

Ontdooien

D66 acht het tenminste vereist de bevroren pensioenaanspraken van de betrokkenen te ontdooien door een algemene toeslagenverplichting, uitgaande van de gelijke behandeling ten opzichte van de actieve deelnemers en de gepensioneerden (een zogenaamd discriminatieverbod). „De slachtoffers van de pen-

sioenbreuk hebben hun hele leven lang dezelfde pensioenpremies betaald als hun collega's. Toch worden zij bij de inflatiebe-

scherming van hun opgebouwde pensioenaanspraken achtergesteld bij de actieven. (Een zelfde lot treft overigens de gepensioneerden, zij het in mindere mate). Dit is een vorm van pensioendiscriminatie, die onverteerbaar is", aldus Nypels.

Instrument

„Het georganiseerde bedrijfsleven heeft langdurig en stelselmatig de belangen van deze groep verwaarloosd en blijft in gebreke te garanderen dat in alle gevallen deze discriminatie wordt bestreden. De overheid behoort daarom door wetgeving deze discriminatie uit te bannen. Het D66-initiatief kan daartoe een instrument zijn."

D66-fractie speelt hoofdrol in kernwapendebatten Besluit kwam te vroeg

Het is meer dan teleurstellend dat het kabinet op 1 november, ondanks de ontwikkelingen van de laatste weken en dagen daaraan voorafgaand, onverbidde heeft vastgehouden aan het besluitvormingsmechanisme van het 1 juni-besluit. Het kabinet heeft daarmee gehandeld in strijd met de geest van zijn eigen strategie.

Aldus de reactie van de D66-fractie in de Tweede Kamer uitgegeven direct na het bekend worden van het kabinetsbesluit. Een besluit dat vooral tegen viel, omdat het er die vrijdagavond laat nog alle schijn van had dat het kabinet de eerdere suggestie van D66 zou overnemen om nog niet tot een definitief besluit over te gaan.

Geen noodzaak

D66 vond dat geen definitief besluit had mogen worden genomen, omdat daartoe geen enkele noodzaak bestond. Zeker in het licht van de laatste, hoopgevende geluiden uit Moskou had het kabinet zich kunnen beperken tot een voorlopig besluit. De onder-tekening van de te wisselen nota's met de Verenigde Staten had het kabinet moeten uitstellen, tenminste tot het moment waarop de minister-president in een gesprek met zijn Sowjet-collega duidelijkheid had kunnen krijgen over de bereidheid van de Sowjet-Unie tot een substantiële tegemoetkoming in ruil voor afzien van plaatsing in Nederland.

Polarisatie

Volgens D66 had een dergelijk beleid van het kabinet volstrekt in de lijn gelegen van het eigen 1 juni-besluit. Een voorlopig besluit – dus zonder de nota's direct te tekenen – zou niet alleen hebben aangesloten bij de laatste ontwikkelingen, het zou ook hebben kunnen bijdragen aan een vermindering van de polarisatie in het eigen land. Bovendien gaf het kabinet op deze manier de laatste troef uit handen om ook de Verenigde Staten te beïnvloeden om tot een wapenbeheersingsakkoord te komen. D66 resumerend in de reactie: Het kabinet wilde blijkbaar niet dat het 1 juni-besluit op deze wijze tot resultaat zou leiden. In plaats daarvan houdt het vast aan de heiligverklaring van het getal 378, en reduceert daarmee het Nederlandse veiligheidsbeleid tot een simpel rekensommetje.

Kerntaken

De fractie wees in de reactie verder de koppeling van de hand tussen de plaatsing van kruisvluchtwapens en het afstoten van kerntaken: Van het „kopen" van steun voor de plaatsing op deze manier wil de D66-fractie niets weten. De Nederlandse kerntaken moeten op hun eigen merites worden beoordeeld. Op grond daarvan – en nergens anders van – moet besloten worden tot handhaving, dan wel afstoting van deze taken.

Op zichzelf juicht de fractie het streven van het kabinet toe tot het afstoten van deze taken. Ze betreurt echter dat het kabinet ten aanzien van de meest gevaarlijke van deze wapens, te weten de kronsysteem, een tegenovergestelde weg is ingeslagen.

Motie

Met een verzoek – vastgelegd in een motie – nog niet direct tot ondertekening van de nota's over te gaan speelde D66 een belangrijke rol in de laatste fase van de besluitvorming binnen het kabinet. Hoewel deze motie werd verworpen – CDA en VVD stemden tegen – liet premier Lubbers weten „niet onwelwillend" tegenover de strekking ervan te staan. Op dat punt heeft hij – zo moet achteraf worden geconcludeerd – echter bakzeil in het kabinet gehaald.

Bres

Ook tijdens het eerdere debat over de grondwettelijke aspecten van een verdrag met de Verenigde Staten dreigde D66 een bres te slaan in het front van de coalitiepartijen. Dat gebeurt met een motie waarin werd gevraagd de interpretatie van het kabinet over de toepassing van de Navo-procedures omtrent de beslissingsbevoegdheid aangaande de kruisvluchtwapens vast te leggen in het verdrag. Minister Van den Broek ontraadde deze motie zeer nadrukkelijk, waarna het CDA op het laatste moment overstag ging.

Tommel forceert snelle aanpak mestoverschot

Op staatsrechtelijk unieke wijze heeft kamerlid Dick Tommel snelle besluitvorming geforceerd wat betreft de aanpak van het mestoverschot. Hij deed dat door het indienen van een Algemene Maatregel van Bestuur, een zaak die tot dan alleen voorbehouden leek aan de regering.

Aanleiding was de irritatie over het feit dat de maatregel van bestuur van de zijde van het kabinet ter bekrachtiging van de nieuwe Wet op de Bodembescherming erg lang op zich liet wachten. Dit in verband met de problemen over de opstelling ervan op interdepartementaal niveau.

„De Tweede Kamer heeft lang aangedrongen op maatregelen om het mestoverschot aan te pakken", aldus Tommel in de toelichting bij zijn initiatief. „Het probleem is zo nijpend dat ik nu niet langer meer wil wachten. Vandaar

dat ik de kamer nu zelf een ontwerp voor een Algemene Maatregel van Bestuur voorleg."

Voor de betrokken bewindslieden was dit opmerkelijke initiatief van de zijde van D66 aanleiding om aan te kondigen binnen zeer afzienbare tijd zelf met een voorstel te komen.

Verkiezingscongres januari 1986

Op 24 en 25 januari 1986 vindt het verkiezingscongres van D66 plaats in De Flint te Amersfoort. Op de agenda staan dan in ieder geval de vaststelling van het verkiezingsprogramma, de verkiezing van de lijsttrekker en de politieke plaatsbepaling van de partij. Nadere mededelingen volgen in de december-Democraten.

Ten aanzien van de paragraaf kruisvluchtwapens in het verkiezingsprogramma en de politieke plaatsbepaling geldt een latere sluitingsdatum voor moties en amendementen dan 16 december. Ook daarover wordt U in de volgende Democraten nader geïnformeerd.

Kandidaten besturen en commissies

Op deze plaats vragen wij uw aandacht voor een aantal belangrijke interne verkiezingen. In de meeste afdelingen staan de kandidatenlijsten voor de Gemeenteraad vast, rond het verschijnen van deze Democraten van deze Democraten komt de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen. Als sluitstuk voor ons aller voorbereidingen voor het verkiezingsjaar 1986 worden op de november ALV een aantal nieuwe bestuursleden gekozen. Met name die voor het Dagelijks Bestuur van D66 zijn van groot belang voor de partij. LAAT UW STEM DAARBIJ NIET VERLOREN GAAN, WEES OP TIJD AANWEZIG IN BREDA, EN KIES UW BESTUUR!

PEP is er niet zo maar!

In het komende jaar is erg veel enthousiasme nodig om twee verkiezingen te winnen. Een actieve levendige afdeling is daarbij een voorwaarde. In meer dan dertig afdelings- en regiovergaderingen is in de afgelopen maanden proef gedraaid met videobanden van belangrijke gebeurtenissen. Dat is een succes geworden. Inmiddels is er een band in voorbereiding over de door Hans van Mierlo uitgesproken Politieke Boodschap.

Als u behoefte hebt aan een pep-middel neem dan de Samenvatting van de bijeenkomst in het Haarthuis Arnhem op 5 januari 1985, no 12.

Er zijn afdelingen die zich niet schamen om toch eens het geheim van het succes te leren kennen van onze afdeling in Gennep, no 10.

Wie graag nog eens een goed, stimulerend verhaal wil horen moet nog eens kennismaken met de band van het optreden van Shirley Williams op de Democraten Dierendag in Blijdorp, no 2.

Alle videobanden kosten inclusief verzending, de band, enz. enz. f 90,-. Van veel producties bestaat er ook een geluidscassette, welke f 10,- of f 15,- kosten, eveneens all-in. (Dat is afhankelijk van de lengte.)

Bestellen: giro 5581234 CCP Den Haag of bank 66 76 64 750 CCP Den Haag.

Inlichtingen: 070-468645
ALTIJD OP BANK- OF GIRO-OPDRACHT VERMELDEN OP WELK VIDEOSYSTEEM GELEVERD MOET WORDEN.